ანთიმოზ ივერიელი

რჩეული თხზულებები

თბილისი
2022

წინამდებარე წიგნში წარმოდგენილია ანთიმოზ ივერიელის სამენოვანი ქართულ-რუმინულ-ინგლისური პარალელური ტექსტები. ამ კრებულში შევიდა 15 ქადაგება ავტორის გამორჩეული ნაშრომიდან „დიდაქეები“ და თხზულება „სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ“. კრებული გამორჩეულია იმით, რომ მასში პირველად განხორციელდა ანთიმოზ ივერიელის ნააზრევის გადმოტანა ინგლისურ ენაზე.

კრებულს თან ერთვის წმ. ანთიმოზ ივერიელის ცხოვრებისა და შრომების ქრონოლოგია.

ტომი ხელს შეუწყობს ანთიმოზ ივერიელის მემკვიდრეობის ინტერნაციონალიზაციას, საერთაშორისო კულტურულ სივრცეში ანთიმოზ ივერიელის შემოქმედებისათვის ღირსეული ადგილის დამკვიდრებას.

რედაქტორი – აკადემიკოსი რისმაგ გორდეზიანი

რუმინული ტექსტის რედაქტორი – თეოლოგიის დოქტორი, არქიმანდრიტი მიქაელ სტანჩიუ

ინგლისური თარგმანის სამეცნიერო რედაქტორი – პროფესორი მაიქლ ვიქერსი, ოქსფორდის უნივერსიტეტის იესოს კოლეჯის დეკანი

პროექტის უცხოელი კონსულტანტი – ფილოსოფიის დოქტორი პროფ. ვიორელ ვიზურეანუ.

დაკაბადონება – ალექსანდრე ჯიქურიძე

Editors: Academician Rismag Gordeziani

Doctor of Theology Archimandrite Mihael Stanchlu

Scientific editor of English translation Professor Michael Vickers
Jesus College, University of Oxford

Foreign advisor of the project: professor, Viorel Vizureanu, PhD.

Design by Aleksandre Jikuridze

კრებული მომზადდა და გამოიცა შოთა რუსთაველის სახელობის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის საგრანტო პროექტის ფინანსური მხარდაჭერით # FR-19-7625 – „ანთიმოზ ივერიელი-ევროპული სააზროვნო სივრცის ნაწილი“

This trilingual volume was supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG). # FR-19-7625 „Anthim the Iberian: A part of European Space of Thinking”

© ა. ზაქარიაძე, ი. ბრაჭული, ვ. რამიშვილი, ა. ქშუტაშვილი, დ. ჯალაღონია.

ISBN 978-9941-8-4124-8

შემსრულებელი – ი/მ დავით მუჯირი

შინაარსი

შესავალი 8

დიდაქეები

ქადაგება ეს ვთქვი, როდესაც გავხდი მიტროპოლიტი 10

ქადაგება უფლის ფერისცვალებაზე, აგვისტოს თვის, 6 19

ქადაგება ყოვლაწმინდა ღვთისმშობლის მიძინებაზე 30

ქადაგება მეზვერისა და ფარისევლის კვირიაკეს 39

ქადაგება მაცხოვარ იესო ქრისტეს მირქმაზე 49

ქადაგება ყველიერის კვირიაკეს 57

ქადაგება ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანებაზე ნოემბრის თვის 21 67

ქადგება წმინდა ნიკოლოზის ხსენების დღესთან დაკავშირებით დეკემბრის თვის 6 76

ქადაგება წმიდა მოციქულების – პეტრეს და პავლეს ხსენების დღეზე, ივნისის თვის 29 91

ქადგაება წმინდა მოციქულთასწორ მეფეთა – კონსტანტინე და ელენეს ხსენების დღესასწაულზე 102

ქადაგება მაცხოვარ იესო ქრისტეს წინადაცვეთაზე 110

ქადაგება ღვთის განცხადების დღესასწაულზე 114

ქადაგება ბზობის კვირიაკეს თავმდაბლობის შესახებ 129

ქადაგება მიწისძვრაზე 26 ოქტომბერს, წმინდა დიდმოწამის და მირონმდინარის დიმიტრის ხსენების დღეს 141

ქადაგება მაცხოვარი იესო ქრისტეს შობაზე 25 დეკემბერს 152

სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ 164

წმინდა ანთიმოზ ივერიელის ცხოვრებისა და შრომების ქრონოლოგია 186

რეზიუმე ინგლისურ ენაზე 201

ილუსტრაციების განმარტებისთვის 209

CONTENTS

SERMONS

This is What I Said When I Became Metropolitan 10

On the Transfiguration of Our Lord, August, 6. 19

On the Assumption of the Holy Virgin 30

On Pharisee and the Publican Sunday 39

On the Purification of our Saviour Jesus Christ 49

On Sunday of Forgiveness 57

On the Presentation of the Holy Virgin in the Temple, November 21 67

On Saint Nicholas' Day, December, o6 76

On the Day of the Holy Apostles Peter and Paul, June 29 91

On the Feast Day of the Saints Equal-to-the-Apostles King Constantine and Helena 102

On the Circumcision of Jesus Christ 110

On the Feast of the Revelation of God 114

On Modesty, at Palm Sunday Service 129

On the Earthquake of October 26, on the Feast Day of the Holy Great Martyr Demetrius the Myroblyte 141

On the Birth of Our Saviour Jesus Christ, December 25 152

A Brief Teaching on the Mystery of Repentance 164

Chronology of Saint Anthim the Iberian's Life and Activities 191

Summary 201

Notes for illustrations 209

CUPRINS

DIDAHII

Aceasta o am zis când m-am făcut mitropolit 10

Luna lui avgust, 6. Cazanie la Preobrajeniia Domnului 19

Cazanie la Adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu 30

La Dumineca Vameşului. cuvânt de învăţătură 39

La Dumineca Vameşului. cuvânt de învăţătură 49

Cuvânt de învăţătură la Dumineca Lăsatului de brânză 57

Cazanie la Vovedenie Bogorodiţe, noemvrie 21 67

Luna lui dechemvrie, 6. Cazanie la Sfântul Nicolae 76

Luna lui iunie, 29 de zile. Cazanie la Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel 91

Cuvânt de învăţătură la Sfinţii şi întocma cu Apostolii împăraţi Costandin şi Elena 102

Cuvânt de învăţătură la Obrezaniia lui Hristos 110

Cuvânt de învăţătură la Bogoiavlenie 114

Cuvânt de învăţătură la Dumineca Florilor 129

Cuvânt de învăţătură la octomvrie 26, în zioa Sfântului şi marelui Mucenic Dimitrie Izvorâtoriului de mir asupra cutremurului 141

Cuvânt de învăţătură în 25 a lunii dechemvrie, la Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos 152

Învăţătură pre scurt pentru taina pocăinţii 164

Cronologia vieţii şi a operei Sfântului Antim Ivireanul 196

Rezumat în engleză 201

Note pentru ilustrare 209

შესავალი

წარმოდგენილ სამენოვან პარალელურ კრებულში შესულია განმანათლებლობის ეპოქის მრავალმხრივი ნიჭით დაჯილდოებული „დიდი განმანათლებელი და ჰუმანისტის“ წმინდა ანთიმოზ ივერიელის 15 ქადაგება და თხზულება „სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ“.

რა არის ცნობილი ანთიმოზ ივერიელის შესახებ? ცნობილია, რომ ის იყო XVII-XVIII საუკუნეების მიჯნაზე რუმინეთში მოღვაწე ქართველი; ღვთისმეტყველი, კანონისტი, მესტამბე, ლიტერატორი, პოლიგლოტი, პოეტი, მთარგმნელი, რიტორი, მხატვარი, საეკლესიო და სამონასტრო მშენებლობის ფართომასშტაბიანი ორგანიზატორი და პოლიტიკური მოღვაწე, რომელიც ცდილობდა რუმინეთის განთავისუფლებას ოსმალეთის იმპერიის მონობის უღლისაგან. მან თავი შესწირა ამ ბრძოლას, მოწამეობრივად აღესრულა და რუმინეთისა და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიების მიერ 1992 წელს კანონიზებულია წმინდანად - წმინდა მღვდელმოწამე ანთიმოზ ივერიელის სახელით.

წმინდა ანთიმოზ ივერიელის ჰომელეტიკის საკვანძო ცნებებია განათლება (*Educatie* რუმ.) და თავისუფლება (*Libertate*-რუმ.). სწორედ ისინი ქმნიან „ქრისტიანობის პრინციპის" ძირითად შინაარსს. შემთხვევითი არ არის, რომ რელიგიის ფილოსოფიაში მოდერნული დისკურსისა და „ახალი დროის“ ექსკლუზიურ პრედიკაციებს სწორედ აღნიშნული ცნებები წარმოადგენენ. ამ ცნებების სწორი განმარტებისათვის ყურადღება უნდა მივაქციოთ ისტორიულ და ფილოსოფიურ კონტექსტს. ბიზანტიის იმპერიის დაცემის შემდეგ საქართველო, ივანე ჯავახიშვილის მოხდენილი გამოთქმით, წარმოადგენდა „ევროპისაკენ გზადახშულ“ ელინურ-რომაული და ქრისტიანული მსოფლიოს ძირძველ ნაწილს, ქვეყანას, რომლის თვითშეგნებაში, კულტურულ ტრადიციაში, მწიგნობრულ მემკვიდრეობაში, ჰაგიოგრაფიაში (V-XII სს.), ქვეყნის ისტორიული ცხოვრების ქრონიკების კრებულში – „ქართლის ცხოვრების“, გელათის აკადემიის (XI-XIII სს.) სულიერ იდეალებში, ადეული რენესანსის დიდ ფილოსოფიურ პოემაში, შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანში“, ხალხურ ზეპირსიტყვიერებაში ცოცხლობდა ქრისტიანული ცივილიზაციის ფორპოსტის იდეა. სწორედ ეს იყო ანთიმოზ ივერიელის მოღვაწეობის საპროგრამო პარადიგმა, რომლის ანალოგიური იდეა ცოცხლობდა ბალკანეთის ხალხებში, პოსტბიზანტიურ სამთავროებში, შეიძლება გამოიკვეთოს საინტერესო ანალოგიებიც იბერიულ-კოლხურ მითოლოგიასა და ბალკანურ-რუმინულ „ხალხურ კოსმიურ ქრისტიანობას“ (მირჩა ელიადეს ტერმინი) შორის.

თხზულებაში „სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ“, დეტალურად განიხილავს რა სინანულის ფენომენს, ჭეშმარიტი სინანულის მიღწევის ნაბიჯებს, ანთიმი გვაძლევს მართლმადიდებელი თეოლოგის პასუხს ისტორიულ გამოწვევებზე. ანთიმის მიერ საილუსტრაციოდ მოტანილი სახარებისეული ამბავი უძღები შვილისა წარმოადგენს გასაღებს სინანულის რაობის გახსნისთვის. მართმადიდებლობა შესაძლებელია სიმბოლურად შედარდეს უძღები შვილის დაბრუნების იგავს. დიდი ხნის მოგზაურობისა და ხეტიალის შემდეგ ადამიანი აცნობიერებს, რომ შინ, მამასთან ყველაზე კარგია და უკან ბრუნდება.

ადამიანის სინანული იმიტომ არის სასურველი ღმერთისათვის, რომ ადამიანი შეგნებულად, თავისუფლად და საკუთარი ნებით მიღებული გადაწყვეტილებით უბრუნდება ღმერთს, ეკლესიას, როგორც თავის მშობლიურ სახლს.

„ადამიანის გონება, რომელსაც არა აქვს მართალი სიტყვის, ანუ ჭეშმარიტი ნათელის ცოდნა..., ვერ იგებს ვერაფერს, კარგავს ღვთაებრივ და პირმეტყველ კეთილშობილებას და საკუთარი თავის მართვის თავისუფლებას და ხდება პირუტყვი, ვნებების მონა“, წერს ანთიმი. სინანული გონების /ნუსის ნაწილია. ადამიანი, ვისაც არ აქვს სინანულის განცდა, ანთიმის მიხედვით, უცოდინარი და საცოდავია, მას, „მცონარებისა და სიზარმაცის სარეცელში მყოფს, სიკვდილის მომტანი მძიმე ძილით სძინავს“. სინანულში მყოფი ადამიანი მოაზროვნე, მოფიქრალი ადამიანია. ანთიმი მოუწოდებს ადამიანს საკუთარ თავში ჩაღრმავებისაკენ, „გულწრფელად და მტკიცე ნებით ფიქრისაკენ“.

სინანული ადამიანისათვის არის განცდა და, ამავდროულად, იმედი და შესაძლებლობა ღმერთთან უკანდაბრუნებისა. სინანული არის ღმერთის გამარჯვება ადამიანში, ღმერთის სიყვარულის, სინდისის გამოხატულება. სინანულისაკენ მოწოდებით ანთიმი მოუწოდებდა საკუთარ ეპოქას, ცივილიზაციას უკუდაბრუნებისაკენ. იგი თვლის, რომ ჭეშმარიტი ქრისტიანობის ნიშანი მის უცვლელობაში უნდა დავინახოთ. ეს თხზულება იმითაა გამორჩეული, რომ ეს პირველი ნაშრომია, რომელიც წმ. ანთიმმა რუმინულ ენაზე შექმნა და გამოსცა.

სამენოვანი პარალელური ტექსტების კრებული გამორჩეულია იმით, რომ მასში პირველად განხორციელდა ანთიმოზ ივერიელის ნააზრევის გადმოტანა ინგლისურ ენაზე. ამით ანთიმოზ ივერიელის შემოქმედება საერთაშორისო კულტურულ სივრცეში ღირსეულ ადგილს დაიმკვიდრებს.

ქადაგება ეს ვთქვი, როდესაც გავხდი მიტროპოლიტი

„მოვედით და შემომიდექით მე. და გყვნე თქუენ მესათხევლე კაცთა".

სრულყოფილნი და ბრძენნი მკურნალნი თავისი ხელობის სიდიადეს მაშინ უფრო ავლენენ, როდესაც არა რკინითა და ცეცხლით იბრძვიან ვნების დასამორჩილებლად, როგორც ამას ომის წესი მოთხოვს, არამედ, როდესაც ვნებულ ადამიანს ნაზი შეხებით და ტკბილი წამლებით უწესებენ მკურნალობას, ასევე, როდესაც საექიმო ხელობის საშიშ ხერხებზე უარს ამბობენ და ამის სანაცვლოდ, რამდენიმე დღის განმავლობაში, სამკურნალო და ჯანსაღი საკვების დანიშვნით ავადმყოფს ტკივილსაც უყუჩებენ და სნეულებისაგანაც კურნავენ.

ასევე, სულისა და ხორცის ყოვლად ბრძენმა მკურნალმა, მეუფეთა მეუფემან [მაცხოვარმან იესო] ქრისტემან, ღმერთმან ჩვენმან იხილა რა, რომ სამყარო დასნეულებულია ურწმუნოების ვნებით, შეპყრობილია კერპთთაყვანისმცემლობის წყლულით და ჭრილობასავით სივდება ამა სოფლის ცდუნებებით, განიზრახა, მრავალი წესითა და საშუალებით ეზრუნა ადამიანთა და სრულიად კაცთა მოდგმის ცხონებისთვის. ეს არის მისი სიკეთის უპირველესი საქმე, რომ იხსნას ადამიანი ბოროტის ხელებიდან და აიყვანოს თავდაპირველი მშვენიერებისა და ღირსების მდგომარეობამდე, საიდანაც დაეცა წინაპარი ადამის ურჩობის შეცოდებით. [ყოვლისა მპყრობელ ღმერთს] არ მოჰყავს ცეცხლის

This is What I Said When I Became Metropolitan

"Come after me and I will make you fish for people"

Wise and perfect healers reveal the significance of their profession much better when they do not use arms and fire to tame passions as the rule of war demands, but when they treat the sick with soft touches and sweet medicines. And likewise, when refusing to apply dangerous methods of the medical profession and instead prescribe healing and healthy food for a couple of days, they soften the pain of the ill and cure them of their ailments.

In the same manner, Jesus Christ Lord of Lords and the wisest healer of both soul and body, seeing that the world is infected with the spirit of unbelief, is seized with the disfigurement of idolatry, and is swelling like a wound through the temptations of the world, conceived the intention to strive for the salvation of humanity and the whole of mankind in various ways and by various means. It is the ultimate aim of His goodness to save man from the grip of evil and to elevate him to the state of primary beauty and dignity from which our progenitors fell through Adam's sin of disobedience. Almighty God does not cause firestorms to terrify the world, nor does he move seas to destroy the

Aceasta o am zis când m-am făcut mitropolit

„Veniți după Mine și voiu face pre voi păscari de oamenii"

Doftorii cei desăvârșit și înțelepți atunci mai mult măresc lauda meșteșugului lor, nu când cu hier și cu foc luptă patima să o supue, după cum iaste legia războiului, ce numai când aceia ce pătimește cu apipăeri mângăioase și cu doftorii dulci vor afla leacul bolnavului și cele înfricoșate porunci ale meșteșugului doftoresc să le oprească și oarecare zile cu mâncări doftorești și hrănitoare potolind durerile, să arate pre acela ce pătimește mântuit de boală.

Așa și Preaînțeleptul Doftor al sufletelor și al trupurilor noastre, Împăratul împăraților, Hristos, Dumnezeul nostru, văzând lumea că bolnăviia cu patimile necredinții și să umfla ca o rană cu înșălăciunile cele lumești spre închinăciunea idolilor, au socotit cu multe feliuri de mijloace și au purtat de grijă pentru mântuirea oamenilor și a neamului omenesc, de vréme ce acesta iaste lucrul cel dintâi al bunătății Lui, a mântui preomul din mâinile vrăjmașului și a-l aduce la frumusétia cea dintâi și la vredniclia de la caré au căzut pentru păcatul neascultării al strămoșului Adam și nu trimite ploae de foc spre îngrozirea lumii, nici pornește marea ca o oaste împotriva pământului, nici înarmează

წვიმა სამყაროს თავზარდასაცემად, არც ზღვას აღადგენს მტრის სპასავით ქვეყნის მოსასპობად, არც სტიქიათა ძალებს აიარაღებს ურწმუნოების წინააღმდეგ, არამედ მხოლოდ კაცთმოყვარებითა და სასწაულებით უხმობს ადამიანებს, სიკეთის ქმედებით და ღვთაებრივი სიტყვებით გარდაქმნის კაცობრიობას და უშუშებს მას სულიერ ვნებებს, რომლებიც მოწამლული ჭრილობებივით ყარს და სიდება.

ჯერ კიდევ განკაცებამდე, ინება რა ღმერთმა – სიტყვად განცხადებულიყო, კაცობრიობას, ადამიანებს მოუვლინა წინასწარმეტყველები, რომ ექადაგათ ძე ღვთისას ამქვეყნად მოსვლის თაობაზე. ამისთვის არ გამოირჩია მეფენი და მთავარნი, არც ფილოსოფოსნი და რიტორნი, არც ზეციდან მოავლინა ანგელოზთა სიმრავლე, რომლებიც უთვალავი რაოდენობით ემსახურებიან ღმერთს, არამედ გამოგზავნა უბრალო ადამიანები, ცხვრების მწყემსები, როგორებიც იყვნენ მოსე, დავითი, სამოელი და წინასწარმეტყველთა მთელი სიმრავლე, რომელთა მეშვეობითაც დაითესა ჭეშმარიტი სარწმუნოება არა მთელ სამყაროში, არამედ ერთ ერში, ჰურიებში, რომლებიც ცხოვრობდნენ დედამიწის ერთ-ერთ მხარეს – იუდეაში.

მაგრამ ღმერთს უნდოდა, რომ ყველა ადამიანი მოეყვანა ჭეშმარიტ სარწმუნოებაზე და დაეყენებინა ცხონების გზაზე, რადგან ამაშია ღვთის კაცთმოყვარების დიდი წყურვილი [სურვილი], რომ ყველა ადამიანი ცხონდეს, რომ მხოლოდ ჰურიებს არ ჰქონოდათ ჭეშმარიტი სარწმუნოება, ხოლო დანარჩენი ერები მოკლებულნი ყოფილიყვნენ

world as if its inhabitants were enemy regiments, and does not arm elements against unbelief, but only attracts men through humanism and miracles, transforms mankind by means of good deeds and divine words, and heals spiritual concerns that inflame and smell like infected wounds.

Before the Incarnation, God, wishing to appear to mankind in verbal form, sent the prophets to preach to people the advent of the Son of God to this world. He selected neither kings nor princes, nor philosophers or orators; He did not send the numerous angels who are countless in number who serve God in Heaven, but deputed ordinary people, shepherds such as Moses, David, Samuel and assemblages of prophets who helped to sow the seeds of true religion not in the world at large, but within a single nation – that of the Hebrews who lived in one part of the world: in Judea.

God wished to convert every man to true religion and to show the way to salvation because it is God's love of mankind and His great desire to save every man, so that not only the Hebrews had true religion while other nations were devoid of its grace. That is why He desired that the divine light should shine throughout the whole world: and as the Blessed Apostle Paul says, when the time came God desired

puterile stihiilor împotriva necredinţii, ci numai o supune cu blândeşte şi cu minuni şi o trage spre Dânsul cu faceri de bine şi cu cuvinte cereşti o preface să se mute de pre dânsa patimile céle sufleteşti, ce să umfla ca o rană otrăvită.

Şi vrând Dumnezeu-Cuvântul ca să Se arate în lume mai nainte, până a nu să întrupa şi a să face om, au trimis în lume proroci să propoveduiască la oameni venirea Lui cea înfăţăşată. Şi pentru aceasta n-au ales împăraţi şi crai, să facă proroci; n-au luat filosofi şi ritori, să trimiţă propovedulторli veniril Lui; n-au pogorât din ceriu întunérece şi mulţime de îngeri, ce are pe lângă Dânsul, mii de mli nesocotiţi şi nenumăraţi, ci au trimis oameni proşti şi mai vârtos păstori de oi, ca pre Moisi, ca pre David, ca pre Samuil şi toată mulţimea prorocilor, prin mijlocul a cărora au sământat buna-credinţă, nu în toată lumea, ci numai la un neam, la jidovi, carii lăcuia într-o parte a pământului, în Iudeia.

Dară de vréme ce Dumnezeu va pre toţi oamenii să-i mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vie, căci aceasta iaste mare séte la Dumnezeu a pofti şi a iubi să se mântuiască oamenii, pentru aceasta nu să odihniia Dumnezeu să fie numai la jidovi buna-credinţă şi célelalte limbi să fie lipsite de darul Lui. Pentru aceasta au vrut să răsară lumina dumnezeirii Lui în toată lumea: şi viind împlinirea

მის მადლს. ამიტომ მოისურვა, რომ მთელ სამყაროში გამოჩენილიყო ღვთაების ნათელი: და როგორც იტყვის ნეტარი [მოციქული] პავლე, ჟამისაღსრულებისასინებაღმერთმა, მოსულიყო სოფლად მისი ძე, დაბადებულიყო ქალწულისაგან, დამორჩილებულიყო სჯულს, რომ სჯულის ქვეშ მყოფნი გამოესყიდა. განკაცნა ღვთისმშობლისაგან, მარადის ქალწულისა მარიამისაგან, ურთიერთობდა ადამიანებთან [იყო ადამიანებს შორის] და უნდოდა, რომ ყველა ერი მოეყვანა მისი ღვთაებრიობის შეცნობაზე, ესწავლებინა ყოვლად დიდებული საქმეები, ახალი ცნება და ზეციური ცხოვრება, შეუდგა ამ ახალი ცნების მსახურების ძიებას. არ უძებნია დიდ ქალაქებში, სადაც ხალხთა სიმრავლეა, არც მეფეთა სასახლეებში, რადგან შეიძულა სიმდიდრე და მისი ძალაუფლება, არც რიტორთა დიდებას მიხედა და არც ფილოსოფოსთა სიბრძნეს, არც მეომართა იარაღისა და აბჯრის ძალას მოუხმო და არც სხვა რომელიმე მსგავს ხერხს, რათა არ ეთქვა რომელიმე ურწმუნოს, რომ მსგავსი საშუალებებით მიიზიდა ქრისტემ ხალხთა სიმრავლე. არამედ, ჩვენ ვიცით, მაცხოვარმა აირჩია მოწაფეები იმავე პრინციპით, როგორც თავის დროზე წინასწარმეტყველნი იყვნენ არჩეულები. რა ქნა? სახარების მქადაგებლებად აირჩია არა მწყემსები, როგორც ეს წინასწარმეტყველების შემთხვევაში იყო, არამედ მეთევზეები და თევზთა მონადირეები და მათ ხელებსა და ბაგეებს ანდო ცათა სასუფევლის ქადაგება და კაცობრიობის სამკურნალო სულიერი წამლების დარიგება, გააგზავნა ისინი, უთხრა: „მოვედით და

to bring to this world His son, who was born of a virgin and obeyed the faith so that He redeemed those who shared this faith. And He assumed human nature being born of the Mother of God, the Eternal Virgin Mary, and conversed with people and desired all nations to comprehend His divinity; He wanted to teach them all great deeds, a new word and heavenly life, and so He set about seeking the servants of this new word. He did not look in the big cities where people are in abundance, nor in any kind of palace since He hated wealth and its power, nor did He take notice of orators' glory or philosophers' wisdom; He did not resort to the power of soldiers' arms and armour, nor to any other such agents lest the unbelievers said that it was by these means that Christ attracted such a host of people. Instead, we know that the Saviour chose His disciples in the same way as, in their day, the prophets had been chosen. And what did He do? He did not select shepherds as preachers of the Gospel as happened in the case of the prophets, but anglers and fishermen and trusted their hands and lips to preach the kingdom of Heaven and to distribute spiritual medicine to cure mankind, when He called them together and said:" I am here; follow me, and I will make you fishers for men. Give up labouring on the spiritless sea.

vremil, după cum zice fericitul Pavel, vrut-au Dumnezeu să vie Fiiul Lui, să Se nască din muiare, să Se facă supt lége, ca pre cei de supt lége să-i răscumpere; S-au făcut om din Născătoarea de Dumnezeu şi pururea Fecioară Mariia, au petrecut în lume împreună cu oamenii şi vrând să tragă limbile la cunoştinţa dumnezeirii Lui şi să-i învéţe lucruri preaslăvite şi poruncă noao şi viiaţă cerească, cerca să afle slugi acestor porunci; şi n-au căutat cetăţi, nu s-au uitat la mulţime de oameni, nu s-au socotit slujba împăraţilor, s-au scârbit de putérla avuţiei, au urât biruinţa ritorilor, nu i-au trebuit limbile filosofilor, nu s-au slujit cu arme, după cum e obicéiul ostaşilor, nicl cu alte meşterşuguri asémenea acestora, pentru ca să nu aibă putére nimenea din cei necredincioşi să zică că au tras la sine Hristos mulţimea cu unele ca acéstea, ci numai s-au slujit iară cu mijlocul cu carele au ales pre proroci. Şi ce face? Au luat iară propoveduitori Evangheliei nu păstori, ca pre proroci, ci păscari şi vânători de péşte şi i-au trimis să propoveduiască lumli bunavestire şi le încredinţează în mâinile lor şi în limbile doftoriia lumii, zicându-le: „Veniţi după Mine şi voiu face pre voi păscari de oameni. Încetaţi de a vă trudi deasupra mării cel neînsufleţite. Mutaţi pentru dragostea Mea meşterşugul cel păscăresc pre pământ. Acolea pre dânsul trimiteţi

შემომიდექით მე, და გყვნე თქუენ მესათხეველე კაცთა./შეწყვიტეთ უსულო ზღვაზე შრომა. ჩემი სიყვარულისთვის, მიატოვეთ ამქვეყნად მეთევზეობის ხელობა. სულ სხვა მხარეს ისროლეთ თქვენი ბადეები! სულიერი ნადირი მოინადირეთ ჩემთვის! მოვედით ჩემდა! შემომიდექით, ჩემო მოწაფეებო და სამყაროს მასწავლებელნო! ჩემი სიყვარულისთვის და ცათა სასუფევლისთვის გამოიყენეთ მეთევზეობის თქვენი ცოდნა!

ზღვასავით ფართოა მსოფლიოში კერპთთაყვანისცემა. სამყარო დაფარულია მრავალღმერთიანობის ღრუბლით. ურწმუნოების სიღრმე შთანთქავს მთელ მსოფლიოს; ადამიანები იხრჩობიან ეშმაკების ტალღებში. სამყარო ყარს დაღვრილი ბინძური სისხლით და იშლება გახრწნილი მსხვერპლებით. თქვენ, მეთევზეებს, დაგაყენებთ სამყაროს ექიმებად და მკურნალებად. მსოფლიოს, ვნების გამოსასწორებლად, თქვენი ხელობა სჭირდება. მაცხოვნებელი მოშურნეობით ვემსახუროთ განსაცდელში მყოფ ღვთის ქმნილებას; შემომიდექით მე!"

ხოლო მათ მიატოვეს ბადეები და გაყვნენ მას. უფლის ნებისაებრ, თანააზრობით იყო მოწაფეთა სიმრავლე; როგორც ბოროტებისგან უბრალო და მართალი ადამიანები, მოციქულების გონებაში არ ყოფილა მზაკვრობა და მათ გულებში ამ მოწოდების მიმართ არ შეპარულა ეჭვი; არამედ, როგორც კეთილი და უბოროტო ადამიანები, გაყვნენ მას ისე, როგორც რკინა მიყვება მაგნიტს და როგორც თმა – სუფთა ქარვას. მაცხოვარი იესო ქრისტეს ძალით, მოციქულებმა

For my love give up the life of a fisherman. Cast your nets in another direction! Hunt beasts of the spirit for me! Come to me! Follow my disciples and teachers of the world! Use your mastery of fishing for my love and the kingdom of Heaven!

Idolatry in the world is as vast as the sea. The cloud of polytheism has covered the world. The whole world is sinking into the depths of unbelief; people are drowning in the waves of devils. The world reeks of filthy spilled blood and is decomposing because of decaying victims. I will make you the fishers, doctors and healers of the world. The world is in need of your craft to correct the harm. Let us serve with particular ardour the creatures of God that are in peril; follow me!"

And they left their nets and followed him. Most of the disciples were summoned by the will of the Lord; as simple and righteous people, the Apostles did not have any perfidy in mind and their hearts harboured no doubts concerning this call; but as righteous people with no evil in their hearts they followed him just as Iron follows a magnet and hair pure amber. By the power of Jesus Christ the Saviour they humillated unbelieving heathens and with nets of theology caught, like fish, plenty of people, gained various nations, persuaded the hearts of tyrants and dominated emperors'

şi vă întindeţ mrejile. Vânaţi pentru Mine vânatul credinţii. Veniţi după Mine. Urmaţi-Mi Mie, ucenicii Miei şi învăţătoril lumii. Lucraţi pentru dragostea Mea meşterşugul vostru, pentru ceriuri.

Vărsată iaste ca apa mării pre pământ închinăciunea idolească. Zidirea iaste acoperită cu norul a mulţi dumnezei. Adâncul necredinţii înecă toată lumea; oamenii să cufundă de valurile drăceşti. Lumea pute de împuţiclunea sângiurilor şi să strică cu jirtvele céle stricăcioase. Voiu pune asupra lor ispravnici şi doftori, pre voi, pre păscarl. Patima aceasta chiiamă meşterşugul vostru. Să slujim cu iarbă mântuitoare zidirea ce laste în nevoi; veniţi după Mine".

Iară ei, lăsând mrejile, mérseră după Dânsul. Într-un gând era ceata ucenicllor cu pohta Stăpânului; şi ca nişte oameni drepţi şi proşti de răotate n-au viclenit în mintea lor, nici ş-au prepus în inima lor de acea chiemare; ci ca nişte oameni blânzi şi făr' de răutate au mers după Dânsul, ca hierul după piatra magnitului şi ca părul după chihribariul cel curat. Şi cu putéria Mântuitoriului Hristos au ruşinat pre cei ce i-au văzut şi ca pe nişte peşti, cu mreaja bogosloviei au prins mulţimea şi au vânat auzurile noroadelor şi au înduplecat inimile tiranilor şi sufletele împăraţilor le-au supus; şi au făcut o izbândă şi o biruinţă atâta de frumoasă, cât n-au putut-o face toate împărăţille lumil.

შეარცხვინეს ურწმუნო წარმართნი და ღვთისმეტყველების ბადეებით, როგორც თევზები, დაიჭირეს ხალხთა სიმრავლე, მოინადირეს სხვა და სხვა ერის სმენა, დაიყოლიეს ტირანთა გულები და დაიმორჩილეს იმპერატორთა სულები; მოიპოვეს იმდენად დიდი და მშვენიერი გამარჯვება, მსგავსისთვის არ მიუღწევიათ მთელი მსოფლიოს იმპერატორთ. უიარაღოებმა და სამხედრო ხელობის არმცოდნეებმა, უპოვრებმა, უწიგნურებმა, მარხვებისგან დასუსტებულებმა, კეთილებმა და უმზაკვროებმა, მოციქულებმა აღმართეს არა ჯარის დროშები, არამედ მხოლოდ მშვიდობის ნიშანი – ჯვარი. იქადაგეს ქრისტეზე არა დოლის ან ბუკის ხმით, არამედ სუსტი და უწიგნური ენებით, განავრცეს ჭეშმარიტი სარწმუნოება გაელვების სინათლის მსგავსად, მაგრამ არა გალესილი მახვილების ელვარებით, არამედ მხოლოდ ღვთისმოსავი ცხოვრების ნათელით. არ გაუვსიათ მიწა უთვალავი სპათი და არც ზღვა - აფრებიანი საბრძოლო ნავებით, არამედ მხოლოდ სისხლის, ჭრილობების, დასახიჩრებისა და ძალადობის გარეშე, მოციქულებმა მოიარეს მსოფლიო, დაიმორჩილეს მთელი წარმართული სამყარო, სძლიეს ჯოჯოხეთს, დაამარცხეს თაღლითობა, გააძევეს ტყუილი და გაავრცელეს მთელ დედამიწაზე და სამყაროში ქრისტეს სახელი და ჭეშმარიტი სარწმუნოება.

ამიტომ, საყვარელნო ჩემო მსმენელებო და პატიოსანნო და კეთილშობილნო თავადნო, მეც კაცი მცირე და მდაბალი ღმერთმა დამაყენა თქვენს, მცირე სამწყსოს, მწყემსად, რომელსაც მე არ მივიჩნევ მცირედ,

souls; and attained such a great and wonderful victory as had never been won by the emperors of the whole world. Unarmed and ignorant of the art of war, poor, illiterate, weakened by fasting, kind and indulgent, the apostles hoisted not the flags of an army but just a sign of peace: the cross. They did not preach about Christ as loudly as drums or trumpets sound, but by means of their weak and illiterate speeches they spread the true faith like a lightning bolt and not like the glint of a sharp dagger but only like the light of the righteous life. They did not invade the earth with numerous soldiers or the sea with battleships under sail, but without blood, wounds, injuries or violence walked all over the world, conquered the whole world of the heathen, vanquished hell, defeated cheating, expelled lies, and spread the name of Christ and the true faith all over the world and the universe.

Therefore, my beloved listeners and honest and noble princes, it was God who summoned me, an unimportant and humble man, as your shepherd – of a small flock which I do not consider small but great and sublime; it is great because you profess true religion and keep it pure and inviolate, in spite of being surrounded by tribes of strangers, of being constantly oppressed, despite suffering hardships and persecution

Oameni făr' de arme şi nedechisiţi de ale oştirii, săraci de avuţie, proşti de învăţătură, slabi de post, blânzi pentru neră utaté au înălţat nu steaguri de oaste, ci numai crucea, semnul păcii, propoveduind, nu cu sunet de tobe şi de surle, ci numai cu neputincioasă limbă şi neînvăţată, pe Hristos şi credinţa şi fulgerând, nu zic, cu fulgerile sabillor celor ascuţite, ci numai cu strălucirile unei vieţi bune, neumplând pământul de oşti, nici să acopere marea de corăbii cu vétrile, ci numai făr' de rane, făr' de sânge, făr' de vătămare, calcă şi supune toată păgânătatea, biruiesc iadul, sting înşălăciunea, izgonesc minciuna, întind numele lui Hristos şi credinţa, cât iaste întins pământul şi lumea. Pentru acéia dară nu iaste minune, iubiţii miei ascultători şi cinstiţi şi de bun neam boiari, de m-au rânduit şi pre mine Dumnezeu şi m-au pus, om mic fiind şi smerit, păstor mic, la mică turmă, la dumneavoastră, pre carii eu nu vă am, nici vă ţiu turmă mică, ci mare şi înaltă; mare pentru buna închinăciuné şi dreapta credinţă caré o păziţi curată şi nespurcată, fiind încungiuraţi şi îngrădiţi între hotarăle celor strilni de fel şi împresuraţi de atâta nevoi [ce vin] şi scârbe ce vin totdeauna, neîncetat, de la cei ce stăpânesc pământul acesta, înaltă pentru buna ascultare şi supunérea caré arătaţi de-a pururea către bisérică şi către arhiereu.

არამედ – დიდად და მაღალად; დიდად, რადგან აღიარებთ ჭეშმარიტ სარწმუნოებას და იცავთ მას წმიდად და შეუბილწავად, მიუხედავად იმისა, რომ უცხო ტომელებით გარშემორტყმულები ხართ, მუდმივად იჩაგრებით, იჭირვებთ და იდევნებით იმათგან, ვისაც ეს მიწა-წყალი დაპყრობილი აქვს; მაღალად, რადგან ყოველთვის სამაგალითო თავმდაბლობასა და მორჩილებას ავლენთ ეკლესიისა და მღვდელმთავრის მიმართ.

ღვთის რწმენა და ეკლესიის მორჩილება, ამ ორზე არის დაფუძნებული და გამყარებული ეკლესია. მიუხედავად იმისა, რომ მე ყველაზე ულირსი და მდაბალი ვიყავი, ისევე, როგორც დავითი [მეფსალმუნე] იყო ყველაზე მცირე ძმებს შორის, მამამისის სახლში, ღმერთმა არ შეხედა ჩემს სიმდაბლესა და ულირსობას, არ შეხედა ჩემს სიღარიბესა და უცხოობას, არც ჩემს უვიცობასა და უცოდინარობას, არამედ თავისი უსაზღვრო და უდიდესი სიკეთით დაფარა ხალხისგან ჩემი ყველა სიბილწე და უსჯულოება, რომლებიც სიმრავლით აღემატებიან ჩემს თავზე არსებულ თმას და ზღვაში არსებულ ქვიშას. ამიყვანა მე უღირსი მღვდელმთავრობის ამ უდიდეს პატივსა და ხარისხში. და აი, ღმერთმა დამადგინა თქვენს მწყემსად და სულიერ მამად, მლოცველად თქვენი და თქვენი უპატიოსნესი ოჯახების ჯანმრთელობისთვის და ცხონებისთვის, მზრუნველად თქვენი სულების სასიკეთოდ, რომ ვიყო თქვენთვის ნუგეშად ამა სოფლის ბაბილონური ტყვეობის ტანჯვის ჟამს, ისევე, როგორც ერთ დროს იერემია იყო ღვთის რჩეული ერისთვის და როგორც პატრიარქ იაკობის მეთერთმეტე ვაჟი

at the hands of those who invaded this country; it is sublime because you always show exemplary decency and obedience to the church and the metropolitan.

Faith in God and obedience to the church – on these two principles is the church founded and strengthened. Although I am most unworthy and humble as was King David the Psalmist when he was the youngest among his brothers in his father's house. God paid no attention to my humbleness and unworthiness, nor to my poverty or foreign origin, nor to my ignorance and limited knowledge, but through His boundless and infinite kindness hid from people my every sin and transgression which are more in number than hairs on my head or sand in the seas. He elevated me, unworthy, to the greatest honour and the rank of metropolitan. And so it is, God appointed me your shepherd and spiritual father, to pray for the health and salvation of you and your most honourable families, to be sollcitous for the goodness of your souls, consoling you while suffering the Babylonian captivity of this world just as Jeremiah did for God's chosen nation, and as Patriarch Jacob's eleventh son Joseph did for the Egyptians; I must suffer and endure together with you the hazards of this life. It is my duty to be awake, zealous, constantly appealing to God day and night for the

De vréme ce acéste doao întemeiază şi întăresc bisé credinţa la Dumnezeu şi buna ascultare la bisérică şi măcar că eu am fost mai mlc şi mai netrébnic decât toţi, precum au fost şi David mai mic între fraţi în casa tătâne-său, dară Dumnezeu n-au căutat la micşorarea şi netrebniciia mea, nu s-au uitat la sărăciia mea şi streinătatea mea, n-au socotit prostiia şi neştiinţa mea, ci au căutat la bogăţiia şi noianul bunătăţii Sale şi au acoperit de către oameni toate spurcăciunile şi fărdelegile méle, carele sânt mai mării şi m-au înălţat, nevrédnic fiind, la această stepenă şi mare vrednicie a arhieriei. Şi m-au trimis la dumneavoastră să vă fiiu păstor, părinte sufletesc, rugător către Dumnezeu pentru buna sănătatea şi spăseniia dumneavoastră şi a cinstitelor dumneavoastră case purtători de grijă la céle ce ar fi spre folosul mântuinţii şi să vă fiiu de mângâiare la scârbele roblei cel vavilonești a lumii aceştiia, ca Ieremiia norodului lui Dumnezeu şi ca Iosif, al unsprăzécilea fecior al patriarhului Iacov egipténilor; şi dimpreună cu dumneavoastră să pătimesc la toate câte va aduce ceasul şi vrémia, pentru care lucru am datorie să priveghiez cu osârdie şi făr' de léne, zioa şi noaptea şi în tot ceasul, pentru folosul şi spăseniia tuturor de obşte, învăţându-vă şi îndreptându-vă cu frica lui Dumnezeu, pre calea cea dreaptă.

იოსები იყო ეგვიპტელებისთვის; ამ ცხოვრების განსაცდელების გამო, თქვენთან ერთად უნდა ვიტანჯო და ვითმინო და ამისთვის, ჩემი ვალია, ვიყო მღვიძარე, მოშურნე, დაუზარავი დღე და ღამე და ყოველ ჟამს, თქვენი სულების სასიკეთოდ და ყველას საცხონებლად, ღვთის შიშით, გასწავლიდეთ და გმოძღვრავდეთ ჭეშმარიტების გზაზე.

ამავდროულად, თქვენც გაქვთ ვალდებულება, რასაც ისწავლით ჩემგან, თვალთმაქცობისა და მზაკვრობის გარეშე მიიღოთ და შეასრულოთ თქვენივე სულების სასარგებლოდ, ასევე, გამოაჩინოთ მორჩილება, რადგან ჩემს მიმართ მორჩილებით თქვენ ქრისტეს დაემორჩილებით. რადგან ნათქვამია ლუკას მე-10 თავში: „რომელმან თქუენი ისმინოს, ჩემი ისმინა; და რომელმან თქუენ შეურაცხ-გვყნეს, მე შეურაცხ-მყოფს; და რომელმან მე შეურაცხ-მყოს, შეურაცხ-ჰყოფს მომავლინებელსა ჩემსა". ასევე, ნეტარი პავლეც ებრაელთა მიმართ ეპისტოლეს მე-13 თავში ამბობს: „დაემორჩილენით წინამძღუართა თქუენთა და ერჩდით მათ, რამეთუ იგინი იღვიძებენ სულთა თქუენთათვის, ვითარცა-იგი სიტყუაი მისცენ; რაითა სიხარულით ამას ჰყოფდნენ და არა სულთ ითქუმიდენ, რამეთუ არა ადვილ არს ესე თქუენდა".

და მე ვევედრები მის სახიერებას და კაცთმოყვარეობას, გამინათოს გონება, რომ შევძლო ჭეშმარიტების სიტყვის ქადაგება; გამიმტკიცოს გული ღვთის შიშით, რომ დავმწყემსო მისი რჩეული პირმეტყველი სამწყსო, რომელიც ბოროტის ხელებიდან გამოსყიდულია მისი უძვირფასესი სისხლით, როგორც

good of your souls and the salvation of everyone. And being apprehensive of God, to teach you and lead you along the path of truth.

At the same time, you too have the duty to accept everything you learn from me without hypocrisy, in good faith, and to perform for the advantage of your own souls. You should also show obedience since in obeying me you obey Christ. As it is said in the 10th chapter of Luke's gospel: "He that heareth you, heareth me; and he that despiseth me despiseth Him that sent me" [Luke, 10:16]. And blessed Paul too, in chapter 13 of his epistle to the Hebrews says: "Obey them that have the rule over you and submit yourselves: for they watch for your souls, as they that must give account, that they may do it with joy and not with grief: for that is unprofitable for you" [Hebrews, 13:17].

And I beseech His benevolence and His love of mankind to enlighten my mind so that I am able to preach the word of truth; to strengthen my heart with fear of God in order to be able to tend his chosen eloquent flock which is redeemed from the hands of evil with His precious blood as the Apostle Peter says: "Forasmuch as ye know that you were not redeemed with corruptible things as silver and gold from your vain conversation [received] by tradition from your fathers; But with the pre-

Şi dumneavoastră încă aveţi datorie, céle ce veţi cunoaşte că vă învăţ, făr' de făţărie şi făr' de vicleşug, vă îndemn să le priimiţi şi să le faceţi, pentru folosul cel sufletesc al dumneavoastră şi să vă supuneţi ascultăril; că acea ascultare ce o faceţi mie, o faceţi lui Hristos. Că zice la 10 capete ale Lucăi: „Cel ce ascultă pre voi, pre Mine ascultă şi cel ce să leapădă de voi să leapădă de Mine şi cel ce să leapădă de Mine, să leapădă de Cel [Cel] ce M-au trimis pre Mine". Aşijderea zice şi fericitul Pavel, la 13 capete către ovrei: „Fraţilor, plecaţi-vă povăţuitorilor voştri şi vă cuceriţi lor, că ei priveghiiază pentru sufletele voastre cum ar fi să dea cuvânt ca cu bucurle aceasta să facă, iar nu suspinând, că nu iaste de folos voao aceasta".

Şi mă rog bunătăţii Lui şi iubirii Sale de oameni să-mi luminéze mintea ca să poci propovedui cuvântul adevărului şi să-mi întărească inima întru frica Lui, ca să pociu păstori cuvântătoarea turma Lui cea aleasă, caré o au răscumpărat, cu preascump sângele Său, din mâna vrăjmaşului, după cum adeverează Petru apostolul zicând: „Ştiind că nu cu putrede, cu argint sau cu aur v-aţi răscumpărat din cea deşartă viiaţă a voastră, ce era dată de la părinţi, ci cu cinstit sânge ca a unui miel făr' de prihană şi nespurcat Hristos". Iar Dumnezeul cel mare şi înalt, Carele iaste închinat de toate făpturile, iz-

ბრძანებს მოციქული პეტრე: „... უწყოდეთ, რამეთუ არა განხრწნადითა ვეცხლითა გინა ოქროითა იხსნენით თქუენ ამაოისა მისგან მამათა მოცემულისა სვლისა, არამედ პატიოსნითა სისხლითა, ვითარცა ტარიგისა უბიწოისა და უმანკოისა ქრისტესითა".

ხოლო მაღალმან და დიდმან ღმერთმან, რომელიც თაყვანისცემულია ყოველი ქმნილების მიერ, უზენაესი სიბრძნის წყარომ, მიუღწევადი ჭეშმარიტი სიკეთის სიღრმემ, შემოუსაზღვრელი წყალობის უფსკრულმა, ვითარცა უფალმან და კაცთოყვარემან გარდამოავლინოს მადლი სულისა წმიდისა ღვთის გვირგვინოსანს, უბრწყინვალეს და კეთილისმყოფელ მთავარ კონსტანტინე ბასარაბზე და დალოცოს ის თავისი მაღალი სამყოფელიდან, ამრავლოს ვითარცა აბრაამი თესლითი თესლამდე, დაიცვას სამეუფო ტახტზე ჯანმრთელობითა და მშვიდობით ღრმა სიბერემდე, მთელ თავის ბრწყინვალე ოჯახთან ერთად. მაღალი ღმერთის ძლიერმა ხელმა და უძლეველმა მკლავმა დაგიმორჩილოს ყველა ხილული და უხილავი მტერი შენი ფეხების კვარხცლბეკთან; ასევე, თქვენც, მცირედნო და დიდნო, თქვენიანებთან ერთად გაგაძლიეროთ ღმერთმა კეთილ და მართალ სარწმუნოებაში, ჭეშმარიტების შეცნობასა და მარადიული ცხოვრების სასოებაში, რომელიც სამყაროს დასაბამითგან აღთქმულია ყოვლად მართალი უფლის მიერ. ღვთის რჩეულნო, ხელი მოგემართოთ თქვენს ყოველ კეთილ და სასარგებლო საქმეში, დაცული იყავით ყოველ დროსა და ჟამს ბოროტის მზაკვრობებისაგან, გფარავდეთ ღმერთი თავისი წმიდა ანგელოზეcious blood of Christ as of a lamb without blemish and without spot" [1 Peter,1:18-19].

And we entreat the most high and great Lord, as Lord and philanthropist, who is admired by every creature, and is the source of supreme wisdom, of the profundity of unattainable true kindness, and of the abyss of unlimited mercy, to send down the grace of the Holy Spirit upon the anointed sovereign, the great and benevolent Prince Constantine Basarab and to bless him from His high abode, to raise him like Abraham from generation to generation, and to guard his health and peace on the royal throne to his extreme old age together with his admirable family. Let the strong hand and invincible arm of the most High God make all your visible and invisible enemies thy footstool; and you, humble and great, let God strengthen you and your kinsmen in kind and true faith, in comprehending truth and the hope of eternal life which is promised from the origin of the universe by the righteous God. God's chosen people, be successful in your every benign and beneficial activity, be always safe from the insidiousness of evil; God and His holy angels protect you, equip you with the armour of truth, and send you peace so that in good health and peaceably, purely and honestly spend your lives; with prayers and

vorul preaînţelepciunii, adâncul cel neurmat al bunătăţii întru adevărat şi adâncimea cea nehotărâtă a bunii îndurări, Însuşi ca un stăpân şi iubitoriu de oameni, să trimiţă darul Duhului Sfânt pre cinstit şi cel de Dumnezeu încununat cap al prealuminatului domnului şi al nostru de obşte de mult bine făcător, Io Costandin Basarab voevod şi să-l binecuvânteze din înălţimea lăcaşului său, ca pe Avraam, înmulţindu-i seminţiia din neam în neam şi să-l păzească cu întreagă sănătate şi cu lină pace, până la adânci bătrâneţe la preaînălţat scaunul măriii-sale, dimpreună cu toată luminată casa măriei-sale. Mâna cea tare şi puternică şi braţul cel înalt al preaînălţatului Dumnezeu să supue pre toţi vrăjmaşii cei văzuţi şi nevăzuţi podnojie picioarilor măriii-sale; şi să vă întărească şi pe dumneavoastră, de la mic până la mare, împreună cu toţi ai dumneavoastră, întru credinţa cea bună şi dreaptă, întru cunoştinţa adevărului şi întru nădéjdea vieţii cel de véci, caré laste făgăduită de nemincinosul Dumnezeu mai nainte de vrémile vécilor, aleşilor Lui şi să vă povăţuiască la tot lucrul cel bun şi de folos, spre plăcérea Lui, ferindu-vă în toată vrémia şi în tot ceasul şi în tot locul, de vicleşugurile diiavolului să vă îngrădească cu sfinţii îngerii Săi şi să vă înarméze cu arma dreptăţii şi să vă dăruiască pacea Lui cea ce covârşaşte toată mintea, ca să pe-

ბით, შეგჭურვოთ სიმართლის იარაღით, გიბოძოთ მშვიდობა, რომელიც აღემატება ყოველგვარ გონებას, რომ ჯანმრთელობით და მშვიდობით წმინდად და პატიოსნად გაგეტარებინოთ ცხოვრება; თქვენი გონება და გულები დაიმარხეთ მაცხოვარ იესო ქრისტეში, როგორც ბრძანებს პავლე მოციქული: „რაოდენი არს ჭეშმარიტ, რაოდენი პატიოსან, რაოდენი მართალ, რაოდენ წმიდა, რაოდენ საყუარელ, რაოდენ საქებელ, რაოდენი სათნო და რაოდენი ქებულ, მას ზრახეოდით თანამწირველი და ქრისტეს მიერი მღვდელმთავრების ლოცვა-კურთხევით. და ამ ცხოვრების განვლის შემდეგ, ღირს ყვნეს ყოვლადმოწყალემან ღმერთმან ცათა სასუფეველს და მოვისმინოთ მისი ხმა: „მონაო სახიერო და სარწმუნოო! მცირედსა ზედა სარწმუნო იქმენ, მრავალსა ზედა დაგადგინო შენ. შეეედ სიხარულსა უფლისა შენისასა".

blessing of my co-preachers and our high priesthood bury your minds and hearts in Jesus Christ the Saviour, as Apostle Paul said: "... whatsoever things are true, whatsoever things [are] honest, whatsoever things [are] just, whatsoever things [are] pure, whatsoever things [are] lovely, whatsoever things [are] of good report, if [there be] any virtue and if [there be] any praise, think on these things". And when we pass through our earthly lives let the most gracious God think us worthy of the kingdom of heaven and to hear His voice "O virtuous and righteous servant! Be righteous in small things and I will place you over multitudes. Beseech the mercy of our Lord God".

treceţ viiaţă cinstit şi curată, cu pace şi cu sănătate; să păzească inimile voastre şi gândurile voastre în Hristos Iisus, după cum zice Pavel, ca să faceţ câte sânt adevărate, câte sânt cinstite, câte sânt drépte, câte sânt curate, câte sânt iubite, câte sânt cu nume şi lăudate, cu rugăciunile şi cu blagosloveniia preasfinţiţilor arhierei şi întru Hristos iubiţi fraţi şi de-a tocma slujitori. Şi după petrecaniia vieţii aceştiia să ne învrednicească pre noi [pre noi] pre toţi Dumnezeul cel milostiv la împărăţiia ceriului, ca să auzim fieştecarele din noi glasul acela: „Slugă bună şi credincioasă, preste puţin ai fost credincios pre mai multe te voiu pune. Intră întru bucuriia Domnului".

ქადაგება უფლის ფერისცვალებაზე, აგვისტოს თვის, 6

„და წარიყვანა იესო პეტრე და იაკობ და იოვანე, ძმა მისი მთასა მაღალსა და ფერი იცვალა მათ წინაშე".

წმიდა სახარების ეს სიტყვები მოგვითხრობს მაცხოვრის იესო ქრისტეს დიდებულ ფერისცვალებაზე, რომელიც მოხდა თაბორის მთაზე. უნდოდა რა, ეჩვენებინა მოწაფეებისა და ჩვენთვის თავისი დიდება, ამ მოვლენამდე ცოტა ადრე, ნათქვამია სახარებაში, როდესაც დადიოდა ფილიპეს კესარიას მხარეებში, მან მოუწოდა თავის მოწაფეებს და ჰკითხა: „ვინ ვჰგონიე მე ერსა ამას და რაი თქვიან ჩემთვის ყოფად?" ხოლო პეტრე მოციქულმა მამა ზეციერის შთაგონებით, მას შემდგომ, რაც დანარჩენმა მოციქულებმა სხვადასხვა მიუგეს, აღიარა, რომ ქრისტე არის ძე ღვთისა ცხოველისა. მაცხოვარმა ამგვარად გამოუცხადა ყველას თავისი დიდება, რწმენაში გაძლიერებულ მოწაფეებს უამბო თავის მომავალ ვნებებზე, რომ უნდა წავიდეს იერუსალიმში და ეწამოს ერის უხუცესთა, მღვდელმთავართა და მწიგნობრებთაგან, უნდა მოკვდეს და მესამე დღეს აღსდგეს.

ამ სიტყვების გაგონების შემდეგ პეტრე მოციქული, რომელიც ჯერ კიდევ ხორციელი ცნობიერებით იყო, არ იცოდა, რა დიდება უნდა მოჰყოლოდა უფლის ვნებებს. შეეცადა, ეს განზრახვა გადაეფიქრებინა მაცხოვრისთვის და ამ სიტყვებით მიმართა: „შორს შენგან, უფალო, ნუ გიყოფინ მსგავსი რამ", რაზეც მაცხოვარმა უპასუ-

On the Transfiguration of Our Lord, August, 6.

"And it came to pass about eight days after these sayings, He took Peter and John and James and went up into a mountain to pray."

These words from the Holy Gospel tell us of the glorious transfiguration of our Saviour Jesus Christ which occurred on Mount Tabor. Wishing to demonstrate His glory to His disciples and to us while moving from town to town in Caesarea Philippi, He as the Gospel states, addressed His disciples and asked them: "Whom say the people that I am?" and Peter the Apostle, after other apostles gave different answers, inspired by the heavenly Father, acknowledged that Christ was the Son of God. In this way the Saviour revealed His glory to all, told His disciples who were strengthened in faith about His future Passion, told them that He had to go to Jerusalem and endure many things from the elders and the chief priests and scribes, and that He was to die and to rise again on the third day.

On hearing these words, Peter the Apostle, who was still ensnared by commonplace ideas and did not realize what glory was to follow Christ's Passion, endeavoured to make the Saviour change His mind and rebuked Him with these words: "Be it far from Thee, Lord: this shall not be unto Thee" [Mat. 16, 22].

Luna lui avgust, 6. Cazanie la Preobrajeniia Domnului

„Luat-au Iisus pre Petru şi pre Iacov şi pre Ioann, fratele lui şi i-au suit pre dânşii într-un munte înalt deosebi şi S-au schimbat faţa înaintea lor."

Cuvintele acéstea sunt ale Sfintei Evanghelii, dintru carele avem să înţelegem de preaslăvita Schimbarea Féţii a Domnului nostru Iisus Hristos, ce s-au făcut în muntele Thavorului. Că vrând ca să arate mărirea Sa ucenicilor Săi şi noao, mai nainte cu puţinel, zice Evanghelia cum că umblând Iisus în părţile Chesariei lui Filip, întreba pre ucenicii Săi zicând: „Cine îmi zic Mie oamenii a fi?". Iar Petru apostolul din descoperirea Părintelui ceresc dintre toate célelalte vorbe ale ucenicilor i-au zis cum că iaste Fiiul lui Dumnezeu celui viu şi cu acest mijloc descoperind tuturor mărirea Sa cea mare, ocara zicând că I să cade Lui a mérge în Ierusalim şi multe a păţi de bătrâni şi de la arhierei şi de cărturari şi a să omorî şi a treia zi a învia din morţi.

Care cuvinte auzindu-le Petru şi fiind încă cu conoştinţa trupească şi necunoscând mărirea ce era să vie dintru ocara patimilor, s-au nevoit ca să întoarcă pre Domnul de la acest gând, zicând: „Departe de Tine, Doamne, să nu-Ţi fie Ţie acestia". Căruia Domnul îi zise: „Du-te denapoia Mea, satano. Sminteală-Mi eşti, că nu gândeşti céle ce sânt ale lui Dumnezeu, ci céle omeneşti". Cu

ხა: „გამშორდი, სატანა! ჩემი საცთური ხარ! რადგან ღმერთისას კი არ ფიქრობ, არამედ კაცისას“. ამ სიტყვებით მან უსაყვედურა ხორციელ ფიქრს, რომელიც ყველა ადამიანში თავისი ფესვებით ადამის ცოდვამდე ჩადის. ამბობს, რომ ეს სიტყვები, იმიტომ კი არაა, რომ დაბრკოლებად იქნებოდა მისთვის, არამედ, იმიტომ, რომ ამ სიტყვებით პეტრე აფერხებდა ქრისტეს კაცობრიობის ცხონების საქმისაგან. ამ სიტყვებში ჩანს ღმერთის მხურვალე სიყვარული მთელი კაცობრიობისადმი, ამ მხურვალე სიყვარულით იცვალა ფერი მაცხოვარმა მოწაფეების წინაშე, რათა ისინი რწმენაში გაძლიერებულიყვნენ და არ დაბრკოლებულიყვნენ, როდესაც ნახავდნენ თავის მოძღვარს ჯვარზე ვნებულს.

ამიტომ, დაე, ინათოს დღეს მასში დიდების ნათელმა, ნათელმა, რომელიც გაბრწყინდება წმინდანების სხეულებში, როდესაც მიიღებენ მათი სიხარულის სრულყოფილ გვირგვინს. ნათელი, რომელმაც მოიცვა მაცხოვრის სრული სხეული იმდენად, რომ მისი სახე განათდა, როგორც მზე, ხოლო სამოსელი გათეთრდა, როგორც თოვლი. ხოლო ეს შედარება: სახის ნათელის მზესთან და სამოსლის – თოვლთან მოხდა იმიტომ კი არა, რომ მზეზე ან თოვლზე უფრო ნათელი იყო, არამედ იმიტომ, რომ ჩვენს სამყაროში არ გაგვაჩნია არაფერი, რაც იქნება მზეზე უფრო ნათელი და თოვლზე უფრო თეთრი. ხოლო წმიდანების სხეულებზე თავად მაცხოვარმა ბრძანა მათეს სახარების მე-13 თავში, რომ ისინი გაბრწყინდებიან, ვითარცა მზე მათი ზეციერი

And the Saviour said: “Get thee behind me, Satan: thou art an offence unto me: for thou savourest not the things that be of God, but those that be of men” [Mat. 16,23]. Uttering these words, he reprimanded material thoughts which in every man have roots that reach as far as the sin of Adam. He says it not because these words might be an obstacle for him but because by these words Peter could prevent Christ from saving mankind. In these words, God’s fervent love for the whole of humanity is well seen, and because of this fervent love the Saviour transfigured before his disciples, thus strengthening their faith so that they would not hesitate when they saw their master crucified.

Therefore, let the light of glory shine in him today, the light which will flash in saints’ bodies when they receive the perfect crown of their joy. The light that penetrated the Saviour’s whole body so that his face lit up like the Sun and his garments became as white as snow. And the light of his face is compared to the Sun and the garments’ light to snow not because it was brighter than the Sun or snow but because we have nothing that is brighter than the Sun or whiter than snow. And regarding the bodies of the saints the Saviour himself said in chapter 13 of the Gospel of Matthew that they would shine like the Sun in the

care cuvinte dojăniia Domnul gândul cel trupesc ce era înrădăcinat cu greșala păcatului celui de obște, în mintea oamenilor și zice cum că-l iaste sminteală, nu ca doară ar păți El sminteală, ci pentru că cu acéle cuvinte îl opriia pre El, Petru, de la lucrarea mântuirii noastre, dintru care cuvinte putem cunoaște dragostea cea fierbinte a lui Dumnezeu care are cătră neamul omenesc, că pentru fierbințeala dragostei aceștiia Ș-au schimbat fața înaintea ucenicilor, pentru ca să-i întărească pre dânșii mai mult în credință și să nu să smintească văzând pre Dascălul lor pătimind pre cruce.

Drept acéia, lasă astăzi de strălucéște întru Dânsul lumina acéia a măririi, care lumină va străluci și în trupurile sfinților Lui, când vor lua cununa cea desăvârșit a bucuriei lor, întru care lumină toată făptura omenească, cea din afară, atâta s-au schimbat cât obrazul Lui străluciia ca soarele și veșmintele Lui era albe ca zăpada. Iară asămânarea aceasta a obrazului cu soarele și a veșmintelor cu zăpada, nu doară pentru aceia să asămânează cum că nu ar fi strălucit obrazul Lui decât soarele, sau veșmintele Lui nu ar fi fost mai albe decât zăpada, ci pentru că aici, în lume, nu avem noi alt nimic mai strălucitor și mai luminat decât soarele sau mai alb decât zăpada. Că pentru trupurile sfinților Însuși Domnul zice la 13 capete ale lui Mathei, că vor străluci

მამის სასუფეველში, წმინდანები, რომლებიც ქრისტეს გარშემო არიან როგორც ვარსკვლავები და ამ ნათელს სწორედ სიმართლის მზისგან იღებენ. თუ მაცხოვარი იესო ქრისტე წმიდანებთან ერთად შედარებულნი არიან მზეს და ვარსკვლავებს და თუ ნათქვამია, რომ წმიდანებიც გაბრწყინდებიან, როგორც მზე, მაშინ რამდენად უფრო ძლიერად გაბრწყინდება თავად მზე სიმართლისა. და ეს ნათელი კი არ აბრკოლებდა მოწაფეების სუსტ თვალებს, არამედ რაღაცა ღვთაებრივი სიხარულით ალავსებდა და მხოლოდ ეს ნათელი კი არ ბრწყინავდა ქრისტეს სახეზე, არამედ რაღაც ენით აუწერელი სილამაზე და მშვენიერება ჩანდა მასში. რომ შეკრებილიყო ერთ ადგილას მთელი მიწიერი და ზეციური სილამაზე, ვერ შეძლებდა გაეხარებინა მოციქულების თვალები და გულები ისე, როგორც გაახარა მოწაფეების თვალები ქრისტეს თაბორის ნათელმა.

და ქრისტეს მოწაფეების ეს აღმატებული სიხარული მოდიოდა არა ნათელის ბრწყინვალებიდან, არამედ მაცხოვრის მშვენიერების ბრწყინვალებიდან იქმნებოდა. ამაში ვხედავთ მაცხოვრის უსაზღვრო სიყვარულსა და სათნოებას, რადგან შეეძლო სულ მუდმივად ჰქონოდა ხილულად ეს ნათელი, მაგრამ ჩვენთვის სასიკეთოდ, მან დაფარა თავისი ნათელის სხივები, რომ ეთმინა უსაზღვრო ტკივილები ჩვენთვის, ჩვენი ცოდვებისათვის და გამოვესყიდეთ ღვთაებრივ დიდებას.

მაშასადამე, ვინ იქნება ის, ვინც დაინახავს ამ ყველაფერს და არ აღინთება სრულად მაცხოვრის

abode of their heavenly father. The saints who surrounded Christ like stars received this light from the Sun of truth. If the Saviour Jesus Christ and the saints are compared to the Sun and stars, and if it is said that the saints would also shine like the Sun, then how much more powerfully the Sun of truth Himself would shine. And this light did not blind the disciples' weak eyes but like something divine filled them with joy, and it was not that only this light shone on Christ's face but some inexpressible beauty and splendour were seen within Him. If all mundane and heavenly splendour were gathered in one place it would not please the Apostles' eyes and hearts so much as Christ's Tabor light delighted his disciples' eyes.

And such great joy of Christ's disciples was caused not by the shining of the light, but they experienced it because of the shining of Christ's splendour. In it we see the boundless love and righteousness of the Saviour because he could keep this light visible forever, but He, for our good, hid the rays of His light so that He suffered boundless pain for us, for our transgressions and let the divine glory redeem us.

Thus, who will be that sees it all and not be seized completely with the love of the Saviour? And who will not be astonished at this unbounded power because he could

ca soarele întru împărăția Părintelui lor (carii sânt pre lângă Hristos ca niște stéle) carii iau lumina lor de la acest Soare al dreptății, că de asemenează Hristos pre lângă toți sfinții Lui ca un soare pre lângă stéle, și de vor străluci sfinții ca soarele, cu cât mai vârtos va străluci Soarele acesta al dreptății. Și lumina aceasta, ochii cei slabi ai ucenicilor nu-i smintiia, ci mai vârtos, cu o bucurie oarecaré, dumnezeiască, îi veseliia. Și nu numai lumina aceasta strălucuia în obrazul lui Hristos, ce și o frumusé-țe oarecaré și podoabă nespusă să arăta întru Dânsul, atâta cât de s- ar aduna într-un loc toată frumosétia și toată podoaba și cea pământească și cea cerească, nici într-un chip n-ar putea ca să veselească ochii și inimile celor ce ar privi spre dânsa, precum au veselit lumina acéia ochii ucenicilor lui Hristos.

Și această bucurie, preste fire a ucenicilor lui Hristos nu din strălucirea luminii, ci mai mult din luminata frumosétе a Mântuitorului să făcea, pentru care lucru putem cunoaște bunătatea și dragostea Lui cea mare că, cu această mărire putea totdeauna să strălucească, iar El din buna voia Sa pentru noi au închis razile strălucirii Sale, ca să poată răbda durori amară pentru noi și pentru păcatele noastre, ca să poată face răsplătire mărirei cei dumnezeești.

Deci, cine va fi acela carele va socoti acéstia și nu să va aprinde cu

სიყვარულით? და ვინ არ გაოცდება მისი უსაზღვრო ძალით, რადგან მას შეეძლო სულ მუდმივად ებრწყინა ამ დიდებით? და ვინ არ შეიყვარებს ჩვენს მიმართ გამოჩენილ ასეთ სიკეთეს, რადგან (ჰოი, სასწაული!) იმისთვის, რომ მოეხდინა ჩვენი ცხონება, დაფარა თავისი დიდება? რადგან უფრო დიდი სასწაულია ასეთი ბრწყინვალე დიდების დაფარვა, ვიდრე მუდმივად მისი ნათება. და არა მხოლოდ ქრისტეს დიდება ახარებდა მოწაფეების თვალებს, არამედ მოსესი და ილიასი, რომლებიც გამოცხადნენ უფალთან ერთად და ამ ნათელით და დიდებით გარემოცულები იყვნენ. როგორც იმპერატორ არტაქსერქსთან არავის ჰქონდა უფლება, შესულიყო უხეში და უშნო ტანსაცმლით, ასევე მარადიული მეუფის წინაშე მის მსახურებს მართებთ იყვნენ შემოსილნი ნათელში და ბრწყინვალებაში. ეს ორი დიდი წინასწარმეტყველი წარმოადგენდა ძველი აღთქმის მამებს: ერთი მათგანი იყო ნომოთეტისი, ანუ სჯულის დამდები, ხოლო მეორე ზილოტისი, ანუ ამ სჯულის განმამტკიცებელი. ღმერთმა ინება ამ ორის თავის თავთან გამოჩენა, რათა სჯულისა და წინასწარმეტყველებისაგან კაცობრიობას მიეღო მონმობა.

ვის შეუძლია აღწეროს ის სიხარული და მხიარულება, რითაც აღივსო ეს ორი წინასწარმეტყველი, როდესაც მათი უფალი და მაცხოვარი, რომელზეც თავის დროზე ბევრი უწინასწარმეტყველიათ, იხილეს არა მხოლოდ ხორცშესხმული, არამედ ნათელში დიდებაშემოსილი? როდესაც ისინი უფლის იესო ქრისტეს ხილვისა და

always be lighted with this glory? And who will not love such good done to us because (oh, what a miracle!) in order to save us he hid his glory? Since it is a much bigger surprise to hide such brilliant glory than to let it shine all the time. It was not only the glory of Christ that pleased His disciples' eyes but also of Moses and Elijah who exposed themselves together with Christ our Lord and were enwrapped in this light and glory. Just as no one was allowed to enter the presence of the Emperor Artaxerxes wearing rough and worn garments, the servants of the eternal king are obliged to be clothed in light and brilliance. These two great prophets represented the fathers of the Old Testament: one of them was a nomothetist – the originator of the faith, and the second was a zealotist or one who strengthened this faith. God desired these two to appear together with him so that mankind received proof from the faith and the prophecy.

Who is able to describe the joy and happiness with which these two prophets were filled when they saw their Lord and Saviour of whom they had prophesied much, and beheld Him not only embodied but also glorified in the light? Who is able to describe their joy when they succeeded in beholding and hearing our Lord Jesus Christ, which is the greatest wish of all the nations in

totul de dragostia Mântuitoriului acestuia? Şi cine nu să va minuna de putérea Lui cea nespusă care totdeauna ar fi putut ca să strălucească cu această mărire? Şi cine nu va iubi o bunătate ca aceasta, pentru care (o, minune!) au gonit de la Sine o mărire ca aceasta, ca să poată săvârşi mântuirea noastră? Că mai mare minune au fost a închide o mărire ca aceasta, strălucitoare decât a străluci cu dânsa de-a pururea. Şi nu numai singură mărirea lui Hristos veseliia ochii ucenicilor, ce şi a lui Moisi, a lui Ilie, carii, împreună cu Domnul să arătase a fi cuprinşi de lumina şi de mărirea acéia. Că precum nu era slobod înaintea împăratului Artaxerx a întra cineva îmbrăcat în sac, aşa nu s-au cuvenit nici înaintea Împăratului célui vecinic a sta slugile Lui, fără numai a fi îmbrăcat în lumină şi în strălucire; că aceştia era din toţi părinţii legii vechi mai ales şi mai mari; că unul era nomothetis, adecă pultoriu de lége, iară celalalt era zilotis, adecă întăritoriu aceştii legi. Şi pre aceştea au vrut Domnul să se arate cu Dânsul, pentru ca din lége şi din proroci să ia mărturisire omenirea Lul.

Iară de vréme ce acéştia toate sânt puse peste înţelégeré, cu o tăcére oarecaré, blândă şi cu o dragoste, cu credinţă trebue să le cinstim şi să le mărim. Cuvios şi trebuincios lucru socotesc a fi, ca să ştim la această preaslăvită mărire, aceşti luminaţ

მოსმენის ღირნსი გახდნენ, რისი უდიდესი სურვილიც ჰქონდათ არა მხოლოდ მათ, არამედ სამყაროს ყველა ერს, ვის შეუძლია, მათი სიხარულის აღწერა, მით უმეტეს, რომ ძველი აღთქმის იმდენ მამასა და წინასწარმეტყველს შორის მხოლოდ ესენი ეღირსნენ ასეთი დიდების ხილვას? მართალი მოხუცი სვიმეონი, როდესაც ნახა მაცხოვარი იესო ქრისტე მხოლოდ სახვევებში გახვეული, იმდენად გაიხარა, რომ ყველაზე საშინელ მოვლენას – სიკვდილს სიხარულის თვალებით შეხედა. ხოლო მოსე და ილია წინასწარმეტყველებმა, როდესაც ნახეს იესო უკვე დიდებაში შემოსილი, რაოდენ დიდი სიხარულით გაიხარეს და რაოდენ დიდი მხიარულებით გამხიარულდნენ. ადამიანთა ის სულებიც, რომლებიც ჩაკეტილნი იყვნენ აბრაამის წიაღში, როდესაც მოსე წინასწარმეტყველი დაბრუნდებოდა და მოუყვებოდა მათ, რაც ნახა და გაიგებდნენ, რომ მათი ხსნა და ცხონება უკვე მოახლოებულია, რა სიხარულითა და სიყვარულით აღივსებოდა მათი მოლოდინი?

მაგრამ, ყველაფერი ეს რადგან აღემატება ჩვენს გონებასა და გაგებას, ამიტომ გარკვეული ფრთხილი დუმილით, სიყვარულით და რწმენით უნდა მივაგოთ პატივი და თაყვანისცემა. პატიოსან და საჭირო საქმედ მიმაჩნია, ვიცოდეთ ამ დიდებული ფერისცვალების ჟამს, რა სიტყვებს ეტყოდნენ წინასწარმეტყველები საუბრისას მაცხოვარს იესო ქრისტეს? იქ, სადაც დიდებული ადამიანები ხვდებიან ერთმანეთს და დიდებული სასიხარულო საქმე სრულდება, გულისხმობს, რომ იქ

the world and not just theirs; especially since among so many fathers and prophets of the Old Testament only they became worthy to behold such glory? Simeon the Elder who had seen our Saviour Jesus Christ in swaddling clothes was so filled with joy that met the most terrible thing, namely his own death with eyes full of delight. And what a great delight did Moses and Elijah the prophets experience when they beheld Jesus already covered with glory, and how ecstatic they became. And how full of joy and love would be the anticipation of those souls of people who were enfolded in Abraham's bosom when Moses the prophet returned and told them all that he had seen, and when they learnt that their redemption and salvation were close at hand?

But since all this exceeds our reason and understanding, we should respect and venerate it with cautious silence, love and faith. I consider it honest and necessary to be aware of the words that the prophets spoke to the Saviour Jesus Christ at the moment of glorious transfiguration. It is understood that beautiful and joyful things happen when eminent people meet together and remarkable deeds are accomplished. Because we see that it is what happens at feasts and banquets of the eminent when everything – food, drink, conversation, dances and songs are

proroci, ce cuvinte vor fi vorbit cu Domnul? Că înălțimea fețelor, înălțat lucru, oarece întreba și veseliia măririi, vésel oarece și frumos lucru poftiia. Că așa vedem ce să face și la mésele și ospețele celor mari, că sânt toate voloase și vésele, mâncările, băuturile, Oare, ce gură ar putea grăi, ca să adeveréze cu ce bucurie și veselie s- au umplut acel dol luminați proroci, când pre Domnul și Mântuitoriul lor, de Carele multe prorocise, nu numai în trup, ci și în mărire și în strălucire îmbrăcat L-au văzut? Că de vréme ce s-au învrednicit aceștia a-L vedea și a- L auzi pre Domnul Iisus, de Care ei de mult doriia ca să-L vază și nu numai ei ce și toate neamurile, cu ce gură va putea neștine să grăiască cu adevărat bucuriia lor și mai vârtos că dintr-atâția părinți și proroci ai legii vechi, numai ei s-au învrednicit a vedea o mărire ca aceasta? Și de s-au bucurat Simeon bătrânul atâta, văzând pre Mântuitoriul Hristos, numai în scutece mișcând, cât moartea care alt lucru mai groaznic nu poate fi, cu ochii véseli o priviia, dară aceștea carii pre acestaș Domn întru mărire strălucind L-au văzut, ce vor fi făcut și cu ce bucurie să vor fi bucurat și cu ce veselie să vor fi veselit? Încă și sufletele acélia care era închise în sânul lui Avraam, întorcându-se Moisi și spuindu-le lor célia ce au văzut, cunoscându-și el a fi aproape zloa mântuirii și a răscumpărării lor,

მშვენიერი და სასიხარულო რამ ხდება. რადგან ვხედავთ, რომ დიდებული ადამიანების სუფრებსა და წვეულებებზე ასე ხდება, ყველაფერი – საჭმელი, სასმელი, საუბრები, ცეკვები და სიმღერები არის სასიხარულო და სამხიარულო: არაფერია ხოლმე სამწუხარო და სამგლოვიარო, არამედ ყველაფერი სასიხარულო და სასიამოვნო.

ვინ არის ის, ვისაც შეუძლია სრულყოფილად აღწეროს დღევანდელი დღის სიდიდე? რადგან ყველაფერი, რაც იყო ყველაზე დიდებული ძველ და ახალ აღთქმაში, ზეცაში და დედამიწაზე დღეს გამოცხადდა, რადგან აქ მოევლინა ძველი აღთქმის ყველაზე დიდი წინასწარმეტყველი და აქვე იყვნენ ახალი აღთქმის ყველაზე დიდი წინასწარმეტყველები; ზეციდან წმინდა სამება განცხადდა, ხოლო დედამიწაზე ქრისტეს წმინდა კაცობრიობა გამოჩნდა. და ამ დიდ და ყოვლად ქებულ სიხარულზე სამი მოციქულის გარდა, რომლებიც ყველაზე მეტად უყვარდა იესოს, სხვა არავინ იყო.

ვნახოთ, რა სასიხარულო საუბრებია. ლუკას სახარების მე-9 თავში ნათქვამია, რომ საუბრობდნენ უფლის ვნებებზე, რომლებიც უნდა მომხდარიყო იერუსალიმში; ესე იგი, საუბრობდნენ ვნებებზე, სიკვდილზე, დაფლვაზე, ჯვარზე, საკერელებზე, ფურთხებებზე, ყურიმლისცემებზე, შეურაცხყოფებზე და ცემებზე, რომლებიც უნდა მომხდარიყო იერუსალიმში. მაგრამ არის ეს ის დიდებული და სასიხარულო სიტყვები, რომლებიც შეეფერებოდა სათქმელად ასეთ სასიხარულო მოვლენას?

joyful and cheerful: nothing is sorrowful and distressing but everything is delightful and pleasant.

Who is the man who can perfectly describe the grandeur of the present day? Since as we see in the Old and New Testament, everything grand was manifested in Heaven and on earth on this day because the greatest prophet of the Old Testament appeared here and the greatest prophets of the New Testament were also present: the Holy Trinity revealed itself from the heaven and Christ's pure humanity became apparent on earth. And no-one but these three apostles, beloved by Jesus most of all, beheld this great and universally praised marvel.

So, let us see what these joyful conversations were. In chapter 9 of Luke's Gospel it is said that they spoke about the Lord's Passion which awaited him in Jerusalem; it means that they talked about the Passion, death, burial, the cross, shackles, spitting, smiting, insults and blows that were to occur in Jerusalem. But were those wonderful and cheerful words appropriate to be uttered at such a happy event? Should such conversations ~~to~~ have taken place at a time of great joy?

The essence of the event consists in the fact that these conversations should not be judged from Peter's mundane position at the time, but in keeping with Christ's thinking; He

cu ce dragoste vor fi așteptat? vorbele, jocurile și cântările: nimic nu iaste de jale sau de întristăciune, ci toate de bucurie și de desfătare.

Cine iaste, dară, acela acum, carele să poată spune mărirea zilii aceștiia, desăvârșit și precum să cade? Că tot ce au fost mai slăvit în légia véche și în cea noao, în ceriu și pre pământ, la arătare a eșit, căci acolo au fost mai marii prorocilor, ai legii vechi și mai marii apostolilor ai legii noao; dln ceriu Sfânta Troiță S-au vădit și de pre pământ preasfânta omenire a lui Hristos S-au arătat. Și la această veselie, mare și preaslăvită, mai mult decât trei apostoli, carii au fost mai iubiți, n-au fost chemați.

Să vedem dară și vorba cea de veselie ce au fost. Vorbiia, zice Luca, la 9 capete pentru patimile Domnului, carele era să le împlinească în Ierusalim; adecă vorbia pentru patime, pentru moarte, pentru îngropare, pentru cruce, pentru legături, pentru scuipări, pentru palme, pentru ocărl și pentru bătăile, carele era ca să le împlinească în Ierusalim. Deci, dară, au acestia sânt cuvintele céle mari și de veselie, carele să cuveniia să se grăiască la o veselie ca aceasta? Acest fel de vorbă era să se améstece la o bucurie ca aceasta?

Tocma aceasta iaste, că nu trebuie socotită această vorbă, după socoteala lui Petru, pământéște, ci după socoteala lui Hristos, care au

ასეთი შინაარსის საუბრები უნდა მომხდარიყო ასეთი დიდი სიხარულის დროს?

მოვლენის არსი სწორედ ეს არის, რომ ეს საუბრები არ უნდა შეფასდეს მიწიერად, როგორც იმ დროს აზროვნებდა პეტრე, არამედ ქრისტეს აზროვნების შესაბამისად, რომელმაც შეიძულა ყოველი მიწიერი და რომლისთვისაც არ იყო არაფერი მეტად ღირსეული, რომ დიდებისთვის აეტანა ვნებები და შეურაცხყოფები; რადგან სამყაროს უზენაესმა მოსამართლემ ღმერთმა, იმისთვის, რომ გაეთავისუფლებინა ბოროტის მონობისაგან, კაცობრიობის გამომსყიდველისაგან გამოსყიდვის ეს დიდი ფასი მოითხოვა, რომ ადამიანებისთვის შეეწირა წამებით და დამცირებებით სავსე სიკვდილი, ხოლო, თავად შეწირული მსხვერპლი იმდენად საყვარელი იყო მამა ღმერთისთვის, რამდენადაც ამისთვის კაცობრიობას შეუნდო ყველა ჩადენილი ცოდვა საუკუნეების განმავლობაში და ზეციური ბჭენი, რომლებიც მანამდე დახშული იყო, გახსნა და გამოსყიდულები შეიყვანა თავის მარადიულ წყალობაში. რადგან ამ ერთმა მსხვერპლმა იმხელა წყალობა გამოიწვია, რომ მან გადაფარა ყველა ადამიანის ყველა ცოდვა და უსჯულოება. აქედან უნდა გავიგოთ, რომ ამ თემაზე საუბარი იყო ყველაზე შესაფერისი ასეთი დიდებული მოვლენის დროს. მონისთვის გათავისუფლებაზე მეტად სასიხარულო რა არის? და რა არის უცხოეთიდან სამშობლოში დაბრუნებაზე უფრო დიდი ბედნიერება?

ამიტომ, მოსე და ილია, რომლებიც ამდენი ხნის განმავლობაში დაwho hated everything mundane and for whom nothing was more honourable than to endure the Passion and insults for the sake of glory; since God, the supreme judge of the world, in order to liberate man from domination of evil, demanded such a high price from the redeemer of mankind: to die a death of torture and humiliation and sacrifice Himself for humanity; and the sacrificed victim Himself was so dear to God the Father and beloved by Him that in return for this sacrifice He forgave the mankind all the sins committed over centuries and opened the gates of heaven which were closed to them, and took eternal mercy over the redeemed. This one sacrifice brought such mercy that it made up for every man's transgressions and lack of faith. It makes us understand that conversations on this subject were highly appropriate when this wonderful event took place. What is more delightful for a slave than freedom? And what can bring more happiness than returning to your home country from foreign lands?

What therefore could Moses and Elijah, who had stayed far away from their spiritual homeland for such a long time, and which they missed so much, speak about with more joy and happiness than that they received the right to return home from abroad because of the death of the great priest? And likewise,

urât céle pământești înaintea căruia nimic mai vrédnic nu era decât pentru mărirea Lui a răbda patemi și ocări; că mai marele judecătoriul lumii, Dumnezeu, pentru ca să slobozească neamul omenesc, din robila diavolului, acest preț de răscumpărare mai vârtos au pohtit de la răscumpărătoriul neamului omenesc, ca să Jărtvească El pentru om, cu moarte amară și plină de ocări, care dar și jărtvă atât au fost de iubită înaintea Lui, cât pentru această jărtvă au ertat toate greșalele din toți vécii cei trecuți și ușile ceriului, céle până atunce încuiate celor răscumpărați, le-au deschis și lumea au întors-o întru mila Sa cea véche. Că mai mult L-au îmblânzit și L-au milostivit această jărtvă singură, decât precum îl mâniiase răutățile și făr' de legile tuturor oamenilor dIntru care putem cunoaște și putem înțelegé că vorba aceasta au fost foarte vrédnică unii măriri ca acéia. Că ce lucru iaste mai iubit robului, decât slobozirea lui? Și ce iaste mai drag strelnului, decât întoarcerea la moșiia sa?

Fiind, drept acéia, înstreinați Moisi și Ilie de atâta vréme de moșiia lor de care foarte doriia, ce ar fi putut grăi mai cu dragoste și mai cu dulceață, decât pentru moartea Preotului acestui mare, pentru care moarte să da streinilor întoarcere la moșiia lor? Așijderea și Domnul, ce fél de vorbă ar fi avut mai iubită,

ცილებული იყვნენ თავის სულიერ სამშობლოს, რომელიც ძალიან ენატრებოდათ, რაზე ისაუბრებდნენ უფრო მეტი სიხარულითა და ბედნიერებით, თუ არა იმაზე, რომ მიიღეს უფლება უცხოეთიდან დაბრუნებულიყვნენ თავის სამშობლოში დიდი მღვდლის სიკვდილის გამო? ასევე, მაცხოვარ იესო ქრისტესაც, რა საუბარი ექნებოდა მეტად საყვარელი, ვიდრე სამყაროს გამოსყიდვა? იმდენად ძლიერად უნდოდა მაცხოვარს შეესრულა სასუმელი ესე, რომ ის მცირედი დრო, რომელიც დარჩენილი იყო მის შესამდე, ათასწლეულებად ეჩვენებოდა. რადგან ამ სასმისის წყურვილით იქმნებოდა ადამიანთა სულების ცხონება, სამყაროს გამოსყიდვა, ეშმაკის ძალის დამარცხება, რწმენის გამრავლება, ცოდვების შენდობა და სულების ხსნა. და იმდენად უხაროდა ამ ყველაფრის გამო, რომ სიხარულის სანაცვლოდ ითმენდა ჯვარზე წამებას, შოლტებით ცემას, ეკლიან გვირგვინს, ჭრილობებს, სულის ტკივილებს და ამ ტანჯვებზე არ ფიქრობდა, როგორც რამე სასირცხვილოზე. როგორც ძველი აღთქმის იაკობს მცირედ მოეჩვენა თავისი სასძლო რაქილისთვის მსახურების 7 წელი, რადგან ძალიან უყვარდა ის. მითუმეტეს, მაცხოვარს, რომელმაც ისე ძლიერად შეიყვარა თავისი სარძლო, რომ მცირედ ეჩვენება ის წამება და ტანჯვა, რომლითაც თავის საყვარელ სარძლოს გამოისყიდის, განწმენდს თავისი უძვირფასესი სისხლით და ხდის მას ულამაზესს, უმწიკვლოს და უნაკლოს.

ამიტომ, ყველაზე საყვარელი და სასიხარულო საუბრები მისთ-

what kind of conversation could be more pleasing to our Saviour Jesus Christ than talk of redeeming the world? Our Saviour's desire to drink that cup was so strong that the short time left before drinking it seemed to him thousands of years, because by drinking that cup men's souls would be saved, the world redeemed, the power of the devil defeated, faith spread, absolution given and souls rescued. And he was so happy on this account that foreseeing this joy he endured torture on the cross, scourging, the crown of thorns, wounds, and spiritual torment but did not consider these sufferings shameful. Just like Jacob of the Old Testament who thought that seven years of service were the least he could do for his bride Rachel because he loved her so much. It is especially so in the case of the Saviour who loved His bride so much that to him all the tortures and torments through which he redeemed his bride, purified her with His own precious blood and made her the most beautiful, righteous and perfect, seemed the least.

Therefore, for him the most desirable and delightful conversations would concern just what he longed for most. Every one of us should know the indescribable goodness, the greatest mercy and the perfect love of the benevolent God, who endured so much torture, pain, Passion

decât vorba mântuirii şi a răscumpărării lumii? Că atâta doriia de păharul acesta a-l bea, cât acea puţină vréme ce mai era să treacă până a-l bea, îi părea că sânt mii de ani. Căci cu sétia acestui păhar să lucra mântuirea sufletelor omeneşti, răscumpărarea lumii, stricarea puterii diavolului, înmulţirea credinţii, ertăciunea păcatelor şi slobozirea sufletelor. Şi atâta să bucura de acéstia cât în locul bucuriei ce era înaintea Lui, răbda crucea de-L munciia şi bătăile de-L căzniia şi spinii de-L încrunta şi durorile sufletului de-L chinuia, de care chinuri asuda sudorile céle crunte, negândind nimica de ruşine. Că de au părut lui Iacov puţin 7 ani a sluji pentru Rahila, logodnica lui, de dragostea ce avea cătră dânsa, dară unui iubitoriu mare ca Acesta, cum nu i-ar fi părut puţine muncile şi caznele, cu care iubita Lui logodnică o răscumpăra şi o curăţiia pre dânsa cu scăldarea nepreţuitului Său sânge şi foarte frumoasă, făr' de nici o hulă şi întinăciune o făcea.

Drept acéia, nu l-au putut fi mai iubit şi mai dulce decât a vorbi de lucrul acela, de carele El mult înseta. Cunoască, dară, acum fieştecarele dintru noi pohta cea nespusă, bunătatea cea negrăită, mila cea bogată şi dragostea cea desăvârşită a Iubitoriului de oameni Dumnezeu, cu câtă séte au priimit (nu pentru sine, ci pentru noi, viermli cei lepădaţi) atâtea ostenéle, durori, patime şi

ვის იქნებოდა სწორედ ის, რასაც ძალიან ნატრულობდა. იცოდეს ყოველა ჩვენგანმა კაცთმოყვარე ღმერთის ენით აღუწერელი სიკეთე, უდიდესი წყალობა და სრულყოფილი სიყვარული, რომელმაც (არა თავისი თავისთვის, არამედ ჩვენთვის - საზიზღარი მატლებისთვის) დაითმინა ამდენი ტანჯვა, ტკივილი, ვნება და სიკვდილი.

ხოლო ჩვენ, იმ სიკეთისთვის და სიყვარულისთვის, რომელიც ჩვენთვის არის ნაბოძები, განა არ უნდა დავითმინოთ მცირედი გაჭირვება მაინც? ამ თემებზე საუბრისას მოსე და ილია ემზადებოდნენ უკვე წასასვლელად. პეტრე მოციქულმა, რომ არ მოკლებულიყო ამ მშვენიერებასა და ბრყინვალე ნეტარებას, თქვა: „მოძღვარ, კეთილ არს ჩუენდა აქა ყოფაი, და ვქმნეთ აქა სამ ტალავარ: ერთი შენდა და ერთი მოსესა და ერთი ელიაისა", რადგან არ იცოდა, რას ამბობდა; რადგან ამ დროს არცერთი ხორციელი საქმე არ ახსოვდა, არც საჭმელი, არც სასმელი, არც სიცოცხლე, არც სიკვდილი, არამედ ყველა საგანი, საკუთარი თავიც დაავიწყდა და როგორც მთვრალი ამ ღვთაებრივი მშვენების სიყვარულით, მხოლოდ იმას ნატრობდა და იმისკენ მიისწრაფვოდა, რომ მარადიულად ამ ნეტარებაში დარჩენილიყო. მაგრამ, პეტრე მოციქული გამოთქვამს რა თავის სურვილს, მაინც ემორჩილება ღვთის ნებას, რადგან თქვა: უკეთუ გნებავს, ვქმნათ აქ სამი ტალავარი, ანუ არის შენი ნება.

ამის შემდეგ, სახარება მოგვითხრობს, რომ: „ვითარცა ამას იტყოდა, აჰა ღრუბელი აგრილობდა and death (not for his own sake but for the sake of us – the contemptible worthless worms that we are).

And should not we endure even the least hardship in exchange for the goodness and love conferred on us? In discussing these matters Moses and Elijah were already getting ready to leave, and Peter the Apostle, wishing not to miss this splendour and wonderful bliss, said: "Lord, it is good for us to be here: if Thou wilt, let us make here three tabernacles; one for Thee, and one for Moses, and one for Elijah" [Mat. 17; 4], because he did not realize what he said, since he remembered none of the commonplace things: neither food nor drink, nor life or death, but he had forgotten everything, even his own self, and as though drunk for love of this divine splendour, only dreamed about remaining in this bliss forever and strived to that end. But Peter the Apostle, when he put his desire into words did not oppose the God's will because he says: "If thou wilt, let us make here three tabernacles" in other words, if it be your will.

Then, as the Gospel tells us, "while He yet spoke, behold, a bright cloud overshadowed them: and behold a voice out of the cloud which said, This Is my beloved son, in whom I am well pleased; hear ye him" [Mat. 17,5] and everyone who wants to be acceptable to me, stay with Him moarte.

Dară noi, acum, căci să nu prlimim pentru dragostea Lui şi pentru binele ce ne-au făcut vreo scârbă, măcar cât de mică? Însă vorbindu-se acéstia şi gătindu-se Moisi şi Ilie ca să ducă, iară Petru ca să nu să lipseascâ de o frumoséţe şi de o dulceaţă strălucitoare ca aceasta, zise: „Doamne, bine iaste noao a fi aici; de vei vrea, să facem trei colibi, Ţie una şi lui Moisi una şi una lui Ilie", neştiind ce zice; că nici un lucru lumesc nu-şi aducea aminte, nici de mâncare, nici de băutură, nici de vlıaţă, nici de moarte, cl toate lucrurile, încă şi de sine uitându-şi fiind ca şi un beat de dragostea acei frumoseţi, numai de acela înseta, numai aceia poftiia şi numal întru aceia a petréce de pururea să nevoia. Iară încăşi luând seama vorbei şl a poftei lui Petru o aflăm să fie supusă voii dumnezeeşti; că au zis: de vei vrea, să facem aici trei colibi, adecă de vei nărăvi.

După aceasta, zice: „Că încă grăind el, iată nor luminat umbri pre ei şi iată glas din nor grăind: «Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru Carele bine am voit, pre Acesta-L ascultaţi. Şi tot cela ce pofteşte ca să placă Mie, prin credinţă şi prin dragoste să fie una cu Dânsul; că aşa, cu Dânsul şi printr-Însul să fie plăcut Mie. Şi pre Acesta ascultaţi, că va deşchide voao cale de mântuire şi cu crucea va face voao scară spre împărăţia ce-

და მათ და ხმაი იყო ღრუბლით გამო: ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, ამისი ისმინეთ. და ყველა, ვისაც უნდა იყოს ჩემთვის მოსაწონი, რწმენით და სიყვარულით მასთან ერთად იყავით; რადგან ის გაგიხსნით ცხონების გზას და ჯვრის მეშვეობით აღგიმართავთ ცათა სასუფეველში აღმავალ კიბეს. მას უსმინეთ, რადგან ის არის გზა, ცხოვრება და ჭეშმარიტება, ის არის ჩემი სიტყვა და სიბრძნე; ამიტომ, მას უსმინეთ და არა ამ სოფელს, არც საუკუნეების წინანდელ გველს, არც ხორცის მოთხოვნილებებს, არც ფარისევლების სიტყვებს. არამედ თაბორის ნათელი, მოსე და ილია და სხვა სასწაულები, რომლებიც იხილეთ, მიიღეთ ჭეშმარიტების მოწმობად".

ასევე, ნათქვამია სახარებაში, მოწაფეებმა გაიგონეს თუ არა მამა ღმერთის ხმა, შიშისაგან დაეცნენ პირქვე კანკალით. თუ ღმერთის ასეთმა ტკბილმა და მანუგეშებელმა ხმამ გამოიწვია ამხელა შიში, რაოდენ დიდ შიშს გამოიწვევს უკანასკნელი სამსჯავრო? თუ ასეთ დიდ შიშს იწვევს სჯულის დაცვის შთაგონება, რაღა იქნება იმ შემთხვევაში, როდესაც ვინმე აღმოჩნდება ცნებების მიმართ ზარმაცი და დაუდევარი? ნეტავ, რატომ? ასეთი დიდი და სასიხარულო მოვლენის დროს, როდესაც ღმერთმა ინება თავისი დიდებისა და მშვენიერების განცხადება, ამავე დროს, ინება თავისი მოწაფეების ესოდენ შეშინება? რა თქმა უნდა, იმისთვის რომ ვისწავლოთ მეორე ფსალმუნის შინაარსი, სადაც წერია: „ჰმონეთ უფალსა შიშით, და უგალობდით მას ძრწოლით". რადგან შვენის with faith and love; because He will open to you the road to salvation, and by means of the cross will build the ladder leading to the Kingdom of Heaven. Listen to Him since He is the way, the truth, and the life, He Is My word and wisdom; therefore listen to Him and not to this world, nor to a centuries old snake, nor the desires of the flesh or Pharisees' words. But accept as proofs of truth the light of Tabor, Moses and Elijah and the other miracles that you witnessed".

The Gospel also relates that as soon as the disciples heard the voice of God the Father, they fell down trembling. If the sweet and soothing voice of God caused such alarm what awful terror might be caused by the Day of Judgement? And if an admonition to defend the faith caused such overwhelming dread, then what will happen in the case of an Individual who Is proved to be slothful and negligent regarding the commandments? I wonder why it is so? At such a great and joyful event, when God deigned to unveil his grace and splendour, did He, at the same time, wlsh to frighten his dlsciples so much? Of course, it was done simply so that we should learn the meaning of the second psalm where it Is said: "Serve the Lord with fear and celebrate his rule with trembling," since it is appropriate for man to be happy on account riului. Pre Acesta ascultaţi, că El laste calea şi viaţa şi dreptatea, El iaste cuvântul Mieu şi înţelepciunea Mea; pre Dânsul, drept acela, ascultaţi, iară nu pre lume, nici înşălăciunile şarpelui celui de demult, nici îndămnurile trupului, nici cuvintele fariseului, socotind strălucirea şi mărirea luminii care era întru Dânsul şi în Moisi şi în Ilie şi alte minuni, toate câte aţi văzut în loc de mărturie»".

Şi iarăş zice că, auzind ucenicii, căzură pre faţa lor şi să temură foarte. De au adus cuvântul acesta dulce şi mângâitoriu al lui Dumnezeu atâta frică, dară groaza judecătoriului ce va face? De îngrozéşte aşa îndemânarea a ţinea légia, dară când va lua seama pentru lenevire celor ce n- au împlinit légia ce va lucra? Şi oare pentru ce la o veselie ca aceasta, întru care vrea să arate Domnul mărirea şi frumoséţia Sa, au adus ucenicilor Săi frica aceasta? Cu adevărat nu laste alta fără numai ca să ne învéţe pre noi acéia ce iaste scris la al doilea Psalom: „Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur". Că să cuvine omului a să bucura de o bunătate mare şi a să téme şi a să cutremura de o mărire mare.

Cuviindu-se, drept acéia acéstia amândoao lui Dumnezeu de-a pururea întru toate laudele şi măririle Lui, trebuiaşte să le avem şi să cérem ajutoriul şi mila Lui cea bogată. Că fără de mlla Lui nimic spre mântuirea sufletelor noastre nu

ადამიანს დიდ სიკეთეზე გახარება და დიდ დიდებულებაზე შიში და ძრწოლა.

რადგან ეს ორივე გრძნობა შეენის ღმერთს, ამიტომ მარადიულად უნდა ვადიდოთ და ვაქოთ იგი და ვთხოვოთ მის დიდი შეწევნა და წყალობა. რადგან მისი წყალობის გარეშე ვერაფერს ვერ ვიზამთ ჩვენი სულების ცხონებისთვის; რადგან თვითონვე თავისი უტყუარი პირით ამბობს: „უჩემოდ ვერაფრის შემძლებელ ხართ." და თუ მის გარეშე ვერაფრის შემძლებელნი ვართ, ისევ, გულის სიღრმიდან და მხურვალებით მას უნდა მივმართოთ ლოცვით – შეგვიწყალოს დიდითა წყალობითა თვისითა და მრავლითა მოწყალებითა აღხოცოს უსჯულოებნი ჩვენნი, აგვიხილოს თვალნი სულისა და ხორცისა ჩვენისა, რათა შევიცნოთ განგებანი მისნი; ჩვენი სხეულებიდან მოკვეთოს ყველაფერი ხორციელი, ჩვენი ქვის გულების სანაცვლოდ მოგვცეს ცოცხალი გულები, რომ ვიქონიოთ ღვთის შიში და აღვასრულოთ მისი ცნებები. ასევე, როგორც მოციქულებს, ჩვენც გაგვინათოს გულები, რომ მარადის გავძლიერდეთ ხილულ და უხილავ მტრებზე, წარმართოს სვლანი ჩვენნი ცნებების კვალზე და გვიბოძოს კეთილი აღსასრული, რომ მარადის ქებულ და დიდებულ იყოს სახელი მისი უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

of great goodness, and to fear and tremble when beholding such magnificence.

Since both these feelings are becoming to God, we should therefore glorify and praise Him forever, and beseech Him for His boundless support and mercy. Since we are unable to do anything to save our souls without His mercy; because He Himself utters with His righteous lips "Thou are unable to do anything without me". And if we are unable to do anything without Him, then, we again address Him fervently with prayers from the depth of our souls: to have mercy upon us as he is abundant in mercy, and through his boundless mercy eradicate our lack of faith, open the eyes of our spirit, and the eyes of the flesh so that we understand his providence; to remove everything material from our bodies, to replace our stone hearts with live hearts so that we are full of the fear of God and follow his commandments. And, also, enlighten our hearts just like the hearts of the apostles in order to be forever stronger over our visible and invisible enemies, to direct our actions according the commandments, and grant us a righteous death so that His name should be praised and glorified now and for ever: world without end. Amen.

vom putea face; că Însuşi cu nemincioasa gura Lui zice: „Fără de Mine nimic nu puteţi să faceţi". Şi de vréme ce fără Dânsul nu putem nimica, iară Lui trebuie să-l zicem cu căldură, dintru adâncul inimii, să ne miluiască după marea mila Sa şi după mulţimea îndurărilor Sale şi să ne descopere ochii sufletului şi ai trupului, ca să putem pricépe minunile Sale; să scoată din trupurile noastre, céste de carne, inimile céle de piatră şi să ne dea inimă de trup ca să ne témem de Dânsul şi să ne ruşim de poruncile Lui. Să ne lumínéze inimile noastre ca şi ale apostolilor, să ne întărească de pururea asupra vrăjmaşilor noştri celor văzuţi şi nevăzuţi, să ne îndreptéze pre calea poruncilor Sale şi să ne dea sfârşit bun, ca de pururea să fie mărit şi proslăvit în vécii vécilor. Amin.

ქადაგება ყოვლაწმინდა ღვთისმშობლის მიძინებაზე

ეს მოშურნეობა და სიყვარული, რომელსაც ვხედავ მე ამ პატიოსან და წმინდა შეკრებაზე, ჩემში აღძრავს საუბრის სურვილს, თუმცა ჩემი ქადაგება არასდროს არ არის იმ ღირსების, რომ ის მსმენელებს მოეწონოთ. მაგრამ როგორც უფალმა იესო ქრისტემ განაძღო ხუთი ათასი და ამით გამოასწორა თავისი მოწაფეების სულიერი უძლურება და სიღარიბე, ასევე მეც, მოგმართავთ სიყვარულით, რათა ჩემი არარიტორიკული სიტყვით, მოგართვათ სულიერი ტაბლა.

ბევრჯერ მიფიქრია, რომ რამე ახალი მეთქვა ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის მარიამის საქებად და სადიდებლად, მაგრამ ვერაფერი მოვიფიქრე. იმიტომ კი არა, რომ არ არსებობს მრავალფეროვანი სიტყვები მისი ღირსების საქებად, არამედ იმიტომ, რომ ჩემი გონება არის უმეცრების ღრუბლით დაბინდული და ვერ ვწვდები ღვთაებრივ სიმაღლეებს. ამიტომ მიხდება ჩემს უმეცრებასა და უღირსებასთან შეჭიდება. იმ დროს, როდესაც მცოდნენი და სულიერ სიკეთეებში წარმატებული ადამიანები დუმილით დგანან და ამგვარად ადიდებენ ღვთისმშობლის სიდიადეს, მე, უმეცარმა და ყველანაირი სიკეთისგან დაცლილმა, რა უნდა ვთქვა?

ამიტომ, ვცდილობ, გონებით მივწვდე მისი ქალწულების სიმაღლეს, რისკენაც მიისწრაფვის ყოველი ადამინის გონება, თუმცა ეს სიმაღლე თვით ანგელოზთა მზერისთვისაც მიუღწევადია.

On the Assumption of the Holy Virgin

The zeal and love that I see at this honest and holy meeting evoke in me the desire to speak, though my preaching is never of such worth as to be approved by listeners. But just as our Lord Jesus Christ fed five thousand people and thus balanced the spiritual shortcomings and the poverty of his disciples, I also address you with love in order to set a table of the spirit through my un-oratorical speech.

I have more than once thought about what more I can say in praise and glorification of the Holy Virgin Mary, but failed to think of anything. Not because there are no more words to praise her dignity, but because my reason is blurred by a cloud of ignorance and I am unable to comprehend divine heights. I therefore have to fight my ignorance and unworthiness. While people who are learned and successful in spiritual integrity stand silent and glorify the greatness of the Holy Virgin in this way what can I, ignorant and barren of every virtue, say?

I will do all I can therefore to comprehend by my reason the loftiness of her virginity, as any man's mind strives to do it, although this loftiness is unattainable even for the angels' glances. We can address the Holy Virgin only by using those words which were defined for her centuries ago by God and by which

Cazanie la Adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu

Pohta şi dragostea ce văz la această cinstită şi sfântă adunare mă îndeamnă şi neştiind a vorbi, măcar că vorba mea nu laste vrédnică niciodată ca să îndulcească cu vreun mijloc auzirile ascultătorilor, iar încăş Domnul Hristos, Carele au săturat cu 5 păini 5.000 de suflete şi au îndreptat sărăciia şi neputinţa ucenicilor Lui cu bogăţiia darului Său, Acelaş şi înaintea dragostei voastre, prin mijlocul vorbelor méle céle neritoricite va întinde masă duhovnicească.

De multe ori au stătut în socoteala mea, ca doară aş putea afla ceva nou să zic întru cinstea şi lauda Preasfintei Născătoarei afla ceva nou să zic întru cinstea şi lauda Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Mariei, dară n-am putut afla nimica. Nu doară că nu sânt cuvinte multe şi de multe feliuri de vorbe a să grăi întru lauda mărirei ei, ci pentru că fiind mintea mea turburată de norul neştiinţii şi mai vârtos întunecată de socoteala dumnezeeştilor şi prealuminatelor ei daruri, îmi înfruntez şl-mi ticăloşesc nevredniciia şi neştiinţa învăţăturii méle. Că de vréme ce cei învăţaţi şi pedepsiţi întru bunătăţi stau de să miră de mărirea ei, dară eu, cel neînvăţat şi departe de toate bunătăţile, ce voiu face?

Drept acela dară, îmi caut şi făr' de voia mea a conteni de a mai iscodi să

ღვთისმშობელს შეიძლება მივმართოთ მხოლოდ იმ სიტყვებით, რომლებიც საუკუნეების წინ განისაზღვრა მისთვის უფლისაგან და რომლითაც მას მიმართა გაბრიელ მთავარანგელოზმა. ამიტომ მის საქებად, დიდი შიშით, მეც გავიმეორებ იმავე სიტყვებს: „გიხაროდენ მიმადლებულო, უფალი შენთანაა". ამაზე დიდი ქების და პატივის გამოსახატავი სიტყვები სამყაროს დასაბამიდან ჯერ არ თქმულა არავის მიმართ, არამედ მხოლოდ მისთვის გამოითქვა. რამეთუ მან ღვთისგან მიიღო მადლი, რომელიც ანგელოზის სიტყვისაებრ, ჯერ არავის სხვას არ მიუღია. თუმცა წმინდა წერილში სხვა ადამიანთათვის სხვაგვარადაც ყოფილა გამოთქმული ქების სიტყვები. მაგალითად, შესაქმის მეოთხე თავში აბელის მიმართ ნათქვამია: „მოიხილა ღმერთმან აბელს ზედა და ძღუენთა მისთა ზედა"; ენუქის შესახებ ვკითხულობთ: „ნათქვამია, სათნო უყო ღვთისთვის, მაგრამ აღარ იყო, რადგან ამაღლებული იყო მასთან"; ნოეს შესახებ ნათქვამია: „რადგან მხოლოდ ნოეს ეპოვა მადლი უფლის თვალში და დაიცვა წარღვნისაგან"; აბრაამის შესახებ: „იწამა ღმერთი და ეს შეერაცხა მას სიმართლედ და გახდა მამა მრავალთა"; იოსების შესახებ: „იყო უფალი მასთან და გადმოაფრქვია მასზე წყალობა და უბოძა მას მადლი"; მოსესთან დაკავშირებით წერია: „ეს სიტყვა, რომელიც თქვი, აღგისრულებ, რადგან მოიპოვე მადლი ჩემ წინაშე და შენ გიცნობ უფროს ყოველთა"; დავითის მიმართ ნათქვამია: „ვნახე კაცი ჩემი გულის სულვისამებრ ისეს ძე, რო-

the Archangel Gabriel addressed her. I will therefore repeat with great reverence these words in her praise: "Hail, thou that art highly favoured, the Lord is with thee" [Luke, 1:28]. Words of higher praise and more veneration have not been spoken to anyone since the origin of the world but were uttered to her only. Because she received the grace from God which, as the angel says, no one else has ever received. Though words of praise were uttered in various ways in relation to other people. For instance, in chapter 4 of Genesis it is said in relation to Abel: "And the Lord had respected unto Abel and to his offering" [Genesis 4:4]; regarding Enoch we read: "And Enoch walked with God: and he was not; for God took him" [Genesis, 5:24]; of Noah it is said: "But Noah found grace in the eyes of the Lord" and was saved during the flood [Genesis, 6:8]; the following is said about Abraham: "And he believed in the Lord; and he counted it to him for righteousness. And he became a father of many nations" [Genesis, 15:6; 17:4]; in relation to Joseph we read: "the Lord was with him ... and the Lord made all that he did to prosper in his hand" [Genesis, 39:3]; about Moses we read: "And the Lord said unto Moses, I will do this thing also that thou hast spoken: for thou hast found grace in my sight and I know thee by name" [Exodus, 33:17]; regarding David it is

aflu înălțimea fecioriei ei, întru care acu anevoe să sue gândurile omenești și adâncimea darurilor ei, carele nu să pot vedea lesne nici cu ochii îngerești, ci numai cu acel tituluș ce i s-au dat mai nainte de toț vécîi de la Părintele cel fără de început și vécinicul Dumnezeu, prin mijlocul îngerului Gavriil. Acela și eu cu cucerie și cu multă frică îl voi zice, întru lauda și cinstea ei: „Bucură-te céia ce ești plină de dar, Domnul e cu tine". Că mai mare și mai lăudat și mai cinstit tituluș decât acesta nu s-au dat din véci, nimănui, nici să va da până în véci, fără numai el; că au aflat har înaintea lui Dumnezeu, care n-au aflat alta niciodată, după cum l-au zis îngerul. Iară de să va și afla și vreun (periergos), adecă prepuitoriu să zică cum că acéste cuvinte, de nu cu acest mijloc, iar într-alt chip s-au zis și la alții, precum să véde în multe locuri ale Sfintei Scripturi, că întâi la al patrulea cap al Facerii zice pentru Avel: „Că căută Dumnezeu asupra lui și asupra darurilor lui"; pentru Enoh: „Și fu, zice, bine plăcut lui Dumnezeu și nu să afla pentru că l-au mutat pre dânsul"; pentru Noe: „Că au aflat har înaintea Domnului Dumnezeu și-l păzi de potop"; pentru Avraam: „Că crezu, zice, pre Dumnezeu și i să socoti lui întru dreptate și-l făcu părinte a multe neamuri"; pentru Iosif: „Că era Domnul cu dânsul și vărsă asupră-i mllă și-l déde lui har"; pentru Moisi, că i-au zis: „Și cuvântul acesta carele ai zis tu ți-l voiu face

მელიც შეასრულებს ყველა ჩემს სიტყვას".

და რომ არ გამიგრძელდეს სათქმელი, ძველი თუ ახალი აღთქმის ყველა წინასწარმეტყველისა და ყველა წმინდანისათვის ანგელოზებს ნათქვამი ჰქონდათ ხარების სიტყვები და ღმრთისგან მათაც ჰქონდათ მინიჭებული მადლი და წყალობა, თუმცა დაფარულად.

ხოლო წმინდა ქალწულს მიეცა ჭეშმარიტი ხარების სიტყვები, რომლებიც ყველანაირ გონებაზე აღმატებულია; სიტყვები დიდების, პატივისა და სიხარულის, რომელიც აღემატება ყველა ნიჭსა და წყალობას: „გიხაროდენ მიმადლებულო, უფალი შენთანაა", და არა მხოლოდ ამ სახარებო სიტყვების გამო არის ის დიდებული ყოველ ერში, არამედ იმ ყოვლადპატიოსანი სახელისთვისაც, რომელიც მას ჰქონდა - მარიამი. რადგან მისი ძის სახელი არის ყველა სახელზე აღმატებული, პავლე მოციქულის სიტყვების მიხედვით: „და მიეცა მას სახელი აღმატებული ყველა სახელზე აღმატებული". ასევე ღვთისმშობლის სახელიც იესოს სახელის შემდეგ არის ყველაზე აღმატებული.

და როგორც სახელი იესოს წინაშე მუხლს იყრის ყოველი ზეციერი, მიწიერი და ქვესკნელის ბინადარი, ასევე დედა ღვთისმშობელი ზეცაში არის უპატიოსნესსა ქერუბიმთასა და აღმატებით უზესთაესსა სერაფიმთასა და სამყაროში მორწმუნეთათვის არის ყოვლად თაყვანისსაცემელი და ნეტარი, როგორც დედამიწის დედოფალი. ხოლო ქვესკნელში მყოფი ბოროტი სულებისთვის არის ყველა წმინდანზე საშინელი. ჩემი

said: "for I have provided me a king among his [Jesse's] sons" ... and he will follow God's words" [Samuel 1, 16:1; 16:7; 16:12].

And so, not to make my speech too long, since for every prophet and every saint of the Old and New Testament angels had words of annunciation, and they also received grace and mercy from God though in a veiled way.

But the Holy Virgin was told the words of true annunclation which exceed any mind, words of glory, honour and joy which exceed any ability and mercy: "Hail, thou that art highly favoured, the Lord is with thee", and it is not only because of these words of annunciation that she is glorious for every nation, but because of the most honourable name which she has: Mary. Since the name of her son is above every other name as Paul the Apostle says: "Wherefore God also hath highly exalted him and given him a name which is above every name" [Philippians, 2:9]. Likewise, the Holy Virgin's name is above all other names after the name of Jesus.

And as every inhabitant of heaven, of this world and of the nether world kneel in front of the name of Jesus, the Holy Virgin is in heaven for the most virtuous cherubim and more than the most elevated seraphim and, for the believers In this world, she is universally adored and beatific as the queen of the

pentru că al aflat har înaintea Mea şi te ştiu decât pre toţi"; pentru David, că i-au zis: „Aflat-am om după pofta inimii Méle, pre fiul lui Iesei, carele va împlini toate cérerile Méle".

Şi pentru ca să nu mai lungesc cu vorba, tuturor prorocilor şi tuturor sfinţilor şi celor mai nainte de lége şi celor după lége li s-au zis cuvinte de bucurie, prin mijlocul îngerilor şi li s-au dat de la Dumnezeu dar şi milă, însă acoperit.

Iară Sfintei Fecioarei s-au dat cuvântul bucuriei ceii adevărate, care iaste mai presus decât toată mintea, în slavă şi în cinste mai veselitoare, covârşind pre toţi cu darul şi cu mila „Bucură-te céia ce eşti plină de dar. Domnul e cu tine". Şi nu numai pentru bucuriia aceasta ce i s-au dat să fericéşte de toate neamurile, ce şi pentru numele ei cel preacinstit ce i s-au dăruit, de să numéşte Mariam. Că precum iaste numele Fiiului ei mai presus decât toate numele, după cum zice fericitul Pavel: „Şi i-au dăruit Lui nume care iaste preste tot numele", aşa şi numele ei iaste preste tot numele, după al lui Iisus.

Şi precum întru numele lui Iisus să pleacă tot genunchiul celor cereşti şi celor pământeşti şi celor de supt bezne, aşa iaste şi ia, mai cinstită în cer decât heruvimii şi mai slăvită fără de asămânare decât serafimii şi pre pământ mai închinată şi mai fericită ca o împărăteasă a lumii, de toţi credincioşii pământului şi supt bezne mai straşnică şi mai înfricoşată

მდაბიო გონებისათვის სახელი მარიამი მიგვანიშნებს სამ რამეზე: 1) რადგან ეს სახელი სამი მარცვლისაგან შედგება, ამით ვიგებთ, რომ მან შვა წმ. სამების ერთ-ერთი პირი, ძე და სიტყვა ღვთისა; 2) თითოეული მარცვალი შედგება ორი ასო-ბგერისაგან, ამაში ჩანს მაცხოვრის ორი ბუნება, ღვთაებრივი და კაცობრივი და 3) მთელ სახელში ექვსი ასო-ბგერაა, რომელშიც ვხედავთ ექვს საუფლო დღესასწაულს: ხარება, შობა, ნათლისღება, ჯვარცმა, აღდგომა, ამაღლება. ხარებით განცხადდა საუკუნეებში დაფარული საიდუმლო; შობით შერიგდა ზეცა და დედამიწა, ღმერთი და ადამიანი; ნათლისღებით ჩვენ შევიმოსეთ უხრწნელობის სამოსით, სიკვდილით ჩვენ მოგვეცა სიცოცხლე; აღდგომით მოგვეცა სიხარული და ზეცაში ამაღლებით მამა ღმერთის მარჯვნივ დაჯდომა.

ასევე ანგელოზის მიერ ნათქვამ ხარების სიტყვებში „გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენთანაა“ ისევ ვხედავთ ყოვლადწმინდა სამების სახელს. რადგან სიტყვაში *გიხაროდენ* იგულისხმება ძე ღმერთი, რადგან ის არის სამყაროს სიხარული. ხოლო სიტყვაში *მიმადლებულო* იგულისხმება სული წმინდა, რადგან ის ანიჭებს ყოველივეს მადლს, ხოლო სიტყვებში *უფალი შენთანაა*, იგულისხმება მამა ღმერთი, რადგან ისაა ყოველი ხილულისა და უხილავის უფალი.

ხოლო უფალ ღმერთს, რომელმაც მხოლოდ სიტყვით შექმნა და ააღორძინა ყოველი ხილული და უხილავი, თავისი ყოვლადძლიერებით შეუძლია შექმნილ ვარსკვლავთა უკაშკაშესნი შექმნას; Earth, and for the evil spirits dwelling below the Earth, she is more frightening than all the saints. To my unintelligent mind the name Mary/Maria implies three things: 1. Since the name consists of three syllables, we can learn that she gave birth to one person of the Holy Trinity: the Son and Word of God; 2. Each syllable consists of two characters and corresponding sounds which point to two natures of Saviour: the divine and human and 3. There are altogether six characters and sounds in this name reminding us of the Lord's six feasts: the Annunciation, Christmas, Baptism, the Crucifixion, the Resurrection, and the Ascension. Through the Annunciation a mystery hidden for centuries was manifested; through Christmas heaven and earth, God and man were reconciled; through Baptism we clothe ourselves in imperishable garments; through death we receive life; through the Resurrection (Easter) we are granted joy and through the Ascension we are given a chance to sit on the right side of God the Father.

In the words of the Annunciation spoken by the angel "Hail, thou that art highly favoured, the Lord is with thee" we again see the name of the Holy Trinity. Because in the word *"Hail"* the Son of God is meant because he is the joy of the world. And in the word *favoured*, the Holy Spirit is meant, since it attaches grace to asupra dracilor decât toți sfinții; întru care nume Mariam, după a mea proastă socoteală, înțelegem cum că cuprinde în sine trei lucruri: una pentru că fiind numele acesta de trei (silaves), adecă de trei înjugări, să înțelége cum că au născut o față a Sfintei Troițe, pre Fiiul și Cuvântul lui Dumnezeu; a dooa că are fiește care înjugare câte 2 slove și să înțelége céle doao firi ale lui Hristos, adecă cea dumnezeiască și cea omenească; a treia că sunt 6 slove de toate într-acest nume, cu carele înțelégem céle 6 taini mari și preste fire, adecă blagovéștenia, nașterea, botezul, moartea pre cruce, înviiarea și înălțarea la ceriu. Cu blagovéștenia s-au descoperit taina cea mai nainte de toți vécil ascunsă; cu nașterea s-au împăcat ceriul cu pământul, adecă Dumnezeu cu omul; cu botezul neam îmbrăcat cu haina nestricăciunii; cu moartea ni s-au dat viața; cu învliarea ni s-au dat bucuriia și cu înălțarea la ceriu, șădéria de-a dreapta lui Dumnezeu, Tatăl.

Așijderea și în cuvintele céle de bucurie ce i-au zis îngerul: „Bucură-te cela ce ești plină de dar, Domnul e cu tine", iar înțelégem numele Preasfintei Troițe. Că în cuvântul ce zice: bucură-te, să înțelége Fiiul, că El iaste toată bucuriia lumii; în cuvântul ce zice: plină de dar, să înțelége Duhul Sfânt, prin care să dau toate darurile și în cuvântul cel ce zice: Domnul e cu tine, să înțelége Tatăl, că El iaste Domnul a toate, văzutelor

ღამის მანათობელ მთვარეზე უფრო ნათელი შექმნას; მზე შექმნას უფრო დიდი და მხურვალე, ვიდრე გვაქვს; არსებულზე ერცელი ცა; მგალობელ ფრინველებზე უფრო ხმატკბილნი; არსებულ ყვავილებზე მეტად კეთილსურნელნი; ხეები უფრო ნაყოფიერნი; ქარები და ჰაერი უფრო ჯანსაღი და სასარგებლო; ცხოველები უფრო მრავალფეროვანი და მრავალრიცხოვანი; სამყარო უფრო დიდი და საკვირველი, რომელშიც ჩვენ ვარსებობთ. მაგრამ არსებას, რომელიც თავის ღირსებით აღემატებოდეს დედა ღვთისმშობელს, ღმერთი ვერ შექმნის, მისი ყოვლადძლიერების მიუხედავად, ისევე, როგორც შეუძლებელია წარმოვიდგინოთ რაიმე არსება მეტად აღმატებული, ვიდრე ღმერთი; ასევე ვერ წარმოვიდგენთ ქმნილებას მეტად აღმატებულს, ვიდრე ის, რომელმაც იტვირთა განკაცებული ღმრთის დაბადება. და ეს იმიტომ, რომ ის აირჩია თავად ღმერთმა, რომ იყოს მისი მარადიული სამყოფელი, როგორც ამას ამბობს წინასწარმეტყველი დავითი: „ესე არის განსასუენებელი ჩემი უკუნითი უკუნისამდე, ამას დავემკვიდრო, რამეთუ მთნავს ესე".

გამორჩეულია ჭეშმარიტად, როგორც მზე, რადგან ღვთის ნიჭიერებითაა გვირგვინოსანი და უფრო მეტად ანათებს, ვიდრე ცის ყველა მნათობი.

გამორჩეული და მშვენიერია, როგორც მთვარე, რადგან თავისი სიწმინდის ნათელით ჩრდილავს ყველა სხვა ვარსკვლავს და ყველა ვარსკვლავი თაყვანს სცემს მას, როგორც დედოფალს.

everything, and in the words *the Lord is with thee*, God the Father is implied since he is God of everything visible as well as invisible.

God Almighty who only through word created and enlivened every visible and invisible thing, due to His omnIpotence can create stars which are brighter than those already created; He can create light brighter than the light shed by the Moon at night; create the Sun larger and hotter than the one we have; more spacious sky than the one that exists; birds that sing more sweetly than song-birds; flowers that smell more sweetly than those that we have; trees that bear more fruit; winds and air that are more healthy and wholesome; He can create more diverse and numerous animals; make the world in which we live larger and more astonishing. But despite His omnipotence God is unable to create a creature able to surpass the Virgin in value. Just as it is impossible to imagine any creature superior to God, it is also impossible to think of a creature more superior than the one who ventured to give birth to God incarnate. And it is so just because God Himself chose her to be his eternal abode as David the Prophet says: "This is my resting place to perpetuity: here will I dwell, and that because desired it have I" [Psalm, 132:14].

She is truly distinguished like the Sun because she is crowned by

și nevăzutelor.

Dumnezeu însă, Carele numai cu un cuvânt au făcut și au zidit toate lucrurile céle văzute și nevăzute, poate cu adevărat, cu cea desăvârșit a Lui preputernicie, să facă stéle mai luminoase decât acéstea ce strălucesc pre ceriu și lună mai Iscusită decât aceasta ce ne povățuiaște noaptea și soare mai strălucitoriu și mai luminat decât acesta, carele stinge cu lumina lui toate célialalte lumini și ceriuri mai mari și mai largi în rotocolime și păsări mai cu dulce glasuri și flori mai cu multe mirosuri și copaci mai nalți și mai roditori și vânturi mai sănătoase și văzduhuri mai de folos și hiară mai multe la număr și mai de multe féliuri și mai multe lumi decât aceasta ce lăcuim poate să zidească în mărime și în meșterșug mai minunate; iară o zidire caré să covârșască în vrednicie pre Maica lui Dumnezeu nu va putea să facă niciodată, măcar că iaste preaputérnic. Pentru că precum nu iaste cu putință nu zic să socotească, ce nici cu mintea să gândească neștine o ființă mai cuvioasă și mai naltă decât dumnezeirea, așa nici o zidire mai covârșitoare decât acéia ce au născut pre un Dumnezeu carele S-au făcut om. Că pre dânsa o au ales Dumnezeu, mai înainte decât toată zidirea, pentru ca să-l fie lăcaș vecinic, după cum grăiaște David: „Aceasta iaste odihna Mea în vécii vécilor și într-însa voiu lăcui, pentru că o am ales".

გამორჩეულია, როგორც ცისკრის ნათება, რადგან მან განდევნა ცოდვის სიბნელე და ღამე და მოიტანა სამყაროში სიცოცხლის მომნიჭებელი დღე.

გამორჩეულია, რადგან არის წყარო, რომელიც თავისი ღვთაებრივი სიკეთეების დინებით ასიცოცხლებს წმ. ეკლესიას და ყველა ქრისტიანის სულს.

გამორჩეულია, როგორც კიპაროსი, რომელიც თავისი სიმაღლით აღემატება ზეცას და თავისი კეთილსურნელებით გააქრობს ყოველგვარ გახრწნილებას.

გამორჩეულია, როგორც შროშანი, მიუხედავად იმისა, რომ ცოდვაში დაცემული კაცობრივი ბუნებით იშვა, არ დაუკარგავს უბიწოების სიქათქათე და მადლი.

გამორჩეულია, როგორც ღრუბელი, რადგან არ განუცდია ცოდვის სიმძიმე.

გამორჩეულია,რადგანქალწული იყო შობამდე, შობისას და ქალწულად დარჩა შობის შემდეგ. არის სათნოების სიღრმე და ზეციური მშვენიერების ღვთის სულიერი ხატი. არის ბაღი, რომლიდანაც აღმოცენდა დაუჭკნობელი ყვავილი და დაბეჭდილი წყარო, საიდანაც სათავეს იღებს ცხოვრების წყარო, მაცხოვარი იესო ქრისტე.

ის იხილა მოსემ სინას მთაზე, როგორც დაუწველი მაყვალი.

ის იხილა აარონმა, როგორც აყვავებული და ნაყოფით სავსე კვერთხი.

ის იხილა იაკობმა, როგორც კიდე დედამიწიდან ზეცამდე, რომელზეც ადიოდნენ და ჩამოდიოდნენ ღვთის ანგელოზები.

ის იხილა ეზეკიელმა, როგორც დახშული კარი, რომელშიც არავის

God's genius and gives brighter light than all the stars in the sky.

She is distinguished and splendid like the Moon because she outshines all other stars by the light of her holiness and all the stars worship her as the queen.

She is distinguished like the light of dawn because she dispelled the darkness and night of sin and brought lifegiving day into the world.

She is distinguished because she is a spring which, by the currents of its divine goodness, revives the holy church and the souls of all Christians.

She is distinguished as a cypress which surpasses heaven in helght and by its fragrance disperses any decay.

She is as distinguished as a lily, and despite being born of man burdened with original sin, never lost the fairness and grace of innocence.

She is as distinguished as the clouds because she has never experienced the burden of transgression.

She is distinguished because she was a virgin before giving birth and in labour and remained a virgin after giving birth. She is the depth of virtue and a spiritual lcon of divine and heavenly splendour. She is the garden where the unfading flower grew, and a sealed sprlng from which a spring of life—our Saviour Jesus Christ—originated.

Moses beheld her on Sinai as an unburning bush.

Aleasă iaste, cu adevărat, ca soarele, pentru că iaste încununată cu toate razele darurilor dumnezeești și strălucéște mai vârtos între célélalte lumini ale ceriului.

Aleasă laste și frumoasă ca luna, pentru că cu lumina sfinţeniei stinge célélalte stéle și pentru marea și minunata strălucire de toate șireagurile stélelor celor de tainã să cinstéște, ca o împărăteasă.

Aleasă iaste ca revărsatul zorilor, pentru că ia au gonit noaptea și toată întunerecimea păcatului și au adus în lume zioa cea purtătoare de viață.

Aleasă iaste, că iaste izvor carele cu curgerile cereștilor bunătăți adapă sfânta biséricã și tot sufletul creștinesc.

Aleasă iaste, c ă iaste chiparos carele cu nălțimea covârșaște ceriurile și pentru mirosul cel din fire s-au arătat departe de toată stricăciunea.

Aleasă laste, că iaste crin, că măcar de au și născut între mărăcinii nenorocirii ceii de obște, iar nu ș-au pierdut niciodată podoaba albiciunii.

Aleasă iaste că iaste nor carele n-au ispitit nici o greime a păcatului. Aleasă laste, pentru că laste fecioară mai nainte de naștere, fecioară în naștere, fecioară și după naștere și iaste o adâncime nepriceputã a bunătăților și o icoană însufleţită a frumoseților celor cerești. laste o grădină încuiată dintru caré au eșit floarea cea nevestejită și fântână pe-

გაუვლია.

ის იხილა გედეონმა, როგორც საწმისი, აბაკუმმა, როგორც ჩრდილოვანი ხეივანი, დანიელმა, როგორც მთა და სოლომონმა, როგორც სარეცელი.

დედა ღვთისმშობელი დღეს გადადის დედამიწიდან ზეცაში; ტოვებს მწუხარებას და მიდის სიხარულში, ტოვებს მიწიერს და ღებულობს ზეციურს; ტოვებს ხრწნადს და იხვეჭს მარადიულობას და უკვდავებას. დღეს ის აბარებს თავის უწმიდეს სულს თავის ძის ხელში და ანგელოზებისა და მოციქულების გალობით მიასვენებენ მის უპატიოსნეს სხეულს გეთსიმანიის ბაღში დასასაფლავებად.

დღეს ზეცა შლის თავის მკლავებს და ღებულობს მას, ვინც დაბადა ის, ვისაც ვერ იტევს მთელი ქმნილი სამყარო.

დღეს გაოცებულია ანგელოზთა მთელი დასი და ეკითხებიან ერთმანეთს: ვინ არის ეს, რომელიც მაღლდება უდაბნოდან, ანუ დედამიწიდან ზეცაში? ვინ არის ეს, რომელიც გვევლინება, როგორც ცისკარი, მშვენიერი, როგორც მთვარე და გამორჩეული, როგორც მზე? ვინ არის ეს, რომელიც მაღლდება დედამიწიდან ზეცაში, სპეტაკი, აყვავებული, რომელშიც არ არსებობს ნაკლი? აღიხვენით ბჭენნი თქვენნი, ეუბნებიან ანგელოზთა დასნი ერთი მეორეს, აღიხვენით ბჭენნი და გალობით და დიდებით მიიღეთ ზეცისა და ქვეყნის დედოფალი, რომელიც მოდის ზეცათა მეუფე ღმრთის მარჯვენით დასაბრძანებლად, შემოსილი ოქროს სამოსლით და შემკულ-მორთული, როგორც ამას ამბობს დავით წინასწარმეტყველი.

Aaron beheld her as a flowering and fruit bearing rod.

Jacob beheld her as a ladder from the earth to heaven on which the angels of God ascended and descended.

Ezekiel beheld her as closed doors through which nobody had ever passed.

Gideon beheld her as a fleece, Habakkuk as a dark alley, Daniel as a mountain and Solomon as a bed.

Today, the Mother of God passes from the Earth to Heaven, leaves grief and enters joy, leaves the mundane and receives the heavenly; leaves decay and gains eternity and immortality. Today she trusts her purest soul to her Son's hands and, accompanied by angels' and apostles' chanting, her most respected body is being carried to the garden of Gethsemane to be buried there.

Today, Heaven opens its arms wide to accept her who gave birth to Him for whom the whole created world is too small.

Today, the host of Heaven's angels is astonished, and they ask each other: Who is she that ascends from the desert that is the Earth into Heaven? Who is she that appears to us as dawn, as splendid as the Moon and as exquisite as the Sun? Who is she that ascends from the Earth into Heaven so righteous and flourishing, who Is so undefiled? Remove your gates, the host of angels say to each other, remove the gates and receive

cetluită, dintru care au curs izvorul vieții, Hristos.

Pre aceasta au văzut-o Moisi în muntele Sinaei, ca un rug aprins și nu ardea. Pre aceasta au aceasta văzut-o Aaron, ca un toiag înflorit și plin de roadă.

Pre aceasta au văzut-o Iacov, ca o scară întăritâ, din pământ până în ceriu și îngerii lui Dumnezeu să suiia și să pogorâia pre dânsa.

Pre aceasta o au văzut-o Iezechiil ca o ușă încuiată, prin care nimenea n-au trecut.

Pre aceasta o au văzutu-o Ghedeon, ca o lână, Avvacum ca o dumbravă umbroasă, Daniil ca un munte și Solomon ca un pat.

Aceasta astăzi să mută de pre pământ la ceriu; lasă întristăciunea și să duce la bucurie, lasă céle de jos și priimésțe céle de sus; lasă céle stricăcioase și câștigă céle nemuritoare și vecinice. Astăzi își dă preasfânt sufletul ei în mâinile Fiiului ei și cu cântări îngerești și apostolești să petréce cinstit trupul ei în satul Ghethsimani, spre îngropare.

Astăzi ceriul întinde sânurile sale și priimésțe pre céia ce au născut pre Cela ce nu-L încape toată zidire.

Astăzi să minunează toate puterile cerești, zicând una către alta: cine iaste aceasta ce să sue din pustiiu, adecă de pre pământ, la ceriu? Cine iaste aceasta caré să ivésțe ca zorile, frumoasă ca luna și aleasă, ca soarile? Cine iaste aceasta ce să sue de pre pământ în ceriu, albită, înflorită,

ლი, რადგან დედა მარიამმა შეარიგა ზეცა და დედამიწა, ღმერთი და კაცი. ის არის მართალთა სიხარული და ცოდვილთა სასოება.

ასევე ჩვენც, სიყვარულით და ღირსებით, სუფთა გულით, გალობით და დიდებით, ვაქებდეთ და ვადიდებდეთ დედა ღვთისმშობელს და სულიერი სიხარულით ვიდღესასწაულოთ მისი მიძინება. ჰოი, დედაო მარიამ! ეს ხალხი, რომელიც დგას შენი დიდებულების წინაშე, ხედავს რა შენი სიწმინდის სიმართლეს და ამავდროულად თავის უღირსობასა და სიმდაბლეს, ვერ ბედავს, შუამდგომლის გარეშე თაყვანი გცეს და გმადლობდეს შენგან მიღებული სათნოებისათვის და შეავედრონ შენს წყალობას თავიანთი სულები. ამიტომ, დედაო ღვთისავ! მე უღირსი და დიდად ცოდვილი შენი მონა, შენი ძის მიერ ვარ დადგენილი ამ სამწყოსის სულიერ მამად და ჩემი მეშვეობით ისინი გულის სიღრმიდან და მხურვალებით ლოცულობენ: „ყოვლადწმიდაო ღვთისმშობელო, ზეცისა და ქვეყნის დედოფალო, ქრისტიანეთა დიდებაო და პატივო, უმაღლესო ცათაო და მზეზე უსპეტაკესო, ყოვლადქებულო ქალწულო, ცოდვილთა სასოებაო, სიმშვიდეო მათთვის, ვისაც ეკვეთება ცოდვების ტალღები, მოხედე ერსა შენსა და იხილე სამკვიდრებელი შენი, ნუ მიგვატოვებ ცოდვილთა, არამედ შეგვეწიე და დაგვიცავ მზაკვრებათა ბოროტისათა, რამეთუ შეგვაჭირვეს მწუხარებანი, ბოროტებანი, ჭირვეულობანი და ვნებანი. მოგვეც ხელი დახმარებისა, ყოვლადწმიდაო ქალწულო, რამეთუ წარვწყდებით. ნუ მიგვატოვებ, რამეთუ

the queen of Heaven and Earth with chanting and glory, who is coming to sit on the right hand of the Lord the God of Heaven, arrayed in garments of gold and adorned and ornamented as David the prophet says. Our Holy Virgin Mary reconciled Heaven and Earth, God and man. She Is the joy of the righteous and the hope of sinners.

We, too, let us praise and glorify the Holy Virgin with love and solemnity, pure heartedly, with chanting and glory and celebrate with spiritual joy her ascension. Mother Mary! The people who stand here confronting your greatness, who see the truth of your righteousness, and at the same time their own unworthiness and humllity, do not dare worship you without intercession and thank you for the grace received from you and beseech thee for thy mercy upon their souls. Therefore, Virgin Mary, I, your slave, unworthy and heavily burdened with sins, am anointed by your Son as a spiritual father of this congregation and through me they pray fervently from the depth of their hearts: "Holy Virgin Mary, queen of Heaven and Earth, glory and honour of Christians, higher than the skies and more unblemished than the Sun, highly praised Virgin, hope of sinners, tranquillity for those who are attacked by waves of wrongdoing, behold your people and take care of your abode, do not leave us sinners

întru caré hulă nu laste? Rădicaţl porţile voastre, zic cétele céle îngereşti, una cătră alta şi cu cântări de laudă priimiţi pre Împărăteasa ceriului şi a pământului, caré vine, să lăcuiască den a dreapta împăratului Dumnezeu, cu îmbrăcăminte cu aur îmbrăcată, împistrită, după cum zice David, căci aceasta iaste céia ce au împăcat ceriul cu pământul şi pre Dumnezeu cu omul. Aceasta laste bucuriia celor drepţi şi nădéjdia celor păcătoşl.

Pre aceasta, dară şi noi, cu toţii trebue cu dragoste, cu cucerie, cu inimă curată şi cu cântări de laudă să o cântăm şi să o lăudăm, ca pre o Maică a lui Dumnezeu şi cu bucurle sufleteasc㠠să prăznuim adormirea el.

Ce, o Maică Fecioară, acest norod ce stă înaintea măririi-tale, văzând înălţimea curăţeniel tale şi cunoscându-şi ei nevredniciia şi smereniia lor, nu îndrăznesc, fără de mljlocltoriu ca să-ţi aducă căzuta închinăciune şi mulţemită, pentru multele faceri de bine şi să se roage ca să te milostiveşti asupra lor. Pentru acéia eu, nevrédnicul şi mult păcătosul robul tău, fiindu-le tată sufletesc, rânduit de Fiiul tău, prln mljlocul mieu să roagă cu toţii, cu căldură, dintru adâncul inimii zicând: Stăpână de Dumnezeu Născătoare, împărăteasa ceriului şi a pământului, cinstea şi slava creştinilor, céia ce eşti mai naltă decât ceriurile şi mai curată decât soarele, Fecioară prealăudată,

შენ ხარ ჩვენი შემწე და ჩვენ შენ გესავთ, რათა შენი ძლიერი დაუძლეველი ოხითა ევედრე ძესა შენესა, რათა წყალობა ჰყოს ჩვენზედა და დაგვიფაროს ჩვენ; მერმეცა ევედრე მხურვალედ, რათა ჩვენი ღვთის რჩეული მთავარი, რომელიც უფლის განგებით დადგენილია ერის მმართველად, შეძლოს ჯანმრთელობით და დღეგრძელობით, მთელი თავისი სამწყსოს სიბრძნით მართვა და დაცვა ხილული და უხილავი მგლებისაგან; მერმეცა ევედრე, რათა დაიცვას ეს უპატიოსნესი თავადებიც ყოველი განსაცდელისაგან და ბოროტთა მზაკვრებათაგან და მისცეს მათ სიყვარული, ერთობა, შეწევნა და დახმარება ყველა კეთილ საქმეში; მერმეცა ევედრე, რათა ჩვენ ყოველთა წარვმართოთ ცხოვრებაი ჩვენი სიწმიდით, პატიოსნებით, უბიწოდ, რათა ერთითა პირითა და გულითა მარადის გაკურთხევდეთ და გადიდებდეთ მღაღადებელნი: „გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენთანაა!"

but have mercy upon us and spare us from perfidy and evil because grief, evil, impulses and passions obstruct us. Give us your hand of help, Holy Virgin, because we may perIsh. Do not leave us, since you are our help and we believe in you, so that through your strong and overwhelming request beseech your Son to give health and long life to our Prince chosen by God, and thanks to God's will made ruler of our nation, so that he is able to rule wisely his people, and defend them from visible and invisible wolves; and as well beseech him to deliver these most honourable Princes from any peril and perfidy of evil and endow them with love, unity, assistance and help in every righteous deed; and as well beseech him that we all live righteous lives honestly, undefiled so that we unanimously and wholeheartedly bless and glorify you crying: "Hail, thou that art highly favoured, the Lord is with thee!"

nădéjdia celor păcătoşi şi liniştea celor bătuţi de valurile păcatelor, caută asupra norodului tău, vezi moştenirea ta, nu ne lăsa pre noi, păcătoşii, ci ne păziaşte şi ne mântuiaşte de vicleşugurile diiavolului, că ne-au împresurat scârbele, nevoile, răotăţile şi necazurile. Dă-ne mână de ajutoriu, Fecioară, că perim. Nu te îndura de noi75, că pre tine te avem ajutătoare şi la tine nădăjduim, ca cu rugăciunile tale céle prea puternice şi nebiruite, să îmblânzeşti, pre Fiiul tău asupra noastră, ca să-ş întoarcă mila Sa cea bogată spre noi; şi încăş roagă cu căldură, ca să dea putére dintru înălţimea lăcaşului Său şi prealuminatului nostru domn, pre carele proniia Sa l-au ales şi l-au pus preste acest norod, ca să poată chivernisi cu înţelepciune întreagă turma ce i s-au încredinţat, în mulţi ani luminat, cu fericită sănătate şi să o apere de lupii cei văzuţi şi nevăzuţi. Să păzească şi toată cinstita această boerime de toate primejdiile şi de toate viicleşugurile vicleanului şi să le dea dragoste, uniciune, spor şi ajutoriu întru toate; şi să ne învrednlcească pre toţi de obşte ca să petrecem toată viiaţa noastră cinstită, curată şi fără de prihană, ca cu o gură şi cu o inimă pre Dânsul de pururea să-L mărim şi ţie să zicem: „Bucură-te ceia ce eşti plină de dar, Domnul e cu tine".

ქადაგება მეზვერისა და ფარისევლის კვირიაკეს

დიდმა სურვილმა და წმინდა სიყვარულმა და განსაკუთრებით თქვენს მიმართ ჩემმა სულიერ-მამობრივმა მოვალეობამ მაიძულა მოვსულიყავი დღეს თქვენთან დასამოძღვრად, რადგან მე უღირსი დამადგინა ღმერთმა თქვენს მოძღვრად, სულიერ მამად და მაცხოვნებელი ცხოვრების მასწავლებლად. ამიტომ თქვენი ყველასი, დიდისა და პატარის მოვალეობაა მომისმინოთ და შეასრულოთ, რასაც გასწავლით, რადგან ესაა მორჩილება ქრისტესი და არა ჩემი. ლუკას სახარების მე-10 თავში ნათქვამია: „რომელმან თქუენი ისმინოს, ჩემი ისმინა; და რომელმან თქუენ შეურაცხ-გვყნეს, მე შეურაცხ-მყოფს". ასევე ნეტარი პავლე მოციქულიც ებრაელთა მიმართ ეპისტოლეში ამბობს: „ძმანო, დაემორჩილენით წინამძღუართა თქუენთა და ერიდეთ მათ, რამეთუ იგინი იღვიძებენ სულთა თქუენთათვის, ვითარცა-იგი სიტყუაი მისცენ; რაითა სიხარულით ამას ჰყოფდნენ და არა სულთითქუმიდენ, რამეთუ არა ადვილ არს ესე თქუენდა."

ამიტომ მაცხოვარ იესო ქრისტეს ცნებისთანახმად, მეევედრებიმას, მომცეს ძალა და მადლი, შევძლო გითხრათ სულისთვის სასარგებლო სიტყვები. თქვენი დამოძღვრება არასდროს არც გადამიდია და არც დამზარებია. ამიტომ გთხოვთ, მომისმინეთ.

როგორც სახლის პატრონი, სანამ დათესავს სუფთა ხორბალს თავის მამულში, ჯერ დიდად შრომობს, რომ გაწმინდოს ხორბალი ღვარძლისაგან და სხვა უსუფთაობებისაგან, ასევე ჩვენმა წმინდა მამებმაც დიდად იღვაწეს და

On Pharisee and the Publican Sunday

Strong desire and pure love, and especially my spiritual-fatherly duty towards you, made me come here today to address you since I, unworthy, am chosen by God to be your instructor, spiritual father and teacher of the way to a life of grace. Therefore, it is your duty –the duty of everyone, of adults and children – to listen to me and do as I teach you because it is obedience to Christ and not to me. In chapter 10 of Luke's Gospel it is said: "He that heareth you heareth me; and he that despiseth you despiseth me" [Luke, 10:16]. Likewise blessed Paul the Apostle in his epistle to Hebrews says: "Obey them that have the rule over you, and submit yourselves: for they watch for your souls, as they that give account that they may do it with joy, and not with grief: for that is unprofitable for you" [Hebrews, 13:17].

Therefore, in accordance with our awareness of our Saviour Jesus Christ, I beseech Him to bequeath power and grace upon me so that I am able to tell you His words that are healing for the soul. I have never tarried or been too indolent to teach you. I entreat you therefore to listen to me.

Just as a farmer who before sowing selected wheat on his land, works hard to separate wheat from darnel and other weeds, our

La Dumineca Vameşului. cuvânt de învăţătură

Pohta cea mare şi dragostea cea curată, iar mai vârtos să zic, datoriia cea părinţească ce am către dragostea voastră m-au îndemnat astăzi de am venit aici, pentru ca să vă cercetăm sufleteşte, de vréme ce m-au rânduit Dumnezeu ca pre un nevrédnic să vă fiu păstor şi părinte sufletesc şi învăţătorlu la lucrurile céle ce ar fi spre folosul mântuinţii sufletelor voastre. Pentru care lucru aveţi datorie cu toţii, de la mic până la mare, să mă ascultaţi la céle ce vă învăţ de bine şi de folos, că acea ascultare nu o faceţi mie, ci lui Hristos, după cum zice la 10 capete ale Lucăi: „Cel ce ascultă pre voi, pre Mine ascultă şi cel ce să leapădă de voi, de Mine să leapădă". Aşijderea şi fericitul Pavel zice la 13 capete către ovréi: „Fraţilor, plecaţi-vă învăţătorllor voştri şi vă cuceriţi lor că priveghiază pentru sufletele voastre, ca cum ar fi să dea cuvânt, ca cu bucurie aceasta să facă, iar nu suspinând, că nu laste de folos voao aceasta".

Drept acéia n-am pregetat, nici am lenevit, ca să nu fac datorie, după porunca stăpânului şi învăţătorului nostru Hristos, Căruia mă şi rog ca să-mi dea putére să vă pociu spune ceva de folos; ci vă pohtim de ascultare.

Precum un om casnic, vrând ca să samene grâu curat în holda lui, pune multă nevoinţă de-l cérne şi-l curăţă de neghină şi de altele, aşa şi sfinţii

გამოარჩიეს კეთილგონიერების საცრით მთელი წმინდა წერილი და როგორც სუფთა ხორბალი, ყველა არსებული სათნოებიდან გამოარჩიეს სამი დიდი სათნოება: რწმენა, სასოება და სიყვარული და დათესეს ისინი წმინდა ეკლესიის მიწაში, ანუ მორწმუნეთა გულებში. და ყველა ქრისტიანის მოვალეობაა, შეასრულოს ისინი. რადგან, ვინც რა არ უნდა თქვას, ამ სამი სათნოების გარეშე არცერთი სხვა საშუალებით არაა შესაძლებელი ქრისტიანის ცხონება, რადგან ისინი ქრისტიანობის საფუძველს წარმოადგენენ. რადგან შეუძლებელია ვინმემ იცხოვროს დედამიწაზე ხორციელი საკვებისა და ჩასაცმლის გარეშე და არც ძილის გარეშე, ასევე ამ სამი სათნოების - რწმენის, სასოებისა და სიყვარულის გარეშე შეუძლებელია არსებობა. დასაწყისში ვიტყვი რამდენიმე სიტყვას სასოებისთვის და სიყვარულისთვის, ხოლო ბოლოს უფრო ვრცლად სარწმუნოებისთვის.

სასოება არის ჭეშმარიტი კადნიერება ღვთის მიმართ, რომელიც ღვთის წყალობით მოცემული აქვს ადამიანის გულს, რომ ის არ ჩავარდეს სასოწარკვეთილებაში და არასდროს არ დაკარგოს იმედი, არამედ იყოს დარწმუნებული, რომ სინანულით ყოველთვის მიიღებს ცოდვების მიტევებას ან სხვა თხოვნებს დროებითსა, თუ მარადიულს. ხოლო, არსებობს ორი სახის სასოება: ერთი კეთილი და მეორე ბოროტი. კეთილი არის ის, როდესაც ვინმეს აქვს ღვთის იმედი, რომ ცხონდება, ან რომ აღსრულდება რამე სხვა სიკეთე, შესაბამისად, არც წუხს და არც კარგავს არაფერს. როგორც დავით წინასწარმეტყველი ამბობს, უკეთესია დაყრდნობა უფალზე, ვიდრე დაიმედება მთა-

holy fathers also strove much and by means of the sieve of wisdom cleansed the whole of Holy Writ, and like clean wheat, singled out three great virtues among all the existing virtues: faith, hope and charity and sowed them into the land of the Holy church that is in the hearts of believers. And every Christian is obliged to observe them. Since, no matter what others say, there are no other means apart from these three virtues for Christians to receive heavenly grace, for they are the foundation of Christianity. Since it is impossible to live on this earth without material food, clothes or sleep. In the same way, it is impossible to exist without these three virtues: faith, hope and charity. I shall start by saying a few words on hope and love, and conclude by discussing faith at greater length.

Hope is given to the human heart as a favour from God so that man does not despair and never loses hope, but is sure that his sins will always be forgiven if he repents, and that his other short- or long-term pleas will be fulfilled. And there two types of hope: one is good and the other evil. Good is the hope when man hopes that God will save him or that any other benefit will be bestowed on him. He does not therefore worry or suffer any loss. As David the Prophet says, It Is better to trust in the Lord than put one's faith in princes. Evil hope is when someone hopes that a man will help

părinții noștri au pus multă nevoință de au cernut cu ciurul chibzuelii toată Sfânta Scriptură și au ales ca niște grâu curat din toate bunătățile câte ar putea fi acéste trei bunătăți mari: credința, nădéjdia și dragostea și le-au sămânat în holda sfintei bisérici, adecă în adunarea și în inima celor credincioși. Și are datorie fieștecare creștin a le ține și a le face, căci fără acéste trei bunătăți nu iaste cu putință nici cu un mijloc să se mântuiască creștinul, măcar de ar zice cine ce va vrea, căci acéstéa sânt temeele creștinătății. Că precum nu iaste cu putință a trăi neștine pre pământ fără de hrană trupească și fără de îmbrăcăminte și fără de somn, așa nici fără de acéste trei bunătăț carele sânt, precum am zis și mai sus, credința, nădéjdea și dragostea. Ce întâi voiu zice puține cuvinte pentru nădéjde și pentru dragoste, apol voiu zice, pre urmă și pentru credință, mai pre larg.

Nădéjdea iaste o îndrăzneală adevărată cătră Dumnezeu, dată în inima omului, din dumnezeiasca strălucire, ca să nu să deznădăjduiască niciodată de darul lui Dumnzeu, ci să fie încredințat cum că va lua, prin pocăință, ertăciune păcatelor și verice altă cérere, sau trecătoare, sau vécinică. Și iaste nădéjdia de 2 féliuri: una bună și alta rea. Bună iaste acéia când nădăjduiaște cineva la Dumnezeu să se mântuiască, sau alt bine ce va să petreacă, că nici ostenéște, nici cheltuiaște nimic, cum zice David, că: „Cel ce nădăjduiaște

ვრებზე, ხოლო ბოროტი არის ის, როდესაც ვინმეს ისევ ადამიანის იმედი აქვს, რომ ის გაუწევს დახმარებას ან თანადგომას რომელიმე ამქვეყნიური წარმავალი საქმის გაკეთებაში, ასეთი სასოება არის მატყუარა და ამაო. ამ შემთხვევაში დავით წინასწარმეტყველი ამბობს: „ნუ ესავთ მთავართა, ძეთა კაცთასა, რომელთა თანა არს არა ცხორებაჲ", ასევე ბრძენი სოლომონიც ამბობს: „წყეულ იყოს, ვინც ესავც კაცს".

ხოლო სიყვარული გულისხმობს ადამიანთა ერთობას, გზას უფლისაკენ და ყველა სათნოების მწვერვალს, როგორც ამბობს პავლე მოციქული კორინთელთა მიმართ ეპისტოლეს მე-13 თავში: „ხოლო აწ ესერა ჰგიეს სარწმუნოებაი, სასოებაი, და სიყვარული, სამი ესე; ხოლო უფროის ამათსა სიყვარული არს". ეს სათნოებაც სამი სახის არსებობს: ერთი ღვთაებრივი, მეორე ბუნებრივი, ხოლო მესამე ვნებიანი და ბოროტი. ღვთაებრივი სიყვარული არის ის, რომელზეც ნათქვამია მეორე სჯულთა წიგნის მე-6 თავში: „გიყვარდეს უფალი ღმერთი შენი"; ხოლო ბუნებრივი სიყვარული არის ის, რომლითაც გიყვარს მშობლები, შვილები, შვილიშვილები, ზოგადად ნათესავები და მეგობრები შენი. რაც შეეხება ვნებიან და ბოროტ სიყვარულს, მის თაობაზე არაფერს ვიტყვით, რადგან ნებისმიერი ჭკვიანი და ღვთის მოშიში ადამიანი იცნობს და ერიდება მას, ამიტომ მის შესახებ არაფერს ვიტყვით, რომ არ დავიბინძუროთ ჩვენი სმენა.

სარწმუნოება თავისი არსებით არის ის, რითაც ჩვენ გვაქვს სასოება და რწმენა საგნების, რომლების დამტკიცებაც შეუძლებელია, რომ

or support him in performing some hum drum ephemeral action, such hope is deceptive and vain. In such a case David the Prophet says: "Put not your trust in princes, nor in the son of man, in whom there is no help" [ps. 145, 3]. And Solomon the wise also says: "Cursed be he who puts his trust in man".

And charity means the unity of men. It Is a path to God and highest of all virtues, as Paul the Apostle says in chapter 13 of epistle to Corinthians "and now abideth faith, hope, charity, these three; but the greatest of these is charity" [St. Paul, 1, Corinthians, 13:13]. This virtue is of three kinds: the first Is divine love, the second is natural love and the third is passionate and evil love. Divine love is that about which it is said in chapter 6 of Deuteronomy: "And thou shalt love the Lord thy God" [Deuteronomy, 6:5]; natural is love which we feel towards our parents, children, grandchildren, and in general, towards our kinsmen and friends. As to passionate and evil love, we cannot say anything regarding It for any clever and God-fearing man recognizes and avoids it; we shall not say anything about it therefore so as not to pollute our hearing.

Faith by its essence is that through which we have hope and belief in things which are impossible to prove, as Paul the Apostle says: "But without faith it is impossible to please Him" [St. Paul Hebrews, 11:6] and we are convinced

spre Dumnezeu mila îl va încungiura". Rea iaste acéia când nădăjduiaşte cineva la om să-i facă vreun bine, sau vreo îndemână la lucrurile céste trecătoare ale lumii, care nădéjde iaste mincinoasă şi deşartă, cum zice iarăş David: „Nu vă nădăjduiţi pre boiari, pre fiil oamenilor, la carii nu iaste mântuire". Aşijderea zice şi Solomon: „Blestemat să fie tot cel ce nădăjdulaşte spre om".

Dragostea încă iaste o unire a mulţi într-una şi cale către Dumnezeu şi vârf tuturor bunătăţilor, după cum o adeverează şi fericitul Pavel la 13 capete către corinthéni, zicând: „Decât credinţa şi decât nădéjdia iaste mai mare dragostea". Şi laste şi aceasta de 3 féliuri: una dumnezeiască, alta firească şi alta pătimitoare şi rea. Dragostea cea dumnezeiască laste acéia ce zice la A dooa lége, la 6 capete: „Să lubeşti pre Domnul Dumnezeul tău i proci"; iar cea firească laste céia ce lubesc părinţii pre fii şi fiii pre părinţi şi fieştecare pe ruda sa şi pe priiatenii săi. Iar pentru dragostea cea pătimitoare şi rea, nu vom zice nimic, pentru căci fieştecare înţelept şi temătoriu de Dumnezeu o cunoaşte că nu e bună; şi pentru acéla, lipseaască vorba ei de la mijloc, ca să nu ne spurcăm auzul.

Credinţa iaste fiinţa celor nădăjduite şi lucrurilor celor ce nu văd dovediri, după cum zice apostolul Pavel: „Şi fără de credinţă nu iaste cu putinţă nimeni să se mântuiască", precum vedem aceasta la toţi sfinţii şi la toţi drepţii cei mai înainte de lége şi

გორც პავლე მოციქული ამბობს: „სარწმუნოების გარეშე შეუძლებელია ესათნოვო ღმერთს" და ამ სიტყვებში ვრწმუნდებით, როდესაც ვუყურებთ ძველი თუ ახალი აღთქმის წმინდანებს და მართლებს. ვხედავთ, რომ მათი ჭეშმარიტი სარწმუნოებისთვის მათ მოიპოვეს ღვთის მადლი და მოახდინეს დიდი და ბუნებაზე აღმატებული სასწაულები და ამით მოუტანეს სიკეთე როგორც საკუთარ თავს, ასევესხვებსაც;დაროგორცამბობს დავით წინასწარმეტყველი, ღვთის თვალები მარადის იყო მათ ზედა და ყურნი მისნი ლოცვასა მათსა ზედა.

ასევე წმინდა სახარების მრავალ ადგილას ვხედავთ, რომ ისინი ვინც მიდიოდნენ მაცხოვარ იესო ქრისტესთან, ესმოდათ მისი ბაგეებიდან: „თქვენი რწმენისაებრ მოგეგოთ თქვენ" და ნებისმიერი ავადმყოფობისაგან იკურნებოდნენ იმ წამშივე. ასევე, მაგალითად, შეიძლება გამოვიყენოთ სახარების დღევანდელი იგავი მეზვერესა და ფარისეველზე, რადგან ნათქვამია, მეზვერე იცემდა მკერდში მუშტებს და რწმენით ამბობდა: „ღმერთო, მილხინე მე ცოდვილსა ამას და შემინყალე მე", რის შემდეგაც გამართლებული ნამოვიდა ტაძრიდან.

ხოლო ჩვენ, ქრისტიანები რომ გვქვია, რა კეთილი საქმეებით შეგვიძლია ვაჩვენოთ ჩვენი ქრისტიანობა და კეთილმორწმუნეობა და ამავდროულად გამორჩეულობა იმ ტომებისგან, რომლებსაც ჩვენ წარმართებს ვეძახით? შეიძლება ვთქვათ, რომ ჩვენ ვიტყუებთ თავს და რეალურად სარწმუნოება არ გვაქვს: რადგან, რომ გვქონოდა სარწმუნოება, ღმერთიც გვეყვარებოდა და შეძლებისდაგვარად დავიცავდითმისსიტყვებსადამცნებებს. რადგან ნათქვამია იოანეს სახარებაში: „ვინც მიყვარს, ის დაიცავს ჩემს მცნებებს და მამაჩემიც შეიყვარებს მას და ჩვენ მასთან მოვალთ და ჩვენს მასთან დამკვიდრებას ვინებებთ". ამ სიტყვებით ვრწმუნდებით, როდესაც ვუყურებთ წმინდანებს და მართლებს ძველი და ახალი აღთქმიდან. ვხედავთ, რომ მათ ჭეშმარიტი სარწმუნოების წყალობით მოიპოვეს ღვთის მადლი და ისეთი დიდი და ბუნებაზე აღმატებული სასწაულები მოახდინეს და ამით სიკეთე მოუტანეს როგორც საკუთარ თავს, ასევე სხვებსაც. როგორც დავით წინასწარმეტყველი ამბობს, ღვთის თვალები მარადის იყო მათ ზედა და ყურნი მისნი ლოცვასა მათსა ზედა.

Likewise, in many episodes of the Holy Gospel we read that those who came to our Saviour Jesus Christ heard from him "According to your faith be It unto you" [Mat. 9:29] and were instantly cured from any disease. The parable of the Pharisee and the Publican has the same meaning since it is reported that the Publican "smote upon his breast saying, God be merciful to me a sinner" [Luke, 18:13] and he went home justified.

And we who call ourselves Christians through what good deeds can we demonstrate our Christianity and righteousness, and at the same time our difference from the tribes whom we call gentiles? We can say that we deceive ourselves and In fact we do not have faith: for if we had faith, we would love God and would observe his words and commandments as well as we could. For it is said in chapter 14 of the Gospel of John: "If ye love me, keep my commandments" [John, 14:15], but instead of loving Him and observing His commandments, we curse Him, by these words when we observe the saints and the righteous of the Old and New Testament. We see that thanks to their true faith they gained the grace of God and worked great and supernatural wonders, and thus brought goodness to their own selves and also to others; and as David the Prophet says God's eyes were always on them and His hearing in their prayers.

Aşijderea şi în Sfânta Evanghelie vedem, în bogate locuri, că cei ce mergea la Domnul Hristos, cu credinţă, auziia din gura Lui: „După credinţa voastră să se facă voao" şi îndată să tămăduia, veri de ce boală ar fi fost. Şi putem lua pildă şi de pe vameşul acest de astăzi, ce pomenéşte Sfânta Evanghelie, că bătându-şi pieptul şi zicând cu credinţă: „Doamne, fii milostiv mie, păcătosului" să pogorî îndreptat.

Dară noi, acum, că ne numim creştini, de pe ce fapte bune socotiţi că ne vom putea arăta creştinătatea şi blagocestiia ce avem şi să fim aleşi şi despărţiţi de neamurile ce zicem noi că sânt păgâni? Că de vom zice: de pe credinţă, ne înşălăm, că noi credinţă nu avem: că de am avea credinţă am iubi pre Dumnezeu şi am păzi cuvintele Lui şi am face, după putinţă, poruncile Lui. Că zice la Ioan, în 14 capete: „De Mă iubéşte neştine, cuvântul Mieu va păzi". Iar noi, în loc de a-L iubi şi a-l păzi cuvintele Îl înjurăm şi-l ţinem cuvintele de râs şi de batjocură, ca când ar fi nişte basne. Iar de mă veţi întreba, în ce chip Îl înjurăm, să vă spuiu: când înjurăm de lége pre cineva, pre Dumnezeu înjurăm. Că v-am spus mai

ბის მე-14 თავში: „უკეთუ გიყუარ მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხენით“. ხოლო ჩვენ, იმის მაგივრად, რომ გვიყვარდეს ის და დავიცვათ მისი მცნებები, ჩვენ მას ვაგინებთ და დავცინით და მასხრად ვიგდებთ. მისი სიტყვები თითქოსდა ზღაპარი იყოს. ხოლო თუ მკითხავთ, როგორ ვაგინებთ, გიპასუხებთ, როდესაც სჯულით ვაგინებთ ვინმეს, ღმერთს ვაგინებთ. უკვე გითხარით, რომ სარწმუნოება არის მხოლოდ ერთი სახის და ყველა ადამიანს სწამს ღმერთის, რომ ღმერთი არის სჯული და სჯულის შემქმნელი; ამიტომ, როდესაც ვაგინებთ სჯულს, ვაგინებთ ღმერთსაც, ამიტომ ვამბობთ, რომ არ გვაქვს სარწმუნოება.

მაგრამ თუ ვიტყვით, რომ სასოებით გამოვირჩევით წარმართებისგან, ვერც ამით დავიკვეხნით. თუ გვაქვს სარწმუნოება, შეიძლება გვქონდეს სასოებაც, როგორც უკვე გითხარით, ჯერ აუცილებელია კაცს ჰქონდეს ღვთის რწმენა და მხოლოდ ამის შემდეგ მოდის სასოება.

თუ იმას ვიტყვით, რომ სიყვარულით გამოვირჩევით წარმართებისაგან, ვერც ამას დავამტკიცებთ, რადგან ნათქვამი აქვს იოანე მოციქულს: „უკეთუ ვინმე თქუას, ვითარმედ მიყვარს ღმერთი და ძმაი თვისი სძულდეს, მტყუარ არს, რამეთუ რომელსა არა უყუარდეს ძმაი თვისი, რომელი იხილა, ღმერთი, რომელი არა უხილავს, ვითარ ძალ-უც შეყუარებად?“ თუ ჩვენ შორის არ არის სიყვარული და ღვთის მცნების თანახმად, არ ვუსურვებთ ხოლმე სიკეთეს ერთმანეთს, მაშინ არ გვაქვს არც სარწმუნოება, არც სასოება, არც სიყვარული და შემინდეთ რომ ვამბობ, ვართ წარმართებზე უარესები. რადგან ამბობს პავლე მოციქული: „წარმართ laugh at Him and make fool of Him. As if His word were a fairy tale. And if you ask how we curse Him, I will answer that when we curse someone's faith, we curse God. I have already told you that faith is only of one kind and every man believes in God, that God is faith and the creator of faith; therefore, when we curse faith, we curse God, that is why we say that we do not have faith.

But if we say that we differ from the gentiles because we have hope, there is nothing to be proud of. Because if we have faith, we can have hope as I have already told you, it is necessary to have faith in God and only after faith comes hope.

If we say that love differs us from the gentiles we will not manage to prove it either, because John the Apostle says: "If a man says, I love God, but hateth his brother, he is a liar, for he that loveth not his brother whom he hath seen, how can he love God whom he hath not seen?" [1 John, 4:20]. If there is no love between us and if we in opposition to the commandments of God do not wish good to each other, then we have neither faith nor hope nor love and, forgive me for saying it, we are worse than gentiles. For Paul the Apostle says: "Gentiles do not have the law, but they do as law demands". But we have faith and do everything against the faith, therefore, we are more sinful than all tribes and gentiles. Think this over and you will understand that it is sus, că credința iaste numai de un fel și toți oamenii cred în Dumnezeu, că Dumnezeu iaste légia și făcătoriul legii; și pentru căci înjurăm légia, înjurăm pre Dumnezeu și pentru acéia, iată dară, că n-avem credință.

De vom zice de pe nădiajde, că sântem aleși din păgâni, nici aceasta nu o avem, căci că de am avea credință, poate doară că am avea și nădiajde, că v-am spus mai sus că întâi iaste să crează neștine în Dumnezeu, apoi să nădăjdulască.

De vom zice de pe dragoste, că sântem aleși din păgâni, nici acéia nu o avem, că zice Ioann: „De va zice cineva că iubéște pre Dumnezeu și pre fratele lui îl urăște, mincinos iaste; că de vréme ce nu iubește pre fratele lui, că-l véde, dar pre Dumnezeu, că nu-L véde, cumu-L va putea iubi?". Și iată, dară, că precum zic că neavând dragoste între noi și nepohtindu-ne binele unul altuia, după porunca lui Dumnezeu, n-avem nici credință, nici nădiajde, nici dragoste și sântem mai răi, să mă ertați, decât păgânii. Că zice apostolul Pavel: „Limbile n-au lége și fac ale legii". Iară noi, având lége, facem tot împotriva legii și sântem mai păcătoși decât toate neamurile și decât toate limbile. Și puteți cunoaște aceasta, că iaste așa cum zic, că ce neam înjură ca noi, de lége, de cruce, de cuminecătură, de morți, de comândare, de lumânare, de suflet, de mormânt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie și de toate tainele sfintei bisérici și ne

ერებს არ აქვთ სჯული და ასრულებენ სჯულისას". ხოლო ჩვენ გვაქვს სჯული და ვაკეთებთ ყველაფერს სჯულის საწინააღმდეგოდ, ამიტომ ყველა წარმართზე და ტომზე მეტად ცოდვილნი ვართ. დაფიქრდით და მიხვდებით, რომ ზუსტად ასეა, როგორც მე გეუბნებით, რომელი ერი აგინებს ჩვენსავით სჯულს, ჯვარს, ზიარებას, მკვდრებს, ქელეხს, სანთელს, სულს, საფლავს, წანდილს, სეფისკვერს, აღსარებას, ნათლობას, ჯვრისწერას, ეკლესიის ყველა წმინდა საიდუმლოს და ამ ყველაფერს ჩვენსავით მასხრად იგდებს და არცხვენს ქრისტიანულ სჯულს?! რომელი წარმართაგანი აკეთებს მსგავს რამეს ჩვენსავით და იგინებს სჯულს? განა ამ ყველაფრით არ ვაგინებთ თავად ღმერთს? განა ამ ყველაფრით არ ვარცხვენთ მის მცნებებს? რადგან მან, სწორედ მან, გვასწავლა ყველა ეს საიდუმლო, რომ მათი მეშვეობით განვიწმინდოთ ცოდვებისაგან და გაჭირვების და მწუხარების ჟამს მივიღოთ მისგან დიდი წყალობა.

ხოლო ჩვენ თუ გვესმის რომ ვინმე [ფიცის დადებისას] აგინებს იმას, რაც ჩამოვთვალე, იმის ნაცვლად, რომ მივცეთ შენიშვნა და საყვედური, როგორც უგუნურ ადამიანს, ჩვენ გვსიამოვნებს და ვიცინით. თუ ღმერთი გწამთ, თქვით, განა ეს ყველაფერი ქრისტიანული საქციელია?!

ასევე ამ ყველაფერთან ერთად იმასაც ვამატებთ, რომ ჩვენს მშობლებს ბოროტად ვეპყრობით, შეურაცხყოფას ვაყენებთ და ვცემთ კიდეც; მოხუცებს პატივს არ ვცემთ, მთავრებს და თავადებს ვწყევლით, მღვდელმთავრებს არაფრად ვაგდებთ, ბერებს ცილს ვწამებთ, მღვდლებს დავცინით, ეკლესიებს არ ვუვლით როდესაც just as I tell you. What other nation curses its faith, cross, communion, the dead, funeral meal, candles, spirit, grave, *koliva*, communion bread, confession, baptism, weddings, every holy sacrament of the church and ridicules it all as we do and discredits Christian faith? Which gentile does anything like this that we do and curses his faith? Do we not curse God when we behave like this? Do we not discredit His commandments by it? Because He and only He taught us all these sacraments so that with their help we mitigate our sins and receive great mercy from him when in hardship and grief.

And if hearing how anyone (when making an oath) curses all that I talked about above, we, instead of reprimanding and rebuking him as an ignorant person, are pleased and laugh, tell me, for God's sake, is it Christian behaviour?

And in addition, we have a cruel attitude towards our parents, insulting and even beating them; we do not respect old people, we curse princes and dukes, we ignore high priests, we defame monks, and we ridicule priests; churches where we go are neglected as if they were cattle-sheds. Instead of listening to prayers and preaching, praying and beseeching God to forgive us our transgressions, we talk, laugh, wink at each other even more than in the pubs and think it natural to behave so. We do not observe religious ocărâm şi ne batjocorim noi înşine légia?! Cine din păgâni face aceasta, sau cine-ş măscărépşte légia ca noi? Oare, nu înjurăm cu acéstia toate pre Dumnezeu? Oare, nu ocărâm cu acéstia poruncile Lui? Că El singur ne-au arătat şi ne-au învăţat acéste taini, ca prin mijlocul lor să ne curăţim de păcate şi să-L îmblânzim asupra noastră la scârbe şi la nevoi.

Dară noi, deaca auzim pre cineva că înjură [în jurăminte] de céle ce am zis, în loc de a-l certa şi a-l înfrunta, ca pre un om făr' de socoteală, noao ne pare bine şi râdem. De sunt acéstia lucruri creştineşti, zică cine are Dumnezeu.

Încăş, pe lângă acéstia toate, mai adaogem cu răutatea că pre părinţii noştri îi ocărâm şi-i batem; pre bătrâni îi necinstim, pre domni şi pre boieri îi blestemăm, pre arhierei nu-i ţinem într-o nimica, pre călugări îi clevetim, pe preoţi îi ocărâm, bisericile le ţinem ca nişte grajduri şi când mérgem la dânsele, în loc de a asculta slujbele şi a ne ruga lui Dumnezeu, să ne iarte păcatele, iar noi vorbim şi râdem şi facem cu ochiul, unul altuia mai rău decât pe la cârciume. Sărbătorile şi praznicile nu le ţinem, ca o nimica, ci atuncea facem céle mai réle, de bucurăm pe dracul şi atunce vindem şi cumpărăm.

Şi în scurte vorbe, ne-am abătut cu toţii din calea dreptăţii şi împreună ne-am netrebuit, după cum zice David şi nu sântem până întru unul a cunoaşte şi a cerca pre Domnul. Căci fiind orbiţi de deşărtăciunile céle lu-

დავდივართ იქ, თითქოსდა ბოსელი იყოს. იმის მაგივრად, რომ მოვუსმინოთ წირვა-ლოცვას, ვილოცოთ და ვთხოვოთ ღმერთს ცოდვების შენდობა, ჩვენ ვლაპარაკობთ, ვიცინით, თვალებს ვუპაჭუნებთ ერთიმეორეს იმაზე უარესად, ვიდრე დუქნებში, ვითომც არაფერია. საეკლესიო დღესასწაულებს არ ვიცავთ, უფრო მეტიც, ზუსტად ამ დღეებში ჩავდივართ ხოლმე ყველაზე ბოროტ საქმეებს ისე, რომ ეშმაკს ვახარებთ და ზუსტად ამ დღეებში გვინდა ხოლმე სავაჭროდ წასვლა.

მოკლედ რომ ვთქვათ, ჩვენ ყველანი გადავედით სიმართლის გზიდან, გავბოროტდით და როგორც ამბობს დავით წინასწარმეტყველი, აღარავინაა ჩვენ შორის, ვინც ეძიებს ღმერთსო. ამქვეყნიური ამაო საგნებით ვართ დაბრმავებულები, სხვა არაფერი გვახარებს, გარდა ბნელი საქმეებისა; როგორც მთიდან დაგორებული ბორბალი, ყველანი ისე მივექანებით ბოროტებისკენ და არც შეგვიძლია გაჩერება. და როგორც პირუტყვი, ვგორაობთ ამა სოფლის ბინძურ სიამეებში.

ამყველაფრისმიზეზისხვაარაფერია, თუ არა ჩვენი ურწმუნოება; რადგან ძველი აღთქმისეული ფარაონივით გაგვიქვავდა გულები და დავდივართ უსირცხვილოდ, როგორც ულაგამო და გაუხედნავი ცხენები, სანამ არ გადავიჩეხებით რომელიმე უფსკრულში და არ დავილუპებით. ასეთი ქმედებებით ვიქებთ თავს, რომ ვართ ქრისტიანები?! ჰოი, ვაი ჩვენს თავს! რა გვაქვს საერთო ქრისტიანობასთან. თუ ვთვლით, რომ მარტო იმით ვცხონდებით, რომ ქრისტიანები გვქვია! ვერცერთ შემთხვევაში! პირიქით, უფრო დიდ სასჯელს მივიღებთ, თუ არ შევინანებთ და

feasts; even worse, it is just during these days that we commit the most evil deeds and make the devil happy, and it is just during these days that we decide to trade.

In short, we all have turned away from the way of truth, become evil and as David the Prophet says, there is no one among us who is trying to find God. We are blinded by vain and mundane matters, and nothing pleases us more than doing shady business; like a wheel rolling down the slope of a mountain, we all are hurrying towards evil and are unable to stop. And like swine we sink in the filthy pleasures of this world.

And the reason of it all is nothing more but our unbelief; because like a Pharaoh of the Old Testament our hearts turned to stone, and we walk around boldly as do unbridled and unbroken horses until we fall into an abyss and die. Do we boast of such deeds saying that we are Christians? Alas, woe to us! What do we have in common with Christianity if we think that we can be saved only because we call ourselves Christians! It will not happen! Just the opposite, we will be punished more severely if we do not repent and turn over a new leaf. Our Saviour Jesus Christ tells us: "Those who say, Lord, Lord, will not enter the kingdom of heaven but those who observe my will". Please, tell me, maybe I have gone mad, which will of Christ do we follow, or which commandment observe? I, personally, fail to find any

meşti, nu ne bucurăm la altceva făr' numai la lucrurile întunéricului veacului acestula; şi sântem porniţi cu toţii spre răutăţi, ca o roată când dă la vale şi nu să poate opri şi sântem toţi, cu totul, ca nişte dobitoace necurate, tăvălindu-ne în răsfăciunile céle spurcate şi de nimica.

Şi acéstia toate nu să trag dintr-alta, fără numai din necredinţa noastră; că ni s-au împietrit inimile întru răutăţi, ca a lui faraon şi umblăm, ca nişte cai sirepi, făr' de zăbală şi făr' de ruşine, până vom cădea într-o vreo propastie şi vom peri. Cu acéste fapte ne lăudăm că suntem creştini! O, vai, de capetele noastre! Şi cu creştinătatea ce avem poate că vom fi socotind că numai căci ne numim creştini ne vom spăsi! Ba! Ci mai mare osândă vom să luom, de nu ne vom pocăi şi de nu ne vom lăsa de răutăţile noastre. Că zice Hristos: Nu cei ce-Mi zic Mie «Doamne, Doamne», vor întra întru împărăţiia ceriului, ci cei ce fac voia Mea". Spuneţi-mi, rogu-vă, că eu poate că-m voiu fi eşit dln fire, care voe a lui Hristos facem, sau care poruncă ţinem? Eu nu poci cunoaşte altceva, făr' numai un nume uscat şi sec, ce avem făr' de nicio faptă bună. Şi încă stăm de ne mirăm căci nu ne face Dumnezeu pe voia noastră pentru căci ne numlm creştini! Ba încă bine că nu ne prăpădéşte ca pe sodomiténi, că vedem depărtarea lui Dumnezeu cu ochii noştri şi cunoaştem că din răutăţile noastre ne vin atâta féliuri de boale şi atâtea

არ გამოვსწორდებით. მაცხოვარი იესო ქრისტე გვეუბნება: „ცათა სასუფეველში არ შევლენ ისინი, ვინც მეუბნებიან უფალო, უფალო, არამედ ვინც ასრულებს ჩემს ნებას". გთხოვთ, მითხარით, იქნებ მე შევიშალე ჭკუიდან, ქრისტეს რომელ ნებას მივყვებით ან რომელ მცნებას ვასრულებთ?! მე, პირადად, არ მეგულება ჩვენთვის სხვა სახელი, გარდა რაღაცა გამხმარის, გაციებულის და ყველანაირი სიკეთეგამოცლილის აღმნიშვნელი. მერე ვდგავართ და გვიკვირს, ჩვენ რადგან ქრისტიანები ვართ, რატომ არ გვისრულებს ღმერთი სურვილებს! კიდევ კარგი, რომ საერთოდ არ გვანადგურებს, როგორც სოდომელებს, რადგან ცხადად ვხედავთ, როგორ გვშორდება ღმერთი, ჩვენი ბოროტების გამო გვემართება ამდენი ავადმყოფობა, სიკვდილი, ტანჯვა და გაჭირვება და ვერც კი მოვდივართ გონზე და არ ვტოვებთ ჩვენს ბოროტებებს.

ამიტომ, ჩემო საყვარელნო კრავნო, როგორც თქვენი სულიერი მწყემსი და მამა, ღვთის შიშით გასწავლით: მოდით გონზე და შეინანეთ თქვენი უღირსი საქციელები, რადგან ღმერთი მოწყალეა და თუ ნახავს ჩვენს მოქცევასა და სინანულს, აუცილებლად შეგვინდობს. ნახეთ, როგორ მოგვიწოდებს ღმერთი ისაია წინასწარმეტყველის მიერ: „მოიქეცით ჩემსკენ და მეც მოვიქცევი თქვენსკენ".

ახლა, ვინც რა საქმისა ხართ, ხელოსნები თუ ვაჭრები, ყველას გაძლევთ ლოცვა-კურთხევას, აწი, კვირაობით, დიდ დღესასწაულებზე, რომლებსაც საუფლოებს და დედა ღვთისმშობლიანებს ვეძახით და ასევე დიდი წმიდანების ხსენების დღეებზე დახურეთ ყველაფერი და არც გაყიდოთ და არც იყოდოთ, არც other name for us but a word denoting something stale, cold and devoid of any kind of goodness. Then we just stand and feel surprised why God does not fulfil our dreams because we are Christians. We should be thankful that he does not exterminate us as it befell the residents of Sodom, for we clearly see how we move away from God. It is because of our vicious lives that there are so many diseases, death, suffering and privation and we fail to at least realize it and refuse to leave behind the evil.

Therefore, my beloved lambs, as your spiritual shepherd and father I teach you in fear of God: come to your senses and repent of your behaviour, since God is merciful, and if he sees your actions and repentance, he will by all means forgive us our sins. Here is how God addresses us through Jeremiah the Prophet: "Turn to me and I will turn to you".

Now, no matter what your professions are: are you craftsmen or merchants? From now on, on Sundays, on great feasts which we call God's feasts, and Virgin Mary's feasts, as well as on the feast days of great saints, all of you should have a blessing from me to close your shops and workshops and neither sell nor buy anything, neither from Christians nor from Turks or others and do not do any kind of work. Do as I tell you. If you do not, I will punish you as ecclesiastical law demands, and according to Justice of the religious

féliuri de morți și alte nevoi și scârbe și nicidecum nu ne venim în fire, ca să ne părăsim de răutățile noastre.

Ci iată, că vă zic, iubiților miei și vă învăț cu frica lui Dumne zeu, ca un părinte sufletesc și păstoriu ce vă sânt, să vă veniți în fire și să vă căiți de lucrurile céle necuvioase, că Dumnezeu iaste milostiv și deaca va vedea întoarcerea noastră și pocăința cea bună, ne va erta. Că zice prin rostul Isaiei: „Întoarceți-vă către Mine și Mă voiu întoarce și Eu către voi".

Și vă poruncesc tuturor, câți sânteți cu meșterșug și cu neguțătorii, veri de ce breaslă, ca de acum înainte, duminecile și sărbătorile céle mari ce să numesc domnești și ale Maicăi Précistii și a unora din sfinții cei numiți, să vă închideți prăvăliile și nici să vindeți, nici să cumpărați nu numai de la creștini, ce nici de la turci, nici de la alții, nici să lucrați și precum zic să faceți, că nefăcând să știți bine că vă voiu pedepsi bisericéște, cu pravila și pre dreptate, nefăcându-vă nici o năpaste. Și încăș, pre carii să vor arăta semeți și tari de cap și nu să vor supune dreptății și poruncii bisericești îi vom pedepsi și cu domniia.

Și nimeni să nu socotească, din voi, și să zică în inima lui: dară ce treabă are vlădica cu noi, nu-și caută vlădiciia lui, ci să amestecă întru ale noastre? De n-ați știut până acum și de n-au fost nimeni să vă învéțe, iată că acum veți ști că am treabă cu toți oamenii câț sânt în Țara Rumâneas-

ქრისტიანებისგან, არც თურქებისგან და არც სხვებისგან, არც სხვა რაიმე სახით იშრომოთ. როგორც გეტყვით, ისე მოიქეცით. თუ არა, დაგსჯით ეკლესიური წესითა და სჯულის-კანონით ყველანაირი სამართლობის დაცვით. და თუ ვინმე აღმოჩნდება ამპარტავანი და ურჩი, არ დაემორჩილება სამართალს და საეკლესიო ლოცვა-კურთხევას, მათ მთავრის ძალაუფლებითაც დავსჯით.

და არავინ იფიქროს გულში: რა საქმე აქვს მეუფეს ჩვენს პირად ცხოვრებასთან და რატომ უნდა ერეოდეს ჩვენს საქმეში? გპასუხობთ, თუ აქამდე არ იცოდით და არავის უსწავლებია, აჰა, აწი იცოდეთ: თუკი ვინმე ცხოვრობს უნგროვლახეთში, ყველას საქმე მე მეხება, დიდია ის თუ პატარაა, ქრისტიანია თუ წარმართი; რადგან ჩემს ხელში ჩაგაბარათ მაცხოვარმა იესო ქრისტემ, რათა, როგორც პირმეტყველი ცხოვარნი, დაგმწყემსოთ სულიერად. სანამ მე ვარ თქვენი მოძღვარი, ჩემს კისერზეა ჩამოკიდებული თქვენი სულები, ჩემგან მოითხოვს ღმერთი თქვენზე პასუხს და არა სხვისგან.

ვცდილობ გასწავლოთ, მოკლედ, თუ გინდათ იყოთ იესო ქრისტეს შვილები და ქრისტიანები გერქვათ. რადგან, როგორც ცხოვარნი არ შეიძლება იყონ მწყემსის გარეშე, ასევე არც ერი შეიძლება იყოს მღვდელმთავრის გარეშე. თუ ვინმეს აწუხებს თავისი სულიერი ცხოვრება, იჩქარეთ ჩემსკენ, როგორც მამასთან და მაცხოვარ იესო ქრისტეს დახმარებით განგკურნავთ თქვენ.

ასევე შეიძლება თითოეულმა თქვენგანმა იფიქროს, ჩვენ ისედაც გვიჭირს და არ შეგვიძლია შევასრულოთ, რასაც გვიბრძანებო; მაგრამ მე კიდევ ერთხელ გეტყვით, law. And If anyone turns out to be arrogant and disobedient and does not obey the law and the ecclesiastical blessing, they will also be punished according to the prince's secular law.

And no one should think in his heart: what does the metropolitan have to do with my private life and why should he interfere in our business? I answer you If you have not learnt it yet, and no one has taught you, here and from now on you know: if anyone lives in Wallachia-Hungary, his affairs are my concern, no matter whether he is old or young, Christian or gentile; for it was to me that our Saviour Jesus Christ entrusted you, therefore I should guide you spiritually as talking sheep. While I am your preceptor, your souls are on me, it is me and no one else that God will call to answer concerning you.

In short, I attempt to teach you if you wish to be children of Jesus Christ and be called Christians. For as it is impossible for sheep to be without a shepherd, likewise it is Impossible for a nation to be without metropolitan. If anyone worries because of his spiritual life, hurry to me as to a father and with the help of our Saviour Jesus Christ I will cure you.

Also, it is possible that each of you thinks that he is already in trouble and cannot observe what I demand from you; but once more I will tell you that the truth is just what I tell că, de la mic până la mare şi până la un copil de ţâţă afară din păgâni şi din ceia ce nu sunt de o lége cu noi; căci în seama mea v-au dat Stăpânul Hristos să vă pasc sufletéşte, ca pre nişte oi cuvântătoare şi de gâtul mieu spânzură sufletele voastre şi de la mine va să vă ceară pre toţi, iar nu de la alţii, până când vă voiu fi păstoriu.

Ci vă caută în scurte cuvinte să mă ascultaţi de veţi fi creştini şi de vă ţineţi ai lui Hristos, că precum nu pot fi oile făr' de păstoriu, aşa nici norodul făr' de arhiereu şi verice va păsa cuiva la céle sufleteşti, alérge la mine ca la un părinte, că-l volu vindeca, cu ajutoriul lui Hristos.

Încăş poate să zică fieştecine din voi, în gândul său: dară noi avem nevoi gréle asupra noastră şi nu putem să facem acéste ce zici; ci eu încă zic că iaste aşa şi crez. Numai la greul acela sânt şi eu părtaş şi într-acel jug ce trageţi voi, trag şi eu; dară n-am putére să zic nici să gândesc aşa, căci că precum cére împăratul dăjdi de la noi, aşa ne cére şi Dumnezeu credinţă şi fapte bune. Că zice Hristos la Evanghelie: „Daţi ale chesariului, chesariului şi ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu". Să nu socotiţi că-l va fi milă lui Dumnezeu de noi, să ne iarte pentru căci avem nevoi, deaca nu vom face după putinţă şi poruncile Lui, ce ne va băga de unde nu vom putea să mai eşim. Ci să lăsăm năravurile céle rele şi obicéele céle necuvioase, ca doară S-ar milostivi Dumnezeu asupra noastră să ne iarte şi

რომ ჭეშმარიტება ისეა, როგორც მე გეუბნებით და მე მრწამს ამისი. იცოდეთ, თქვენი გაჭირვების მეც თანაზიარი ვარ და მეც თქვენთან ერთად, იმავე უღელს ვატარებ; მაგრამარმაქვსუფლება,არგითხრათ სიმართლე: როგორც მეფე ითხოვს ხოლმე ჩვენგან ხარკს, ასევე ღმერთიც ითხოვს რწმენასა და კეთილ საქმეებს. ამბობს მაცხოვარი იესო ქრისტე სახარებაში: „მიაგეთ კეისარს კეისრისა და ღმერთს -ღმრთისა". არ იფიქროთ,რომ ღმერთს შეეცოდებით და შეგვინდობს მარტო იმიტომ, რომ გვიჭირს და შეძლებისდაგვარად არ შევასრულებთ მის მცნებებსაც. იცოდეთ, თურამეა, ჩაგვაგდებს იქ, საიდანაც ვერასდროს ვერ გამოვალთ. მაშასადამე, უარი ვთქვათ ჩვენს მანკიერ ჩვეულებებზე და უწესო ქცევებზე, რომ შეგვიწყალოს უფალმა ღმერთმა, შეგვინდოს ცოდვები და განაგოს ჩვენი ცხოვრება თავისი დიდი წყალობით. ღმერთს ვევედრები, რაც გესაუბრეთ, აღიბეჭდოს ეს სიტყვები თქვენს გულებში, რომ არ დაივიწყოთ და შეძლებისდაგვარად შეასრულოთ. როგორც უხელს თვალებს ბრმებს და აღმართავს მკელობლებს, ასევე ჩვენც აღგვიხილოს სულიერი თვალი და წარმართოს ჩვენი ცხოვრება ცხონების სწორ გზაზე, რომ მარადის ვაქებდეთ და ვადიდებდეთ მის ყოვლად წმინდა და ყოვლად დიდებულ სახელს. ამინ.

you and I believe. You should know I am with you in your troubles and as well, I will carry the same burden together with you; but I have no right not to tell you the truth: as kings demand tribute from us, God also demands faith and good deeds. The Saviour Jesus Christ says in the Gospel: "Render therefore unto Caesar the things which are Caesar's; and unto God the things that are God's" [Mat. 22:21]. Do not think that God will pity us and will forgive us only because we are in trouble and cannot properly observe his commandments. You should know that if we deserve it, he will cast us whence there is no escape. Let us therefore give up our vicious habits and immoral behaviour so that God takes mercy upon us, forgives us our transgressions, and rules our lives according his great mercy. I beseech God to print the words I told you in your hearts so that you do not forget and observe them as well as you can. As he opens the eyes of the blind and puts the halt on their feet, let him open our eyes and direct our lives along the right road of grace, so that we praise and glorify his great and holy name for ever. Amen.

să ne chivernisească cu mila Lui cea bogată, căruia mă și rog să tipărească și să pecetluiască în inimile voastre acéstia câte v-am vorbit, ca să nu le uitați, ci, după putință de pururea să le faceți și precum înțelepțește pre cei orbi și pre cei sfărâmați îi îndreptează, așa să ne înțelepțească și pre noi și să ne îndreptéze pre calea cea dreaptă a mântuinții, ca de pururea să mărim și să proslăvim numele Lui cel sfânt și preasfânt. Amin

ქადაგება მაცხოვარ იესო ქრისტეს მირქმაზე

საკვირველი ამბების მოყოლის უნარი აქვთ განათლებულ ადამიანებს. ხალხის სმენის დატკბობა შეუძლიათ რიტორებს. დიდი და ზებუნებრივი საიდუმლოებების განმარტება მოცემული აქვთ სათნოებებში სრულყოფილებს. მაგრამ ჩემგან, რომელშიც არ მოიპოვება არცერთი მსგავსი ღირსება, ვერავინ ვერ მოისმენს რამეს სასარგებლოს.

ამიტომ ვხედავ რა ჩემს ულირსობას, ვცდილობ დუმილს, არ ვიღებ ხმას, მაგრამ მახსენდება რა ჩემი მოვალეობა, ვშიშობ, არ ჩავვარდე ბოროტი მონის სასჯელში და შეძლებისდაგვარად მუდმივად გიყვებით ღვთის საქმეებს. დიდი თავმდაბლობით ვეევედრები ჩვენს მაცხოვარს მომიხსნას ენის სიუხეშე და განმინათოს გონება, რომ ღვთის გამოუთქმელი დიდებისთვის მოგმართოთ მცირე სიტყვებით. გთხოვთ, მომიახლოვდეთ მოსასმენად.

იცით, ქალწულობა არის დიდი, მაღალი და საკვირველი სათნოება, რაც ცხადი და დამტკიცებული ფაქტია ბრძენი ადამიანებისთვის; ხოლო ამ დიდებული სათნოების შესახებაც რომ ვისაუბრო, არ ვარ ღირსი. მაგრამ დღევანდელი დღესასწაული გვაიძულებს, გავიხსენოთ და მცირე სიტყვებით ვისაუბროთ ქალწულობაზე, როგორც დიდებულ, უხრწნელ და სრულყოფილ გვირგვინზე, რომელიც პატივით დაბრძანებულია სულიერი საზრდოთი გამოზრდილი ადამიანების წინაშე. დღეს იხსნება წინასწარმეტყველების

On the Purification of our Saviour Jesus Christ

Educated people can tell wonderful stories. Orators are able to please people's ears. Perfect people interpret great and supernatural mysterles as virtues. But no one will hear anything useful from me in whom none of these merits can be found.

Having realized my unworthiness therefore, I try to stay silent and say nothing, but recalling my duty I fear to be punished as an evil servant, and as far as possible I constantly tell you of the deeds of God. I meekly beseech our Saviour to free my speech from incoherencies and to illuminate my mind so that I address you with a short speech concerning the ineffable glory of God. Please, come closer to listen.

You know that virginity is a great, high and surprising virtue which is an evident and proved fact for wise men; but I am unworthy to speak about this wonderful virtue. Though the feast we celebrate today makes us remember and speak briefly about virginity as a great, undecaying and perfect crown which is presented with honour to the people brought up with spiritual nourishment. Today the meaning of the words of the prophecy and of the hidden signs of this day, which are preached clearly and interpreted in the church becomes evident. Today the original prophecy is realized and

La Dumineca Vameşului. cuvânt de învăţătură

Pohta cea mare şi dragostea cea curată, iar mai vârtos să zic, datoriia cea părinţească ce am către dragostea voastră m-au îndemnat astăzi de am venit aici, pentru ca să vă cercetăm sufletéşte, de vréme ce m-au rânduit Dumnezeu ca pre un nevrédnic să vă fiu păstor şi părinte sufletesc şi învăţătoriu la lucrurile céle ce ar fi spre folosul mântuinţii sufletelor voastre. Pentru care lucru aveţi datorie cu toţii, de la mic până la mare, să mă ascultaţi la céle ce vă învăţ de bine şi de folos, că acea ascultare nu o faceţi mie, ci lui Hristos, după cum zice la 10 capete ale Lucăi: „Cel ce ascultă pre voi, pre Mine ascultă şi cel ce să leapădă de voi, de Mine să leapădă". Aşijderea şi fericitul Pavel zice la 13 capete către ovréi: „Fraţilor, plecaţi-vă învăţătorilor voştri şi vă cuceriţi lor că priveghiază pentru sufletele voastre, ca cum ar fi să dea cuvânt, ca cu bucurie aceasta să facă, iar nu suspinând, că nu laste de folos voao aceasta".

Drept acéia n-am pregetat, nici am lenevit, ca să nu fac datorie, după porunca stăpânului şi învăţătorului nostru Hristos, Căruia mă şi rog ca să-mi dea putére să vă pociu spune ceva de folos; ci vă pohtim de ascultare.

Precum un om casnic, vrând ca să samene grâu curat în holda lui, pune multă nevoinţă de-l cérne şi-l curăţă de neghină şi de altele, aşa şi sfinţii părinţii noştri au pus multă nevoinţă de au cernut cu ciurul chibzuelii toată Sfânta Scriptură şi au ales ca nişte grâu curat din toate bunătăţile câte ar putea fi acéste trei bunătăţi mari: credinţa, nădéjdia şi dragostea şi le-au sământat în holda sfintei bisérici, adecă în adunarea şi în inima celor

სიტყვების და ამ დღის დაფარული ნიშნების შინაარსი, რომლებიც ცხადად და განმარტებებით იქადაგება ეკლესიაში. დღეს რეალურად ქმედებით აღსრულდა და განცხადდა პირვანდელი წინასწარმეტყველება. დღეს უფლის იესო ქრისტეს და დედა ღვთისმშობლის დიდებას ცხადად ვუყურებთ. დღეს ზეციური სიხარული, რომელსაც მთელი კაცობრიობა სიყვარულით ელოდა, ეძლევა ხალხს. დასრულდა ძველი და აყვავდა ახალი, რომელიც არასდროს აღარ დაჭკნება. აწი აღარ ბატონობს ძველი აღთქმის უხეში სჯული, არამედ ღვთის წყალობა მეფობს, რომელიც ყველას უხმობს ცხონებისაკენ, დიდი მოთმინებით და არა სასჯელით, როგორც ძველი აღთქმის ოზიას შემთხვევაში, რომელიც გაკადნიერდა და შეეხო იმას, რაც აკრძალული იყო.

ღმერთი ყველას ელის და შიში ვერ გაგვაჩერებს. უფალი გვიხმობს: „მოვედით ჩემდა ყოველნო მწუხარენო და თვითმძიმენო!“ და ვინ ისწრაფის? მოდის თავის ქმნილ სამყაროში არა ჩრდილით, არამედ ცხადად, როგორც სამსხვერპლო ტარიგი დაბრძანებული კიოტში, ანუ დედა ღვთისმშობლის მკლავებში; ტარიგი, რომელზე შეხებითაც გამოსწორდა მეზვერე, განიწმინდა მეძავი და განიკურნა კეთროვანი. ამ ტარიგს არავინ სძულს, არავის აგდებს, არავინ ეზიზღება, უფრო მეტიც, არავის სწირავს გასახრწნელად, არამედ ზრუნავს, რომ ყველა მიიყვანოს ცხონებამდე, და განისვენოს თავის საყვარელ შვილებთან ერთად ისე, როგორც

demonstrated through real action. Today we see our Lord Jesus Christ's and the Virgin's glory in reality. Today, heavenly joy which the whole of mankind was waiting for with love is granted to people. The old is finished and the new is flourishing and will never wither. From now on, the severe law of the Old Testament does not dominate any longer, but the mercy of God reigns calling everybody to salvation, but with great patience and not with punishment, as in the case of Uzziah in the Old Testament who dared to touch that which was taboo.

God is waiting for everyone and fear will not stop us. Our Lord calls: "Come to me all in grief and peril!". And who is hurrying? He comes to His created world not as a shadow but in reality as a lamb of God placed in the icon-case which is in the arms of Mother of God; as a lamb after touching which the publican became better than he was, a whore was purified and a leper cured. This lamb does not hate anyone, does not banish anyone, does not loathe anyone; even more, He does not condemn anyone to corruption but strives to bring everyone to salvation and to repose with His beloved children as God who loves humanity. It is the grace of the new mercy. These were made under the (new) Sun which is not created yet and will not be created.

credincioşi. Şi are datorie fieştecare creştin a le ţinea şi a le face, căci fără acéste trei bunătăţi nu iaste cu putinţă nici cu un mijloc să se mântuiască creştinul, măcar de ar zice cine ce va vrea, căci acéstéa sânt temeele creştinătăţii. Că precum nu iaste cu putinţă a trăi neştine pre pământ fără de hrană trupească şi fără de îmbrăcăminte şi fără de somn, aşa nici fără de acéste trei bunătăţ carele sânt, precum am zis şi mai sus, credinţa, nădéjdea şi dragostea. Ce întâi voiu zice puţine cuvinte pentru nădéjde şi pentru dragoste, apoi voiu zice, pre urmă şi pentru credinţă, mai pre larg.

Nădéjdea iaste o îndrăzneală adevărată către Dumnezeu, dată în inima omului, din dumnezeiasca strălucire, ca să nu să deznădăjduiască niciodată de darul lui Dumnzeu, ci să fie încredinţat cum că va lua, prin pocăinţă, ertăciune păcatelor şi verice altă cérere, sau trecătoare, sau vécinică. Şi iaste nădéjdia de 2 féliuri: una bună şi alta rea. Bună iaste acéia când nădăjduiaşte cineva la Dumnezeu să se mântuiască, sau alt bine ce va să petreacă, că nici ostenéşte, nici cheltuiaşte nimic, cum zice David, că: „Cel ce nădăjduiaşte spre Dumnezeu mila îl va încungiura". Rea iaste acéia când nădăjduiaşte cineva la om să-i facă vreun bine, sau vreo îndemână la lucrurile céste trecătoare ale lumii, care nădéjde iaste mincinoasă şi deşartă, cum zice iarăş David: „Nu vă nădăjduiţi pre boiari, pre fiii oamenilor, la carii nu iaste mântuire". Aşijderea zice şi Solomon: „Blestemat să fie tot cel ce nădăjduiaşte spre om".

Dragostea încă iaste o unire a mulţi într-una şi cale către Dumnezeu şi vârf tuturor bunătăţilor, după cum o adeverează şi fericitul Pavel la 13 capete către corinthéni, zicând: „Decât

კაცთმოყვარე ღმერთი. ესაა ახალი წყალობის მადლი. ესენი შეიქმნა (ახალი) მზის ქვეშ, რომელიც ჯერ არ შექმნილა და აღარც შეიქმნება. რადგან იმის აღსასრულებლად, რაც თავად ღმერთმა განაგო მისი დიდი წყალობითა და მოწყალებით, თავად მოვიდა ამქვეყნად მისი ზებუნებრივი განკაცებით. ამის აღსანიშნავად, პავლე მოციქულმა გაახმოვანა ღვთაებრივი საყვირი, როდესაც თქვა: „ძველი დასრულდა და აჰა, ყველაფერი შეიქმნა ახალი"

ამიტომ განა რა შეუძლია ჩემს გონებას, რომ ღირსეულად ვისაუბრო დღევანდელ დღესთან დაკავშირებით? არ შემიძლია მივწვდე იქ, სადაც ვერ ვწვდები და არ შემიძლია ვისაუბრო მასზე, რაც არ ვიცი. ვაღიარებ ჩემს უღირსობას და უძლურობას. არ მაქვს კადნიერება, ამაზე მეტი ვთქვა, რადგან დედა ღვთისმშობლის ქალწულება და სიწმინდე აღემატება კაცობრიობის გონებისა და მეტყველების ნებისმიერ შესაძლებლობას. რამდენადაც შეუძლებელია ვინმემ ღმერთზე უფრო დიდებული რამ ნახოს, ასევე, შეუძლებელია, წმინდა ქალწულის პატიოსნებაზე აღმატებული რამის ხილვა. ღვთისმშობელს, რომელსაც მკლავებში უკავია თავისი ძე - ზეცისა და ქვეყნის შემქმნელი ძე, რომელიც შობილია უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა და რომელსაც დღეს ტაძარში მოჰყავს როგორც თავი ეკლესიისა. მამა ღმერთთან თაყვანისაცემად მოჰყავს ძე, რომელსაც თაყვანს სცემს მთელი სამყარო. მისი უსაზღვრო სათნოებიდან გამომდინარე, ემორჩილება

Because in order to fulfil that which God himself established by His great mercy and grace, He Himself came to this world through His supernatural incarnation. To note it Paul the Apostle sounded the divine trumpet when he said "the old ended and, hail, everything created is new".

Therefore, what is it that my mind can do so that I speak properly regarding the present day? I cannot reach what is out of my reach and cannot talk about what I do not know. I admit my unworthiness and my powerlessness. I dare not say more because the virginity and chastity of the Mother of God are beyond the capacity of mind and speech of mankind. As it is impossible to behold anything grander than God, likewise it is impossible to behold anything higher than the purity of the Holy Virgin. The Virgin is holding her son in her hands: her son who is the creator of Heaven and Earth, who was born before any century, and who today is brought to church as head of this church. She is bringing her son, who is worshipped by the whole world, to God the Father to worship Him. Because of her boundless virtue, He, who gave the law to Moses, follows the law, He by whose order everything visible and invisible was created, submits to the order of the concept. He comes humbly—He who shakes the whole of creation. He accepts as

credința și decât nădéjdia iaste mai mare dragostea". Și laste și aceasta de 3 féliuri: una dumnezeiască, alta firească și alta pătimitoare și rea. Dragostea cea dumnezeiască iaste acéia ce zice la A dooa lége, la 6 capete: „Să iubești pre Domnul Dumnezeul tău I proci"; iar cea firească iaste céia ce iubesc părinții pre fii și fiii pre părinți și fieștecare pe ruda sa și pe prliatenli săi. Iar pentru dragostea cea pătimitoare și rea, nu vom zice nimic, pentru căci fieștecare înțelept și temătoriu de Dumnezeu o cunoaște că nu e bună; și pentru acéia, lipsească vorba ei de la mijloc, ca să nu ne spurcăm auzul.

Credința iaste ființa celor nădăjduite și lucrurilor celor ce nu văd dovedirl, după cum zice apostolul Pavel: „Și fără de credință nu iaste cu putință nimeni să se mântuiască", precum vedem aceasta la toți sfinții și la toți dreptii cei mai înainte de lége și cei de după lége. Că pentru credința lor cea dreaptă au aflat har înaintea lui Dumnezeu și au făcut mlnuni mari și preste fire, făcând folos și lor și altora; și era de pururea ochii lui Dumnezeu asupra lor și cu urechile Lui asculta rugăciunile lor, după cum zice David.

Așijderea și în Sfânta Evanghelie vedem, în bogate locuri, că cei ce mergea la Domnul Hristos, cu credință, auziia din gura Lui: „După credința voastră să se facă voao" și îndată să tămăduia, veri de ce boală ar fi fost. Și putem lua pildă și de pe vameșul acest de astăzi, ce pomenește Sfânta Evanghelie, că bătându-și pieptul și zicând cu credință: „Doamne, fii milostiv mie, păcătosului" să pogorî îndreptat.

Dară noi, acum, că ne numim creștini, de pe ce fapte bune socotiți că ne vom putea arăta creștinătatea și blagocestiia ce avem și să fim aleși și despărțiți de neamurile ce zicem noi

სჯულს ის, ვინც მოსეს მისცა სჯული, ემორჩილება ცნების ბრძანებას ის, ვინც ბრძანებით შექმნა ყოველი ხილული და უხილავი. მოდის თავმდაბლობით ის, ვინც აზანზარებს მთელ ქმნილებას. ღებულობს როგორც მოწყალე და მიეცემა მართალი სვიმეონის მკლავებში ის, ვინც თვითონაა მხოლოდ ჭეშმარიტად მართალი. მიდის ტაძარში შესაწირავად ის, ვისაც ეკუთვნის მთელი სამყარო, მიაქვს შესაწირავად ორი გვრიტი მას, ვინც მხოლოდ ერთი სიტყვით შექმნა ყველა ფრინველი; მიაქვს შესაწირავად ორი მტრედი, რომ აჩვენოს თავისი ორი ნება – ღვთაებრივი და კაცობრივი. მიაქვს წმინდა ბარტყების წყვილი, რომ დაახლოვოს ღმერთი და კაცი, რომ გააერთიანოს ძველი და ახალი, ზეციური და მიწიერი. მიაქვს შესაწირავად წმინდა საგანი მას, ვინც მხოლოდ თვითონაა წმინდა იმისთვის, რომ აჩვენოს, შობილია ყოვლადწმიდა დედისაგან, აჩვენოს ეკლესიისა და სარწმუნოების სიწმინდე. მიჰყავს ორი ფრინველი, რომ მღვდლებმა შესწირონ მსხვერპლად და ამით აჩვენოს, რას უპირებს საკუთარ თავს ჩვენი ცხონებისთვის. დედა ღვთისმშობელი ეუბნება მართალ სვიმეონს: „ღირსო და ნეტარო მოხუცო, მიიღე ეს ყრმა, რომელიც თავისივე ნებით მოევლინა ღატაკად, ხოლო მისი რეალური სიმდიდრე ენით აუწერელია: მიიღე ეს ყრმა, რომელიც უფრო მეტად ხნიერია, ვიდრე თავად დრო; მიიღე ეს ყრმა და იხილე ის, ვის სახესაც მზერას ვერ უსწორებენ თავად ანგელოზებიც; მიიღე მკლავებში ის, ვისაც ვერ იტევს მთელი კოსმოსი.

merciful and is accepted in the arms of the just and devout Simeon, He who is the only one truly righteous. He comes to the temple to sacrifice, he to whom the whole universe belongs; He brings two turtle-doves— He who just by one word created every bird; He brings two pigeons to sacrifice and show his two wills – divine and human; bringing a pair of holy fledglings to draw together God and man, to unite old and new, heavenly and earthly. He brings a holy thing to sacrifice, He who only Himself is holy to show that He is born of a holy virgin, to show the holiness of the church and faith. He brings two birds for the priests to sacrifice and thus show what He has in store for Himself for our salvation. The Mother of God declares to the just and devout Simeon: "Worthy and holy old man, accept this boy who by his own will seems poor but his real wealth is indescribable; accept this boy who is much older than time itself; accept this boy and behold Him whom angels themselves are unable to view face to face; hold in your arms Him for whom there is not enough place in the whole cosmos. Verily, He is new-born by age but his real age is infinity. He is small but larger than any amount. He is small in appearance although by knowledge and understanding He is boundless.

He is in the temple together with

că sânt păgâni? Că de vom zice: de pe credință, ne înșălăm, că noi credință nu avem: că de am avea credință am iubi pre Dumnezeu și am păzi cuvintele Lui și am face, după putință, poruncile Lui. Că zice la Ioan, în 14 capete: „De Mă iubéște neștine, cuvântul Mieu va păzi". Iar noi, în loc de a-L iubi și a-l păzi cuvintele Îl înjurăm și-l ținem cuvintele de râs și de batjocură, ca când ar fi niște basne. Iar de mă veți întreba, în ce chip Îl înjurăm, să vă spuiu: când înjurăm de légе pre cineva, pre Dumnezeu înjurăm. Că v-am spus mai sus, că credința iaste numai de un fel și toți oamenii cred în Dumnezeu, că Dumnezeu iaste légia și făcătoriul legii; și pentru căci înjurăm légia, înjurăm pre Dumnezeu și pentru acéia, iată dară, că n-avem credință.

De vom zice de pe nădiajde, că sântem aleși din păgâni, nici aceasta nu o avem, căci că de am avea credință, poate doară că am avea și nădiajde, că v-am spus mai sus că întâi iaste să crează neștine în Dumnezeu, apoi să nădăjduiască.

De vom zice de pe dragoste, că sântem aleși din păgâni, nici acéia nu o avem, că zice Ioann: „De va zice cineva că iubéște pre Dumnezeu și pre fratele lui îl urăște, mincinos iaste; că de vréme ce nu iubește pre fratele lui, că-l véde, dar pre Dumnezeu, că nu-L véde, cumu-L va putea iubi?". Și iată, dară, că precum zic că neavând dragoste între noi și nepohtindu-ne binele unul altuia, după porunca lui Dumnezeu, n-avem nici credință, nici nădiajde, nici dragoste și sântem mai răi, să mă ertați, decât păgânii. Că zice apostolul Pavel: „Limbile n-au légе și fac ale legii". Iară noi, având légе, facem tot împotriva legii și sântem mai păcătoși decât toate neamurile și decât toate limbile. Și puteți cunoaște aceasta, că

ჭეშმარიტად, ასაკით არის ახალშობილი, მაგრამ მისი ნამდვილი ასაკი უსასრულობაა. პატარაა, მაგრამ ნებისმიერ სიდიდეს აღემატება. პატარაა შეხედულებით, მაგრამ ცოდნითა და ცნობიერებით შემოუსაზღვრელია.

ტაძარშია ახლა ჩვენთან ერთად, მაგრამ ამავდროულად ზეცაშიცაა დაბრძანებული დიდების ტახტზე და ქერუბიმების ეტლში. მონის სახით ვხედავთ, მაგრამ მთელი სამყაროს მბრძანებელია".

და მართალმა სვიმეონმა მიიქუა თუ არა თავის მკლავებში ყრმა იესო, აღივსო სულითა წმიდითა და თქვა: „ჭეშმარიტად, შენ ხარ ყოველი ქმნილების მბრძანებელი, შენ ხარ სოფლის მაცხოვარი, შენ ხარ ღმერთი ჩვენი, შენ გელოდით დიდი მოუთმენლობით, შენ გნატრობდით, შენ გეწყუროდი, შენ გეშიოდი მაგდენი ხანი. შენ თაყვანსა გცემ, შენ გეეედრები, რომელიც ხარ ცხოვრებისა სიკვდილის მბრძანებელი, შენ ამ ხრწნადი სოფლისაგან და უძლური სხეულისაგან აწ განუტევე მონა შენი, მეუფეო, მშვიდობით, რამეთუ იხილეს თვალთა ჩემთა მაცხოვარებაი შენი განმიტევე ამ ცხოვრებისაგან, რომ ჩავიდე ჯოჯოხეთში და ვახარო იქ მყოფთ შენი მოსვლა ამ სამყაროში და ვანუგეშო ისინი, ვინც მაგდენი ხანი ჩაკეტილნი არიან საპყრობილეში. ეუთხრა დიდი სიხარული იქ მწუხარებაში მყოფთ, რომ გიხილე ჩემივე თვალებით, შეგეხე ჩემივე ხელებით, ჩაგიხუტე ჩემივე მკლავებში და რომ აღასრულე სჯულის ყოველი წესი, რომ უნდა ივნო და მოკვდე ყოველთა ცხონებისათვის, რომ შთახვალ

us, but at the same time He is in Heaven sitting on the throne of glory and in cherubim's chariot. We see him as a slave, but He is the ruler of the whole universe".

And as soon as the just and devout Simeon took the baby Jesus in his arms he was filled with the Holy Spirit and said: "Verily, Thou art the king of every creature, Thou art the Saviour of this world, Thou art our Lord, we have been waiting for Thee impatiently, have been dreaming of Thee, have been thirsty of Thee, have been hungry for Thee for such a long time. I worship Thee, and beseech Thee who art king of life and death; let Thy slave depart from this decaying world and feeble body, my Lord, in peace since my eyes have seen Thy salvation, save me from this life so that I descend into hell and tell those that are there about thy arrival into this world and console them who are closed in prison for such a long time. I tell of my great joy to those who are there in grief that I beheld Thee with my eyes, touched Thee with my hands, held Thee in my arms and that Thou observest every custom of the law, that Thou art to undergo passions and die so as to save everybody, that Thou wilt go down to hell and save us from perpetual torture and rise us with Thee to Heaven and make us sit on the right hand of God the Father. Hail, O Lord, consoler and glory

iaste așa cum zic, că ce neam înjură ca noi, de lége, de cruce, de cuminecătură, de morți, de comândare, de lumânare, de suflet, de mormânt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie și de toate tainele sfintei bisérici și ne ocărâm și ne batjocorim noi înșine légia?I Cine din păgâni face aceasta, sau cine-ș măscărește légia ca noi? Oare, nu înjurăm cu acéstia toate pre Dumnezeu? Oare, nu ocărâm cu acéstia poruncile Lui? Că El singur ne-au arătat și ne-au învățat acéste taini, ca prin mijlocul lor să ne curățim de păcate și să-L îmblânzim asupra noastră la scârbe și la nevoi.

Dară noi, deaca auzim pre cineva că înjură [în Jurăminte] de céle ce am zis, în loc de a-l certa și a-l înfrunta, ca pre un om făr' de socoteală, noao ne pare bine și râdem. De sunt acéstia lucruri creștinești, zicâ cine are Dumnezeu.

Încâș, pe lângă acéstia toate, mai adaogem cu răutatea că pre părinții noștri îi ocărâm și-i batem; pre bătrâni îi necinstim, pre domni și pre boleri îi blestemăm, pre arhierei nu-i ținem într-o nimica, pre călugări îi clevetim, pe preoți îi ocărâm, bisericile le ținem ca niște grajduri și când mérgem la dânsele, în loc de a asculta slujbele și a ne ruga lui Dumnezeu, să ne iarte păcatele, iar noi vorbim și râdem și facem cu ochiul, unul altuia mai rău decât pe la cârciume. Sărbătorile și praznicile nu le ținem, ca o nimica, ci atuncea facem céle mai réle, de bucurăm pe dracul și atunce vindem și cumpărăm.

Și în scurte vorbe, ne-am abătut cu toții din calea dreptății și împreună neam netrebuit, după cum zice David și nu sântem până întru unul a cunoaște și a cerca pre Domnul. Căci fiind orbiți de deșărtăciunile céle lumești, nu ne bucurăm la altceva făr' numai la lucrurile întunérlculul veacului acestuia; și

ჯოჯოხეთში და გვიხსნი საუკუნო ტანჯვისაგან და შენთან ერთად აღგვამაღლებ ზეცაში და დაგვაბრძანებ მარჯვენით მამისა. ჰოი, უფალო, ნუგეშინისმცემელო და დიდებაო ერისა შენისა ისრაელისაო, ნათელო, განცხადებულო წარმართთა, რომელთა იყვნეს ბნელსა, გევედრები, განმიტევე მონაი შენი მშვიდობით, რომ აღვიარო სახელი შენი ყოვლად დიდებული!"

ჩემო საყვარელნო, ესაა ჩვენი ეკლესიის დღევანდელი დღესასწაული. ესაა ძველი საიდუმლოებების აღსასრული და ახლების დასაწყისი. დღეს აღსრულდა ყოველივე ძველი სჯულის და იწყება ახალი. და რადგან მაცხოვარი იესო ქრისტე, ჭეშმარიტი ღმერთი ჩვენი, რომელიც თავად არის სჯული და სჯულმდებელი, დაემორჩილა სჯულს, რათა გვიჩვენოს, რომ ყველაფერი სრულდება წესით და სიმართლით. შესაბამისად, ჩვენც უნდა ვემორჩილებოდეთ სჯულს. ხოლო ჩვენ რას ვაკეთებთ, კი არ ვემორჩილებით, არამედ ვეწინააღმდეგებით ღმერთს, თითქოსდა ჩვენი მოსისხლე მტერი იყოს. ათი მცნება განა არ წერია სჯულში და ჩვენ არცერთს არ ვასრულებთ.

პირველი მცნება გვიბრძანებს, რომ არ ვიყოლიოთ უცხო ღმერთები, ხოლო ჩვენ უსამართლობის მომონა გვყავს ღმერთად.

მეორე მცნებაში ნათქვამია: არა მოიღო სახელი უფლისა შენისა ამაოსა ზედა, ხოლო ჩვენ ვატრიალებთ მას ჩვენს ენებზე, როგორც არაფერი.

მესამე მცნებაში წერია, რომ წმიდა ვყოთ დღე იგი შაბათი,

of Thy people Israel, a light to lighten the Gentiles who were in darkness. I beseech Thee lettest thou Thy servant depart in peace to confess thy name so wonderfull".

My beloved people, it is the present feast of our church. It is the end of the old mysteries and beginning of the new. Today everything of the old law ends and the new law begins. And since our Saviour Jesus Christ, our true Lord who Himself is the law and law maker, obeyed the law to show us that everything happens according to the rule and justice. We too therefore must obey the law. And what do we do? Instead of obeying it we oppose God as if He were our deadly enemy. Are not the Ten Commandments given in the law? And we do not observe any of them.

The first commandment orders us not to have alien Gods and we have made Mammon of injustice our God.

The second commandment reads: thou shalt not take the name of the Lord thy God in valn, and we say whatever we like about Him in different languages as if it were nothing.

The third commandment reads: keep the Sabbath day holy; it means we should respect and observe ecclesiastical feasts but during these days we just commit most unworthy deeds.

sântem porniţi cu toţii spre răutăţi, ca o roată când dă la vale şi nu să poate opri şi sântem toţi, cu totul, ca nişte dobitoace necurate, tăvălindu-ne în răsfăciunile céle spurcate şi de nimica.

Şi acéstia toate nu să trag dintr-alta, fără numai din necredinţa noastră; că ni s-au împietrit inimile întru răutăţi, ca a lui faraon şi umblăm, ca nişte cai sirepi, făr' de zăbală şi făr' de ruşine, până vom cădea într-o vreo propastie şi vom peri. Cu acéste fapte ne lăudăm că suntem creştini! O, vai, de capetele noastre! Şi cu creştinătatea ce avem poate că vom fi socotind că numai căci ne numim creştini ne vom spăsi! Bal Ci mai mare osândă vom să luom, de nu ne vom pocăi şi de nu ne vom lăsa de răutăţile noastre. Că zice Hristos: Nu cei ce-Mi zic Mie «Doamne, Doamne», vor întra întru împărăţiia ceriului, ci cei ce fac voia Mea". Spuneţi-mi, rogu-vă, că eu poate că-m voiu fi eşit din fire, care voe a lui Hristos facem, sau care poruncă ţinem? Eu nu poci cunoaşte altceva, făr' numai un nume uscat şi sec, ce avem făr' de nicio faptă bună. Şi încă stăm de ne mirăm căci nu ne face Dumnezeu pe voia noastră pentru căci ne numim creştini! Ba încă bine că nu ne prăpădéşte ca pe sodomiténi, că vedem depărtarea lui Dumnezeu cu ochii noştri şi cunoaştem că din răutăţile noastre ne vin atâta féliuri de boale şi atâtea féliuri de morţi şi alte nevoi şi scârbe şi nicidecum nu ne venim în fire, ca să ne părăsim de răutăţile noastre.

Ci iată, că vă zic, iubiţilor miei şi vă învăţ cu frica lui Dumne zeu, ca un părinte sufletesc şi păstoriu ce vă sânt, să vă venlţi în fire şi să vă căiţi de lucrurile céle necuvioase, că Dumnezeu iaste milostiv şi deaca va vedea întoarcerea noastră şi pocăinţa cea bună, ne va erta. Că zice prin rostul Isaiel: „Întoar-

ანუ პატივი ვცეთ და დავიცვათ საეკლესიო დღესასწაულები, ხოლო ჩვენ ზუსტად ამ დღეებში ვაკეთებთ ხოლმე ყველაზე მეტ და უღირს საქმეს.

მეოთხე მცნება გვიბრძანებს: პატივი ვცეთ ჩვენს მშობლებს, ხოლო ჩვენ მათ ვაგინებთ და ვცემთ ხოლმე კიდევაც.

მეხუთე მცნება გვეუბნება: არა კაც ჰკლა, ხოლო ჩვენ, თუ არ შეგვიძლია მოკვლათ ხმლით და იარაღით, ეკლავთ ენით, და თუ ვერ ეკლავთ სხვებს, საკუთარ თავებს ვიკლავთ ჩვენი ბოროტი ქმედებებით.

მეექვსე მცნებაში წერია: არა იმრუშო, ხოლო ჩვენ სხვა უარეს ბილწ უწმინდურობებს ჩავდივართ, რომლის შესახებ არც შეგიძლია საუბარი.

მეშვიდე მცნება გვიბრძანებს: არა იპარო, ხოლო ჩვენ სხვისას ვიღებთ დაუფარავად და ძალადობით.

მერვემცნებაშიწერია:არაცილი სწამო მოყვასსა შენსა, ხოლო ჩვენ იმისთვის, რომ ხალხის თვალში ვითომ არ დავკარგოთ პატივი, სახარებაზე ხელების დადებით, სიცრუეზე ვიფიცებით და ამით ღმერთს ვკარგავთ.

მეცხე მცნებაში წერია: არა გული გითქმიდეს ცოლისათვის მოყვასისა შენისა, ხოლო ჩვენ ვცდილობთ, მოყვასმაც გაიგოს ამის შესახებ, ოღონდ ისე, რომ არც არაფერი თქვას, თუ არა, მასვე დაუშავდება.

მეათე მცნებაში ნათქვამია: არა გული გვითქმიდეს მოყვასის საკუთრებაზე, ხოლო ჩვენ უკანასკნელადაც ვართმევთ ისე, რომ საკვებსაც არ ვუტოვებთ.

The fourth commandment orders: honour thy parents, but we scold and sometimes even beat them.

The fifth commandment says: thou shalt not kill, but if we are unable to kill with a sword or weapons, we kill with our tongues and If we cannot kill others, we kill ourselves with our evil deeds.

The sixth commandment states: thou shalt not commit adultery, but we commit worse loathsome obscenities which I shall not even discuss.

The seventh commandment orders: thou shalt not steal but we take others' belongings openly and by force.

The eighth commandment reads: thou shalt not bear false witness against thy neighbour, but in order as if not to be dishonoured in people's opinion, we swear on the Bible when we lie and thus lose God.

The ninth commandment says: thou shalt not covet thy neighbour's wife, but we do all to let the neighbour know it too, though in such a way that he says nothing or he will harm himself.

The tenth commandment says: thy shalt not covet anything that is thy neighbour's. But we take from him the last thing and do not leave him even food.

Thus, we do not observe any of the ten commandments, but if anyone thinks that our words do not

ceți-vă către Mine și Mă voiu întoarce și Eu către voi".

Și vă poruncesc tuturor, câți sânteți cu meșterșug și cu neguțătorii, veri de ce breaslă, ca de acum înainte, duminecile și sărbătorile céle mari ce să numesc domnești și ale Maicăi Précistîi și a unora din sfinții cei numiți, să vă închideți prăvăliile și nici să vindeți, nici să cumpărați nu numai de la creștini, ce nici de la turci, nici de la alții, nici să lucrați și precum zic să faceți, că nefăcând să știți bine că vă voiu pedepsi bisérlcéște, cu pravila și pre dreptate, nefăcându-vă nici o năpaste. Și încăș, pre carii să vor arăta semeți și tari de cap și nu să vor supune dreptății și poruncli bisérlcești îl vom pedepsi și cu domniia.

Și nimeni să nu socotească, din voi, și să zică în inima lui: dară ce treabă are vlădlca cu noi, nu-și caută vlădlciia lui, ci să améstecă întru ale noastre? De n-ați știut până acum și de n-au fost nimeni să vă învéțe, iată că acum veți ști că am treabă cu toți oamenii câț sânt în Țara Românească, de la mic până la mare și până la un copil de țâță afară din păgâni și din ceia ce nu sunt de o lége cu noi; căci în seama mea v-au dat Stăpânul Hristos să vă pasc sufletéște, ca pre niște oi cuvântătoare și de gâtul mieu spânzură sufletele voastre și de la mine va să vă ceară pre toți, iar nu de la alții, până când vă voiu fi păstoriu.

Ci vă caută în scurte cuvinte să mă ascultați de veți fi creștini și de vă țineți ai lui Hristos, că precum nu pot fi oile făr' de păstoriu, așa nici norodul făr' de arhiereu și verice va păsa cuiva la céle sufletești, alérge la mine ca la un părinte, că-l voiu vindeca, cu ajutoriul lui Hristos.

Încăș poate să zică fieștecine din voi, în gândul său: dară noi avem nevoi

აჰა, ათიდან არცერთ მცნებას არ ვასრულებთ, მაგრამ თუ ვინმე თვლის, რომ ჩვენი სიტყვები სიმართლეს არ შეესაბამება, მაშინ ამ კაცს დავტოვებ საკუთარ ფიქრებთან და თუ ვერ დაინახავს ამ რეალობას, მაშინ ეს ადამიანი ან ღვთის წინაშე ძალიან დიდი წმინდანია, ან პირიქით – უსინდისო.

ჰოი, უფალო, რომელმან შენი უსაზღვრო სათნოებით და დიდი მოწყალებით ინებე და მიიღე ჩვენი სუსტი ბუნების სხეული და აღასრულე ყოველივე სჯული, მოგვხედე ჩვენ და გაგვინათლე გონება და გული, რომ ჩვენც აღმოვჩნდეთ შენი სჯულისა და მცნებების აღმსრულებლები და მრავლითა მოწყალებითა შენითა შეგვიწყალე ჩვენ, რომ მარადის ვადიდოთ შენი ყოველად დიდებული სახელი. ამინ.

correspond to the truth, then I will leave this person to his thoughts and if he fails to see this reality then he is a great saint in God's eyes or just the opposite – a shameless person.

Hail, our Lord who with Thy boundless virtue and limitless mercy desired and accepted our feeble bodies and fulfilled every law, take mercy upon us and lighten our minds and hearts so that we too observe thy laws and commandments and have abundant mercy upon us so that we glorify Thy holy name for ever. Amen.

gréle asupra noastră şi nu putem să facem acéste ce zicl; ci eu încă zic că. iaste aşa şi crez. Numai la greul acela sânt şi eu părtaş şi într-acel jug ce trageţi voi, trag şi eu; dară n-am putére să zic nici să gândesc aşa, căci că precum cére împăratul dăjdi de la noi, aşa ne cére şi Dumnezeu credinţă şi fapte bune. Că zice Hristos la Evanghelie: „Daţi ale chesariului, chesariului şi ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu". Să nu socotiţi că-l va fi milă lui Dumnezeu de noi, să ne iarte pentru căci avem nevoi, deaca nu vom face după putinţă şi poruncile Lui, ce ne va băga de unde nu vom putea să mai eşim. Ci să lăsăm năravurile céle rele şi obicéele céle necuvioase, ca doară S-ar milostivi Dumnezeu asupra noastră să ne iarte şi să ne chivernisească cu mila Lui cea bogată, căruia mă şi rog să tipărească şi să pecetluiască în inimile voastre acéstia câte v-am vorbit, ca să nu le uitaţi, ci, după putinţă de pururea să le faceţi şi precum înţeleptéşte pre cei orbi şi pre cei sfărâmaţi îi îndreptează, aşa să ne înţelepţească şi pre noi şi să ne îndreptéze pre calea cea dreaptă a mântuinţii, ca de pururea să mărim şi să proslăvim numele Lui cel sfânt şi preasfânt. Amin

ქადაგება ყველიერის კვირიაკეს

საყვარელნო, სულიერ საზრდოდ დღეს მხოლოდ მცირე სიტყვებით მოგმართავთ, რომლებსაც გთხოვთ, უსმინოთ სიყვარულით და არ შეხედოთ ჩემს არცოდნასა და ქადაგების მოუხერხებლობას, არამედ შეხედეთ ჩემს სიყვარულს, რომლითაც ყოველთვის გმოძღვრავდით თქვენ. ვიცი, ძნელია ჩემი სიტყვების გამოყენება, მაგრამ ღვთის დახმარებით, მაინც არ დარჩებით სულიერი სარგებლის გარეშე.

წმინდა წერილში, შექმნათა ნიგნის მეორე თავში წერია, ღმერთმა როგორ უბრძანა ადამს, ეჭამა ედემის ბაღში არსებული ყველა ხის ნაყოფი, ხოლო სიკეთისა და ბოროტების ცნობის ხის ნაყოფი არ მიეღო და თუ შეჭამდა, იმ დღესვე მოკვდებოდა. ამ სიტყვების აზრი დიდია და ღრმა. მხოლოდ განათლებულ მოძღვრებს აქვთ მოცემული მათი სწორი განმარტება; ხოლო მე, შეძლებისდაგვარად, ვიტყვი მოკლედ მხოლოდ იმას, რაც ვიცი და მესმის, რომ სწორია.

ეს სიტყვები: „ყველა ხის ნაყოფისგან, რაც ბაღშია, სჭამე" – მგონი, არ შევცდები, თუ ვიტყვი, ნიშნავს იმას, რომ ჭეშმარიტი სწავლება და ღვთის სიტყვები, რომლებიც ინახება აღმოსავლეთის წმინდა ეკლესიის ბაღში, ყველა ქრისტიანმა სიტკბოებით მიიღოს, როგორც სულიერი საზრდო. ამ სიტყვების სისწორეში შეიძლება დავრწმუნდეთ მათეს სახარების მეოთხე თავში გამოთქმული მაცხოვარ იესო ქრისტეს სიტყვებიდან: „არა პურითა ხოლო ცხოვნდების კაცი, არამედ ყოვლითა სიტყვითა, რომელი გამოვალს

On Sunday of Forgiveness

My beloved, today I will address you with a brief homily for spiritual nourishment and urge you to listen to my words with love, and do not pay attention to my ignorance or the ineptitude of my preaching, but see my love which is always present in my sermons. I know it is difficult to apply my words but with God's help you will not be left without any spiritual benefit at all.

In Holy Writ, in chapter 2 of Genesis, it is described how God commanded Adam to eat the fruit of any tree in the garden of Eden, but not to touch the fruit of the tree of knowledge of good and evil because on the day he ate it he would die. The meaning of these words is vast and profound. Only educated teachers give a correct interpretation of them; but I as well as I can, will briefly speak only about things which I know and understand to be true.

I think it will not be a mistake if I say that the words "of every tree of the garden thou mayest freely eat" mean that the true faith and God's words which are kept in the garden of the Holy Church of the East should be accepted with gratification as spiritual nourishment. We can be convinced of the truth of these words if we recall our Saviour Jesus Christ's words given in chapter 4 of Matthew's Gospel: "Man shall not live by bread alone, but by every word that proceedeth out of the

Cuvânt de învățătură la Dumineca Lăsatului de brânză

Astăzi n-am a spune alt nimic înaintea dragostei voastre ca să vă ospetez sufletește, fără numai puține cuvinte de învățătură, carele mă rog să le ascultaț toți cu dragoste, neuitându-vă atâta la neputința și neștiința învățăturilor méle, cât la pohta și dragostea ce am de-a pururea către înțelepțlia voastră. Și măcar că nu laste cu putință să folosiți dintr-însele, iară ajutorând Dumnezeu, nici de tot fără de folos nu veți rămânea.

Vedem în Sfânta Scriptură, la 2 capete ale Facerii, cum că Dumnezeu au poruncit lui Adam ca din tot lemnul ce iaste în grădină, cu mâncare, să mănânce, iar din lemnul a pricépe binele și răul să nu mănânce, că în ce zi va mânca, cu moartea va muri. Tâlcul acestor cuvinte iaste mare și adânc și numai dascalilor iaste dată să o tâlcuiască, după cum se cade; iară eu, după putință, voiu zice foarte pre scurt numai céle ce mă voiu pricépe că sunt drépte.

Cuvintele acélia ce zic: „Din tot lemnul ce iaste în grădină, cu mâncare, să mănânci", socotesc că nu voiu greși de voiu zice că din toată învățătura cea dreaptă și din toate cuvintele lui Dumnezeu, ce sânt în grădina sfintei bisérici al răsăritului, ca o hrană sufletească, cu bucurie tot creștinul, cu dulceață să mănânce. Și ne putem încredința de aceas-

პირისაგან ღმრთისა". „ხოლო სიკეთისა და ბოროტების ცნობის ხის ნაყოფი არ მიიღო და იმ დღეს, როდესაც შეჭამ, მოკვდები", ამ სიტყვებში იგულისხმება, რომ ცოდვებს, რომლებსაც ჩვენ შეგნებულად ჩავდივართ, უნდა განვეშოროთ, რადგან იმ დღეს, როდესაც ჩავიდენთ, მოვკვდებით, რადგან არ არსებობს იმაზე დიდი სიკვდილი, როდესაც ვინმე ცოდვით შორდება ღმერთს. იოანეს სახარების მესამე თავში ნათქვამია: „რომელმან ქმნეს ცოდვაი, იგი ეშმაკისაგან არს, რამეთუ დასაბამითგან ეშმაკი ცოდავს."

ეს სიტყვები შეგვიძლია სხვაგვარადაც განვმარტოთ: ყოველდღე, როდესაც ვიმყოფებით წელიწადის ბაღში, ყოველი საკვები, რომელიც სასარგებლოა ჩვენი სხეულის გამოსაკვებად, ყოველმა კაცმა მიიღოს, ხოლო მარხვა, რომელიც დადგენილია ჩვენი სულის სასარგებლოდ, არავინ დაარღვიოს. მარხვისგან ადამიანმა შეიძლება მიიღოს კეთილიც და თუ არ დაიცავს – ბოროტიც და სიკვდილით მოკვდეს. ღვთის მცნების დარღვევა იწვევს ადამიანის სულიერ სიკვდილს და ცოდვილი განგდებულ იქნება ეკლესიის ბაღიდან ისევე, როგორც ადამი ედემიდან.

ამ მცირე სიტყვებიდან ჩვენ ვიგებთ, რომ გარკვეული ხის ნაყოფის მიღების აკრძალვის მცნებაში, რომელიც ღვთისგან მიეცა ადამს, იგულისხმება მარხვის მცნება, რომ ამ მცნების დაცვით, ადამს უნდა შეეცნო ღვთის უპირატესობა და დარღვევის შემთხვევაში მოკვდებოდა. ამიტომ თავად ადამის შემქმნელმა და მისთვის მცნების მიმცემმა საუკუნეების შემდეგ, როდესაც თავად განხორციელდა და მოვიდა დედამიწაზე და ცხოვრობდა ადამიანებთან ერთად იმისთვის, რომ

mouth of God". "But of the tree of knowledge of good and evil, thou shalt not eat of it: for in the day that thou eateth thereof thou shalt surely die" [Mat. 4:4]. It is meant by these words that we should reject the sins we commit deliberately because the day we commit them we die, for there is not a more complete death than when sinning, you step away from God. In chapter 3 of 1 John we read: "He that committeth sin is of the devil; for the devil sinneth from the beginning" [1 John, 3:8].

We can interpret these words in another way as well: every day when we are in the year garden, every man, to nourish his body, should eat any food that is healthy, and fasting that is established to benefit our souls must not be broken by anybody. Fasting can either do good to man or if he breaks it, bring upon him evil and even death. Violation of God's commandments causes man's spiritual death and the sinner will be turned out of the garden of the church exactly as Adam was turned out of Eden.

From these few words we learn that in the commandment banning the eating of the fruit of a certain tree which is set up for Adam by God, fasting is meant, that is observing this commandment Adam was to understand superiority of God, and if he broke it, he would die. Therefore, He who created Adam and set up the commandment for

ta și de pe cuvintele ce zice Hristos la Mathei, în 4 capete că: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul carele iase din gura lui Dumnezeu". „Iară din lemnul ce zice a pricépe bine și rău să nu mâncați, că în ce zi veți mânca, cu moarte veți muri", poci zice și pentru aceasta cum că de păcatul ce să face cu pricépere, fieștecarele să se ferească, că în ce zi îl va face, cu moarte va muri. Că mai rea moarte, decât a fi neștine prin păcat despărțit de Dumnezeu, nu iaste alta. Că zice Ioann, la 3 capete, că: „Cel ce face păcatul de la diavolul iaste, că din ceput diavolul păcătuiaște".

Iară putem zice și într-alt chip, că în toate zilele ce sânt în grădina anului, célia ce sânt spre hrana trupului rânduite cu socoteală și făr' de vicleșug, fieștecarele să mănânce. Iar din postul cel hotărât pentru folosul cel sufletesc, carele cu pricéperea noastră îl putem face bine și rău, nimeni să nu-l strice, că în ce zi îl va strica, cu moarte va muri; pentru căci că calcă porunca lui Dumnezeu și mai rea moarte, decât a călca neștine porunca lui Dumnezeu, nu iaste alta; că va fi izgonit de Dânsul din grădina biséricii, ca și Adam dIn raiu.

Șl dintr-acéste puține cuvinte ce am zis să poate înțelége cum că, voiniciia 1 mâncării ce au dat Dumnezeu lui Adam, să adevăra și légea postului, Iar mai vârtos să zic, să încredința porunca lui Dumnezeu, pentru ca să cunoască Adam că

ეჩვენებინა ჩვენთვის, რამდენად აუცილებელია ღვთის მცნებების დაცვა და მარხვის შენახვა. თავდაპირველად თვითონაც იმარხულა 40 დღე და 40 ღამე, როგორც ეს ნათქვამია ლუკას სახარების მეოთხე თავში, ეს მარხვა ჩვენთვის იყოს ერთგვარი სარკე, რომელშიც დავინახავთ მთელ ჩვენს ცხოვრებას და გავიხსენებთ იმ დაცემას, რომელიც შეემთხვა ადამს ჭამასთან დაკავშირებული მცნების დარღვევით.

ამიტომ იმ დროს, როდესაც ღმერთმა გვაღირსა და ხვალიდან ვიწყებთ მოგზაურობას დიდ და წმინდა მარხვაში, აუცილებელია, ჩვენც სიყვარულით და მოშურნეობით მივიღოთ უფლის მცნება და შეძლებისდაგვარად შევასრულოთ ის. ახლა ჩვენ ჩვენი სულების მტრის წინააღმდეგ ომს ვიწყებთ, ამიტომ პავლე მოციქულის სიტყვების მიხედვით: *მოირტყენით წელნი თქუენნი ჭეშმარიტებითა და შეიმოსეთ ჯაჭვი იგი სიმართლისაი, და შეიხსენით ფერხთა თქუენთა განმზადებულებაი იგი სახარებისა მის მშვიდობისაი, ყოველსა შინა აღიღეთ ფარი იგი სარწმუნოებისაი, რომლითა შეუძლოთ ყოველთა მათ ისართა ბოროტისათა განხურვებულთა დაშრეტად და ჩაფხუტი იგი ცხორებისაი დაიდგით და მახვილი იგი სულისაი, რომელ არს სიტყვაი ღმრთისაი; რამეთუ არა არს ბრძოლაი ჩუენი სისხლთა მიმართ და ხორცთა, არამედ მთავრობათა მიმართ და ხელმწიფებათა, სოფლის მპყრობელთა მიმართ ბნელისა მის ამის საწუთროისათა, სულთა მიმართ უკეთურებისათა, რომელნი არიან ცასა ქუეშე.*

ამიტომ ვემზადებით რა ჩვენი სულების მტრის წინააღმდეგ სა-

him, when centuries later He, incarnated, came Himself to this world and lived among people in order to show us how important it is to observe God's commandments and to keep the fast, He observed the commandments and fasted for 40 days and 40 nights, as it is said in chapter 4 of Luke's Gospel. Let this Lent be a kind of a mirror in which we will see our lives and recall the fall that was caused by breaking the commandment associated with eating by Adam.

Therefore, at this time when God has taken mercy upon us, and tomorrow we start our journey through great and holy Lent, it is necessary to accept God's commandment with love and zeal and observe it as well as we can. Now we start a war against the enemies of our souls, as Paul the Apostle declares: stand therefore, having your loins girt about with truth and wearing the breastplate of righteousness; and your feet shod with the preparation of the gospel of peace; above all, taking the shield of faith wherewith ye shall be able to quench all the fiery darts of the wicked. And take the helmet of salvation, and the sword of the Spirit, which is the word of God [Paul to the Ephesians, 6, 14-17]. For we wrestle not against flesh and blood, but against principalities, against powers, against the rulers of the darkness of this world, against spiritual wickedness in high places" [6, 17].

are mai mare peste dânsul şi cum că nu iaste volnic a călca porunca, că în ce zi o va călca, cu moarte va muri. Drept acéia, Acela însuş făcătoriul şi poruncitoriul lui Adam, în zilele céle de apoi arătându-să pre pământ şi cu oamenli împreună vieţuind, pentru ca să ne arate noao cum că laste cu cale şi cu dreptate să ne supunem poruncii lui Dumnezeu şi cum că iaste foarte de folos să postim, întâi Elînsuş au postit 40 de zile şi 40 de nopţi, precum să véde la Luca, în 4 capete, pulnd postul acesta înaintea ochilor noştrl, ca să privim într-însa ca într-o oglindă, în toată viaţa noastră şi să ne aducem aminte de pacostea ce s-au întâmplat lui Adam din călcarea poruncli şi din mâncare.

Pentru acéia trebuiaşte dară şi noi, de vréme ce ne-au învrednicit Dumnezeu şi am ajuns ca să întrăm de mâine în călătoriia sfântului post, cu pohtă şi cu dragoste să primim porunca Stăpânului şi după putinţă să facem şi céle poruncite. Şi pentru căci avem a mérge la războl asupra vrăjmaşului sufletelor noastre, trebuie să ne gătim ca nişte ostaş vitéji ai lui Hristos, încingându-ne mijloacéle noastre cu adevărul, după cum zice fericitul Pavel şi să ne încălţăm picioarele cu gătirea Evangheliei păcii şi să ne îmbrăcăm cu zaoa dreptăţii şi să punem coiful mântuirii pre capetele noastre şi să luom pavăza credinţii în mâinile noastre, cu carele vom putea stinge toate

ლაშქროდ, თან უნდა ავიღოთ 5 რამ, როგორც ერთგვარი სულიერი მარაგი, რომელიც გამოგვადგება გაჭირვების ჟამს. ესენია: აღსარება, ლოცვა, მარხვა, მოწყალება და სიყვარული.

აღსარებისას ჩვენ ვიწმინდებით ცოდვებისგან, როდესაც ღვთის შიშით, შემუსვრილი გულით ჩვენი მოძღვრების წინაშე, როგორც უშუალოდ ღმერთთან, ვაღიარებთ ჩვენ ცოდვებს ისე, რომ ვიდანაშაულებთ და ვამხელთ საკუთარ თავს და სხვაზე არ გადაგვაქვს ბრალი. მაგრამ თუ ვიმართლებთ თავს, თითქოსდა იძულებით ან უძლურებით ჩავიდინეთ ის ქმედება, ასეთი აღსარება არაფერს გვარგებს, როგორც არ არგო ადამს მაშინ, როდესაც ღმერთი შეეცადა, მოეყვანა ის სინანულში. ნაცვლად იმისა, რომ ადამს შეეცნო თავისი შეცდომა და ეღიარებინა ცოდვა, მოინდომა ღმრთისთვის დაებრალებინა ყოველივე იმით, რომ მისმა მოცემულმა ქალმა აჭამა აკრძალული ხილი, ევამ კი გველს დაუწყო დანაშაულის გადაბრალება! ამრიგად, ჩვენი აღსარება უნდა იყოს კეთილი სასოებით და მაშინ მართლა შეგვინდობს ღმერთი; და არა სასოწარკვეთით, როგორც ეს კაენის შემთხვევაში მოხდა, როდესაც მან თქვა: „უფრო დიდია ჩემი დანაშაული, ვიდრე სასჯელი". ასევე იუდამაც, მიუხედავად იმისა, რომ აღიარა თავისი შეცდომა მღვდელმთავრების წინაშე, რომ გაყიდა უდანაშაულო სისხლი, არაფერში ერგო ეს აღსარება, რადგან სასოწარკვეთილი იყო.

უნდა ვთქვათ ისიც, რომ აღსარება უნდა ითქვას იმ ფიქრით, რომ აღარ შევცოდავთ. ასე მაგალითად, ფარაონმა კი აღიარა: „შევცოდე უფალსა!", მაგრამ არაფერში არ არგო, რადგან არც უფიქრია უარი

Therefore, getting ready to wrestle against enemies of our souls we should have with us five things as a certain spiritual supply which is necessary when we are in calamities. These are: confession, prayer, fasting, mercy and love.

Confessing, we are purified of our sins, when we with shattering hearts confess our sins to our confessor as if to God himself, confess our sins and blame and expose our own selves and do not put blame on anyone else. But if we excuse ourselves as if we were forced to commit it, or were unable to resist temptation, such a confession does not do any good to us as it did not do any good to Adam when God tried to make him repent. Instead of comprehending his fault and admitting his sin, he desired to put blame on God because it was the woman given him by God that made him eat the forbidden fruit, and Eve on her part blamed the snake! Thus, our confession is to be full of righteous hope, and then God will really forgive us; but not full of despair as in the case of Cain when he said; "My fault is greater than my punishment". The same is the case with Jude who though he confessed his wrongdoing in front of high priesthood, namely, that he sold Innocent blood, but the confession did him no good since he was in despair.

It should be said as well that when we confess, we should be determined not to sin any more. So, for

săgeţile vicleanului céle arzătoare şl sabiia duhului, care iaste graiul lui Dumnezeu; pentru că nu iaste lupta noastră spre sânge şi trup, ci cătră domnii, cătră puteri, cătră ţiitorii lumii întunéricului veacului acestuia, spre vicleşugul duhurilor celor de supt ceriu.

Vrând, drept acéia, a face această călătorie asupra vrăjmaşului sufletelor noastre, precum am şi mai zis, trebuie să luom împreună cu noi 5 lucruri, să ne fie ca o merinde la vréme de primejdie, care lucruri sunt aceştia: Ispovedania, rugăciunea, postul, milostenia şi dragostea.

Cu ispovedaniia să ne spălăm păcatele, mărturisindu-ne înaintea duhovnicilor noştri, cu frică şi cu inimă înfrântă, ca înaintea lui Dumnezeu pârându-ne înşlne pre noi, iar nu să dăm pricina la alţii sau să zicem că de nevoe am făcut, sau prin neputinţă, că nu ne vom folosi nimic, precum nu s- au folosit nici Adam; că vrând Dumnezeu să-l aducă la pocăinţă, în loc de a-şi cunoaşte greşala şi a-şi mărturisi păcatul, el făcea pre Dumnezeu vinovat, căci i-au dat muiare şi muiarea iară să cura pre şarpe. Şi să fie ispovedaniia noastră cu nădéjde bună cum că ne va erta Dumnezeu, iar nu cu deznădăjduire, precum au făcut-o Cain zicând că: „Mai mare iaste vina mea decât a mi să erta mie". Aşijderea şi Iuda, măcar că s-au mărturisit înaintea arhiereilor cum că au greşlt de au vândut sânge nevinovat, iară nu l-au folosit

ეთქვა ბოროტებაზე და ამიტომაც დაიღუპა. არც სასოწარკვეთით უნდა იყოს ჩვენი აღსარება, როგორც იუდასი, როგორც უკვე აღვნიშნე. რადგან, მიუხედავად იმისა, რომ აღიარა თავისი შეცდომა მღვდელმთავრების წინაშე, რომ გაყიდა უდანაშაულო სისხლი, არაფერში ერგო ეს აღსარება, რადგან სასოწარკვეთილი იყო. ჩვენ ვიქონიოთ კეთილი იმედი, რომ თუ სუფთა გულით ვაღიარებთ ჩვენს ცოდვებს და იმ შინაგანი გადაწყვეტილებით, რომ აღარ შევცოდავთ, ღმერთი შეგვინდობს და დავით წინასწარმეტყველივით გავიგებთ: „უფალმა აიღო შენი ცოდვა; აღარ მოკვდები".

ლოცვით ვთხოვოთ ღმერთს ჩვენი სულების ცხონება და ის აუცილებლად გვიბოძებს მას, რადგან თავად იესო ქრისტემ ბრძანა: „ითხოვეთ და მოგეცემათო!" გვახსოვდეს, გულის სიღრმიდან ნათქვამი მხურვალე ლოცვა ცას ხსნის და შედის ღვთის სასმენლებში. როგორც ამბობს წმინდა იოანე ოქროპირი, იქ, სადაც ლოცვა აღეწლინება მადლიერებით, მოდის სული წმინდის მადლი, ხოლო ეშმაკები განიდევნებიან და ბოროტის მთელი ძალა შორდება ადამიანს. ასევე სხვაგანაც აღნიშნავს, რომ ლოცვით ხდება სიწმინდის დაცვა, ქალწულობის დაბეჭდვა, მრისხანების გაჩერება, ამპარტავნების მოთოკვა, შურის მოსპობა, გაჭირვების მოგვარება და მშვიდობის დაფუძნება; მოკლედ რომ ვთქვათ, ვინც ლოცულობს, ის ესაუბრება ღმერთს.

მარხვით შევიმსუბუქოთ სხეული, გავინათლოთ გონება და გავიხაროთ სულიერად და მივიღოთ მადლი სულისა წმიდისა. ამავდროულად, მარხვა უნდა გავატაროთ ლოცვებით. როგორც საკვები

example, Pharaoh confessed "I have sinned against God!" but it was of no good to him for he never intended to give up evil, and that is why he perished. Our confession must not be determined by despair as it was in Jude's case, as I have already said. Because, despite confessing, in front of the high priests, his error that he had sold innocent blood, this confession was in vain for he was in a state of despair. Let us have a good hope that if we confess our sins pure-heartedly and with internal determination not to sin any more, God will forgive us and like David the Prophet we will hear: "God took thy sin; thou wilt not die".

Let us pray and beseech our Lord to save our souls, and he will assuredly grant it to us for Jesus Christ himself said: "Ask and it shall be given to thee". Remember fervent prayer from the depth of your heart opens Heaven and reaches God's hearing. As Saint John Chrysostom says, there where prayers are uttered with gratitude, the grace of the Holy Spirit is granted and the devils are driven away and the whole power of the devil departs from man. He also says that praying protects chastity, seals virginity, tames wrath, reins in arrogance, defeats envy, arranges difficulties and establishes peace; in short, he who prays, talks to God.

Let us make our bodies lighter by fasting, illuminate our minds and rejoice spiritually and accept the grace

nimic acea ispovedanie, căci era cu deznădăjduire.

Şi ispovedania trebuie să o facem cu gând ca acela ca să nu mai greşim înainte; că faraon măcar că s-au mărturisit, zicând: „Greşit-am Domnului", iar n-au folosit nimic, căci nu gândiia a să părăsi de răutăţi şi pentru acéia au şi perit. Nici să fie ispovedania noastră cu deznădăjduire, ca a ludei, că şi el, măcar că s-au mărturisit înaintea arhiereilor cum că au greşit de au vândut sânge nevinovat, iar nu i-au folosit nimic acea ispovedanie, că au fost cu deznădăjduire, ci să avem nădéjde bună că de ne vom ispovedui cu inimă curată şi cu gând ca acela ca să nu mai greşim ne va erta Dumnezeu şi vom auzi ca David: „Şi Domnul au mutat păcatul tău; nu vei muri".

Cu rugăciunea să cérem de la Dumnezeu mântuire sufletelor noastre că ni-o va da, după cum singur Hristos zice: „Céreţ că să va da voao". Că rugăciunea ce să face cu căldură, den inimă, pătrunde ceriurile şi întră în urechile lui Dumnezeu. Zice şi sfântul Ioann Zlatoust, cum că unde să face rugăciunea cu mulţemită, vine darul Duhului Sfânt şi dracii să gonesc şi toată putérla potrivnicului să depărtează şi fuge. Şi iarăşi într-alt loc zice cum că rugăciunea iaste pază curăţeniei, pecéte fecioriei, oprélişte mâniei, ţinére mândriei, curăţenie zavistiei, plerzare urgiei şi temeiu păcii; şi în scurte cuvinte, cela ce face rugăciune, vor-

უგემურია მარილის გარეშე, ასევე მარხვაც ლოცვის გარეშე.

წმინდა გრიგოლი თავის მეორე წიგნში მარხვის დაწყებაზე წერს, რომ მარხვა არის სულისა და ხორცის სიმშვიდე, ცხოვრება არეულობის გარეშე, კეთილი დაგეგმარებით, რომელიც ახარებს ღმერთს და ამწუხრებს ეშმაკს; რადგან, როგორც მმარხველების მფარველები არიან წმინდა ანგელოზები და იცავენ მათ ყოველი განსაცდელისგან, ასევე არამმარხველების მცველები არიან ეშმაკები, რომლებიც შთაგონებენ ბევრ ცოდვას.

ამიტომ უნდა ვიღვაწოთ, რომ არ ვიყოთ ეშმაკის თანაზიარნი, რადგან არ გამხდარა არავინ სათნოების მოწაფე, ვინც მათი გემოვნების მიხედვით ჭამდა, სვამდა და განცხრომაში იყო. არც მათგან, ვისაც უყვარდა დროს ტარება, ვინც ცხოვრება გაატარა ხორციელად, არავინ გამხდარა წმინდანი და ცათა სასუფევლის მოზიარე. ვიცი, რომ ჩვენი ბოროტი ცხოვრების წესი ხელს შეგვიშლის, რომ სრულფასოვნად ვიმარხულოთ საკვებით, მაგრამ რაც მთავარია, ვიმარხულოთ ბოროტი საქციელებისაგან, რადგან საკვებისაკენ გვიზიდავს ეს წყეული ხორცი, მაგრამ ბოროტი საქციელის ჩასადენად არ გვიბიძგებს არავინ (არც ვიცი, როგორ ვთქვა სხვაგვარად, უფრო გასაგებად)! სხეულს სჭირდება საკვები, მაგრამ სულს არ სჭირდება ბოროტება. საჭმლისგან ვღებულობთ გარკვეულ სიამოვნებას, მაგრამ ბოროტებისგან არ ვღებულობთ არაფერს, გარდა სულისათვის ზიანისა და სჯულის დარღვევისა.

ჩვენი პატიოსანი შემოსავლებიდან სიყვარულით გავცეთ ხოლმე მოწყალება გაჭირვებულებს, ღარიბებს, მგზავრებს, ავადმყოფებს

of the Holy Spirit. At the same time, we should pray during Lent. As food is tasteless without salt, so is Lent without prayer.

Saint Gregory in his second book on the beginning of Lent writes that Lent is peace of soul and flesh, life without turmoil, kindly planned, which makes God happy and the devil devastated; for as holy angels protect those who keep fast and save them from any peril, likewise devils guard those who do not fast and inspire them to sin more.

Therefore, we should arrange that we are not the devil's accomplices, for no one who ate, drank and enjoyed himself according to their mode succeeded in becoming a disciple of virtue. No one among those who liked to have a good time, who lived a life of the flesh became a saint and worthy of the Kingdom of Heaven. I know that our vicious style of life will hinder us from proper fasting in the aspect of food. But what is most important, we should keep fast in relation to evil behaviour because this damned flesh draws us to food, but no one forces us to commit evil acts (I do not know how to say it otherwise, more clearly)! The body needs food, but the soul does not need evil. We do receive certain pleasure from food but from evil we receive nothing but a damaged soul and violation of the law.

From our honestly earned money we should practice almsgiving with love and help those who are

béşte cu Dumnezeu.

Cu postul să ne uşurăm trupul, să ne limpezim mintea şi să ne bucurăm cu sufletul, ca să vie darul lui Dumnezeu asupra noastră, care post trebuie să-l facem cu rugăciuni amestecat. Că precum nu sânt dulci bucatele făr' de sare, aşa nici postul făr' de rugăciuni.

La a doaoa carte, la începerea postului zice sfântul Grigorie cum că postul iaste pace de obşte a sufletului şi a trupului, traiu făr' de turburare, petrecanie cu bună întocmire, viaţă ce veseléşte pre Dumnezeu şi întristează pre vrăjmaşul; că precum sânt păzitori celor ce postesc sfinţii îngerii şi-i feresc de toate primejdiile, aşa sunt şi celor ce nu postesc păzitori dracii şi-i îndeamnă la multe păcate.

Drept acéia, trebuie să ne ostenim ca să nu avem părtăşie cu diavolul, că nu s-au făcut nimeni ucenic bunătăţilor din cei ce s-au îndestulat în mâncări, după pohta lor, nici din cei ce iubiia răsfăţările s-au făcut sfânt, nici din cei ce-au vieţuit trupéşte s-au făcut părtaş împărăţiei ceriului.

Ştiu bine că nu ne va lăsa obiciaiul şi năravul cel rău ca să ne postim de bucate; ce încailea să ne postim de răutăţi, că spre mâncare (n-am cum mai zice într-alt chip) ne îndeamnă blestematul acesta de pântece, dară a face rău n-avem îndemnător pre nimeni. Că trupului îi trebulaşte mâncare, lar sufletului nu-i trebulaşte răutăţi; şi din mâncare cunoşti

და საპატიმროებში მყოფთ და ამით მოვიგოთ ღვთის გული. ასეთნაირად ჩვენც შეგვიწყალებს ღმერთი, როგორცაა ეს ნათქვამი ცხრა ნეტარებაში, ხოლო თუ მოპარულისგან გავცემთ, ასეთ შემთხვევაში უარეს სასჯელს მივიღებთ. ახლა თუ ვინმე ფიქრობს, რომ არ ვარ მართალი იმაში, რასაც ვამბობ და დაიმოწმებს იოანე მახარობლის სიტყვებს, რომელიც ამბობს: „უსამართლობის მამონასგან გაეცით მოწყალება", ასეთი კაცი უნდა წავიდეს და შეისწავლოს წმიდა წერილი იმათგან, ვინც კარგად და სწორად იცის მისი განმარტება და ნახოს, რა შინაარსით თქვა იოანე მოციქულმა ეს სიტყვები და შემდეგ იფიქროს ბოროტი ჩემზე.

იოანე მოციქულის აზრი მდგომარეობს შემდეგში: „უსამართლობის მამონასგან გაეცით მოწყალებაო". რანაირად? ცრემლებით და შემუსვრილი გულით და იმაზე ფიქრით, რომ აღარ მოექცევი უსამართლოდ არავის, აღარ მოიპარავ და აღარც იყაჩაღებ, მხოლოდ ამის შემდეგ ის მოწყალება იქნება შეწირული ღვთის მიერ. ამაში ვრწმუნდებით მეზვერე ზაქეს ქმედებიდანაც, რომელმაც სთქვა: „აჰა, უფალო, ზოგი ნაყოფთა ჩემთაი მივცე გლახაკთა; და უკეთუ ვისმე ცილი დავსდევ, მივაგო ოთხი წილი". გაიგეთ რა თქვა ზაქემ, რომელსაც მაცხოვარმა იესო ქრისტემ უპასუხა: „დღეს იქნა ცხოვრებაი სახლისაი ამისა, რამეთუ ესეცა შვილი აბრაამისი არს", ანუ ეს მოწყალება ზაქემ გაიღო აბრაამის გულითა და გონებით და არა ისე, როგორც ზოგიერთი ჩვენგანი, რომელიც ქურდობს, დედამიწაზე არსებულ ყველანაირ ბოროტებას სჩადის, ხოლო შემდეგ მიდის რომელიმე მღვდელთან და სთხოვს

In trouble, are poor, are travellers, are diseased or in prison, and thus please God's heart. Thus God will have mercy upon us too, as it is said in nine benefits, but if we give alms from stolen money, we will be punished more severely. If now anyone thinks that I am not right and refers to John the Apostle's words: "Give alms from Mammon of injustice", such man should go and study the Holy Writ from those who know its interpretation well and correctly and see what content John the Apostle placed in them and after this he can think me evil.

John the Apostle's idea consists in the following: "Give alms from mammon of injustice" How? By means of tears and a broken heart and thinking that you will not treat any one unfairly, will never steal or plunder, and only afterwards your alms-giving will be accepted by God. The behaviour of the publican Zacchaeus convinces us of this, since he said: "behold, Lord, the half of my goods I give to the poor, and if I have taken anything from any man by false accusation I restore him fourfold" [Luke, 19:8]. Now you understand what Zacchaeus said and our Saviour Jesus Christ answered him: "This day is salvation come to this house, for so much as he also is a son of Abraham" [Luke, 19:9], that is these alms were given by Zacchaeus with the heart and mind of Abraham, and not as some of us who steal, commit every kind of evil

(la focul) oarecare dulceață, iar din răutate nu să cunoști alt nimic, fără numai vătămare de suflet și călcare de lége.

Cu milostenia să îmblânzim pre Dumnezeu, dând cu dragoste milă, din agonisitele noastre céle drépte, lipsiților, săracilor, streinilor, bolnavilor și celor ce sunt întru închisori. Și atunce vom fi și noi miluiți de Dumnezeu, după cum zice la céle zéce fericiri; iar de vom da milă din jafurile ce facem, mai multă osândă vom câștiga și de să va luneca cineva cu firea și va zice în mintea lui că nu știu ce grăesc, lăsându-se în nădéjdia cuvântului lui Ioann ce zice: „Faceți și voi milostenie din mamonul nedreptății", trebuiaște acela ce va gândi acel lucru să meargă întâi să întrébe pre cei ce știu și tâlcuesc Sfânta Scriptură, făr' de vicleșug, să vază cu ce gând l-au zis Ioann acel cuvânt, apoi să gândească rău asupra mea.

Gândul lui Ioann iaste acesta: faceți, zice, și voi milostenie din mamonul nedreptății. În ce chip? Cu lacrămi, cu inimă înfrântă și cu gând ca acela ca să nu mai faci după acéia strâmbătate nimănui, nici să jăfuiți și apoi, atunce va fi acea milostenie primită; care lucru să poate încredința și de pe Zacheu, că au zis: „Iată, jumătate de avuțiia mea o dau săracilor și de am năpăstuit pre cineva cu ceva îi întorc împătrat". Auzit-ați ce zice Zacheu, cărula au zis Hristos: „Astăzi să făcu mântui-

წირვებში მოხსენიებას ცოდვების მისატევებლად, მაგრამ თვითონ ისევ ბოროტ ცხოვრებას აგრძელებს. ასე არ გამოვა, ვაი ჩვენს საცოდავ თავს, ასე არ გამოვა, რადგან ღმერთს ხომ ვერ მოვატყუებთ!

საყვარელნო, მერწმუნეთ, უფლის მცნებისამებრ, თუ გვეყვარება მოყვასნი ჩვენნი, როგორც ჩვენი საკუთარი თავი და სიკეთეს გავუკეთებთ, ამ შემთხვევაში, დავით წინასწარმეტყველის სიტყვებიდან გამომდინარე, ჩვენც გავხდებით მაღალი ღმრთის შვილები. რადგან სიყვარული ნამდვილად არის ღმერთი და ვინც რჩება ღვთის სიყვარულში, ღმერთიც მასში რჩება, როგორც ამბობს იოანე მოციქული სახარებაში: „და თუ ჩვენ შევუნდობთ შეცდომებს ყველას, ვისაც ჩვენთან აქვს დაშავებული, ღმერთი ჩვენც შეგვინდობს ჩვენს ცოდვებს". რა სარგებელი იქნება, თუ სხეული დაიცლება არასამარხვო საკვებისაგან, ხოლო სული აღივსება ცოდვებით; რა სარგებელი იქნება, თუ სახე გაყვითლებული და დამჭკნარი იქნება მარხვისაგან და ამავდროულად შენი გონება შურითა და საზიზღრობით ანთებული გექნება; რა სარგებელი აქვს, არ სვა ღვინო და ამავდროულად მრისხანების შხამით მთვრალი იყო; რა სარგებელი აქვს არ ჭამო ხორცი და ამ დროს გინებით და შეურაცხყოფებით გლიჯო ჩვენი მოყვასების გულები; რა აზრი აქვს თავშეკავებას ისეთი ქმედებებისგან, რომლებიც ხანდახან ხსნილში დაშვებულია და ამ დროს ისეთი ქმედებების ჩადენა, რომლებიც არასდროსაა დაშვებული. ღმერთს ისინი უყვარს, ვინც ყოველთვის ერიდება აკრძალულს. მაშასადამე, ამ მცირე სიტყვებიდან, რაც გითხარით, თქვენ გაიგეთ ვისთან, რა საშუალებით და იარა-

that exists on Earth, and then goes to a priest and asks to be mentioned in prayers and to be absolved of his sins, but he himself still continuous his evil life. It will not do, woe to us wretched ones, it will not do, since it is impossible to cheat God!

My beloved, trust me, according to God's commandments if we love our neighbours as ourselves and do them good, in this case, following David the Prophet's words, we ourselves will become children of God on high since love really is God, and those who keep to the love of God, God is with them as John the Apostle says in the Gospel: "And if we forgive transgressions to others, who had done us damage, God will forgive us our trespasses". What good can it do if the body voids forbidden food but the soul fills with sins; what good will it bring if the face is yellowed and withered from fasting, and at the same time the mind burns with envy and hatred; what good does it bring if you do not drink wine but are drunk with the venom of wrath; what good does it do if you do not eat meat but break your neighbours' hearts with cursing and insults; what is the point of refraining from acts that are sometimes allowed between fasts and commit things that are never permitted. God loves those who always avoid forbidden things. Therefore, from these few words I have spoken, you learned with whom, with what means and weapons, we have to conduct this

re casei aceştila, pentru că şi acesta fiiu lui Avraam iaste", adecă au făcut cu gând şi cu inimă ca a lui Avraam acea milostenie, iar nu ca unii dintre noi ce fac jafuri şi fac câte sânt mai réle pre pământ, apoi să duce cu gând ca acela ce dă vreunui popă să-i facă sărindariu ca să i să iarte păcatul şi el tot cu totul stă în tina răutăţii. Nu aşa, ticăloşii de noi, nu aşa, că Dumnezeu nu să înşeală!

Cu dragoste să ne încredinţăm că de vom iubi pre vecinii noştri după porunca lui Dumnezeu, ca înşine pre noi şi le vom face bine vom fi şi noi dumnezei şi fii Celui de sus, după cum zice David. Că dragostea iaste singur Dumnezeu şi cela ce rămâne în dragoste, în Dumnezeu rămâne şi Dumnezeu într-însul, după cum zice Ioann: „Şi de vom erta greşalele tuturor ce ni-au greşit noao, ne va erta şi Dumnezeu greşalele noastre". Că ce folos iaste trupul să fie deşărt de bucate, iar sufletul a-l umplea de păcate; ce folos iaste a fi galben şi ofilit de post, iar de pizmă şi urâciune a fi aprins; ce folos iaste a nu bea vin şi a fi beat de veninul mâniei; ce folos iaste a nu mânca carne şi cu hulele a rumpe carnea fraţilor noştrl; ce folos iaste a nu conteni de céle ce sânt, uneori slobode şi a face acélia ce nu sânt niciodată, cu vreun mijloc, slobode. Că Dumnezeu pre aceia iubéşte şi-i cinstéşte pre carii să feresc de céle oprite. Că acéste puţine cuvinte, ce-am vorbit aţi înţeles lupta noastră cu clne iaste şi

ღით მოგვიწევს ბრძოლა და როგორ უნდა გავიმარჯვოთ.

ამიტომ თითოეულმა ჩვენგანმა, შეძლებისდაგვარად, სიზარმაცის გარეშე და დიდი მოშურნეობით უნდა შეუდგეს მარხვას. გავიგე, რომ აქ თქვენთან არსებობს ჩვეულება: დიდი მარხვის დაწყების წინა საღამოს იკრიბებით სასახლეში და თითოეული თქვენგანი მოკლე სიტყვით მიმართავს ქვეყნის მთავარს, რის შემდეგაც ითხოვთ ხოლმე შენდობას. აქამდე არ მქონია შემთხვევა, ჩემი თვალით მეყურებინა ამ შეკრებებისთვის, მაგრამ, როდესაც მიამბეს, ძალიან გამიხარდა და მომეწონა ეს ჩვეულება, რადგან ძალზედ პატიოსანი და ღირსეული საქმეა შენდობის თხოვნა ჩვენი მთავარ-ბატონებისაგან, ხოლო ამას უნდა ვაკეთებდეთ არა მხოლოდ მაშინ, როდესაც იწყება დიდი მარხვა, არამედ სხვა დროსაც. როგორც ღვთის წინაშე ყოველთვის ვცოდავთ ხოლმე, ასევე ვცოდავთ ჩვენი მთავარ-ბატონების წინაშეც: იქნება ეს სიტყვით, საქმით, ნებსით, თუ უნებლიეთ, მეცნიერებით თუ უმეცრებით, ცხადად, თუ ფარულად.

თუმცა, როდესაც ყურადღებით ვფიქრობ ამ ჩვეულების თაობაზე, მე პირადად მიპყრობს დიდი მწუხარება. ეს ჩვეულება კი არის თავისთავად მშვენიერი პირველი შეხედვით, მაგრამ თუდავუკვირდებით, ძალზედ ცუდია, რადგან შენდობებს ერთი მეორისგან ითხოვთ და გასცემთ არა გულწრფელობითა და სუფთა გულით, არამედ სავსე შურით, ბოღმით, ბოროტებით და ბილწი გონებით.

ჩემო საყვარელნო კრავნო, გთხოვთ, გაფიცებთ მაცხოვარ იესო ქრისტეს სისხლს, რომელიც დაინთხა ჩვენთვის, ცოდვილ-

battle and how we should win it.

Therefore, each of us, as far as possible, should start fasting without indolence and with great energy. I have learnt that here, in your country, there is a tradition: on the eve of Lent, in the evening, you gather in the palace and each of you addresses the ruler of the country with a short speech and then asks for mercy. I have not had an occasion to be there personally, but when I was told about it, I was very glad and liked this tradition because it is a very honest and worthy thing to ask for forgiveness from our princes and masters, but we should do it not only now when Lent starts but at other times as well. As we always sin against God, we likewise sin against our princes and masters be it by word or deed, on purpose or involuntarily, deliberately or from ignorance, openly or in secret.

But when I think carefully about this tradition, a great anguish flows over me. The tradition itself, at the first glance, is of course wonderful, but if we look at it closely, it is very bad because you ask each other for forgiveness and forgive not sincerely and with a pure heart but with a mind full of envy, resentment, evil and filth.

My beloved lambs, I beg you, I implore you in the name of the blood of our Saviour Jesus Christ, which was shed for us sinners, to give up it altogether or you will be punished. And I unworthy and the great sinner

cu ce fel de arme şi de merinde ne trebuiaşte să mérgem asupra lui şi cu ce mijloc să-l biruim.

Drept acéia, fieştecarele, după putinţă, să nu lenevească a să nevoi, că nu va greşi. Am înţeles cum că iaste obicial de vă adunaţi de seară în divan şi faceţi puţină oraţie înaintea domnului şi după acéia céreţi ertăciune; şi măcar că nu mi s-au întâmplat până acum să văz cu ochii, iar foarte mi-au plăcut şi am fericit obiciaiul acesta, că iaste lucru cuvios a cére ertăciune de la stăpânii şi mai-marii noştri, nu numai într-această zi, căci vom să întrăm în zilele sfântului post, ci poci zice că să cuvine să cérem ertăciune în toate zilele; că precum greşim înaintea lui Dumnezeu în tot ceasul, aşa greşim de pururea şi înaintea mai-marilor noştri, cu cuvântul şi cu fapta, cu voe şi făr' de voe, prin ştiinţă şi neştiinţă, de faţă şi pre ascuns.

Iar apoi, luând seama cu tot denadinsul sfârşitul acestui lucru, foarte mă întristez, că obiceaiul iaste frumos la vedére şi rău la pricépere; că nici ertăciunea ce céreţi de la stăpâni nu iaste curată, nici acéia ce luaţ unul de la altul, că iaste plină de pizmă şi de zavistie şi plină de răutate, că nu iaste cu gând curat.

Ci, vă rog, iubiţii miei, pentru preascump sângele lui Hristos, care ş-au vărsat pentru noi, păcătoşii, să vă părăsiţi de acéia, că veţi cădea în osândă, dintru carea osândă eu, nevrédnicul şi mult păcătosul rog pre

თათვის, შეეშვით ამ ყველაფერს, თუ არა, დაისჯებით. ხოლო მე ულირსი და დიდად ცოდვილი ვეევედრები მოწყალე და კაცთმოყვარე ღმერთს, გვაცხოვნოს და გვიხსნას სასჯელისაგან და რომ ეს დიდი მარხვა გავატაროთ მშვიდობით, ჯანმრთელობით, სიწმინდით და ცხონების გზაზე სიარულით, რომ ბოლოს აღდგომის ნათელის ხილვის ღირსები გაგვხადოს ღმერთმა. ამინ!

that I am beseech the merciful and humane God to save and free us from punishment and let us spend this Lent peacefully, in good health and holiness, and moving along the road to salvation so that in the end God makes us worthy to behold the light of Easter. Amen!

milostivul şi iubitorul de oameni, Dumnezeu, ca să ne mântuiască pre toţi şi să ne învrednicească să petrécem sfântul post în pace, cu sănătate, cu viaţă curată şi cu spăsenie sufletească, ca să putem vedea şi luminata Lui înviiare. Amin.

ქადაგება ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანებაზე ნოემბრის თვის 21

როგორც მდიდარი ვერ შესძლებს ღარიბისაგან ვერანაირი მატერიალური დახმარების მიღებას, ასევე ვერც ქების ღირსი პატიოსანი ადამიანი მიიღებს უმეცრისაგან შესაფერის ხოტბასა! ასევე მეც, ვიცი რა ჩემი სათნოებათა სიღარიბე და განათლების სიმწირე, ვდგავარ, ვფიქრობ და ჩემი თავისა მიკვირს – რა უნდა ვქნა?! რადგან, ერთის მხრივ, ვუყურებ ყოვლად წმიდა ღვთისმშობლის დიდებულ ტაძრად მიყვანას, რომელსაც აღვნიშნავთ ჩვენ დღეს, მეორეს მხრივ, ჩემ წინ ვხედავ სათნოებისა და სიბრძნის ყვავილებით მორთულ ამდენ პატიოსან სახეს, ამიტომ მიპყრობს შიში და ვერ ვბედავ საუბარს. რა ძალა აქვს ჩემს საძაგელ ენას, რომ ღირსეულად აქოს და ადიდოს დედა მარიამი, რომელიც მთელ ქმნილ სამყაროზე უფრო მეტად აღმატებული, გამორჩეული და მიმადლებულია, როგორცაა ეს ნათქვამი *ქებათა ქებაში?* ან რა ძალა აქვს ჩემს წყაროს, რომელშიც მხოლოდ ერთი წვეთია, რომ მორწყოს ასეთი დიდი სულიერი ბაღი.

მაგრამ მადლი სულისა წმიდისა, უძლურთა მკურნალი და ნაკლულებათა აღმავსებელი, მომცემს მე ძალას და დამეხმარება, რომ შევძლო რამდენიმე სიტყვით გამოვთქვა ღმერთის დიდება და დედა ღვთისმშობლის პატივი და თაყვანისცემა.

წმინდა წერილში, კერძოდ მეფეთა მესამე წიგნის მე-6 თავში ვკითხულობთ, რომ მეფე სოლომონმა ააშენა სამი ნაწილისგან შემდგარი ღვთის სახლი: პირველ ნაწილში

On the Presentation of the Holy Virgin in the Temple, November 21

As a rich man gets no material help from a poor one, in similar fashion no laudably honest man receives appropriate applause from an ignorant person! So, I, being aware how threadbare are my virtues and how inadequate my education, stand here, think and consider what should I do? Because, on the one hand, I observe the presentation of the Holy Virgin in the Temple which we are celebrating today and, on the other hand, before me I see so many honest faces adorned with blossoms of virtue and wisdom, which is why I am scared and dare not speak. Is my language powerful enough to worthily praise and acclaim the Mother of Mary who is more superior, distinguished and endowed than the whole created world as it is said in the *Song of Solomon*? Or what is the power of my spring which is only one drop to water such a great spiritual garden.

But the grace of the Holy Spirit, healer of the feeble and compensator of deficiencies, will give me strength, and help to manage and voice glory to God and honour and deference to the Mother of God.

In Holy Writ, namely in chapter 6 of Kings book 3, we read that King Solomon built God's house, which consisted of three parts: in the first part there was a multitude of peo-

Cazanie la Vovedenie Bogorodiţe, noemvrie 21

Puţin ajutoriu va putea lua un bogat de la un sărac şi puţină laudă va auzi un cinstit de la un neînvăţat. Drept acéia dară şi eu, ştiindu-mi sărăciia bunătăţilor şi slăbiciunea învăţăturii, stau de mă mir ce voiu face. Că de o parte uitându-mă măririlor Preasfintei Fecioarei Mariei a căriia intrarea cea cu pohfală în bisérică astăzi prăznuim; de altă parte, văzând atâtea cinstite obraze, împodobite cu florile bunătăţilor şi cu înţelepciune, mă spăimântez şi nu cutez a grăi. Că ce tărie are ticăloasa mea limbă, a lăuda şi a cinsti cu vrednicie pre una ca aceasta, carea iaste aleasă şi întru tot îmbunătăţată mai nainte decât toată zidirea, după cum zice la Cântarea cântărilor? Sau ce putére are izvorul mieu cel cu o picătură de apă, să adape o grădină sufletească ca aceasta?

Iară încăşi, de vréme ce darul Duhului Sfânt, carele pururea tămăduiaşte céle neputincioase şi célia care nu sunt desăvârşit le împlinéşte, acelaş să-mi dea şi mie putére şi ajutoriu, ca să pociu zice puţine cuvinte în slava lui Dumnezeu şi întru cinstea şi lauda Născătoarei de Dumnezeu.

Véde-să în Sfânta Scriptură, la a treia carte a Împăraţilor, la al 6-lea cap, cum că împăratul Solomon au făcut casa Domnului cu trei despărţituri; şi în despărţitura cea dintâiu sta mulţimea norodului, întru a dooa despărţitură sta arhireii şi pre-

იდგა ხალხის სიმრავლე, მეორე ნაწილში იდგნენ მღვდელმთავრები და მღვდლები, ხოლო მესამე ნაწილს ერქვა წმიდათა წმიდა, რომელშიც არავინ არ შედიოდა, გარდა მღვდელმთავრისა, და ისიც წელიწადში ერთხელ. წმიდათა წმიდაში შესვლისას მღვდელმთავარი აკმევდა და ლოცულობდა თავისი თავისა და ერის ცხონებისთვის. ყოველივე ეს აღწერილია წმიდა პავლე მოციქულის ებრაელთა მიმართ ეპისტოლეს მე-9 თავში: „პირველსა მას კარავსა მარადის შევლენ მღდელნი და მსახურებასა მას აღასრულებენ. ხოლო შინაგანსა მას ერთგზის წელიწადსა მღვდელმოძღუარი იგი ხოლო შევიდის და არა თვინიერ სისხლისა, რომელი-იგი შეწირის თავისა თვისისათვის და ერისა უმეცრებისათვის". ტაძრის პირველი ნაწილი, სადაც იდგა მორწმუნე ერი, სიმბოლურად აღნიშნავდა ჩვენს თავებზე არსებულ ხილულ ცას, სადაც ჰაერია და სადაც ფრინველები დაფრინავენ. მეორე ნაწილი, სადაც იდგნენ მღვდელმთავრები და მღვდლები, სიმბოლურად წარმოადგენდა მეორე ცას, რომელიც პირველზე მაღალია და სადაც ბინადრობენ ზეციური ძალები, ანუ ანგელოზები და წმინდანების დასი. ხოლო მესამე ნაწილი – წმიდათა წმიდა, სადაც მხოლოდ მღვდელმთავარი წელიწადში ერთხელ შედიოდა, სიმბოლურად წარმოადგენდა მესამე ცას, რომელიც მეორეზეც მაღალია და რომელშიც არავინ შედის ჭეშმარიტი მღვდელმთავრის - ჩვენი ღმრთის, მაცხოვარ იესო ქრისტეს გარდა.

რომ დარწმუნდეთ, ის ტაძარი ნამდვილად სიმბოლურად წარმოსახავდა ზეცას, მოისმინეთ და ნახეთ, რას ამბობს ნეტარი პავლე

ple, in the second - high priests and priests, and the third part was called the Holy of Holies and no one was allowed to enter it but a high priest and only once a year. When a high priest entered the sanctuary, he burned incense and prayed for the salvation of his own self and his people. It is described in chapter 9 of Saint Paul the Apostle's epistle to the Hebrews: "the priest went always into the first tabernacle, accomplishing the service of God. But in the second went the high priest alone once every year, not without blood, which he offered for himself and for the errors of the people" [Hebrews, 9:6,7]. The first part where religious people gathered, denoted symbolically a visible sky above us, where there is air and birds are flying. The second part symbolically presented the second sky which is higher than the first sky and where the heavenly host, that is the host of angels and saints abide. And the third part, the Holy of Holies in which only a high priest entered once every year, symbolically presented the third sky which is higher than the second and which is not entered by anyone but the true high priest our Lord, Saviour Jesus Christ.

To be convinced that the Temple really symbolically represented heaven, listen and hear what the Blessed Paul says to the Hebrews in chapter 9 of his epistle: "For Christ is not entered into the holy places

oţii, iară întru a treia despărţitură era Sfânta Sfintelor, întru care nu putea să între nimenea, fără numai arhiereul, într-un an o dată, de tămâia locul acela şi să ruga lui Dumnezeu pentru mântuirea lui şi a norodului, precum zice fericitul Pavel, la al 9-lea cap către evrei: „La cortul cel dintâi pururea întra preoţii, de făcea slujbele, iară la cel de al doilea, într-un an o dată, singur arhiereul, nu făr' de sânge carele aducea pentru dânsul şi pentru necunoştinţele norodului". Caré bisérică despărţitura cea dintâi, unde sta norodul să închipuia ceriului carele stă deasupra noastră, unde iaste văzduhul şi sânt acolea toate păsările céle zburătoare; iară a dooa despărţitură, unde sta arhiereii şi preoţii să închipuia cerlului al doilea, carele stă deasupra cerlului dintâi, unde sânt puterile céle cereşti, adecă îngerii şi sufletele dreptţilor; iară a treia despărţitură, unde era Sfânta Sfintelor şi întra într-un an o dată numai arhiereul, să închipuia al treilea cerlu, carele stă deasupra celui de al doilea, întru carele nu întră nimenea, făr' numai adevăratul arhiereu Hristos, Dumnezeul nostru.

Şi de pohtiţi ca să vă încredinţaţl cum că bisérica acéi închipuirea ceriului, ascultaţi de vedeţi ce zice fericitul de Pavel, iară la al 9-lea cap cătră evrel: „Pentru că nu în sfinte făcute de mâni au întra Hristos, pildă celor adevărate, ci într-acestaşi ceriu să se arate acum féţli lul Dumnezeu pentru noi".

იქვე ებრაელთა მიმართ ეპისტოლეს მე-9 თავში: „რამეთუ არა ხელით ქმნულთა სიწმიდეთა შევიდა ქრისტე სახედ ჭეშმარიტთა მათ, არამედ თვით მათ ცათა, აწვე ჩუენებად პირსა ღმრთისასა ჩუენთვის".

და რატომ ერქვა წმიდა წმიდათა? იმიტომ, რომ იქინახებოდა სჯულის ორი ფიცარი, რომლებიც ღმერთმა მოსეს მისცა სინას მთაზე, ასევე აარონის განედლებული და აყვავებული კვერთხი, მანანათი სავსე ტაკუკი, ოქროს სასაკმეველე და სჯულის კიდობანი. მაგრამ მე შემიძლია ვთქვა, რომ წმიდა წმიდათა ერქვა მხოლოდ იმიტომ კი არა, რომ იქ წარმავალი საგნები ინახებოდა, რომლებიც განასახიერებდნენ ძალიან ბევრ და არსებით საეკლესიო საიდუმლოს, არამედ იმიტომ, რომ მასში 12 წლის განმავლობაში ცხოვრობდა ჭეშმარიტი წმიდათა წმიდა, ანუ ყოვლადწმიდა ქალწული მარიამი, რომელმაც შვა აღთქმული მესია.

როგორც ამტკიცებენ, ტაძრის მესამე ნაწილი განასახიერებდა მესამე ცას, სადაც განათდა ჭეშმარიტი მზე სიმართლისა, ასევე დედა მარიამის საშოც გახდა უმაღლესი ცა, რომელმაც დაიტია წმიდა სამების მეორე პირი – ძე და სიტყვა ღვთისა, მაცხოვარი იესო ქრისტე, ჭეშმარიტი მღვდელმთავარი, რომელმაც მეორედ მისცა სიცოცხლე კაცობრიობას და ევედრებოდა მამა ღმერთს ადამის ცხონებისთვის და მისი უმეცრების შენდობისთვის. რაც შეეხება მიზეზს, რატომ შევიდა წმიდა ქალწული იმ წმიდა ადგილას და ცხოვრობდა იქ იმდენი წლის განმავლობაში, საყოველთაოდ ცნობილია და ჩვენ საჭიროდ ვთვლით, აქ ვთქვათ ამის შესახებ.

made with hands, which are the figures of the true; but into heaven itself, now to appear in the presence of God for us" [Hebrews, 9:24].

And why was it called the Holy of Holies? Because the two tablets of the covenant which God gave to Moses on Mount Sinai as well as Aaron's rod which put forth buds and produced blossoms, a chalice full of manna, a gold incense burner and the Ark of the Covenant were kept there. But I can say that it was called the Holy of Holies not only because there were transient things which symbolized quite a number of essential ecclesiastical mysteries but because in it, for 12 years, lived the true Holy of Holies, that is the Holy Virgin Mary who gave birth to the promised Messiah.

As it is argued, the third part of the Temple represented the third sky where the true Sun of justice shone; analogically Mother Mary's womb also became the third sky which contained the second figure of the Holy Trinity: the son and word of God, our Saviour Jesus Christ, the true high priest who endowed humankind with a second life and begged God the Father to save Adam and forgive his ignorance. As to the reason why the Holy Virgin entered this holy place and lived there for so many years, it is widely known, and we think it necessary to speak about it here.

In the distant past the Jews had a custom: if a woman could not give

Şi pentru ce să numila Sfânta Sfintelor? Nu pentru alta, fără numai căci era într-însa céle doao table ale legii ce au dat Dumnezeu lui Moisi în muntele lui Horiv şi tolagul cel înflorit al lui Aaron şi năstrapa cea cu mannă şi cădélniţa cea de aur şi lada legii. Iară eu pociu zice că să numila mai vârtos Sfânta Sfintelor nu pentru căci era stătătoare într-însa numai céle lucruri trecătoare, carele închipuia multe taini ale bisericii noastre, ce şi pentru căci s-au învrednicit a lăcui într-însa 12 ani Sfânta sfintelor cea adevărată, adecă Sfânta Fecioară, care au născut mai presus de fire pre Sfântul sfinţilor, pre Mesiia cel făgăduit.

Şi cum că să închipuia bisérica acéia cerlului laste lucru dovădit, căci ia laste ceriul cel adevărat carele au răsărit pre Soarele dreptăţii şi în pântecele ei au lăcuit ca întru al treilea ceriu o faţă a Sfintei Troiţe, Fiiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, adevăratul arhiereu, de au zidit a doua oară neamul omenesc şi să ruga lui Dumnezeu Tatăl pentru mântuirea lui Adam şi a necunoştinţei lui. Iară pricina pentru căci au întrat Sfânta Fecioară, de au lăcuit atâţea ani la acel loc sfânt, măcar că laste ştiut la toţ iară încăş cu cuviinţă iaste să o spunem şi noi.

În vremile céle de demult era obicei la jidovi şi care om nu făcea coconi era hulit şi urât de toţi măcar de ar fi fost de neam cât de mare şi bogat; şi când ducea darurile lui la

შორეულ წარსულში ჰურიებს ჰქონდათ ჩვეულება, თუ ადამიანს არ უჩნდებოდა შვილები, ასეთი ადამიანი შეძულებული და გარიყული იყო საზოგადოებისაგან როგორი დიდი და მდიდარი გვარისაც არ უნდა ყოფილიყო ის. და როდესაც ასეთ ადამიანს მიჰქონდა ხოლმე ძღვენი ტაძარში, მღვდელი სულ ბოლოს იღებდა მისგან შესაწირს, ღვთისმსახურების დროს იდგა ყველაზე უკან და ყველაზე დაბალ საფეხურზე, საჭმელს არავინ არ იყოფდა მასთან ერთად და საერთოდ ითვლებოდა, რომ ეს ადამიანი დასჯილი და დაწყევლილია ღვთისგან.

მაშასადამე, იოაკიმე და ანა იყვნენ რა ბერწები, ერთხელ ისე მოხდა, რომ ერთ-ერთ დღესასწაულზე შემთხვევით, ყველანაირი ბოროტი ფიქრის გარეშე, როგორც მდიდარი და სამეფო გვარის ადამიანებმა, პირველებმა მიიტანეს ძღვენი ტაძარში. ამის გამო მღვდელმა ისე მკაცრად და უხეშად მისცა მათ შენიშვნა, რომ დიდი შერცხვენით ტაძრიდანაც გააძევა ისინი ისე, რომ ძღვენიც არ გამოართვა. (წარმოვიდგინოთ, რამხელა ტკივილი და მწუხარება შეიპყრობდა ასეთი დიდებული და უმანკო ადამიანების გულს). ხოლო მათ დიდი ღირსებით მიიღეს მღვდლის შენიშვნა და სიფიცხე, დახარეს თავები და მწარე ტირილით, არავისთვის არაფრის თქმით ისე წავიდნენ შინ ხოლო ახლა არ გაბედოს რომელიმე მღვდელმა ან მღვდელმთავარმა უსაყვედუროს ვინმეს იმის გამო, რომ არ ჰყავს შვილები, რადგან მხოლოდ იმ შემთხვევაში არის ადამიანი ცოდვილი, თუ ის უსჯულოებებს და ცოდვებს ჩადის. იოაკიმესა და ანას, იმისდა მიუხედავად, რომ დიდი birth to a child she was hated and ostracized by society no matter how great and wealthy a family she belonged to. And when such a woman took offerings to the Temple she would be the last to give the offerings to the priest. She had to stand far behind the others and on the lowest step during the divine service. No one shared food with her, and in general, it was understood that this person was punished and cursed by God.

Joachim and Anna were childless. It once so happened that during a feast, all by chance and without any evil intention, as representatives of a wealthy and royal family they were the first to bring offerings to the Temple. Because of this, the priest rebuked them severely and rudely, and insulting them harshly, drove them out of the Temple and did not even accept their offerings. (Let us imagine what pain and grief would seize the hearts of such good and innocent people). But they accepted the priest's reproof and vehemence, lowered their eyes and crying bitterly without saying even a word, went home.

And do not now any priest or high priest dare and reproach anyone for having no children, because man is a sinner only if he sins, and commits things opposed to the law. Joachim and Anna, though they felt great pain and profound grief for being barren, and faced the hatred of the people, always prayed to God

biserică le prilmila preotul pre urma tuturor şi sta la biserică mai jos decât toţi şi bucate nimeni nu mânca cu el, ci-l ţinea toţi ca pre un urgisit de Dumnezeu.

Deci, Ioachim şi Anna, fiind sterpi, s-au întâmplat, într-o sărbătoare mare ce avea jidovii, prin neştiinţă şi făr' de nici un vicleşug, ca nişte oameni bogaţi şi de neam împărătesc ce era, au dus darurile lor mai nainte decât alţii la biserică. Şi, văzându-l preotul, atâta i-au înfruntat şi i-au dojenit, cât l-au scos din biserică cu mare ruşine şi cu multă urgie i-au gonit, împreună cu darurile ce adusése (Oare, ce jale şi ce scârbă socotiţi că vor fi luat în inima lor nişte oameni mari ca acéia?). Iară ei, blagosloviţii, au priimit înfruntarea şi urgia preotului cu multă cucerie şi, plecându-şi capetele, să ducea plângând cu amar la casa lor, nezicând nimic, nimănui.

Iară acum să nu carea cumva să îndrăznească preotul, sau arhiereul, să înfruntéze pre cineva, nu pentru căci nu are coconi, ci pentru căci face fărdelegi şi strâmbătăţi, că apoi iaste vinovat morţii. Iară măcar că avea Ioachim şi Anna multă jale în inima lor, pentru urâciunea şi hula ce avea de cătră toţi pentru stârpiciunea lor, iară de pururea să ruga, cu lacrămi, dintru adâncul inimii lor, Stăpânului firii, ca să facă milă cu ei, să le dezlége sterpiciunea şi să le dăruiască roadă pântecelui lor; nu doară pentru ca să le rămâie după

ტკივილი და მწუხარება ჰქონდათ სიბერწისა და ხალხის სიძულვილის გამო, ისინი მუდმივად ცრემლებით და გულის სიღრმიდან ლოცულობდნენ, რომ ღმერთს ებოძა მათთვის წყალობა, მოეხსნა მათი სიბერწე და ეჩუქებინა მათთვის მუცლის ნაყოფი. უნდა ვიცოდეთ, ამას ლოცულობდნენ იმის გამო კი არა, რომ გარდაცვალების შემდეგ შვილებს ელოცათ მათთვის, ან მემკვიდრეობაში მიეღოთ მშობლების მთელი მონაგარი, მამულები და ქონება, როგორც ჩვენს დროში ფიქრობს ხოლმე ხალხი. იოაკიმე და ანა ნატრულობდნენ შვილს აღთქმის გამო, რომ თუ ეყოლებოდათ გინდ ვაჟი, გინდ ქალი, მას აუცილებლად შესწირავდნენ ღმერთს.

ხედავთ ახლა ჭეშმარიტ ქრისტიანულ სიყვარულს და სურვილს, ხედავთ გულის სითბოს, ხედავთ მოშურნეობას? ვინ არის ახლა ჩვენს დროში გინდ მდიდარი, გინდ ღარიბი, რომელსაც რომც ჰყავდეს 100 შვილი, ერთი მაინც შესწიროს ღმერთს? [შვილის მონასტერში გაშვებას] ხალხი ულირს და უაზრო საქმედ თვლის და ამის თაობაზე ბევრ ცუდს ლაპარაკობენ, რისი გამეორება მრცხვენია კიდევაც!

ხოლო ღმერთი, როგორც ამბობს დავით წინასწარმეტყველი: „ღვთის მოშიშთა ნებას აღასრულებს ღმერთი და მათ ლოცვას შეისმენს". როდესაც დადგა ღვთის განგებისა და აღთქმის აღსრულების ჟამი, როდესაც უფალს ჭურჭელნიც უკვე გამორჩეული ჰყავდა, სათნო ინება ღმერთმა და გახსნა ანას სიბერწე და მან შვა აღთქმის შვილი ისევე, როგორც სარამ ისააკი, რებეკამ იაკობი, რაქილმა იოსები, მანოეს ცოლმა სამსონი, ელკანას ცოლმა ანამ სამოელი და ელისაბედმა იოანე

with eyes full of tears and from the depth of their hearts pleading Him to take mercy upon them, to relieve them of the burden of sterility and grant them a child. We should know that they prayed not because they thought that after their death their children would pray for them or inherit their property, their lands and capital, as people used to think in our times. Joachim and Anna desired a child because of the promise they made that if they had a child, no matter whether it was a girl or a boy, they would dedicate the child to God.

Now, do you see true Christian love and desire, do you see the warmth of heart, do you see zeal? Who is nowadays such a person either rich or poor, who even if he had 100 children would dedicate even one to God? People think it [sending children to monastery] an unworthy and absurd idea and say lot of bad things about it, I am ashamed to repeat what they say!

But as David the Prophet says: "God fulfils the will of the righteous and hears their prayers". When the time of divine providence and fulfilling the promise came, when God had already chosen vessels, he deigned goodness and relieved Anna of barrenness and she gave birth to the promised child just like Sarah gave birth to Isaac, Rebecca to Jacob, Rachel to Joseph, the wife of Manoach to Samson, the wife of Elkanah, Hanna to Samuel, and Elizmoartea lor feciori să-l pomenească, după cum pohtesc oamenii aceşti de acuma, sau să le moştenească moşiile ce numai cu făgăduială ca aceia ca, de vor naşte vreun prunc, au parte bărbătească, au parte femeiască, să-l închine lui Dumnezeu.

Vedeţi dară, acum, pohtă şi dragoste creştinească, vedeţi căl dura de inimă, vedeţi râvnă. Cine să află acu, pre acéste vremi, au din cei bogaţi, au din cei săraci, măcar de ar avea 100 de feciori, să închine unul lui Dumnezeu? O ţin lucru necuvios şi lucru de nimica, zicând multe cuvinte deşarte, carele mă ruşinez a le grăi.

Însă, Dumnezeu, după cum zice David: „Voia celora ce să tem de Dânsul va face şi rugăciunea lor va asculta". Împlinindu-se sorocul sfatului lui Dumnezeu, cel mai nainte de toţi vécii şi sosind vremea şi ceasul acela, aflându-se şi vase alése ca acélia, binevoi Dumnezeu dă dăzlegă sterpiciunea Annei şi născu prin făgăduinţă, după cum au născut Sarra pre Isaac, Revecca pre Iacov, Rahil pre Iosif, fămeia lui Manoe pre Sampson, Anna, fămeia lui Elcana pre Samuil şi Elisaveth pre Ioann Botezătoriul. Aşa şi fericita Anna, fămeia lui Ioachim, născu scaun sfânt lui Dumnezeu, pre Fecioara Mariia, ca să se odihnească pre dânsa Cela ce să odihnéşte pre scaunele céle îngereşti şi-şi găti Luiş cerlu însufleţit Cela ce au întărit ceriurile cu înţelepciunea Sa şi pământul l-au

ნათლისმცემელი. ასევე იოაკიმეს ცოლმა ანამაც შვა ღვთის წმიდა ტახტი – ქალწული მარიამი, რათა განისვენოს მასზე მან, ვინც განისვენებს ანგელოზებრივ ტახტზე. მაღალმა ღმერთმა, რომელმაც სიბრძნით გაამყარა ცანი და ქვეყანა დააფუძნა წყალზე, რომლის წინაშეც ძრწიან უფსკრულნი და ჯოჯოხეთის სიღრმენი, მან ყოვლადწმიდა მარიამის სახით გაიმზადა ცოცხალი ზეცა.

ჭეშმარიტად დიდი ღირსება ჰქონდათ იოაკიმესა და ანას, რომ ეშვათ წმიდა ქალწული მარიამი, რადგან: პირველი – ორივენი იყვნენ სამეფო შტოს წარმომადგენლები და დავით მეფის შთამომავლები. ასევე ორივენი იყვნენ სათნო და მართალნი ღვთის წინაშე; მეორე – მათ მიიღეს ეს კურთხევა და წყალობა დიდი გულისტკივილის, მრავალი ლოცვის, გულუხვი მოწყალებისა და ბევრი ცრემლის შედეგად, როგორც ამბობს დავით ნინასწარმეტყველი: „ვინც თესავს ცრემლებით, სიხარულს მოიმკის". ჭეშმარიტად მოიხვეჭეს ისეთი დიდი სიხარული, როგორიც არ ჰქონიათ სხვა წმინდანებს არც მანამდე და არც მათ შემდეგ და არც ღვთის მშობელთა სახელი რგებია წილად სხვა არავის.

ამიტომ წმინდა ქალწულის დაბადებიდან 3 წლის გასვლის შემდეგ დიდი ზეიმით, სხვა ქალწულთა თანხლებით, დანთებული ჩირაღდნებით, დავით მეფსალმუნის წინასწარმეტყველების მიხედვით მშობლებმა, მათი აღთქმისამებრ, წმინდა მარიამი ტაძარში მიიყვანეს. მივიდნენ რა ტაძრის კარებთან, ნეტარმა ანამ დიდი რწმენითა და ღირსებით უთხრა მღვდელს: „ჰოი, მაღალო ღვთის მსახურო, abeth to John the Baptist. Likewise, Joachim's wife Anna gave birth to the throne of God, the Virgin Mary, so that he who reposes on the throne of angels, reposes on it. God on high who strengthened the skies by his wisdom and established the world on water, before whom abysses and the depths of hell shake, He prepared a live heaven for himself through the holiest Virgin Mary.

Joachim and Anna were really worthy to give birth to the Holy Virgin Mary because, firstly, they were both representatives of a royal branch and descendants of King David; and both of them were virtuous and righteous to God; secondly, they received this grace and mercy as the result of much grieving at heart, praying for hours, generously giving alms, and shedding abundant tears. David the Prophet says: "they that sow in tears, shall reap in joy" (Psalm 126:5). Verily did they receive such great joy like as no other saint ever had either before or after them and none of them was given the name of Mother of God.[1]

Therefore, when three years passed after the birth of the Holy Virgin, her parents, in accordance with the prophecy of David the Psalmist, and in keeping with their promise, took the Holy Virgin Mary to the Temple with great celebration and lighted torches. When Mary arrived at the door of the Temple

1 Saint Joachim and Anna are also referred to as parents of God in the liturgy texts of the Orthodox Church

întemeiat pre ape, de Carele se cutremură toate adâncurile şi beznele ladului.

Şi au avut mare dreptate Ioachim şi Anna ca să nască pre una ca aceasta din pântecele lor; una pentru că era amândoi de neam împărătesc şi să trăgea din semenţiia lui David şi era foarte drepţi şi buni înaintea lui Dumnezeu şl alta că au câştigat această roadă blagoslovită cu multă durére de inimă, cu multe rugăciuni, cu multe milostenii şi cu multe lacrămi, după cum zice David: „Cei ce samănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera". Şi au câştigat adevărat o bucurie ca acéia, cât nu o au putut câştiga alţi părinţi din véci, nici vor câştiga, nici numele ce au câştigat ei a să numi părinţi ai lui Dumnezeu.

Drept acéia, trecând 3 ani după naşterea Fecioarei, o duseră părinţii ei la biséricâ cu multă pohfală de fecioare, cu făclii aprinse, după prorociia lui David, să o închine lui Dumnezeu, după făgăduiala lor. Şi sosind la uşa biséricli, fericita Anna zise către preot, cu credinţă şi cu multă cucerire: „Priimêşte, preote a lui Dumnezeu, pre această cocoană, că iaste roada pântecelui mieu, pre carea o am câştigat cu multă durére de inimă, prin rugăciuni cu lacrămi amestecate şi o aşază în casa Domnului, că Lui l-o am făgăduit, pentru căcl au făcut milă cu mine şi au rădicat deasupra mea hula norodului; prlimêşte-o fără de nici o îndoială şl sârgulaşte de o du în blséricâ fără de

მიიღე ეს ქალწული, რომელიც ჩემი საშოს ნაყოფია, რომელიც მოვიგე დიდი გულისტკივილით, ცრემლებთან შერეული ლოცვებით და დააბრძანე იგი ღვთის სახლში, რადგან მას ალვუთქვით და ღმერთმა დიდი წყალობა მოიღო ჩემზე და მომიხსნა ერის ყვედრება; მიიღე ის ყველანაირი ეჭვის გარეშე და შეიყვანე ყოველგვარი დაყოვნების გარეშე ტაძარში, რამეთუ ღმერთსაა შეწირული".

მღვდელმა ზაქარიამ მოისმინა რა ეს სიტყვები და აინახა რა ყოვლადწმინდა ქალწული, გაიკვირვა და დიდი სიხარულით წინასწარმეტყველური სიტყვებით მიმართა მას: „შენ ხარ ჭეშმარიტად სიცოცხლის დახშული კარი, რომელიც ნახა წინასწარმეტყველმა იეზეკიელმა. ამიტომ გეხსნება ტაძრის კარი, რომ შეხვიდე და დაემკვიდრო მასში, რადგან ჭეშმარიტად შენთვის ააშენა ის სოლომონმა, განჭვრიტა რა წინასწარმეტყველური ხედვით შენი სიწმიდე. შენ ღირსი ხარ, დაემკვიდრო მასში, რადგან ყველაფერი, რაც მასშია, შენ განგასახიერებს. ამიტომ თუ განცხადდა ჭეშმარიტება, ჩრდილიც უნდა აეხადოს მას.

შემოდი, ღვთის ასულო, ტაძარში სიხარულით და მხიარულ იყავ მასში, რადგან ჭეშმარიტად დავინახე ისრაელის მაცხოვრების სიახლოვე, რომელიც ამ სოფლად შენგან უნდა მოიკლინოს!

შემოდი, ყოვლადწმიდაო, თამამად და სიხარულით, რომელიც ხარ სამყაროს მაცხოვრის იესოს ქრისტეს სავანე!

შემოდი, უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა გამორჩეულო ასულო, შენთვის გამორჩეულ ადგილას, რომ ისაზრდოო ზეციური პურით, the blessed Anna with great faith and sincerity said to the priest: "Hail, high servant of God, accept this virgin, who is the fruit of my womb; whom I received with great heart-searching, and praying with tears, and placed her in the house of God, since we promised her to Him and God took mercy upon me and liberated me from peoples' rebukes; accept her without any reservation and let her into the Temple immediately since she is promised to God"

As soon as the priest Zakarias heard these words, and saw the Holy Virgin, he was surprised and addressed her with great joy and prophetic words: "Thou are in truth the sealed door of life which the prophet Ezekiel saw. The door of the Temple is open for thee to enter and settle there, because it was In truth built for thee by Solomon, who prophetically foresaw thy holiness. Thou art worthy to settle in it since everything that is in it, represents thee.

Come, daughter of God, with joy into the Temple and be cheerful in it, since In truth I saw the nearness of the Saviour of Israel who is to be born to this world of thee!

Come in Holy Virgin, boldly and with joy, thou who art the abode of the Saviour of the world Jesus Christ!

Come in, distinguished maiden of all previous centuries, come to thy special place so that thou feedest on heavenly bread which the eternici o zăbavă, că lui Dumnezeu o am închinat".

Care cuvinte auzindu-le preotul Zahariia şi văzând şi pe Preasfânta Fecioară, să minună şi zise cu bucurie mare şi cu glas de prorocie către Fecioară: „Tu eşti cu adevărat uşa cea de gând a vieţii, caré o au văzut prorocul Iezechiil închisă; ce-mi caută şi făr' de voia mea a-ţi deschide uşile biséricii ca să intri întrînsa să lăcueşti, că cu adevărat mai vârtos pentru tine au făcut Solomon, cu înţelepciunea de i-au dat Dumnezeu, acest lăcaş şi ţie au închipuit-o cunoscându-l fecioriia cu ochii cel de gând ai prorociei lui. Şi ţie ţi să cuvine ca să lăcueşti într-însa, că acelia câte sta într-însa ţle să închipuia. Drept acéia, deaca s-au arătat adevărul, trebuie să se rădice umbra. Întră, filca lui Dumnezeu, cu bucurle şi te veselépte într-însa, că am cunoscut cu adevărat că s-au apropiat mântuirea lui Israil, Caré va să vie înfăţişat să se nască din tine. Întră preacurată, voloasă şi véselă, de te fă lăcaş desfătat preaînălţatului Iisus, Carele iaste Mântuitoriul lumii. Întră în locul cel ales, céla ce eşti aleasă mai înainte de véci, ca să te hrăneşti cu hrană cerească, carea va să-ţi fie trimisă de la Părintele vécilor, prin îngerii Săi. Întră în Sfânta Sfintelor, ca ceiia ce ţi să cuvine să auzi tainele céle acunse şi preaslăvite ce s-au grăit în cămările céle cereşti, că tu vei să naşti pre Zidltoriul a toată făptura. Întră de te fă mijlocitoare mântuirii omeneşti".

რომელსაც, ანგელოზების მიერ, მაღალი ღმერთი – მამა საუკუნეთა გამოგიგზავნის!

შემოდი წმიდათა წმიდაში, რამეთუ ღირს ხარ ჭეშმარიტად, რომ გაგემხილოს დაფარული ზეციური საიდუმლო, რომ შენგან იშვება სამყაროს შემოქმედი!

შემოდი და გახდი ღმერთისა და კაცის შემრიგებელი!"

მერე მღვდელი ზაქარია შეტრიალდა მშობლებისკენ და უთხრა: „გიხაროდენ თქვენ, წმიდანო მეუღლენო, კურთხეულო წყვილო, იოაკიმე და ანა, რადგან თქვენ ღირსნი გახდით იყოთ ასეთი წმიდა ყრმის მშობლები. სავსენი ხართ ნეტარებით, რადგან ამ პატარა ქალწულში წინასწარმეტყველური თვალით ვხედავ, რომ ჭეშმარიტად ის არს ჩვენი წინაპრების [ადამისა და ევას] სიშიშვლის დამფარველი, წინასწარმეტყველთა სარკე და ხსნა სოფლისა!"

მაშასადამე, ამ მცირე სიტყვებით, რომელიც ვთქვი, უნდა გავიგოთ, რომ წმიდა ქალწული ორი მიზეზით შევიდა წმიდათა წმიდაში: პირველი – მთავარანგელოზი გაბრიელის ხარების სიტყვებით განწმენდილიყო პირვანდელი ცოდვისგან და მეორე – როგორც გამორჩეულ ჭურჭელს, სულიწმიდის მადლით, მიეღო საშოში ღვთის სიტყვა და ძე.

ამიტომ ჩვენც, როდესაც შევდივართ წმინდა ეკლესიაში, აუცილებელია, უპირველეს ყოვლისა, განვიწმიდოთ ჩვენი ცოდვებისა და ბოროტი ფიქრებისგან და ამის შემდეგ სრული ცნობიერებით გავხდეთ გამორჩეული ჭურჭლები და ჩვენს გულებში მივიღოთ მადლი სულისა წმიდისა, სიტყვა ღვთისა და ასე გავხდებით ჭეშმარიტად

nal God the Father on high will sent thee through his angels!

Come unto the Holy of Holies, because thou art in truth eligible to unveil the hidden heavenly secret that thou wilt give birth to the creator of the world!

Come in and reconcile God and man!"

Then the priest Zakarias turned to the parents and said: "Rejoice thou, holy pair, blessed couple, Joachim and Anna, for you were made worthy to be the parents of such a holy child. You are full of grace, since in this little virgin I can see with a prophetic eye that she is in truth the one who veils our progenitors' [Adam and Eve] nakedness, the mirror of prophets and salvation of the world!".

Thus, from these few words which I have told you, we should understand that there were two reasons why the Holy Virgin entered the Holy of Holies: first to be redeemed of the original sin according to the words of the annunciation by Archangel Gabriel and secondly as a special vessel which through the grace of the Holy Spirit, was to conceive in her womb the word and son of God.

We too, when we enter the Holy church should first of all purge ourselves from our sins and evil thoughts, and after this, deliberately become special vessels and accept the grace of the Holy Spirit, and the word of God into our hearts and thus truly celebrate this day. Though

Și întorcându-să preotul Zahariia zise și către părinți: „Bucurați-vă și voi, soție sfântă, părăche blagoslovită, Ioachime și Anno, căci v-ați învrednicit de v-ați făcut părinți a unii prunci sfinte ca aceștiia. Fericiți sunteți, cu toată fericirea, că de pe semnéle darurilor ce văz că are această cocoană asupra ei, cunosc adevărat cu duhul prorociei că la iaste acoperământul goliciunii strămoșilor, oglinda prorocilor și izbăvirea lumii".

Deci, cu acéste puține cuvinte ce am zis, înțelégerea noastră cea de pre urmă iaste cum că pentru 2 lucruri au întrat sfânta Fecioară în Sfânta Sfintelor: una pentru ca să se curățească de păcatul cel strămoșesc prin mijlocul cuvântului celui de bucurie ce aștepta să-i vie cu arhanghelul Gavriil și alta, ca un vas ales ce era prin venirea Sfântului Duh și prin umbrirea puterii Celui de sus să priimească în pântecele ei pre Fiiul și Cuvântul lui Dumnezeu.

Drept acéia dară, trebuiaște și noi, când vom întra în sfânta bisérică, să ne curățim întâi de păcatele noastre și de cugetele céle vicléne și apoi cu cunoștință întreagă să ne facem vase alése, să priimim, prin darul Duhului Sfânt, Cuvântul lui Dumnezeu în inimile noastre și așa, cu acest mijloc, vom fi adevărați prăznuitori, măcar că pe Preasfânta Fecioară, de vréme ce iaste și să numéște pricina tuturor bunătăților, nu iaste cu putință nici cu un mijloc să o cinstim și să o prăznuim, precum să cade.

ამ დღის მედღესასწაულენი. დედა ღვთისმშობელს მიუხედავად იმისა, რომ ვუწოდებთ ყოველი სიხარულის მიზეზს, ჩვენ მაინც უძლურნი ვართ, შესაფერისი ღირსებით ვადიდოთ იგი, რადგან მისი სიწმინდე ამარცხებს ნებისმიერ ენას და აღემატება ადამიანის გონებას. მიუხედავად ამისა, ჩვენი ცხონებისთვის დიდი სიხარულითა და მადლით, ყოველთა ვსთქუათ: „გიხაროდენ, მიმადლებულო, ანგელოზთა ქებაო, უფალი შენთანაა“. მისი გამოუთქმელი წყალობა და მადლი, იყავნ მარადის თქვენ ყოველთა თანა.

we call the Mother of God the cause of every happiness, we still are unable to glorify her with proper dignity, for her holiness overwhelms any language and exceeds the human mind. Nevertheless, for our salvation let us all say with great joy and gratitude, "Hail, thou blessed among women, praise of angels, the Lord is with thee". This inexpressible grace and bliss be with you all forever.

Pentru că cinstea ei biruiaşte toată limba şi covârşaşte tot cugetul omenesc, iară încăş trebue cu frică şi cu bucurie; cu frică pentru păcat şi cu bucurie pentru mântuire să-i zicem toţi cu un glas: „Lauda cea îngerească, bucură-te, céia ce eşti plină de dar, Domnul e cu tine". A Cărula mila cea nespusă şi darul cel bogat să fie pururea cu noi cu toţi.

ქადაგება წმინდა ნიკოლოზის ხსენების დღესთან დაკავშირებით დეკემბრის თვის 6

ღვთის მიერ შექმნილი ადამიანი, რაკი იგი ორი ნაწილისაგან: პირმეტყველი სულისა და მგრძნობიარე სხეულისაგან შედგება, შესაბამისად, სათნოებებიც ორმაგი: სულიერი და ხორციელი აქვს. სულიერი სათნოებები არის ოთხი: სიმამაცე, სიბრძნე, სამართლიანობა და სიწმინდე. სხეულის სათნოებებიც არის ოთხი: სიძლიერე, სიმრთელე, მშვენიერება და ჯანმრთელობა. სულისა და ხორცის ჩამოთვლილი სათნოებებიდან იშვება სხვა ოთხი საერთო სათნოებაც: სარწმუნოება, სასოება, სიყვარული და თავმდაბლობა.

ღვთის წყალობით ამ ოთხ უძრავ სათნოებაზე, როგორც ურყევ საძირკველზე, მსურს დღეს ავაგო ჩემი მეტყველება. უპირველეს ყოვლისა, მოკლედ გეტყვით თითოეული სათნოების შესახებ, რა არის მათი ძალა და ქმედება, რომ მერე უფრო ნათლად გაიგოთ ქადაგების შინაარსი. ღვთის წყალობითა და კურთხევით, სანამ გექნებათ ამისი მოსმენის დრო და მოთმინება. მაშასადამე, გიხმობთ, მისმინოთ სიყვარულით, რომ ღვთისგანაც მიიღოთ საზღაური.

როგორც პავლე მოციქული ებრაელთა მიმართ ეპისტოლეს მეთერთმეტე თავში ამბობს: „ვერ შესაძლებელ არს სათნოყოფაი [ღმერთსა]; რამეთუ სარწმუნოებაი უღირს რომელი მოუხდების ღმერთსა, რამეთუ არს, და მაძიებელთა მისთა სასყიდლის მიმცემელ ექმნების“, და რომ დარწმუნდეთ ამ სიტყვების ჭეშმარიტებაში,

On Saint Nicholas' Day, December, 06

Man, as a creation of God consists of two parts: an articulate soul and a physical body, and accordingly has double virtues: spiritual and material. There are four spiritual virtues: courage, wisdom, fairness and holiness. There are four bodily virtues as well: strength, sanity, beauty and health. On the basis of these virtues of soul and body as listed, there arise four more common virtues: faith, hope, love and modesty.

By the grace of God, I would like to build my speech today on these four unchangeable virtues, which serve as a solid foundation. First of all, I will say a few words about each of these virtues, and show what their power and action are, so that you can then better understand the content of my sermon. By the grace and blessing of God, and if you have time and patience, I shall therefore call you to listen to me with love so that you will receive a kind of reward from God.

As Paul the Apostle says in chapter 11 of his Epistle to the Hebrews: "But without faith it is impossible to please Him: for he that cometh to God must believe that He is and that He is a rewarder of them that diligently seek Him" [Hebr., 11:6], and to be sure of the truth of these words, listen and see what our Saviour Jesus Christ says in chapter 16

Luna lui dechemvrie, 6. Cazanie la Sfântul Nicolae

Pentru căci iaste omul făcut de Dumnezeu, îndoit, de suflet cuvântătoriu şi de trup simţitoriu are şi bunătăţi îndoite; sufleteşti şi trupeşti. Şi sânt bunătăţile céle sufleteşti 4: vitejiia, înţelepciunea, dreptatea şi curăţeniia. Bunătăţile céle trupeşti încă sunt 4: tăriia, întregimea, fromoséţia şi sănătatea. Şi dintr-acéste bunătăţ ale sufletului şi ale trupului nasc alte 4 bunătăţi de obşte: credinţa, nădejdia, dragostea şi smereniia. Deci, pe acéste patru bunătăţ ca pe 4 temelii nemişcate, voiu să-mi întemeez vorba ce voiu să fac astăzi, cu ajutorul lui Dumnezeu, înaintea dragostii voastre. Ce întâi voiu să vă spuiu, foarte pe scurt, a fieştecăriia bunătate, putérea şi lucrarea ce are, pentru ca să se priceapă mai lesne célia ce voiu să grăesc, apoi vom întinde vorba înainte, de vom zice, după putinţă, câte va aduce ceasul şi ne va lumina Dumnezeu, de la carele cérem şi ajutor. Ci vă pohtesc să ascultaţi cu dragoste, ca să aveţi şi plată de la Dumnezeu.

„Credinţa, după cum zice fericitul Pavel la 11 capete către evrei, iaste fiinţa celor nădăjduite şi lucrurilor celor ce nu să văd dovedirl şi fără de credinţă nu iaste cu putinţă nimeni să fie plăcut înaintea lui Dumnezeu, nicl să se apropie de El". Şi,

მოისმინეთ და ნახეთ, რას ამბობს მაცხოვარი იესო ქრისტე მარკოზის სახარების მეთექვსმეტე თავში: „წარვედით ყოველსა სოფელსა და უქადაგეთ სახარებაი ესე ყოველსა დაბადებულსა. რომელსა ჰრწმენეს და ნათელიღოს, ცხოვნდეს; და რომელსა არ ჰრწმენეს, დაისაჯოს".

აჰა, როგორც ვნახეთ, სარწმუნოების გარეშე შეუძლებელია ცხონება და იცოდეთ, რომ მისი ადგილი არის ადამიანის გული და სათნოებებით გამდიდრებული ცხოვრება, როგორც ამაზე მეტყველებს წმინდა მოციქული იაკობი: „რამეთუ ვითარცა ხორცნი თვინიერ სულისა მკუდარ არიან, ეგრეთვე სარწმუნოებაი თვინიერ საქმეთასა მკუდარ არს". და არავინ გაივლოს თავის გონებაში, რომ სათნოებების გარეშე მხოლოდ რწმენით ცხონდება. ეს დიდი შეცდომაა. აჰა, მოკლე სიტყვებით გითხარით სარწმუნოების ძალის შესახებ. ახლა მოისმინეთ სასოების შესახებაც.

სასოება არის ჭეშმარიტი კადნიერება ღვთის წინაშე მოცემული ადამიანის გულში ღვთაებრივი ნათელით, რომ არასდროს წარეკვეთოს იმედი ღვთის წყალობაში, არამედ დარწმუნებული იყოს, რომ სინანულით მიიღებს ცოდვების შენდობასაც და სხვა სათხოვართა აღსრულებასაც, დროებითისა თუ მარადიულის. ადამიანის გულში სასოება მტკიცდება და მყარდება, უპირველეს ყოვლისა, მაცხოვარ იესო ქრისტეს მადლითა და შენევნით, რადგან ის არის ჩვენი ჭეშმარიტი და სრული სასოება. როგორც კორინთელთა მიმართ ეპისტოლეში პავლე მოციქული ამბობს: „ჩვენი სასოების უფალი იესო ქრისტეა მაცხოვრის და ღმრთის ჩვენის ბრძანებით, რამეთუ მისგან ვღე-

of Mark's Gospel: "Go ye into all the world, and preach the gospel to every creature. He that believeth and Is baptized should be saved; but he that believeth not shall be damned" [Mark, 16:15, 16].

Here as you have seen, it is impossible to be saved without faith and you should know that its place Is in the hearts of people and of life enriched with virtues, as the Holy Apostle James tells us: "For as the body without the spirit is dead, so faith without works is dead also" [James, Epistle, 2:26]. And no one dare think that he can be saved just through faith without virtues. It is a grave mistake. So, I have told you in a few words about the power of faith. Now listen what I have to tell you about hope.

Hope is real daring in relation to God, which is given in man's heart as a divine light so that he never despairs of God's grace, but is sure that through repentance he will be forgiven his sins and that his further, temporary or perpetual, prayers will also be fulfilled. Hope strengthens and grows in man's heart first of all because of the grace and help of our Saviour Jesus Christ, since He is our true and complete hope. As in his epistle to Corinthians, Paul the Apostle says: "The God of your hope is Jesus Christ because of the order of our Saviour and Lord, since we receive everything from Him". Also,

pentru ca să vă încredinţaţi cum că iaste cuvântul acesta adevărat, ascultaţi de vedeţi că zice Hristos către apostoli la 16 capete ale lui Marcu: „Mérgeţi în toată lumea, propoveduiţi Evangheliia la toată zidirea şi cela ce va créde şi să va boteza, să va spăsi; iar cel ce nu va créde, să va osândi".

Iată dară că fără de credinţă nu iaste cu putinţă să ne mântuim şi să ştiţi că lăcaşul ei iaste inima omului şi viaţa ei, faptele céle bune, după cum zice apostolul Iacov: „Că precum trupul omului iaste mort făr' de suflet, aşa şi credinţa iaste moartă, făr' de fapte bune". Şi nimeni să nu socotească în mintea lui cum că cu credinţă singură să va mântui, de nu va face şi fapte bune, că va greşi. Şi iată că v-am spus, cu puţine cuvinte, putéria credinţii. Auziţi şi al nădejdii.

Nădéjdia iaste o îndrăzneală adevărată către Dumnezeu, dată în inima omului din dumnezeiasca strălucire, ca să nu deznădăjduiască niciodată de darul lui Dumnezeu, ci să fie încredinţat cum că va lua, prin pocăinţă, ertăciune păcatelor şi verice altă cérere, sau trecătoare, sau vécinică. Şi să încredinţează şi să adeverează nădiajdia aceasta în inima omului întâi cu ajutoriul şi cu darul lui Hristos, că El iaste toată nădéjdia noastră, după cum zice apostolul Pavel către corinthéni: „După porunca lui Dumnezeu,

ბულობთ ყველაფერს". ასევე, თავად მაცხოვარი იესო ქრისტე გვასწავლის: „და რაიცა ითხოვოთ სახელითა ჩემითა, იგი ვყო, რაითა იდიდოს მამაი ძისა თანა". ქრისტეს ამ მადლზე დაფუძნებულია მთელი ჩვენი სასოება.

აჰა, თქვენ გაიგეთ სასოების ძალის შესახებ და ახლა მოგითხრობთ სიყვარულის შესახებაც:

სიყვარული, როგორც პავლე მოციქული ამბობს, არის უმეტესი, ვიდრე სარწმუნოება და სასოება, არის ყველა სათნოების მწვერვალი, აერთიანებს ყველას და გზას უკვალავს ღმრთისკენ. მათეს სახარების 22-ე თავში, თავად მაცხოვარი იესო ქრისტე სიყვარულის შესახებ ამბობს: „ამ ორთა მცნებათა ყოველი სჯული და წინასწარმეტყველნი დამოკიდებულ არიან".

თქვენ უკვე გაიგეთ სიყვარულის ძალის თაობაზეც. ახლა გეტყვით თავმდაბლობის შესახებაც. თავმდაბლობა არის სისრულე, კავშირი და ბეჭედი ყველა სათნოებისა, რადგან თუ ვინმე ასრულებს სამყაროს ყველა სათნოებას, მაგრამ არ აქვს თავმდაბლობა, ყველაფერი იკარგება, ყველაფერი ამაოა, სიცარიელეა და მათი შესრულების ღვაწლი უაზროა, რადგან თავმდაბლობა არის ყველა სათნოების დედა. და როგორც დედა თავისი ბუნებრივი სიყვარულით დიდ ღვაწლს დებს რომ ასაზრდოოს, გაზარდოს და დაიცვას თავისი შვილები, რომ რაიმე ბოროტება ან განსაცდელი არ შეემთხვათ, ასევე თავმდაბლობაც ასაზრდოებს დანარჩენ სათნოებებს და იცავს მათ განსაცდელებისაგან, რათა არ დაიღუპონ. თავდაპირველი და ყველაზე დიდი ცოდვა არის ამპარტავნება, რომელიც თა-

our Saviour Jesus Christ Himself teaches us: "And what ye prayeth for in my name, the same I give to be the glory of the Father with His son". Our hope is completely based on this mercy of Christ.

So, you have learnt about power of hope and now I will also tell you about love.

Love, as Paul the Apostle says, is more than faith and hope; it is the pinnacle of all virtues, unites all of them, and opens the road to God. In chapter 22 of Matthew's Gospel our Saviour Jesus Christ Himself speaks about love: "On these two commandments hang all the law and the prophets" [Mat. 22:40].

You have already acquired some knowledge of the power of love. I will now tell you about modesty. Modesty is completeness, the unity and seal of all virtues because if anyone observes every virtue of the world but has no modesty, everything is lost, everything is in vain, everything is void, and attempts to practice such virtues are absurd because modesty is the mother of all virtues. And like a mother who by her natural love does much to feed, bring up and protect her children, so that they do not face any evil or danger, modesty likewise nourishes other virtues and protects them from danger lest they perish. The first and the greatest sin is arrogance which was devised by Satan himself,

Mântuitoriului nostru și Domnul Iisus Hristos, al nădejdii noastre, că printr-Însul luom toate", precum însuș Hristos învață și zice: „Și câte veți cére întru numele Mieu, aceasta voiu face, ca să se mărească Părintele întru Fiiul". Și în darul acesta a lui Hristos, toată nădéjdia noastră să întemeiază.

Iată că ați înțeles putérea nădejdii; să vă spuiu acum și a dra gostii. Dragostea încă iaste, după cum zice fericitul Pavel, mai mare decât credința și decât nădéjdia, temeiul și vârful tuturor bunătăților, caré unește pre mulți întru una și face cale cătră Dumnezeu tuturor celora ce o iubesc; caré dragoste singur Hristos o adeverează la 22 de capete ale lui Mathei, zicând că: „Întru acéle 2 porunci, a iubi neștine pre Dumnezeu și pre aproapele său razimă toată légia și prorocii".

Ați înțeles și putérea dragostii; să spuiu acum și a smereniei. Smereniia încă iaste sfârșitul, legătura și pecétea tuturor bunătăților, căci că de ar face neștine toate bunătățile lumii și smerenie să nu aibă, toate-s pierdute, toate-s stricate, toate-s de nimica și osteneala lor iaste în deșărt, pentru căci smereniia iaste maică tuturor bunătăților. Și precum maica pune multă nevoință din fireasca dragoste ce are de hrănește pre copiii săi, ca să-i crească și-i ferește de toate ca să nu li se întâmple vreo primej-

ვად სატანამ გააჩინა და ეს სატანა ღმერთთან ყველაზე ახლოს მდგომი ანგელოზი იყო და ერქვა *ლუციფერი*, რაც ითარგმნება, როგორც *დიდი ნათელის მატარებელი*. ესოდენ დიდი ანგელოზი ამპარტავნებამ დასცა მასთან აყოლილ სხვა მრავალ ანგელოზთან ერთად და ყველანი ჯოჯოხეთის უფსკრულში შთააგდო. იმ უდიდესი ნათელის შემდეგ, რომლის მატარებელიც იყო იგი, ყველანაირ სიმუქეზე და სიშავეზე საშინელ უკუნით სიბნელედ გადაიქცა და განკუთვნილი აქვს მარადიული და დაუსრულებელი სასჯელი, რამეთუ არის სული და მის ჭრილობას არ აქვს უნარი არც განკურნების, არც მოშუშების და არც სინანულის.

ამპარტავნების ცოდვამ, მისი უდიდესი შურიანობის თვისებიდან გამომდინარე, შეაცდინა საწყალი ადამიც, დააკარგვინა პატივი, მიიყვანა სიკვდილამდე და შთაიყვანა ჯოჯოხეთში. მიუხედავად იმისა, რომ ამპარტავნების ცოდვას დიდი ძალა აქვს და *ლუციფერიც* შთააგდო ჯოჯოხეთის უფსკრულში, თავმდაბლობის სათნოება კი გაცილებით მეტი ძალის მქონეა; რადგან თავმდაბლობამ თავად ღმერთი, რომელიც ანგელოზ *ლუციფერის* შემქმნელია, დაატოვებინა ზეცა, დიდება და ქება, რომელსაც ანგელოზები შეასხავდნენ, ჩამოიყვანა დედამიწაზე, გახადა კაცი და როგორც ამბობს პავლე მოციქული, იქამდე დაიმდაბლა თავი, რომ ჯჯვარს ეცვა, მიიღო სიკვდილი, შთავიდა ჯოჯოხეთში და გამოიყვანა ადამი მთელ მის ნათესაობასთან ერთად და აიყვანა ზეცად. ხოლო ლუციფერის ამოყვანა შეუძლებელი იყო, რადგან მას დაბლა სწევდა ცოდვა.

and this Satan was the angel who was closest to God and his name was *Lucifer* which is translated as *bringer of great light*. Such a great angel, together with other angels who followed him, fell because of arrogance, and they all were thrown into the abyss of hell. After the great light which he was bringing, he became the everlasting darkness which is more awful than any darkness and blackness; and eternal and unending punishment is allotted to him for he is spirit and his wound has no power either to cure itself, or to heal and recover, or repent.

The sin of arrogance, because of its characteristic and enormous envy, also misled the unfortunate Adam, made him lose his honour, drove him to death and cast him into hell. Though the sin of arrogance has great power which threw even *Lucifer* into the abyss of hell, the virtue of modesty is much more powerful; for modesty made God Himself, who created the angel *Lucifer*, leave heaven, where angels voiced glory and praise to him, come down to this world incarnate, and as Paul the Apostle says, humble Himself so much that He was crucified, met His death on the cross, descended into hell and brought Adam and all his kin, and took them up to heaven. As for Lucifer, it was impossible to bring him out because his sin drew him down.

die și-i va piiarde, așa și smereniia hrăniaște bunătățile de cresc și le ferește de toate primejdiile, ca să nu piară. Pentru căci păcatul cel dintâi și mai mare decât toate păcatele iaste mândriia, caré o au izvodit și au născut singur satana, carele era înger și să numiia Luceafăr, pentru multa lumină ce avea; care mândrie l-au surpat și l-au pogorât, cu toată ceata lui, întru céle mai de jos prăpăstii ale iadului. Și dintr-atâta lumină ce avea s-au făcut decât toate negrétele și decât toate întunérecile mai negru și mai întunecat și iaste să se osândească în véci nesfârșit pentru căci nu are tămădulală, nici vindecare rana lui, că fiind duh, nu are pocăință. Și cu acest păcat al mândriei.

Și cu acest păcat al mândriel, pentru multa lui zavistie, au înșălat și pe ticălosul Adam, de l-au surpat din cinstea lui și l-au adus la moarte și l-au pogorât și pre dânsul în iad. Și precum păcatul mândriei au avut putére de au pogorât pre Luceafăr, până la céle mai de jos prăpăstii ale iadului, așa și bunătatea smereniei are mai multă putére decât mândriia; că au făcut pre singur Dumnezeu, carele iaste Făcătoriul luceafărului și S-au plecat atâta, cât au lăsat ceriurile și toată slava și lauda ce avea de toate puterile cerești, de S-au pogorât pre pământ, și S-au făcut om și S-au smerit până la moarte, după cum zice fericitul

ცოდვა ემსგავსება ქვას, რომელსაც იზიდავს მისი გამჩენი – დედამიწა. სათნოება კი ემსგავსება ცისკენ ანუ ჰაერისკენ მიმართულ ცეცხლს, რომელიც ჰაერში ჩნდება და მისით იკვებება კიდევაც. ასევე ღმერთიც არის გამანადგურებელი ცეცხლიც და ამავდროულად მოლივლივე პაწია ალიც, როგორც ის წინასწარმეტყველმა ილიამ დაინახა. როგორც ადამიანს, რომელსაც სახლში აქვს ოქრო, ვერცხლი, იარაღი და ძვირფასი ტანსაცმელი და სახლიდან გასვლისას კლიტეს ადებს, რომ ქურდი არ შემოვიდეს, არ გაძარცვოს და არ დააზარალოს, ასევეა თავმდაბლობაც, ბოქლომით რაზავს ყველა სათნოებას, რომ არ მოვიდეს მთავარი ქურდი - ეშმაკი და არ დაგვაცარიელოს ყველაფრისგან, რაც დიდი სულიერი შრომითა და ღვაწლით მოგვიპოვებია.

აჰა, შეძლებისდაგვარად, მოკლედ აგიხსენით ოთხი სათნოების ძალა და ქმედება, რომლებიც აუცილებლად უნდა დათესოთ თქვენს გულებში, დაიცვათ და შეასრულოთ: მხოლოდ ამ შეთხვევაში იქნებით კიდევაც ბედნიერები, ანუ ნეტარები, როგორც ამას გვეუბნება თავად მაცხოვარი იესო ქრისტე: „ყველას, ვინც ისმენს ჩემს სიტყვებს და ასრულებს მათ, მე ვამსგავსებ გონიერ კაცსო".

როგორც უკვე გითხარით, ამ ოთხი სათნოების ძალასა და ქმედებაზე, როგორც უძრავ ოთხწახნაგიან ქვაზე, ყველა წმინდანმა, მართალმა და ბრძენმა ადამიანმა ააგო თავისი სათნოების სახლი, როგორც ეს ნათქვამია სახარებაში: „და გარდამოხდა წვიმაი, მოვიდეს მდინარენი, ქროდეს ქარნი და ეკუთნეს სახლსა მას, და არა

Sin becomes like a stone which is drawn down by its originator, the earth. And virtue becomes like fire directed to the sky, that is fire directed to air, fire which originates in the air and is nourished by it as well. Likewise, God is a devastating fire and at the same time a tiny fire flickering as Elijah the Prophet saw it. As a man who has gold, silver, weapons and luxury clothes at home and leaving home puts a padlock on its door lest a thief enters it, robs and inflicts losses, likewise modesty puts locks on every virtue lest the main thief, Satan, comes and deprives us of everything that we have received through great spiritual work and endeavour.

Thus, I, as briefly as possible explained the power and action of four virtues to you and it is necessary that you admit them into your hearts, maintain and observe them: only in this case will you be happy, that is blessed, as our Saviour Jesus Christ himself says: "whosoever heareth these sayings of mine and doeth them, I will liken him to a wise man" [Mat. 7:24].

As I have already told you, every saint, every righteous and wise man built his house of virtue on the power and action of these four virtues, as on a four-edged immovable rock, as it is said in the Gospel: "And the rain descended, and the floods came, and the winds blew and beat

Pavel, moarte de cruce; şi S-au pogorât şi până la iad de au scos pre Adam, cu tot neamul lui şi l-au suit împreună cu Dânsul la ceriu, unde au fost şi mai înainte. Iară Luceafărul n-au putut să se mai sue, căci îl atârna păcatul în jos.

Că păcatul să asamănă pietrii şi-i caută să meargă la maica ei, în pământ, de unde şi iaste. Iar bunătatea să aseamănă focului şi iaste să meargă sus, în văzduh, unde-i iaste matca, că Dumnezeu iaste foc mistuitoriu şi pară de foc supţire, precum l-au văzut prorocul Ilie. Şi precum un om are în casa lui aur, argint, scule şi alte haine şi când iase din casă pune lacăt şi încue, pentru ca să nu meargă vreun hoţ să i le fure, să se păgubească, aşa şi smereniia încue, ca un lacăt, toate bunătăţile, ca să nu meargă hoţul cel de obşte, diavolul, să le fure şi să va păgubi de osteneala ce-au făcut.

Şi iată că, după putinţă, cu scurte vorbe v-am spus putérea şi lucrarea acelor 4 bunătăţi, carele trebuiaşte, cu toţii câţi le-aţi auzit, să le însemnaţi în inima voastră şi să le păziţi şi, după putinţă, să le şi faceţi; şi atunce veţi fi fericiţi după cum zice Hristos: „Fericiţi cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc pre dânsul".

Pre acéste 4 bunătăţ ce-am zis mai sus şi v-am spus a fieştecăriia putérea şi lucrarea, ca pre o piatră

დაეცა, რამეთუ დაფუძნებულ იყო კლდესა ზედა", ხოლო ეს ქვა, როგორც ამბობს პავლე მოციქული, არის თავად მაცხოვარი იესო ქრისტე.

ერთ-ერთი ასეთი ბრძენთაგანი, წმიდა, მართალი და ნეტარი ადამიანი არის სასწაულთმოქმედი დიდი ნიკოლოზი, მირონ-ლიკიის მთავარეპისკოპოსი, რომლის ხსენებასაც აღვასრულებთ ჩვენ დღეს ამ წმინდა სალოცავში და რომელიც ეკლესიის კლდის მწვერვალზე დგას, როგორც ღვთის მიერ დაცული ციხე-სიმაგრე ყველა მხრიდან გამაგრებული ოთხი სულიერი ქვემეხით: სარწმუნოებით, სასოებით, სიყვარულითა და თავმდაბლობით. სარწმუნოების ქვემეხით უკუაგდებს ეკლესიის მტრებს – მწვალებლებს; სასოების ქვემეხით სასოწარკვეთილები მოჰყავს ღმერთთან; სიყვარულის ქვემეხით ეხმარება ღარიბებსა და გაჭირვებულებს; თავმდაბლობის ქვემეხით ცოდვილები აჰყავს ზეცაში.

უძრავად დგას სარწმუნოებისა და სასოების მთაზე და ვერაფერი დაფარავს მას; მყარად დგას სიყვარულისა და თავმდაბლობის კლდეზე და ვერაფერი დაამსხვრევს მას! შორიდან ჩანს, რომ მწვერვალზეა დაფუძნებული; ანათებს, რადგან უფლის ეზოსა და ღმრთის სახლში დანთებული ჩირაღდანია. ასე ბრწყინავს ნათელი მისი წინაშე კაცთა და ვერცერთი ჭურჭელი ვერ დაფარავს მისი კეთილი საქმეების ბრწყინვალებას! ანათებს მთელ სამყაროში მისი სასწაულებით, როგორც მზის სხივი. ცნობილია ყველა მისი კეთილი საქმე და მოწყალება, ყველას აქვს მიღებული მისი სიყვარული და ყველას უხარია მისი ხსენება, როგორც დიდ სოupon that house; and it fell not: for it was founded upon a rock" [Mat. 7:24], and this rock as Paul the Apostle says is Saviour Jesus Christ Himself.

One of these wise men, a saint, a righteous and blessed person is the great Nicholas the Wonderworker, archbishop of Myra in Lycia, whom we commemorate today in this holy church, and who stands as a castle guarded by God on every side with four spiritual cannons: with faith, hope, love and modesty he stands on the top of the church rock. By means of the cannon of faith he repels heretics, the enemies of the church; with the cannon of hope he brings the desperate to God; by means of the cannon of love he helps the poor and those in trouble; by means of the cannon of modesty he raises sinners into Heaven.

He stands firmly on the mount of faith and hope, and nothing can cover him; he stands firmly on the rock of love and modesty and nothing can break him! It seems from a distance that he is a fixture on the top; he shines, for he is a torch lit in the garden of God and the house of the Lord. Thus, his light shines before the people and no vessel can hide the brilliance of his good deeds! His wonders cause him to shine throughout the world as a ray of the Sun. All his good deeds and charity are known, everyone has received

în patru féțe, caré nu să poate mișca ș-au zidit toți sfinții și toți drepții, ca niște înțelepți, casa bunătăților sale, și, după cuvântul Evangheliei: „Să pogorî ploae și veniră râurile și suflară vânturile și lovîră casa acéla și nu căzu, că era întemeiată pre piatră", care piatră iaste Hristos, după cum zice fericitul Pavel, dintru care înțelepți și sfinți și drepți iaste unul și acest fericit și de-a pururea pomenit, marele Nicolae, arhiereul Mirelor Lichiei, făcătoriul de minuni, a căruia pomenire săvârșim astăzi, întru acest sfânt lăcaș; carele stă deasupra muntelui bisericii ca o cetate păzită de Dumnezeu și întărită de toate patru părțile cu 4 tunuri duhovnicești: cu credința, cu nădéjdia, cu dragostia și cu smerenila. Și cu tunul credinții gonește departe pre vrăjmașii bisericii, pe eretici; cu tunul nădejdii aduce pre cei deznădăjduiți cătră Dumnezeu; cu tunul dragostei ajută celor săraci și lipsiți; cu tunul smereniei sue pe cei păcătoși la cerlu.

Stă nemișcat în muntele credinții și al nădejdii și nu să poate ascunde; stă întemelat în muntele dragostei și al smereniei și nu să poate pitula. Să véde de departe, că iaste la loc înalt; luminează ca o făclie aprinsă în casa Domnului, în curțile Dumnezeului nostru. Faptele lui céle bune strălucesc tuturor celor din casă, nu sânt ascunse sub obroc; luminează în toată lumea,

ლომონს აქვს ნათქვამი: „მართალი ადამიანის ქებით ხარობენ ერნი". *კანონად სარწმუნოებისა და ხატად სიმშვიდისა და მოძღვრად მარხვისა* – უგალობს მას ეკლესია – *ამიტომაც მოიგო მან სიმდაბლითა სიმაღლე და სიგლახაკითა სიმდიდრე.* ის ბოლომდე გაჰყვა თავის მოძღვარსა და მასწავლებელს, მაცხოვარ იესო ქრისტეს, კეთილ და ჭეშმარიტ მწყემსს, რომელმაც თავი დასდო სამწყსოსა თვისისათვის. წმინდა ნიკოლოზმა სრულად დაიცვა ღვთის მცნება და შეიყვარა ღმერთიც და მოყვასიც, როგორც საკუთარი თავი.

მის სრულყოფილ სიყვარულს ამტკიცებს ის დახმარება, რომელიც მან გაუწია სამ ქალიშვილს, როდესაც ისინი განსაცდელის წინაშე იდგნენ და შეეძლოთ დაეკარგათ თავისი სიწმინდე და ქალწულობა. გაიგო წმინდა ნიკოლოზმა მათი ულირსი მამის შესახებ, რომელმაც სილარიბის სახლიდან განდევნისათვის განიზრახა საკუთარი შვილების ქალწულობის გაყიდვა და ამ მიზნით გადაწყვიტა მოეყვანა აფროდიტე, ანუ მრუშობა და მცირეოდენი ოქრო-ვერცხლი ეშოვა. გულის სიღრმიდან სიმწრით, ოხვრითა და მხურვალე ცრემლებით გოდებდა წმიდა ნიკოლოზი და ფიქრობდა: „სამი ქალწულის სახეებს ვხედავ, როგორც სამოთხის სამ სათნოებას, ხოლო ამ ცოდვის ჩადენის შემდეგ შეიცვლებიან და გარდაიქცევიან ჯოჯოხეთის სამ ბოროტებად. მცირედი მოგების გულისთვის დაკარგავენ ისეთ ქონებას, რომელიც მთების გულებში დამალული ან მთელ მსოფლიოში გაფანტული განძზე მეტად უძვირფასესია; ეს მზისებური ნათელი მშვენიერება მზადაა,

his love, and everyone is happy to mention his name in the words of the great Solomon: "people rejoice praising a righteous person". *The law of faith, an icon of tranquillity, and a teacher of fasting*—sings the church to him—*that is why he gained highness through humiliation and wealth through poverty.* To the end, he followed his master and teacher, Jesus Christ the Saviour, a kind and true shepherd who sacrificed himself to his flock. Saint Nicholas fully observed God's commandments and loved God and his neighbours as his own self.

This perfect love is proved by a story about three virgins who were in trouble and in danger of losing their purity and virginity and whom he helped. Saint Nicholas heard about their worthless father who, in order to put an end to poverty in his family, proposed to sell his daughters' virginity, and therefore decided to admit Aphrodite, i.e. debauchery, and thus earn some gold and silver. Saint Nicholas lamented bitterly from the depth of his heart, shedding stinging tears and groaning, as he thought: "I behold the faces of these three virgins as three virtues of heaven, but after committing their sin they will turn into three evils of hell. For a small profit they will lose a fortune which is more precious than treasure hidden in the depth of the mountains or spread

ca lumina soarelui, minunile lui. Cunoscute-s de toți facerile lui de bine și mllosteniile, primite-s de toți blândețele lui și să bucură toți de pomenirea lui, după cum zice Solomon: „Lăudându-se dreptul, să veselesc noroadele". Îl mărturisesc pre dânsul adevărul lucrurilor, cum că iaste îndreptătoriul credinții și chipul blândeții și dascalul înfrânării, precum îl cântă bisérica și pentru acéia au agonisit prin smerenie céle înalte și prin sărăcie céle bogate. Acesta au urmat dascalului și învățătoriului său Hristos, păstoriului celui bun și adevărat, care ș-au pus sufletul pentru oi. Acesta au păzit porunca lui Dumnezeu desăvârșit și L-au iubit și pre Dânsul și pre aproapele său, ca însuș pre sine.

Îl dovedește ajutoriul ce au făcut din destul de mulți galbeni celor 3 fecioare, carele sta în cumpănă să-ș piarză fecioriia lor; că înțelegând sfântul cum că acel ticălos de tată al fételor, pentru ca să gonească sărăciia din casa lui, au socotit să chiiame în casa lui, pe Afrodita, adecă curviia și pentru ca să câștige puțin aur și argint, ca să se poată chivernisi, au vrut să vânză fecioriia fételor lui. Și oftând cu amar din mijlocul inimii lui și plângând cu lacrimi fierbinți zicea: 3 fecioare, carele să văd ca 3 bunătăți ale ralului, vor să se schimbe și să se prefacă spre 3 răutăți ale iadului și pentru puțin câștig vor să piarză o avuție

დაკარგოს საკუთარი ნათელიცა და სამკაულიც და გარდაიქცეს ბნელი ეშმაკების ბუდედ.“

ამ ფიქრების შემდეგ წმინდანმა თავის გულში თქვა: „არა, ბოროტო სულო, არ დავუშვებ, რომ ზეცას დააკლდეს ამგვარი სამი ულამაზესი ვარსკვლავი, არ დავუშვებ, რომ ჯოჯოხეთმა შთანთქოს ასეთი წმიდა სულები და ასეთი უმშვენიერესი ყვავილები. ჰოი, ცრუო სიყვარულო, მე გადაგიტეხავ ისრებს, რომლებიც ჭრილობის გარეშე კლავენ; ლუციფერო, მე გაგირღვევ ყველა შენს ბადეს და გაგიქარწყლებ მთელ შენს მზაკვრობას.“

ასე თქვა წმიდანმა და მყისვე დამალა მზემ ყველა სხივი და დღის სინათლე სრულად ჩაქრა. ღამის სიბნელეში, როდესაც, დაღლილობის გამო, ცამ ყველა თვალი დახუჭა დასაძინებლად ისე, რომ არც მთვარეს ეღვიძა და არც ყველაზე მცირე ზომის ვარსკვლავებს ჰქონდათ გახსნილი თავისი ვერცხლისფერი სახეები, ისე სწრაფად გაიქცა წმინდა ნიკოლოზი ღარიბი სახლისკენ, თითქოსდა არ ყოფილიყო კეთილის განმზრახველი, არამედ ბოროტმოქმედი, და ერთხელ და ორჯერ კი არა, არამედ სამჯერ შიგ შეუყარა უამრავი ოქრო. ამით გააგდო სიღარიბე და მასთან ერთად ბოროტი და ბილწი განზრახვა და იხსნა სამი ქალწულის სიწმინდე ეშმაკის მახისგან.

ნახეთ, რა ქნა წმიდანმა?! დაინახეთ, სიკეთის კეთებისთვის გულის რაოდენი სიმხურვალე ჰქონდა?! მიხვდით, მოყვასის მიმართ რა დიდი სიყვარული ჰქონდა?! ისწავლოს ახლა ყველა მდიდარმა თუ ღარიბმა! როდესაც გაიგებთ ძმის, მოყვასი ქრისტიანის გაჭირვებას, სუფთა სიყვარულით და

throughout the world; this Sun-like bright splendour is ready to lose its light and jewels and become a nest of dark devils”.

After these thoughts the saint said to himself: “No, you evil spirit, I will not let Heaven lose three stars so beautiful, I will not let hell consume souls so holy and flowers so beautiful. Hail, false love, I will break your arrows which kill without wounding; Lucifer, I will rip all your nets and drive out all your perfidy”.

Thus spoke the saint, the Sun at once hid its every ray, and daylight faded away. In the nocturnal darkness when, the exhausted sky closed all its eyes to sleep, so that neither the Moon was awake, nor had the smallest stars opened their silver faces, Saint Nicolas ran to the shabby house as fast as though he was not well-intentioned but was an evil-doer and, not once or twice, but three times threw a considerable amount of gold into the house. Thus, he drove poverty away and with it the evil and filthy intention, and saved the purity of the three virgins from the devil’s net.

Do you see what the saint did? Do you see how eager was his heart to do good? Do you understand how great his love of his neighbours was? So now let all rich or poor learn! When you hear about the hardships of your brother, fellow Christian, help him with a pure heart with-

caré iaste mai cinstită decât toate avuțiile ce sânt ascunse supt munți, sau decât toate câte ocolește toată lumea; și acea frumosețe luminată ca a soarelui iaste să-și piarză lumina și podoaba și să se facă scaun, sau să zic mai chiar cuib întunecaților draci.

Deci, acéstia ce am zis mai sus, înțelegându-le sfântul, au zis în sine: ba, diavole, nu voiu lăsa să se lipsească ceriul de stéle frumoase ca acéstia, nu voiu să câștige iadul suflete atât de curate și flori așa de frumoase. Eu, o, dragoste mincinoasă, voiu să-ți sfărâm săgețile, carele fără de rană omor; eu, Luceafărule, voiu să-ți sparg toate mrejile și-ți voiu piiarde tot vicleșugul.

Așa au vorbit sfântul, apoi, pe urmă, după ce au ascuns soarele toate razele lui și s-au stins de tot lumina zilei între întunérecul nopții și când ceriul, de osteneală, au fost închis spre somn toți ochii lui, atâta cât nici luna nu priveghiia, nici una din stélele céle mai mici avea deșchise tâmplele lor céle de argint, atunce ca când ar fi fost nu făcător de bine, ci ca un hoț, aleargă cu mare grabă la acea săracă de casă și aruncând în lăuntru, nu zic o dată, sau de doao ori, ci de trei ori, mulți galbeni, au gonit cu aceasta sărăciia și tot răul și tot cugetul necuvios și au mântuit fecioria celor 3 fecloare din cursele diavolului.

პირფერობის გარეშე დაეხმარეთ, თუ გაქვთ საშუალება ფულით ან სხვა რაიმე მატერიალური საშუალებით, თუ არადა – თუნდაც კეთილი რჩევით ან ნუგეშის სიტყვით. ამ შემთხვევაში არა მარტო მე, არამედ ყველა ღვთის მოშიში ქრისტიანი ასეთ მორწმუნეს ჩათვლის წმიდა ნიკოლოზის და სხვა წმინდანების თანასწორად. მოწყალების მიმართ ღმერთიც იმდენად მადლიერი და მიმღებია, რომ სარწმუნოებით და სიყვარულით შეწირულს ერთნაირად იღებს, ბევრსა თუ მცირედს, ანუ ნებისმიერ მოწყალებას, თუ ის სუფთა გულით შესაძლებლობების შესაბამისადაა გაღებული.

ამის მაგალითს ვხედავთ ქვრივის მიერ ორი ლეპტის შეწირვაში, რაც მაცხოვარ იესო ქრისტეს მიერ ყველაზე დიდ შესაწირად იყო მიღებული და ასევე იმ იგავში, სადაც მე-11 ჟამს მისულებისათვის იგივე საზღაური გადაუხადა ვენახის პატრონმა, რაც პირველივე ჟამიდან მომუშავეებს. თუ მოწყალების გაღებით ჩვენს მეზობლებს გავუკეთებთ ხოლმე სიკეთეს, როგორც ამას გვასწავლის წმინდა წერილი და უშუალოდ მაცხოვარი იესო ქრისტე, რომელიც ყველაფრის საწყისი და დასასრულია, რას ფიქრობთ, რა სიკეთე აგვინაზღაურდება ამით? ნეტავ, როგორ შეგვეწევა ღმერთი ყველაფერში? რადგან დავით წინასწარმეტყველი ამბობს: „წყალობა უფლისა საუკუნითგან და ვიდრე უკუნისამდე მოშიშთა მისთა ზედა". განა არ ვიქნებით ჩვენც მართლები, განა არ ვიქნებით ჩვენც წმიდანები? რადგან ასე გვიბრძანებს ჩვენ მაცხოვარი იესო ქრისტე: „წმიდები იყავით, რადგან წმიდა ვარ მე, უფალი".

It is demonstrated in the story about a widow who gave two *lepta* which were accepted as the most abundant donation by Jesus Christ the Saviour, and also in the fable which tells us that those who came to work at the 11th hour received the same wages from the vineyard owner as those who worked from the first hour. If by giving alms we do good to our neighbours as we are taught by the Holy Writ and Jesus Christ the Saviour Himself who is the beginning and the end of everything what benefits do you think we shall receive in reward? I wonder how God will help us in everything. For David the Prophet says: "But the mercy of the Lord is from everlasting to everlasting upon them that fear Him" [Psalm 102:17]. Will we not also be righteous, will we not also be holy? For it is what Jesus Christ

Auzit-aţi fapta sfântului? Priceput-aţi fierbinţeala inimii lui spre a face bine? Înţeles-aţi putéria dragostei cătră aproapele? Afle-să şi acum vreunul, au din cei bogaţi, au din cei săraci, după ce va cunoaşte lipsa şi sărăciia fratelui său, creştinului, carele iaste aproapele său, să-i facă ajutor la nevoia lui, cu dragoste curată şi făr' de făţărie, de nu va avea putére cu bani sau cu altcevaş, măcar cu un sfat bun, sau cu un cuvânt de mângâiare şi nu numai eu, ci toţi creştinii cei ce să tem de Dumnezeu, îl vor ţinea întocma cu sfântul Nicolae şi cu alţi sfinţi, că atâta iaste Dumnezeu de mulţemit şi priimitor, cu multă dragoste de cel puţin a aceluia ce o va face cu credinţă şi cu dragoste, ca şi de cel mult a aceluia ce poate face.

Şi putem lua pildă de pe cei doi filéri ai văduvei, că au fost priimiţi foarte de Hristos şi de pe plata celor ce au lucrat în vie la ceasul al 11, că li-au plătit ca şi celor din ceasul cel dintâi. Că de am face cu acest mijloc bine vecinilor noştri, cum au făcut sfinţii şi cum ne învaţă Sfintele Scripturi sau mai vârtos să zic, cum ne învaţă singur Hristos, carele iaste începutul şi sfârşitul tuturor, oare ce bine socotiţi că am avea? Oare ce spor ni-ar da Dumnezeu în toate? Că zice prorocul David: „Vola celor ce să tem de Dânsul va face şi rugăciunea lor va asculta". Oare n-am fi şi noi drepţi, n-am fi şi noi

ლი, თქვენი ღმერთი".

კეთილი საქმეებით ხდება ადამიანი წმიდა და ქებული და არა ბოროტი საქმეებით. არც განთქმულ სახელს დატოვებს ადამიანი გარდაცვალების შემდეგ, თუ ბოროტი საქმეები ექნება ჩადენილი ან თუ ვუკეთებთ ვინმეს მცირეოდენ სიკეთეს და ამას ვაკეთებთ პირფერობით, რომ ხალხმა გვაქოს. თანაც თუ ვინმეს პატარა სიკეთეს გავუკეთებთ, მერე გვინდა, რომ ის ადამიანი ყველაფერში ჩვენი მონა, მორჩილი გახდეს და თუ ეს ასე არ ხდება, ცხვირიდან გამოვადენთ ხოლმე მთელ ჩვენს სიკეთეს: ვლანძრავთ, ვაგინებთ დავწყევლით კიდევაც, რომ ღმერთმა დასაჯოს და ხალხშიც ვლაპარაკობთ ამის შესახებ. თავს ვიქებთ, რა დიდი სიკეთე გავუკეთე იმ ადამიანს, ის კი ასეთი უმადურია.

მაგრამ ჩვენი მასწავლებელი მაცხოვარი იესო ქრისტე ასე კი არ გვასწავლის, არამედ გვეუბნება: როდესაც ვაკეთებთ სიკეთეს ან ვილებთ მოწყალებას, მარცხენამ არ უნდა იცოდეს, რას აკეთებს მარჯვენა. მაშასადამე, თუ ვინმეს აქვს სურვილი, გამოასწოროს თავისი ცხოვრება ისე, როგორც მე გელაპარაკებით, იმან მიწის მაგივრად ნიადაგად სიყვარული აიღოს, რათა სარწმუნოებამ იქ გაიდგას ფესვები, გაიზარდოს დიდ ხედ და თავის დროზე გამოიღოს მდიდარი ნაყოფი, როგორც ამას ამბობს დავით წინასწარმეტყველი: ყველა ხე და ყველა მცენარე მიწიდან აღმოცენდება და იზრდება, ხოლო თუ მიწა არ აქვს, ის ხმება და კვდება. ასევეა სარწმუნოებაც. თუ აღმოცენდება სიყვარულიდან, ის იზრდება, ძლიერდება და სათნოებების ყველა ნაყოფს იღებს,

our Saviour demands from us: "Ye shall be holy: for I the Lord your God am holy" [Leviticus, 19:2].

Kind deeds make man holy and praised, and not evil acts. Nor is a man's name celebrated after his death If he did evil things, nor will ours if we do someone a bit of good, and do it hypocritically thinking that people will praise us. And if we do someone a bit of good and then want him to become our servant in everything, and he refuses to do so, we do everything to make him regret any good we have done to him: we scold him, abuse him, and curse him, and wish that God punished him, and we speak about it all in public. We praise ourselves and stress the good we did him, and accuse him of being so ungrateful.

But our teacher and Saviour Jesus Christ does not teach us this but says: when we do some good or give alms our left hand should not know what our right hand does. If anyone therefore wishes to make his life better as I tell you, he, instead of soil should use love as the ground for faith to make roots in, to grow a strong tree, and when the time comes to bring rich fruit, as David the Prophet says: every tree and every plant springs up and grows from the soil and if the soil is not enough, they wither and die. The same is true with relation to religion. If it stems from love, it grows, becomes

sfinți? Că așa ne poruncește Hristos: „Faceți-vă sfinți, că Eu sfânt sunt".

Cu fapte bune să face omul lăudat și sfânt, iară nu cu fapte réle. Nici nume vestit va putea să lase neștine, după moarte, cu răutăți. Iară noi acum, de facem vreodată cuiva vreun bine sau vreo îndemână, cât de puțin, o facem mai mult cu fățărie, pentru ca să ne laude oamenii și de nu să va supune întru toate, după pohta noastră, vom să-i scoatem binele acela pe nas, împutându-i totdeauna și blestemându-l, îi zicem să-l osândească binele ce i-am făcut și ne lăudăm cătră unii și cătră alții.

Dară, Dascălul nostru Hristos nu ne învață așa, ci zice: „Când facem milostenie sau alt bine, să nu știe stânga ce face dreapta". Deci, cine va vrea să isprăvească desăvârșit și precum să cade acéste ce zic, albă în loc de pământ dragostea, că acolea să va înrădăcina credința, ca un copac și-și va da roada sa la vrémea sa, după cum zice David: că toț copacii și toate erburile, răzimând în pământ cresc și să măresc și-și dau roada, iar deaca nu razimă în pământ să usucă și pier. Așa și credința, răzimând în dragoste créște și să mărește și face toate rodurile bunătăților, căci pământul credinții iaste dragostea.

La céle zéce porunci ce-au dat Dumnezeu lui Moisi în muntele Si-

რადგან სარწმუნოების ნიადაგი სიყვარულია.

სინას მთაზე ღმრთის მიერ მოსესთვის მიცემულ ათ მცნებაში პირველი და ყველაზე დიდი არის სიყვარულის მცნება; რადგან არ უთქვამს, გწამდეს უფალი ღმერთი შენიო, არამედ: „შეიყვარე უფალი ღმერთი შენი ყოვლითა გულითა შენითა და ყოვლითა სულითა შენითა და ყოვლითა გონებითა შენითა და მოყუასი შენი, ვითარცა თავი თვისი!"

ნეტავ, რატომ თქვა, „შეიყვარე მოყუასი შენი, ვითარცა თავი თვისი"? ორი მიზეზით: პირველი – იმისთვის, რომ შენც უნდა ამჟღავნებდე სიყვარულს ისე, როგორც ყოველთვის ამჟღავნებდა და ამჟღავნებს სიყვარულს ღმერთი შენ მიმართ და მეორე – ყველა ადამიანს საკუთარი თავი უყვარს ყველაზე მეტად და თავისთვის უნდა პატივიც და სიკეთეც. შესაბამისად, ამ მაგალითით ღმერთმა გვითხრა, როგორ უნდა გვიყვარდეს ჩვენი მოყვასი. ღმერთმა დაგიფაროს, მაგრამ თუ შეგემთხვევა ისეთი რამ, რომ შენს სახლს მოეკიდება ცეცხლი, ან თავს დაგესხმებიან ქურდები, პირველი, ვინც დაგეხმარება – იქნება შენი ახლო მეზობელი და არა შენი ღვიძლი ძმა, რადგან ის შორსაა. ვისაც სიმართლით უყვარს, ისაა ნამდვილი მორწმუნე. წმიდა მოციქული იოანე ღვთისმეტყველი ამბობს: „უკეთუ ვინმემ თქუას, ვითარმედ მიყვარს ღმერთი და ძმაი თვისი სძულდეს, მტყუარ არს, რამეთუ, რომელსა არა უყუარდეს ძმაი თვისი, რომელი იხილა, ღმერთი, რომელი არა უხილავს, ვითარ ძალ-უც შეყუარებად?" ამის თაობაზე მაცხოვარ იესო ქრისტესაც

stronger and brings every fruit of virtue, since the soil of faith is love.

Among the ten commandments given to Moses by God on Mount of Sinai the first and the greatest is love; for he did not say believe in Lord thy God but "Thou shalt love the Lord thy God with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy mind and thou shalt love thy neighbour as thyself!" [Mat. 22: 37-38].

Why did he say "thou shalt love thy neighbour as thyself"? There are two reasons: the first is that you too must show your love, just as God always showed and shows his love to you, and the second is that every man loves his own self more than anyone else, and wants honour and everything good for himself. Accordingly, by this example God told us how we should love our neighbours. God forbid, but if it so happens that your house is on fire, or thieves break into it, the first who comes to help you is your neighbour and not your brother because he lives far away. Whose love is righteous, he is a true believer. Saint John the Theologian says: "If a man says I love God, but hateth his brother, he is a liar, for he that loveth not his brother whom he hath seen, how can he love God whom he hath not seen?" [1 John, 4:20]. And our Saviour Jesus Christ also spoke to his disciples about it: "By this shall men know that ye are my disciples, if ye have

naii, porunca cea dintâi şi mai mare iaste pentru dragoste; că n-au zis să crezi în Domnul Dumnezeul tău, ci să iubeşti pre Domnul Dumnezeul tău, din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău şi din toată vârtutea ta şi pre aproapele tău ca însuţi pre tine".

Şi oare pentru ce au zis: „Să iubeşti pre aproapele tău, caînsuţi pre tine?". Pentru doao lucruri: una, pentru ca să arăţi dragostea care au arătat şi arată totdeauna Dumnezeu către tine şi alta pentru căci fieştecare om să iubéşte pre sine mai vârtos decât toate lucrurile şi-şi pohtéşte cinstea şi binele; şi pentru acéia au zis să iubească cu acest mijloc pre aproapele său. Că să ferească Dumnezeu, când ţi să va aprinde casa, sau când te vor năpădi niscai hoţi, vecinul tău cel de aproape va să vie să-ţi ajute, iar nu frate-tău sau altcineva din ruda ta, că aceia sânt departe; că cel ce iubéşte cu dreptate, acela şi créde. Că zice sfântul Ioann Bogoslovul: „De va zice cineva că iubéşte pre Dumnezeu şi pre fratele lui îl uraşte, mincinos iaste; că cel ce nu iubéşte pre fratele lui, că l-au văzut (şi-l véde totdeauna), dară pre Dumnezeu, că nu L-au văzut, cum Îl va putea iubi?". Pentru aceasta şi Domnul Hristos au zis către ucenicii Lui: „De pe aceasta vor cunoaşte toţi că-Mi sânteţi ucenici, de veţi avea dragoste între voi".

უთქვამს თავისი მოწაფეებისთვის: „ამით ცნან ყოველთა, ვითარმედ ჩემნი მოწაფენი ხართ, უკუეთუ იყუარებოდით ურთიერთას".

ახლა შენ, საცოდავო ადამიანო, შენ გქვია ქრისტიანი და ქრისტეს მოწაფე? სადაა შენი სიყვარული მოყვასის მიმართ? სადაა შენი მორჩილება შენი მოძღვრისა და მასწავლებლის მიმართ? რამდენ დღესაც არ იცხოვრებ ქრისტიანულად, მით უფრო დიდ სასჯელს დაიმსახურებ. არ გქონდეს იმედი, რომ მხოლოდ ქრისტიანის სახელის ტარებით ცხონდები, რადგან ამბობს მაცხოვარი იესო ქრისტე: „არა ყოველმან რომელმან მრქუას მე: უფალო, უფალო, და შევიდეს იგი სასუფეველსა ცათასა, არამედ რომელმან ყოს ნებაი ჩემი". ქრისტეს ნება კი სხვა არაფერია, გარდა სიყვარულისა, და ვისაც გააჩნია მოყვასის სიყვარული და სიკეთეს უკეთებს მას, ეს ის ადამიანია, რომელიც ღვთის ყველა მცნებას ასრულებს. ის, ვინც რჩება სიყვარულში, ის ღმერთში რჩება და ღმერთი მასში, როგორც ამას ამბობს წმიდა მოციქული იოანე.

ამჟამად კი ჩვენი ქრისტიანები იმდენად განუდგნენ ღმერთს, რომ იგი მატყუარადაც გამოყავთ და ამბობენ, ვითომ წმიდა წერილი ზღაპარია და ადამიანების გამოგონილიაო. ამბობენ ხოლმე: როგორ შეიძლება, რომ მიყვარდეს ჩემი მეზობელი, თუ იგი ჩემი მტერიაო? ვიდრე იმას იფიქრებ, რომ შენი მეზობელი შენი მტერია, შენ ვერ იქნები ქრისტიანი; არამედ უნდა თქვა, რომ ხარ წარმართი, ურჯულო და უნამუსო კაცი. შენი უფალი მაცხოვარი იესო ქრისტე გიბრძანებს, გიყვარდეს შენი მტრებიც და სიკეთესაც უკეთებდე მათ, ხოლო

love for one another" [John, 13:35].

And now you, you miserable men, are you called Christians and Christ's disciples? Where is your love for your neighbour? Where is your obedience to your master and teacher? Your punishment will be heavier as you do not lead Christian lives for days. Do not hope that you will be saved just because you call yourself Christians, for our Saviour Jesus Christ says: "Not everyone that says unto me, Lord, Lord, shall enter into the kingdom of heaven; but he that doeth the will of my father which is in heaven" [Mat. 7:21]. And Christ's will is nothing but love, and he who has love for his neighbours and does good to them is the one who observes all God's commandments. He who stays in love, stays in God and God stays in him, as Saint John the Apostle states.

But now our Christians are so distanced from God that they even call Him a liar, and say that Holy Writ is a fairy tale made up by people. They used to say: how can I love my neighbour if he is my enemy? As long as you think that your neighbour is your enemy, it is impossible for you to be a Christian; you had better say that you are a gentile, an unbeliever and a dishonest man. Your Lord Saviour Jesus Christ orders you to love your enemies and do good to them, but you object and do not obey Him. You do not understand that you are

Dară acum, tu, ticăloase oame, te numești creștin și ucenic lui Hristos? Dară unde iaste dragostea ce ai către fratele tău? Ce fel de ascultare faci Dascalului și Învățătoriului tău? Încailea zi că nu ești creștin, că-ți faci mai multă osândă. Nu te nădăjdui că numai cu numele ce ai, de te numești creștin, că te vei mântui, că zice Hristos: „Nu cei ce-M zic Mie «Doamne, Doamne», vor întra întru împărăția ceriului, ci cei ce fac voia Mea". Voia lui Hristos nu iaste alta, făr' numai dragostea; și cel ce are dragoste către aproapele său și-i pohtește binele, acela face toate poruncile lui Dumnezeu, că cel ce rămâne în dragoste, rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu într-însul, după cum zice Ioann.

Iară acum creștinii noștri atâta stau împotriva lui Dumnezeu, cât Îl fac și mincinos și Sfânta Scriptură zic că sânt basne și aflări omenești. Și zic: dară cum voiu să iubesc pre vecinul mieu, că-mi iaste vrăjmaș? De vréme ce zici că-ți iaste vrăjmaș, nu te numi creștin; ce zi că ești un păgân și un om făr' de lége și făr' de obraz. Că Stăpânu-tău Hristos îți poruncește să iubești pre vrăjmașii tăi și să le faci bine și tu îi stai împotrivă și nu vei să-L asculți. Dară nu-ți iai seama că tu ești om și mâine, poimâine vei să mori și va să te mănânce pământul și viermii. Și de să va întâmpla să-ți stea împotrivă sluga ta, sau argatul tău, nu te mânii

შენ ეწინააღმდეგები და არ ემორჩილები მას. ვერ აცნობიერებ, რომ შენ კაცი ხარ, ხვალ ან ზეგ მოკვდები და მიწა და ჭიები შეგჭამენ. თუ ისე მოხდა, რომ შენი მოსამსახურე ან მოჯამაგირე შეგეწინააღმდეგა, განა არ გაუჯავრდები და არ დასჯი? ხოლო მაცხოვარი იესო ქრისტე, რომელიც ჩვენი ჭეშმარიტი ღმერთი და მთელი მსოფლიოს მსაჯულია, როგორ ფიქრობ, არ გაგასამართლებს და არ დაგსჯის საუკუნო ტანჯვით? დააკვირდი, იმას, ვისაც შენ მტერს ეძახი, სინამდვილეში შენი მტერი არ არის, არამედ მეგობარია, თუ მოიქცევი ისე, როგორც შენ გასწავლის ქრისტე; ხოლო თუ არ მოიქცევი ღვთის ბრძანების შესაბამისად, შენ თვითონ შენივე თავის მტერი და სულის წარმწყმედელი იქნები. ადამს თავის დროზე რომ დაეჯერებინა ღვთის მცნებისთვის, არ დაისჯებოდა არც თვითონ და მასთან ერთად არც მთელი კაცობრიობა; ჩვენც ახლა რომ ვიყოთ ქრისტეს ნამდვილი მორჩილები, არ ვიქნებოდით ასეთ გაჭირვებასა და მწუხარებაში.

პავლე მოციქული კორინთელთა მიმართ ეპისტოლეს მე-13 თავში წერს: „ენასა ღათუ კაცთასა და ანგელოზთასა ვიტყვი, ხოლო სიყუარული არა მაქუნდეს, ვიქმენ მე, ვითარცა რვალი, რომელი ოხრინ, გინა წინწილანი, რომელნი ხმობედ. და მაქუნდეს ღათუ წინაისწარმეტყუელებაი და უწყოდი ყოველი საიდუმლოისა ყოველი მეცნიერებაი, და მაქუნდეს ღათუ ყოველი სარწმუნოებაი ვიდრე მთათაცა ცვალებადმდე, და სიყუარული თუ არა მაქუნდეს, არა-ვე-რაი ვარ. და შე-ღათუ-ვაჭამო ყოველი მონაგები ჩემი და მივსცნე ხორცნი ჩემნი

a human, that you may die in a day or two, and earth and worms will eat you. If it so happens that your servant or handyman opposes you, will you not rebuke and punish him? And do you not think our Saviour Jesus Christ, who is our true God and judge of the whole world, will not judge and punish you with eternal tortures? Think carefully, he whom you call your enemy is, in fact, not your enemy but your friend, if you behave just as Christ teaches you; but if you do not behave according the order of God, you yourself will be your enemy and ruin your soul. If Adam had behaved according God's commandment, neither he nor the rest of humanity together with him would have been punished; and we also, if we now really obeyed Christ we would not be in such trouble and grief.

In chapter 13 of the first epistle to the Corinthians Paul the Apostle writes: "Though I speak with the tongues of men and of angels, and have not charity, I am become as sounding brass or a tinkling cymbal. And though I have the gift of prophecy and understand all mysteries, and all knowledge, and though I have all faith, so that I could move mountains, but have not charity, I am nothing. And though I bestow all my goods to feed the poor, and though I give my body to be burned, and have not charity, it profiteth me

pre dânsul şi-l baţi? Dară Hristos, că iaste Dumnezeul cel adevărat şi va să judece toată lumea, pentru neascultarea ce-l faci, oare socoteşti că nu te va pedepsi şi te va bate cu osânda în véci? Iară dară că nu-ţi iaste vrăjmaş, vrăjmaşul tău, ci mai vârtos priiaten, că te duce la bine, deaca vei face cum te învaţă Hristos; iară de nu vei face aşa, îţi eşti tu însuţi vrăjmaş şi pierzător sufletului tău. Că de ar fi ascultat Adam porunca lui Dumnezeu, n-ar fi venit la atâta osândă neamul omenesc; şi noi acum, de am asculta pe Hristos, n-am fi într-atâtea scârbe şi nevoi.

Pavel apostolul zice la 13 capete către corinthéni: „De voiu grăi, cu limbile oamenilor şi cu ale îngerilor şi dragoste să nu aibu, făcutu-m-am ca o aramă răsunătoare, sau ca o tobă bătând; şi de voiu avea prorocie şi voiu şti tainele toate şi toată înţelégerea şi de voiu avea toată credinţa cât măgurile a le muta, iară dragoste să nu aibu, nimic nu sânt. Şi de voiu da toată avérea mea şi de-mi voiu da trupul mieu să-l arz şi dragoste să nu aibu, nimic nu folosesc".

Auzit-ai ce zice? Dară tu, căci urăşti pre fratele tău atâta cât nici în ochi nu vei să-l vezi, ci-i porţi pizmă şi-l zavistueşti pre la unii şi pre la alţil, ca să-i faci pagubă şi să-l supui, să-l sărăceşti, tu, adevărat nu eşti creştin, nici om pe pământ, ce eşti singur satana, carele au pârât

დასაწუველად, და სიყუარული არ მაქუნდეს, არარაივე სარგებელ არს ჩემდა“.

გაიგე, რას ამბობს?! ხოლო შენ რომ გძულს შენი ძმა იმდენად, რომ თვალით დანახვაც არ გინდა მისი, გშურს მისი, ყველასთან ცუდს ლაპარაკობ მასზე, ყველგან და ყოველთვის ცდილობ, გაუკეთო ბოროტება და ზარალი მიაყენო, ასეთი ქმედებებით ნამდვილად არ ხარ ქრისტიანი, ადამიანიც კი არ ხარ, არამედ სატანა, რომელმაც დააშორა ადამი ღმერთს. და რომელია ის მღვდელი, რომელიც შენ, ცილისმწამებელს, ქრისტეს სისხლსა და ხორცს გაზიარებს?! ის ნამდვილად არ იქნება მღვდელი, არამედ იუდა და ქრისტეს გამყიდველია. ასეთ მღვდელს ღმერთი არ შეუნდობს, რამდენი სიკეთეც არ უნდა გააკეთოს, რამეთუ გვასწავლის ქრისტე: „წყალობაი მნებავს და არა მსხუერპლი“.

ამიტომ, ჩემო საყვარელნო ქრისტეს მიერნო ძმანო და კურთხეულნო ქრისტიანენო, რომლებიც შეიკრიბეთ დღეს აქ, რომ იდღესასწაულოთ და გაიხაროთ წმიდა ნიკოლოზის ხსენებით, თითოეულმა, შეძლებისდაგვარად, მაგალითი უნდა ავიღოთ წმიდანისაგან. დავემსგავსოთ მას და, უპირველეს ყოვლისა, შევიყვაროთ ღმერთიც და როგორც წერია თავდაპირველ მცნებაში – ჩვენი მოყვასიც; გვიყვარდეს ჩვენი მტრები და სიკეთით მივაგოთ მათ, პატივი ვცეთ ჩვენს მშობლებს, როგორც ხორციელებს, ვინც გაგვაჩინეს, ასევე სულიერებსაც, ანუ ღირსეულ ბერებსა და პატიოსან მღვდლებს. რაც შეგვიძლია მოვერიდოთ მრუშობას, ლოთობას, შურს, ღალატს, ცუდ ჩვევებს, ბოროტ

nothing” [1 Corinthians, 13:1-3].

Do you understand what he says?! If you hate your brother so much that you do not want even to see him; if you envy him or speak bad things about him everywhere, and always try to do him evil or harm him, if we judge you according such actions, you are certainly not a Christian; you are not even human but Satan who separated Adam from God. And is there then a priest who gives you, a vilifier, Holy Communion of Christ’s body and blood? He would not really be a priest, but a Judas and traitor of Christ. God will not forgive such a priest, no matter how much good he does since Christ teaches us: “I will have mercy and not sacrifice” [Mat. 9:13].

Therefore, my beloved brethren in Christ, and blessed Christians who gathered here today to celebrate and rejoice in memory of Saint Nicholas, every one of us should, as far as possible, follow the Saint’s example. We should resemble him and first of all, love God and, as it is written in the first commandment, also our neighbours; let us love our enemies and respect them by doing them good, let us respect our parents as bodily persons who gave us life, and also our spiritual parents, that is our worthy monks and honest priests. Stay as far as possible from debauchery, hard drinking, envy, treachery, bad habits, evil

pre Dumnezeu la Adam. Şi care preot iaste acela de te ispoveduiaşte şi te lasă pre tine, cela ce pârăşti de te cumineci? Acela, adevărat, nu iaste preot, ci iaste singur luda şi vânzător lui Hristos şi nu i să va erta nicl popei, nici aceluia, măcar de ar face câte alte bunătăţi. Că zice Hristos: „Milă pohtesc, iară nu jărtvă”.

Pentru aceasta dară, iubiţii miei întru Hristos fraţi şi blagosloviţi creştini, câţi v-aţl adunat astăzi ca să prăznuiţi şi să vă bucuraţi de pomenirea sfântului, trebue, după cât va fi putinţa a fieştecărlia, luând pildă de pe faptele sfântului, să ne asămănăm lui şi să iubim întâi pre Dumnezeu, după cum iaste scris la porunca cea dintâi şi pe aproapele nostru; să iubim pre vrăjmaşii noştri şi să le facem bine. Să cinstim pre părinţii noştri, atâta pre cei ce neau născut, cât şi pre cei sufleteşti, carii sunt cuviosii călugări şi cucernecii preoţi. Să ne ferim, din cât ne va fi putinţa, de curvie, de beţie, de zavistii, de vânzări, de apucărl, de năpăşti şi de alte multe ca acéstia că, sânt aflări ale începătoriului de răutăţi ale diavolului, pentru ca să ne desparţă de Hristos, Domnul nostru, şl să-şi bată joc de noi, după pohta lui. Şi deaca vom păzl acéstia câte am zis, atunce vom fi creştini buni şl adevăraţl ucenici a adevăratului Hristos Dumnezeu şl făr’ de nici o îndoială să avem nădéjde bună că aicl, întru această lume

საქმეებს, სხვა მრავალ მსგავს ქმედებებს, რადგან ყველაფერი ეს ეშმაკის მოგონილია, რომ დაგვაშოროს მაცხოვარს იესო ქრისტეს და აბუჩად აგვიგდოს, როგორც მოისურვებს. და თუ დავიცავთ ყველაფერს, რაზედაც გესაუბრეთ ახლა მე თქვენ, ამ შემთხვევაში ვიქნებით კარგი ქრისტიანები და ჭეშმარიტი ღვთის, მაცხოვარ იესო ქრისტეს, ნამდვილი მოწაფეები. შესაბამისად, ყველანაირი ეჭვის გარეშე ვიქონიოთ რწმენა, რომ ამქვეყნად გვექნება მშვიდი და უშფოთველი ცხოვრება, ასევე იმ ქვეყნადაც ვიქნებით ნეტარებაში და მარადიულ სიხარულში წმიდა ნიკოლოზთან და სხვა წმიდანებთან ერთად ცათა სასუფეველში, რომელსაც ყველანი მოვიპოვებთ უფალი იესო ქრისტეს მადლით, რომლის წყალობაც ყოფილიყოს თქვენ თანა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ!

deeds, and many other similar actions since all these are made by the devil in order to distance us from our Saviour Jesus Christ and to scoff at us as he likes. And if we observe everything that I have told you now, we will in this case be good Christians and genuine disciples of the true God, our Saviour Jesus Christ. Accordingly we should, casting away any doubts, hope that we will have a calm and peaceful life in this world, and in the next world we will also be in grace and eternal joy together with Saint Nicholas and other saints in the kingdom of Heaven, which we will all attain thanks to the grace of our Lord Jesus Christ, whose mercy be with you now and for ever and forevermore. Amen.

vom petréce viiață pacinică și făr' de turburare, iară în cea viitoare ne vom bucura și ne vom veseli împreună cu sfântul Nicolae și cu toți sfinții, întru împărăția ceriului, caré cu toții să o dobândim, prin darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui milă rugăm să fie pururea cu voi. Amin.

ქადაგება წმიდა მოციქულების – პეტრეს და პავლეს ხსენების დღეზე, ივნისის თვის 29

იმდენად დიდია წმიდა მოციქულების პეტრესი და პავლეს ღირსებები, რომელთა ხსენებასაც აღვასრულებთ ჩვენ დღეს, რომ კაცთა ენას ვერ ძალუძს მათი აღწერა.

იმდენად მდიდარი და მრავალრიცხოვანია მათი ღვთითშთაგონებული სწავლებები, რომ აღემატება ზღვის ქვიშისა და ცის ვარსკვლავების რიცხვს. იმდენად დიდია მათი ღვაწლი, რომ ადამიანის გონება ამას ბოლომდე ვერასდროს ვერ ჩასწვდება და ვერცერთი ამქვეყნიური ენა ამას ვერ აღწერს. იმდენად დიდებულია მათი საქმეები, რომ ვერცერთ ბაგეს ვერ ძალუძს, აღავლინოს მათთვის ღირსეული ქება.

მაშასადამე, წარმოდგენა არ მაქვს, რა უნდა ვქნა ახლა, რომ ასეთი დიდი წმინდანებისთვის შესაფერისი ქება აღვავლინო. ვილაპარაკო? მაგრამ ჩემმა უმეცარმა და სულელმა გონებამ რა უნდა ილაპარაკოს, რომ ღირსეულად ადიდოს ეს ორი წმიდანი? გავჩუმდე? მეშინის არ დავისაჯო, როგორც უმადური, რომელიც მალავს წმიდა პეტრეს და პავლეს დამსახურებას მართლმადიდებელი ეკლესიისა და მთელი მსოფლიოს წინაშე ღვთაებრივი განგებულების, ანუ ქრისტიანული სარწმუნოების გავრცელების საქმეში, რაც გულისხმობდა წარმართი ერების, გზააბნეული პირმეტყველი სამწყსოს, ქრისტეს ნათელში, ჭეშმარიტ სარწმუნოებაში მოყვანას და ცხონების გზაზე დაყენებას.

On the Day of the Holy Apostles Peter and Paul, June 29

The merits of the Holy Apostles Peter and Paul, whose day we are celebrating today, are so great that the human tongue is powerless to describe them.

Their teachings inspired by God are so rich and numerous that they are more than sand in the seas or stars in the sky. Their contribution is so great that the human mind will never completely comprehend it, and no language in this world can describe it. So magnificent are their acts that there are no lips that can utter praise worthy of them.

I do not know therefore what I shall do properly to praise such great saints. To speak? But what can my ignorant and silly mind say to extoll worthily these two saints? To stay silent? I fear I may be punished as an ungrateful person who hides the contributions of Saints Peter and Paul to the Orthodox Church and the whole world in spreading the divine decree or the Christian faith, which involved bringing Gentiles, an articulate and errant flock, to the light of Christ, to the true faith and showing them the path to salvation.

To overcome the ignorance of my mind therefore, I will compare Saints Peter and Paul to two great heavenly bodies, to the Sun and the Moon, and thus I will perhaps somehow

Luna lui iunie, 29 de zile. Cazanie la Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel

Atâta sânt de mari vredniciile ale slăviţilor apostoli Petru şi Pavel, carii să prăznuesc astăzi, cât nu iaste cu putinţă limba omenească a le grăi.

Atâta sânt de multe învăţăturile lor céle vrédnice de minune cât întrec la număr năsipul mării şi stélele ceriului. Atâta sânt de minunate vitejiile lor, cât nu e să o priceapă toată limba pământească şi să nu să minunéze toată mintea omenească. Atâta sânt de slăvite faptele lor, cât covârşesc tot cuvântul şi fac făr' de graiu toată mintea spre lauda lor şi spre cinstea pomenirii lor.

Decl, nu mă pricep ce voiu să fac astăzi, pentru ca să împlinesc lauda prăznuirii lor. Să vorbesc? Dară, ce cuvânt vrédnic va putea să aducă mintea mea cea proastă şi neştiinţa învăţăturii méle, ca să poată mări, după cum să cade vredniciilor lor céle mari? Să tac iar? Mă tem că mă voiu osândi, ca un nemulţemitor şi ca acela ce ascunde facerile céle mari de bine, carele ei au arătat în politiia cea creştinească, în bisérica cea pravoslavnică şi peste tot pământul ce iaste supt soare luminând limbile céle întunecate, povăţuind la credinţa cea adevărată oile céle rătăcite şi adăogând mulţime de credincioşi în bisérica lui Hristos.

Şi pentru ca să biruesc, drept acéia, nepriceperea minţii méle îi

ამიტომ, რომ გადავლახო ჩემი გონების უმეცრება, წმიდა პეტრესა და პავლეს შევადარებ ორ დიდ მნათობს, ანუ მზესა და მთვარეს და ამგვარად ოდნავ მაინც მივუახლოვდები მათი დიდებული საქმეების ღირსეულ დახასიათებას და თანაც არ დავისჯები, როგორც უმადური და დაუდევარი ღვთისმსახური.

შექმნათა წიგნის პირველ თავში მოსე წინასწარმეტყველი წერს, რომ ღმერთმა შექმნა ორი დიდი მნათობი: ერთი – მეტად დიდი, მეორე – შედარებით მცირე; დიდი მნათობი, ანუ მზე – დღის მბრძანებლად, ხოლო შედარებით მცირე მნათობი, ანუ მთვარე – ღამის მბრძანებლად. ცხადია, მათი შექმნა აუცილებელი იყო სამყაროს კეთილი მართვისა და გამგეობისათვის. იგივე ღმერთი როდესაც განკაცდა უკვე ეკლესიის დაფუძნებისა და გამტკიცებისათვის, ისევ შექმნა სხვა ორი დიდი მნათობი: ერთი დიდი, ანუ პეტრე, რათა იგი ყოფილიყო ჰურიათა შორის ღვთაებრივი შემეცნების დღის მბრძანებელი და მეორე მცირე, ანუ პავლე, როგორც წარმართთა შორის კერპთაყვანისმცემლობის ღამის მბრძანებელი, რომ სასწაულების და ჭეშმარიტი სწავლების ნათელით გაეგდო სიცრუის ბნელი ღრუბლები.

დავიწყოთ საუბარი დიდი მნათობით, მზით, და ვამბობთ, რომ ის არის ყველა სხვა ვარსკვლავის გვირგვინი და ყველას აღემატება თავისი ნათელით, რომ მთელ მსოფლიოს აღმოსავლეთიდან დასავლეთამდე, ყველა კუთხე-კუნჭულს ანათებს, ათბობს და ეფერება თავისი სხივებით. ვინ არ აღიარებს, რომ ყველა ეს თვისება შეესაბამება წმიდა პეტრეს ღირსეcome closer to worthily describing their wonderful acts, and will not be punished as an ungrateful and careless priest.

In the first chapter of Genesis, Moses the Prophet writes that God created two great lights: one very big and the second a smaller one; the greater light that is the Sun rules the day and the smaller light rules the night. It is clear that it was necessary to create them in order to plan and govern the world superlatively well. The same God, when He became flesh to establish and strengthen the church created again two more great lights: the greater one was Peter who was the day ruler of divine understanding among the Jews, and the second smaller light was Paul as the night ruler of idolatry in order to disperse the dark clouds of perfidy by means of wonders and light of true teaching among the Gentiles.

Let us begin our homily with the greater light, the Sun, and we say that it is the crown of all other stars and exceeds any of them by its light, that it lights the whole world from East to West, and warms and caresses with its rays every nook and cranny of the world. Who does not admit that all these qualities correspond to Saint Peter's merits, since he was the chief of the apostles and the first among the disciples who, like another secret Sun, spread the rays of grace and virtue all over the

voiu asemâna cu cei doi luminători mari, adecă cu soarele şi cu luna şi aşa apropiindu-mă puţintel de minunatele lor fapte, cu asemânarea acelor luminaţi luminători, voiu da îndrăzneală neputinţii méle, spre a face lauda lor, fugind cu aceasta împreună şi de semnul nemulţumirii.

La capul cel dintâi al Facerii spune Moisi cum că Dumnezeu au făcut doi luminători mari: unul mai mare şi altul mai mic; şi pre cel mai mare, adec pre soare, întru stăpânirea zilii, iar pre cel mai mic, adecă pre lună, întru stăpânirea nopţii. Şi pre aceştea, l-au făcut pentru întărirea trebuincioasei chivernisiri a toată lumea. Şi iarăşi acestaş Dumnezeu, făcându-Se om, au pus alţi doi luminători, pentru întărirea şi întemeiarea bisericii: pre cel mai mare, adecă pre Petru, pentru ca să fie întru stăpânirea zilii a dumnezeeştii cunoştinţe întru jidovime; iară pre cel mai mic, adecă pre Pavel, întru stăpânirea întunecatei nopţi a închinării de idoli, la limbi, pentru ca să răsipească cu strălucirea minunilor şi cu lumina învăţăturii norii cei întunecaţi ai înşălăciunii.

Şi, pentru ca să încépem de la luminătoriul cel mare, de la soare, zicem cum că iaste soarele vârf celoralalte stéle şi le covârşaşte cu lumina pe toate şi de la răsărit pân' la apus, tot pământul şi toate unghiurile lui lumlnează, încălziaşte, îngraşă şi răvarsă pretutindenea razele lui.

ბებს, რადგან ის იყო მოციქულთა თავი და პირველი მონაფეთა შორის, რომელმაც, როგორც სხვა საიდუმლო მზემ, მთელ მსოფლიოში განავრცო მადლისა და სათნოებების სხივები. მან მოიარა მთელი ჰურიასტანი, ანტიოქია, პონტო, გალატია, კაპადოკია, ასია და ბითვინია და ღვთაებრივი სიტყვების ნათელით განაგდო ურწმუნოების სიბნელე და ყველა ავადმყოფს, გაჭირვებულსა და ეშმაკეულს ანიჭებდა განკურნების მადლს. ამ მზეს იმხელა დიდი ძალა და მადლი ჰქონდა, რომ თავისი ჩრდილითაც ახდენდა სასწაულებს, როგორცაა ეს მოთხრობილი მოციქულთა საქმის მე-5 თავში: „ვითარმედ უბანთაცა ზედა გამოაქუნდეს უძლურნი და დასდგმიდეს ცხედრებითა და საკაცებითა, რაითა მოსცლასა მას პეტრესა აჩრდილი ოდენ ვისმე მისი შეადგეს მათგანსა“.

მზის სითბოს აქვს ხეებისთვის, ბალახებისთვის, ძვირფასი ქვებისთვის და მიწის ნაყოფისთვის სიცოცხლის, ზრდის და ნაყოფის გამოღების ძალის მიცემის ბუნებრივი თვისება. ასევე პეტრე მოციქულის საიდუმლო მზის სიცოცხლის მომცემ სითბოს ასეთივე თვისებები აქვს; რადგან იმ მცირე სხივმაც კი, რომელიც მან გაუგზავნა იერუსალიმის ტაძრის „მშვენიერის“ სახელით ცნობილ კარიბჭესთან მჯდომარე დაბადებიდანვე მკელობელს, იმ წუთშივე განკურნა ის, უთხრა რა ეს სიტყვები: „მოიხილე ჩუენდა“, იმ წამსვე გაუმაგრდა ფეხის ტერფები და წვივები.

ამავე ცხოველსმყოფელი ძალით პეტრე მოციქულმა განკურნა და სანოლიდან ააყენა ვინმე კაცი, რომელსაც ერქვა ენეა, რომელიც

world. He travelled through Judea, Antioch, Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia and Bithynia, and by light of divine words drove out the darkness of unbelief, and bestowed curative grace on everyone who was diseased, poor and diabolical. This sun had such great strength and grace that it worked wonders by its shadow, as it is said in chapter 5 of Acts: “they brought forth the sick into the streets, and laid them on beds and couches, so that at the least the shadow of Peter passing by might overshadow some of them” [Acts, 5:15].

The warmth of the Sun has a natural feature, and it gives trees, grass, precious stones and fruit of the earth the power to live, grow and bear fruit. Likewise, the same features characterize Peter the Apostle’s life-giving warmth of the secret Sun; for even the smallest ray that he sent to the man who was crippled from birth and sat at the famous gate of the Jerusalem Temple known as “Beautiful”, cured him immediately, the moment he said the words “look on us” his feet and calves gained strength.

Thanks to this life-giving power, Peter the Apostle cured a man whose name was Aeneas, and who was sick of the palsy for eight years so that he could not stand on his feet, and made him leave his bed. He also worked a miracle in the town of

Cine nu va mărturisi cum că vredniciile acéstia să cuvin lui Petru, de vréme ce el au fost vârf cétei apostoleşti şi mai întâi în rânduiala ucenicilor şi au întins pururea, ca alt soare, de tainã, peste tot pământul razele darurilor şi a facerilor de bine? Au încungiurat toată Iudea, Antiohia, Pontul, Galatiia, Cappadochiia, Assia şi Vithania, gonind cu lumina dumnezeeştilor cuvinte, întunérecul necrédinţei, dând daruri de tămăduiri la toată neputinţa şi vindecând pre cei ce rău să chinuia de viclénii draci. Şi mai vârtos că numai singură umbra acestui soare atâta era la toţi făcătoare de bine, precum să véde la Faptele Apostolilor, la 5 capete: „Cât şi la uliţă scotea pre cei bolnavi şi-l punea în aşternuturi şi în paturi ca, viind Petru, măcar umbra lui să umbréze pre fieştecare dintru dânşii”.

Căldura soarelui are lucrare firească a dărui copacilor, erburilor, pietrilor scumpe şi plodurilor pământului vieţuitoare, umejoasă şi îngrăşătoare putére spre creştere. Aşijderea, şi căldura cea vieţuitoare a soarelui celui de tainã a lui Petru, asémenea au stătu aceştii puteri; că raza cea mai mică ce-au trimis la cela ce au fost din pântecele maicii lui olog, carele stătea înaintea uşii bisericii ce să chiema Frumoasă, îndată l-au tămăduit, pentru că zicându-i de grabă: „Caută la noi”, îndatăş i s-au întărit talpele şi gleznele.

Cu această putére vieţuitoare a lui

რვა წლის განმავლობაში დავრდომილი იყო და ფეხზე ვერ დგებოდა. ასევე ქალაქ იოპეში მოახდინა სასწაული და მკვდრეთით აღადგინა მორწმუნე ქალი სახელით – *ტაბითა*.

მზეს აქვს სხვა თვისებაც. კერძოდ, ის აღწევს კარების ღრიჭოებში და კედლების ნაპრალებში, აღწევს სახლების სიბნელეში და ანათებს მათ. ასევე, პეტრე მოციქულსაც არ აკლდა ეს თვისება, როგორც ეს ნათქვამია იერემია წინასწარმეტყველის წიგნის მე-17 თავში: „ღრმაა ადამიანის გული და ვინ შეიცნობს მას". მოციქულმა თავისი სხივებით გამოიძია და გამოამჟღავნა ანანიას და საფირას მატყუარა გონება და განზრახვა, რის შედეგადაც ისინი სიკვდილით დაისაჯნენ.

ასევე პეტრე მოციქულმა გამოამჟღავნა სვიმონ მოგვის გულის დაფარული განზრახვები, რის გამოც პირდაპირ ამხილა და უთხრა: „სიმწარედ ნაღვლისა და თანა შეკრულ ცოდვისა გხედავ შენ, შეინანე უკუე უკეთურებისა ამისგან შენისა და ეუედრე უფალსა, მი-ხოლო თუ-გეტეოს შენ უსჯულოებაი ეგე გულისა შენისაი".

თუმცა ასტრონომებისა და მეცნიერი ადამიანების მიერ დამტკიცდა ის, რომ მზესაც ჰქონია გარკვეული ლაქები (ეს ძველი ადამიანებისთვის უცნობი იყო). მაშასადამე, ჩვენც ვაღიაროთ, რომ პეტრე მოციქულის საიდუმლო მზესაც აღმოაჩნდა გარკვეული ლაქები. განა რა იყო იმ ლაქაზე უფრო დიდი, როდესაც მღვდელმთავრის ეზოში სამჯერ უარი თქვა თავის მოძღვარზე? არ იყო დიდი ლაქა ის, რომ გეთსამანიის ბაღიდან გაიქცა და მიატოვა მაცხოვარი.

Joppa and raised a virtuous woman named *Tabitha* from the dead.

The sun has one more feature: it penetrates through door slits and wall clefts, reaches into the darkness of houses and sheds light. In the terms of our comparison, Peter the Apostle did not lack this feature either, as it is said in chapter 17 of the book of Jeremiah the Prophet: "Deep is man's heart and who can know it?" By means of his rays that saw everything, the Apostle examined and unmasked Ananias' and Sapphira's deceptive minds and intentions; as a result they both died.

Peter the Apostle also revealed the hidden intentions of Simon Magus, revealed him directly and said: "For I perceive that thou art in the gall of bitterness and in the bond of iniquity. Repent therefore of this thy wickedness, and pray to God, in the hope that the thought of thine heart may be forgiven thee" [Acts, 8:22-23].

But as astronomers and scientists have proved there are certain spots even on the Sun (unknown to the ancients). Thus, we too must admit that certain spots were on the secret Sun of Peter the Apostle. Indeed, what can be a bigger spot than that he denied his teacher three times in the yard of the high priest? Was not a big spot the occasion when he ran away from the garden of Gethsemane and left our Saviour Jesus

Petru s-au rădicat sănătos din pat şi oarecare om, anume Enea, carele zăcea de 8 ani, slăbănog. Cu aceasta şi la lopi, lucru de minune la toţi, au înviiat pre Tavitha, ce murise.

Are soarele şi altă a sa lucrare, că tréce prin crăpăturile uşilor şi prin găurile părepilor şi céle mai din lăuntru ale caselor le iscodéşte şi le luminează. Şi de la Petru n-au fost lipsită această putére, de vréme ce, după cum zice Ieremia la 17 capete: „Adâncă iaste inima decât toate şi om iaste şi cine-l va cunoaşte, pre el". Însă aceasta o au iscoditu-o şi au atins cu razele lui, precum să véde adevărat la Anania şi la Samfira, a cărora mincinosul cuget cu moarte făr' de véste i-au certat.

Au iscodit céle ascunse ale inimll lui Simon vrăjitorul şi au descoperit vicleşugul cel ascuns al inimii sale, pentru care lucru în faţă l-au înfruntat zicând: „Că întru amărăciunea fierii şi întru legătura nedreptăţii te văz că eşti; pocăieşte-te, drept acéia, de răutatea aceasta şi te roagă lui Dumnezeu, ca doară ţi s-ar erta ţie cugetul inimii tale".

S-au aflat întinăciuni la soarele cel simţitor, prin mijlocul ochianurilor, de astronomii cești de pe urmă, lucru necunoscut de cei vechi şi cu totul neadevărat. Deci, să mărturisim şi noi cum că s-au aflat oarecare întinăciuni şi la soarele nostru cel de taină, la Petru. Şi, oare, nu era mare întinăciune, când în curtea

რი იესო ქრისტე? მაგრამ ეს ლაქები მან ჩამოირეცხა სინანულის ცრემლებით, რომლებსაც ხშირად ღვრიდა გულის სიღრმიდან, ჩამოირეცხა და გახდა სრულად წმიდა, როგორც განახლებული და კაშკაშა მზე.

წმიდა იოანე ოქროპირი 48-ე ფსალმუნის განმარტებაში წერს, რომ მრავალმა იმპერატორმა აღაშენა ციხე-სიმაგრეები და სასწაული შენობები, რომლებსაც დაარქვეს თავისი სახელები, მაგრამ ამით არავითარი სარგებელი არ მიუღიათ, რადგან წავიდნენ ამქვეყნიდან და ხშირ შემთხვევაში მათი სახელი არც არავის ახსოვს; ხოლო მეთევზე პეტრეს შემთხვევაში, რომელსაც არ გაუკეთებია არაფერი მსგავსი რამ, გარდაცვალების შემდეგაც იგი ანათებს უფრო მეტად, ვიდრე მზე.

ახლა გადავიდეთ დიდი მნათობისგან მცირე მნათობზე, მზიდან – მთვარეზე, ნათელი ჭურჭლისგან – გამორჩეულ ჭურჭელზე, ანუ პეტრე მოციქულიდან – პავლე მოციქულზე.

ფილოსოფოსები დიდ ძალასა და ღირსებას ანიჭებენ მთვარეს. უპირველეს ყოვლისა, ამბობენ, რომ ის არის ღამის სამკაული, მზის მსგავსი და ზღვის მბრძანებელი: ეს ღირსებები ნამდვილად შეესაბამება რჩეულ ჭურჭელსაც, ანუ პავლე მოციქულს, რომელიც არის ღამის სამკაული, რომელიც ღმერთმა გააგზავნა წარმართებში კერპთაყვანისმცემლობის სიბნელის გასანადგურებლად, ისევე, როგორც ამას ამბობს ისაია წინასწარმეტყველი: „დაგაყენე წარმართთა ნათლად სამყაროს კიდეებამდე, ცხონების გზის საჩვენებლად".

Christ alone? But he washed off these spots with tears of repentance frequently shed from the depths of his heart. He washed them off, and became absolutely pure as a bright and renewed Sun.

Saint John Chrysostom, in a commentary on Psalm 48 writes that many emperors built castles and miraculous buildings which they named after themselves but they did not receive any benefit thereby, for they left this world and often no one remembers their names; but it is different in case of the fisherman Peter, who did nothing of the kind but even after death shines more brightly than the Sun.

Now let us shift our attention from the greater heavenly body, the Sun, to the Moon, from the vessel of light to a distinguished vessel or from Peter the Apostle to Paul the Apostle.

Philosophers attach great power and worth to the Moon. First of all, they say, it is a jewel of the night, similar to the Sun and it is the ruler of the seas: these features certainly correspond to the distinguished vessel, to Paul the Apostle who is a jewel of night whom God sent to destroy the darkness of idolatry among the Gentiles, just as Isaiah the Prophet says: "I give thee for a light to the Gentiles to the ends of the earth that thou showeth the way to salvation". [Isaiah, 49:1-6].

Nocturnal darkness was spread in

arhierului s-au lepădat de 3 ori de învățătorlul său? Nu era mare întinăciune când în grădină, fugind, au lăsat singur pre dulcele Iisus? Aceste însă întinături, cu lacrămile ce vărsa adéseori, dintru adâncul inimii, le-au spălat şi au rămas cu totul curat, atâta cât s-au arătat ca alt soare, luminând în casa celui înalt.

Zice de aceasta şi cel cu Gura de Aur, Ioann, la tâlcul Psalomului 48, cum că mulţi împărat au rădicat cetăţi şi au făcut zidiri minunate şi puindu-şi numele s-au dus, iară nimic nu s-au folosit, ce au încetat şi uitării s-au dat pomenirea lor. Iară păscariul Petru nici unele de acéstia făcând, luminează mai mult decât soarele şi după moarte.

Să trécem, acum de la luminătoriul cel mare la cel mai mic, de la soare la lună, de la vasul luminat la vasul cel ales, de la Petru la Pavel.

Multe feliuri de vrednicii, stăpâniri şi puteri dau filosofii să aibă luna. Şi întâi zic cum că luna iaste podoaba nopţii, asămânătoare soarelui şi stăpână mării: acéste însă vrednicii cu dreptate să cuvin vasului celui ales şi cu cale iaste să se numească podoaba nopţii, de vréme ce s-au trimis de la Dumnezeu, pentru ca să luminéze limbile dintru întunérecul slujirii de idoli, precum o au zis mai nainte Isaia: „Te-am dat spre lumină limbilor, să fii spre mântuire până la marginile pământului".

Noapte întunecată au fost atunce

ღამის წყვდიადი მაშინ იყო გავრცელებული მთელ სამყაროში, როდესაც ვერცხლს და ოქროს, ძვირფას ქვებსა და ხეებს თაყვანს სცემდნენ, როგორც ღვთაებებს და ადამიანები მთელი თავიანთი სულიერი ძალებით ემსახურებოდნენ იმას, რაც უყვარდა ლუციფერს და ეშმაკებს. ადამიანებს, როგორც ჯოჯოხეთის ნაშობებსა და ბოროტების შვილებს, სხვა არაფერი სურდათ, გარდა ბოროტების, წარმართობის, ხორციელი ტრფიალის, უსირცხვილო წეს-ჩვეულებების, სიწმიდეების სრული დავიწყების, ვერცხლისმოყვარეობისა და ამპარტავნობის სიყვარულის გარდა; მაშინ უარყოფილი იყო ღვთის სჯული და ჭეშმარიტი სარწმუნოება და ადამიანები ემსახურებოდნენ მხოლოდ და მხოლოდ თავიანთ ხორციელ ვნებებს.

მაშასადამე, რომ განეგდო ღამის ეს სიბნელე და რომ გაენათებინა ეს მყრალი წყვდიადი, გამოარჩია ღმერთმა პავლე, რომ მთვარესავით გაენათებინა სამყარო და მოესპო კერპთაყვანისმცემლობის სიბნელე, როგორც ეს ნათქვამია წმიდა წერილში: „ერმა, რომელიც იჯდა ბნელსა შინა, იხილა დიდი ნათელი".

პავლე მოციქულს შეესაბამება სამყაროს მეორე მბრძანებლობაც, რადგან იგი მზის მსგავსია და პეტრესავით ყველაფერში სრულყოფილი აღმოჩნდა. მთელი ღირსებით შეგვიძლია გავიმეოროთ ისაია წინასწარმეტყველის სიტყვები: „და გაანათებს მთვარე, როგორც მზის ნათელი". და ვინ არ აღიარებს, რომ ჭეშმარიტად, პავლე მოციქული აღმოჩნდა პეტრე მოციქულის მსგავსი? ნამდვილად, პეტრე იყო თავმდაბალი ადა-

the whole world when people worshipped silver and gold, precious stones and trees as if they were gods, and with all their spiritual power served matters that were favoured by Lucifer and devils. People as born of hell and children of evil desired nothing but evil, paganism, bodily pleasures, disgraceful habits, complete forgetfulness of holy things, avarice and arrogance; the law of God and the true faith were rejected and people concentrated exclusively on their bodily passions.

In order therefore to dispel this nocturnal darkness and to illuminate this evil-smelling obscurity, God chose Paul to light this world like the Moon, and put an end to the gloom of paganism, as it is said in Holy Writ: "The people that walked in darkness have seen a great light" [Isaiah, 9:2].

To Paul the Apostle corresponds the second ordering of the world for he resembles the Sun, and like Peter was perfect in everything. We can repeat with respect Isaiah the Prophet's words: "... the light of the Moon shall be as the light of the Sun" [Isaiah, 30:26]. And who does not admit that Paul the Apostle turned out equal to Peter the Apostle? In truth, Peter was a humble man because after catching those miraculous fish he said to Jesus Christ our Saviour: "Depart from me; for I am a sinful man, O Lord"

în toată lumea, când argintul şi aurul, pietrile şi lémnele să slujiia ca nişte dumnezei şi omul să abătea cu toate puterile sufletului spre acéla ce iubiia Luţifer şi dracii, carii ca nişte naşteri ale iadului şi ca nişte fii ai înşiş răutăţii, alta nu pohtiia, alta nu iubiia, făr' numai răutatea, păgâniia, răsfătăciunile trupului, nerușinarea obiciaiurilor, uitarea desăvârşit a celor sfinte, apucările de la streini, iubirile de argint şi trufiile; când să călca pravilele lui Dumnezeu şl să huliia acélia ale firii, când era lipsiţi oamenii de suflet, sufletul lui Dumnezeu şi Dumnezeu de slujba şi închinăciunea ce I să cuveniia.

Deci, pentru ca să gonească această noapte întunecată şi pentru ca să luminéze o întunecare împuţită ca aceasta, au ales Dumnezeu pre Pavel, ca luminând ca altă lună luminată în lume, să răsipească întunérecul închinăciunei de idoli şi pentru ca să adeveréze acéia ce zice: „Norodul carele şedea întru întunérec au văzut lumină mare".

Să cuvine lui Pavel şi a dooa stăpânire a lumii, căci iaste asemănătoriu soarelui, pentru căci Pavel s-au arătat întru toate desăvârşit, asămănătoriu lui Petru. Deci, cu cuviinţă iaste şi putem să zicem acel cuvânt al Isaiei: „Şi va fi lumina lunii ca lumina soarelui". Şi cine nu va mărturisi cum că Pavel s-au arătat asămănător lui Petru? Smerit era Petru, de vréme ce după acea minunată vânăto-

მიანი, რადგან იმ სასწაულებრივ თევზებზე ნადირობის შემდეგ მან მაცხოვარ იესო ქრისტეს უთხრა: „განვედ ჩემგან უფალო, რამეთუ კაცი ცოდვილ ვარ მე". და უფრო მეტად თავმდაბალი გამოჩნდა ფერხთბანვის დროს, როდესაც მაცხოვარს უთხრა: „არასადა დამბანო ფერხნი ჩემნი". ასევე, უფრო თავმდაბალი აღმოჩნდა სიკვდილის ჟამს, როდესაც ისურვა ჯვარზე თავდაყირა დაკიდულიყო.

განა პავლე მოციქულიც არ მიემსგავსა პეტრეს თავმდაბლობით, როდესაც საკუთარ თავს თვლიდა ყველა მოციქულზე მდაბლად და მიიჩნევდა, რომ საერთოდ არც იყო ღირსი მოციქულად წოდებულიყო? საკუთარ თავს მიიჩნევდა ყველაზე უდიდეს და უპირველეს ცოდვილად და ამბობდა: „იესო ქრისტე მოვიდა ამ სოფლად, რომ აცხოვნოს ცოდვილები, რომელთაგან პირველი მე ვარ".

მომთმენი იყო პეტრე და მომთმენი იყო პავლეც. ორივემ სიხარულით დაითმინა საკრეველები, გვემა, საპყრობილე, დევნა და ასევე სიხარულითვე მიიღეს მაცხოვარ იესოს სახელისთვის შეურაცხყოფები. სიმწრით დაიტირა პეტრემ თავისი შეცდომა. ასევე პავლემაც რამდენი ცრემლი დაღვარა, როდესაც, უმეცრების გამო, იყო ღვთის ეკლესიის მგმობელი და მდევნელი. როდესაც მაცხოვარმა იესო ქრისტემ სამჯერ ჰკითხა პეტრეს: „სიმონ იონაისო, გიყუარ მეა?" – პეტრე მოციქულისთვის არ იყო იოლი მწუხარებით პასუხის გაცემა: „ჰე, უფალო, შენ იცი, რამეთუ მიყუარ შენ". პავლე მოციქულიც იმდენად მხურვალე იყო ქრისტეს სიყვარულში, რომ არა-

[Luke, 5:8], and even more humble was he during the washing the feet when he told the Saviour "Do not wash my feet". And he was humbler still when at the time of his death he desired to be crucified head down.

Did not Paul the Apostle resemble Peter in his humility when he considered himself the humblest among the Apostles, and thought he was unworthy to be called an Apostle? He thought himself the greatest and principal sinner, saying: "Christ Jesus came into the world to save sinners of whom I am chief" [1 Timothy, 1:15].

Patient was Peter and patient was Paul too. They both gladly endured Irons, torture, prison, and persecution, and gladly bore the insults that they received because of the name of our Saviour Jesus. Peter shed bitter tears because of his mistakes. Paul also cried bitterly when through ignorance, he persecuted and condemned the church of God. When our Saviour Jesus Christ asked Peter three times: "Simon, son of Jonas, lovest thou me?" [John, 21:15], it was not easy for him to answer grieving "Lord, thou knowest that I love thee" [John, 21:17]. Paul the Apostle also was so ardent in his love for Jesus that he considered any riches or other pleasures of the whole world as nothing, and said: "Who shall separate us from the love of Christ? Shall tribulation, or

rie a peștilor au zis lui Iisus: „Eșl de la mine, că om păcătos sânt, Doamne". Iară mai smerit la spălarea picioarelor, când au răspuns desăvârșit au zis: „Nu-mi vei spăla picioarele în véci". Și încăș mai smerit s-au aflat la moarte, vrând ca să moară pre cruce cu capul în Jos.

Și Pavel nu s-au asemânat lui Petru cu smerenlia, chiemându-se pre sine mai mic decât apostolii și cum că nu laste vrédnic a să numi apostol? Și să mărturlsiia pre sine întâl și mai mare păcătos (zicând): „Hristos Iisus au venit în lume să mântuiască pre păcătoș, carele cel dintâl sunt eu".

Răbdătorlu era Petru, răbdător și Pavel. Amândoi cu bucurie au răbdat lanțurile, bătăile, închisorile, goanele și bucurându-să mergea de spre fața adunării, căci pentru numele lui Iisus să învrednicíră a să necinsti; au plâns cu amar Petru greșala lui. Și Pavel, câte lacrimi n-au vărsat căci, prin neștlință, întâl era hulitoriu și gonaci și ocărâtoriu bisericii lui Dumnezeu. Mare nevoe au fost lui Petru când, întrebându-se de 3 ori: „Petre, iubești-Mă", cu totul întristându-se au răspuns: „Doamne, Tu știi că Te Iubesc". Și Pavel, atâta era de fierbinte în dragostea lui Hristos, cât verice feliu de muncă, toate zidirile céle văzute și nevăzute, nicidecum, întru nimica, nu le-au socotit (zicând): „Cine ne va despărți pre noi de dragostea lui Hristos? Necazul, au supărarea, au gonirea, au

ფრად მიიჩნევდა მთელი სამყაროს არცერთ სიმდიდრესა და სიამეს და ამბობდა: „ვინ განმაშორნეს ჩუენ სიყუარულსა მას ქრისტესსა: ჭირმან ანუ იწროებამან, დევნამ ანუ ურვამან ანუ მახვილმან? რამეთუ მრწამს მე, ვითარმედ არცა სიკუდილმან, არცა ცხორებამან, არცა ანგელოზთა, არცა მთავრობათა, არცა ძალთა, არცა ამან სოფელმან, არცა სიმაღლეთა, არცა სიღრმეთა, არცა სხუამან დაბადებულმან შემიძლოს ჩუენ განყენებად სიყუარულსა ღმრთისასა".

პეტრე მოციქულის ჩრდილითაც კი ბევრი ავადმყოფი და არა წმიდა სულით შეპყრობილი ადამიანი იკურნებოდა; ასევე პავლე მოციქულის სარტყლითა და სამოსლით განიდევნებოდა ყველა უძლურება და ბოროტი სული. პეტრემ აღადგინა შობითგან დავრდომილი ადამიანი, რომელიც იწვა ტაძრის კარებთან. იგივე გააკეთა პავლე მოციქულმაც ქალაქ ლისტრაში. პეტრემ მკვდრეთით აღადგინა ტაბითა, პავლემ კი მკვდრეთით აღადგინა ჭაბუკი ევტიხი, რომელიც სარკმლიდან გადმოვარდა. ორივენი იყვნენ ქრისტესთვის ღვაწლში, ტანჯვაში, ადამიანების სულების ცხონებისთვის მზრუნველობაში, სასნაულების აღსრულებაში, სიკვდილსა და დაფლვაში, რადგან ორივემ აღიარა ჭეშმარიტი სარწმუნოება რომში, ეწამა და დაიფლა.

როგორც უკვე ითქვა, მთვარის ერთ-ერთი ღირსება არის ზღვის მბრძანებლობა, რაც პავლესაც შეესაბამება, რადგან სამჯერ დაიმსხვრა ზღვაში ნავი, რომელშიც თვითონ იმყოფებოდა; მთელი ღამე და დღე გაატარა ზღვის სიღრმეში და მაინც დაამარცხა საშიdistress, or persecution ... or peril, or sword? For I am persuaded that neither death, nor life, nor angels, nor principalities, nor powers, nor things present ... Nor heights, nor depths, nor any other creature shall be able to separate us from the love of God" [Romans, 8:35, 38, 39].

Many sick people and persons possessed by evil spirits were healed even by the shadow of Peter the Apostle; similarly, the girdle and garment of Paul the Apostle healed any infirmity and drove out evil spirits. Peter set on his feet a man who was palsied from birth and was lying at the gate of the Temple. The same did Paul the Apostle in the town of Lystra. Peter resurrected Tabitha and Paul raised from the dead the young man Eutychus who fell out of a window. Both of them strived and suffered for Christ, cared to save peoples' souls, were busy with miracles, death and burial, they both confessed the true faith in Rome, and were tortured and buried.

As I have already said, one of the merits of the Moon is that it is the ruler of the seas, and it is also true In the case of Paul, for a boat in which he was sailing was three times wrecked in the sea; he spent a whole day and night in the deep, but nevertheless surmounted terrible waves and always escaped unharmed from these maritime dangers.

foametea, au golătatea, au primejdiia, au sabiia? Pentru că adeverit sânt că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici începătoriile, nici puterile, nici altă oarecare zidire va putea pre noi să ne usibească de dragostea lui Dumnezeu".

Cu umbra lui Petru să tămăduia mulțime de bolnavi și nu puțini din cei ce era chinuiți de duhurile céle necurate; și mâhrămile și ștergătorile lui Pavel goniia toată boala și duhurile céle vicléne de la trupurile bolnavilor. Au rădicat Petru pre cel ce era olog din pântecele mâne-sa, lângă ușa biséricii. Asémenea au făcut și Pavel în Listra. Au înviiat Petru pre Tavitha, moartă fiind și Pavel au înviiat pre Eftih, tânărul carele căzuse din a treia straşină. Asémenea au fost amândoi întru osteneli, întru necazuri, pentru Hristos, în râvnă pentru mântuirea sufletelor, în minuni, în moarte și la îngropăciuni, pentru căci amândol în Roma, mărturisind, s-au îngropat.

Vredniciia cea după urmă a lunii iaste să stăpânească marea, care lucru să cuvine și lui Pavel, pentru căci de 3 ori s-au sfărâmat corabiia cu el; o noapte și o zi întru adâncul (mării) au făcut și de s-au și biruit de cumplitele valurile mării, iară pururea nevătămat s-au aflat într-acea înecătură.

Între célélalte idiomata, adecă alsăuiri ce are luna are și aceasta: când iaste plină să scoală asupră-i

ნელი ტალღები და მუდამ უვნებელი გამოდიოდა ზღვის განსაცდელებიდან.

ყველა სხვა თვისებასთან ერთად, მთვარეს აქვს ეს თვისებაც: როდესაც ის სავსეა ცის კამარაზე, ძაღლები, როგორც მტრები, თითქოსდა ბრძოლით, განუწყვეტლივ უყეფენ მას, რადგან ვერ იტანენ მის სინათლეს; მიუხედავად ამისა, ის მაინც რჩება წმიდად, სპეტაკად და დაუბრკოლებლად ანათებს და აგრძელებს თავის გზას ცის კამარაზე.

რამდენი ველური და ცოფიანი ძაღლი არ აღმდგარა პავლე მოციქულზე საყეფად. უყეფა მას მთელმა ეფესომ, რადგან გაცხადებულად ქადაგებდა, რომ ადამიანთა ხელებით ნაკეთი კერპები ღმერთები არ იყვნენ. უყეფეს იკონიაშიც, როდესაც წარმართებმა და ჰურიებმა განიზრახეს მისი ჩაქოლვა. უყეფა ელიმა მოგვმაც, რომელიც პავლე მოციქულის საიდუმლო მთვარის ნათელის გამო დაბრმავდა. ბოლოს რამდენიმე ჰურიამაც დაუყეფა, როდესაც თავისივე თავი დაიწყევლეს და დაიფიცეს, რომ მანამდე არაფერს შეჭამდნენ და დალეეგდნენ, სანამ არ მოკლავდნენ პავლეს.

მაგრამ ამ დევნის, გაჭირვებისა და მწუხარების მიუხედავად, მოციქულმა უშიშრად გააგრძელა თავისი გზა და სულ ამბობდა: „ვინ დამაშორებს ქრისტეს სიყვარულს? გაუშვი, იბრაზონ ჰურიებმა, ბოროტს განიზრახვიდნენ ტირანები, იყეფონ ცოფიანმა ძაღლებმა; მე მაინც გავიცლი ჩემს გზას, ვიქადაგებ და დავიცავ ჭეშმარიტ სარწმუნოებას“. ვინ არ აღიარებს, რომ პავლე მოციქული ანათებდა წარმართებში ისე, როგორც სავსე

In addition to everything else, the Moon is characterized by a particular trait: when the Moon is full, dogs bark at it incessantly as if they were its enemies and are struggling with it because they hate its light: but It still remains holy and pure and nothing prevents it from shining and moving along its way in the sky.

Numerous wild and mad dogs used to bark at Paul the Apostle. The whole of Ephesus barked at him because he openly maintained that idols made by humans were not gods, and they barked at him in Iconium when Gentiles and Jews proposed to pelt him with stones. Elymas the Sorcerer also barked at him when he was blinded by the light of Paul the Apostle's secret Moon. Then, several Jews barked at him and damned themselves when they swore that they would not eat or drink anything until they had killed Paul.

But despite such persecution, hardships and grief, the Apostle continued his way and would say: "Who can separate me from true faith? Let the Jews be angry, let the tyrants intend evil, let the mad dogs bark; I shall pursue my path, preaching and defending the true faith". Who will not admit that Paul the Apostle shone among the Gentiles like the Moon when it is full?

There is no doubt that Saint Peter was placed in the church as the

câinii, ca niște vrăjmaș, cu luptă și nu încetează a o lătra, neputând suferi lumina ei; și cu acéstia toate, ia fiind curată și nevinovată, luminează și călătorește călătoriia ei, făr' de zăticneală.

Câți câinî sălbateci s-au sculat, turbați, asupra lui Pavel, lătrând. Au lătrat asupra lui Pavel tot Efesul, pentru căci învăța de față cum că acel (idoli) ce să fac de mâini, nu-s dumnezei. Au lătrat asupră-i la Iconiia, când s-au pornit limbile și jidovii să ucigă cu pietri pre Pavel.

Fost-au lătrat de Elima vrăjitoriul, carele din strălucirile lunii noastre, cei de taină, lui Pavel, au rămas orb. Fost-au lătrat, la cea mai de pe urmă, de câțiva jidovi carii, s-au blestemat ei singuri pre sine, nici să mănânce, nici să bea, până nu or ucide pre Pavel.

Însă, cu acéste goane, scârbe și nevoi, făr' de frică au urmat calea lui, strigând neîncetat: „Cine ne va despărți de dragostea lui Hristos? Lasă, să se mânie jidovii, să se scoale tiranii, să latre câinii cei sălbatecî; eu calea voiu săvârși, credința voiu păzi". Cine, dară, să nu mărturisească cum că Pavel au strălucit între limbi, ca luna plină în zilele ei?

Făr' de prepus iaste, drept acéia că Petru au stătut în bisérică, ca alt luminător mare, pentru căci s-au arătat ca soarele luminând peste bisérica celui înalt. Iară Pavel au fost stătut luminătoriu mai mic, însă

მთვარე თავის დღეებში?

ეჭვგარეშეა, რომ წმიდა პეტრე ეკლესიაში იდგა, როგორც დიდი მნათობი, რადგან ანათებდა როგორც მაღალი ღმრთის მზე, ხოლო წმიდა პავლე იდგა როგორც მცირე მნათობი, მაგრამ ნათელით, სათნოებით, ღირსებითა და დიდებით თანასწორი მზისა.

ახლა მოვაბრუნებ ჩემს სიტყვას შენსკენ, ჰოი, ქრისტიანო ქვეყანავ და შენთან ერთად გავიხარებ, რადგან მფარველებად გყავს ორი მოციქულთა თავი - პეტრე და პავლე და შენს გვირგვინში აღბეჭდილია ჯვრის სახე იმისათვის, რომ მარადის ცხოველსმყოფელი ძელის შეწევნისა და მფარველობის სასოება გქონდეს. ოდითგან ყორანი არ დაბრუნებულა ნოეს კიდობანში, რადგან წინასწარმეტყველი უფრო დიდი სიხარულის მოლოდინში იყო. ხოლო ახლა, ქრისტიანო ქვეყანავ, შენთან მოსულია სიხარული და მშვიდობა არა [მტრედით] ზეთისხილის ტოტით, არამედ - [არწივით] ნისკარტში ჯვრით. მოფრინდა შენს მკლავებში, პატიოსანო ქვეყანავ, დიდებული ფრინველი და აქებს და უგალობს, ერთი მხრივ, მზეს და, მეორე მხრივ, მთვარეს. როგორც მზე - მარჯვნივ, ხოლო მთვარე - მარცხნივ, ასევე არიან დიდებული მოციქულები პეტრე და პავლე, რაც იმის ნიშანია, რომ ისინი ზრუნავენ და იცავენ შენს ერს ერთნაირად როგორც კეთილმორწმუნეებს, ასევე ცოდვილებსაც; მართლებს მარჯვნივ, რადგან მზე ანათებს დღეს და არის სიმბოლო მადლისა, ხოლო ცოდვილებს მარცხნივ, რადგან მთვარე ღამე ანათებს და ღამე არის ცოდვის სიმბოლო.

გიხაროდენ და მხიარულ იყავ, greater light which shone like the Sun of God on high, and Saint Paul was placed in the church as a smaller light though equal to the Sun by its light, virtue, merit and glory.

Now I will direct my speech towards you, O Christian country, and I will rejoice with you for you have two leading apostles, Peter and Paul, as your guards, and in your crown there is an image of a cross imprinted, so that you always have hope of help and protection from the True Cross. In olden times the raven did not return to Noah's Ark since the prophet anticipated a much greater joy. But now, O Christian country, joy and peace came to you not as a dove with an olive branch in its beak, but as an eagle with a cross in its beak. You embraced it, honest country, a great bird that praises and sings to the Sun on the one hand, and to the Moon on the other. As the Sun is to the right and the Moon to the left so are the great apostles Peter and Paul, and it is the sign that they care and defend your people, both the righteous and the sinners; the righteous are on the right for the Sun shines in the daytime and is a symbol of grace, and the sinners are on the left for the Moon shines at night and night is a symbol of sin

Rejoice and be happy for you have two such great protectors and enthusiastic supporters.

And you, great teachers of the

asămănător soarelui, cu lumina, cu strălucirea, cu bunătățile, cu vrednicia și cu slava.

Acum voiu întoarce cuvântul mieu către tine, țară creștină, și dinpreună cu tine mă voiu bucura, pentru căci ai în loc de acoperământ pre verhovnicii apostoli Petru și Pavel și ai tipărit, în corona ta, chipul crucii, pentru ca să nădăjduești a lua roadă de bună viețuire din lemnul vieții. Nu s- au întors corbul, odinioară, în chivotul lui Noe, pentru căci au așteptat să între mai cu multă norocire, aicea, în tine și pentru ca să aducă veștile liniștei, nu cu frunză de maslin, ci cu ramura crucii în gură; s-au întors pasărea în brațele tale, cinstită țară și să laudă cu pohvală între soare și între lună. Soarele de-a dreapta și luna de-a stânga sânt slăviții apostoli Petru și Pavel și închipuiaște semnul cum că cei ce sunt întâi cu șădérea apostoli au purtare de grije pentru folosul norodului tău, adecă celor drepți și celor păcătoși; celor drepți, ce sunt de-a dreapta, pentru căci soarele luminează zioa, că iaste și semnul darului și celor păcătoși ce sânt de-a stânga, pentru căci luna luminează noaptea, că iaste semnul păcatului.

Sălteză, drept acéia, cu glas de bucurie și te vesélește, pentru căci ai ajutători ca aceștea și folositori mari și biruitori fierbinți ca aceștea.

Voi iară, o dascali mari ai lumii, văzând userdiia norodului ce stă împrejur și toată creștineasca politiia

რამეთუ ასეთი ორი დიდი მფარველი და მხურვალე მეოხი გყავს.

ხოლო თქვენ, დიდნო მოძღვარნო ამა სოფლისა, მეტრე და პავლე, მოხედეთ ამ ერისა და მთელი საქრისტიანოს მოშურნეობას, რომელიც თქვენ წინაშე დგას და ქებას აღავლენს და დაიცავით ისინი თქვენი შემწეობით და მხურვალე მეოხებით, დაიფარეთ თქვენი საფარველის ქვეშ და ორი დიდი მნათობის მსგავსად, გადმოგვხედეთ მათ, რომლებიც ვიმყოფებით სიკვდილის ჩრდილსა და წყვდიადში. გვანუგეშეთ ჩვენ, უღირსნი, რომლებიც გოდების უფსკრულში ვიმყოფებით. მეოხ იყავით ღვთივდაცული ერისთვის, მართლმადიდებელი ეკლესიისთვის, სამეუფო მღვდლობისთვის და განსაკუთრებით ევედრეთ ჯვარცმულ მაცხოვარ იესო ქრისტეს, რომლის სახარებაც მაგდენი შრომით, დევნით, ტანჯვით, წამებით, საპყრობილით, ჯვრითა და სიკვდილით იქადაგეთ მთელ მსოფლიოში.

მრავალსა წელსა დაიცავით ჩვენი ქრისტიანი, კეთილმორწმუნე და თქვენი ღირსეული თაყვანისმცემელი, მთავარი [კონსტანტინე], რომ მიეცეს მმართველობის სიბრძნე და ჩვენც, მასთან ერთად, გვქონდეს სულიერი და ხორციელი მშვიდობა, დაცულნი ვიყოთ ქრისტიანობის ყველა მტრისგან და ვიქადაგოთ მრავალი წელი თქვენი სახელი, აღვნიშნავდეთ თქვენს ღვაწლს და ვიზეიმოთ თქვენი დიდებული და ნათელი ხსენება. ამინ.

world Peter and Paul, protect the zeal of these people and the whole Christian world, who stand in front of you and praise you; protect them with your help and devoted assistance, hide them beneath your cover and like two great lights, look at us who are in the shadow of death and darkness. Comfort us, unworthy as we are, who are in the abyss of lamentation. Be guardians of the people protected by God, the Orthodox Church, the high priesthood, and particularly entreat the crucified Saviour Jesus Christ, whose gospel you preached all over the world and on whose behalf you endured much labour, persecution, torments, dungeons, cross and death.

Protect our righteous Christian Prince [Constantine], your worthy admirer over many years; give him wisdom to rule, and grant to both us and him spiritual and physical peace, save us from all the enemies of Christianity, and let us preach your names, celebrate your contributions and commemorate your great and bright day for many years. Amen.

aceasta, spre lauda, spre cinstea şi spre prăznuirea voastră, nu ne lipsiţi de călduroasa voastră folosinţă şi de putérnicul vostru acoperemânt, ci căutaţi din ceriu, ca nişte luminători mari tăriei cei de sus, spre noi carii şădem întru întunérecul şi umbra morţil. Mângâiaţi-ne spre noi, ticăloşii, cei ce şedem în valea plângerii; mijlociţi pentru norodul domnului, pentru pravoslavnica bisérică, pentru preoţiia împărătească şi mai ales vă rugaţi lui Iisus celui răstignit, a căruia Evangheliia cu atâtea ostenéle şi trude, goane şi munci, închisori şi bătăi, crucea şi moartea în toată lumea o aţi propoveduit.

Să păzească în ani mulţi, întru luminatul lui scaun, pre cucérnecul rugătoriu, pre prăznuitoriul numelui vostru, pre cinstitoriul pomenirei voastre, pre creştinul nostru domn, ca întru creştineasca întemeiare a înălţimei sale să fim şi noi, cu toţii, cu linişte sufletească şi trupească, mai presus de toată ispita celora ce stau împotriva creştinătăţil, să propoveduim în mulţi ani numele vostru, să prăznuim stradaniia voastră, să sărbăm luminat cu cuviinţă slăvita voastră pomenire. Amin.

ქადაგება წმინდა მოციქულთასწორ მეფეთა – კონსტანტინე და ელენეს ხსენების დღესასწაულზე

„დიდებითა და პატივითა გვირგვინოსან ჰყავ იგი".

მდიდარ კაცს მეფისათვის ძვირფასი საჩუქრის მირთმევა შეუძლია, მცოდნეს – ღირსეული ხოტბის შესხმა, მე კი, უმწეოსა და გლახაკს, კეთილ საქმეებსა და ცოდნაში არ ძალმიძს უკეთესი ძღვენისა და ქების მიცემა ღვთის მიერ რჩეულისა, დიდებული მეფისა და მოციქულთასწორისა კონსტანტინესთვის, გარდა ჩემი მოდრეკილი თავისა და სულიერი თავმდაბლობისა, ამიტომაც მის სადიდებლად მსურს, ვთქვა რამოდენიმე სიტყვა არა ამპარტავნებით, არამედ თავმდაბლობით, არა მაღალფარდოვანი და რიტორიკული გამონათქვამებით, არამედ უბრალო და მოკრძალებული სიტყვებით, არა ისე, როგორც შეჰფერის წმინდანს, არამედ როგორც ძალმიძს. ხოლო თქვენ, გთხოვთ, მომისმინოთ სიყვარულითა და ლმობიერებით.

მოკრძალებით მინდა ვკითხო წმინდა წერილისა და კერძოდ, სამოციქულოს მცოდნეთ: ღვთის იმ მრავალ ნიჭთაგან, რომლებითაც დაჯილდოვებული იყო წმინდა პავლე მოციქული, რომელი ნიჭი იყო ყველაზე დიდი და განსაკუთრებული, რომლის წყალობითაც გახდა იგი მთელ მსოფლიოში ყველაზე ცნობილი და გამორჩეული?

ზოგი ასახელებს ზეციურ მეცნიერებას, რომლის მეშვეობითაც მოციქულმა ისწავლა მრავალი ენა, საძირკვლიდან აღმოფხვრა

On the Feast Day of the Saints Equal-to-the-Apostles King Constantine and Helena

"Crown him with glory and honour".

A rich man would present a king with an expensive gift, and an educated man would present him with honourable praise, but I, helpless and mean in respect of acts of kindness and knowledge, cannot offer a better gift or praise to God's chosen great king and equal-to-the-apostles Constantine, than my bent head and spiritual humility. I should therefore like to say a few words, not arrogantly but meekly, not using high-flown words or rhetorical expressions, but choosing simple and ordinary words, not as it is becoming to a saint, but just as I can. And I ask you to listen to me with love and compassion.

I would like to ask humbly those who know Holy Writ and are learned: among all the talents that were granted to Saint Paul the Apostle, which talent was the greatest and special, and as a consequence of which he became the most famous and outstanding person in the whole world?

Some refer to the heavenly science that helped the Apostle learn many languages, root out paganism, and preach Christ's name on the edges of the world; some refer to divine revelations, since even when

Cuvânt de învățătură la Sfinții și întocma cu Apostolii împărați Costandin și Elena

"Cu slavă și cu cinste l-ai încununat pre dânsul".

Cei ce să cunosc pre sine avuți, acéia pot să dea daruri vrédnice unui împărat și cei ce să cunosc pre sine învățați, aceia pot să-i facă și căzuta laudă. Iar eu, cunoscându-mă pre mine foarte sărac de fapte bune și slab de învățătură, n-am să aduc alt dar vrédnic, nici altă laudă cuvioasă, de Dumnezeu încununatului, marelui împărat și întocma cu apostolii Constandin, fără numai cap plecat și cugetul mieu cel cucernic.

Drept acéia, întru cinstea lui am a zice, înaintea dragostei voastre puține cuvinte, nu cu obrăznicie, ci cu multă cucerie; nu cu vorbe ritoricești și alcătuite, ci cuvinte smerite și prostatece, nu după cum să cuvine, ci după putință. Ci vă pohtesc să ascultați cu dragoste.

Și iară cu cucerie iscodesc să afle tâlcuitorii Sfintei Scripturi la Faptele Apostolilor, oare dintr-atâtea daruri mari, cu carele din dumnezeiescul dar s-au îmbogățit fericitul Pavel, care dar să fie cel mai mare și mai ales, cu carele în câte patru părți ale lumii s-au arătat minunat și vestit? Și zic unii cum să fie învățătura cea cerească, cu care au vânat toate limbile, au dezrădăcinat din toate locurile păgânătatea și au întins de la răsărit până la apus numele lui Hristos și credința.

Alții zic cum să fie descoperirile

წარმართობა და ქრისტეს სახელი და რწმენა იქადაგა სოფლის კიდემდე; ზოგი – ღვთაებრივ გამოცხადებებს, რამეთუ ჯერ კიდევ ხორცში ყოფნისას იყო აღტაცებული მესამე ცამდე, სადაც იხილა ზეციური მშვენება, მოისმინა ადამიანის მიერ გამოუთქმელი სიტყვები; ზოგი კი – სასწაულებს, რომლებიც შეუდარებლად სრულდებოდა მისი ხელით და ხალხს რწმენის ნათელს ჰფენდა; მაგრამ ყველა აღიარებს, რომ არცერთ ნიჭს ისე არ განუდიდებია პავლე მოციქული, როგორც მის მოწოდებას და ეს მართლაც ასეა, რამეთუ პავლეს მოქცევაში არც სხვა მოციქულთა ქადაგებას შეუტანია წვლილი და არც მათ სასწაულებს, არამედ ეს მოახდინა თავად ღვთის სიტყვამ. თანაც, აღსანიშნავია, რომ ძე ღვთისამ უშუალოდ პავლესათვის გააკეთა ის, რაც სხვა დროს მთელი კაცობრიობისთვის ჰქონდა გაკეთებული, კერძოდ, პირველად თუ ყველა ადამიანისთვის მოხდა მაცხოვრის განკაცება, მერე უკვე მხოლოდ პავლეს მოსაქცევად გადმოვიდა იესო ქრისტე ზეცით და მთელი თავისი ღვთაებრივი დიდებით ხორციელად გამოეცხადა.

ღვთის მოწოდებას ისე განუდიდებია ნეტარი პავლე, რომ სხვა მოციქულნი და მოწამენი ვერ მოდიან მასთან ახლოს. მის მსგავსად დიდი კონსტანტინეც ასევე მოწოდებით მოექცა ჭეშმარიტ სარწმუნოებაზე და მასავით უშუალოდ ზეციდან მიიღო ეს მოწოდება!

როგორც ლუკა მოციქული მოგვითხრობს, დამასკოს გზაზე პავლეს ნათელი მოეხვია და მოწოდების ხმაც მოესმა. ასევე მემატიანის აღწერით, წმინდა კონსტანტინემაც იხილა ვარსკვლავების ნათე-

he still was alive he was raised to the third Heaven where he beheld divine splendour, and heard words that are impossible for humans to utter; others ascribe it all to miracles which were exceptionally worked by him, and cast the light of faith over people. But all of them admit that no talent glorified Paul the Apostle more than the way he was called to the faith, and it is really so for neither the preaching of other apostles, nor their miracles facilitated Paul's conversion, but only the word of God Himself. And it must be said that the Son of God did for Paul just the thing which He at some other time had already done for the whole of humanity, in particular, if in the first case the Saviour became flesh for all, the next time he left Heaven to convert Paul alone, and appeared to him in the flesh and in all His divine glory.

The call from God made the blessed Paul so great that other apostles and martyrs cannot compete with him. Like him, Constantine the Great was also converted to the true faith because of a call, and like him received the call directly from heaven!

As Luke the Apostle tells us, on the road to Damascus Paul was wrapped in light and heard the voice of the calling. Similarly, the chronicler describes that Saint Constantine beheld words inscribed in the sky by means of starlight and heard a voice

ce au luat, că fiind încă în trup s-au răpit până la al treilea ceriu, au văzut frumusețile céle cerești, au auzit cuvinte nespuse, carele nu iaste slobod omului a le grăi.

Alții iară zic cum să fie fost minunile céle făr' de asămânare ce făcea, cu carele au luminat credința, de vréme ce nu numai cu glasul vindeca și cu cuvântul făcea sémne ce și cu umbra și cu hainele făcea minuni. Iar apoi cu toții să unesc la vorbă și zic cum că nici un dar mai mult nu l-au mărit pre Pavel ca chiemarea lui.

Și adevărat au stătut prea minunat, de vréme ce pentru întoarcerea lui Pavel nicl învățătura apostolilor au lucrat, nici putéria minunilor, ce lucrul acesta l-au săvârșit Însuși Cuvântul lui Dumnezeu; și au făcut Fiiul lui Dumnezeu numai pentru Pavel acéia ce au făcut pentru tot neamul omenesc. Și de S-au pogorât acolo din sânul Tatălui pentru toți oamenii, aici iară Însuși pentru Pavel au lăsat ceriul și S-au pogorât trupéște, cu toată dumnezeiasca Lui slavă, pentru ca să-l întoarcă. Și de vréme ce acea chiemare face pre Pavel atâta de minunat, cât nici apostol, nici mucenic nu iaste întocma măririlor lui, dară pentru vredniciile de Dumnezeu încununatului mieu Constandin, ce voiu putea zice? Carele asémene ca Pavel au luat întoarcerea lui asémene și chiemarea; din ceriu fu chiemat Pavel, din ceriu s-au chiemat și Constandin, după cum îl cântă bisérica. Pavel cu glas de lumină, precum spune Luca la Faptele Apostolilor: „Văzuiu, zice, pre cale

ლით ზეცაში დაწერილი სიტყვები და გაიგონა ხმაც, რომელმაც უთხრა: „ამით სძლებ!" პავლესაც და კონსტანტინესაც გამოცხადება შუადღეზე ჰქონდათ; პავლეს ჯვარცმული ქრისტე გამოეცხადა, კონსტანტინეს კი – ჯვარი ქრისტესი.

იმ დროს, როდესაც წმინდა იოანე ოქროპირი ამბობს: „სიტყვები არ მყოფნის, რომ აღვწერო პავლეს სიდიდეო", მე, რომელსაც არ მაქვს წმინდა იოანეს ოქროს პირი, გული და მჭევრმეტყველების ნიჭი, რა სიტყვები მოვძებნო დიდი კონსტანტინეს საქებლად, რომელმაც მოწოდებით მიიღო პავლე მოციქულის მადლი?! ამიტომაც ვუწყი რა ჩემი ცოდნის სიმწირეს, არ აღვწერ წმინდა მეფის ყველა დიდებულ საქმეს, არამედ მხოლოდ მცირედი სიტყვებით შემოვისაზღვრები.

წმინდა კონსტანტინეს ეკლესია სამი ტიტულით მოიხსენიებს: ღვთივგვირგვინოსანი, დიდი მეფე და მოციქულთასწორი. დავიწყოთ თავიდან: რატომ იწოდება იგი ღვთივგვირგვინოსნად?

პირველი – სხვა მეფეებს ადამიანები ირჩევენ მეფეებად და ძვირფასი ქვებით მორთულ ოქროს გვირგვინებს ადგამენ თავზე. ხოლო დიდი კონსტანტინეს შემთხვევაში, მისი კეთილი და სუფთა გულის გამო, თავად ღმერთმა გამოარჩია წარმართთაგან, ვითარცა პავლე ჰურიათაგან. ზეციური ხმით მოუწოდა მეფობისაკენ და როგორც დავით წინასწარმეტყველი წერს: „დაადგა თავსა მისსა გვირგვინი ქვისა მისგან პატიოსნისა და ხმალი სათნოებისა შეარტყა მას. ჟამთააღმწერელიც მოგვითხრობს, რომ განთიადისას გამოეცხადა სიზმრად კონსტანwhich told him "By this shalt thou conquer!". Both Paul and Constantine had revelations at noon: Paul's revelation was the crucified Christ, Constantine's revelation, Christ's cross.

If Saint John Chrysostom could say: "I do not have enough words to describe Paul's greatness," then what words can I find who do not have Saint John's golden mouth, heart and eloquence to praise Constantine the Great who received Paul the Apostle's grace through a call? Realizing the inadequacy of my knowledge therefore, I will not describe all great deeds of the holy king and will confine myself to a few words.

The church has three titles for Saint Constantine: crowned by God, the great king and Equal-to-the-Apostles. Let us begin at the beginning: why is he called crowned by God?

First, because other kings are chosen by people as their kings, and the people put crowns decorated with precious stones on their heads. But in the case of Constantine the Great, God Himself selected him, on account of his kind and pure heart, from among the Gentiles, just as Paul was selected from among the Jews. A heavenly voice called upon him to become king, and as David the Prophet writes: "Placed on his head a crown of precious stones and încungiurându-mă lumină", şi Constandin cu slove alcătuite de stéle şi cu glas purtător de lumină, precum mărturisește istoriia: „Întru acesta birulaște". Acolo Pavel, în miazăzi, aici Constandin în miazăzi; acolo Pavel de Iisus ce S-au răstignit, aici Constandin, prin crucea lui Iisus. Şi de vréme ce acolo mărturisește cel cu limba şi cu inima de aur, Ioann, cum că nu-i laste limba iscusită spre a spune măririle lui Pavel, dară eu, că n- am nici limba aceluia cu vorba de aur, nici bogăţiia graiului, ce voiu putea să aduc spre lauda lui Constandin, carele la chiemare au luat darul lui Pavel?

Drept acéia, cunoscându-mi neputinţa neştiinţii méle, îmi caută şi făr' de voe a lăsa într-o parte toate célialalte mari vrednicii şi lucruri minunate ce au făcut în multe părţi ale lumii, acest minunat şi sfânt împărat şi voiu zice cu puţine cuvinte, numai pentru un lucru; ce ascultaţi, să auziţi.

Oare, pentru ce, sfântul Constandin i s-au dat acest tituluş, de-l numeşte sfânta bisérică numai pe dânsul cu acéste trei numiri: de Dumnezeu încununat, mare împărat şi întocma cu apostolii? Şi zicem, întâi, cum că iaste de Dumnezeu încununat. În ce chip? Una, pentru că pre ceialalţi împăraţi îl aleg oamenii de-i fac împăraţi şi-i încununâ cu cunună de aur şi cu pietri scumpe, iar pre marele Constandin, pentru bunătatea şi curăţeniia inimii sale însuş Dumnezeu l-au ales din limbi, ca pre Pavel din jidovi şi l-au chiemat, cu

ტინეს თავად უფალი იესო ქრისტე და აუწყა: „ნიშანი, რომელიც ზეცაში გიჩვენე, არის იარაღი, რომლითაც კაცთა მოდგმა ვიხსენი ბოროტისაგან, ატარე იგი შენს წინაშე, ვითარცა იარაღი მაღლა აღმართული და ამით სძლო ყოველთა მტერთა ერისათა, რომელიც მოგეცა ჩემგან სამწყსოდ და მარადის იქნები მძლე და მხსნელი!"

მეორე – მეფობა არის სრულყოფილი ნიჭი, რომელიც მამისაგან ნათლისათა გადმოდის ზეცით რჩეულთა და სათნოებით შემოსილთა ზედა. წმინდა კონსტანტინე სულიერი ღირსებებისათვის გამოარჩია ღმერთმა, რათა გამხდარიყო ქრისტიანთა პირველი მეფე, რათა გაემწარებინა სატანა, დაეცვა ქრისტეს სამწყსო გონიერ მგელთაგან და სულიწმიდის იარაღით განებინა იგინი, კვლავ აელორძინებინა ეკლესია, რომელიც მანამდე საუკუნეების განმავლობაში ტირანთა მიერ ტანჯული მათ ფეხქვეშ კვნესოდა! მეფის გვირგვინი გაყოფილია მღვდელმთავრის მიტრისაგან, მაგრამ მიუხედავად იმისა, რომ მეფეს არ გააჩნია [ეპისკოპოსის] სასულიერო ხარისხი, ის მაინც იღვწის ერის სიკეთისა და კეთილდღეობისთვის როგორც ხორციელ და წარმავალ, ასევე სულიერ და მარადიულ საკითხებშიც. შესაბამისად, ეპისკოპოსებთან ერთად მეფეები მოციქულთასწორის საზღაურს იღებენ. მოციქულები კი ეკლესიის მეუფენი და მღვდელმსახურნი არიან, რამეთუ ღმერთთან ერთად იღწვიან სოფლის ცხონებისათვის.

ამიტომ სრულიად მართებულად უთხრა დიდმა კონსტანტინემ პირველ მსოფლიო საეკლესიო კრებაზე შეკრებილ წმინდა მამებს: a girdle of virtue round his waist". And a chronicler also tells us that in a dream at daybreak Constantine saw our Lord Jesus Christ who told him: "The sign I have shown thee in the sky is the weapon by which I saved humanity from evil. Raise it high and carry it in front of thee like a weapon and defeat all the enemies of thy people whom I gave to thee to shepherd and thou shalt be a winner and a liberator forever!".

Secondly, reigning is a perfect talent which passes from the father of light to those chosen by heaven and furnished with virtues. God distinguished Saint Constantine to become the first king of Christians because of his spiritual merits, in that he made Satan miserable, defending Christ's flock from sagacious wolves, and dispersing them with the weapon of the Holy Spirit, restoring again the church which hitherto was tortured by tyrants for centuries and groaned beneath their feet! A king's crown is different from the mitre of a high priest but although a king does not have the spiritual rank [of a bishop], he still works for the benefit and welfare of his people in material and ephemeral aspects as well as in spiritual and eternal issues. Kings therefore, together with bishops, are rewarded as equals-to-the-apostles. And the apostles are lords of the church and priests, since together with God they strive for the glas ceresc, la vrednicila împărăției și l-au încununat cu cununa darului celui de sus, cu arma bunavoirii, după cum zice David; și alta, că peste noapte l s-au arătat în vis Domnul Hristos, zicându-i: „Acel semn ce ți-am arătat astăzi pe ceriu iaste arma acéia cu carea am mântuit din mâinile diavolului tot neamul omenesc, acela să aibi și tu ca un steag rădicat, să meargă înaintea ta, la toate războaele și cu darul aceluia vei birui pre toți vrăjmașii norodului ce ți-am încredințat să-l paști și vei fi pururea biruitoriu și izbăvitoriu".

A dooa, de vréme ce împărăția iaste un dar desăvârșit, carele să pogoară de sus, de la Părintele luminilor, asupra celor aleși și îmbunătățați, pentru vrednicia lui îi déde Dumnezeu de să făcu împărat întâi al creștinilor, ca să îndreptéze pre cei răzvrătiți, să păzească turma lui Hristos de lupii cei gânditori și cu prașția Duhului Sfânt să-i goneasc㠄 și bisérica lui Dumnezeu, ce era călcată și gemea de supt tirani, să o rădice și să o veselească. Căci cununa cea împărătească are despărțeală de mitra cea arhierească și împăratul carele să nevoiaște pentru binele și folosul norodului său, atâta la céle trupești și trecătoare, cât și la céle sufletești și duhovnicești, măcar că nu are acea vrednicie (arhierească), iară plata îi iaste de la Dumnezeu întocma cu episcopii cu carii ar fi mai râvnitori și să face și el diadoh apostolilor, cari sânt împărați și preoți ai biséricii, de vréme ce dinpreună lucrează cu Dumnezeu, pentru mân-

„თქვენ ეკლესიასა შინა ხართ დადგენილი ეპისკოპოსებად, ხოლო მე კი ეკლესიის გარეთ არსებულ საქმეთათვის დამადგინა ღმერთმა ეპისკოპოსადო!"

აქედან გამომდინარე, მსოფლიოს მეფეებმა და ხელმწიფეებმა არ უნდა იფიქრონ, თითქოს მხოლოდ იმისთვის დაადგინა ისინი ღმერთმა სახელმწიფოთა სათავეში, რომ მშვენიერ ტახტებზე, ძვირფას სამოსელში, ოქროს გვირგვინითა და სკიპტრით ხელში ისხდნენ ხალხის თვალის მოსაჭრელად, რადგან მხოლოდ სამართლიანობით იძენს მეფე პატივისცემას ადამიანთა თვალში. ასევე ბრძენი ისიოდე ბრძანებს, რომ ორი რამისთვის დაიდგინეს ადამიანებმა მეფენი: პირველი – აღასრულონ სამართალი და მეორე – გამოასწორონ ყველანაირი სიმრუდე. ამიტომაც დავით წინასწარმეტყველი ერის სახელით ამბობს: „ღმერთო, სასჯელი შენი მეფესა მიეც და სიმართლე შენი ძესა მეფისასა, განსჯად ერისა შენისა სიმართლით და გლახაკთა შენთა განკითხვით." ნეტარია ის ერი, რომელიც ცხოვრობს ისეთ ქვეყანაში, სადაც სამართალი სუფევს. ასევე ერთ ფილოსოფოსსაც უთქვამს, რომ ნაყოფიერ წელს არ მოაქვს იმდენი სიმდიდრე ქვეყნისათვის, როგორც სამართლიანი ხელმწიფის მმართველობას. ასევე სხვა ფილოსოფოსსაც ჰკითხეს: „რა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი ხელმწიფისათვის, რომ მისმა ქვეშევრდომებმა იცხოვრონ კეთილად და ყველაფრით უზრუნველყოფილებმა?" ბრძენმა ფილოსოფოსმა უპასუხა: „უნდა იყოს განურჩეველად ყველასათვის თანაბრად სამართლიანიო!"

salvation of the world.

Constantine the Great was absolutely right therefore when he addressed the holy fathers gathered at the First Ecumenical Council: "You are made bishops in the church and God made me a bishop to look after matters outside the church!".

Thus, the kings and sovereigns of the world should not imagine that God made them sovereigns of their countries simply to sit on beautiful thrones, clothed in expensive garments, with gold crowns on their heads and sceptres in their hands, and to dazzle people, because kings gain the respect of their people only on account of justice. Wise Isiodes also says that people choose kings for two reasons: first, to practice justice and secondly, to set right any falsehood. That is why David the Prophet says on behalf of the people: "O, Lord, give Thy punishment to the king and Thy truth to the son of the king to judge Thy people justly and help Thy poor". Blissful is the nation that lives in a country where justice reigns. Similarly, one philosopher said that a year with an abundant harvest does not bring such wealth to a country as the rule of a just sovereign. Another philosopher was asked: "What is the most important thing that a king can do so that his subjects live well and are well-provided?". The wise philosopher answered: "He should be

tuirea lumii.

Drept acéia, pre dreptate zice marele Constandin Sfinţilor Părinţi de la săborul cel dintâi: „Voi în biséricâ, iar eu afară de biséricâ sunt pus de Dumnezeu episcop".

Pentru acéia, dară să nu să socotească împăraţii şi stăpânitorii pământului cum că i-au pus Dumnezeu să şază pre scaun frumos numai spre vedére înaintea ochilor omeneşti, împodobiţi cu veşminte scumpe, cu cununa în cap şi cu schiptrul cel de aur în mână, că numai singură dreptatea iaste de- i face cinstiţi la norod. Pentru acéia zicea şi înţeleptul Isiod, cum că împăraţii pentru doao lucruri s-au rânduit, de oameni, să fie: una, pentru ca să le facă dreptate şi alta, ca să rădice strâmbătăţile de la mijloc. Pentru acéia prorocul David, ca din gura norodului zicea: „Dumnezeule, judecata dă-o împăratului şi dreptatea fiiului împăratului; căci când într-o politie strălucéşte dreptatea sânt cei supuşi pururea norociţi". Că zicea un filosof: anul cel bun nu-l face atâta mulţimea rodurilor, cât îl face dreptatea stăpânitoriului. Şi altul iar fu întrebat care cuvânt iaste mai bun, pentru ca să trăiască omul bine şi mulţemit? Au răspuns: acela numai, carele păzéşte dreptatea întocma, la toţi.

Al doilea nume din tituluş iaste: pentru ce să numéşte sfântul Constandin mare împărat? Şi zicem: pentru căci iaste de Dumnezeu încununat; urmează drept acéia, să fie şi mare. Şi cum să nu fie mare unul ca acela, pre carele Dumnezeu l-au

რაც შეეხება მეორე ტიტულს, რატომ მოვიხსენიებთ წმინდა კონსტანტინეს დიდ მეფედ? შეიძლება ბევრმა თქვას, იმიტომ, რომ ღვთივგვირგვინოსანი იყოო, ანუ როგორ არ იქნებოდა დიდი მეფე, თუ ის თავად ღმერთმა გამოარჩია და აკურთხაო. მართალია, მე არ ვიტყვი, რომ ასეთი განმარტება არასწორია მეთქი, მაგრამ ნახეთ, რას წერს ევსევი კესარიელი: „მეფე კონსტანტინეს ხალხმა უწოდა „დიდი" არა მხოლოდ მისი მნიშვნელოვანი სამხედრო გამარჯვებებისათვის, არამედ იმ მრავალრიცხოვანი კეთილი საქმეებისთვის, რაც მან თავისი ქვეშევრდომებისათვის გააკეთა. მეფე ვერ იყო ხოლმე მშვიდად, თუ ერთ ადამიანს მაინც ხედავდა მწუხარეს. ტანსაცმელსა და საკვებს გაჭირვებულები მხოლოდ მისგან იღებდნენ. ბევრი ადამიანი მიდიოდა მასთან დახმარების მისაღებად და არავინ ბრუნდებოდა ხელცარიელი და ნუგეშის გარეშე." ყამთააღმწერლის ეს სიტყვებიც, რა თქმა უნდა, სწორია. თუმცა არც მხოლოდ დიდი ქველმოქმედებისათვის ვეძახით წმინდა კონსტანტინეს „დიდს" და აქ მინდა გავიხსენო დავით მეფის წინასწარმეტყველება, რომელიც 70-ე ფსალმუნშია ნათქვამი: „და თაყვანი სცენ მას ყოველთა მეფეთა ქუეყნისათა და ყოველნი ერნი ჰმსახურებდნენ მას". მე ვთვლი, რომ ეს წინასწარმეტყველება მხოლოდ დიდი კონსტანტინე მეფის დროს აღსრულდა, რადგან მხოლოდ მას ემორჩილებოდა იმხანად მსოფლიოს ყველა მეფე და რადგან იგი თაყვანს სცემდა ქრისტეს და ჭეშმარიტი სარწმუნოების მიმდევარი იყო, ყველა მეფემ მიბაძა მას

equally just to everybody without any discrimination!".

Now, regarding the second title, why do we call Saint Constantine a great king? Many will say that it is so because he was crowned by God, that is, he had no other choice but to be a great king since the Lord chose him and blessed him. Well, I shall not say that such explanation is not correct, but let us see what Eusebius of Caesarea writes: "People called King Constantine 'great' not only because of his important military victories, but because of numerous generous things he did for his subjects. The king was never calm if he saw even one grieving man. Poor people received clothes and food only from him. Many people came to him asking for help, and none of them left with empty hands and without comfort!". These words of the historian, of course, are correct. But it is not only because of his generous charity that we call Saint Constantine "great". Now I want to recall King David's prophecy which is given in Psalm 71 "Yea, all kings shall fall down before him: all nations shall serve him" [Psalm 71:11]. I think that this prophecy became true only during the reign of Constantine the Great because it is only he to whom all kings of the world of that period submitted, and because he worshipped Christ and was a follower of the true faith, and all

încununat? Iar nu zic pentru aceasta că iaste mare, ci numai pre cum scrie Evsevie, că lumea l-au numit pre sfântul Constandin mare împărat, nu atâta pentru biruințele céle mari ce au făcut la războae, cât pentru marile faceri de bine ce au făcut suppușilor lui. Și încăș adaoge de zice cum că nici cu un mijloc nu să bucura, până când vedea pre vreunul trist înaintea lui. Hrana și îmbrăcămintele nu le avea săracii de la alții, fără numai de la el. Nenumărați era mulțimea săracilor carii alerga la el să le ajute și nici unul nu să întorcea deșărt de dorita mângâiare.

Iar nici pentru aceasta îi vom zice că iaste mare, că mă uit la prorociia ce zice David pentru Hristos la Psalm 70 zicând: „Și să vor închina Lui toți împărații pământului, toate limbile vor sluji Lui".

Și socotesc că această prorocie numai pe vrémea marelui Constandin s-au împlinit. În ce chip? Lui i s-au supus toți împărații pământului și pentru căci era el capul tuturor împăraților și închinându-se el lui Hristos, prin mijlocul lui toți s-au închinat și cu pilda lui au luat frumusétea credinții; și pentru aceasta s-au numit mare pentru căci tuturor celor mai mari al pământului el era singur țiitor.

Și voiu zice că iaste mare și pentru căci au stătut pentru bisérica lui Dumnezeu și s-au arătat împărat credincios; pentru plata creștinătății sale au suppus Dumnezeu supt picioarele lui toată lumea atâta cât și de la Indla au venit sol cu daruri

და თაყვანი სცა წმინდა სამებას. სწორედ ამის გამო ვეძახით წმინდა კონსტანტინეს „დიდს", რომ იმდროინდელ სამყაროში ის ყველა მეფეს წინამძღოლობდა. იგი იყო დიდი, რადგან ქრისტეს ეკლესიის დამცველად მოევლინა და მისი კეთილმორწმუნეობის საზღაურად დაუმორჩილა ღმერთმა მთელი სამყარო იმდენად, რომ კონსტანტინე მეფესთან ინდოეთიდანაც კი მივიდნენ ელჩები ძღვენით და თაყვანი სცეს მას, როგორც უძლეველ მეფესა და სამართლიან მბრძანებელს, რამეთუ მისი სამხედრო სიძლიერე და ქრისტიანული სიმტკიცე მთელმა მსოფლიომ შეიტყო და აღიარა.

რაც შეეხება მესამე ტიტულს, რატომ ვუწოდებთ მას მოციქულთასწორს? მას არც ქალაქებსა და სოფლებში უვლია და უქადაგია ქრისტეს ჭეშმარიტი სარწმუნოება, არც სიცხესა და უამინდობაში უვლია მშიერ-მწყურვალს ფეხით, პეტრესავითციხეშიყელზეჯაჭვით დაბმული არ დაუმწყვდევიათ, პავლეს მსგავსად არ უცემიათ ჯოხებით, ანდრიასავით ძელზე არავის უცვამს და სხვა მოციქულთა მსგავსად არ უწამებიათ და მოუკლავთ. მაშ, რატომ იწოდება მოციქულთასწორად?! იმიტომ რომ, რაც მოციქულებმა ქადაგებებითა და მოღვაწეობით გააკეთეს, წმინდა კონსტანტინემ ის პირადი მაგალითით შეძლო, რადგან მეფეთა და ქვეყნის მმართველთა სიძლიერე გამოიხატება ხალხის დაყოლიებაში, მაგრამ ამას ვერ მიაღწევენ, თუ თავდაპირველად თვითონვე არ მოიქცევიან ისე, როგორ ქცევასაც სხვებისაგან ელოდებიან. მაგალითად, ასე მოიქცა ჩინეთის მეფე ტუმჩიუნი, როდესაც ჯერ

other kings followed him and worshipped the Holy Trinity. That is why we call Saint Constantine "great" for in the world of that period he was the leader of all other kings. He was great because he became defender of Christ's church, and as a reward to his righteousness God ceded to him the whole world, and even ambassadors came from India to king Constantine, brought him gifts, and honoured him as the invincible king and the just sovereign; for his military power and Christian strength he was known and acknowledged throughout the world.

Regarding the third title: why was he called Equal-to-the-Apostles? He neither walked through towns and villages preaching Christ's true faith, nor in heat and bad weather did he wander hungry and thirsty, nor was he imprisoned and chained by the neck as happened to Peter the Apostle, nor was he beaten with rods like Paul, nor was he impaled as Andrew, or tortured and killed like other apostles. Then why is he called Equal-to-the-Apostles? It is so because everything that the apostles did with preaching and their strivings, Saint Constantine did by means of his personal example, for the strength of kings and sovereigns of a country consists in persuading people, but it is impossible to manage if first of all they do not behave in the manner they are expecting

mari de i s-au închinat lui, pentru ca să-l cunoască pre el că le iaste împărat, de vréme ce véstia armelor lui şi multa a lui creştinătate îl mărturisiia peste tot pământul domn şi stăpân a toatei lumi.

Al treilea nume din tituluş iaste: pentru ce să numéşte sfântul Constandin întocma cu apostolii? Că el, să încunjure cetăţi, oraşă şi sate, ca apostolii, n-au încunjurat; nici au umblat să propovăduiască numele lui Hristos şi credinţa, ca dânşil; să ostenească cu călătorie pe jos, să asude, să flămânzească şi să însetoşaze ca ei, n-au făcut; să se închiză ca Petru în temniţă, cu lanţul de gât, să se bată cu toiage, ca Pavel, să se spânzure de copaci ca Andrei şi să se pedepsească cu de toate féliurile de munci şi de cazne şi la cea de apoi să-i tae capul, ca celoralalţi apostoli, nicăiri nu să véde.

Dară, apoi cum şi pentru ce să fie întocma cu apostolii? Pentru căci acéle ce au făcut apostolii, cu osteneala lor şi cu propoveduirea, el le-au făcut însuş, cu a sa pildă. Căci putérea împăraţilor şi a domnilor iaste să prefacă şi să întoarcă voinţa norodului, după cum vor vrea ei; şi aceasta nu o pot face cu alt mijloc, fără numai când vor face întâi ei acéia ce pohtesc să se facă de alţii, precum au făcut Tumcuin, împăratul Chitaiului că, puindu-şi întâi el mâna pre coarnele plugului, s-au îndemnat toţi supuşii lui de s-au apucat de lucrul pământului. Aşijderea şi marele Alixandru, când ocolise ostrovul Tirului, pentru căci au luat el întâi pe

თვითონ ჩაჰკიდა ხელები გუთანს და მიწის ხვნა დაიწყო, რის შემდეგაც უკვე მთელმა ერმა მიჰბაძა მას და შრომას შეუდგა. ალექსანდრე მაკედონელმაც ტირის კუნძულის შემოვლისას ჯერ თვითონ აიკიდა ბეჭებზე ხის მორი, რის მერეც მთელმა მისმა ჯარმა დაიწყო ხეებისა და ქვების ზიდვა, ააგეს ხიდი და განაგრძეს გზა გამარჯვებისკენ. ასევე წმინდა კონსტანტინემაც საკუთარი მაგალითით მოუწოდა ყველა ქვეშევრდომს და ქრისტეს მორწმუნედ აქცია. იგი სრულიად სამართლიანად იწოდება მოციქულთასწორად, რადგან თავისი კანონებითა და ბრძანებებით დაასრულა მოციქულთა მიერ ქადაგებებით დაწყებული საქმე და ქრისტეს სახელი და ჭეშმარიტი სარწმუნოება მთელ მსოფლიოში გაავრცელა.

იმდენად, რამდენადაც წმინდა კონსტანტინემ თავისი თავმდაბლობით, კეთილი საქმეებითა და სრულყოფილი ქრისტიანული რწმენით ეს სამი ტიტული მოიპოვა, ვისღა შეეპარება ეჭვი იმაში, რომ მას დიდი კადნიერება გააჩნია ღვთის წინაშე.

სწორედ ამიტომ, ჩემი უღირსობისდა მიუხედავად, შევთხოვ წმინდა კონსტანტინეს, თავის მხურვალე ლოცვებში მოიხსენიოს შენი პატიოსანი და ბრწყინვალე უდიდებულესობა და ევედროს მრავალმოწყალე ღმერთს, რომ მრავალს ბედნიერად, კეთილდღეობითა და ჯანმრთელობით დაგასწროს შენ, ამინ!

others to behave. For example, Tum-Chiun, the king of China, was the first to take a plough and till the soil, and then the whole nation followed his example and started to work. Alexander of Macedon, when he was trying to surround the Island of Tyre, was the first to carry a log on his shoulders, and then his army began to gather logs and stones; thus they built a bridge and went on their way to victory. Saint Constantine, too, appealed to all his subjects by his personal example, and turned them into believers in Christ. He is wholly justly called Equal-to-the-Apostles because he finished the work started by the apostles with sermons, and by his laws and orders spread Christ's name and the true faith all over the world.

So, since Saint Constantine with his humility, good deeds and perfect Christian faith received these three titles, who can doubt that his confidence before God is great.

On this account, in spite of my unworthiness, I beseech Saint Constantine to name your honest and magnificent highness in his prayers, and entreat the merciful Lord to let you have many happy, prosperous and healthy days, Amen!

umerile sale un braţ de lémne, s-au îndemnat toată oastea lui de au luat pietri şi lémne cu mâinile lor de au umplut gârla şi au făcut trecătoare şi au mers de o au luat.

Aşa şi marele Constandin, cu a sa pildă şi cu a sa creştinătate, au făcut pre toţi supuşii lui creştini şi acéia ce n-au putut să o isprăvească desăvârşit toţi apostolii cu propovăduirea, fieştecarele unde l s-au fost dat soarta, au isprăvit el singur, cu poruncile ce au dat în toată lumea şi au întins numele lui Hristos şi credinţa, cât iaste întins pământul şi lumea.

Drept acéia, cu dreptate iaste să se numească întocma cu apostolii, căci au împlinit şi slujba şi numirea apostolilor.

Acuma dară, de vréme ce pentru smereniia, pentru marile faceri de bine şi pentru creştinătatea lui cea desăvârşită au câştigat acest tituluş de să numéşte de Dumnezeu încununat, mare împărat şi întocma cu apostolii, cine să va îndoi cu firea, cum că nu are şi mare îndrăzneală către Dumnezeu.

Drept acéla dară, mă rog şi eu, măcar că sânt şi nevrédnic, să mijlocească cu călduroasele lui rugăciuni pre mult milostivul şi îndurătoriul Dumnezeu, ca să te păzească pre măriia ta, încununat cu slavă şi cu cinstea, întreg şi sănătos, în mulţi ani, cu multă fericire. Amin.

ქადაგება მაცხოვარ იესო ქრისტეს წინადაცვეთაზე

„და როცა გასრულდა რვა დღე ყრმის წინადასაცვეთად, უწოდეს მას სახელად იესო, ჩასახვამდე დარქმეული ანგელოზის მიერ". ლუკა(2:21)

შექმნათა წიგნის მე-17 თავში ნათქვამია, როგორ დადო ღმერთმა აბრაამთან აღთქმა და ჭეშმარიტების ნიშნად უბრძანა: „ეს არის აღთქმა, რომელსაც დაიცავ, ჩემსა და თქვენ შორის და შენ შემდეგ შენს თესლს შორის მათს მოდგმაში: წინადაიცვეთოს თქვენგან ყოველი წული და იქნება ჩემი აღთქმა თქვენს ხორცზე საუკუნო აღთქმად. და დაუცვეთელი მამაკაცი, რომელიც არ დაიცვეთოს ხორცს თავისი დაცვეთილობისას მერვე დღეს, მოიკვეთება ის სული თავისი მოდგმიდან, რადგან ჩემი აღთქმა დაარღვია". ამ წინადაცვეთილობის დაწესებით ღმერთმა ინება ოთხი რამის ჩვენება: პირველი - ის, რომ ღვთის მორწმუნენი გარეგნული ნიშნითაც უნდა ყოფილიყვნენ გამორჩეულნი; მეორე - ის, რომ აბრაამის მოდგმა პირვანდელი ცოდვისგან უნდა გათავისუფლებულიყო; მესამე - ის, რომ აბრაამი უნდა გამხდარიყო მრავალრიცხოვანი მორწმუნე ერის მამა, მატარებელი იმ სარწმუნოებისა, რომლის ერთგულიც იყო თავად აბრაამი; და მეოთხე - ის, რომ აბრაამის შთამომავლებიდან უნდა დაბადებულიყო მაცხოვარი იესო ქრისტე.

მაშასადამე, ამ აღთქმის ნიშნად, რომელიც დაიდო ჩვენთან, ქრისტემაც მიიღო წინადაცვეთა, როგორც ეს არის მოთხრობილი ლუკას სახარებაში: „და ვითარცა აღესრულნეს დღენი იგი რვანი წინადაცუეთისა მისისანი, და

On the Circumcision of Jesus Christ

"And when eight days were accomplished for the circumcising of the child, His name was called Jesus, which was so named of the angel before He was conceived in the womb". [Luke, 2:21].

In chapter 17 of Genesis we are told how God made a covenant with Abraham, and as a mark of truth ordered him: "This is my covenant which ye shall keep, between me and you and thy seed after thee: Every man child among you shall be circumcised and my covenant shall be in your flesh for an everlasting covenant. And the uncircumcised man child whose flesh of his foreskin is not circumcised on the eighth day, that soul shall be cut off from his people, for he hath broken my covenant" [Genesis, 17:10]. God desired to show four things by establishing circumcision: first, believers in God should be distinguished externally; secondly, Abraham's family was to be redeemed of original sin; thirdly, Abraham was to become the father of a numerous nation of believers whose faith was the same as Abraham's, and fourthly, Jesus Christ was to be born among descendants of Abraham.

Therefore, as a mark of the covenant made with us, Jesus Christ was also circumcised as it is said in Luke's Gospel: "And when eight days were accomplished for the circumcising of the child, his name was called Jesus" [Luke, 2:21] and this name is truly much more superior and splen-

Cuvânt de învățătură la Obrezaniia lui Hristos

„Și când s-au umplut 8 zile ca să tae pruncul împrejur, chemat-au numele lui Iisus, carele au fost zis de înger mai înainte, până a nu să zemisli El în pântece!" Luca 2, 21

Zice la cartea Facerii, în 17 capete, cum că au tocmit Dumnezeu cu Avraam împăcare și spre semn de adeverință i-au poruncit Dumnezeu, zicându-i: „Aceasta iaste făgăduința carea vei păzi între mijlocul Mieu și între voi și între mijlocul semenției tale, după tine între neamurile lor, să se tae voao împrejur toată partea bărbătească și va fi făgăduința Mea peste trupul vostru, întru făgăduință vécinică. Și copilul carele nu să va tăia împrejur a opta zi, să va piiarde, sufletul acela din rudeniia lui, căci au stricat făgăduința Mea", arătând cu această tălare împrejur 4 lucruri: una pentru ca să se cunoască cei crezuți întru Dumnezeu; a dooa, pentru ca să rămâie semenție lui Avraam slobodă de păcatul născutului celui dintâi; a treia, pentru ca să facă pre Avraam părinte a multe neamuri credincioase, pentru adevărata credință ce au arătat și el către Dumnezeu; a patra, pentru căci din neamul lui Avraam au vrut să se nască Hristos.

Decl, pentru semnul împăcărli aceiia care s-au tocmit cu noi au priimit Hristos tăiarea împrejur, după cum zice Luca evanghelistul: „Și când s-au umplut 8 zile ca să tae

უწოდეს სახელი მისი იესუ,"და ეს სახელი ჭეშმარიტად არის ყველა სხვა სახელზე უზენაესად დიდებული, რადგან, როგორც განმარტავს თავად ნეტარი პავლე, ეს სახელი „ითარგმანება, როგორც მაცხოვარი". სხვა მრავალი სახელწოდებითაც შესაძლებელია დამტკიცდეს, რომ იესო ჭეშმარიტად არის კაცობრიობის მაცხოვარი, მაგრამ, განსაკუთრებით, ეს ცხადი ხდება შემდეგი რვა ეპითეტ სახელწოდებიდან, რომლებსაც მიაკუთვნებენ მას:

უპირველეს ყოვლისა, მას ვეძახით *„საუკუნო ცხოვრებას"*, როგორც ეს ნათქვამია იოანეს სახარების მე-17 თავში: „და ესე არს ცხორებაი საუკუნოი. რაითა გიცოდიან შენ მხოლოი ჭეშმარიტი ღმერთი და რომელი მოავლინე იესუ ქრისტე".

მეორე მისი სახელწოდება არის *„დიდება"*, როგორც ამას ბრძანებს დავით წინასწარმეტყველი: „განვძლე გამოჩინებასა დიდებისა შენისასა".

მესამე, რაც მას ეწოდება, არის *„განსუენება"*, რადგან თავად იესო ქრისტე ბრძანებს: „აღიღეთ უღელი ჩემი თქუენ ზედა და ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშჳდ ვარ და მდაბალ გულითა, და ჰპოოთ განსუენებაჲ სულთა თქუენთაჲ".

მეოთხე, მას ეწოდება *„სიხარული"*, რადგან ნათქვამია იოანეს გამოცხადების მე-19 თავში: „ვიხარებდეთ და ვიშუებდეთ და მივსცეთ მას დიდებაი, რამეთუ მოვიდა ქორწილი კრავისაი (ანუ ქრისტესი), და ცოლმან მისმან განმზადა თავი თვისი", (ანუ ეკლესია).

მეხუთე, მას ეწოდება *„სასუფეველი"*, რადგან ასე მიმართავს მაცხოვარი იესო ქრისტე მართალ ადამიანებს საშინელ სამსჯავროდ

did than any other for, as blessed Paul himself explains this name, it "is translated as Saviour". It is possible, using plenty of other names, to prove that Jesus Is really the Saviour of humanity but it becomes especially evident from eight epithets which are ascribed to him:

First of all, we call him *"life eternal"* as it is said in chapter 17 of John's Gospel: "And this is life eternal, that they might know Thee the only true God and Jesus Christ, whom thou hast sent" [John, 17:3].

His second name is *"likeness"* as David the Prophet says: "I will behold thy face in righteousness: I shall be satisfied when I awake, with thy likeness" [Psalm 17: 15].

The third name is *"rest"* for Jesus Christ himself says: "Take my yoke upon you, and learn of me; for I am meek and lowly in heart: and ye shall find rest unto your souls" [Mat., 11:29].

The fourth epithet that is given to him is *"joy"* since in chapter 19 of John's Book of Revelation we read: "Let us be glad and rejoice, and give honour to him: for the marriage of the Lamb (that is Christ) is come and his wife has made herself ready" (that Is the church) [Revelation, 19:7].

The fifth name he has is *"kingdom"* for it is how the Saviour Jesus Christ will address the righteous on the day of the last Judgement: "Come ye blessed of my Father, inherit the Kingdom prepared for you

Pruncul împrejur, chiemat-au numele lui Iisus", care nume iaste cu adevărat mai presus decât tot numele, după cum zice fericitul Pavel, „că să înţelége Mântuitor". Şi să poate adeveri şi de pe alte multe numiri cum că să chiamă Iisus Mântuitoriu neamului omenesc, iară mai vârtos de pă acéste opt nume ce voiu să zic.

Întâi să chiamă viaţă de véci, după cum zice Ioann la 17 cap: „Iară aceasta iaste viaţa de véci, ca să Te cunoască pe Tine unul Dumnezeu şi pre Iisus Hristos, pre Carele ai trimis".

A dooa să chiamă mărire, că aşa zice David: „Sătura-mă-voiu când mi să va arăta mărirea Ta".

A trela să chiamă odihnă, că aşa zice Hristos: „Luaţi jugul Mieu spre voi şi vă învăţaţi de la Mine că sunt blând şI smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre".

A patra să chiamă veselie, că aşa zice Ioann la Apocalipsis, în 19 capete: „Să ne bucurăm şi să ne veselim şi să dăm mărire Lui, că au venit nunta Mielului (adecă a lui Hristos) şi muiarea Lui s-au gătit spre sine (adecă bisérica)".

A cincea să chiamă împărăţie, că aşa va să zică Hristos la judecata cea înfricoşată, către oamenii cei drepţI: „Veniţi, blagosloviţii Părintelui Mieu şi moşteniţi împărăţiia, carea iaste gătită voao mai nainte de începutul lumii".

ზე: „მოვედით კურთხეულნო მამისა ჩემისანო და დაიმკვდრეთ დასაბამითგან სოფლისაათ განმზადებული თქუენთჳს სასუფეველი“.

მეექვსე ეპითეტი – მას ეწოდება *„გვირგვინი“*, რადგან ასე ბრძანებს იოანე მოციქული გამოცხადებაში: „გეპყრას, რაც გაგაჩნია, რათა არავინ წარგტაცოს შენი გვირგვინი“.

მეშვიდე, რაც მას ეწოდება, არის *„ტალანტი“*, რადგან ნათქვამია მათეს სახარების მე-20 თავში: „და ვითარცა შემწუხრდა, ჰრქუა უფალმან სავენახისამან ეზოის-მოძღვარსა თვისსა: მოუწოდე მუშაკთა მათ და მიეც მათ სასყიდელი: იწყე უკანასკნელთაგან, ვიდრე პირველთამდე. მოვიდეს მეათერთმეტისა ჟამისანი იგი და მიიღეს თითოი დრაჰკანი“.

მერვე, მას ეწოდება *„სეროба“*, რადგან ასეა ნათქვამი ლუკას სახარების მე-14 თავში: „კაცმან ვინმე ყო პური დიდი და მოუწოდა მრავალთა. და იწყო თითოეულმან ყოველმან ჯმნად. პირველმან მან ჰრქუა მას: აგარაკი ვიყიდე და უნებელი ზედა-მაც მისვლად და ხილვად იგი. და სხვამან თქუა: უღლეული ხართაი ვიყიდე ხუთი და მივალ გამოცდად მათთა. და მერმე სხუამან ჰრქუა: „ცოლი შევირთე და მის გამო ვერ ხელ-მეწიფების მოსვლად“, ამ ადამიანებში იგულისხმებიან ცოდვილნი და ამა სოფლის სიამის მოყვარულნი, რომლებიც არ ეღირსებიან სეროზის ტრაპეზს და ვერ იხილავენ ღვთის სახეს.

მაშასადამე, ამ სახელწოდებაეპითეტებში, რომლებიც დავასახელე, მოიაზრებაიესომაცხოვარი, რადგან მან აცხოვნა კაცობრიობა ეშმაკის ბატონობისგან და გვიჩვე-

from the foundation of the world" [Mat., 25:34].

The sixth epithet is *"crown"* since it is what John the Apostle says in Revelation: "hold that fast which thou hast, that no man take thy crown" [Revelation, 3:11].

The seventh name we give him is *"talent"* since it is said in chapter 20 of Matthew's Gospel: "So when evening was come, the lord of the vineyard saith unto his steward, Call the labourers and give them their hire, beginning from the last unto the first. And when they came that were hired about the eleventh hour, they received every man a penny" [Mat., 20:8,9].

The eighth name is *"supper"*, since it is said in chapter 14 of Luke's Gospel: "A certain man made a great supper and bade many .... And they all with one consent began to make excuses. The first said unto him, I have bought a piece of ground and I must needs go and see it .... And another said, I have bought five yoke of oxen, and I go to prove them .... And another said, I have married a wife and therefore I cannot come" [Luke, 14:16, 18, 19, 20]. Sinners and lovers of mundane pleasures are meant by these people and they will never be worthy to have a supper feast and behold the face of Lord.

By these epithets that I have mentioned therefore, we mean Jesus Christ, for he saved humanity from the domination of Satan, and showed us the way to eternal life.

A șasea să chiamă coroană, că așa zice Ioann la Apocalipsis: „Ține ce ai dobândit, ca să nu ia nimeni coroana ta".

A șaptea să chiamă ban că așa zice la Mathei, în 20 de capete: „Și deaca veni seara, tuturor le déde plata tot, întocma, câte un ban".

A opta să chiamă cină, că așa zice la Luca în 14 capete: „Un om oarecarele făcu cină și chiemă pre mulți și ei nu vrea să meargă, puind fieștecarele, la mijloc pricini: unul că au cumpărat holdă și mérge să o vază; altul că au cumpărat părechi de boi și mérge să-i ispitească; altul că au luat muiare și pentru acéia nu pot să meargă", carii să înțeleg a fi oamenii cei păcătoși și iubitori de céle lumești, carii nu să vor învrednici să mănânce din cina acéia, adecă nu vor vedea fața lui Dumnezeu.

Deci, de pe acéste nume ce am zis, că înțelégeți Iisus Mântuitoriu. Că au mântuit neamul omenesc din tirăniia diavolului și le-au arătat calea vieții de véci. Și au priimit de s-au tălat împrejur pentru doao lucruri: una, pentru ca să împlinească légia, ca un făcător de lége și să ne dea și noao pildă să ne suppunem legii; alta și pentru ca să se astupe toată gura hulitoare și clevetnică a ereticilor, carii zicea că n-au luat trup, ci s-au născut după nălucire. Iar pentru ce S-au tăiat împrejur a opta zi să înțelége că la al optulea veac va să tae Hristos împrejur, cu judeca-

ნა მარადიული ცხოვრების გზა.

და მიიღო წინადაცვეთა, რომ განცხადებულიყო ორი რამ: პირველი – რომ უნდა აღსრულებულიყო ყოველი რჯული, მით უმეტეს, რომ თავად იყო სჯულმდებელი ღმერთი და ამით სჯულის მიმართ მორჩილების მაგალითი მოგვცა; და მეორე – უნდა დახშულიყო მწვალებელთა, მგმობელთა და ცილისმწამებელთა პირნი, რომელნიც ამბობდნენ, რომ ვითომ ძე ღვთისა არ განკაცებულა და მხოლოდ მოჩვენებით დაბადებულაო.

ხოლო მაცხოვარმა იესო ქრისტემ წინადაიცვეთა ზუსტად მერვე დღეს იმიტომ, რომ ეს უნდა გამხდარიყო მისი მეორე მოსვლისას საშინელი სამსჯავროთი მერვე საუკუნის წინადაცვეთის წინასახე. რადგან, როგორც ორპირი მახვილით, იგი სამყაროსგან მოკვეთს ყველა ბოროტებას და ყოველგვარ უსამართლობას და ცოდვილებს შთააგდებს ჩაუქრობელი ცეცხლის გულში, ისევე შეკრებს მართლებს ცათა სასუფეველში, რომელიც, დაე, გვებოძოს ჩვენ ყოველთა. ამინ!

And He was circumcised in order to make two things clear: first, that every law must be observed, especially since He Himself was a lawgiver God, and by his behaviour he gave us an example of how we should observe the law, and secondly, all heretics, critics and slanderers who claimed that the son of God was not the Word made Flesh and that His birth was only an illusion, were to be muted.

And the Saviour Jesus Christ was circumcised on the eighth day exactly because it was to become a projection of circumcision of the eighth century during his second coming through the last judgement. For just as with a double-edged dagger he will cut off any evil and any kind of injustice, and having thrown sinners into the midst of unquenchable fire, he likewise will gather the righteous into the kingdom of heaven, an outcome which let be given to all of us. Amen!

ta cea înfricoșată, ca cu o sabie cu doao rosturi toate răutățile și tot féliul de nedreptăți din lume; și pre cei păcătoși îi va arunca în matca focului celui nestins, iar pre cei drepți îi va aduna la împărăția Sa cea vecinică, caré și noi, cu toții să o dobândim.

ქადაგება ღვთის განცხადების დღესასწაულზე

კურთხეულნო ძმანო და დანო, ნათელი და ბრწყინვალე იყო მაცხოვარ იესო ქრისტეს შობის განვლილი დღესასწაული; მაგრამ მეტად ბრწყინვალე და დიდებულია დღევანდელი დღესასწაული; რადგან იქ ქრისტეს შობის ნიშნად ვარსკვლავი გამოჩნდა ცის კამარაზე, ხოლო აქ თავად მამა ღმერთი მოწმობს ზეციდან ნათელღებულისთვის სიტყვებით: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. იქ მოგვებმა მათი ძღვენით თაყვანი სცეს, როგორც ღმერთს და მეფეს, ხოლო აქ თავად ზეციური ანგელოზები ემსახურებიან მას, როგორც ჭეშმარიტ ღმერთს და სრულ კაცს. იქ იყო, როგორც სახვევლებში გახვეული და ბაგაში დასვენებული უმწეო ჩვილი ბავშვი, ხოლო აქ, როგორც სრული ღმერთი და სრული კაცი ნათელს იღებს იორდანეს წყალში იმისთვის, რომ განწმიდოს მთელი კაცობრიობა პირველქმნილი ცოდვის ხრწნილებისაგან. იქ მთავარანგელოზი გაბრიელი ემსახურებოდა მორჩილებით, ხოლო აქ ანგელოზი და წინამორბედი იოანე აღასრულებს საიდუმლოს.

მაშასადამე, თუ დღევანდელი დღესასწაულის მოვლენები უფრო ნათელია, ვიდრე განვლილი დღესასწაულისა, ე.ი. მით უფრო მეტად დიდებულიცაა. რადგანაც თავად მაცხოვარი ქრისტე ინათლება, ჩვენც მოვინათლოთ არა იმიტომ, რომ უკვე არ ვართ მონათლულნი წმინდა ნათლისღებით, ანუ წყლითა და სულით, არამედ იმიტომ, რომ წაგბილწეთ ჩვენი ცოდვებით წმინდა ნათელი. სი-

On the Feast of the Revelation of God

Blessed brothers and sisters, bright and magnificent was the feast of Christmas; but more magnificent and wonderful is the feast we are celebrating today; for at Christmas a star appeared in the sky as a sign that Christ was born, but now God the Father Himself bears witness from Heaven in favour of Him who is being baptized with words: “This is my beloved Son, in whom I am well pleased” [Matt. 3:17]. In the first case the wise men worshipped him and presented gifts as to their Lord and King; but now the angels of heaven themselves serve Him as the true Lord and the perfect man. There, he was a helpless child wrapped in swaddling clothes and placed in the manger, but here, as the perfect Lord and the perfect man, he is being baptized in the waters of the Jordan, in order to purify the whole of humanity from the corruption of original sin. In the first case, the Archangel Gabriel served him obediently, and now the angel and Forerunner John serves the mystery.

If therefore the events of the feast we are celebrating today are brighter than those of the past feast, it means that they are also more wonderful. Since our Saviour Christ is being baptized, we too should be baptized, not because we are already baptized with Holy baptism, but because we have defiled the Holy light

Cuvânt de învățătură la Bogoiavlenie

Luminat și cinstit au fost praznicul ce au trecut, al Nașterii Domnului Hristos, blagosloviților creștini, iară mai luminat și mai cinstit iaste acest de astăzi, căci acolo au arătat steaoa pe Hristos, cum că S-au născut, iar aici mărturisește Tatăl din ceriu pre Cel ce să botează, zicând: „Acesta iaste Fiiul Mieu cel Iubit întru Carele bine am voit”. Acolo vrăjitorii cu darurile lor I s-au închinat, ca unui Dumnezeu și împărat, iar aici îngeri cerești, ca unui Dumnezeu adevărat și om desăvârșit Îi slujesc. Acolo era ca un prunc mic, înfășat și pus în iasle, iar aici ca un Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit să botează în apa Iordanului, pentru ca să spéle tot neamul omenesc din spurcăciunea păcatului celui strămoșesc. Acolo îngerul cel mare Gavriil slujiia cu cucerie, iară aicea îngerul și Înaintemergătoriul Ioann slujaște taina.

Deci, dară decât sânt lucrurile praznicului de astăzi mai luminate, cu atâta sânt și mai marI decât ale praznicului ce au trecut. Pentru aceasta dară, de vréme ce să botează Hristos, să ne botezăm și noI, nu că doară că nu sântem botezați cu sfântul botez, adecă cu apă și cu duh, ci pentru căci am întinat cu păcatele noastre sfântul botez. Trebue să ne spălăm cu lacrămile pocăinții, ca să ne facem curați, după cum zice prorocul Isaia: „Lăsând vicleșugurile

ნანულის ცრემლებით უნდა განვიბანოთ და განვიწმინდოთ, როგორც ისაია წინასწარმეტყველი ამბობს: „განიბანეთ, განიწმიდეთ, აეი საქმეები თვალთაგან განმარიდეთ, შეწყვიტეთ ბოროტის ქმნა", რომლითაც ხარობს ჩვენი მტერი ეშმაკი და ამის შემდეგ შევიმოსოთ ახალი ადამი, უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, როგორც ამას ამბობს პაველე მოციქული, რომ ჩვენც ავმაღლდეთ ზეცაში, როგორც ქრისტე, განწმენდილები და განათლებულები და ვისაც მიღებული გვაქვს მისი ქადაგება, მაშინ, როდესაც ვცოდავთ, სწრაფად გავიქცეთ მისკენ, რადგან იგი მიგვიღებს, როგორც კეთილი და კაცთმოყვარე ღმერთი.

ნათელს იღებს ქრისტე იმისთვის, რომ აკურთხოს წყლები. ნათელს იღებს ქრისტე იმისთვის, რომ გამოგვიცხადოს საიდუმლო. წინასწარმეტყველის ხელი აღასრულებს მსახურებას იმისათვის, რომ ნათელი სცეს მამის „ხელს", ანუ ძეს და სიტყვას ღვთისას. კაცი აღასრულებს მსახურებას და კაცი ინათლება; თავად იოანე, როგორც მონა, მსახურობს და ქრისტე, როგორც კაცი, ნათელს იღებს.

ამიტომ ჩვენც, დავით წინასწარმეტყველის სიტყვის მსგავსად, როგორც ჭეშმარიტნი და ბრძენნი მონანი, წმინდა გულებით ჩავერთოთ ამ საიდუმლოში. კეთილი და მორწმუნე გონება ვიქონიოთ, რომ სწორად ჩავწვდეთ ამ საიდუმლოს; რომელნიც ხართ მორწმუნენი და მართალნი მოდით და მოისმინეთ დავითის სიტყვები: „მოვედით მისა და განათლდით, და პირსა თქუენსა არა პრცხუენეს", და როგორც ამბობს ისაია წინასწარმეტყველი, ცოდვანი ჩვენნი უფროს თოვლისა განსპეტაკნეს. და რომელნიც ხართ მორწმუნენი და ღვთის მოშიშნი აქეთ და ადიდეთ ეს საიდუმლო, with sins. We should wash and purify with tears of repentance, as Isaiah the Prophet says: "Wash you, make you clean; put away the evil of your doings before mine eyes, cease to do evil" [Isaiah, 1:16], for it makes our enemy Satan happy, and after this we will accept the new Adam, our Lord Jesus Christ; as Paul the Apostle states, so that we also ascend to Heaven like Christ, purified and enlightened. And those of us who have accepted his preaching, let us hurry to him when we sin, because he will accept us as a kind and humane God.

Christ is baptized so that he sanctifies water. Christ is baptized in order to reveal the mystery to us. The prophet's hand conducts the service in order to lighten the Father's "hand", that is the Son and the word of God. Man conducts the service and man is being baptized; John himself as a servant serves and Christ as a man is being baptized.

According to David the Prophet's words therefore, as true and wise servants, let us also engage in this mystery with pure hearts. Let's our minds be kind and faithful in order to correctly grasp this mystery; you who are believers and righteous, come and listen to David's words: "They looked unto him, and were lightened: and their faces were not ashamed" [Psalm, 34:5], and as Isaiah the Prophet says, our sins became whiter than snow. And those who are believers and are in fear of God, praise and glorify this mystery, dintru inimile voastre şi faptele céle réle, de carele să bucură vrăjmaşul nostru diavolul" şi să ne îmbrăcăm cu noul Adam, cu Domnul nostru Iisus Hristos, după cum zice fericitul Pavel, pentru ca să ne putem sui şi noi la cerlu curaţi şi luminaţi, ca şi Hristos şi câţi am priimit propoveduirea Lui, de am şi greşit, să alergăm că ne va priimi Hristos, ca un bun şi iubitoriu.

Botează-Se Hristos, ca să sfinţească apele. Botează-Se Hristos, ca să ne arate taina. Mâna proorocului slujaşte, ca să botéze mâna Tatălui, adecă pre Fiiul şi Cuvântul lui Dumnezeu. Om slujaşte şi om să boteză; însuşi Ioann, ca un rob slujaşte şi Hristos ca un om să botează.

Pentru aceasta dară şi noi, ca nişte robi adevăraţi şi înţelepţi, să slujim taina cu inimă curată, după cum zice proorocul David. Minte bună şi credincioasă să avem, ca să pricépem taina drept; şi cine iaste credincios şi drept, să alérge ca să auză ce zice David: „Veniţi cătră Dânsul (adecă cătră Domnul) şi vă luminaţi şi féţele voastre nu să vor ruşina", ca să se albească păcatele noastre ca zăpada, dupre cum zice Isaia. Şi cine iaste credincios şi temător de Dumnezeu, să mărească şi să laude taina, că mărire ca aceasta priiméste Dumnezeu ca o tămâe cu bună mireazmă, iar cine iaste păgân şi ispititor de tainele noastre să lipsească din bisérică şi să se depărtéze, pentru ca să nu vie

რადგან მსგავსი ქება წარემართება ღვთის წინაშე, ვითარცა საკმეველი კეთილსურნელოვანი. ხოლო ვინც წარმართია და ჩვენს საიდუმლოებებს დასცინის, წავიდეს და არ გაეკაროს ეკლესიას, რომ არ მოვიდეს მასზე ღვთის რისხვა და არ დაისაჯოს მსგავსად მოსესი, რომელმაც, როდესაც სინას მთაზე ღვთისგან სჯულის ფიცრების მისაღებად ავიდა, დატოვა მცნება, რომ არცერთი ცხოველი, არც პირუტყვი არ მიახლოებოდა მთას და, თუ ამგვარი რამ მოხდებოდა, ჰურრიათა ბრბოს უნდა ჩაექოლა ის მცნების დამრღვევი.

ასევე ახლაც საიდუმლოს აღვნიშნავთ და ვდღესასწაულობთ და ამით ვმაღლდებით არა ხორციელად მთაზე ასვლით, როგორც მოსე, არამედ გონებით აღვიტაცებით დიდ და მაღალ ფიქრებში; და მხოლოდ რაოდენიც მორწმუნენი ვართ, მოვედით, რათა, დაე, ჩავწდეთ გონებით დღევანდელი დღესასწაულის საიდუმლოს!

უფალი იესო ქრისტეს შობის შემდგომ მოგვების მიერ მოტყუებული და დამცირებული ჰეროდე ძალზედ განრისხდა და ბრძანა ბეთლემსა და მის შემოგარენში ორი წლისა და მის ქვემოთ ასაკის ყველა ყრმის მოწყვეტა. იმ თოთხმეტ ათას ყრმას შორის იყო თავისი დედის, ელისაბედის, მკლავებში მყოფი ჩვილი – წმინდა იოანეც. როდესაც ჯალათები მას მოსაკლავად მიუახლოვდნენ, ღვთის განგებით, გაიხსნა მთა და იოანემ დედამისთან ერთად გაიარეს მთა და მეორე მხარეზე აღმოჩნდნენ. ხოლო უფლის ანგელოზმა წარიყვანა ის უდაბნოში და ზრდიდა, ვიდრე არ შეიქმნა ასაკით 33 წლისა და 3 თვის, ხოლო მისი საკვები იყო ხეების ფოთლები და ველური თაფლი.

და მოვიდა მასთან ღვთის სიტყვა

for such praise moves towards God like fragrant incense. And who is a gentile and ridicules our mysteries, let him go but he had better not pass near a church otherwise God's wrath may be upon him, and he may be punished just like Moses who, when he went up Mount Sinai to receive the Tablets of the Covenant from God, left the commandment that not a beast or animal should go near the mount and if any such thing should happen, the trespasser would be stoned to death by a mob of Jews.

Likewise at present we are also celebrating and observing a mystery, and doing so we do not ascend physically by walking up a mount as Moses did, but our minds elevate us through exalted and sublime thoughts; and we, only those that are faithful, came here in order to gain a mental grasp of the mystery of the feast today!

After the birth of our Lord Jesus Christ, Herod, who was deceived and humiliated by the wise men, became wrathful and ordered all baby boys of two years and under to be slaughtered. Among these fourteen thousand little boys was a baby who was cuddled in his mother Elisabeth's arms: Saint John. When the executioners came near to kill him, a mountain divided in two, and John together with his mother walked in between, and thus found themselves on the other side. And the angel of God took him to the desert where he

urgiia lui Dumnezeu asupră-l şi să va bântui; că şi Moisi, când s- au suit în muntele Sinaii, ca să priimească tabelele legii ce l-au dat Dumnezeu, aşa au poruncit ca să nu să apropie de muntele acela nice o hiară sau vreun dobitoc, iar de să va apropiia, să fie ucis cu pietri de mulţimea jidovilor.

Asémenea laste şi acuma. Taina avem de sărbăm şi prăznuim şi vom să ne suim sus nu cu trupul, sau în munte ca Moisi, ci cu mintea, la mari şi la înalte gânduri; ci numai câţi sânt credincioşi să se apropie cu mintea ca să priceapă taina praznicului de astăzi.

După naşterea Domnului Hristos, rămâind batjocorit şi amăgit Irod împăratul de vrăjitori, s-au mâniiat foarte şi au trimis la Vithleem şi în toate hotarăle lui de au junghiat 14 mii de coconi mici câte de 2 ani şi mai jos, între care coconi era şi cinstitul Ioan, prunc mic în braţele maică-sa Elisaftei. Şi, vrând ca să-l junghie şi pre el, s-au desfăcut muntele din voia lui Dumnezeu şi au trecut de céia parte maică-sa cu dânsul. Şi îngerul Domnului l-au luat de l-au dus în pustie şi-l hrăniia acolo, până au venit în vârstă de s-au făcut de 33 de ani şi 3 luni, a căruia hrană era vlăstarile copacilor şi mliare sălbatecă.

Şi au venit cuvântul Domnului de i-au zis să lase pustiia şi să meargă în părţile Iudeii să propovedulască noroadelor pocăinţă. Şi acolo mer-

და უთხრა, დაეტოვებინა უდაბნო, წასულიყო ჰურიასტანის მხარეს და ექადაგა ხალხისთვის სინანული. და მიდიოდა მასთან მრავალი ჰურია, აღიარებდნენ საკუთარ ცოდვებს, ინათლებოდნენ იორდანეს წყალში და ეკითხებოდნენ: „წინასწარმეტყველი იგი ხარი შენ? და მიუგო: არა“ ამგვარად პასუხობდა იგი არა იმიტომ, რომ არ იყო წინასწარმეტყველი, არამედ იმიტომ, რომ მას არ ეკითხებოდნენ, არის იგი ჩვეულებრივი წინასწარმეტყველი, არამედ სურდათ, შეეტყოთ, არის თუ არა იგი ის წინასწარმეტყველი, რომელზეც მოსეს ჰქონდა ნათქვამი: „წინასწარმეტყველს, როგორც მე ვარ, შენი ნიაღიდან, შენი მოძმეებიდან, დაგიდგენს უფალი“, ანუ ჰურიებმა იცოდნენ, რომ მათ შთამომავლობაში დიდი წინასწარმეტყველი უნდა გაჩენილიყო და ფიქრობდნენ, რომ იოანეა ის წინასწარმეტყველი და ამისთვის ეკითხებოდნენ. ამიტომ ის პასუხობდა: „არ ვარ მე ის, არამედ „ესერა მოვალს უძლიერესი ჩემსა შემდგომად ჩემსა, რომლისა ვერ ღირს ვარ განხსნად საბელსა ხამლთა მისთასა“, ანუ არ ძალმიძს ჩავწვდე მის შობასო, რადგან, როგორც კაცი, ჩემ შემდეგ დაიბადა, მაგრამ, როგორც ღმერთი, ჩემზე უადრეს შობილია ღვთაებრივ უჟამო წლებშიო. „მე უკუე ნათელ-გცემ თქუენ წყლითა, ხოლო რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, მან ნათელ-გცეს თქუენ სულითა წმიდითა და ცეცხლითა. რომლისა ნიჩაბი ხელთა მისთა, განწმიდოს კალოი თვისი და შეკრიბოს იფქლი საუნჯესა;“ ანუ გულთამხილველია, როგორც ჭეშმარიტი ღმერთი და სცნობს ცოდვილებსა და მართლებს, ანუ ცოდვილებს დასჯის მარადიულ ცეცხლში, ხოლო მართლებს შეკრებს ცათა სასუფეველშიო.

was brought up until the age of 33 years and 3 months, and he fed on the leaves of trees and wild honey.

And the word of God came to him and ordered him to leave the desert, to go to Judea and preach repentance to the people. And many Jews came to him, confessed their sins, took baptism in the waters of the Jordan, and asked him "Art thou the prophet? And he answered, No" [John, 1:21]. He gave this answer, not because he was not a prophet, but because he was not asked whether he was an ordinary prophet, while they desired to learn if he was the prophet of whom Moses said: "The Lord thy God will raise up unto thee a prophet from the midst of thee, of thy brethren, like unto me" [Deuteronomy, 18:15; Acts, 3:22]. It means that the Jews knew that a great prophet was to be born from the midst of them and thought that John was him and asked him. Therefore, he answered: I am not him "but he that cometh after me is mightier than I, whose shoes I am not worthy to wear" [Matt. 3:11] he meant that he was unable to understand his birth, for as man he was born after him, but as God he was born before him in divine timeless years. "I indeed baptise you with water: but he that cometh after me he shall baptise you with the Holy Ghost and with fire, whose fan is in his hand and he will thoroughly purge his floor, and gather his wheat into the garner" [Mat. 3:11-12], that

gea mulțimea jidovimei de-și mărturisiia păcatele lor și să boteza de el în apa Iordanului și-l întrebară pre el zicând: „Au doară ești tu prorocul? Iar el au zis: nu sânt", nu că doară nu era el proroc, ci nu l-au întrebat de iaste proroc, ci numai de iaste el prorocul acela de carele au zis Moisi că: „Proroc va rădica noao Domnul Dumnezeul nostru dintru fraţii noştri", adecă iaste să vie un proroc mare din neamul jidovesc și socotiia jidovli cum că iaste Ioann prorocul acela și pentru acéia îl întreba. Iar el le-au răspuns și le-au zis: „Nu sânt eu acela, ci iaste să vie după mine, a căruia nu sunt eu vrédnic să-l dezleg curélele încălțămintelor Lui", adecă nu poclu pricépe cum S-au născut. Adevărat, mai pre urmă S-au născut decât mine ca un om, iară ca un Dumnezeu ce iaste mai nainte decât mine S-au născut, în anii dumnezeirii.

„Și eu vă botez pre voi numai cu apă, iar El vă va boteza cu duh sfânt și cu foc. În mâna Lui iaste lopata și vântură pleavă din grâu"; adecă iaste cunoscătoriu de inimi ca un Dumnezeu și cunoaște pre cei păcătoși și pre cei drepți. Deci, pre cei păcătoși îi osândește în focul cel de véci, iar pre cei drepți îi adună la împărăția ceriului.

Și vorbind Ioann cu mulțimea jidovilor zise iară: „Nu sunt eu cel ce socotiți, ci iată că vine". Și așa vorbind cu noroadele sosi și Hristos

იოანე ესაუბრება რა ჰურიათა დიდ ჯგუფს, განმეორებით ეუბნება: „არ ვარ მე ის, ვინც გგონიათ, არამედ, აჰა, ის მოდის" ამ დროს ხალხთა სიმრავლიდან მოვიდა კიდევაც ქრისტე მოსანათლად. ხოლო იოანემ დაინახა რა ის, უთხრა ჰურიებს: „აჰა ტარიგი ღმრთისაი, რომელმან აიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი. ესე არს, ძე ღვთისა ჭეშმარიტისა, რომლისთვის-იგი ვთქუ". მაშინ მაცხოვარი იესო ქრისტე მიუახლოვდა იოანეს და უთხრა: „მოვედ და ნათელმეც, რამეთუ ამისთვის მოვსულვარ". ხოლო იოანემ უპასუხა: „მე მჭირდება შენგან ნათლისღება იმისთვის, რომ დავამოწმო სხვა ნათლისღება, რომელიც შენი სახელით იქნება და შენ როგორ გინდა, რომ მოინათლო ჩემგან? იოარდენას წყალმა გიხილა რა, შიშისაგან უკუნ იქცა მართლუკუნ, ხოლო მე როგორ გავკადნიერდე და როგორ მოგნათლო იმ დროს, როდესაც დიდი წინასწარმეტყველი და ღვთის მხილველი მოსე ვერ გაკადნიერდა, რომ შეეხედა შენი სახისთვის, ხოლო მე, როგორ გავბედო და ჩემი ცოდვილი ხელებით, როგორ შევეხო შენს თხემს? თივა მიწისა ვარ და როგორ მივუახლოვდე აუტანელ ცეცხლს? უფალო, შენ განმწიდე, შენ ნათელმეც, უფალო, ხოლო მე არ ვარ ღირს და ვერც ვბედავ ნათელი გცე!".

ნათლისმცემლის ასეთ სიტყვებზე მაცხოვარმა იესო ქრისტემ პასუხად უთხრა: „იოანე, ზედმეტია ახლა ეს სიტყვები, რადგან ლაპარაკის დრო არ არის: ღვაწლის დროა ახლა. ამისთვის განვკაცდი, ამისთვის შევიმოსე სხეული, ამისთვის მოვედ ღატაკად და თავმდაბლად, რამეთუ ესრეთ შეუნის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლე. მოვედ და ნათელ მეც

is He as true God has an insight into people's hearts and sees both the sinners and the righteous and will punish the sinners in eternal fire, and will gather the righteous in the kingdom of Heaven.

John, when talking to a large group of Jews, says once more: "I am not him who thou think I am, but hail, he is coming". At this moment among the multitude of Jews, Christ came to be baptized. And John, as soon as he saw him, told the Jews: "Behold the Lamb of God which takes away the sin of the world. He is the Son of the true God of whom I spoke" [John, 1:29]. After this, Jesus Christ the Saviour approached John and said: "I came; baptize me for it is what I came for". But John answered: "I need to be baptized by Thee, to witness another christening that will be in Thy name, and now Thou desirest to be baptized by me! The waters of the Jordan flowed backwards from fear when it saw Thee, and how I dare to baptize Thee when the great prophet Moses who had beheld God did not dare look at Thy face, and how do I dare to touch the top of Thy head with my sinful hands? I am hay of the earth and how do I dare near the unbearable fire? Lord, Thou purifieth me, Thou baptizeth me, Lord, and I am not worthy and dare not baptize thee!".

In answer to these words of John the Baptist, Jesus Christ said: "John, these words are no good for it is not time to talk: it is time to work. That

să Se botéze. Iară Ioan, deaca L-au văzut zise către jidovi: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Carele rădică păcatul lumii. Acesta iaste Fiul lui Dumnezeu celui adevărat ce vă spuneam". Atunce au mers Hristos la Ioann şi i-au zis: „Vino de Mă botează, căci pentru aceasta am venit". Iară Ioann i-au zis: „Mie trebue să mă botez de Tine, sau să mărturisesc alt botez pentru numele Tău şi Tu vei să Te botez eu? Apa Iordanului, văzându-Te, au fugit de frica Ta înapoi, dară eu cum voiu cuteza să Te botez, de vréme ce Moisi, văzătoriul de Dumnezeu şi marele proroc, nu îndrăzniia să vază faţa Ta, dară eu cum voiu să mă ating de sfântul Tău créştet, cu mâini păcătoase? Iarba pământului sânt, dar cum mă voiu apropiia de focul cel nesuferit? Tu mă sfinţéşte, Doamne, Tu mă botează, Stăpâne, Tu mă curăţéşte de tina păcatului, Mântuitoriule, că eu nu cutez, nici sunt vrédnic să Te botez".

Zise Hristos: „Ioanne, lasă cuvintele acéstia acuma, că nu iaste vréme de a înmulţi vorba; vrémea purtării de grijă iaste. Pentru aceasta M-am făcut om, pentru aceasta M-am îmbrăcat în trup, pentru aceasta M-am arătat sărac şi M-am arătat smerit, pentru ca să împlinesc toată dreptatea. Ci vino, de Mă botează, ca să se împlinească purtarea Mea de grijă şi toată plecăciunea Mea".

Atunce au apucat cinstitul Ioan şi L-au botezat şi S-au pogorât Duhul

მე, რათა აღესრულოს ყოველი ჩემი განგება და თავის დამდაბლება“.

მაშინ მიუშვა წმინდა იოანემ ნათელი სცა და გარდამოვიდა სული წმინდა მტრედის სახით ქრისტეს თავზე და ხმა გაისმა ზეციდან: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ ცხონებისათვის სოფლისა“. და გამოვიდა იესო მდინარიდან ნათელღებული.

ასე მოხდა მაცხოვარ იესო ქრისტეს ნათლისღება, როგორც ამას ჩვენ წმინდა მოციქულები გვიამბობენ. დღევანდელ დღესასწაულთან დაკავშირებით ჩვენ გვიჩნდება რამოდენიმე შეკითხვა, რომელზეც პასუხები აუცილებელია, რომ ვიცოდეთ. პირველი შეკითხვა არის: რატომ მოინათლა მაცხოვარი იესო ქრისტე იმ დროს, როდესაც მას ცოდვა არ ჰქონდა? მეორე: რატომ მოინათლა იორდანეში და არა სხვა მდინარეში? მესამე: რატომ გარდამოვიდა სული წმინდა მაცხოვრის თავზე და რატომ მტრედის სახით? მეოთხე: რამდენი ნათლობა არსებობს? მეხუთე: რატომ არის ნათლობა წყლითა და სულით?

აი, ეს ის ხუთი შეკითხვაა, რომლებზეც პასუხების ცოდნა ძალზედ მნიშვნელოვანია; სხვა შეკითხვებიც არსებობს, მაგრამ საუბარი რომ არ გაგვიგრძელდეს, ახლა მოკლედ, მხოლოდ ამ ხუთს, შევეხებით. მაშასადამე, რაოდენიც შეიკრიბენით დღეს ეკლესიაში ამ დღესასწაულზე, აღიხილნეთ თვალნი თქვენნი არა მხოლოდ ხორცისანი, არამედ სულისანიც რომ ჩასწვდეთ იმას, რასაც ვიტყვით, რადგან ეს არ არის ამქვეყნიური საკითხები, არამედ ეს ყოველივე დიდი და საოცარი საიდუმლოა, რომელიც კაცობრიობის ცხოვნებისათვის აღსრულდა.

პირველი შეკითხვა არის: რატომ მოინათლა ქრისტე იმ დროს, როდესაც მას ცოდვა არ ჰქონდა? მეორე: რატომ მოინათლა იორდანეში და არა სხვა მდინარეში? მესამე: რატომ გარდამოვიდა სული წმინდა მაცხოვრის თავზე და რატომ მტრედის სახით? მეოთხე: რამდენი ნათლობა არსებობს? მეხუთე: რატომ არის ნათლობა წყლითა და სულით?

აი, ეს ის ხუთი შეკითხვაა, რომლებზეც პასუხების ცოდნა ძალზედ მნიშვნელოვანია; სხვა შეკითხვებიც არსებობს, მაგრამ საუბარი რომ არ გაგვიგრძელდეს, ახლა მოკლედ, მხოლოდ ამ ხუთს, შევეხებით. მაშასადამე, რაოდენიც შეიკრიბენით დღეს ეკლესიაში ამ დღესასწაულზე, აღიხილნეთ თვალნი თქვენნი არა მხოლოდ ხორცისანი, არამედ სულისანიც რომ ჩასწვდეთ იმას, რასაც ვიტყვით, რადგან ეს არ არის ამქვეყნიური საკითხები, არამედ ეს ყოველივე დიდი და საოცარი საიდუმლოა, რომელიც კაცობრიობის ცხოვნებისათვის აღსრულდა.

is why I became flesh, that is why I became a human being, that is why I came impoverished and meek, for our mission is to fulfil the truth. I came; baptize me so that all that is my destiny and my humiliation occurs".

Then Saint John let him come, baptized him, and the Holy Spirit came down as a dove on Christ's head, and a voice was heard from Heaven: "This is my beloved Son, in whom I am well pleased, for the salvation of the world" [Mat. 3:17]. And Jesus left the river baptized.

This is how our Saviour Jesus Christ was baptized as the holy Apostles tell us. Regarding the feast we are celebrating today, some questions arise and it is necessary to know the answers to them. The first question is: why was our Saviour Jesus Christ baptized at a time when He had no sins? The second question is the following: why was He baptized in the Jordan and not in any other river? The third question is: why did the Holy Spirit come down on the head of the Saviour and why did it take the image of a dove? The fourth question is: how many baptisms are there? The fifth one is: why are we baptized with water and the Spirit?

It is very important to know the answers to these five questions. There are other questions as well, but in order not to make our talk too long, let us briefly discuss these five. All of you who have gathered today in this church, open your eyes therefore;

Sfânt în chipul porumbului pre capul lui Hristos şi glas din ceriu s-au auzit zicând cum că: „Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, cu carele am purtat de grijă pentru mântuirea omenească". Şi atunce au ieşit Hristos din râu, botezat.

Şi cum că S-au botezat Hristos, aşa ne învaţă dumnezeeştii evanghelişti; iar încăş avem la praznicul de astăzi câteva întrebăciuni, carele sânt trebuincioase a le şti. Şi întâi iaste: pentru ce Hristos, fiind făr' de păcate, S-au botezat? A dooa: pentru ce S-au botezat în apa Iordanului şi nu într-alt râu? A treia: pentru ce S-au pogorât Duhul Sfânt pre capul lui Hristos şi pentru ce în chipul porumbului? A patra: câte botezuri sânt? A cincea: pentru ce iaste botezul de apă şi de duh?

Acéste 5 întrebăciuni avem astăzi foarte de folos a le şti; mai sânt şi altele, ci noi le lăsăm pentru lungimea vorbei şi vom zice numai pentru acéstia, foarte pre scurt. Deci, câţi v-aţi adunat astăzi la sfânta biséricã, pentru ca să prăznuiţi praznicul, deşchideţi-vă ochii, nu numai ai trupului, ce şi ai sufletului, pentru ca să pricépeţi ce vom să zicem, că nu sânt lucruri lumeşti, ce iaste taină mare şi înfricoşată, caré s-au făcut pentru mântuirea omenească.

Întrebăciunea dintâi iaste: pentru ce Hristos, fiind fără de păcate, S-au botezat? Zicem că botezul iaste mântuirea păcatelor omului şi cură-

საც მას ცოდვა არ ჩაუდენია? ჩვენ ვამბობთ, რომ ნათლობით ადამიანს მიეტევება პირადი ცოდვები და იგი ასევე იწმინდება პირვანდელი ცოდვისაგან, მაგრამ ქრისტე იყო უცოდველი, როგორც ამას გვეუბნება წინასწარმეტყველი ესაია, „რადგან სიავე არ ჩაუდენია და მის ბაგეშე სიცრუე არ ყოფილა“, მაშასადამე, რისთვის მოინათლა იგი? ჩვენ ვიცით, რომ არსებობს ოთხი სტიქია, რომლებისგანაც შექმნილია ადამიანიცა და მთელი სამყაროც და ამ სტიქიონებში გაიხრწნება ადამიანის სხეული მაცხოვარ იესო ქრისტეს მეორედ მოსვლამდე და ამათგანვე კვლავ აღსდგება ყოველივე.

პირველი და ყველაზე სასარგებლო სტიქიონია ჰაერი, რომლის გარეშეც ადამიანს ერთი საათითაც არ შეუძლია არსებობა. მეორე უფრო მაღალი სტიქიონია – ცეცხლი, არა მხოლოდ ის, რომელსაც ვხედავთ საკუთარი თვალებითა და რომელსაც გამოვიყენებთ ყოველ დღე, არამედ ზეციური ცეცხლიც. მესამე სტიქიონია – წყალი და მეოთხე - მიწა. მაშასადამე, ამ ოთხი სტიქიონიდან არის შექმნილი ადამიანი, ანუ მათგან არის შექმნილი მისი სხეული. და ეს ოთხივე სტიქიონი იკურთხა უფლის ამქვეყნად მოსვლით. ჰაერი და ცეცხლი იკურთხა ღვთის სიტყვის გარდამოსვლით, ხოლო მიწა იკურთხა, როდესაც მაცხოვარი იშვა ხორციელად გამოქვაბულში. საჭირო იყო მეოთხე სტიქიონის, ანუ წყლის კურთხევაც და ეს სხვაგვარად ვერ მოხდებოდა, თუ არა უფალი იესო ქრისტეს ხორციელად იორდანეში მონათვლით. ამით გაცხადდა ჩვენი სარწმუნოების უდიდესი საიდუმლო! მდინარეში ნათლისღებით შეიმუსრა აგრეთვე გველების, ანუ ეშმაკების თავები,

not only your physical eyes but the eyes of your souls as well, in order to comprehend what I will tell you; for these are not mundane issues, but everything is a great and wonderful mystery which was fulfilled to save humanity.

The first question: why was Christ baptized when He had not committed any sin? We say that when a man is baptized, he is forgiven his personal sins, and at the same time is redeemed of original sin. But Christ was not a sinner, as Isaiah the Prophet tells us: "he had done no violence, nor any deceit in his mouth" [Isaiah, 53:9]. So why was he baptized? We know that there are four elements, from which man and the whole universe are built, and in these elements man's body will decay until the second coming of our Saviour Jesus Christ, and from them everything will be restored.

The first and most useful element is air: without air man cannot live even an hour. The second and higher element is fire, not only fire which we see with our eyes and use every day, but heavenly fire as well. The third element is water, and the fourth earth. Man is therefore made of these four elements, that is, his body is made of them. And all four of these elements were blessed when God became flesh. Air and fire were blessed by the descending word of God, and the earth was blessed when the Saviour was born in the flesh in the cave. It was necessary to

ţenie de păcatul cel strămoşesc, iară Hristos fiind făr' de păcate, după cum zice prorocul Isaia: „Că păcat n-au făcut, nici vicleşug în gura lui nu s-au aflat", pentru ce, dară, S-au botezat? Zicem la aceasta cum că sânt 4 stihii, dintre carele s-au făcut omul şi toată lumea şi iar întru acélea stihii, va să se topească omul, până la a dooa venire a Domnului Hristos, dintru carele iară va să se închiiage.

Deci, stihiia cea dintâi şi mai de treabă iaste vântul, că fără de răsuflare nu poate trăi omul nici un ceas. A dooa stihie şi mai înaltă iaste focul, nu numai acest ce vedem cu ochii şi ne slujim cu dânsul, ce şi focul cel din văzduh. A treia stihie iaste apa şi a patra stihle iaste pământul. Deci, într-acéste 4 stihii iaste omul făcut şi, pentru căci sânt alcătuirile trupului omenesc, era cu cale să se sfinţească cu pogorârea Domnului. Deci, vântul şi focul s-au sfinţit cu pogorârea Cuvântului lui Dumnezeu, iar pământul s-au sfinţit când au născut trupéşte în peşteră. Şi să cădea să se sfinţească şi apa, de vréme ce laste din céle 4 stihii şi într-alt chip nu să putea să se sfinţească, de nu S-ar fi botezat Domnul, trupéşte, în Iordan, arătându-se mai vârtos şi taina cea mai mare a credinţei noastre; şi alta, pentru ca să sfărâme capetele şărpilor, adecă a dracilor ce era în apă, după cum zice David: „Tu ai zdrobit capetele bălaurilor în apă".

A dooa întrebăciune era: pentru

რომლებიც იმყოფებოდნენ წყალში, როგორც ამას ამბობს დავით წინასწარმეტყველი: „შენ შეჰმუსრე თავები ეშაპთა წყალთა ზედა“.

მეორე შეკითხვა იყო: რატომ მოიწამლა მაცხოვარი იესო ქრისტე მაინცადამაინც იორდანეში, და არა სხვა მდინარეში. ვპასუხობთ – ეს მდინარე უფრო მეტად ნაკურთხია, ვიდრე სხვა მდინარეები, რადგანაც მასში ბევრი სასწაული აღესრულა. სწორედ ამის გამო მივიდა მაცხოვარი იესო ქრისტე ამ მდინარეზე. პირველი სასწაული ისუ ნავესის დროს მოხდა, როდესაც მან მთელ ერთან ერთად გაიარა შუა წყალში ისე, რომ არავინ დასველებულა. მანამდე თორმეტი მღვდელი კიდობანთან ერთად შევიდა მდინარეში და ღვთის ბრძანებით წყალი უკუიქცა, მანამ ვიდრე მთელმა ერმა არ გაიარა. მეორე სასწაული მოხდა მაშინ, როდესაც ილია წინასწარმეტყველმა თავისი ხალეწით გააპო წყალი და თვითონ და მისმა მოწაფემ გაიარეს მშრალზე. მესამე სასწაული მოხდა, როდესაც ელისე წინასწარმეტყველის მოწოდებით ასურეთის მთავარსარდალმა, მეფის ეზოირმა, ნემანმა, შვიდჯერ განიბანა იორდანეში და განიკურნა კეთრისაგან. მეოთხე სასწაული აღსრულდა ელისე წინასწარმეტყველის დროს. ერთხელ, როდესაც რამდენიმე ადამიანი წინასწარმეტყველთან ერთად მიდიოდა მდინარის პირას, ერთ-ერთს ნაჯახის თავი წყალში ჩაუვარდა. ელისემ აიღო ნაჯახის ტარი, გაიწოდა მდინარისაკენ და ხმამაღლა წარმოთქვა: უფალო, გამოგვიცხადე შენი სასწაული და იმწამსვე ნაჯახის თავი ამოხტა წყლიდან და თვითონვე დაესვა ტარზე. როგორც წმინდა იოანე დამასკელი წერს ჯვართამაღლების კანონის მეოთხე გალობის

consecrate the fourth element, water and it could only have been done by baptizing in the flesh our Lord Jesus Christ in the Jordan. It manifested the greatest mystery of our faith! Through baptizing in water, he smashed heads of snakes or devils which were in the water, as David the Prophet says: “Thou smashed the heads of dragons in the water” [Psalm, 74:13].

The second question is: Why was our Saviour Jesus Christ baptized in the Jordan and not in another river? Our answer is the following: this river is more sanctified that any other; many mysteries were carried out in it. That is why our Saviour Jesus Christ came to this river. The first mystery took place at the time of Joshua, the son of Nun, when he, together with the whole nation, walked across the river so that no one got wet. Earlier, twelve priests with an ark came into the river, and obeying God’s order, the waters parted until all the people went through. The second miracle happened when Elijah the Prophet smote the waters with his mantle and made them part, and when the waters divided, he and his disciple walked on dry ground. The third miracle happened when following the challenges of Elijah the Prophet, Naaman the commander in chief of Assyria, and vizier of the King, washed in the Jordan seven times and was cured of leprosy. The fourth miracle also occurred in the time of Elijah the Prophet. Once, when sev-

ce S-au botezat Hristos în Iordan şi nu într-alt râu? Zicem şi la aceasta că fiind râul acela sfinţit de cât alte râuri, pentru minunile ce s-au făcut într-însul, au mers şi Hristos iară la acela, care minuni sânt acéstia: întâi, când au trecut Iisus Naviin cu tot norodul jidovesc prin mijlocul apei şi nu s-au udat nimeni, pentru că întrase 12 preoţi de ţinea chivotul pre spatele lor şi apa să dedése înapoi din porunca dumnezeiască, până au trecut tot norodul. A dooa minune, când au lovit prorocul Ilie cu cojocul său apa şi s-au desfăcut, de au trecut el, cu ucenicul său, ca pre uscat. A treia minune, când s-au scăldat de 7 ori Neeman boiariul, sfétnicul împăratului de la Siriia, după cuvântul prorocului Elisei şi s-au tămădult de bubele ce avea. A patra minune pe vrémea prorocului Elisei, mergând nişte oameni să tae lémne de casă pre lângă ţărmurile Iordanului, fiind şi prorocul împreună cu dânşii, au căzut toporul unuia din coadă şi s-au înecat în apă; iar Elisei, luând coada toporului şi mergând la ţărmurile apei, întinse coada spre apă şi zise: „Arată, Doamne, minune” şi îndată sări toporul din apă şi să puse în coadă, care minune închipuieşte sfântul botez, după cum scrie sfântul Ioann Damaschin la un tropar al canonului de la Înălţarea Cinstitei Cruci, la a patra peasnă. Deci, pentru acéste minuni S-au botezat şi Hristos într-acel râu.

ერთ-ერთ ტროპარში, ეს სასწაული წმინდა ნათლისღების წინასახის გამოხატულებაა. მაშასადამე, ამ სასწაულების გამო, მაცხოვარმა იესო ქრისტემაც ნათელი იღო იორდანეში.

მესამე შეკითხვაა: რატომ გარდამოვიდა სული წმინდა ნათლისღებისას მაცხოვარზე და ამავდროულად გაიხსნა ცა და გაისმა მამა ღმერთის ხმა: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ"? მაშასადამე, როდესაც მამა ღმერთმა ამ სიტყვებით დაამოწმა მაცხოვარზე, ჰურიებს შეიძლება ეფიქრათ, რომ ეს ხმა და სიტყვები – „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი" – იოანესთვის იყო განკუთვნილი, რადგან მას იცნობდნენ, როგორც წინასწარმეტყველს, წმინდანს და წინასწარმეტყველის ძეს.

სულიწმინდა იესო ქრისტეს თავზე იმიტომ გარდამოვიდა, რათა ყველას დაენახა, თუ ვისთვის დაამოწმა მამა ღმერთმა.

მაგრამ რატომ გარდმოვიდა სულიწმინდა მტრედის სახით? აქ უნდა მოგიყვეთ ერთი ამბავი ძველი აღთქმიდან, თუმცა კი ეს ყველას გეცოდინებათ, როდესაც ღმერთმა მოავლინა წარღვნა და ადამიანთა ცოდვების გამო წარიწყმიდა ყველა ცოცხალი არსება პირისაგან მიწისა ადამიანიდან დაწყებული ცხოველამდე. კიდობანში, რომელიც იყო აშენებული ღვთის ბრძანებით, გადარჩა მხოლოდ ნოე და მისი ოჯახი; მასთან ერთად კიდობანში იმყოფებოდნენ ქვეყნის ცხოველები და ცის ფრინველები, ასევეა ეს მოთხრობილი შექმნათა წიგნში. როდესაც დასრულდა წარღვნა, ნოემ გამოუშვა ყორანი, რომ ენახა, დაშრა თუ არა წყალი. მაგრამ ყორანმა იპოვა რა ლეში, ზედ დაჯდა და აღარ დაბრუნებულა. ნოემ ნახა, eral people were walking along the river together with the prophet, one of them dropped an axe-head into the river. Elijah took the handle of the axe, directed it to the river and said loudly: God, show us thy miracle and the axe-head jumped out of the water and fixed itself on the handle. As Saint John of Damascus writes in one of the troparia of the fourth chant in the canon of the Exaltation of the Cross, this miracle shows a pre-image of holy baptism. Thus, because of these miracles, Jesus Christ our Saviour was also baptized in the Jordan.

The third question is: Why did the Holy Spirit descend on our Saviour during His baptism and why at the same time, did the sky open and the voice of God the Father was heard, saying: "This is my beloved Son, in whom I am well pleased"? Thus, when God the Father with these words bore witness to his Son, the Jews could have thought that the voice and the words "This is my beloved Son" applied to John, for they knew him as a prophet, saint and son of a prophet.

The Holy Spirit descended on the head of Jesus Christ so that everybody could see to whom God the Father was bearing witness.

But why did the Holy Spirit descend as a dove? Here I would like to tell you a story from the Old Testament, though I am sure you all know it. When, because of the sins of men, God sent the Flood, all the

A treia întrebăciune iaste: pentru ce S-au pogorât Duhul Sfânt şi zicem: când să boteza Hristos s-au deşchis ceriurile şi au mărturisit Tatăl pre Fiiul, zicând: „Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, întru Carele bine am voit"? Decl, de vreme ce au mărturisit Tatăl, socotiia jidovii că pentru Ioann s-au făcut glasul acela, pentru că-l ştiia ca pre un proroc şi fiiu de proroc şi sfânt şi pentru ca să nu zică norodul cum că lui Ioann îi zice „fiiu iubit", pentru acéasta s-au pogorât Duhul Sfânt pre capul lui Hristos, de L-au arătat şi L-au mărturisit Tatăl de sus.

Iar pentru ce S-au arătat Duhul Sfânt în chipul porumbului, să vă spuiu o istorie din Testamentul cel Vechiu, măcar că o ştiţi mai toţi. Când au făcut Dumnezeu potopul şi au înecat tot pământul pentru păcatele omeneşti şi au şters tot faptul dupe faţa pământului, din om până în dobitoc, s-au mântuit numai Noe, cu toată casa lui, în corabiia ce făcuse din poruncă dumnezeiască. Şi împreună cu dânsul era şi din dobitoacele pământului şi din pasările ceriului, după cum scrie mai pre larg la cartea Facerii. Iară după ce au încetat apa potopului, au trimis Noe din corabie pre corbul, să vază, ostoitu-s-au apa potopului, au ba. Iar el mergând şi aflând stârvurile, s-au aşăzat pre iale şi nu s-au mai întors înapoi să dea véste. Şi văzând Noe zăbava corbului au trimis pre

რომ ყორანი არ ბრუნდება, მაშინ კიდობნიდან უკვე წმინდა ფრინველი - მტრედი გამოუშვა, რომელმაც არ ისურვა დამჯდარიყო უწმინდურობაზე, არამედ ნისკარტით ზეთისხილის ტოტი დაიჭირა და ასე დაბრუნდა კიდობანში. და მიხვდა ნოე, რომ წყალი დამშრალიყო.

ამიტომაც სული წმინდა გარდამოვიდა მაცხოვარ იესო ქრისტეს თავზე მტრედის სახით, რომ ამით ეჩვენებინა ხალხისათვის - ან დამშრალია კაცობრიობის ცოდვების წარღვნა. მეორე მიზეზი არის ის, რომ მტრედი არის კეთილი, ანუ ფრინველი, რომელსაც არ აქვს ბოროტება; როგორც მაცხოვარი იესო ქრისტე ამბობს სახარებაში, „იყავით გონიერნი, როგორც გველები, და უმანკონი, როგორც მტრედები".

მეოთხე შეკითხვაა: რამდენი ნათლობა არსებობს? შეგვიძლია ვთქვათ, რომ სულ არის რვა, როგორც ამას წმინდა იოანე დამასკელი მისი ღვთისმეტყველების მეოთხე თავში წერს. პირველი ნათლობა არის წარღვნისა, კაცთა ცოდვის მოსასპობად. მეორე არის მოსე წინასწარმეტყველის, როდესაც მან ჰურიებთან ერთად გაიარა მეწამული ზღვა. მესამე ნათლობაა შჯულის, როდესაც ვინმე გაუწმინდურდებოდა, იგი ვერ მიდიოდა ხალხთან, სანამ ტანს და სამოსს არ გაიბანდა წყლით. მეოთხე ნათლობა იოანესია, რომელიც იყო მხოლოდ სინანულისა. მეხუთე ნათლობა არის ქრისტესი, რომლითაც მოვინათლეთ ჩვენც ქრისტიანები. მეექვსე ნათლობა არის სინანულის და ცრემლების, რომლითაც ვიწმინდებით მის მერე, რაც ჩვენი ცოდვებით ვბილწავთ ჩვენს თავდაპირველ ნათლობას. მეშვიდე ნათლობა არის მოწამეობის, რომელიც არის უფრო დიდი

living creatures were destroyed from the face of the earth, beginning with man and the animals. In the Ark, which was built according to God's Instructions, only Noah and his family survived; and together with them there were animals of the earth and birds of the sky, and so it is told in the Book of Genesis. When the Flood finished, Noah sent a raven to see whether the waters had dried up, but the raven found some carrion, settled on it and never returned to the Ark. Noah saw that the raven did not return, and this time sent a holy bird, a dove from the Ark, and it did not settle on filth but brought an olive branch in its beak when it returned to the Ark. And Noah knew that the waters had dried up.

The Holy Spirit descended upon head of our Saviour Jesus Christ therefore to show people that the Flood of sins of humanity had dried up. The second reason is that a dove is kind, that is, it is a bird in which there is no evil, as our Saviour Jesus Christ says in the Gospel "Be ye therefore as wise as serpents, and harmless as doves" [Mat. 10:16].

The fourth question is: How many baptisms are there? We can say that altogether there are eight baptisms, as John of Damascus writes in book 4 of his An Exposition of the Orthodox Faith. The first baptism is of the Flood to eradicate the sins of men. The second baptism is of Moses the Prophet, when he, together with the Jews, walked through the Red Sea.

porumb; iar el fiind pasăre curată, n-au vrut să şază pre tină, ce au luat o ramură cu frunză de maslin în gură şi o au dus în corabie şi aşa au cunoscut Noe cum că s-au ostoit apa potopului.

Deci, pentru acéia S-au arătat şi Duh Sfânt în chip de porumb pre capul lui Hristos, arătând că s-au ostoit potopul păcatelor omeneşti; şi alta, că porumbul iaste întreg, adecă făr' de răutate, după cum zice Hristos la Sfânta Evanghelie: „Faceţi-vă înţelepţi ca şărpii şi întregi ca porumbii".

A patra întrebăciune iaste cum că am zis: câte botezuri sânt? Şi zicem că sânt 8, precum scrie şi sfântul Ioan Damaschin la a 4 carte a Bogosloviei lui: botezul dintâi iaste al potopului, spre tăiarea păcatului. Al doilea botez iaste al lui Moisi, când au trecut pre jidovi prin Marea Roşie. Al treilea botez iaste al legii, că de să spurca cineva până nu-şi spăla cu apă trupul şi hainele, nu intra în tabără. Al patrulea botez iaste al lui Ioann, însă spre pocăinţă numai. Al cincilea botez iaste al lui Hristos, cu carele ni-am botezat şi noi, creştinii. Al şaselea botez iaste al pocăinţei şi al lacrămilor, cu carele curăţim botezul cel dintâi ce am întinat. Al şaptelea botez iaste al muceniei, carele iaste şi mai bun şi mai cinstit, că nu să téme să se mai spurce cu păcate botezul acesta, carele l-au arătat întâi Hristos, că ş-au vărsat preacinstit şi scump sângele Său pre cruce

და პატიოსანი, რადგან მას აღარ ემუქრება ცოდვებით წაბილწვა. ამ ნათლობის პირველი მაგალითი გვიჩვენა თავად მაცხოვარმა იესო ქრისტემ, როდესაც დასთხია თავისი წმინდა სისხლი ჯვარზე, ხოლო შემდეგ იმავე ნათლობით მოინათლნენ მოწამეები და ღირსი გახდნენ ცათა სასუფევლისა. მერვე ნათლობა არის უკანასკნელი ჟამის – ჩაუქრობელი ცეცხლისა, რომელიც დაწვავს ცოდვილებს, როგორც ეს არის ნათქვამი დღევანდელი დღის კანონის მეექვსე გალობის ერთ-ერთ ტროპარში: „უკანასკნელი ჟამის ჩაუქრობელი ცეცხლით, ქრისტე ნათლავს მისი ღვთაებრიობის ურწმუნოებს".

მეხუთე შეკითხვაა: რატომაა ნათლობა სულითა და წყლით? უნდა ითქვას, რომ ადამიანი არის შედგენილი ორი ნაწილისაგან – სხეულისა და სულისგან. სხეული, რადგანაც მატერიალური და მგრძნობიარეა, როდესაც იბილწება, მას სჭირდება წყლით განბანვა, რადგანაც წყალიც მატერიალურია. ხოლო სულის შემთხვევაში, რადგანაც იგი არამატერიალურია, მას უკვე სულიწმინდა წმენდს, განანათლებს და აცხოვნებს ცოდვებისაგან.

როგორც მოისმინეთ, ეს შეკითხვები გვქონდა ჩვენ დღევანდელ დღესთან დაკავშირებით, ამიტომაც კურთხეულნო ქრისტიანენო, საჭიროა, რომ ჩვენ, ვინც ნათლისღებაწმინდასამებისსახელითმივიღეთ, თავი უნდა დავიცვათ ეშმაკის ყველა საქმისა და მანქანებისაგან, რათა არ წაგებილწოთ ჩვენი ცოდვებით წმინდა ნათლობის მადლი და არ დავარღვიოთ ჩვენი აღთქმა, რომელიც მივეცით ქრისტეს; ღმერთმა რომ ჩვენი ლოცვა და დღესასწაულები შეინიროს, მაქსიმალურად უნდა დავიცვათ

The third baptism is of the law: when anyone became impure, he was not allowed to approach people until he had washed his body and clothes with water. The fourth baptism is of John which was of repentance only. The fifth is the baptism of Christ by means of which we Christians were also baptized. The sixth baptism is that of repentance and tears, and we purify ourselves by it after we have defiled our original baptism. The seventh baptism is of martyrdom which is greater and more honest, because defilement with sin does not endanger it. The first example of such baptism was that of our Saviour Jesus Christ, who shed His holy blood on the cross, and later many martyrs underwent this baptism and became worthy of the Kingdom of heaven. The eighth baptism is that of the last judgement: of unquenchable fire, which will burn the sinners, as it is said in one of the troparia of the sixth chant of today's canon: "in the unquenchable fire of the judgement on the last day Christ is baptizing those doubting his divinity".

The fifth question is: Why are we baptized with spirit and water? It should be said that man consists of two parts: of body and soul. The body, since it is material and sensitive when defiled, needs washing in water because water too is material. But in the case of the spirit, since it is non-corporeal, it is cleaned, whitened and saved by the Holy Spirit.

As you have seen, these are the

și toți mucenicii cu acest botez s-au botezat și s-au învrednicit împărăției ceriului. Al optulea botez, cel mai de pre urmă, iaste al focului celui nestins, ce va să muncească pre cei păcătoși, după cum zice la un tropar al canonului de astăzi la a 6 peasnă: „Cu focul cel de pe urmă botează Hristos pre cei potrivnici și neînțelegători de dumnezeirea Lui".

A cincea întrebăciune iaste: botezul pentru ce iaste de apă și de duh? Și zicem că fiind omul îndoit, adecă cu trup și cu suflet și fiind trupul simțitoriu trebuiaște, când îl întinăm, să-l spălăm cu apă, că apa încă laste simțitoare. Iară sufletul fiind făr' de materie, Duhul Sfânt îl curățâ și-l luminează și-l mântuiaște de păcate.

Acéste întrebăciuni avem la praznicul de astăzi, precum le-ați și auzit. Deci, pentru aceasta trebuiaște, blagosloviților creștini, cât ne-am botezat în numele Sfintei și cinstite Troițe, să ne ferim de toate lucrurile și faptele drăcești, ca să nu ne întinăm sfântul botez cu păcatele, nici să călcăm făgăduințele ce ni-am făgăduit lui Hristos. Și pentru ca să priimească Dumnezeu praznicile și sărbătorile noastre, trebue să păzim, după cât ni-ar fi putința, poruncile Lui și să purtăm grijă pentru mântuirea noastră și pentru împărăția ceriului, căci acolo ne iaste lăcașul, după cum zice fericitul Pavel: „Petrécerea noastră în ceriuri iaste". Să nu ne lunecăm cu firea spre lucrurile céle

ღვთის მცნებები და ვიზრუნოთ ჩვენი ცხონებისა და ცათა სასუფეველის დამკვიდრებისთვის, რადგან იქ არის ჩვენი ადგილი, როგორც ამას პავლე მოციქული ამბობს: „ხოლო ჩვენი მოქალაქეობა ცაშია“. ჩვენი ბუნება და სული არ უნდა მოიხიბლოს ამა სოფლის სიამით, რადგან ყოველივე არის წარმავალი და ცრუ. გავექცეთ მკვლელობებს, მრუშობას, სიძვას, ლოთობას და სხვა ბოროტ საქმეებს. არ ვიყოთ ერთიმეორის მიმართ შურით განწყობილნი, ნურც ცილს დავწამებთ ერთიმეორეს უმოწყალო და ბოროტი გულით იმისათვის, რომ დავლუპოთ ერთმანეთი, როგორც ამას ხშირად ვხედავთ, ამას ბევრი ადამიანი აკეთებს ისე, რომ არც ღმერთის ეშინიათ, არც ცოდვის; არ ფიქრობენ არც სიკვდილზე და არც სამსჯავროზე. ასეთ ადამიანებს მხოლოდ ქრისტიანების სახელი ჰქვიათ, ხოლო გულით ქრისტესაგან შორს არიან, როგორც ამას ესაია წინასწარმეტყველი ამბობს და მათი საქმეები არამც თუ წარმართული, არამედ უფრო მეტად ეშმაკეულიც კი არის, რადგან მხოლოდ ეშმაკს არ სურს სიკეთე ადამიანისათვის. როგორც ამბობს თავად მაცხოვარი იესო ქრისტე, ის არის ბოროტი და ცრუ.

ნუ დავიდებთ ჩვენს გულებში ამპარტავნებას, რა კეთილი საქმეც არ უნდა ვაკეთოთ, რადგან იმთავითვე დავკარგავთ ჩვენი მთელი ღვაწლის საზღაურს. მოკლედ რომ ვთქვათ, განვეშოროთ ყველა ბოროტ და ულირს საქმეს, რომელიც ჭრილობას აყენებს ჩვენს სულს და რომლის გამოც ხარობს ეშმაკი. ვიღვაწოთ, რომ მხოლოდ კეთილი და ღვთისთვის სათნო საქმეები ვაკეთოთ, რადგან ასე დავიმკვიდრებთ უკვდავებას და მიquestions asked in relation to the present day. Therefore, blessed Christians, it is necessary that we who have been baptized with the Holy Trinity, defend ourselves from any acts or machinations of Satan, so that we do not defile with our sins the holy grace of baptism, and do not break our vow to Christ; if we want our Lord to hear our prayers and feast days, we should observe the commandments of God as well as we can, and care about our salvation, ensuring the kingdom of Heaven. For our place is there as Paul the Apostle says: "For our conversation is in heaven" [Paul, Phil., 3:20]. Our nature and spirit must not be entranced by the pleasures of this world where everything is transient and false. We should avoid murder, fornication, whoredom, hard drinking and other evil acts. Do not envy each other, do not defame each other mercilessly and with evil in your hearts, in order to ruin each other as often happens; lots of people do it, and fear neither God nor sin; they do not think either of death or the last judgement. Such people call themselves Christians, but their hearts are far from Christ as Isaiah the Prophet says, and their affairs are not only Gentile but even more, they are devilish, for only Satan does not wish people good. As our Savlour Jesus Christ says, they are evil and false.

Do not let arrogance into your hearts, no matter how much kinddeşarte ale lumii, pentru că sunt toate trecătoare şi mincinoase. Să ne ferim de ucideri, de curvii şi de preacurvil, de beţii şi de apucări. Să nu ţinem pizmă unul altuia, nici să ne vindem cu pâra, unul pre altul, cu cruzie de inimă şi cu nemilostivniciia, pentru ca să ne păgubim şi să ne sărăcim unul pre altul, dupre cum vedem totdeauna că fac mulţi, netemându-să nici de Dumnezeu, nici de păcat, nici îşi aduc aminte de moarte sau de osândă; să numesc numai cu numele creştini, iar cu inima sânt departe de Dumnezeu, după cum zice Isaia «şi faptele lor nu sânt păgâneşti»ci mai vârtos voiu zice că sânt drăceşti, că numai diavolul nu pohteşte binele omului, pentru că iaste vrăjmaş şi mincinos din ceput, după cum zice Hristos.

Să nu ne trufim întru inimile noastre, veri pentru ce bine am face, că ne vom piiarde plata ostenélii şi în scurt să ne ferim de toate lucrurile céle réle şi necuvioase, carele ne vatămă la suflet şi să bucură vrăjmaşul nostru dilavolul de iale, ci numai să pohtim pururea să facem fapte bune şi plăcute lui Dumnezeu, pentru că rămân făr' de moarte şi vom lua plată la ceriuri pentru iale.

Ite neputinţe şi nevoi ale noastre ce ne vin totdeauna din valurile lumii, măcar duminecile şi sărbătorile; căci că pentru aceasta s-au rânduit acéste sfinte zile: una pentru ca să ne odihnim şi noi şi dobitoacele

ვიღებთ საზღაურს ცათა სასუფეველში.

მივესწრაფებოდეთ ეკლესიაში მისვლას და თუ ამას ყოველ დღე ვერ შევძლებთ, ჩვენი უძლურებებისა და გაჭირვებების გამო, რომლებიც ყოველთვის თან გვახლავს ამა სოფლის ტალღებში მოქცეულთ, კვირაობით და დღესასწაულებზე მაინც მოვახერხოთ სიარული, რადგანაც სწორედ ამისთვის დაწესდა ეს წმინდა დღეები. პირველი – იმისათვის, რომ ჩვენ და ჩვენმა საყოლმა დავისვენოთ ყოველდღიური საქმეებისგან; მეორე – რომ მრავალი სიკეთის და წყალობისათვის, რაც გვეძლევა მრავალმოწყალე და კაცთმოყვარე ღმერთისაგან, აღვავლინოთ დიდება და მადლიერება. მესამე – რომ მოვისმინოთ ჩვენი სულისათვის სასარგებლო გალობა და ლოცვა, რადგან როგორც ადამიანის ხორცს არ ძალუძს არსებობა მატერიალური საკვების გარეშე, ასევე არც სულს ძალუძს არსებობა სულიერი საზრდოს გარეშე, რომელიც არის ღვთის სიტყვა. ასე გვეუბნება მაცხოვარი ქრისტე სახარებაში: „არა მხოლოდ პურით ცოცხლობს კაცი, არამედ ყოველი სიტყვით, რომელიც გამოდის ღმერთის პირიდან". ნუ ვივლით საცეკვაოდ და გასართობად დუქნებში, როგორც გვჩვევია ხოლმე, რადგან სარგებლის სანაცვლოდ ჩვენ წარვწყმდებით სულიერად და ხორციელად, მაგრამ თუ მაინც ერთად შეკრება გვსურს, იმისათვის, რომ ერთმანეთს სიხარული გავუზიაროთ, ეკლესიაზე უკეთესი და მშვენიერი ადგილი არ მოიძებნება, რადგან აქ ჩვენივე თვალით ვხედავთ არა მხოლოდ ხალხის სიმრავლეს, არამედ თავად უფალ იესო ქრისტეს, როგორც მარადიულ მეუფეს, ყოვლადწმინდა

ness we have done to others, for we immediately lose any reward for all our hard work. In brief, let us distance ourselves from any evil and worthless acts which wound our souls and make Satan happy. Let us strive only to do things that are benign and pleasing to God, because acting in such a way, we will be granted immortality and receive a reward in the kingdom of Heaven.

Try to go to church, and if you are unable to do so every day on account of feebleness and hardships which always accompany us who are caught up in the waves of a mundane life, do your best to come to church at least on Sundays and feast days, since it is just what these holy days were established for. First of all, on these days we and our livestock can rest from everyday troubles. The second reason is that we offer glory and thankfulness for all the goodness and grace that we receive from our merciful and benevolent God. The third reason is that we should listen to chanting and praying because it is beneficial for our souls since, just as man's flesh cannot exist without material food, neither can the soul exist without spiritual nourishment which is the word of God. It is what our Saviour Jesus Christ says in the Gospel: "Man shall not live by bread alone, but by every word that proceedeth out of the mouth of God" [Mat. 4:4]. Do not go dancing or to enjoy yourself in the taverns as we are used to, because instead

noastre de trudele şi de ostenélele ce facem peste toată săptămâna; a dooa, pentru ca să mulţemim şi să dăm laudă lui Dumnezeu, pentru multele şi nespusele facerile de bine ce au arătat către noi şi ne arată totdeauna şi ne ţine şi ne chiverniséşte ca un milostiv; a treia, să auzim cântările şi slujbele célia ce să fac pentru folosul cel sufletesc. Că precum nu poate trăi trupul omului făr' de hrană simţitoare, aşa nici sufletul nu poate trăi fără hrana cea duhovnicească, care iaste cuvântul lui Dumnezeu, după cum zice Hristos la Evanghelie: „Nu numai cu pâlne va trăi omul, ci cu tot cuvântul carele iaste din gura lui Dumnezeu". Iar nu să mérgem pe la hore şi pe la jocuri şi pe la cârciume, dupre cum ne iaste obiciaiul, că în loc de a ne folosi, ne păgubim şi suflétéşte şi trupéşte. Iar de ne trebuie să ne adunăm pre la hore, ca să privim, mai bună horă decât aceasta a biséricii şi mai frumoasă priveală şi mai cuvioasă adunare nu socotesc nici cunosc a fi alta decât aceasta. Că vedem cu ochii, afară din mulţimea oamenilor ce s-au adunat, pre Domnul nostru Iisus Hristos, ca un Împărat vécinic şi pre cinstită Maică-Sa, pre sfinţii îngeri, pre apostoli, pre mucenici şi pre toţi sfinţii. Iar cu urechile auzim faptele şi lucrurile céle minunate ce au făcut pre pământ şi ne bucurăm şi sufletéşte şi trupéşte, că nu păgubim nimic, ci mai vârtos câştigăm

ღვთისმშობელს, წმინდა ანგელოზებს, მოციქულებს, მოწამეებს და ყველა წმინდანს. ჩვენი ყურით ვისმენთ მათ მიერ აღსრულებულ სასწაულებსა და დიდებულ საქმეებს. აქ, ეკლესიაში, ჩვენ ვხარობთ სულიერადაც და ხორციელადაც, არ ვკარგავთ არაფერს, არამედ პირიქით, ვღებულობთ მადლს, სიწმინდეს და ღვთის წყალობას.

და როდესაც ეკლესიიდან გამოვდივართ, ნუ წავალთ აქედან ცარიელები, არამედ მოვიქცეთ ისე, როგორც ზღარბი იქცევა ხოლმე. რადგან როდესაც ის მიდის ვენახში, თავდაპირველად თავად ძღება ყურძნით, ხოლო შემდეგ არყევს ვაზს და თავისი ნემსებით აგროვებს ჩამოცვენილ მარცვლებს და მიაქვს თავისი შვილების გამოსაკვებად. ასევე თითოეულმა ჩვენგანმა საკუთარ სახლებში წავუღოთ ჩვენს შვილებსა და სხვებს, ვინც ეკლესიაში ვერ მოვიდა, ის სიტყვები, რომელნიც მოვისმინეთ წმინდა სახარებიდან და სხვა წიგნებიდან, რომ ისინიც გამოვკვებოთ სულიერი საზრდოთი. ამის შემდეგ დავიცვათ ჩვენი გონება ბოროტი ფიქრებისგან და ჩვენი სხეულები ყოველი უწმინდურობისაგან. ვიქონიოთ სიყვარული ყველას მიმართ, გავიღოთ მოწყალება გაჭირვებულთათვის, ვიყოთ სტუმართმოყვარენი, მოვიკითხოთ ავადმყოფები და პატიმრები. სიკეთე გავუკეთოთ ჩვენს მტრებს, როგორც ამას გვასწავლის მაცხოვარი ქრისტე. გაჭირვებისა და განსაცდელის ჟამს ვიქონიოთ მორჩილება ჩვენი ბატონების და უფროსების მიმართ. დავუჯეროთ და პატივი ვცეთ ჩვენს მშობლებს. ღირსებით და პატივით მოვეპყრათ ჩვენს მოძღვრებს, მღვდლებსა და ბერებს, რადგან ასეა ღვთისათვის სათნო.

of benefitting we will be damned spiritually and bodily; but if we still desire to come together in order to share joy with each other, there is no place better and more beautiful than a church. For here we behold not crowds of people, but our Lord Jesus Christ Himself as the eternal Lord, the Holy Virgin, holy angels, apostles, martyrs and all the other saints. We listen to stories about the miracles and great deeds worked by them. Here in church we rejoice spiritually and physically, we lose nothing but receive grace, holiness and the mercy of God.

And when we leave church, let us not go away empty-handed, but do as a hedgehog does when it creeps into the vineyard, and at first eats plenty and then shakes the vine and gathers the grapes that fall and carries them home to feed its children. So, let us take home to our children and others who could not come to church the words from the Holy Gospel and other books which we hear here, so that we give them spiritual food as well. After It, let us protect our minds from evil thoughts and our bodies from any filthiness. Let us love everybody, give alms to those in need, be hospitable, visit the sick and prisoners. Be obedient to our princes and sovereigns in times of calamity and danger. Obey and respect our parents. Venerate and respect our teachers, priests and monks, because it is what God desires.

And if we live such lives, let us

sfinţenie şi milă de la Dumnezeu.

Şi când eşim la biséricâ să nu eşim deşărţi, ci să facem cum face ariciul că, după ce mérge la vie, întâi să saturâ el de struguri şi apoi scuturâ viţa de cad broboanele jos şi să tăvăléşte pre dânsele de să înfig în ghimpii lui şi duce şi puilor. Aşa să ducem şi noi, fieştecine, pre la casele noastre, copliilor şi celor ce n-au mers la biséricâ, din cuvintele ce am auzit din Sfânta Evanghelie şi dintr-alte cărţi, ca să-l hrănim şi pre dânşii cu hrana cea sufletească. Şi după acéia să ne păzim mintea de cugetele céle vicléne şi trupurile noastre să le ferim de toate spurcăciunile. Să avem dragoste cătră toţi, să facem milostenie la săraci, să lubim pre cei streini, să căutăm pre cei bolnavi şi pre cei din chisori să-i cercetăm. Să făcem bine vrăjmaşilor noştri, după cum ne învaţă Hristos. Să avem răbdare la nevoi şi la scârbe, să ne supunem celor mai mari, domnilor şi stăpânilor noştri. Să ascultăm şi să cinstim pre părinţii noştri. Să ne cucerim cu cuviinţă duhovnicilor noştri şi preoţilor şi călugărilor, că aşa place lui Dumnezeu.

Şi acéstia toate păzindu-le şi făcându-le, să avem nădéjde bună şi făr' de îndoială cătră Dumnezeu că aici, întru această viaţă, vom petrece viaţă bună şi făr' de întristare, iar în cea viitoare ne va învrednici şi ne va pune în numărul celor drépţi, ca să ne bucurăm în veci nesfârşiţi întru

და თუ ასეთი ცხოვრებით ვიცხოვრებთ, ვიქონიოთ სასოება ღვთისადმი, ამქვეყნიურ ცხოვრებაშიც გვექნება სიკეთე და სიხარული, ხოლო მომავალ ცხოვრებაში უფალი განგვაწესებს მართალთა დასში და მივიღებთ მარადიულ ნეტარებას და მარად ვიქნებით მამისა და ძისა და სულისა წმინდისა ქებასა და დიდებაში. ამინ!

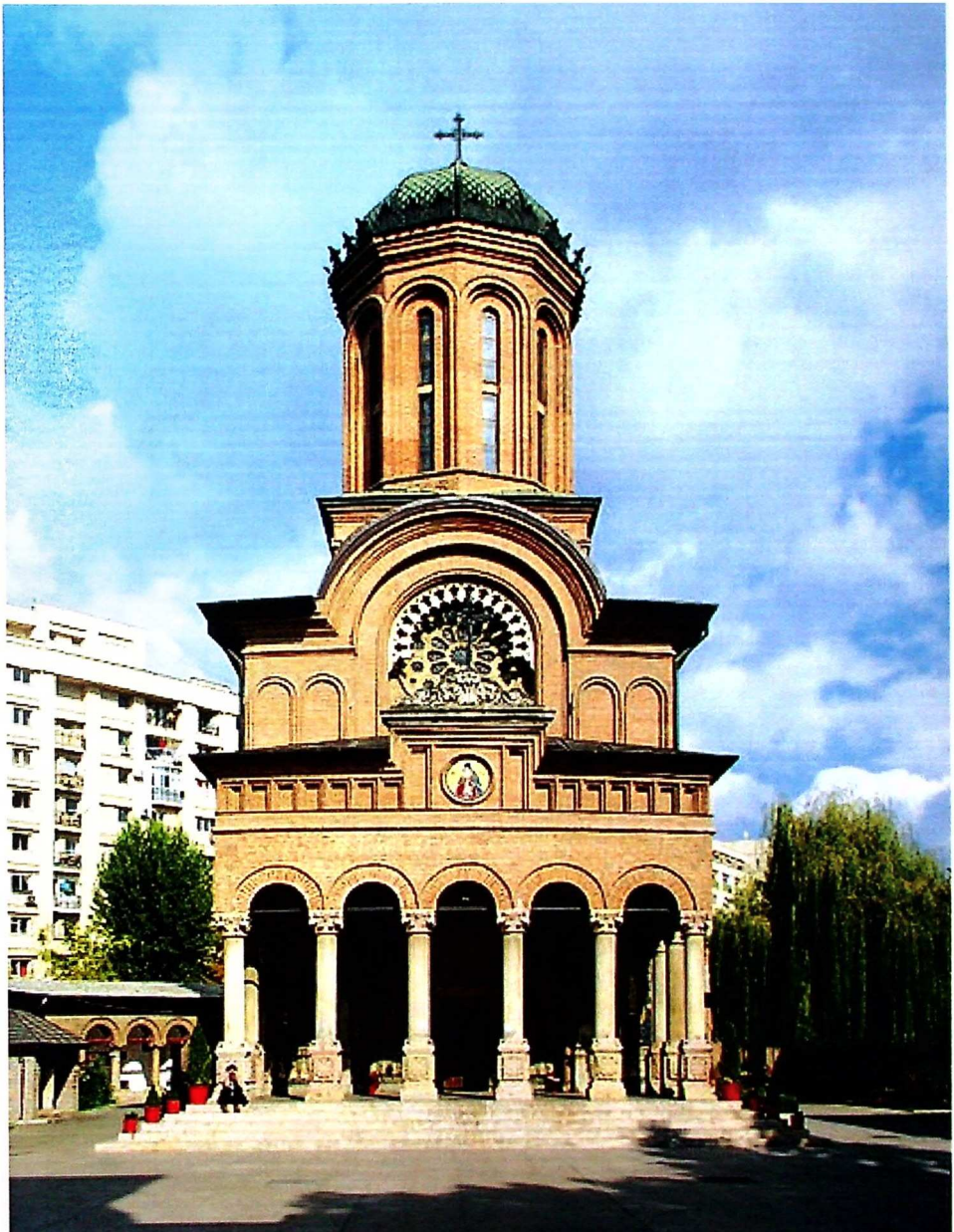
trust in God and even in this world we will have favours and joy, and in the future life the Lord will place us among the righteous, and we will receive eternal bliss and will praise and glorify the Father, the Son and the Holy Spirit for ever. Amen!

acea fericire, lăudând și binecuvântând numele Tatălui și al Fiiului și al Sfântului Duh, a Căruia iaste mărirea și ținéria în véci. Amin.

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ
Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΘΙΜΟΣ
ΗΑΓΙΑ ΑΓΑΘΗ

2

ქადაგება ბზობის კვირიაკეს თავმდაბლობის შესახებ

არა მგონია, რომ მათ შორის, ვისაც სახარების თუნდაც მცირედი ცოდნა აქვს, მოიძებნებოდეს ისეთი ვინმე, რომელიც, დიდი განმარტებების გარეშე, თვითონ ვერ ხვდებოდეს, ვის განასახიერებს ლაზარე, რომლის შესახებაც დაწვრილებითაა მოთხრობილი იოანეს სახარებაში. ვერ ხვდებოდეს, რომ ცოდვა არის სულის სიკვდილი, რომ მკვდარი, რომელიც ოთხი დღის განმავლობაში წევს საფლავში და ყარს, არის ცოდვილი ადამიანი, რომელიც თითქოს ცოცხალია, ლაპარაკობს, ხარობს და მუდმივად დროს ატარებს – სინამდვილეში მკვდარია! რადგან მისი სული, რომელიც პიროვნების ყველაზე გამორჩეული და მბრძანებელი ნაწილია – მკვდარია! რადგან მას აკლია ღვთის მადლი, რომელიც ჭეშმარიტი ცხოვრების მომცემია და ამ მცირე სიტყვებიდანაც ყველასათვის გასაგები ხდება, ვის განასახიერებს ლაზარე. მაგრამ თუ კონკრეტულად ლაზარეს შემთხვევაში მეტ-ნაკლებად ყველაფერი გასაგებია, ზოგადად ლაზარეს აღდგინების მთელ ამბავში ბევრი მიზეზი გვაქვს ფიქრისა და გაკვირვების, რადგან აქ ვხედავთ განსხვავებულ ნიშნებს როგორც ქრისტეს ქმედებაში, ასევე ხალხის რეაგირებაშიც, რასაც ვერ ვხედავთ ქრისტეს მიერ მკვდართა აღდგენის სხვა შემთხვევებში და არც მოთხრობილია რომელიმე სხვა მახარებლის მიერ.

ჩვენ ვიცით, რომ ლაზარეს გარდა, უფალმა იესო ქრისტემ აღადგინა ორი სხვა მიცვალებულიც, როგორც ეს ჩანს მათეს სახარების

On Modesty, at Palm Sunday Service

I do not think that among those who have even the least knowledge of the Gospel we will find such a person who, without any other indications, is unable to guess whom Lazarus represents: Lazarus, whose story is told in detail in John's Gospel. Who is unable to comprehend that sin is the death of the soul, that the dead man who has been lying in the grave for four days and stinks is a sinful person who at the first sight is alive, talks, enjoys himself and has fun all the time but is in fact dead! For his soul, which is the most distinguished and commanding part of a person, is dead! For he lacks the grace of God who endows a true life, and even these few words make it clear to everybody whom Lazarus represents. But if, in particular, in the case of Lazarus everything is more or less clear, the story of rising Lazarus from the dead in general gives us plenty of reasons for reflection and surprise, because here we encounter different signs in the actions of Christ, and in people's reactions, which are neither found in other cases of raising from the dead by Christ, nor told by any other evangelist.

We know that besides Lazarus, our Lord Jesus Christ raised two other persons from the dead, as it is related in chapter 9 of Matthew's Gospel and in chapter 7 of Luke's Gospel. One was the daughter of a certain

Cuvânt de învățătură la Dumineca Florilor

Nu socotesc să fie nici unul din cei ce au puținică știință den Sfânta Evanghelie, carele să nu poată înțelege fără multe tălmăciturĭ, cui să închipuiaște acest Lazar, pentru carele pre larg povestéște Evanghelia lui Ioann. Ajungă să știe cum că păcatul iaste moartea sufletului, pentru ca să cunoască îndată cum că mort ca acesta carele zace împuțit în groapă altul nu laste fără numaĭ păcătosul (carele, măcar că trăiaște, măcar că vorbéște, măcar că să bucură și să răsfață pururea, iară iaste mort, pentru căci sufletul carele iaste partea cea mai aleasă și mai stăpânitoare al sinelui său iaste mort, pentru căci îĭ lipsésțe darul cel dumnezeesc, carele îĭ iaste viața cea adevărată).

Și dintru acéste puține cuvinte pre lesne au înțeles fieștecarele cui închipuiaște Lazar. Dară nu știu de va înțelége așa pre lesne și céle pentru ale lui Lazar că, fiind mijlociri ca acélea, dau pricină fieștecăruia să gândească și să se minunéze. Pentru căci la acest Lazar mort vedem atâta despre partea lui Hristos, cât și despre partea norodului, oarecari despărțeli, oarecari sémne alése, carele la alțĭ morțĭ ce-au înviiat Hristos nici să văd, nici vreunul din evanghelișt o povestéște.

Noĭ știm cum că Hristos, afară din Lazar, au învilat și pe alțĭ 2 morțĭ, precum să véde la Mathei, în 9 capé-

მე-9 თავში და ლუკას სახარების მე-7 თავში. ერთი იყო იაროსის ქალიშვილი და მეორე – ქვრივი ქალის ძე: ერთი მოხდა კაპერნაუმში, მეორე ქალაქ ნაინში; ერთი იყო 12 წლის, მეორე ასევე ახალგაზრდა ასაკის. ერთი იყო მხოლოდშობილი, მეორეც ასევე დედისერთა; ერთი მოხდა თავის მამის სახლში, ხოლო მეორე ქალაქის შესასვლელში. არცერთ შემთხვევაში - არც მკვდრეთით აღდგენილი გოგოსა და არც ბიჭის შემთხვევაში, ერს არ გამოუჩენია რაიმე განსაკუთრებული რეაგირება, როგორც ეს მოხდა დღეს ლაზარეს აღდგინების შემთხვევაში: არ გამოსულან არც ხის ტოტებითა და ყვავილებით ხელში ქრისტეს შესახვედრად; არც ყრმებსა და არც მოზრდილებს არ უძახებიათ: „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა, ოსანა მაღალთა შინა ღმერთსა“.

ნეტავ, რატომ არსებობს ეს განსხვავება ამ ორი მიცვალებულის აღდგენის ამბავსა და ამ მესამე ამბავს შორის? განა ის ორი შემთხვევაც არ იყო სასწაული, როგორც ეს მესამე? განა ეს ორი მკვდარი და ეს მესამეც იმავე ქრისტემ არ აღადგინა? ნეტავ, რატომ მოჰყვა ლაზარეს აღდგინებას ამხელა სიხარული, პატივი და დიდება, ხოლო იმ ორი მიცვალებულის შემთხვევაში მოხდა მხოლოდ მადლობის შეწირვა უფლისადმი და სხვა არაფერი? ამ სიტყვების საიდუმლოსა და ამ მიცვალებულის ამბავს რომ ჩაეწვდეთ, იგი უნდა განვმარტოთ არა მარტო სახარების სიტყვებით, არამედ სახარებისეული აზრითა და სულით.

წმინდა მამები ერთ აზრზე დგანან, როდესაც ამბობენ, რომ პირruler, and the second was the son of a widow: one died in Capernaum and the second in the town of Nain; one was 12 years old and the second was also very young; the first was an only child, and the second was also an only child; the first was raised from the dead in her father's house, and the second at the gate of the city. In both of these cases: in the case of the girl risen from the dead, and in the case of the young boy, people did not show any extraordinary reaction since it happened on the day when Lazarus was raised from the dead: no one went out with palm branches and flowers to greet Christ; neither the young nor grown-ups cried: "Blessed is He that cometh in the name of Lord; Hosanna in the highest!" [Mat. 21:9].

I wonder why there is this difference between the first two resurrection stories and the third one. Was not it the same Christ who raised the first two from the dead and the third one as well? I wonder why raising Lazarus from the dead of was accompanied by such great joy, honour and glory, while in case of the other two dead persons only thanks were offered to God, and nothing more? If we want to comprehend the mystery of those words and the story of this dead man, it must be interpreted both according the words of the Gospel and in compliance with the idea and spirit of the gospels.

Theologians share the same position when they say that the first two

te şi la Luca în 7, adecă pre fata lui Iair şi pre feciorul văduvei: pre céia la Capernaum şi pre cela la Cetatea Nain; pre acéia de 12 ani şi pre acesta tânăr de vârstă; pre acéia singură născută şi pre acesta singur născut; pre acéia în casa tătâne-său şi pre acesta la uşa cetăţii. Şi cu toate acéstea, nici la fata acéia, nici la acest fecior n-au făcut norodul vreo arătare, nici au eşit cu stâlpări şi cu ramuri întru întâmpinarea lui Hristos, precum au făcut astăzi, la învilarea lui Lazar. Că şi cei mici şi cei marl striga: „Bine e cuvântat Cel ce vine în numele Domnului, Osanna, Celui dintru înălţimel".

Dară, (oare, pentru ce) această despărţeală între cei doi morţi şi între cest de al treilea? Nu era minunl şi acéle doao, precum iaste şi această de a treia? Nu era acestaş Hristos ce au înviiiat şi pre cei doi morţi, precum au înviiat şi pre acest de al treilea? Dară apoi pentru ce, la învliarea lui Lazar, atâta bucurie, atâta cinste, atâta mărire şi la acei doi morţi numai o mulţemită proastă cătră Dumnezeu şi nu mai mult? Pentru ca să prlcépem taina acestui cuvânt să cuvine să socotim pre aceşti morţi, nu după slova evangheliceştil Istorli, ci după duh şi după taina gândului evanghelicesc.

Dumnezeeştii părinţi să unesc într-un gând şi zic cum că şi aceşti doi morţi sânt închipuiri păcătosului, precum laste şi Lazar închipuirl păcătosului, precum am şi mai zis. Însă,

ველი ორი განასახიერებს ცოდვილს ისევე, როგორც ლაზარე, როგორც უკვე ვთქვი. მაგრამ სამივე მიცვალებული არ განასახიერებს მხოლოდ ერთ ცოდვილს, არამედ ცოდვილთა სხვადასხვა სახეებს, რადგან ცოდვილთა სხვა ტიპს განასახიერებს იაიროსის ქალიშვილი, სხვა ტიპს ქვრივის ძე და სულ სხვას ლაზარე. იაიროსის მიცვალებული ქალიშვილი, რომელიც გარდაიცვალა სახლში, განასახიერებს ადამიანს, რომელიც სცოდავს თავისი გონებითა და ნებით, ანუ რომელსაც გააჩნია ცოდვის ნება, მაგრამ ის ცოდვა ვერ გამოავლინა საქმეში: ან იმის გამო, რომ მას არ მიეცა შესაბამისი დრო, ან იმის გამო, რომ მას არ მიეცა საშუალება, განეხორციელებინა ის, რაც სურდა. ასევე განასახიერებს იმას, ვინც არ-ცოდნის, გაუფრთხილებლობის, ახალგაზრდული სულისკვეთების, ან ადამიანური ბუნების სისუსტის გამო, მოულოდნელად ებმება ცოდვის მახეში, როგორც ამას განმარტავს ნეტარი თეოფილაქტე. ასევე განასახიერებს იმას, ვინც ნამდვილად შესცოდა, მაგრამ მისი ცოდვა, ვთქვათ ასე, არის დამალული სახლში, არ განცხადდა და არ გახდა ცნობილი ხალხისათვის.

ხოლო ქვრივი ქალის ძე, რომელსაც საკაცით მიასვენებდნენ ქალაქგარეთ, განასახიერებს იმ ადამიანს, რომელმაც ჩაიდინა ცოდვა: დატკბა ნაყროვანებით, ან მრუშობით, ან უკულმართობით, ან სხვა რამე მსგავსი ცოდვით. განასახიერებს ასევე იმასაც, ვინც პირველ ცოდვას დაამატა მეორე, ღვთის ერთი მცნების დარღვევით არ შეშინდა და დაარღვია მეორეც და მესამეც, თან არა ფარულად როგორც პირველმა, არამედ

cases, as well as Lazarus's case, represent sinners, as I have already told you. But these three dead persons do not represent just one type of a sinner, but different types of sinners, because the daughter of the ruler represents one type, the son of the widow belongs to another, and Lazarus to yet another. The ruler's dead daughter who died in her house represents a person who sins with her mind and will, i.e. she had the will to sin but she never committed this sin: either because she did not have the necessary time, or because she did not have a possibility to do what she desired. She also represents a person who, because of ignorance, carelessness, juvenile spirit or weakness of human nature, unexpectedly gets into the snares of sin as the blessed Theophylact interprets it. She also represents a person who really sinned but whose sin, let us say, is hidden at home, was not manifested, and people did not know about it.

The widow's son who was being carried out of the city represents a person who had committed a sin: he enjoyed gluttony or lust or perversity or some other similar sin. He at the same time represents a person who adds one sin to another, who was not frightened when he violated God's first commandment, and then violated the second, and the third, and not in secret as it was in the first case, but shamelessly and impudently in the centre of the city,

câte trei morţli nu sânt închipuiri numai unula singur păcătos, ci a multor féliuri de păcătoşi. Pentru căci alt păcătos să înţelége fata lui Iair şi altul feciorul văduvei şi altul Lazar.

Fata cea moartă a lui Iair, ce au murit în casă, închipuieşte pre păcătosul acela care păcătuleşte cu mintea şi cu voinţa, adecă carele să află în voinţă ca acéia să păcătuiască, dară păcatul încă nu l-au isprăvit cu lucrul sau pentru căci nu l-au dat vréme îndemână, sau pentru căci n-au avut putére să facă acéia ce pohtila. Închipuieşte încă şi celuia carele, au din nesocotinţă, au din nepricépere, au din pornirea tinerételor, sau, precum zice dumnezeescul Theofilact, din slăbiciunea firii omeneşti fiind biruit, cade, făr' de véste, în cursele păcatului. Încăş închipuieşte şi celuia ce au greşit adevărat, iar păcatul lui iaste pentru ca să zic aşa, ascuns în casă, nu s-au vădit în lume, nici s-au făcut cunoscut la oameni.

Iar feciorul văduvel, carele să aduce în pat, afară din cetate, închipuieşte păcătosului aceluia carele au săvârşit cu lucrul păcatul şi s-au îndulcit pre sine, sau cu lăcomiia, sau cu strâmbătatea, sau cu curviia şi cu altele asémenea. Închipuieşte încă şi celuia ce au adaos la păcatul cel dintâi şi al doilea şi, călcând o poruncă a lui Dumnezeu, nu s-au temut să calce şi a dooa şi a treia; şi aceasta nu în talnă, ca cel dintâi, ci de faţă, făr' de ruşine şi făr' de frică, în mijlocul cetăţii şi în vederia tuturor oameni-

ურცხვად და უტიფრად შუა ქალაქში ხალხის დაბრკოლებით და თავისი მეზობლებისათვის ზიანის მიყენებით.

მესამე მიცვალებული ანუ ლაზარე განასახიერებს ადამიანს, რომელიც დაბერდა ცოდვაში, მიეჩვია ბოროტებას და არასდროს არ ზრუნავს თავისი სულის ცხონებისთვის, ყოველდღე მრუშობს, სიძვას სჩადის, იპარავს, იტაცებს, არ რცხვენია ადამიანების, არ ეშინია ღმერთის და ყურად არ იღებს სწავლებებსა და რჩევებს. გაჭირვებულები ტირიან მის წინაშე, მაგრამ მას ისინი არ ეცოდება; ისმის ქვრივთა ღაღადისი, რადგან არ ზრუნავს მათზე და არ აღასრულებს მათზე სამართალს; კვნესის მეზობელი, რადგან უსამართლოდ ექცევა და არ უსმენს მას. ეს ცოდვილი არა მხოლოდ დამარხულია ცოდვის საფლავში მეტყველების, სუნთქვის, გრძნობისა და ცხონების იმედის გარეშე, არამედ ლაზარესავით სახვევებით დაბმული აქვს ხელები და ფეხები, ანუ მაგრად არის შეკრული მისი ცოდვებით, როგორც ეს არის ნათქვამი სულიწმინდის მიერ, იგავთა მე-5 თავში: თითოეული იკვრება თავისი ცოდვების ღვედებით ისე, რომ აღარც შეუძლია რაიმე სიკეთისა ან ღვთისთვის სათნო საქმის გაკეთება.

მისი სახე სუდარითაც იყო დაფარული, რადგან დაბრმავებულა თავისი ცოდვების გამო, ვერ აცნობიერებს თავის საცოდავ მდგომარეობას, ვერ ხედავს იმ უფსკრულს, რომელშიც იმყოფება და არ ფიქრობს იმ მარადიულ ტანჯვაზე, რაც მას ელის. წევს და ზემოდან ადევს მძიმე ქვა, რომელიც ბოროტ ჩვევას განასახიერებს. ჩვევა, რომელიც აწვება და ამ-

hindering people and harming his neighbours.

The third dead man, or Lazarus, represents a person who grew old in sin, got used to evil, and never cared for the salvation of his soul. He leads a dissolute life, commits fornication every day, steals, embezzles, is not ashamed of people, or afraid of God, and ignores any lecturing or advice. Poor people cry in his presence, but he has no pity on them; the cries of widows are heard, but he does not take care of them, and does not treat them fairly; his neighbour groans because he treats him unfairly and does not listen to him. This sinner is not simply buried in the grave of sin without any hope for speaking, breathing, feeling and salvation, but his hands and feet are bound with cloth like Lazarus, i.e. he is firmly tied up with his sins, as it is said by the Holy Spirit in chapter 5 of the Book of Proverbs: each is bound with the cords of his sins so that he is unable to do anything kind or pleasing to God.

His face is covered with a cloth for he was blinded because of his sins; he cannot understand his lamentable state, cannot see the abyss he is in, and does not think of the eternal torture that the future has in store for him. He is lying on his back, and a heavy stone which represents his evil habits is placed on him. The habits which press and burden his soul do not allow him to stand up from the grave of his fall or take a

lor, cu scandilă de obște și cu paguba vecinului său.

Al treilea mort, carele iaste Lazar, ne adeverează pre cel ce au îmbătrânit în păcat și s-au obicinuit în răutate și nu poartă grijă niciodată pentru mântuirea sufletului său. Toată zioa curvește, preacurvește, năpăstuiaște, apucă, nu să rușinează de oameni, nu să téme de Dumnezéu, nu ascultă învățături, nu priimește sfaturi; plâng înaintea lui săracii și nu l să face milă de el; strigă văduvele pentru căci nu le face dreptate și nimic nu grijaște; suspină vecinul, pentru căci îi ține al său și nu ascultă. Acest păcătos, nu numai că iaste îngropat în groapa păcatului, făr' de graiu, făr' de duh, făr' de simțire, făr' de nădejdia mântuirli, ce iaste încă, ca și Lazar, legat de mâini și de picioare, cu fășuri, adecă strâns tare de legăturile păcatelor lui, după cum zice Sfântul Duh la 5 capete ale Pildelor: „Fieștecarele să strânge cu șirurile păcatelor sale, făr' de a putea să săvârșească vreo bunătate sau vreun lucru plăcut lui Dumnezeu".

Are și fața lui cu giulgiu legată; fiind orbit de păcat nu cunoaște ticăloasa lui întâmplare, nu véde adâncul întru carele să află; nu socotéște muncile céle de véci ce-l așteaptă. Zace și deasupra lui piatră grea, carea iaste putéria obiceaiului celui vârtos, care obicieiu apasă și îngreuiază sufletul lui atâta, cât nu-l lasă să se scoale din groapa ticăloșiel, nici lasă să răsufle.

ძიმებს მის სულს, არ აძლევს მას საშუალებას, წამოდგეს თავისი დაცემის სამარიდან და არც ამოსუნთქვის საშუალებას.

როგორც მართას უთქვამს ლაზარეს შესახებ: „უფალო, ყარს", ასევე სრულიად მართებულად, ჩვენც შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ასეთი ცოდვილიც ნამდვილად ყარს, რადგან არა მხოლოდ ოთხი დღე, არამედ კვირების, თვეების, წლების და მრავალი ხნის განმავლობაში წევს დამარხული ცოდვის სამარეში. ახლა შეგვიძლია ნათლად დავინახოთ, თუ რატომ მოჰყვა ასეთი დიდი სიხარული ლაზარეს აღდგინებას, რადგან მსგავსი რამ არ მომხდარა პირველი ორი მიცვალებულის შემთხვევაში. მიუხედავად იმისა, რომ ღმერთისათვის ყველაფერია შესაძლებელი, ადამიანური გაგებისათვის უფრო ძნელი და საკვირველი ჩანს ისეთი მიცვალებულის აღდგინება, რომელიც ოთხი დღის განმავლობაში იწვა საფლავში, აყროლებული, როგორც ლაზარე, ვიდრე ისეთი მიცვალებულის აღდგინება, რომელიც მიყავდათ დასამარხად, როგორც ვაჟის შემთხვევაში. ან მიცვალებული, რომელიც რამდენიმე წუთით ადრე გარდაიცვალა, როგორც იაიროსის ქალიშვილის შემთხვევაში. ეს ყველაფერი ასე მოხდა იმისათვის, რომ დაინახოს იმ ცოდვილმა, რომელმაც მთელი თავისი ცხოვრება გაატარა ცოდვაში, დაბერდა ბოროტებაში, სრულად დაშორდა ღვთის მადლს, გახდა ცოდვების მსახური და ეშმაკის მონა, რაოდენ ძნელია მისი მობრუნება ბოროტი ჩვევის უფსკრულიდან და რომ შეუძლებელია მისი აღდგენა, თუ არა დიდი ღვაწლით, უზომო სინანულითა და ღვთის განსაკუთრებუ-

breath.

As Martha said about Lazarus: "Lord, he stinketh", likewise we can say with absolute justice that such a sinner too really stinks because, not only four days but for weeks, months, years and more, he is lying buried in a grave of sins. Now we can clearly see why the raising from the dead of Lazarus was followed by such great joy, but nothing similar happened in the cases of the first two dead persons. Although everything is possible for God, for human understanding, the raising from the dead of a man who, stinking, had been buried for four days like Lazarus, seems more difficult and surprising than raising from the dead the man who was being carried to be buried, as it was in the case of the widow's son or of the young girl who had died a few minutes earlier as happened in the case of the ruler's daughter. Everything happened as it did in order to show how difficult it is to restore from the abyss of evil habits, the sinner who spent all his life sinning, growing old in evil, completely distanced from the grace of God, who became a servant of sin and the slave of Satan, and whom it is almost impossible to raise from the dead without much striving, endless repentance, and the special grace of God. If you have a deeper insight into what I have related, please think about what Christ did when He raised these three persons from the dead, and you will see

Deci, precum pentru Lazar zicea Martha, „Doamne, lată pute", așa mai cu cuviință putem să zicem și noi cum că acest păcătos iaste adevărat împuțit, de vréme ce nu patru zile, ce săptămâni și luni și ani și vremi, să află îngropat în groapa păcatului.

Acum dară, să vedem drept ce să face atâta bucurie la învііarea lui Lazar și nu să face la învііarea celoralalți morți (aceasta iaste pricina), pentru căci măcar că înaintea puterii lui Dumnezeu nu laste nici un lucru cu anevoe, sau cu neputință, iar în socoteala omenească mai cu anevoe și mai de minune să véde învііarea unui mort, pre carele l-au văzut în groapă de patru zile împuțit, precum era Lazar, decât învilarea unui mort, pre carele îl ducea să-l îngroape, ca pe feciorul văduvei, sau altui mort, carele numai atunce, în grab' au murit, ca fata lui Iair, pentru ca să cunoască păcătosul carele ș-au cheltuit toată viața în păcat și au îmbătrânit în răutăți și s-au înstrelnat de tot din darul lui Dumnezeu și s-au făcut slugă păcatelor și rob diavolului, cât iaste de cu anevoe întoarcerea lui și cum că din groapa oblceaiului celui rău nu laste cu putință, niclodată, să iasă, fără numai cu mare osteneală, cu neasemânată pocăință și cu o milă a lui Dumnezeu, mai aleasă. Și, de vă prepuneți la aceasta, socotiți rogu-vă acéia ce au făcut Hristos când au învliat pre cei trei morți și veți înțelége adevărul.

La mortul cel dintâi, carele era fata

ლი წყალობით. თუ თქვენ ჩაუღრმავდებით ყველაფერს იმას, რაც ვთქვით, გთხოვთ, დაუფიქრდეთ, რა გააკეთა ქრისტემ, როდესაც აღადგინა ის სამი მიცვალებული და თქვენ მიხვდებით ჭეშმარიტებას.

პირველი მიცვალებულის, იაიროსის ქალიშვილის შემთხვევაში, როგორც მოგვითხრობს მათე მახარობელი, როდესაც მივიდა მასთან მაცხოვარი იესო ქრისტე, არ წარმოთქვა არც ერთი სიტყვა, არამედ ხელით შეეხო მიცვალებული გოგონას ხელს და გოგონაც მაშინვე წამოდგა.

მეორე მიცვალებულის, ანუ ქვრივის ვაჟის შემთხვევაზე მოგვითხრობს ლუკა მახარებელი. შეეხო თუ არა მაცხოვარი მიცვალებულის საკაცეს, უთხრა მას: ჭაბუკო აღსდეგ! და მიცვალებულიც მაშინვე წამოჯდა.

მესამის, ანუ ლაზარეს შემთხვევაში, რას არ ამბობს და რას არ აკეთებს იესო ქრისტე, რომ აღადგინოს ის. წაიკითხეთ იოანეს სახარების მე-11 თავში. პირველად ნათქვამია: „შეძრწუნდა სულითა, ვითარცა რისხვით"; მეორედ მისი ღვთაებრივი თვალებიდან ცრემლები გადმოდინდა: „და ცრემლოოდა იესუცა"; მესამედ: „აღიხილნა თუალნი ზეცად და თქუა: მამაო გმადლობ შენ, რამეთუ ისმინე ჩემი." რის შემდეგაც საშინელი ხმით, რომლითაც აღაშფოთა მთელი ჯოჯოხეთი ამოიყვანა ლაზარე სიკვიდლის წყვდიადიდან ცხოვრების ნათელზე: „და ესე ვითარცა თქუა, მითა დიდითა ღაღატ-ყო: ლაზარე, გამოვედ გარე!"

ახლა მითხარით, რას განასახიერებს ეს ყველაფერი? რას გვასწავლის ეს განსხვავებულობა ჭეშმარიტებაში?

In the case of the first dead person, the daughter of the ruler, as Matthew the Evangelist tells us, when our Saviour Jesus Christ came to her, He did not utter a word but touched the dead girl's hand with His hand, and she rose up immediately.

Luke the Evangelist tells us about the case of the second dead person, the son of the widow. As soon as our Saviour touched the bier and said: "Young man, I say unto you, Arise, the man that was dead sat up".

In the third, Lazarus's, case Jesus Christ does everything to raise him from the dead. In chapter 11 of John's Gospel we read: it is said that at first "He groaned in the spirit and was troubled" [John, 11:33]; then tears fell from His divine eyes, and "Jesus wept" [John, 11: 35]; for the third time "Jesus lifted up his eyes and said, Father, I thank Thee that Thou hast heard me" [John, 11:41]; and after this, a terrifying voice which disturbed the whole of hell, brought Lazarus out of the darkness of death and into the light of life: "And when he had thus spoken, he cried with a loud voice, Lazarus, come forth" [John, 11: 43].

Now, tell me, what does it all represent? What does the differences between these three persons whom Christ raised from the dead teach us? In the first case, by touching with a hand, in the second, with a simple word, and in the third, with

lui Iair, zice evanghelistul Mathei, cum când au mers Hristos să o învііaze n-au zis un cuvânt, numai au apucat- o de mână şi s-au sculat fata.

La al doilea mort, la feciorul văduvel, zice evanghelistul Luca, cum să s-au atins de coşciug şi numai atâta zise: „Voinice, ţie zic: scoală! Şi şăzu mortul".

Iar la al treilea, la Lazar, ce n-au zis şi ce n-au făcut dulcele Iisus, să-l înviiaze. Cetiţi la Ioan în 11 capete şi vedeţi. Întâi zice: „Gemu cu duhul şi să turbură pre Sine". A dooa, din ochii Lui cei dumnezeeşti au curs lacrămi: „Şi lăcrămă Iisus.". A treia: „Au rădicat ochii în sus şi S-au rugat pentru dânsul lui Dumnezeu Tatăl: Părinte, mulţumescu-Ţi că M-al ascultat". Şi la cea de pe urmă, cu glas groaznic, cu carele au turbutat tot iadul, aduse pre Lazar dintru întunérecul morţii la lumina vieţii: „Glas mare strigă: Lazare eşi afară. Şi eşi mortul".

Acum, spuneţi-mi, ce închipuiaşte aceasta? Ce ne învaţă această mijlocire despărţită, cu care au înviiat Hristos pre cei trei morţi: pre cel dintâi, cu atingerea mâinii, pre al doilea cu un cuvânt prost şi pre al treilea cu lacrămi, cu rugăciune şi cu glas mare?

Dumnezeescul Zlatoust şi sfântul Theofilact şi toţi tâlcuitorii Sfintei Evanghelii zic cum că aceasta au vrut să ne învéţe Hristos, Domnul vieţii şi al morţii, că păcătosul carele iaste mort în darul lui Dumnezeu, pentru

ბა, რომლითაც ქრისტემ აღადგინა სამი მკვდარი? პირველს ხელის შეხებით, მეორეს - უბრალო სიტყვით, ხოლო მესამეს - ცრემლებით, ლოცვითა და დიდი ხმით?

ღვთივგანბრძობილი ოქროპირი, წმინდა თეოფილაქტე და წმინდა სახარების განმარტებელნი გვეუბნებიან, რომ სიცოცხლისა და სიკვდილის უფალს, მაცხოვარ იესო ქრისტეს, ამით ჩვენთვის უნდა ესწავლებინა, რომ ცოდვილი, რომელიც მკვდარია ღვთის მადლის დაკარგვის გამო, რადგან შესცოდა უყურადღებობითა და ბუნების სისუსტის გამო, შედარებით იოლად აღსდგება, მიატოვებს ცოდვას და მოვა ღვთის მადლის შეხებით სინანულში.

ასევე სხვაც, რომელიც დაშორდა ღვთის სიყვარულს, ორჯერ თუ სამჯერ, მაგრამ ჯერ კიდევ ახალგაზრდაა ბოროტებაში, ესეც ღვთის შეწევნით და სახარების სწავლებით თუ არ შეინანებს დღეს, შეინანებს ხვალ, მიატოვებს ბოროტებას და მოუბრუნდება ცხონების გზას.

ხოლო მესამე, რომელიც დაბერდა ცოდვაში და სრულიად მიეჩვია ამა სოფლის ამაოებასა და ბოროტ სურვილებს, მისთვის არ არის იოლი მობრუნება, არამედ რჩება სინანულის გარეშე და კვდება ცოდვაში, როგორც ამას ამბობს დავით წინასწარმეტყველი: „შორსაა ცოდვილთაგან ცხონება“. რადგან მთელი თავისი ცხოვრების განმავლობაში არ უძებნია ღვთის გზა და იმისათვის, რომ მოვიდეს სინანულში, მას სჭირდება დიდი ზეციური დახმარება, ღვთის ცოცხალი სიტყვა, რომელიც სრულად აღადგენს მას ცოდვისაგან, როგორც აღადგინა ლაზარე საფლავიდან.

tears, prayers and a terrifying voice?

The divinely endowed Chrysostom and the blessed Theophylact, and other interpreters of the Holy Gospel, tell us that the Lord of life and death, our Saviour Jesus Christ, desired to teach us through these events that a sinner who is dead because he lost the grace of God since he sinned out of carelessness and weakness of his nature will rise from the dead much more easily, will give up his sinning, and will repent thanks to his contact with the grace of God.

The same can be said in the case of another person who twice or three times stepped aside from the love of God, but is still inexperienced in evil, and if with help of God, and the teaching of the Gospel, he does not repent today, he will repent tomorrow, will reject evil and turn towards the way of salvation.

But the third one who grew old in sin, and is absolutely used to the vanity of this world and evil desires, will not find it easy to turn back to them; he knows nothing of repentance and dies in sin, as David the Prophet says "Salvation is far from the sinners". For during his whole life, he never tried to find the way of God, and he is in need of serious heavenly help if he is to come to repentance; a live word of God which will completely redeem him from his sins as in the case of Lazarus, whom God's word raised from the grave.

And since such things never happ-

căcl au păcătuit din nesocoteală şl din slăbiciunea firll, înviază pre lesne, lasă păcatul şi vine în pocăinţă, cu atingerea dumnezeescului dar.

Aşijderea şi celalalt, carele au căzut din dragostea lui Dumnezeu de doao ori şi de trei orl; iară încă fiind tânăr în răutate şi acesta, cu ajutoriul lui Dumnezeu, cu învăţăturile Evangheliei, de nu să va căi astăzi, să va căi mâine; lasă răutatea şi iară să întoarce pre calea mântuinţel.

Iar al treilea, carele au îmbătrânit în păcat şi s-au obicinuit, în desfătări şi în deşărtăciunile céle lumeşti, în pohtele lui céle réle, nu iaste cu putinţă să se întoarcă prea lesne ci, au rămâne făr' de căinţă şi moare în păcat, de vréme ce, după cum zice David: „Departe e de la păcătoşi mântuirea", pentru căci în toată viaţa lui n-au cercat îndreptările lui Dumnezeu, sau, pentru ca să vie în căinţă trebuiaşte un ajutoriu tare, de sus, un cuvânt viu al lui Dumnezeu, Carele să va în tot chipul să-l rădlce din păcat, precum au rădicat şi pre Lazar din groapă.

âmplă foarte rar, pentru căci nu are Dumnezeu datorie să mântuiască pre nimenea cu de-a sila, pentru aceasta, când să va întâmpla vreo minune ca aceasta şi să va căi unul ca acesta, învechit în păcat, când să va întâmpla să se înviiaze un mort ca acesta, de patru zile, să se întoarcă în casa cea părintească, un fiiu ca acesta preacurvariu, să se afle o oae rătăcită ca aceasta şi un filiar ca

და რადგან მსგავსი რამ არ ხდება არასდროს, ან ხდება ძალზედ იშვიათად, რადგან ღმერთი არ არის ვალდებული, რომ ვინმეს აცხოვნებდეს ძალით, ამიტომაც, როდესაც ხდება მსგავსი სასწაული, ანუ, როდესაც ცოდვაში დაბერებული მოვა სინანულში, როდესაც ოთხი დღის მკვდარი აღსდგება მკვდრეთით, როდესაც უძღები შვილი დაუბრუნდება მამის სახლს, როდესაც მოიძებნება დაკარგული ცხვარი და დრაქმა, ჭეშმარიტად, ღვთის წყალობის ამ სასწაულს დიდი სიხარული მოაქვს როგორც ზეცაში, ასევე დედამიწაზეც და ამ სიხარულის განსახიერებაა ის სიხარული, რომლითაც შეეგებნენ იესოს იერუსალიმში ლაზარეს აღდგინების შემდეგ. უხარია ღმერთს, უხარია ანგელოზებს, უხარია მთელ ეკლესიას, რადგან მოიპოვა ხელახლა თავისი საყვარელი ძე, რომლის ცხონების იმედიც არ არსებობდა. აი, რაოდენ სირთულეს, ბრძოლასა და დაბრკოლებას გულისხმობს იმ ადამიანის სინანული, რომელიც ცოდვაში დაბერდა.

ჩემო საყვარელნო, ნეტავ თუ შეიძლება ვიფიქრო მე, რომ ჩემს პირმეტყველ სამწყსოში არიან ასეთი გზააბნეული ცხვრები, ასეთი ლაზარეები, ასეთი გულგაქვავებული და სინანულის არმქონე ცოდვილები? თქვენი დიდი რწმენა არ მაძლევს საშუალებას, რომ მსგავსი რამ ვიფიქრო, მაგრამ თუ ისე მოხდება, რომ ღმერთთან დაშორების გამო, აღმოჩნდება ვინმე ასეთ საცოდავ და სავალალო მდგომარეობაში, დიდი გულის ტკივილით ვეტყვი მას იმავე სიტყვებს, რაც უთხრა ქრისტემ ჰურიებს ლაზარესათვის: „სადა დასდევით იგი?!" სად

pen, or happen very rarely because it is not God's obligation to forcefully save anyone. When such miracles happen therefore, or when one who has grown old in sin will repent, when a man dead for four days rises from the dead, when the prodigal son returns to his father's house, when a lost lamb or a drachma are found, verily, I tell you, such miracles of the grace of God cause great joy in heaven as well as on the earth, and this joy is represented by means of the joy with which Jesus was greeted in Jerusalem when Lazarus rose from the dead. God is glad, angels rejoice, the whole church Is happy for it regained its beloved son for whose salvation there was no hope. See, how many difficulties, how much struggle and how many obstacles are in the way to repentance of the man who grew old in sin.

My beloved, is it possible for me to think that in my articulate flock there are such straying lambs, such Lazaruses, such stony-hearted sinners who know nothing of repentance? Your strong faith does not allow me to suppose anything of the kind. But if anything like this happens, if because of distancing from God anyone finds himself in such a pitiful and regrettable state, I, with great chagrin will address you with the same words which Christ spoke to the Jews concerning Lazarus: "Where have ye laid him?" Where have you put, oh, you sinners, your beautiful, wonderful and honest

acesta pierdut, adevărat fiind această minune a milostivlrii lui Dumnezeu, mare bucurie să face în ceriu şi pre pământ, a căriia bucurie iaste închipuirea aceasta ce s-au făcut astăzi în Ierusalim, pentru înviiarea lui Lazar. Pentru căci să bucură Dumnezeu, să bucură îngerii, să veseléşte toată bisérica, carea au câştigat. Iară pre iubitul său fiiu, a căruia era desărvârşit desnădăjduită mântuirea, iată dară câtă neîndemână, câte împiedecări şi câte împotriviri are pocăinţa păcătosului, carele au îmbătrânit în păcat.

Dară, putea-voiu créde eu, iubiţii miei, cum că aici, între turma mea cea cuvântătoare, să fie oi ca acéstia, rătăcite, Lazari ca aceştia, păcătoşi ca aceştia, împietriţi la inimă şi necăitori? Credinţa voastră cea multă nu mă lasă să o crez (aceasta). Iar de să va întâmpla, din depărtarea dumnezeiască, să se afle cineva întru această nevoe ticăloasă şl vrédnică de plâns, cu multă scârbă de inimă îmi întorc cuvântul către dânsul şi-i zic, precum zicea Hristos către jidovi, pentru Lazar: „Unde l-aţi pus pre dânsul?". Unde ţi-ai pus, păcătosule, sufletul tău cel iscusit, cel frumos, cel minunat, cel vrédnic? Unde ţi-ai îngropat partea cea mai aleasă al sinelui tău, zidirea cea mai iscusită a dumnezeeştii puteri, soţiia cea iubită a îngerilor? Unde iaste frumuséţea acéia a închipuiril cel dumnezeeşti? Unde iaste podoaba a darului celui dumnezeesc? Unde

დასდევ, ჰოი, ცოდვილო, შენი მშვენიერი, საკვირველი და პატიოსანი სული?! სად დამარხე შენი პიროვნების ყველაზე გამორჩეული ნაწილი, ღვთაებრივი ძალის ყველაზე გონიერი ქმნილება, ანგელოზთა საყვარელი მეუღლე?! სად არის ღვთის ხატების მშვენიერება?! სად არის ღვთის მადლის სამკაული?! სად არის დიდება?! სად არიან საკვირველი საუნჯენი, რომლებიც მზეზე ძლიერად კაშკაშებენ?!

და ასე, ყოველგვარი ზრუნვის გარეშე, მიანდე შენი სული ცოდვას და მან განაბნია ის, როგორც ქარმა მტვერი. მაგრამ როგორ არ გეცოდება შენი თავი? როგორ არ დასტირი შენს უბედურებას? შენ დაგტირის მთელი ეკლესია! ტირიან მართალნი, ტირის შენი სულის მფარველი ანგელოზი, რადგან ცხადად ხედავს შენს დაღუპვას. ხოლო შენ ერთ ცრემლსაც არ ღვრი, არ წუხხარ და არც სინანულში მოდიხარ. ჰოი, ჩემო მკვდარო შვილო, ამ უგრძნობლობის საფლავში დამარხულო, ლაზარევ, გამოვედ გარეთ! გონს მოდი, დაინახე შენი საცოდაობა, დატოვე შენი ბოროტი ჩვეულები ცოდვის მიმართ, რომელმაც მოგკლა და დაგაშორა შენს შემქმნელ ღმერთს: „მობრუნდით ჩემსკენ და მეც თქვენსკენ მოვტრიალდები," ამბობს ღმერთი მალაქია წინასწარმეტყველის პირით ყველა ცოდვილის მიმართ!

შვილნო ჩემნო, ჭეშმარიტად მოწყალეა ღმერთი და დიდად მომთმენი და ყველა ადამიანის მობრუნება და ცხონება სურს და ამიტომ მიიღო კიდევაც ჯვარი და სიკვდილი. მხოლოდ ერთი რამაა საჭირო, რის გარეშეც შეუძლებელია როდესმე ცოდვილი მოsouls?! Where have you buried the most distinguished part of your personality, the most sensible creation of the divine power, beloved spouse of angels?! Where is the comeliness of the Lord's images? Where is the jewel of the grace of God?! Where is glory?! Where are the amazing treasures that shine brightly in the sun?!

And so, you carelessly entrusted your soul to sin, and sin scattered it as the wind scatters dust. But why did you not pity your own self? Why do you not lament your calamities? The Church laments you! The righteous are crying, your guardian angel who protects your soul is crying, for he sees clearly how you perish. But you do not shed even one tear, you are not sorry, and do not repent. Oh, my dead child, buried in the grave of such callousness, Lazarus, come forth! Come to your senses, behold your misfortunes, give up your evil habits drawing you to sin which killed you and distanced you from the Lord your creator: "Come to me and I will turn towards you" tells God to all sinners through Malachi the Prophet.

My children, truly merciful is God and rather patient, and desires to receive back and save every man, and that is why he accepted the cross and death. Only one thing is necessary, but without it, sinners will never be able to repent. This is the thing that is not shown in Christ's raising Lazarus from the dead. It is true that our Lord could resurrect Lazarus just laste slava? Unde sânt frumusețele lui céle minunate, carele îl arăta mai luminat decât soarele?

Așa, făr' de socoteală, ai lăsat să se piardă păcatul și să-l vânture, ca țărâna vântul Dară cum nu te milostivești asupră-ți? Cum nu-ți plângi nenorocirea? Plânge pentru tine bisérica. Plâng drepții. Plânge îngerul, păzitoriul sufletului tău, pentru căci véde, aiave, pierzarea ta. Și tu nu verși o lacrămă, nu te întristezi, nu vii în căință. O, fiiule, carele ești mort, Lazare îngropatule în groapa nesimțirei, eși afară! Vino odată în sine-ți. Vezi-ți ticăloșiia ta. Lasă acel obiciaiu rău al păcatului, carele te-au omorât și te-au despărțit de Dumnezeu, Carele te-au zidit: „Întoarceți-vă către Mine, și Mă voiu întoarce către voi", zice Dumnezeu, prin rostul prorocului Malahiei, către toți păcătoșii.

Adevărat, feții miel, milostiv iaste Dumnezeu și îndelung răbdătoriu și pohtește întoarcerea și mântuirea tuturor; că pentru acéia au priimit crucea și moartea. Ci numai un lucru trebuiaște, făr' de carele nu iaste cu putință să vie niciodată păcătosul în căință, care lucru nici arată Hristos la învilarea lui Lazar. Putea, adevărat, Mântultoriul să înviiaze pre Lazar așa precum să afla închis în mormânt, iar n-au vrut. Ci întâi au poruncit să rădice piatra de pre mormânt și atunce l-au înviiat. Dară, știți pentru ce? Pentru ca să înțeleagă păcătoșii cum că de nu vor rădica deasupra lor piatra obiciaiului celui

ვიდეს სინანულში – ის, რაც არც არის ნაჩვენები ქრისტეს მიერ ლაზარეს აღდგინებაში. მართალია, მაცხოვარს შეეძლო აღედგინა ლაზარე ისე, როგორც იყო ის ჩაკეტილი საფლავში, მაგრამ არ ინება, პირველად ბრძანა, რომ გადაეგორებინათ საფლავის ქვა და მხოლოდ ამის შემდეგ აღადგინა მიცვალებული. მაგრამ, იცით, რატომ გააკეთა ასე? იმიტომ, რომ გაიგოს ყველა ცოდვილმა, თუ მათგან არ გადააგორებენ ბოროტი ჩვევის ქვას, შეუძლებელი იქნება აღდგინება და სინანული. „გადააგორეთ ქვა!" ეს ქვა თავისი გულიდან უნდა აიღოს ვერცხლისმოყვარემ და დააბრუნოს სხვისი ნივთი, არავინ არ შეავიწროვოს და არავინ გაძარცვოს. ხოლო თუ ამას არ იზამს, ვერ აღსდგება.

ეს ქვა უნდა მოიხსნას მრუშობის მოყვარემ, ანუ უნდა მიატოვოს ბოროტი ჩვევა და ხორციელი სურვილი. ხოლო თუ ამას არ იზამს, ვერ აღსდგება. ეს ქვა უნდა გადააგოროს შურიანმა, დამსმენელმა, ამპარტავანმა და ცილისმწამებელმა კაცმა. იგი არ უნდა შეურაცხყოფდეს ცილისწამებებით თავის ძმას, არ უნდა ინახავდეს მტრობას გულში, არ უნდა უსურვოს სხვას ბოროტება და არ უნდა ქედმაღლობდეს სხვათა მიმართ. თუ ამას არ იზამს, ვერც ცხონებას მიიღებს და ვერც აღსდგება ცოდვის საფლავიდან.

მაგრამ, რა უნდა ვთქვა? მე მეშინის, რომ ჩვენ შესახებ იქნება ნათქვამი ისაია წინასწარმეტყველის წიგნის მე-6 თავში გამოთქმული სიტყვა: „გაუსქელდათ გული, ყურებით ძნელად იგებენ და მათი თვალები დახშულია," ეს არის ჩემი შიშის მიზეზი!

როდესაც დავითმა გოლიათas he was enclosed in the grave, but he did not desire to do so; at first, he ordered the gravestone to be removed, and only then raised him from the dead. But do you know why he did it? Because every sinner should understand that if they do not remove the stone of evil habits, then resurrection and repentance will be impossible. "Remove the stone!". The greedy should remove this stone from their hearts and return things belonging to others, they should not oppress or rob anyone. And if they do not do it, they will not rise from the dead.

This stone should be removed by those who favour lust, i.e. they should give up this evil habit and carnal desires. And if they do not do so, they will not be raised from the dead. This stone should be removed by those who are envious, are denouncers, proud, and slanderers. They should not insult their brothers with slander, should not keep hostility in their hearts, should not wish others evil, and should not display pride towards others. If this is not done, no one will receive salvation, nor be raised from the grave of sin.

But what should I say? I am afraid that words given in chapter 6 of Isaiah the Prophet's book: "Their hearts are thick, their ears hardly hear, and their eyes are shut" can be said about us. It is the cause of my fear.

When David decided to fight against Goliath, he took no other

rău, cu neputință iaste să învilaze și să se căiască. „Luați piatra". Această piatră trebue să o rădice (de pe inima sa) iubitoriul de argint; să dea înapoi lucrul cel strein, să nu facă strâmbătate, să nu jăfuiască; iar de nu, nu va învlia.

Această piatră trebue să o rădice iubitoriul de desfătări; să lase pohtele lui céle réle, voile trupului; iar de nu, nu să va scula. Această piatră să cuvine să rădice zavistnicul, pre aceasta pizmătariul, pre aceasta trufașul, pre aceasta clevetnicul. Să nu necinstească cu clevetirea pre fratele său; să nu hrănească vrajba în inima lui; să nu voiască răutatea altuia; să nu să trufească asupra altora. Iar de nu, nici mântuire va afla, nici să va scula dln groapa păcatului.

Dară, ce voiu zice? Mă tem că să va prinde la noi cuvântul Isaiei ce zice la al șaselea cap: „S-au îngrășat inima norodului acestuia și cu urechile greu au înțeles și ochii lor au închis"; și aceasta iaste pricina.

Când au vrut David să se lupte cu Goliath, alte arme n-au luat la el, fără numai o praștie și cinci pietri din râu. Și ce s-au întâmplat? Îndată cum au aruncat piatra cea dlntâi, zice Scriptura, la întâia carte a Împăraților, la 17 capete, cum că au rănit pre streinul de fél în frunte, și, surpându-l jos, l-au omorât. Goliath iaste păcatul; David, carele să luptă asupra păcatului iaste propovedultorlul Evangheliei; pietrile sânt cuvintele lui Dumnezeu și praștiia iaste

თან ბრძოლა გადაწყვიტა, მან არ წაიღო არც ერთი იარაღი გარდა შურდულისა და მდინარიდან აღებული ხუთი ქვისა. და რა მოხდა?! როგორც ნათქვამია წმინდა წერილში, კერძოდ, მეფეთა პირველი წიგნის მე-17 თავში, ისროლა რა პირველივე ნატყორცნი ქვა, დამპყრობელს შუბლში მოახვედრა, იგი ძირს დაანარცხა და მოკლა. გოლიათი განასახიერებს ცოდვას; დავითი, რომელიც ებრძვის ცოდვას, განასახიერებს სახარების მქადაგებელს; ქვები განასახიერებენ ღვთის სიტყვებს, ხოლო შურდული ღვთის მადლის ძალას.

ამ გოლიათს, ჰოი, რამდენი დავითი, ანუ სახარების რამდენი მქადაგებელი შეებრძოლა სული წმინდის ძალით, ძველად და ჩვენს დროშიც, ცოდვას ესროლეს არა მხოლოდ სახარების ერთი სიტყვა, არა მხოლოდ ერთი ქვა, როგორც ეს გააკეთა დავითმა, არამედ მრავალი და მრავალგვარი სიტყვა და სწავლება.

იმ დროს, როდესაც წმინდა წერილი არ მცონარებს და სახარების ქადაგება არ წყდება, მერე რა? განა დაეცა ამით გოლიათი? განა მოკვდა თქვენში ცოდვა? სად არის თქვენი ცხონების ნიშნები, სად არის ძლევის ნიშნები?

ვიცი, რომ დღეს ყველამ მიიღეთ ეკლესიიდან მცენარეთა მწვანე რტოები, რომლებიც ძლევას განასახიერებენ, ვხედავ, რომ ხელთ გიპყრიათ ისინი; რადგან ამ დღეებში თქვენ დაამარცხეთ თქვენი მტრები, ანუ ეშმაკი და ცოდვა.

მაგრამ, ეს ყველაფერი მართლა ასეა? ღმერთმა ქნას, რომ ეს მართალი იყოს! ჰოი, რა დიდი სიხარული იქნებოდა თქვენს გამო ზეცაში! მაგრამ მე მეშინის, რომ თქვენ ხელთ გიპყრიათ ძლევის weapon but a sling and five stones which he picked from the river. And what happened?! As it is related in Holy Writ, in chapter 17 of Kings' Book 1, he hit his adversary in the forehead with the first stone he threw, made him fall down and be killed. Goliath represents sin; the David who fights sins is the preacher of the Gospel; stones represent the words of God, and the sling represents power of the grace of God.

This Goliath was fought by numerous Davids, or preachers of the Gospel with the power of Holy Spirit, in olden times and also today they threw not only one word of the Gospel, not just one stone as David did, but plenty of different words and teachings.

While the Holy Writ is not idling and has never ceased to preach the Gospel, what happens? Has it defeated Goliath? Is sin killed in you? Where are the signs of your salvation, where are the signs of victory?

I know that you all have received green tree branches from the church which represent victory, I see, you are holding them; for these days you have defeated your enemies i.e. Satan and sin.

But is everything really so? I beseech God that it were true! Oh, what joy would be in Heaven because of you! But I fear that you are holding signs of victory, but in fact Satan is the victor for I fail to see repentance in you, I fail to see sincere confession, I fail to see the kindness putéria dumnezeescului dar.

Împotriva acestui Goliath o, câți Davizi, câți propoveduitori Evangheliei s-au luptat cu putérea Duhului Sfânt și într-alte vremi și în céste de acum. Au zvârlit asupra păcatului nu cu un cuvânt evanghelicesc, nu cu o piatră, precum au făcut David, ci cu multe și de multe féliuri de cuvinte și învățături.

Și de vréme ce Sfânta Scriptură nu să dă lenevirii, nici încetează propoveduirea Evangheliei, dară ce, oare căzut-a cu aceasta Goliath? Oare omorâtu-s-au întru voi păcatul? Dară unde sunt sémnele mântuirii voastre? Unde sunt sémnele biruinții?

Știu că astăzi ați luat, cu toții, din mâna bisericii, stâlpările și ramurile carele, pentru că sânt sémnele biruinții, vădesc că le-ați luat; pentru căci într-acéste zile ați biruit pre vrăjmașii voștri, pre diavolul și pre păcatul.

Dară, oare, fi-va, aceasta adevărat? Măcar de ar da Dumnezeu să fie așa! O, câtă bucurie s-ar fi făcut în ceriu pentru voi! Ci mă tem că voi țineți sémnele biruinții și biruitoriu iaste diavolul, pentru căci nu văz pocăință, nu văz ispovedanle adevărată, nu văz vreo bunătate carea să veselească pre îngeri și să întristéze pre diavolul.

Însă, aveți încă, iubiții miei, vréme de mântuință. V-au rămas și acéste zile ale patemilor celor mântuitoare, întru carele Fiiul lui Dumnezeu

ნიშნები, მაგრამ სინამდვილეში გამარჯვებულია ეშმაკი, რადგან ვერ ვხედავ თქვენში სინანულს, ვერ ვხედავ გულწრფელ აღსარებას, ვერ ვხედავ სიკეთეს, რომელიც ახარებს ანგელოზებს და მწუხარებაში აგდებს ეშმაკს.

ჩემო საყვარელო შვილნო! ჯერ კიდევ გაქვთ ცხონებისათვის დრო. თქვენ კიდევ გაქვთ ვნების შვიდეულის მაცხოვნებელი დღეები, რომლის დროსაც თქვენი სულების ცხონებისთვის ძე ღვთისამ დაათხია თავისი წმინდა სისხლი. მაშასადამე, ამ წმინდა დღეებში გამოასწორეთ ის, რაც უდებებისა ან ბოროტის ცდუნების გამო ვერ გააკეთეთ ამ წმინდა მარხვის განმავლობაში, მიატოვეთ მტაცებლობა, მიატოვეთ სხვების შევიწროვება, მტრობა, ცილისწამება და მრუშობა.

წინასწარმეტყველი იონა, როდესაც ნინევიელებს უქადაგებდა სინანულს, ეუბნებოდა: „სამი დღეღა და ნინევია განადგურდება“. ასევე დღეს მეც გეუბნებით თქვენ: „სამი დღეღა დარჩა“: ორშაბათი, სამშაბათი და ოთხშაბათი; ვინც ამ სამ დღეში არ შეინანებს და არ იტყვის აღსარებას ქრისტიანულად, სინანულითა და გულის შემუსვრით და ვნების ხუთშაბათს არ ეზიარება ქრისტეს წმინდა სისხლსა და ხორცს, ჭეშმარიტად, ასეთი ადამიანისთვის ძალზედ მცირედი იქნება ცხონების იმედი.

თითოეულმა დიდი ყურადღებით იფიქროს იმაზე, რაც ვთქვი და ღმერთმა გაანათლოს თითოეულის გონება, რომ შეასრულოთ ყველაფერი, რაც აუცილებელია თქვენი სულების საცხოვნებლად.

which pleases angels and grieves Satan.

My beloved children! You still have time for salvation. The blessed days of Holy Week are still ahead; it is during this week that the Son of God shed His holy blood to save your souls. Therefore, you should put right everything that you failed to do because of slackness or evil seductions during this holy week; give up marauding, give up oppressing others, give up hostility, slander and fornication.

Jonah the Prophet when he was preaching repentance to the citizens of Nineveh said: "Only three days, and Nineveh will be destroyed". Like him, today I am also telling you: "Only three days are left": Monday, Tuesday and Wednesday: who will not repent during these days, and will not confess, repenting and with heartache as Christians should do, and will not receive the Eucharist with the Holy blood and flesh of Christ, verily, the hope of salvation will be rather small for such persons.

Each of you should think over what I have told you very carefully and I beseech God to enlighten the mind of every one of you, so that you fulfil everything that is necessary to save your souls.

Ş-au vărsat preasfântul sângele Său pentru mântuirea sufletelor voastre. Deci, întru acéste sfinte zile faceţi céle ce n-aţi isprăvit în toată vrémea (ceastă bine primită) a sfântului post sau din nesocotinţă, sau din zăticneala vrăjmaşului. Lăsaţi jafurile. Lăsaţi strâmbătăţile, vrăjmăşiile, curvilile şi scandilele.

Prorocul Iona, când propoveduia pocăinţă în Ninevi, zicea cătră norod: „Încă 3 zile şi Ninevi să va strica". Asémenea vă zic şi eu astăzi: încă 3 zile v-au rămas: luni, marţi şi miercuri; cine întru aceste 3 zile nu să va căi şi nu-şi va ispovedi păcatele, creştinéşte, cu umilinţă şi înfrângere de inimă şi să se cuminece la joi mari cu Sfintele Taine, adevărat, pentru unul ca acela rămâne puţinică nădéjde de mântuinţă. Şi fieştecarele să gândească cu socotealã acéste ce zic.

Şi Dumnezeu să luminéze pre toţi să faceţi acéia ce iaste de folos pentru sufletele voastre.

ქადაგება მიწისძვრაზე 26 ოქტომბერს, წმინდა დიდმოწამის და მირონმდინარის დიმიტრის ხსენების დღეს

„უფალო, მიხსენენ ჩუენ, რამეთუ წარვწყმდებით“

ქებისა და გალობის გარდა, სხვას რას უნდა ველოდოთ ქრისტიანული დღესასწაულების მოყვარულებისაგან წმინდა დიდმოწამე დიმიტრის ხსენებისას, რომელიც მთელს მსოფლიოში დღეს აღესრულება, მაგრამ მე, უღირსი და მცირედ მცოდნე, ვერ ვბედავ ქების გვირგვინების დაწნას და მისი სასწაულების შესახებ იმგვარად საუბარს, როგორც მას შეჰფერის. რადგან სხვაგვარ სწავლებას ითხოვს მისი მოწამეობრივი ბრძოლები და სხვას მისი ბრწყინვალე ღვაწლი.

ამიტომაც სხვებს მივანდობ მისი დიდებული საქმეების განდიდებას, დაე, სხვებმა ისაუბრონ მისი ზებუნებრივი სიმამაცის შესახებ, სხვებმა იქადაგონ მისი მოთმინების შესახებ, თუ როგორ დაითმინა ჭრილობები და შეხვდა სიკვდილს. ხოლო მე არა მჭევრმეტყველი, წმინდა დიმიტრის საქმეებით გაკვირვებული, ვცდილობ, დუმილით თაყვანი ვსცე მის სიდიდეს, მაგრამ ღვთის შიშით მაინც წარმოვთქვამ დასაწყისში თქმულ სიტყვებს: „უფალო, მიხსენენ ჩუენ, რამეთუ წარვწყმდებით“.

მსურს, გიჩვენოთ, თუ რა განსაცდელში ჩაცვივდნენ შუა ზღვაში ნავში მყოფი მოციქულები და როგორ დაუყოვნებლივ მიიღეს ხსნა მაცხოვარი იესო ქრისტესგან. იმედი მაქვს, წმინდა დიმიტრის მეოხებით გასარგებლებთ სულიერად.

On the Earthquake of October 26, on the Feast Day of the Holy Great Martyr Demetrius the Myroblyte

"Lord, save us: we perish"

We expect nothing but praise and chanting from those who venerate Christian feasts when we celebrate the day of the Holy Great Martyr Demetrius in the whole world, but I, unworthy and of little knowledge, dare not weave wreaths of praise, and talk about the miracles he worked just in the manner that he deserves. For his martyr battles demand a different knowledge and his brilliant contribution another attitude.

I will entrust to others therefore the task of glorifying his great deeds; let others speak about his supernatural courage; let others preach about his endurance and tell us how he endured wounds and met death. But I, who am not an orator and am astonished by the deeds of Holy Demetrius, will try to honour his greatness silently, but for fear of God still utter the words said at the beginning: "Lord, save us: we perish" [Mat. 8:25].

I would like to show you the danger that the Apostles who were in the middle of the sea in a boat faced, and how they immediately received help from our Saviour Jesus Christ. I hope that with the help of Holy Demetrius you will benefit spiritually. Thus, I beg you to listen

Cuvânt de învățătură la octomvrie 26, în zioa Sfântului și marelui Mucenic Dimitrie Izvorâtoriului de mir asupra cutremurului

„Doamne, mântuiaște-ne, că periml”

Pomenirea marelui mucenic Dimitrie, ce să prăznuiaște astăzi în toată lumea, ce alt așteaptă de la adunarea iubitorilor de prăznuire, făr' numai laude și cântări. Însă eu, cunoscându-mă nevrédnic și slab întru știință, nu îndrăznesc să-i împletesc cununi de laude, nici să-i vestesc precum să cuvine măririle minunilor lui. Căci altă învățătură cearcă mucenicești lui luptări și alt prăznuitoriu trebuie pentru luminatele lui nevoințe.

Drept acéia, las să laude alții lucrurile lui céle slăvite, alții să povestească cea preste firea omenească bărbăția sufletului său și alții să spue vitejiia cea mare, cu care au răbdat ranele și moartea. Iară eu, ca un neputincios la vorbă, precum mă îndemn să mă minunez de iale cu mintea, așa și a le cinsti mă silesc cu tăcéria și mă întorc cu vorba iară, la începutul cel dintâi: „Doamne, mântuiaște-ne, că periml”.

Pentru ca să arăt înaintea dragostei voastre nevoia ce au petrecut apostolii în corabie și grabnic ajutoriu ce le-au dat Hristos în mijlocul mării și nădăjduesc, cu darul sfântului, să vă folosiți sufletéște. Ce vă pohtesc să ascultați cu dragoste și cu

ამიტომაც გთხოვთ, მომისმინოთ სიყვარულითა და ყურადღებით.

ვფიქრობ, ნამდვილად საშინელი იქნებოდა ზღვის ღელვა იმ დღეს, რადგან სახარებაც ამბობს, რომ ის დიდი იყო: „და აჰაესერა აღძრვაი იყო დიდი ზღუასა შინა“.

ცხადად წარმომიდგენია ის ზღვა, როგორ ქროდა ყველა მხრიდან ქარი, როგორ გროვდებოდნენ შავი და ხშირი ღრუბლები, მთელი ზღვა ივსებოდა მრისხანების ქაფით და ყველა მხრიდან მთასავით მაღალი ტალღები მოემართებოდა მათკენ. თითქოსდა ცხადად ვხედავ, როგორ გაშმაგებული ებრძვის ზღვის ღელვას მოციქულთა ნავი: ერთის მხრივ, მას ეხეთქებოდნენ ტალღები, ხოლო, მეორეს მხრივ, ქარი, ერთის მხრივ, მაღლდებოდა ცამდე, მეორეს მხრივ, ეცემოდა ჯოჯოხეთამდე. თითქოსდა ცხადად ვხედავ მოციქულთა სახეებზე გამოხატულ სიკვდილის შიშს: ერთი კანკალებს, მეორე ღელავს, მესამე შიშითაა შეპყრობილი, სხვა ყვირის, ამავდროულად ყველა ოხვრითა და ცრემლით, და ლოცვით ითხოვს ქრისტესაგან შველას, რომელსაც ამ დროს სძინავს: „უფალო, მიხსენ ჩუენ, რამეთუ წარვწყმდებით“.

ხოლო მე არ მიკვირს, არც ზღვის მღელვარების, რადგან ასეთია მისი, როგორც არამდგრადი სტიქიის მუდმივი ბუნება – ხან წყნარია, ხან კი მღელვარე. არც მოციქულების შიშისა მიკვირს, რადგან გაჭირვება ყოველთვის იწვევს ადამიანებში მღელვარებასა და შიშს. მე მიკვირს იმისა, რაც მოხდა შემდეგ: მივიდნენ რა მაცხოვართან მოციქულები და შეევედრნენ, იმავე წამს მიიღეს კიდევაც დახმარება, „და იქმნა მეყსეულად დაყუდება დიდ“, ნათქვამია სახარებაში.

იმავე წამს დამშვიდდნენ ტალღე-

to me with love and attention.

I think that the storm on the sea that day was really terrible, for the Gospel says that it was great: "And behold there arose a great tempest in the sea" [Mat. 8:24].

I imagine clearly that sea, how the wind was blowing from all sides, how black and thick clouds gathered in the sky, how the whole sea covered with angry foam and mountain-high waves hurried from everywhere towards them. I see as if in reality how desperately the apostles' boat struggles against the tempest on the one hand, and against the wind on the other; how the boat is raised to the sky and then dropped down to hell. I, as if in reality, see the fear of death expressed on the faces of the Apostles: one is trembling, another worrying, a third is seized with horror; somebody is crying, and at the same time, they are all sighing and shedding tears and praying, begging Christ, who was sleeping at that moment, to save them: "Lord, save us: we perish".

But I am not surprised either by the stormy sea—for such is the constant nature of this unstable element: it is calm sometimes and stormy at other times—or by the fear of the Apostles, for peril always causes worry and fear in man. I am surprised at what happened next: as soon as the Apostles came to the Saviour and begged Him, they instantly received help "and there was a great calm" [Mat. 8:16] as the

socotință.

Înfricoșat lucru socotesc, cu adevărat, să fie stătut turburarea mării de astăzi, de vréme ce și Sfânta Evanghelie o numéște mare (zicând): „Și iată cutremur mare să făcu în mare."

Mi să pare ca când ași vedea înaintea ochilor miei chipul ei, de toate părțile să sufle vânturi mari, să se strângă împrejurul vântului nori negri și deși, toată marea să spumege de mânie și petutindenea să se înalțe valurile, ca niște munți. Mi să pare că văz corabiia apostolilor că o luptă cu multă sălbăticie turburarea mării: de o parte o bat valurile, de altă parte o turbură vânturile; de o parte o rădică spre ceriu, de altă parte o pogoară la iad. Mi să pare că văz pre fețele apostolilor zugrăvită, de frică, moartea: unul să se cutremure, altul să se spăimântéze; unul să se turbure, altul să strige și toți cu suspinuri și cu lacrămi să ceară, cu rugăminte, ajutoriu de la Hristos, ce dormiia: „Doamne, mântuiaște-ne, că periml"

Eu însă nu mă minunez nici pentru turburarea mării, pentru căci fiind o stihie nestatornică, așa îi iaste pururea din fire, când să fie lină și când să se turbure, nici pentru turburarea apostolilor, pentru căci nevoia aduce pururea turburare și frică la oameni, ce mă minunez, cum s-au întâmplat că, îndată ce au alergat și îndată ce s-au rugat, îndată au luat și ajutoriul. „Și să făcu liniște mare", zice Evanghelia.

ბი, გაქრა სიბნელე, გაიფანტა ღრუბელი, დამშვიდდა ზღვა და მთელმა, უვნებელმა ნავმა მიაღწია ნაპირს.

როდესაც ვიძიებდი ამ სასწაულის სწრაფი აღსრულების მიზეზს, სახარების განმარტებებიდან გასაგები ხდება, რომ ეს იყო მოციქულების მიერ ერთი სულითა და ერთი ხმით ნათქვამი ლოცვა; ყველამ ერთდროულად ღაღადჰყო, ყველამ შეევედრა და ყველამ ერთდროულად სთხოვა დახმარება: „უფალო, მიხსენენ ჩუენ, რამეთუ წარვწყმდებით"! ამიტომაც უფალმა იმ წუთშივე, როგორც კი მოისმინა მათი ლოცვა, დაიცვა და გადაარჩინა ისინი, არც ერთი არ მიატოვა ზღვის ღელვაში დასაღუპად.

ამიტომაც ამბობს წმიდა თეოფილაქტე: „ეძინა უფალს იმისთვის, რომ მისულიყვნენ მასთან დახმარების სათხოვნელად შეშინებული მოციქულები და მათი ერთობლივი ლოცვის პასუხად გადაერჩინა ისინი განსაცდელისაგან". ნამდვილად, დიდ მაგალითს ვიღებთ ჩვენ ამ ამბიდან, რათა ჩვენც ვილოცოთ და ვთხოვოთ ხოლმე ღმერთს დახმარება ჩვენი საერთო განსაცდელის ჟამს.

წუთისოფლის მღელვარებაში ადამიანებს არასდროს აქვთ არც სიმშვიდე, არც მოსვენება. ზღვის ტალღებში მცურავი ნავები არის სამეფოები, მხარეები, საუფლონი, ქალაქები, ხალხთა სიმრავლე, სახელმწიფოები, ქვეშევრდომნი, მდიდრები, ღარიბები, დიდნი და მცირენი, რომლებიც მოგზაურობენ ზღვაში და განსაცდელში იმყოფებიან.

დიდი ქარიშხალი, რომელიც აზვირთებს ზღვას, იმ განსაცდელებს განასახიერებს, რომლებიც მუდმივად გვაწუხებენ.

ტალღები, რომლებიც ნავს ეკვეGospel states.

At the same moment the waves calmed down, the darkness disappeared, the clouds dispersed, the sea smoothed, and the boat reached the shore whole and undamaged.

When I was trying to discover why this wonder happened so quickly, it became clear to me from the narratives of the Gospel that the cause was the unanimous prayer uttered by the Apostles; they all simultaneously appealed, they all begged, and they all at the same time sought for help" "Lord, save us: we perish"! That is why the Lord, the very instant when He heard their prayers, protected and saved them, and did not leave any of them to perish in the sea.

That is why Saint Theophylact states: "The Lord was sleeping as the frightened apostles would come to him, begging to help them, and save them from peril in answer to their common prayers". In truth, we receive a serious message from this event, whereby we too should pray and ask God for help when we face our common danger.

Life's calamities do not grant man either tranquillity or rest. Boats floating among the waves of the sea are kingdoms, regions, provinces, towns, multitudes of people, states, minions, the rich and the poor, the young and the old, who are travelling on the sea and are in danger.

A great tempest that creates stormy waves on the sea represents

Au încetat valuri, au perit întunérecul, s-au împrăştiiat norii, s-au smerit marea şi corabiia întreagă şi făr' de nici o vătămare, au ajuns la adăpostealã.

Cercând eu pricina aceştii minuni ce s-au făcut făr' de zăbavă, aflu de la tâlcuitorii Sfintei Evanghelii cum că alta n-au fost fără numai rugăciunea ce au făcut apostolii cu un glas şi cu un suflet; toţi deodată au strigat, toţi s-au rugat, toţi au cerşut deodată ajutor: „Doamne, mântuieşte-ne, că periml". Şi pentru acéia Domnul au ascultat, îndată rugăciunea lor şi pre toţi i-au mântuit, pre toţi i-au păzit; n-au lăsat să piară nici unul în turburarea mării.

Drept aceia, şi dumnezeescul Theofilact: „doarme", zice, „Domnul", pentru ca să alérge apostolii, ce era înfricoşaţi la ajutoriul Lui, să-L roage şi să ia pricină din rugăciunea lor cea de obşte, să-i mântuiască din nevoe.

Cu adevărat, mare învăţătură ni să dă noao cu aceasta, pentru ca să luom pildă, să ne rugăm şi noi lui Dumnezeu la nevoile noastre céle de obşte.

Lumea aceasta iaste ca o mare ce să turbură, întru care niciodată n-au oamenii odihnă, nici linişte. Corăbiile între valuri sânt împărăţiile, crăiile, domniile şi oraşele, mulţimea norodului, politiile, supuşii, bogaţii şi săracii, cei mari şi cei mici, sânt cei ce călătoresc şi să află în nevoe.

Vânturile céle mari ce umflă marea sânt nevoile céle ce ne supără

თებიან, იმ განსაცდელებებსა და უბედურებებს, რომლებიც ყოველდღიურად გვემართება.

ღრუბლები, რომლებიც ცას აბნელებენ, ელვანი, რომლებიც თვალებს აბრმავებენ, ქუხილი, რომელიც მამაც გულებსაც კი აფრთხობს, განასახიერებენ სხვადასხვაგვარ შემთხვევებს: მოულოდნელ ხიფათს, მტერთა მიერ დაგებულ საფრთხეებს, სხვა ადამიანების გამო ასობით გამოწვეულ მწუხარებას; ყაჩაღობებს, ტყვეობებს, მძიმე და აუტანელ გადასახადებს, რომლებსაც ღმერთი უშვებს, რომ დაინახოს ჩვენი რწმენა და მოთმინება.

მაგრამ ღმერთმა თავისი ხალხი რომ იხსნას და გადაარჩინოს ამ მძიმე განსაცდელებისაგან, ნეტავ, რა უნდა გაკეთდეს ამისთვის? ამას გვასწავლის ისრაიტელი ერის მაგალითი, როდესაც მას უდაბნოში ავიწროებდა ქანაანის ჯარი და არადის მეფე; მაგალითს გვაძლევენ ბეთულიას მცხოვრებლები, როდესაც მათ ქალაქს ალყა შემოარტყა ოლომფორნეს მრისხანე მხედრობამ; მაგალითს გვაძლევს ეზრა, როდესაც ბაბილონის ტყვეობიდან ისრაელის გათავისუფლებულ ერთან ერთად ბრუნდებოდა იერუსალიმში; მაგალითს გვაძლევენ ნინევიელნი, რომლებიც, იონა წინასწარმეტყველის მიერ გაფრთხილებულნი, გადაურჩნენ ღვთის რისხვას - განადგურებას.

ყველანი, ვინც ახლა ვახსენეთ, რადგან ილოცეს ერთი ხმითა და ერთი გონებით და სთხოვეს ღმერთს დახმარება, ამიტომაც გადარჩნენ!

წმიდა წერილში ნათქვამია: „და ევედრებოდნენ ისრაელიანები უფალს, და შეისმინა უფალმა ხმა ლოცვისა ისრაელისა, და მისცა ქანაანი მის ხელთქვეშ." ასევე, ბეთულიას მცხოვრებლებმა შეthose calamities and dangers that happen to us every day.

Clouds that darken the sky, lightning that blinds our eyes, thunderstorms that scare even bold hearts represent various occasions: unexpected danger, calamities planned by enemies, much grief caused by others; robberies, slavery, heavy and unexpected taxes, all of which are sent by the Lord to test our faith and patience.

But what is to be done so that God saves and protects his people? An example is provided by the the people of Israel when the Canaanite army and the king of Arad attacked them in the desert; another example is provided by the citizens of Bethel when their city was besieged by formidable horsemen of Holophernes; another example is provided by Ezra when he, together with the people of Israel freed from Babylonian captivity, was going back to Jerusalem; yet another example is provided by the residents of Nineveh who, warned by Jonah the Prophet, escaped the wrath of God and destruction.

Everyone I have just mentioned, since they prayed unanimously and with one thought, and begged God to help them, were saved!

It is said in the Holy Writ: "And the Israelites entreated God, and God heard their praying and gave them Canaan to rule". Likewise, all residents of Bethel prayed together and incessantly, and God heard their totdeauna. Valurile ce luptă corabiia sânt nenorocirile carele să întâmplă în toate zilele. Norii ce negresc văzduhul, fulgerile ce orbesc ochii, tunetile ce înfricoşază toată inima vitează sânt întâmplările céle de multe féliuri, neaşteptatele pagube, înfricoşările vrăjmaşilor, supărările, necazurile ce ne vin de la cei din afară, jafurile, robiile, dările céle gréle şi nesuferite, carele le lasă Dumnezeu şi ne încungiură, pentru ca să cunoască credinţa noastră şl să ne vază răbdarea.

Acuma dară, pentru ca să mântuiască norodul de acéstia şi să lépede deasupra lor nevoia cea grea, oare care iaste, mijlocirea mântuirii? Acea mijlocire ne-o învaţă cu pilda lor norodul cel israiltenesc, când să supăra de oştile lui Hananeu, împăratul Aradului, în pustiu; ne-o învaţă lăcuitorii din Vetulua, când s-au ocolit în cetatea lor de oastea cea groaznică a lui Olofern; ne-o învaţă Esdra, când să întorcea cu norodul lui Israil în Ierusalim, mântuit din robiia Vavilonului; ne-o învaţă nineviténii, când au scăpat de periciunea, caré de spre partea lui Dumnezeu le-au fost spus prorocul Iona.

Toţi aceştia, pentru căci s-au rugat cu un glas şi cu un gând şi au cerşut de la Dumnezeu ajutoriu, s-au mântuit.

Zice Sfânta Scriptură: „Şi să rugă Israll rugă Domnului şl auzi Domnul glasul lui Israil şi déde pre Hananeu supt mâna lui". Şi lăcuitorii ce era

ღაღადეს უფალს, ყველამ ერთად და განუწყვეტლივ და შეისმინა ღმერთმა მათი ლოცვა და იხსნა ოლოფერნეს ხელთაგან. სთქვა ეზრამ: „შევსთხოვეთ ღმერთს, ეჩვენებინა ჩვენთის სწორი გზა, ჩვენი შვილებისთვის მიეცა ცხონება და მთელი ჩვენი მონაგარისთვის გადარჩენა, და შეისმინა ჩვენი". ასევე ნინევიელებმა ღმერთს განუწყვეტლივ შეღაღადებდნენ და ძაძებით შემოსნენ ყველანი, დიდნიც და მცირენიც, და დაინახა უფალმა მათი ცრემლები და არ მოსპო არც ისინი და არც მათი ცხოველები და არც მათი ქალაქი. ამიტომაც დავით წინასწარმეტყველი 21-ე ფსალმუნში ამბობს: „შენ გესვიდეს მამანი ჩუენნი, გესვიდეს შენ და იხსნენ იგინი. შენდამი ღაღადებდეს, და ცხონდეს, შენ გესვიდეს, და არა ჰრცხვენა".

და რას ვნახულობთ ჩვენ კიდევ წმინდა წერილის ისტორიებსა და იგავებში, საიდანაც ვსწავლობთ, როგორ უნდა გავექცეთ ჩვენკენ მომავალ გასაჭირს? თავად ღმერთი გვასწავლის დავით წინასწარმეტყველის მიერ 49-ე ფსალმუნში: „და მხადე მე დღესა ჭირისა შენისასა, და მე გიხსნა შენ". 90-ე ფსალმუნში ნათქვამია: „ხმა ჰყოს ჩემდამო, და მე ვისმინო მისი, და მისთანა ვიყო ჭირსა შინა, ვიხსნა იგი და ვადიდო იგი. დღეგრძელობითა განვაძღო იგი, და ვუჩვენო მას მაცხოვარებაი ჩემი." ასევე ისაია წინასწარმეტყველის წიგნის 41-ე თავში ნათქვამია: „ნუ გეშინინ, რამეთუ შენ თანა ვარ. ნუ შესცთები, რამეთუ მე ვარ ღმერთი შენი, რომელმან განგაძლიერე შენ, და შეგეწიე შენ". იგივე ნათქვამია იერემია წინასწარმეტყველის წიგნის 29-ე და ზაქარია წინასწარმეტყველის წიგნის მე-10 თავებში. თავად უფალი ჩვენი იესო

prayers and delivered them from Holophernes. Ezra said: "seek him In the right way for us and for our little ones and for all our substance, to save us and he was interested in us" [1 Ezra, 8:21, 23]. Also, the residents of Nineveh, all of them, both adults and children, dressed in mourning clothes cried to God all the time, and God saw their tears and did not destroy them or their animals or their city. That is why David the Prophet in Psalm 22 says: "Our fathers trusted in Thee: they trusted, and Thou didst deliver them. They cried unto Thee and were delivered: they trusted in Thee and were not confounded" [Ps. 22: 4,5].

What else do we find in the histories and tales of Holy Writ that teaches us how to escape the calamities that threaten us? God Himself teaches us through David the Prophet in Psalm 50: "And call upon me in the day of trouble: I will deliver thee" [Ps. 50:15]. In Psalm 91 it is said: "He shall call upon me and I will answer him: I will be with him in trouble; I will deliver him, and honour him. With long life will I satisfy him, and shew him my salvation" [Ps. 91: 15, 16]. Likewise, in chapter 41 of the book by Isaiah the Prophet it is said: "Fear thou not, for I am with thee: be not dismayed; for I am thy God. I will strengthen thee; yea, I will help thee" [Isaiah, 41:10]. The same is said in chapter 29 of the book of Jeremiah the Prophet, and in chapter 10 of the book of Zech-

ocoliți în Vetulua au strigat către Domnul, cu toții deodată, neîncetat și au ascultat Domnul rugăciunea lor și i-au mântuit din mâinile lui Olofern. Zice Esdra: „Am cerșut de la Dumnezeul nostru cale dreaptă noao și coconilor noștri și la toată agonisita noastră și ne-au ascultat pre noi". Și iară nineviténii au strigat către Dumnezeu, neîncetat și s-au îmbrăcat în saci, de la mare până la mic; și văzu Domnul lacrămile lor și n-au stricat pre ei, nici dobitoacele, nici cetatea lor.

Drept acéia, zice David la Psalm 21: „Pre Tine au nădăjduit părinții noștri, nădăjduiră și ai Izbăvit pre dânșii; către Tine au strigat și s-au mântuit".

Dară ce mai cerc eu din istoriile Scripturii și din pildele ei să învăț în ce chip să fugim din întâmplările și nevoile ce ne vin? Însuș Dumnezeu ne învață, prin rostul lui David, la Psalm 49 (zicând): „Și Mă chiamă pre Mine în zioa necazului tău și te voiu scoate și Mă vei proslăvi". Și la Psalm 90: „Striga-va către Mine și voiu asculta pre el. Cu dânsul sunt în necaz, scoate-voiu pre dânsul". Și iarăș prin rostul proorocului Isaiei, la 41 de capete zice: „Și să vor bucura lipsiții, pentru că vor cére și Eu voiu asculta, Dumnezeul lui Israil, și nu voi părăsi pre ei". Asémene zice și la 29 de capete ale Ieremiei și la al 10 a Zahariei. Și Domnul nostru Iisus Hristos aceasta ne învață în Sfânta Evanghelie: „Céreți (zice) și să va da

ქრისტე ასეე წმინდა სახარებაში გვასწავლის: „ითხოვდეთ და მოგეცემათო“. და რომ დავრწმუნდეთ, რომ მისი აღთქმა არის ჭეშმარიტი, მარკოზის სახარების მე-11 თავში გვეუბნება: „ყოველსა რამელსა ლოცვასა შინა ითხოვდეთ, გრწმენით, რამეთუ მოიღოთ, და გეყოს თქუენ“. ამ ყველაფრიდან შეგვიძლია დავრწმუნდეთ, რომ არ არსებობს სხვა უფრო სასარგებლო და ღირსეული საქმე, ვიდრე ერთობლივი ლოცვა და ღმერთისგან წყალობისა და შეწევნის თხოვნა.

ჩვენ რომ ვიცავდეთ უფლის ამ რჩევასა და სწავლებას და ვლოცულობდეთ, ყოველ ჯერზე როდესაც შეგვემთხვევა ხოლმე დიდი გაჭირვება და განსაცდელი, ჰოი, რაოდენ დიდ დახმარებას, ნუგეშსა და უზომო წყალობას მივიღებდით ღვთისაგან!

ღმერთი არის ყოველთა მამა. ყველანი ვუყვარვართ, როგორც ჭეშმარიტი შვილები და მისი უსაზღვრო წყალობისა და კაცთმოყვარეობიდან გამომდინარე, ის ვერ ითმენს, რომ ჩვენ მუდმივად ვიმყოფებოდეთ უბედურებებსა და გაჭირვებებში, ის მხოლოდ ჩვენს ლოცვას მოელის. მისი ყურადღება მუდმივად არის მომართული ჩვენკენ, რომ ისმინოს ჩვენი ლოცვების ხმა; მისი სასმენელი მუდმივად გახსნილია, რომ მოგვისმინოს მაშინვე, როცა მოვუხმობთ მის წმინდა სახელს.

მაგრამ რა უნდა ვთქვა ჩვენი საუკუნის ადამიანთა საშინელ გულქვაობაზე? ყველას უჭირს, ყველა გაჭირვებაშია, ყველა კვნესის ტანჯვის უღელის ქვეშ. მაგრამ არის განა ვინმე, ვინც დავით წინასწარმეტყველთან ერთად ეუბნებოდეს უფალს: „ხმითა ჩემითა უფლისა მიმართ ღაღად-ვჰყავ, ხმითა ჩემითა უფლისა მიმართ

ariah the Prophet. Our Lord Jesus Christ Himself teaches us in the Holy Gospel: "Ask and it shall be given you" [Mat. 7:7]. And to convince us that His promise is true, In chapter 11 of Mark's Gospel He says: "What things soever ye desire, where ye pray, believe that you receive them and ye shall have them" [Mark, 11:24]. It all ensures us that there is no other more useful and honourable thing than joint praying and entreating God for mercy and help.

If we observed this advice and followed the teaching of our Lord and prayed every time we are in great peril and trouble, O, what great assistance, consolation and boundless mercy would we receive from God!

God is the Father for everyone. He loves us all as His true children and because of His boundless mercy and humanity, it is impossible for Him to bear that we are constantly in trouble and hardship, and He expects only prayer from us. His attention is constantly directed to us to hear the voice of our prayer; His hearing is always open to hear us as soon as we call on His holy name.

But what can I say about awful pitilessness of people in our days? Everyone is in trouble, everyone is in hardship, everybody groans under the yoke of suffering. But is there anyone who, together with David the Prophet, tells our Lord: "I cried unto the Lord with my voice; with my voice unto the Lord did I make my supplication. I poured out my

voao".

Şi, pentru ca să ne încredinţăm mai mult cum că făgăduiala Lui iaste nemincinoasă, adaoge la 11 capete ale lui Marco: „Toate câte veţi cére rugându-vă, să crédeţ că veţi lua şi vor fi voao". Şi de pe aceasta putem cunoaşte cum că nu iaste alt lucru mai de folos şi mai cuviincios decât a ne ruga, împreună cu toţii, să cérem de la Dumnezeu ajutoriu şi să alergăm la milostivirea Lui. De am ţinea acest sfat şi această învăţătură, ce ne dă Domnul şi să-l facem când ne încungiură întâmplările şi nevoile céle mari, o, cât ajutoriu şi câtă mângâiare am lua de la nemăsurata mlla lui Dumnezeu.

Dumnezeu iaste Tată de obşte al tuturor. Pre toţi ne iubeşte ca pre nişte adevăraţi fii ai Lui şi nu poate răbda milostivirea Lui cea iubitoare de oameni să ne aflăm pururea în ticăloşii şi în nevoi, ce numai aşteaptă rugăciunea noastră; la aminte să audă glasurile noastre; stă pururea cu urechile deşchise, pentru ca să ne asculte, îndată ce vom chiema numele Lui cel sfânt.

Dară, ce voiu să zic de nesimţirea cea mare a oamenilor acestui veac? Toţi pătimesc, toţi sunt în scârbe, toţi suspină supt jugul cel greu al nevoei. Dară iaste cineva să zică, împreună cu David: „Cătră Domnul, când m-am necăjit am stigat?". Sau zice cineva, vreodată, lui Dumnezeu, întru supărările lui: „miluiaşte-mă, Doamne, şi mă ascultă"? Noi pohtim

ვილოცე, განვფინო მის წინაშე ვედრება ჩემი, და ჭირი ჩემი წინაშე მისსა მიუთხრა“? ან არის ვინმე განა, რომელიც მწუხარების ჟამს მიმართავს ღმერთს სიტყვებით: „შემიწყალე, უფალო, და ისმინე ჩემი“?

ჩვენ გვინდა, რომ ღმერთი გვეხმარებოდეს და გვწყალობდეს ისე, რომ არც კი ვლოცულობდეთ. მაგრამ განა გაგონილა ისეთი მეფე ან ბატონი, რომელიც ურიგებდეს თავის ერს მოწყალებას, წყალობას, შეუმსუბუქოს მძიმე გადასახადები იმის გარეშე, რომ არ სთხოვონ და არ დაუმტკიცონ მას თავისი გაჭირვება? ანუ უკეთ რომ ვთქვა, გაგონილა ისეთი მამა, რომელიც აძლევდეს პურს თავის შვილებს ისე, რომ არ სთხოვონ მას? და ის, რასაც თხოვნის გარეშე არ უკეთებს მეფე თავის ერს და არც მამა თავის შვილებს, გინდათ, რომ ღმერთმა გაგვიკეთოს ჩვენ – უღირსებს ისე, რომ არც ვილოცოთ? „ქედმაღალი ღატაკი შეიძულა ჩემმა სულმა“, - ამბობს უფალი ზირაქის წიგნის 25-ე თავში. ღმერთი ვერ იტანს გაჭირვებულ, დაქცეულ, უბედურ ადამიანებს, რომლებიც ამპარტავნობის გამო ქედმაღლობენ და არ უნდათ, აღიარონ, რომ უჭირთ.

და როგორ ფიქრობთ, ვინ არიან ეს ადამიანები? ჩვენ ვართ ყველანი, რომლებიც განვიცდით მაგდენ აუტანელ მწუხარებას, ვნებებს, განსაცდელებს, გაჭირვებებს, უბედურებებს და მიუხედავად ამ ყველაფრისა, არ ვიმდაბლებთ თავს ღვთის წინაშე, არ ვიხრით ქედს ჩვენი დიდი ამპარტავნობის გამო, ოხვრითა და ცრემლებით არ მივდივართ ღმერთთან დახმარების სათხოვნელად.

და როგორ უნდა გადარჩეს ერი, ეს უბედური ქვეყანა, როგორ უნდა

complaint before him; I shewed before him my trouble"? [Ps. 142:1,2]. Or is there anyone who, when in grief, addresses God with these words: "Be merciful unto me, O Lord, and hear me"?

We would like God to help us, and be merciful towards us, but do not want even to pray. But has anyone heard about such a king or a sovereign who gives alms to his people, takes mercy upon them, cuts down heavy taxes without being asked, or shown their hardships? Or to say it better, has anyone ever heard about a father who gives bread to his children without being asked? And would you like God to do for us – worthless people – such things that neither kings do for their people, nor fathers for their children, without uttering prayers? "My soul hateth a poor man that is proud" says God in chapter 25 of the book by Sirach. God hates poor, impoverished, unfortunate people who because of pride are arrogant, and do not want to admit that they are in trouble.

And who you think these people are? They are we, who undergo so much unbearable grief, calamities, hardships, danger, and in spite of it all, do not abase ourselves before God, do not bend our necks because of our enormous pride, and do not go to God for help with groans and tears.

And how is it possible for this nation, this unfortunate country, to be saved; how should it shake off the

să ne ajute Dumnezeu şi să ne facă milă făr' de a-L ruga.

Dară, cine iaste împăratul acela, sau cine iaste stăpânitoriul acela, carele să împarţă milă norodului său, sau să uşuréze pre supuşii lui de dările céle gréle, făr' de a-l ruga şi făr' de a-i dovedi nevoia lor? Sau, să zic mai bine, carele laste tatăl acela ce dă pâine feciorilor lui, făr' de a-i cére? Şi acéia ce nu face un împărat cu norodul său şi un tată ce feciorli lui, fără de rugăclune, vreţi să o facă Dumnezeu cu noi, netrébnicii, din voinţa Sa, fără de a ne ruga Lui? „Sărac trufaş au urât sufletul Mieu", zice Domnul la 25 de capete ale lui Sirah. Nu poate răbda Dumnezeu nici cu un mijloc pre acei ce sunt lipsiţi, ticăloşi, nenorociţi şi apoi să înalţă şi stau îngânfaţi întru ale sale şi nu vor să se arate cum că au trebuinţă.

Şi cine socotiţi să fie aceştia? Noi suntem, cu toţii, carii pătimim atâtea scârbe nesuferite şi stăm în cumpănă să perim de nevoi, de nenorociri şi cu toate acéstia nu ne smerim înaintea lui Dumnezeu, nu ne plecăm cerbicea de trufila cea multă ce avem, nu alergăm cu suspinuri şi cu lacrămi să cérem ajutoriu de la Dumnezeu.

Şi cum dară să va mântui norodul, cum să scuture aceastâ ticăloasă de ţară sarcina cea grea a rélelor ce o supără? Noi socotim numai cu putérea noastră şi cu înţelepciunea noastră, caré iaste nebunie înaintea lui Dumnezeu, să chivernisim noro-

დაიბერტყოს გაჭირვების ის მძიმე ტვირთი, რომელიც მას აწვება? ჩვენ მხოლოდ ჩვენს ძალებსა და გონებაზე ვართ მინდობილი, რომელიც ღვთის წინაშე არარაობაა. ვცდილობთ, წარვმართოთ ერი და დავიცვათ ის ბოროტებისაგან, მაგრამ ტყუილად ვშრომობთ, რადგან ამბობს მაცხოვარი იესო ქრისტე: „უჩემოდ ვერაფერს ვერ შეძლებთო“. ასევე დავით წინასწარმეტყველი ამბობს 126-ე ფსალმუნში: „არა თუმცა უფალმან დაიცვა ქალაქი, ცუდად იღვიძებენ მხუმილავნი მისნი“.

მაგრამ, ასე მგონია, რომ ზოგიერთმა მსმენელთაგანმა შეიძლება თქვას, რომ ჩვენ ისედაც ბევრს ვლოცულობთ ღმერთზე, როდესაც გვემართება მწუხარება და გაჭირვება და მივმართავთ მის წყალობას, მაგრამ ვერ ვხედავთ ვერანაირ დახმარებას, ვერც ვრწმუნდებით, რომ ჩვენი ლოცვები აღწევენ ცასო. თუმცა ეჭვი მეპარება, რომ ამას მართლა ვინმე აკეთებდეს.

მოგიყვებით, რა უპასუხა კეისარმა ტიბერიუსმა ერთ ახალგაზრდას, რომელიც მრავალი ჩადენილი ბოროტების გამო დიდ ხანს იტანჯებოდა საპყრობილეში ბორკილებით, შიმშილით, მწყურვალებითა და წყვდიადში ყოფნით და რადგან იცოდა, რომ ციხიდან გამოსვლის არანაირი იმედი არ ჰქონდა, დიდი ხვეწნით მიმართა კეისარს, რომ ებრძანებინა მისი სიკვდილით დასჯა, რომ შეწყვეტილიყო მისი ტანჯვა-წამება, რაზეც ტიბერიუსმა უპასუხა: „შენ ჯერ არ მოგიპოვებია მადლი ჩემი თვალების წინაშეო და მთხოვ ესოდენ დიდ წყალობას?“

ანუ, თუ დამნაშავეს არა აქვს კადნიერება, ითხოვოს მინიერი მეფისაheavy burden of calamities that oppresses it? We trust only our power and our minds which are nothing compared to God. We try to govern the nation and protect it from evil, but we labour in vain, for our Saviour Jesus Christ says: "You will do nothing without me". Likewise, David the Prophet in Psalm 126 says: "Except the Lord keep the city, the watchman waketh but in vain" [Ps. 127:1].

But I think that some of the listeners may say that we pray much to God when we are in grief and trouble, and beg for His mercy, but we fail to see any help, nor are we assured that our prayers reach Heaven. Though I doubt that anyone really does it.

I will tell you what Tiberius Caesar said in reply to a young man who, because of numerous evil deeds, was put in irons and suffered for a long time from hunger, thirst and darkness in the dungeon, and knowing that there was no hope for him to leave the dungeon, begged the emperor to put him to death, and thus terminate his torture; but Tiberius answered: "You have not received any grace in my eyes yet, and you are asking me for such a great mercy?"

It means that if a criminal has no right to ask a king in this material world even for death, then we who are so guilty before the omnipotent heavenly king, and are burdened with sins, how dare we desire that dul şi să-l apărăm de réle? Dară în zadar trudim. Că zice Hristos: „Făr' de Mine nu veţi putea face nimic". Şi David iară, la Psalm 126: „De nu va păzi Domnul cetatea, în deşert o păzesc păzitorii".

Însă, mie mi să pare cum că mulţi (din cei ce ascultă) pot să răspunză la câte am zis până acum, că noi şi mult ne rugăm lui Dumnezeu, când ne vin scârbele şi nevoile şi cădem la mila Lui, dară nu vedem nici o mântuire, nici sântem încredinţaţi cum că ajung rugăciunile noastre la ceriu, măcar că aceasta nu o crez să o facă nimeni.

Iar să vă spuiu ce au răspuns Tiveriu chesarul unui tânăr, carele pentru multele lui răutăţi să afla la închisoare şi să căzniia ticălosul multă vréme în legături, cu foame, cu séte, întru întunérecul puşcăriei. Şi, de vréme ce cunoştea că nu iaste pentru dânsul nici o nădéjde de mântuire, au cerşut de la împăratul, cu mare rugăminte, să porunceascăsă-i dea moarte, pentru ca să se mântuiască din caznile ce pătimiia, căruia i-au zis Tiverie: „Tu încă n- ai aflat har înaintea ochilor miei şi-mi ceri o facere de bine ca aceasta?".

Şi de vréme ce un vinovat n-are îndrăzneală înaintea împăratului celul pământesc, măcar să-i ceară moarte, dară noi, că suntem vinovaţi înaintea Atotputérnicului împăratului Dumnezeu şi încărcaţi de gréle păcate, cum pohtim să asculte Dumnezeu rugăciunea noastră şi să dea bunătă-

განთუნდაც სიკვდილი, მით უმეტეს ჩვენ, როდესაც იმდენად დამნაშავენი ვართ ყოვლად ძლიერი ზეციური მეფის წინაშე და ვართ ცოდვებით დამძიმებული, როგორ გვინდა, რომ ღმერთმა მოისმინოს ჩვენი ლოცვები და გვიბოძოს წყალობა? წაიკითხეთ ისაია წინასწარმეტყველის წიგნის 59-ე თავი და გაიგეთ მიზეზი: ჩვენი ლოცვები რატომ არ აღწევენ ღმერთის სასმენელს. წინასწარმეტყველი ამბობს: განა არ ძალუძს უფალს ჩვენი გადარჩენა? განა დამძიმდა მისი ყური, რომ მოგვისმინოს? როგორ ფიქრობთ, – აგრძელებს წინასწარმეტყველი, – განა არ ძალუძს ღმერთის ყოვლადძლიერ ხელს თქვენი განსაცდელებისაგან ხსნა? თუ გგონიათ, რომ მისი ყურები დახშულია და არ ისმენს თქვენს ლოცვას? არა, ასე არ არის. თქვენი ცოდვების გამო შეატრიალა ღმერთმა თქვენგან თავისი სახე, რომ არ შეგიწყალოთ. თქვენი მრავალი ცოდვა არის ის, რაც აჩერებს მის წყალობას და ის, რაც აჩერებს თქვენს ლოცვებს, რომ მიაღწიონ მის ღვთაებრივ დიდებას. რადგან ხელნი თქვენნი გასვრილნი არიან სისხლში; ბაგენი თქვენნი უსჯულოებას მეტყველებენ, თქვენი ენა უკუღმართობებს ფიქრობს; ფეხნი თქვენნი ბოროტების გზაზე დადიან. არავინ არ მეტყველებს მართალს, არავინ არ იძლევა სწორ რჩევებს, არავინ არ აღასრულებს სწორ სამართალს.

და როგორ გინდათ, რომ თქვენი ისმინოს ღმერთმა?! როგორ გიხსნათ გაჭირვებისაგან?! და უკეთ რომ ვთქვა, როგორ გვითმენს მაგდენს, როგორ გვაცდის, როგორ გვიტანს და არ გვანადგურებს, როგორც სოდომელებს?! ჰოი, დიდება, უფალო, დიდ მოთმინებასა შენსა, დიდება შენდა!!!

God should listen to our prayers, and bestow mercy upon us? Read chapter 59 of the book by Isaiah the Prophet if you want to learn why our prayers do not reach the hearing of God. The Prophet says: you think God cannot save us? You think His hearing is too burdened to listen to us? What do you think, continues the Prophet, God's omnipotent hand cannot deliver you from peril? Do you think His ears are locked and He does not listen to your prayers? No, it is not so. It is because of your sins that God turned His face away from you, and will not have mercy upon you. Your countless sins are what stop His mercy, and what hinder your prayers to reach His divine glory. For your hands are smeared with blood; your lips utter heresies, your tongue means perversities; your feet walk along the path of evil. No one speaks the truth, no one gives right advice, no one fulfils fair justice.

And you want God to listen to you?! How can He deliver you from calamities?! And to say more precisely, how can He endure so much, how can He give us time, how can He tolerate us, and refrain from destroying us as He did in the case of the citizens of Sodom?! Hail, glory to your patience, Lord, glory to you!!!

Once a philosopher was sailing in a boat on the sea and there were several evil persons with him. And when a tempest broke out on the sea, and they faced the danger of

ţile ce cérem? Cetiţ la 59 de capete, la Isaia, să înţelegeţi pricina pentru ce rugăciunile noastre nu află ascultare la urechile lui Dumnezeu. Zice prorocul: au nu poate mâna Domnului a mântui? Au îngreuit-au uréchia Lui ca să nu asculte? Ce socotiţi – zice – cum că nu poate preaputérnică mâna lui Dumnezeu, să vă mântuiască din nevoile voastre? Au doară socotiţi că are astupate urechile Lui şi nu ascultă rugăciunea voastră? Ba nu laste aşa; ci pentru păcatele voastre (zice) au întors faţa Lui de la voi, ca să nu vă miluiască. Păcatele voastre céle multe sânt acélia ce opresc mila Lui şi acélia nu lasă rugăciunile voastre să ajungă înaintea scaunului dumnezeeştii Lui măriri. Căci mâinile voastre (zice) pângărite-s cu sânge; buzele voastre grăesc fărdélege; limba voastră strânbătate cugetă; picioarele voastre aleargă pre calea răutăţii; nimeni nu grăiaşte drept, nimeni nu sfătuiaşte bine, nimeni nu va să facă judecată adevărată.

Şi, cum dară, să vă asculte Dumnezeu? Cum să vă mântuiască din nevoile voastre? Şi cum, ziceţi mai bine, cum îndelung rabdă, cum îngăduiaşte şi cum poate suferi şi nu ne cufundă pre toţi, ca pre sodomleni? (Slavă, îndelungii răbdării Tale, Doamne, slavă Ţie).

Via, filosoful, mergia odată pre mare cu corabiia şi era împreună cu el, nişte oameni răi. Şi, apucându-i furtună mare, era să piară. Iar oamenii cei răi au început a să ruga

ერთ-ერთი ფილოსოფოსი ერთხელ ზღვაზე მოგზაურობდა ნავით და მასთან ერთად ნავში იმყოფებოდა რამოდენიმე ბოროტი ადამიანი. დაიწყო რა ზღვაზე დიდი ქარიშხალი და დაღუპვის საფრთხის წინაშე აღმოჩნდნენ, ბოროტმა ადამიანებმა დაიწყეს თავიანთ ღმერთებზე ლოცვა, რომ იხსნან ისინი. ხოლო ფილოსოფოსმა უთხრა მათ: გთხოვთ, ხმას ნუ იღებთ, ვაი და გაიგონ ღმერთებმა, რომ აქა ხართ, მაშინ მართლა დავიღუპებითო. ასევე მეც ვეუბნები ცოდვილებს, რომლებიც ლოცულობენ, სჯობს გაჭირვების ჟამს ხმას ნუ იღებენ თავიანთი ბილწი ბაგეებით, რადგან გადარჩენის ნაცვლად, შეიძლება სულ მთლად დაიღუპონ მათი ცოდვების გამო.

უპირველესად გვმართებს მივატოვოთ ბოროტება, მტაცებლობა, უკულმართობა, მტრობა, შური, სიძულვილი და მხოლოდ მაშინ ვილოცოთ. რადგან მხოლოდ მაშინ ღმერთის სასმენელი იქნება ჩვენს მიმართ მოპყრობილი. წმინდა იოანე ოქროპირი ამბობს: „მხოლოდ მაშინ, როდესაც წმინდა ბაგეებით ვლოცულობთ, მხოლოდ მაშინ ლოცვა აღწევს უფლის სასმენელს“. ანუ, როდესაც ჩვენ ვართ წმინდა, მხოლოდ მაშინ ჩვენი ლოცვა აღწევს ზეცას, მაგრამ ამის გარდა, სხვა რაღაც არის კიდევ საჭირო, რომ ლოცვის მეშვეობით დავიხსნათ თავი ჩვენი გაჭირვებებისაგან. რადგან ბოროტება და გაჭირვება არის საერთო, აუცილებელია, რომ ლოცვაც იყოს საერთო. ამიტომ ყველამ ერთობლივად უნდა ვილოცოთ, ყველამ ერთად უნდა ვთხოვოთ უფალს დახმარება, როგორც ეს გააკეთეს დღეს მოციქულებმა ნავში. ერთი პირითა და გულით შეღაღადეს: „უფალო, death, the evil men started to pray to their Gods asking to save them. And the philosopher told these men: please, do not say a word, I fear your Gods will learn that you are here and then we will certainly perish. Likewise, I too tell the sinners who are praying, it is better if they do not utter a sound with their filthy lips, for instead of being rescued they may be destroyed completely because of their sins.

First of all, we should give up evil, marauding, perversity, animosity, envy, hatred, and only then pray, for only in this case will the Lord turn His hearing toward us. Saint John Chrysostom says: "Only if we pray with pure lips, our prayers reach the hearing of the Lord". It means that when we are pure, only then do our prayers reach heaven. But besides this, there is something else that is necessary if we want to rescue ourselves from troubles through prayer. Since evil and hardship are common for us, it is necessary to make praying common as well. We all should pray together therefore; we should all of us together ask our Lord for help, as did the Apostles in the boat this day. They cried in unison and with common feeling "Lord, save us: we perish"! But it should not be so that one prays and others do not even think about it; that one cried and others laugh; that one grieves and others rejoice, because in such a case, believe me, God will not listen to you.

dumnezeilor lor, să-i mântuiască din nevoe. Iar filosoful le-au zis: rogu-vă, tăceți, să nu vă priceapă caré cumva dumnezeii că sânteți aici, că adevărat vă va cufunda. Asémene zic și eu către păcătoșii ce să roagă, că mai bine iaste să tacă, decât cu buzele lor céle spurcate, să aducă rugăciuni, către Dumnezeu la nevoile lor, că în loc de a afla mântuire, poate să piară desăvârșit pentru păcatele lor.

Să cuvine întâi să lăsăm răutatea, jafurile, strâmbătățile, urâciunea, vrajba, zavistiia și atunce să ne rugăm, pentru căci atunce vom afla ascultătoare urechile lui Dumnezeu. Că zice Sfântul Ioann Zlatoust: „Când din buze curate iase rugăciunea, atunce ajunge la nemomita uréchia Stăpânului". Când noi sântem curați, atunce ajunge și rugăciunea noastră la ceriu. Însă afară de aceasta trebuiaște și alta, pentru ca să ne mântuim de nevoile noastre, cu mijlocul rugăciunii. Să cuvine, că precum iaste răutatea și întâmplarea de obște, să fie și rugăciunea de obște. Toți să ne rugăm, toți să cérem ajutoriu, precum au făcut și apostolii astăzi în corabie, de au strigat toți cu o gură și cu o inimă: „Doamne, mântuiaște-ne că periml". Iară nu unul să se roage și altul nici să gândească; unul să plângă și altul să râză; unul să se întristéze și altul să se bucure. Pentru căci atunce adevărat, Dumnezeu nu ne ascultă.

Zice Hristos la Mathei, în 18 capete, că: „De să vor tocmi doi dintru

მიხსნენ ჩუენ, რამეთუ წარვწყმდებით"! მაგრამ ისე კი არ უნდა იყოს, რომ ერთი ლოცულობდეს და სხვა არც კი ფიქრობდეს; ერთი ტიროდეს და მეორე იცინოდეს; ერთი წუხდეს და სხვა ხარობდეს, რადგან მაშინ, ნამდვილად, ღმერთი არ მოგისმენს.

მაცხოვარი იესო ქრისტე მათეს სახარების მე-18 თავში ამბობს: »უკეთუ ორნი თქუენგანნი შეითქუნენ ქუეყანასა ზედა ყოვლისათვისვე საქმისა, რომელიცა ითხოონ, ეყოს მათ მამისა ჩემისაგან ზეცათაისა". მაშასადამე, როდესაც ორი ადამიანი ერთად ლოცულობს და შედეგად იღებს წყალობას, მით უმეტეს, მიიღებს მთელი ერიც და ხალხთა მთელი სიმრავლე, თუ ერთი პირით, ერთი ხმით და ერთი გულით შევსთხოვთ ღმერთს დახმარებას.

ამიტომაც, ჩემო საყვარელო შვილებო, გთხოვთ, ილოცეთ ყოველთვის და ყველამ ერთად. მით უმეტეს, ჩვენს დროში, როდესაც გამრავლდა გაჭირვება და ყველას ყოველი მხრიდან გვავიწროვებს უბედურებები, მწუხარებები და ტანჯვები. წინასწარმეტყველი დავითი ამბობს: „ნება მოშიშთა მისთა ჰყოს, და ვედრებისა მათისა შეისმინოს, და აცხოვნნეს იგინი". ღმერთი მარადის შეგვისმენს, როდესაც წმინდა გულით შევთხოვთ მას და ის გვიხსნის ყოველი განსაცდელისა და გაჭირვებისაგან მეოხებითა წმინდისა დიდისა მოწამისა დიმიტრისა, რომლის ხსენებას აღვასრულებთ ჩვენ დღეს და რომლის მეოხებაც შეენიოს ჩვენს მთავარს, პატიოსან თავადობას და მთელ ქრისტიან ერს. ამინ!

In chapter 18 of Matthew's Gospel our Saviour Jesus Christ says: "If two of you shall agree on earth as touching anything that they shall ask, it shall be done for them of My Father which is in heaven" [Mat. 18:19]. Therefore, when two men pray together and receive mercy as a result, the whole nation and the multitude of people will receive it all the more if they unanimously, in one voice, and with one feeling beseech the Lord for help.

Therefore, my beloved children, I beg you, pray always and together. All the more so in our times when hardships have multiplied and troubles, grief and sufferings besiege us on every side. David the Prophet says: "He will fulfil the desire of them that fear Him: He also will hear their cry and will save them" [Ps. 145:19]. God will always listen to us when we beg Him with pure hearts, and He will deliver us of any peril and hardship with the help of the Holy Great Martyr Demetrius whose feast day we are celebrating today, and whose help be with our prince, our honest nobility, and the whole Christian nation. Amen!

voi pre pământ de tot lucrul carele ar cére, fi-va lor, de la Tatăl Mieu cel din ceriuri". Deci dară, când doi, uniți, să vor ruga, câștigă mila; cu cât mai vârtos vor câștiga, când tot norodul şi toată mulțimea, cu un glas şi cu o gură şi cu o inimă, vor cére de la Dumnezeu ajutoriu.

Pentru aceasta vă pohtesc, fețîl miei, aşa să vă rugați, pururea şi toți deodată. Şi mai vârtos întru acéste vremi ce s-au înmulțit nevoile şi pre toți, împreună, de toate părțile neau încungiurat nenorocirile, necazurile şi scârbele. Că zice David: „Voia celor ce să tem de El va face şi rugăciunea lor va auzi şi-i va mântui pre dânşii". Ne va asculta pururea Dumnezeu, când toți cu inimă curată Îl vom ruga şi ne va mântui de toate primejdiile şi din toate nevoile, prin rugăciunile marelui mucenic Dimitrie, ce să prăznuieşte astăzi, a cărui a rugăciuni să păzească pre înălțatul domnul nostru şi toată cinstita boerime şi tot norodul creştinesc. Amin.

ქადაგება მაცხოვარი იესო ქრისტეს შობაზე 25 დეკემბერს

„ნუ გეშინინ, რამეთუ აჰა ესერა გახარებ თქუენ სიხარულსა დიდსა, რომელი იყოს ყოვლისა ერისა: რამეთუ იშვა დღეს თქუენდა მაცხოვარი, რომელ არს ქრისტე უფალი, ქალაქსა დავითისსა". ლუკა (2:10,11)

დღევანდელი წმინდა წერილის ეს სიტყვები უდიდეს სულიერ სიხარულს გვანიჭებს ჩვენ, მორწმუნეებს, და დღესასწაულის მოყვარულთ. ამ სიტყვებიდან ვსწავლობთ ორ სასწაულებრივ და ზებუნებრივ რამეს: პირველი, ვიგებთ სასიხარულო ამბავს, რომელიც არც მანამდე და არც მის მერე აღარ იქნება გაცხადებული; და მეორე, ვიგებთ ამბავს, რომელიც მთელ დედამიწაზე ნებისმიერ მწუხარებას, გლოვასა და ცრემლს წარხოცავს. დიდად მსურს, რომ ქადაგების ეს სიტყვები გავშალო თქვენ წინაშე, როგორც მდიდარი სუფრა და მოგართვათ სულიერი ტრაპეზი და შეძლებისდაგვარად ნაირ-ნაირი ნოყიერი საჭმელების მაგივრად სახარების სიტყვები მოგართვათ. მათრობელი სასმელის მაგივრად, თქვენი ყოვლადბრძენი თავების ბარძიმები შევავსო დიდი სიხარულის სიტყვებით და ამისათვის ვევედრები ყოვლადძლიერ ღმერთს, რომელიც უცოდინართ აღავსებს სიბრძნით, განგვინათლოს გონება და შეგვეწიოს, რათა დავტკბეთ ქადაგების სიტყვათა ნადიმით და დავატკბოთ ჩვენი სულიერი გული და სასმენელნი.

ყველა სახელთა შორის, რომელთაც ისაია წინასწარმეტყველი უწოდებს მაცხოვარს, ყველაზე უპირატესი არის საკვირველი; და

On the Birth of Our Saviour Jesus Christ, December 25

"Fear not: for, behold, I bring you great tidings of great joy, which shall be to all people. For unto you is born this day in the city of David a Saviour, which is Christ the Lord" [Luke, 2:10-11].

These words uttered on this day bestow the greatest spiritual joy on us, the believers and lovers of this feast. From these words we learn two miraculous and supernatural things: first, we learn about a happy event which had not been revealed before, and will never be revealed afterwards; and secondly, we learn about the thing which will eliminate any grief, mourning or tears all over the world. I am rather eager to develop these words of the sermon in front of you, lay them as a rich table, and offer you a spiritual repast and, as far as possible, instead of various nourishing foods treat you to the words of the Gospel. Instead of intoxicating drinks, I would like to fill the chalices of your wise heads with words of joy, and thus I beseech the omnipotent God who bestows wisdom on the ignorant, to enlighten our minds, and help us to enjoy the feast of the Gospel words, and to please our spiritual heart and hearing.

Among all the names that Isaiah the Prophet uses for our Saviour, the first is wonderful; and this name really suits Him, for the Saviour was wonderful not just in one thing, but in all His deeds. Wonderful was His

Cuvânt de învățătură în 25 a lunii dechemvrie, la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos

„Că iată vestesc voao bucurie mare,
carea va fi la tot norodul,
că S-au născut voao astăzi Mântuitor,
Carele iaste Hristos, Domnul,
în cetatea lui David!"
(Luca 2, 10-11)

Multă veselie sufletească ne aduc noao, celor credincioși și iubitori de prăznuire acéste cuvinte ale Sfintei Evanghelii de astăzi, dintre care cuvinte adunăm 2 lucruri minunate și peste fire; una, că înțelégem o véste bună, caré din véci nu s-au auzit, nici să va mai auzi până în véci și alta, că auzim o bucurie mare caré stinge toată jalea, toată întristăciunea și toată lacrăma de pe fața pământului. Aș pohti însă acéste cuvinte să le întinz ca o masă desfătată înaintea dragostei voastre și să vă fac un ospăț sufletesc, după putință, puind în loc de bucate, cu multe féliuri de bunătăți drése, cuvântul cel de bună vestire și, în loc de băutură veselitoare, să dreg în păharul preaînțelépteloг capetelor voastre cuvântul cel de mare bucurie, pentru care lucru cérem putére de la Hristos, Carele înțelepțește pre cei neînvățați, ca să ne luminéze mintea și să ne dea ajutor ca să putem îndulci cu ospățul vorbelor inimile și auzurile celor ce vor ospăta sufletește.

Decât célialalte nume, cu carele zice Isaia să se numească Mântuitoriul, decât toate laste, cel dintâi, ml-

ნამდვილად მას შეჰფერის ეს სახელი, რადგან არა მხოლოდ ერთში, არამედ ყველა საქმეში მაცხოვარი იყო საკვირველი. საკვირველი იყო მისი ჩასახვა, მისი შობა, მისი ცხოვრება, სწავლება, სიკვდილი, აღდგომა, ზეცად ამაღლებაც; საკვირველი იყო მისი ამაღლების დიდებაც, რადგან მასთან ერთად ჩვენც საკვირველად ავმაღლდით. მაგრამ ჩვენი დღევანდელი დღესასწაული ყველაზე საკვირველია, რადგან როგორც მახარებელი წერს: „და შვა ძე იგი მისი პირმშოჲ და შეხვჱა იგი სახუეველითა და მიაწვინა იგი ბაგასა, რამეთუ არა იყო მათა ადგილ სავანესა მას." რა არის ამაზე დიდი საკვირველება, რომ ყოველთა უფალი ღმერთი იწვეს ბაგაში? განა არ იყო მისთვის ამ სამყაროში სხვა, უფრო შესაფერისი ადგილი? რა არის ამაზე დიდი საკვირველება და დიდება, რომ შემოქმედი ღმერთი დაგდებულ იქნეს პირუტყვთა სადგომში? ხედავენ ანგელოზები ზეცათა უფალს ნაგავში დაგდებულს და გალობენ: დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა!

ეს შობა არ იყო მხოლოდ მაცხოვნებელი, არამედ საკვირველიც. რადგან, ერთის მხრივ, ჩვენ უნდა გვიკვირდეს ღვთის განგების სიბრძნე, ხოლო, მეორეს მხრივ, უნდა ვადიდოთ მისი საქმეების სიდიდე. რადგან მივიღეთ დღეს ზეცისა და ქვეყნის მსაჯული, რომელმაც დახია ჩვენი ცოდვების სია, წყალობა ჰქმნა და დაამსხვრია ჩვენი ცოდვების ბორკილებიც.

დღეს მივიღეთ უფალი, რომელმაც ჩვენს მხრებზე არსებული ძველი მონობის უღელი დაამსხვრია და ამ სოფლის მწუხარება სიხარულად გადააქცია იმით, რომ ადამიანებს მოგვანიჭა მარადიული თავისუconception, His birth, His life, teaching, death, resurrection, ascension. Wonderful was the glory of His ascension, for we also ascended wonderfully together with Him. But our present feast is the most wonderful for, as the evangelist writes: "And she brought forth her firstborn son, and wrapped Him in swaddling clothes, and laid Him in a manger; because there was no room for them in the inn" [Luke, 2:7]. What is more wonderful than that everybody's God, the Lord, is lying in a manger? Was there not another more suitable place for Him in this world? What is a greater wonder and glory than that our creator Lord was placed in a stable? Angels in Heaven see our Lord placed in the dust and sing: Glory to God in the highest!

This birth was not only redeeming, but also wonderful. For, on the one hand, we should wonder at the wisdom of God's providence and on the other, we should glorify the greatness of his deeds. That day we received the judge of Heaven and the world, who tore up the list of our sins, took mercy upon us, and broke the fetters of our misdeeds.

That day we received the Lord who broke the old yoke of slavery on our shoulders, and turned the grief of this world into joy, by bestowing everlasting freedom on us, the people. Today we received a calm and virtuous Lord who, walking in this world with steps of heavenly justice, crushed the tyranny of a vicious and

nunat; şl cu cuvilnţă i să cuvlne acest nume, că nu numa într-un lucru, ci în toate faptele Sale minunat au fost: minunată zemislirea Lui, minunată şl naşterea, minunată şl viaţa, învăţătura, moartea, înviiarea, înălţarea la ceriu; minunată au fost şi pohfala înălţăril Lui, că toate întru Dânsul au fost noao înălţate şl minunate. Iar ce iaste prăznuirea noastră, ceastă de acuma, iaste mai minunată decât toate, carele pomenéşte evanghelistul zicând: „Şl au născut pre Filul Său cel întâi născut şi L-au înfăşat pre Dânsul şi L-au pus în iasle, pentru că nu avea ei loc în casă". Că ce iaste mai minunat decât a zăcea în lasle Domnul tuturor? Şi nu fu Lui alt loc în lume? Ce iaste mai minunat decât o mărire ca aceasta, să fie aruncat la locul dobitoacelor? Şl pentru căci văd îngerii pre Domnul cerurilor, aruncat în gunoae, cântă: mărire lui Dumnezeu, Celui din nălţime.

Şi naşterea aceasta n-au fost numai mântuitoare, ce şi minunată. Că despre o parte trebue să ne minunăm de sfatul cel minunat al înţelepţiei lui Dumnezeu, Iar de altă parte trebuieşte să mărim lucrul cel mare al bunătăţii Lui. Că am câştigat astăzi pre Judecătoriul ceriului şi al pământului, Carele, surpând zapistul răutăţilor noastre, S-au milostivit de au rupt şi legăturile.

Câştigat-am astăzi pre Domnul, Carele jugul cel vechiu al robiei noastre, de pe grumazii noştri fărămându-l, întristăciunea lumii au

ფლება. დღეს მივიღეთ მშვიდი და სათნო მეუფე, რომელიც ზეციური სამართლიანობის ნაბიჯებით დადის რა ამ სოფელში, გაანადგურა ბოროტისა და სულიერი მტრის ტირანია.

დღეს გამობრწყინდა ახალი ადამი, რომელიც არ არის უბრალო მოქალაქე, არამედ ცათა სასუფევლის უფალი და მბრძანებელი, რომელსაც აკრძალული ხის ნაყოფის მშვენება არ მოხიბლავს, გველი არ მოატყუებს და ქალი არ შეაცდენს.

დღეს გამობრწყინდა ნათელი ბნელსა შინა!

დღეს მაღალი ღმერთი, რომელიც არყევს ცასა და ცასა ცათასა, სოფელმა მიიღო ისე, რომ ვერც შეიცნო ის.

იხილეს ჩვენმა წინაპრებმა უთვალავი და დიდი სასწაულები, მაგალითად: მეწამული ზღვა გაიხსნა და გაატარა ისინი; ცეცხლი სვეტის სახით ემსახურა და გაუნათა ღამე; ღრუბელმა დაიცვა დღის სიცხისაგან და მზის სხივთა სიმხურვალისაგან; ზეცამ ანგელოზთა პური მისცა მათ; ხმელმა ლოდმა დასალევი ტკბილი წყალი გაუხსნა მათ; იორდანემ თავისი სწრაფი დინება უკუაქცია; მტერთა გალავანები საყვირის ხმისაგან დაეცნენ; მზემაც შეაჩერა თავისი მსვლელობა ცის კამარაზე და გაახანგრძლივა დღე. მაგრამ, მსგავსი სასწაული აქამდე არ მომხდარა და არც არასოდეს სმენია ვინმეს, რომ მხოლოდშობილი ძე ღვთისა, რომელსაც შიშით ემსახურებიან ანგელოზები, დღეს გვეცხადება ადამიანის ხორცში და იმ ხორცს განამღრთობს.

ამიტომაც ეს საიდუმლო რამდენადაც მაცხოვნებელია, იმდენად საკვირველიც, ადამიანის ენასაც ვერ ძალუძს მისი გამოთქმა

spiritual enemy.

A new Adam shone out today, who is not an ordinary citizen, but the Lord of the kingdom of Heaven and sovereign, who is not enchanted by the beauty of the fruit of the forbidden tree, who is not cheated by a snake or seduced by a woman.

Today light shone through the darkness!

Today this world received the Lord on high who shakes Heaven and the highest sky of Heaven but did not recognize Him.

Our forefathers witnessed many great miracles, for example: they saw how the Red Sea divided and let them pass through; they saw how fire in the form of a column assisted them and lit the night; they beheld how a cloud protected them from the day's heat and the warmth of the Sun's rays; they saw how Heaven sent them angels' bread; they saw how an old rock gave them sweet water to drink; they watched the Jordan reverse its swift current; they watched the battlements of the enemies fall down because of trumpet sounds; they witnessed how the Sun stopped its movement in the sky, and made the day longer. But it has never yet happened, and no one has heard about such a miracle, that the only Son of God whom the angels serve with awe comes to us today in the flesh of man, and that He will deify this flesh.

Therefore, this mystery is a blessing as well as surprising; even hu-

veselit-o, cu slobozirea cea vécinlcă. Câştigat-am pre Împăratul cel blând, Carele în toată lumea călcând cu paşii dreptăţii cereşti, tirániia vrăjmaşului celui răpştitoriu au sfărâmat-o.

Astăzi au strălucit noul Adam, carele nu iaste lăcuitoriu, ci Domn şi Stăpân al raiului, pre carele frumoséţia pomului celui oprit nu-l va înşăla, şarpele nu-l va vicleni, muiarea nu-l va amăgi. Astăzi au răsărit lumina întru întunérec.

Astăzi pre Acela, de Carele să turbura ceriul şi ceriul ceriurilor, având-u-L lumea, neştiind L-au câştigat.

Văzut-au sfinţii, strămoşii noştri, minuni mari şi fără de număr: că Marea Roşie, desfăcându-se în doao le-au făcut cale; focul, ca un stâlp luminându-le noaptea, le-au slujit; norul, de arşiţa şi zăduful zilii i-au umbrit; ceriul, hrană îngerească le-au dat; piatra cea vârtoasă, păhar dulce li-au deschis; Iordanul, curgerile sale céle répede, spre fugă li-au întors; zidurile céle tari ale vrăjmaşilor, de glasul trâmbiţelor au căzut; soarele, pre ceriu zăbovind cu călătoriia, au mărit zioa pentru izbândă. Iar minune ca aceasta nu s-au văzut niciodată, nici s-au auzit, ca Cela ce iaste unul născut Celui preaînalt, pre Carele puterile arhanghelilor cu frică îi slujesc, a să arăta pre Sine, cu trup, oamenilor şi trupul carele l-au luat de la oameni să-l îndumnezeiască.

Drept acéia, decât iaste taina aceasta mântuitoare, de atâta iaste şi mai minunată; caré necum limba

და არც ანგელოზებს, რომელნიც გვახარებენ დღეს ამ ზეციური გალობით, არ ძალუძთ ამ სასწაულის გამოხატვა.

ნათქვამი იყო ავგუსტუს კეისრის მიერ გამოცემულ ბრძანებაში: რომ აღწერილიყო მთელი სამეფო, ანუ ყველა თავისი სახელისა და დაბადების ადგილის მიხედვით უნდა ჩაწერილიყო. ამიტომაც ამ ბრძანების გამო, რაკი იოსები გალილეის ქალაქ ნაზარეთიდან იყო, წავიდა ჰურიასტანს, დავითის ქალაქში, რომელსაც ერქვა ბეთლემი (რადგან ის იყო დავითის სახლისა და სამკვიდროსაგან), რათა მასთან დაწინდულ მარიამს, რომელიც იმ დროს ორსულად იყო, აღწერაში მიეღო მონაწილეობა. ყველასათვის გასაგებია, რაოდენ რთული და დამქანცველი მოგზაურობა იქნებოდა, იმასაც გავითვალისწინებთ, თუ ვინ მოგზაურობდა და როგორ. რადგანაც ჟამი იყო ზამთრისა და სიცივისა და ცივი ქარების გამო, მიწაცა და წყალიც გაყინული იყო; ამ პირობებში ახალგაზრდა და მოკრძალებული ქალწული, რომელიც არც სახლიდან გამოსვლას იყო ჩვეული და თან მშობიარობის ჟამიც უახლოვდებოდა, ასეთ ძნელსა და განსაცდელებით აღსავსე გზას ადგება. ნეტავ ბეთლემში მისულთათვის მოძებნილიყო მშობიარობისათვის შესაფერისი სახლი; მაგრამ სიღარიბის მოყვარულმა უფალმა თავად ინება, რომ მდაბალ გამოქვაბულში დაბადებულიყო.

და როგორც ამბობს მახარებელი, გამოქვაბულში მოუწია მშობიარობის ჟამი; და იყო ღამე, რომელიც მზეზე მეტად განათდა; ღამე, რომელშიც გაბრწყინდა მზე სიმართლისა. უფრო მეტიც, man language is unable to express it, nor can the angels that please us with their heavenly singing express this miracle.

It was said in a decree from Caesar Augustus: all the world was to be taxed and everyone was to be taxed according to his name and place of birth. On account of this decree, Joseph who was from the city of Nazareth in Galilee, went to Judea unto the city of David which is called Bethlehem (because he was of the house and lineage of David), so that Mary his espoused wife who was great with child could also be taxed. It is clear to everyone how difficult and tiresome this journey would be, especially if we consider who was travelling and how. For it was winter time and the ground was frozen because of the cold and chilling winds; and a young and timid virgin, who was not used to leaving her home, and in addition the time when she was to deliver a baby was close at hand, started such a difficult and perilous journey. I wish there had been a house for them in Bethlehem, more suitable for giving birth to a baby; but our Lord who favoured poverty, willed himself to be born in a meagre cave.

And as the Evangelist says, she had to deliver her baby in the cave; and it was the night which was lit stronger than the Sun; the night when the Sun of truth shone. Even more, the day when the first man Adam desired to become equal to omenească poate a o grăi, ce şi îngerii, carii ne vestesc noao astăzi bucuriia cea mare şi cântă mărirea lui Dumnezeu, nu iaste cu putinţă ca să o adeveréze.

Eşit-au – zice – poruncă de la chesariul Avgust, să se scrie toată lumea, adecă ca fieştecine numele său, la moşiia sa şi la locul naşterii sale să şi-l spue. Drept acéia, cu pricina aceştii porunci, s-au suit şi Iosif din Galilea, din cetatea Nazaretului, la Iudea, în cetatea lui David, caré să chiamă Vithleem (pentru că era el din casa sa şi din moşiia lui David), să se scrie cu Mariia cea logodită lui, muiare, fiind grea. Iar osteneala şi greotatea călătoriei aceştiia pre lesne o va putea cunoaşte fieştecine, de va vrea să socotească vrémea şi cine au fost cei ce călătoriia. Că era pre la miezul ernii, când pământul şi apele sânt înghețate de ger şi de vânturile céle reci; şi Fecioara tânără şi ruşinoasă, caré nici din casă nu era obicinuită a eşi, şi, fiind aproape de a naşte, purcéde pre o cale grea şi cu anevoe ca aceasta. Şi, apropiindu-să de Vithleem doară s-ar fi găsit vreo casă cuvioasă, ca să nască Fecioara aceasta într-însa, iară Însuş iubitoriul de sărăcie, Domnul, au pohtit într-o coşare smerită, ca să Se nască.

Şi fu, drept acéia (zice evanghelistul), fiind acolo s-au umplut zilele el să nască. Şi era noaptea, caré noapte era mai luminată decât soarele, întru caré au răsărit Soarele dreptăţii. Însă eu mai bine voiu numai zioa

მე იმ დღეს ღამეს დავარქმევდი, რომელშიც პირველმა ადამიანმა, ადამმა, მოისურვა ღმერთის მსგავსი გამხდარიყო და შესცოდა. ხოლო ეს ღამე, რომელშიც გაბრწყინდა ამ სოფელში ზეციური ნათელი, ანუ ახალი ადამი, მას დავარქმევდი დღეს!

ხოლო წმინდა ქალწული მოუთმენლად ელოდა ამ ჟამს, რომელშიც ღმერთი იშვებოდა, როგორც ყრმა, რათა აეყვანა, მკლავებზე მიეწვინა, მოფერებოდა თავისი ხელებით, გამოეკვება იგი თავისი ძუძუთა რძით, და ეს ყველაფერი სიმშვიდითა და ღუმილით.

როდესაც ღამემ თავის გზის ნახევარი გალია, ამა სოფლის ნათელში გამოვიდა მაცხოვარი, როგორც სიძე თავისი პალატებიდან; გამოვიდა, როგორც ყოველთა საუკუნეთა სასოება, ანგელოზთა სიხარული, ადამიანთა მაცხოვარი, მიცვალებულთა აღდგომა, წყალობის წყარო და სიცოცხლის ფესვი. გამოვიდა სიტყვა მამისა, ქალწულისაგან მიღებული ხორცით მოსილი; გამოვიდა შიშველი, რათა შეგვმოსოს ჩვენ; ღატაკი, რათა გაგვამდიდროს ჩვენ; მდაბალი, რათა აღგვამაღლოს ჩვენ ზეცაში; როგორც ყრმა, რომ გაგვხადოს ჩვენ სრულყოფილნი და გვიბოძოს მარადიული ცხოვრება. გეკითხებით, გაგონილა ოდესმე მსგავსი ამბავი? ან გსმენიათ, რომ კიდევ მოხდება მსგავსი რამ? იმ დროს, როდესაც კარგ, მაგრამ დროებითსა და წარმავალ ამბავს, დიდი სიხარული მოაქვს ადამიანებისათვის, ეს ამბავი შეუდარებლად უზომო სიხარულის მომტანია მთელი სამყაროსათვის! როგორც მზის სიმხურვალე აშრობს წყალს და ორთქლი დედამიწიდან ზეცას აედინება, ხოლო შემდეგ

God and sinned, I would call night. And this night when the heavenly light or the new Adam shone in this world, I would call day!

And the holy virgin was looking forward impatiently for the time when God would be born as a baby boy, and she could take him up, hold him in her arms, caress him with her hands, feed him with her breast milk, and do it all silently and calmly.

When the night passed half of its way, the Lord entered into the light of this world like a bridegroom who leaves his chambers; he appeared as the hope of all centuries, as the joy of angels, the saviour of men, the resurrection of the dead, as the source of mercy and root of life. The word of the Father appeared, embodied in flesh received from the virgin; appeared naked so as to clothe us; poor in order to enrich us; meek in order to raise us to Heaven; appeared as a boy in order to make us perfect, and bestow us eternal life. I am asking you, have you ever heard of such a thing? Or have you heard that such a thing will happen again? While good but temporary and transient events give man great joy, this event brings incomparable and boundless joy to the whole world! As the heat of the Sun dries up water, and steam goes up from the earth to Heaven, and later comes down again to the earth as rain, the soil rejoices and gives harvest because of it; likewise, without semen of a man, the body

acéia a fi noapte întru caré omul cel dintâi, Adam, au pohtit a fi asémenea lui Dumnezeu. Şi noaptea aceasta, între caré au strălucit Lumina cea cerească în lume, noul Adam, o voiu numi zio.

Iar Sfânta Fecioară aştepta, cu mare pohtă ceasul acela întru care, pre Dumnezeu ca un prunc, să-L la în braţele sale şi cu mâinile sale să-L cuprinză şi cu ţâţele sale să-L apléce, fiind, drept acéia, toate întru linişte şi întru tăcere.

Făcându-şi noaptea calea sa jumătate eşit-au aici, în lumina aceasta a noastră, ca un mire din cămara Sa; eşit-au, zic, nădéjdea tuturor vécilor, bucuriia îngerilor, mântuirea neamurilor, scularea celor morţi, izvorul milii, rădăcina vieţii. Eşit-au Cuvântul Tatălui, cu trup îmbrăcat, din trupul Fecioarei; eşit-au gol, pentru ca să ne îmbrace pre noi, sărac ca să ne îmbogăţească, smerit ca să ne înalţe la ceriu, ca un prunc, ca să ne facă pre noi desăvârşit şi să ne dea noao bucuriia cea vécinică. Auzitu-s-au, rogu-vă, vreodată, véste ca aceasta? Au socotiţi că să va mai auzi? De aduce atâta bucurie la oameni o véste bună de céste trecătoare, dară această véste cu cât mai vârtos va aduce bucurie mare la tot norodul, după cum au zis îngerul? Precum căldura soarelui trage aburul de pe pământ în sus şi de acolo să pogoară roao şi face pământul de rodéşte şi să veseléşte, aşa şi preacuratul sângele Fecioarei,

წვიმის სახით კვლავ მიწაზე ეშვება, მიწა ხარობს და ნაყოფს იძლევა ამის გამო, ასევე მამაკაცის თესლის გარეშე, ნაყოფად გამოიღო მაცხოვარი იესო ქრისტეს სხეული, რომელიც არის ნათელი ჭეშმარიტი, გამოვიდა ამა სოფლის ნათელში და გაახარა მთელი კაცთა მოდგმა.

ღვთისმშობელი, ამქვეყნად მაცხოვარ იესო ქრისტეს შობამ, უფრო მეტად გაამშვენიერა, ვიდრე ნებისმიერი მიწიერი ნივთებით შემკობილი რომ ყოფილიყო. ყველა სათნოებათა წყარო, რომელიც თავისი უბიწოებითა და ქალწულობით, ყოველგვარი ტკივილის გარეშე მოავლინა ამ სოფელში ეს წმინდა ყრმა.

ბევრ ქვეყანაში არის წესი, რომ იმას,ვისაცახალინაყოფიშემოაქვს გასაყიდად, ყველანაირი საბაჟო გადასახადი ეხსნება. მსგავსად ამისა, ყოველადწმიდა ღვთისმშობელიც იმსახურებდა, რათა გათავისუფლებულიყო მშობიარობის „სავალდებულო“ ტკივილებისაგან, რადგან მან პირველმა და ერთადერთმა ამ სოფელში მოიყვანა ნამდვილი ახალი ნაყოფი. ყველა სხვა ქალს, რომელსაც ყრმა გაუჩენია ამ სოფელში, პირვანდელ ცოდვაში ჩასახული ძველი ნაყოფი მოუყვანია. ხოლო ის, ვინც შვა ყოვლადწმიდა ქალწულმა, ჭეშმარიტად არის ახალი ნაყოფი, რადგან იშვა კაცი, ჩასახული სიწმინდისაგან და არა მხოლოდ კაცი, არამედ ღმერთიც. ერთადერთმა მოიყვანა ამ სოფელში ეს ულამაზესი ნაყოფი, ამიტომაც გათავისუფლდა მშობიარობის ტკივილთა „ვალდებულებებისგან“ და ამავე დროს არ დაკარგა ქალწულობის სიწმინდე. რადგან ვინც ამ სოფლად მოვიდა იმისათვის, რომ

of our Saviour Jesus Christ is a fruit which is the true light; He stepped into the light of this world and made the whole of humanity happy.

Giving birth to our Saviour Jesus Christ in this world made the Virgin much more beautiful than she could be if she were adorned with any worldly things. She is the source of all virtues, and because of her innocence and virginity she, without any pain, delivered this holy boy to this world.

In many countries there is a rule that those who bring a new kind of fruit to market are freed from any obligatory customs duties. Likewise, the Holy Virgin deserved to be freed from "obligatory" delivery pains, for she was the first, and the only one who introduced a really new fruit to this world. All other women who gave birth to boys in this world, delivered the old fruit conceived in original sin. But He to whom the Holy Virgin gave birth is truly a new fruit, since a man who was conceived in holiness was born, and not only a man but also God. She was the only one who brought this most beautiful fruit into this world, and so she was freed from the "obligation" of delivery pains, and at the same time did not lose the purity of her virginity. For could He, who came to this world to make every man holy and innocent, hurt His own mother?

What can be greater and more wonderful therefore than this birth? For man's mind is blurred with as-

cu putérla Sfântului Duh, făr' de nice o sământă de bărbat, zemislindu-se, s-au făcut trupul Domnului Hristos, carele, eşind la lumină, ca Cela ce iaste lumina cea adevărată, minunat au veselit tot neamul omenesc; şi născându-L, L-au făcut mai frumos decât ar fi fost înfrumuseţat cu tot féliul de bunătăţi. Că El iaste izvorul bunătăţilor făr' de nici o stricăciune a fecioriei sale şi făr' de nici o simţire de durére au strălucit în lume acest Sfânt Prunc.

Obiciai iaste, în multe părţi, ca tot cela ce ar duce roadă noao de vânzare iaste ertat de toată datoriia vămii lui. Drept acéia, vrédnic lucru au fost să fie şi Sfânta Fecioară mântuită de toată vama datoriei durerii naşterii sale, că numai ia singură au adus lumii roadă noao. Că toate muerile câte au născut în lume au adus roduri vechi, zemislite în tina păcatului celui strămoşesc; iar Acesta pre Carele L-au născut Sfânta Fecioară cu adevărat iaste roadă noao, că iaste om zămislit din Duhul Sfânt şi numai Om singur, ci şi Dumnezeu. Că singură ia au adus în lume această roadă frumoasă şi pentru acéia au rămas mântuită de toată vama naşterii cea cu durére, precum şi de toată stricăciunea fecioriei au râmas întreagă. Că Cel ce venise în lume ca să facă pre toţi oamenii curaţi şi făr' de stricăciune n-ar fi fost nicidecum cu cuviinţa să facă Maicii sale stricăciune.

Drept acéia, ce iaste mai minunat şi mai slăvit decât această naştere?

ყველა ადამიანი აქციოს წმიდად და უბიწოდ, განა საკუთარ დედას რამე ვნებას მიაყენებდა?

ამიტომაც რა შეიძლება იყოს მეტად დიდებული და საკვირველი, ვიდრე ეს შობა? რადგან განცვიფრებისგან ბნელდება ადამიანის გონება და არ ძალუძს ჩაწვდეს: თუ როგორ შვა ქალწულმა ძე? ამ დიდ ძღვენში, რომელიც ამ სოფელს მოევლინა, ორი ძღვენი იყო დაფარული: ერთი – სამყაროს შემქმნელი იშვება თავისი ქმნილებისაგან, ქალწული, რომელსაც არ მისდგომია მამაკაცი, თავად გაკვირვებულია თავისი საშოს ნაყოფით; და მეორე – ქალი ხდება თავისივე დასაბამის დასაბამი.

არ ვიცი, უწინარეს ყოვლისა, რითი ვიყო გაკვირვებული? უთესლოდ მუცლადღებით, თუ შობით, რომლის დროსაც განდიდდა ქალწულობა? არ არის გასაკვირი, რომ შობის შემდეგაც დარჩა წმიდა ქალწულად, რადგან შვა ის, ვინც არის ქალწულების საწყისი და ყოვლადწმიდა.

ვის შეუძლია გამოთქვას, თუ რა სიყვარულითა და ამავდროულად შიშით ჩაიხუტა თავისი ძე, რადგან რწმენით იყო სავსე და იცოდა, რომ იგია ჭეშმარიტი ღმერთი და ამავდროულად მისი შვილიც. თან საკუთარ თავზეც იცოდა, რომ დედაცაა და მსახურიც. ამის გამო, როგორც დედა სიყვარულით იხუტებდა, ეფერებოდა და ეამბორებოდა ყრმას, ხოლო, როგორც მსახური, მხოლოდ თავისი ყოვლადწმიდა ხელებით ბედავდა შეხებოდა ყოვლადძლიერ ღმერთს. რადგან იცოდა, რომ არც მღვდლებს ჰქონდათ უფლება, შეხებოდნენ რჯულის კიდობანს, რომელიც ამ დიდი საიდუმლოს აჩრდილს წარმოადგენდა; იცოდა,

tonishment and cannot understand how a virgin gave birth to a boy. In this great gift which was bestowed on this world, two donations were hidden: the first implies that the Creator of the world originates from His creation, the virgin who has not known a man is herself surprised at the fruit of her womb; and the second is that a woman becomes the origin of her own origin.

I do not know what I should be surprised at first. At conception without semen, or delivery during which virginity was glorified? It is not surprising that she remained a holy virgin even after delivery, for she gave birth to Him who is the origin of virginity and holiness.

Who can express with what love, and at the same time fear, she took her son close to her breast for she was full of faith, and knew that He is the true God, and at the same time her son. She also knew that she herself was both a mother and a servant. Because of this, as a mother she embraced, caressed and kissed the boy with love, and as a servant dared only to touch the omnipotent God with her holy hands. For she knew that even a priest did not have the right to touch the Ark of the Covenant which was a shade of this great mystery; she knew that the one who carried God's sacred vessel was to be purified first, and if the bronze of the temple of the Old Testament was to be approached with such great chastity, then how great

Că să întunecă mintea omului şi nu poate a le pricépe acéstia, cum poate ca să nască fecioara fiiu? Şi prin venirea unui dar în lume să săvârşeşte taina a doao darurl: că Ziditoriul să naşte din zidirea Sa şi Muma cea neîmpreunată cu bărbat să minunează de rodul pântecelui său şi muiarea să face începătoriului său începătoare.

Şi nu ştiu de ce mă voiu minuna întâi? De zemislirea cea făr' de sămânţă, au căci prin naşterea aceasta mal mult s-au slăvit fecioriia? Şi nu iaste minune de au născut şi au rămas Fecioara curată, că au născut pre Cela ce iaste începutul fecioriei şi întru tot curat.

Cine va putea spune cu ce dragoste şi cu ce frică împreună va fi cuprins pre acest Fiiu al său, că fiind plină de credinţă Îl cunoştea pre acesta a fi Dumnezeu şi-L cunoştea a fi şi Fiiul său; să cunoştea pre sine a fi şi mumă şi slujnică. Drept acéia, ca o mumă cu dragoste Îl cuprindea şi-L săruta şi ca o slujnică, ca pre un Dumnezeu înalt abiia cu preacuratele mânile sale cuteza a-L apipăi. Căci ştiia că nici preoţilor nu era slobod a să atinge de lada legii, caré era ca o umbră înaintea aceştii taine şi ştiia a fi scris ca să se curăţească cei ce purta vasele Domnului. Şi de pohtiia arămurile biséricii atâta curăţie, cu cât mai vârtos pohtéşte Acesta curăţiia, Carele iaste începătoriul şi izvorul curăţiei.

Drept acéia, Preaînţeleapta Fe-

რომ ის, ვინც ატარებდა უფლის წმიდა ჭურჭელს, პირველად თავად უნდა განწმენდილიყო, და თუ ძველი აღთქმის ტაძრის სპილენძს სჭირდებოდა ამხელა სიწმინდით მიდგომა, მითუმეტეს, რამხელა სიწმინდე დასჭირდებოდა სიწმინდის წყაროსა და სათავეს.

ამიტომაც, ყოვლადბრძენი ქალწული შიშითა და სიყვარულით, მრავალი ცრემლით, რომელთაც ღვრიდა თავისი შვილის სიყვარულის გამო, რწყავდა ყოვლადწმიდა ახალშობილი ყვავილის ბუტკოს, თან ხელში აიყვანა, სახვეველებში გაახვია, მკლავებში ჩაიხუტა და თავისი ქალწულებრივი ძუძუებით დაიწყო მისი გამოკვება.

და ის, რაც შემდეგ მოხდა, ნამდვილად აღემატებოდა ყველანაირ კაცობრივ გონებას, რადგან ნათქვამია: „და შეახვია სახვეველითა და მიაწვინა იგი ბაგასა, რამეთუ არა იყო მათი ადგილი სავანესა მას",1 ის, ვინც არის ყოვლადმაღალი, შეახვია ისე, თითქოსდა ყველაზე მდაბალი და მცირე საგანი იყო. როგორ არ შეეკრთები გაკვირვების გამო, რადგან ამ ყრმას, რომელიც მიწვენილია ბაგაში, ჩვენი რწმენის მზერა ზე რომ აღვმართოთ, მას დავინახავთ ზეცაში ღრუბლებიდან ელვათა კრთომას, ჭექასა და ქუხილს რომ წარმოქმნის, დავინახავთ, რომ იგია ის, ვინც განაგებს მზის, მთვარისა და ვარსკვლავების მსვლელობას და მთელი სამყაროს სიმყარესა და წესრიგს მართავს.

ვინ არის ის, ამდენად მცირე და ამავდროულად დიდი, ამდენად მდაბალი და ამავდროულად შემოუსაზღვრელი, რომელიც ბაგაში მიწვენილია და, ამავდროულად, ანგელოზთა ხმებით არის განდიდებული. ვინ შეიძლება იყოს holiness was necessary regarding the spring and source of holiness.

The Virgin full of wisdom with awe and love therefore, shed many tears from love of her son, watered the bud of the holy newborn flower and took him in her arms, wrapped him in swaddling clothes, cuddled him in her arms, and began to feed him with her virgin breast milk.

And what happened then really surpasses any human understanding for it is said: "and wrapped Him in swaddling clothes and laid Him in a manger; because there was no room for them in the inn" [Luke, 2:7]; she wrapped Him who is the highest as if He were the meekest and smallest. How is it possible for me not to recoil with surprise since, If we direct the glance of our faith upwards, we will see this boy who is laid in the manger, we will see Him in the sky, we will see Him who created the flash of lightning, thunder and storms from the clouds in the sky; we will see that it is He who directs the movement of the Sun, the Moon and the stars, and governs the stability and order of the whole universe.

Who is He so small and at the same time so great, so meek and at the same time so boundless, who is He that is lying in a manger and is simultaneously glorified by angels' voices? Who can be so small and meek to be born in a manger, for this place is intended for animals, and not for people; and at the same time who

cloară, cu frică şi cu dragoste, împreună cu multe lacrămi, carele le scotea dragostea cea multă ce avea către Cela ce să născuse dintru dânsa, uda trupul Preasfântului Cocon; şi luându-L cu scutece L-au înfăşat şi cu braţele L-au cuprins şi ţiţe fecioreşti dându-I în gură, cu lapte curat L-au adăptat.

Şi ce s-au mai întâmplat iaste lucru cu adevărat că covârşaşte toată minunea minţii omeneşti. Că zice: „Şi-L puse pre Dânsul în iasle, pentru că nu avea ei loc în casă". Înfăţişând, drept acéia, un lucru prea de jos, cu un lucru prea înalt, cum nu te vei cutremura de minune? Că Pruncul acesta, carele să vârgulégşte în iasle, de ne vom rădica ochii credinţii noastre, Îl vom cunoaşte făcând tunete şi fulgere în nori şi pre cer umbletul stélelor rânduind, soarele şi luna de raze împlându-se şi mişcarea ceriului îndreptând şi toată greimea lumli acest Prunc înfăşat o cârmuiaşte.

Cine iaste Acela aşa mic şi aşa mare, aşa smerit şi aşa înalt, cât în iasle zăcând, în ceriu cu glasuri îngereşti să mărégşte? Că ce iaste mai mic şi mai smerit decât a să naşte în iasle, care loc nu iaste al oamenilor, ci al dobitoacelor? Şi ce iaste mai mare şi mai înalt decât tot întru aceastaş naştere, pământul cu mare lumină a străluci şi mulţimea oştilor cereşti a cânta şi cétele îngerilor a să veseli cântând: „Mărire lui Dumnezeu întru cei de sus"? Şi umplând

მეტად მცირე და მდაბალი, რომ იშვას ვინმე ბაგაში, რადგან ეს ადგილი განკუთვნილია პირუტყვთათვის და არა ადამიანებისათვის; და ამავდროულად, ვინ შეიძლება იყოს მეტად დიდებული და ამაღლებული, რომ ამავე შობისას მთელი დედამიწა აღივსო ანგელოზების დასთა სიხარულის გალობით: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა!" და აღივსო მთელი ცა ამ ტკბილი და მანუგეშებელი ხმებით. სად გაგონილა სამყაროს დასაბამიდან, ან რომელიმე ადამიანის დაბადებისას ეგალობათ ანგელოზებს? ადამიანო, შენი სისუსტის გამო, თუ არ შეგიძლია ირწმუნო, როგორ იშვა ღმერთი დედაკაცისაგან, იცოდე, რომ ის იშვა ქალწულისაგან. და თუ მიგაჩნია დამამცირებლად, რომ ჩვილი იყო უბრალო სახვევებში, შეხედე და განცვიფრდი, როგორი გალობით ადიდეს იგი, რა სიტყვებით ადიდა ის ანგელოზთა დასმა. და თუ საზიზღრად გეჩვენება პირუტყვთა ბაგა, აღმართე შენი მზერა და ზეცაში დაინახავ ახალ ვარსკვლავს, რომელიც მთელ სამყაროში ამოწმებს უფლის შობას. და თუ გწამს ის, რაც არის მდაბიო, ირწმუნე ისიც, რაც აღმატებულია. და თუ ჩაწვდები იმას, რაც თავმდაბლობიდან მოდის, ადიდე ისიც, რაც ზეციურია და ყოვლად მაღალი.

ვინ არ დაინახავს, რომ მასში, ვისშიაც დიდება და სიმდაბლეა გაერთიანებული, ორი ბუნება აქვს, რომელთაგან ერთი ღირსია დიდებისა, ხოლო მეორე სათნოების მიმღებია? ამ ორ ბუნებაზე მეტყველებს ისაია წინასწარმეტყველი: „ყრმა იშვა ჩვენთვის და ძე მოგვეცა ჩვენ". როდესაც იგი ყრმას უწოდებს, გულისხმობს კაცობრივი ბუნების სიმდაბლეს, ხოლო,

can be so great and sublime that on the night of His birth the whole earth filled with the joyful singing of hosts of angels: "Glory to God in the highest!" and the whole of Heaven was full of these sweet and soothing voices. Has anyone heard that since the origin of the world angels sang because of the birth of a man? Man, if, because of your weakness, you doubt that God was born of a woman, that the baby was wrapped in simple swaddling clothes, look and wonder at the singing with which He was glorified, what words were used by the host of angels to dignify Him. And if you think that an animal's manger is distasteful, then lift up your glance and you will see a new star in Heaven which verifies the birth of God to the whole world. If you believe what is small, you should believe what is great as well. And if you comprehend that which comes from meekness, glorify that which is heavenly and the highest.

Who is unable to see that He, in whom glory and meekness are united, has two natures: one of them is worthy of glory and the second is a receiver of virtues. These two natures are meant by Isaiah the Prophet: "A boy was born for us and a Son was given to us". When he calls Him a boy he means the meekness of human nature, and when he calls Him Son he means the highness of His divinity.

He who is boundless was born for us; that is why he was born from

văzduhul de glasuri dulci şi mângâioase, când, de la începutul lumii, s-au mai auzit, la naşterea vreunui om, glasuri şi cântări îngereşti? De nu poţi créde, omule, cu slăbiciunea ta, cum că s-au născut Dumnezeu din muiare, cunoaşte că s-au născut din fecioară. De-ţi pare lucru prost a fi scutecele acélia întru carele iaste înfăşat, minunează-te de îngerii şi de mulţimea oştilor lor cereşti, cu ce cântări Îl măresc. Şi de te scârbeşti de iasle, rădică-ţi ochii puţinel şi vel vedea pre ceriu stea noao, caré mărturiseşte lumii naşterea Domnului. Şi de vréme ce crezi altele mai mici, créde şi céle minunate. Şi de te pricepeşti de céle ce sânt ale smereniei, cinstéşte céle cereşti şi înalte.

Cine, drept acéia, întru înălţimea măririi aceştiia fiind împreunată cu atâta smerenie, nu va cunoaşte a fi doao firi, dintru cari una iaste vrednicie măririi şi alta priiminţa bunătăţii; carele amândoao le arată prorocul Isaia, zicând: „Prunc S-au născut noao şi Fiiu S-au dat noao". Numindu-L Prunc, însemnează smereniia omenirii şi numindu-L Fiiu dat, arată înălţimea măririi. Că S-au născut noao, Cel ce Luiş era; dat iaste, drept acéia, din dumnezeire şi născut din fecioară.

Născut iaste Cela ce simte apusul; dat iaste Cela ce n-are început; născut iaste Cel ce iaste mai tânăr decât mulţi; dat iaste decât carele nu laste nici Părintele mai vechiu; născut iaste Cel ce va să moară; dat iaste Ace-

როდესაც ძეს უწოდებს, გულისხმობს ღვთაებრიობის სიმაღლეს.

ჩვენთვის იშვა ის, ვინც დაუსაბამოა, ამიტომაც იშვა მამა ღმერთისაგან, ქალწულისაგან იშვა ის, ვინც წვდება სამყაროს კიდეებს; მოგვეცა ის, ვინც დაუსაბამოა; იშვა ის, ვინც სხვაზე ბევრად ახალგაზრდაა; მოგვეცა ის, ვინც ყოველ მშობელზე უზენაესია; იშვა ის, ვინც მოკვდება; მოგვეცა ის, რომლისაგანაც ცხოვრება იშვება, და ასე შემდეგ; მოგვეცა ის, ვინც არის დაუსაბამო და იშვა ისიც, ვინც მანამდე არ არსებობდა. ერთი ზეობს, ხოლო მეორე თავს იმდაბლებს. თავად ზეობს და ჩვენ, მის მორწმუნეებს, გვიმზადებს სამკვიდროს; და არავინ იფიქროს, რომ განკაცებით რამენაირად დამცირდა მისი ღვთაებრივობის სიდიდე. იგი არ იშვა ანგელოზებისათვის, რადგან მათ, ვინც მადლში მყოფობს, არ სჭირდება ცხონება, მხოლოდ დაცემულებს აღარ შეეძლოთ გამართლება და ამიტომაც ჩვენ მოგვეცა და ჩვენთვის იშვა ძე ღვთისა.

მაშინ როცა დასნი ანგელოზისანი გალობით ადიდებენ უფალს, მით უმეტეს, ჩვენ, ადამიანებს, გვმართებს მისი ქება და მადლობის შეწირვა იმისათვის, რომ შეგვარიგა ჩვენ მამა-ღმერთთან. მთელ ქვეყნიერებაზე გადმოიღვარა უდიდესი სიხარული, გვიხსნა ბოროტისაგან, გაგვიხსნა სასუფევლის კარნი და სხვა უთვალავი სიკეთისათვის, რომელიც მოგვანიჭა და გვანიჭებს ყოველთვის, იმ ყველაფრისათვის, სულიერი სიხარულით, ქებით, მადლიერებითა და დიდებით ვთქვათ: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა!"

და თაყვანი ვცეთ მის შობას და ფილოსოფოსებთან ერთად სიყვა-

God the Father, from the Virgin was born He who surpasses the edges of the universe; we are given Him who is boundless; for us was born He who is much younger than others; we are given Him who is more superior than any parent; He was born who will die; we are given Him from whom life originates, and so on; we are given Him who is boundless, and for us was born He who had not existed before. One reigns and the other abases Himself. He reigns Himself and prepares a legacy for us believers in Him; and no one should think that the incarnation somehow lessened the greatness of His divinity. He was not born for angels, since those who live in grace do not need salvation, only those buried in sin could not be justified, and therefore we were given the Son of God and for us was He born.

And when hosts of angels, singing, glorify the Lord, we, the people, should even more utter praise and thank Him since He reconciled us with God the Father; since the greatest joy inundated the whole world, since He saved us from evil, opened the gates of Heaven and for numberless good deeds has always bestowed and bestows, for everything else we should say with spiritual joy, praise, gratitude and grace: "Glory to God in the highest!"

And let us venerate His birth, and together with philosophers offer Him with awe and reverence the gift of virtue, gold, incense and myrrh.

la dintru carele viaţa să naşte şi aşa, Cel ce era, dat iaste şi Cel ce nu era S-au născut. Acela stăpânéşte, iar Acesta să smereşte. Luiş stăpânéşte şi noao, celor credîncioşi, ne gătéşte moştenire; şi nimeni să nu socoteascâ că, luând trup, s-au micşorat ceva din mărirea cea dumnezeiască. Nu S-au născut îngerilor, căci acel ce au rămas în dreptate nu le trebuia mântuire şi cei ce căzuse nu putea ca să se mântuiască. Noao iaste, drept acéia, dat Domnul acesta şi născut.

Şi de vreme ce îngerii îl măresc pre Dânsul, cu cântări, neîntorcându-i pre dânşii de la răutate, nici cétele lor să le mai slăvească, dară noi, cu cât mai vârtos să cuvine să-L mărim şi să-l mulţemim pentru véstia cea bună a împăcăciunii ce ne-au adus de la Dumnezeu Tatăl pentru bucuriia cea mare ce au vărsat peste tot pământul, pentru mântuirea noastră din mâna vrăjmaşului, pentru deşchiderea uşilor raiului şi pentru multele şi nenumăratele faceri de bine ce ne-au făcut şi ne face totdeauna, pentru carele trebuiaşte, cu bucurie sufletească şi cu laude de mulţemiri şi de slavoslovie să-l zicem: Slavă Ţie, Dumnezeule, Celui din nălţime.

Şi să ne închinăm naşterii Lui, aducându-l cu dragoste, cu frică şi cu multă cucerie, împreună cu filozofii şi daruri de bunătăţi: aur, tămâe şi zmirnă; în locul aurului să-l aducem credinţă dreaptă, ca unui Împărat ce iaste al ceriului şi al pământului şi a

რულით, შიშითა და ღირსებით მივართვათ მას სათნოების ძღვენი: ოქრო, გუნდრუკი და მური. ხოლო ოქროს ნაცვლად, როგორც ზეცისა, ქვეყნისა და ქვესკნელთა მეუფეს, მივართვათ ჭეშმარიტი სარწმუნოება; გუნდრუკის ნაცვლად, როგორც მარადიულ ღმერთს, მივართვათ სიყვარული; ხოლო მურის ნაცვლად, როგორც სამყაროს იმედს, მივართვათ ჩვენი კეთილი სასოება.

და ასეთი ძღვენის მირთმევით ჩვენ ვიქნებით უფალი იესო ქრისტეს შობის ნამდვილი თაყვანისმცემლები და მედღესასწაულენი, რომელსაც, მიუხედავად იმისა, რომ ვართ ულირსნი, ვევედრებით, როგორც მრავალმოწყალეს, გვიბოძოს მისი უსრულესი წყალობა; და როგორც მოწყალება ქნა და მისი განუსაზღვრელი სიმდაბლით დაამხო ამპარტავანი ლუციფერი, ასევე დაამხოს ჩვენი ყოვლადბრწყინვალე უდიდებულესობისა და ქრისტესმოყვარე მთავრის, იო კონსტანტინ ვოევოდას ხილული და უხილავი მტრები. და, როგორც მაცხოვარმა თავისი შობით განაახლა მთელი სამყარო და ადამიანთა სიცოცხლე, ასევე განაახლოს მისი უდიდებულესობის ცხოვრების წლები, რათა ღვთისათვის სათნოდ და მრავალჟამიერ აღნიშნავდეს ამ ნათელ დღესასწაულს ბედნიერებით, სრული ჯანმრთელობით, მშვიდობითა და კეთილდღეობით. და აღირსოს ღმერთმა ჩვენს მთავარს, რომ ხანდაზმულობამდის თავის მაღალ ტახტზე ბატონობდეს და სიკეთით მართავდეს მისთვის ჩაბარებული ერი და სამწყსო, მის ღვთივკურთხეულ და განათლებულ ოჯახთან ერთად, მის განათლებულ ქალბატონთან, მის ყლორტე-

And instead of gold let us offer Him true faith as to the sovereign of Heaven, of the world and of the underworld; instead of incense let us offer Him our love as to the eternal Lord; and instead of myrrh let us offer Him our generous faith as to the hope of the world,.

And offering Him such gifts, we will be real worshippers and celebrators who, in spite of our being worthless, beseech Him who is plenteous in mercy, to send us His boundless goodness; and as He took mercy and defeated the arrogant Lucifer with his undefined malice, let him similarly destroy the visible and invisible enemies of our most glorious highness and faithful Christian Io Constantine Voivode. And as our Saviour renewed the whole universe and men's lives thanks to His birth, let Him likewise revitalize the years of life of his highness so that he for many years should celebrate this holy feast full of happiness; healthy, in peace and happiness to please God. And let our Lord grant him to occupy his high throne until old age. and rule the nation and the flock trusted to him, together with his divinely blessed and learned family, with his enlightened lady, his offspring – sons and daughters—together with all the high-minded nobility who are here, and those who are not here now, together with the whole of Christendom and the country, with the assistance and blessing of the holy priesthood, metro-

tuturor adâncurilor; în locul tămâei să-l aducem dragoste curată, ca unui Dumnezeu vécinic; şi în loc de zmirnă să-l aducem nădéjdia cea bună, că El laste toată nădéjdia lumil.

Şi aşa, cu acest mijloc făcând, vom fi adevăraţi prăznuitori şi închinători naşterii Domnului Hristos, Căruia ne rugăm ca unui mult îndurătoriu, măcar că sântem şi nevrédnici, să arate bunătatea Lui cea desăvârşit; şi precum S-au milostivit de au surpat cu smereniia Lui cea de margine, pre mândrul acela Luţifer, să surpe şi pre toţi vrăjmaşii cei văzuţi şi nevăzuţi a prealuminatului, înălţatului şi iubitoriului de Hristos domnului nostru Io Costantin voevod.

Şi precum au înoit cu naşterea Sfinţiei-Sale toată lumea şi viaţa omenească, aşa să înoiască şi anii vieţii măriei-sale, ca să poată prăznui în mulţi ani luminat şi pe plăcérea lui Dumnezeu acest luminat praznic cu fericită şi întreaga sănătate13, cu lină pace şi cu viaţă norocită şi să-l învrednicească Dumnezeu întru adânci bătrâneţe, să stăpânească întru înălţat scaunul măriei-sale şi să oblăduiască cu blândeţe turma şi norodul ce i s-au încredinţat, împreună cu toată luminata şi de Dumnezeu blagoslovita casa măriei-sale, cu luminata doamnă, cu luminatele odrasle, coconi şi cocoane ale măriei-sale şi cu toată cinstea14 şi blagorodnica boerime, cu cei mari şi cu cei mici, cu cei ce sunt de faţă şi cu cei ce lipsesc, cu toată creştinătatea

ბთან – ვაჟებთან და ქალიშვილებთან ერთად, მთელ კეთილშობილ თავად-აზნაურებთან ერთად, რომლებიც აქ არიან და ისინიც, ვინც ახლა აქ არ არიან, მთელ საქრისტიანოსთან და ქვეყანასთან ერთად, მეოხებითა და კურთხევით ყოვლადუსამღვდელოესთა მიტროპოლიტთა, ქრისტესმოყვარე ეპისკოპოსთა, მეოხებითა ღირსთა იღუმენთა, პატიოსანთა მღვდელთა და ყოველთა დასთა ეკლესიისათა. ერთითა პირითა და ერთითა გულითა, სულიერი სიხარულით ანგელოზებთან ერთად ვთქვათ: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა, ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნოება!“ ამინ!

politans, kindly Christian bishops, through the supplications of reverend abbots and abbesses, of honest priests and all the hosts of Church, with a common mouth and common heart, in spiritual joy together with the angels let us say: "Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men!" Amen!

şi cu toată ţara, cu blagoslovenlia preasfinţilor mitropoliţi şi a iubitorilor de Hristos episcopi, cu rugăciunile cuvioşilor egumeni şi a cuciarnicilor preoţi şi a tot cinul bisericesc, ca cu o gură şi cu o inimă, cu bucurie sufletească să zicem împreună cu îngerii: Slavă lui Dumnezeu, Celui din nălţime şi pre pământ pace, întru oameni bunăvoire.

სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ

მოკლე სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ ამჟამად ამ სახით დაბეჭდილი მისი ბრწყინვალების, მთავარ კონსტანტინე ბრინკოვეანუ ბასარაბ ვოევოდას, სიცოცხლეში, კეთილშობილი და პატიოსანი, ყოფილი მეჭურჭლეთუხუცესის, შერბან კანტაკუზინოს შემოწირულობითა და მისი ყოვლადუსამღვდელოესობის, მიტროპოლიტი თეოდოსისა და ღვთისმოყვარე რიმნიკუს ეპისკოპოსის, მეუფე ანთიმოზის, ლოცვა-კურთხევით ქრისტეს შობიდან 1705 წელს.

სინანულის შესახებ მოკლე გადმოცემა და სულისთვის სასარგებლო სწავლება

მრავალ და უთვალავ წყალობათაგან, რომლებიც გვიბოძა ყოველად ბრძენმა და სულთა მკურნალმა მაცხოვარმა იესო ქრისტემ ღმერთმა ჩვენმა, ერთ-ერთი არის სინანულის საიდუმლოც. გვიბოძა იმისთვის, რომ მოვწყდეთ ადამიანის სულის მტრის, ეშმაკის ბოროტების ყველა სათავეს. და რომ ამ სინანულის მეშვეობით ცოდვის შემდეგ, ისევ გავხდეთ უცოდველი და თავისუფალი მარადიული ტანჯვისაგან.

ხოლო მე ვფიქრობ იმ მიზეზებზე, რომლების გამოც ჩვენ ქრისტიანები მივემხრეთ ხორციელ ვნებებს, გავხდით ცოდვისა და ეშმაკის მონები, მყრალი ჭურჭლები და ჭეშმარიტად მარადიული ტანჯვათა ღირსები. ამავდროულად, იმდენად შეგვიპყრო ბოროტებამ და ცოდვამ, რომ მივბაძეთ პირუტყვებს და სრულად მივემსგავსეთ მათ, იმდენად რომ ბოროტება სიკეთედ მიგვაჩნია. და თუ რომელიმე დღე

A Brief Teaching on the Mystery of Repentance

This brief teaching on repentance was printed in the given form in 1795, in the life of His Highness Prince Constantin Brâncoveanu Basarab Voivoda, thanks to donations from the noble and honest former royal treasurer Sherban Cantacuzino, and the prayers and blessings of His Eminence, Metropolitan Theodosius, and the devout Bishop of Ramnic, His Grace Anthim.

A brief treatise on repentance and instruction beneficial to the soul

Among those countless graces which the all-wise healer of souls our Saviour Jesus Christ our Lord bestowed on us, one is the mystery of repentance. He bestowed it on us so that we might rid ourselves of all the sources of evil, the enemy of man's soul, the Devil. And, having sinned, to be able to return to innocence, and to free ourselves from perpetual tortures by means of repentance.

But I am thinking about those reasons through which we Christians favoured bodily passions, turned into servants of sin and the Devil, became reeking vessels, and deserve eternal tortures. At the same time evil and sin gained such a strong hold of us that we imitate animals and so completely resemble them that we mistake evil for goodness. And If a day passes without sinning, we think that something important has escaped us. We like to live according to the promptings of our enemy the

Învăţătură pre scurt pentru taina pocăinţii

Acum într-acesta chip tocmită şi tipărită în zilele prealuminatului domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voevod, cu chieltuiala cinstitului de bun neam a lui Şerban Cantacuzino bâv vel păharnic şi cu blagosloveniia preasfinţitului mitropolit chir Theodosie, de iubitoriul de Dumnezeu chir Anthim, episcopul Râmnicului, la anul de la Hristos 1705.

Pentru pocăinţă în scurt şi învăţătură de folos

[De vreme ce] între célélalte multe şi nenumărate daruri care ne-au dăruit Preaînţeleptul Tămăduitoriu şi Mântuitoriul nostru, Dumnezeu, ne-au dăruit şi taina pocăinţei pentru ca să dezrădăcinăm cu dânsa toate vicleşugurile vrăjmaşului nostru celui sufletesc, diavolului, dându-ne putére ca un iubitoriu de oameni ca prin mijlocul aceştii pocăinţe să ne facem iară, după păcat, nepăcătoşi ca şi mai nainte, slobozi de veşnica muncă.

Însă eu, puind la socotealâ pricina cu care noi, creştinii, ne-am abătut atâta de mult la patimile céle trupeşti şi ne-am făcut robi păcatului şi diavolului şi vase împuţite, adevărat vrédnice véşnicilor munci şi atâta ne-au stăpânit răutatea şi păcatul, şi am venit la dobîtocle şi la desăvârşită nesimţire, cât socotim răutatea

ისე გაივლის, რომ ცოდვას არ ჩავიდენთ, გვგონია, რომ ამის გამო მნიშვნელოვანი რამ დაგვაკლდა. ჩვენ გვიყვარს, ვიცხოვროთ ჩვენი მტრის – ეშმაკის კარნახით, ვიდრე ყოვლის მპყრობელისა და ყოველთა სიკეთეთა გამგებლის – ღვთის ნებით. მივდივარ დასკვნამდე, რომ ამ ყველაფრის მიზეზი არის გაუნათლებლობა და უვიცობა, რადგან არ გვიყვარს კითხვა და განათლება, არც ჩვენი მოძღვრებისა და მასწავლებლების მოსმენა გვიყვარს, რომლებიც ღვთის სიტყვას, ღვთის მცნებებს, რწმენასა და ცხონების გზას გვასწავლიან. ადამიანი, რომელსაც არ ნაუკითხავს წმინდა წერილი, სხვა საეკლესიო წიგნები, წმინდა კანონები და კითხვა თუ არ ისწავლის სხვებისგან, რომლებსაც აქვთ ამის ცოდნა, ემსგავსება პირუტყვს – საქონელს, რომელმაც არ იცის, რას აკეთებს, რადგან არა აქვს გონება. ემსგავსება ბრმას, რადგან როგორც ბრმა ვერ ხედავს მზის სინათლეს და არ იცის, სად მიემართება და რა ელის მას წინ, ამიტომ ხშირად ვარდება ორმოებში და უფსკრულებში და ასე იღუპება, ზუსტად ასეა ადამიანის გონებაც, რომელსაც არა აქვს მართალი სიტყვის, ანუ ჭეშმარიტი ნათელის ცოდნა. ასეთი ბრმა ვერ გრძნობს და ვერ იგებს ვერაფერს, კარგავს ღვთაებრივ და პირმეტყველ კეთილშობილებას და საკუთარი თავის მართვის თავისუფლებას და ხდება პირუტყვი, ვნებების მონა.

მაშასადამე, ამ სამარცხვინო გაუნათლებლობის გამო ღვთის შიშისა და ადამიანთა სირცხვილის გარეშე ჩავდივართ მაგდენ ბოროტებასა და მომაკვდინებელ ცოდვას: მთელი დღეები ვლოთობთ, ვჩხუბობთ დუქნებში, ვმრუშობთ და ყველა-

Devil, and not according to the will of almighty God, the ruler of all that is good. It drives me to the conclusion that the reasons for all this are a lack of education and ignorance, for we do not like reading and learning, we do not like to listen to our preceptors and teachers who teach us the word of God, God's commandments, and the faith, and show us the path to salvation. A man, who has not read the Holy Scripture, or other ecclesiastical books, or the holy laws, and if he does not learn from others who do have such knowledge, he resembles animals and beasts who do not know what they do because they have no mind. He resembles a blind man who cannot see the sunlight and does not know where he is going, and what awaits him ahead, and therefore often falls into ditches and abysses, and perishes; the mind of a man who has no knowledge of the true word, i.e. the true light, is just like this. Such a blind person does not feel or understand anything, but loses divine and eloquent nobility as well as the freedom to rule his own self, and becomes a beast, a slave of his passions.

Because of this shameful ignorance, therefore, we have no fear of God, and are not ashamed before men, and commit evil and mortal sins: we drink hard all day, fight in the inns, fornicate, and perform all kinds of injustice. We hurt people, tell lies, make false oaths, commit perjury, do not refrain from blasphemy, commit murder, defame and

pentru bunătate; ; și de va trece zi și nu vom păcătui, ne pare că ne osândim și iubim să slujim cu nevoință vrăjmașului nostru diavolului decât Ziditoriului și Făcătoriului de bine și Chivernisitoriului nostru Dumnezeu, nu aflu altă pricină decât numai neînvățătura și neslovenirea pentru că nu iubim să cetim și să învățăm carte, nici să auzim măcar pe dascălii cari ne învață cuvântul lui Dumnezeu, dumnezeiești le Lui porunci, credința și calea mântuinții noastre. Că omul carele nu știe carte ca să citească Sfânta Scriptură și cărțile bisericii noastre și sfintele pravile, au de nu se va învăța de la alții care le știu, să asamănă cu dobitoacele céle necuvântătéțe carele nu știu ce fac, de vréme ce n-au minte, să asamănă orbilor, pentru că precum orbul nevăzând lumina soarelui nu știe unde mérge, nici ce iaste înaintea lui, ce de multe ori în gropi și în surpături căzând, să omoară; într-acesta chip și mintea omului neavând învățătură și dăscălie a cuvântului celui direpț, care îi iaste lumina, iaste orb și nu simte ce pricépe, piiarde cuvântăreasca lui blagorodnie și stăpânirea și să face rob necuvântătéțelor patimi.

Deci, pentru rușinata aceasta neînvățătură facem atâtea și marl răutăți și păcate de moarte, fără frica lui Dumnezeu și rușinea omenească: toată zioa béți, borâți înlăuntru în cârclume, porniți la curvii și la prea-

ნაირ უსამართლობას ჩავდივართ. ადამიანებს ვაყენებთ ტკივილებს, ვცრუობთ, ვდებთ ცრუ ფიცს, ცრუ მოწმობებს ვიყენებთ, ვამბობთ გმობის სიტყვებს, ჩავდივართ მკვლელობებს, ცილისწამებებს, ვართ შურიანები, მტრულად განწყობილი და სხვათა მდევნელი და სხვა უთვალავ ცოდვას ჩავდივართ. ეს ყველაფერი სასიკვდილოდ აავადმყოფებს ჩვენს საცოდავ სულს.

და თუ უცოდინარი და საცოდავი ადამიანი სინანულისა და აღსარების გარეშე გარდაიცვლება, მისი სული ეშმაკის ხელში ანუ მარადიულ ცეცხლში და უკუნით სიბნელეში ვარდება, სადაც დაუძინებელი მატლი, კბილთა ღრჭენა და სადაც ის მოკლებულია ღვთის დიდებას, ანგელოზთა სიხარულს, სამოთხის მშვენიერებას, წმინდანთა ნეტარებას და მარადიულ ცხოვრებას.

ჰოი, ქრისტიანენო, ჰოი, მამანო და ძმანო, როდემდე ვიყოთ ბოროტებასა და ცოდვაში, როდემდე უნდა გვეძინოს მცონარებისა და სიზარმაცის სარეცელში? როდემდე უნდა ვიყოთ სიკვდილის მომტან მძიმე ძილში? და ამ ყველაფერს რის გულისთვის ჩავდივართ? იმისთვის, რომ მივიღოთ დასათრობად მცირეოდენი ღვინო; იმისთვის, რომ მყრალი მრუშობის მწარე სიტკბო მივიღოთ; ფული, რომელიც მიწის ნაცარია; ამას ჩავდივართ ამპარტავნების გამო, ამაოებისათვის, ამა სოფლის დიდებისათვის, სადაც ყველანაირი უწმინდურობაა, და ამით ჩვენს ზეციურ შემქმნელსა და მამა ღმერთს მტრად ვიხდით და ჩვენივე ნებით გადავდივართ ღვთისა და ჩვენი მტრის – ეშმაკის მხარეს, რათა მან უმოწყალოდ და მარადიულად გვტანჯოს. როდემდე არ დავდგებით საღ აზროვნებაზე,

envy others, are at enmity with others and persecute them, and commit many other sins. And it makes our wretched souls mortally ill.

And if an Ignorant and pitiful person dies without repentance and confession, his soul will get into the Devil's hands, i.e. fall into eternal fire and pitch-darkness, where there is a relentless worm, the gnashing of teeth, and where this person will lack the grace of the Lord, the joy of angels, the splendour of Eden, the bliss of the saints and eternal life.

O you Christians, O you fathers and brothers, how long shall we live in evil and sin, how long shall we sleep in the bed of sloth and laziness? How long shall we sleep a death-bearing sleep? And why are we doing it? Just in order to get some wine and get drunk; just in order to enjoy the bitter sweetness of filthy lust; just in order to get money which is ashes of the earth; we do it all on account of arrogance, on account of vanity, on account of the glory of this world where there are all kinds of evil, and thus we make our heavenly creator and father God our enemy, and by our own will side with the enemy of God, and of us, namely with the Devil so that he mercilessly and eternally tortures us. How long shall we reject common sense without asking for goodness? How long shall we abstain from curing the passions of our souls? How long shall we refuse to hate sin and love goodness? Why are we so ungrateful to our benefactor, to our Saviour?

curvii de multe féliurl, la nedireptăți, la răniri, la cuvinte mincinoase, la jurăminte strâmbe la mărturii mincinoase şi la hule, la ucideri, la clevete7 , la zavistii, la vrăjbi şi goniri şi la altele nenumărate, cu carele bolnăvéşte ticălosul nostru suflet boală de moarte.

Şi de să va întâmpla şi va muri ticălosul şi nepriceputul om neispoveduit şi nepocăit, mérge în focul cel vécinic, întru întunérecul cel den afară, în vliarmele cel neadormit, în scrâşnirea dinţilor, în mâna diavolului şi să lipseşte de slava lui Dumnezeu, de bucuria îngerilor, den frumuseţéle raiului, den desfătarea sfinţilor, den fericita viaţă.

O, creştinilor, o, părinţilor şi fraţilor, până când în răutate şi în păcat? Până când dormim în patul leneviril, somnul cel greu şi purtătoriu de moarte a păcatului? Pentru ce pentru puţinel vin al beţiii, pentru o dulceaţă amară a unii împuţite curvii, pentru bani care sânt pământ, pentru măririle lumii, carele sânt toate necinsti, pentru mândrii şi deşertăciuni, facem pre Ziditoriul şi Părintele nostru Dumnezeu vrăjmaş şi ne dăm pre noi de voie vrăjmaşului lui Dumnezeu şi al nostru, diavolului, ca să ne muncească fără de milă? Până când nu ne venim în socoteala noastră? Până când nu cercăm folosul nostru? Până când nu ne pocăim? Până când nu ne tămăduim patimile sufletului nostru? Până când nu

როდემდე არ უნდა ვითხოვოთ სიკეთე? როდემდე არ უნდა მოვინანიოთ? როდემდე არ უნდა ვუმკურნალოთ ჩვენი სულის ვნებებს? როდემდე უნდა ვამბობდეთ უარს ცოდვის შეძულებაზე და სიკეთის შეყვარებაზე? რატომ ვართ ჩვენი კეთილის მყოფელი მაცხოვრის მიმართ ასეთი უმადურნი?

ვეველდრები ღმერთს და თქვენც მოგმართავთ მე, რომელიც მთელ მსოფლიოში არსებულ ადამიანებზე მეტად ცოდვილი ვარ, ყველამ ჩემთან ერთად მოვინანიოთ ჩვენი ბოროტებები, ვიტიროთ ოხვრითა და მწარე ცრემლებით და კაცთმოყვარე ღმერთს მივმართოთ მებაჟის სიტყვებით: „ღმერთო, შემიწყალე მე ცოდვილი", ასევე მივმართოთ უძღები შვილის სიტყვებით: „მამაო, შევცოდე ზეცასა და შენს წინაშე".

ხოლო ჩვენი ზეციერი მამა დაინახავს რა ჩვენს ნამდვილ სინანულსა და ცრემლებს, როგორც მოწყალე და მრავალმომთმენი ღმერთი, ჭეშმარიტად შეგვინდობს ჩვენს ცოდვებს. მაშასადამე, თუ სინანული არ იქნება ისეთი, როგორიც საჭიროა, იგი ადამიანს არაფერში არგებს. ამიტომ მოკლედ აგიხსნით სინანულის გზას.

ჩემი სიტყვა იყოფა ორ ნაწილად: პირველ ნაწილში ნათქვამია, რა უნდა გააკეთოს მონანულმა ადამიანმა, რომ ღვთისაგან მიიღოს შენდობა; ხოლო მეორე ნაწილში ახსნილია მოძღვრება, თუ როგორ უნდა ჩაიბაროს მოძღვარმა აღსარება და როგორ უნდა დააყენოს მონანული ადამიანი გამოსწორების გზაზე.

ნაწილი პირველი

სინანულისთვის. რა არის სინანული, რა საშუალებით მოიპოვება და როგორ უნდა განხორციელდეს.

I beseech God and I address you, I who am the most sinful person in the whole world, let us all of us, together with me, repent our evil deeds, let us cry with bitter tears, let us groan, and let us address our Lord who loves humans with the publican's words "God be merciful to me a sinner" [Luke, 18:13] and let us repeat the words of the prodigal son: "Father, I have sinned against heaven and before thee" [Luke, 15:18].

And our heavenly father when He sees our true repentance and tears will truly forgive us our sins as the merciful and long-suffering God. If repentance is not such as it should be therefore, it will bring no good to man. So, I will explain briefly what the path to repentance means.

My discusslon is divided into two parts: in the first part you will learn what a person who repents should do to receive forgiveness from God; and in the second part I will explain how a priest should hear confessions and show the penitent the path to redemption.

Part One

On repentance; what repentance is, how repentance is reached, and how it can be carried out.

True repentance is achieved through three steps. The first is contrition of heart, the second the confession of sins, i.e. the admission of sins to a spiritual guide, and the third carrying out the canon of repentance. These three steps should be taken by the man who desires to

urâm păcatul şi să iubim bunătatea? Pentru ce atâta de nemulţămitori sântem către Mântuitoriul şi Făcătoriul nostru de bine?

Rogu-mă, dar, şi pohtesc dragostea voastră, eu, cel mai păcătos decât toată lumea, toţi împreună cu mine să ne pocăim de răutăţile noastre, să plângem cu suspinuri şi cu lacrămi fierbinţi către iubitoriu de oameni Dumnezeu, să zicem către Dânsul cu glasul vameşului: Dumnezeule, fii-mi mie milostiv, păcătosului! Aşijderea şi ispovedaniia preacurvariului: Părinte, am greşit în ceriu şi înaintea Ta!

Şi adevărat, Părintele nostru cel ceresc, văzând a noastră adevărată pocăinţă şi lacrămile noastre, ca un milostiv şi îndurătoriu va erta păcatele noastre. Deci de vréme şi pocăinţa de nu se va face cum să cade, nu folosêşte omului. Pentru aceasta, voi să zic în scurt mijlocul pocăinţii.

Şi să împarte cuvântul mieu în doao părţi: o parte cuprinde în sine câte se cuvin a face cel ce să pocăiaşte, pentru ca să afle ertăciune de la Dumnezău, iară céialaltă, în ce chip să cade duhovnicul să facă ispovedaniia şi îndreptarea.

Pentru pocăinţă. Ce lucru iaste şi cu ce mijloc să câştigă

şi cum să să facă partea cea dentâi

Pocălnţa cea adevărată de trel părţi are fiinţa ei. Întâi den înfrângerea

ჭეშმარიტი სინანული სამი ნაბიჯით მიიღწევა. პირველი – ეს არის გულის შემუსვრა, მეორე– ცოდვების აღიარება, ანუ აღსარება სულიერ მოძღვართან და მესამე– სინანულის კანონის შესრულება. ამ სამ რამეს უნდა ასრულებდეს ადამიანი, ვისაც სულის ცხოვნება სურს. პირველად, მოკლედ ვიტყვით, თუ რას ნიშნავს გულის შემუსვრა, რადგან სინანულის გზა ამითი იწყება.

ვისაც მთელი გულით სურს, რომ ღმერთს დაუბრუნდეს და როგორც უძღები შვილი მამის სახლში შევიდეს, იცოდეს, რომ პირველი კარი, რომელშიც უნდა შევიდეს, არის გულის შემუსვრა, რაც დიდ მსხვერპლს წარმოადგენს ღვთის წინაშე: „გული შემუსვრილი და დამდაბლებული ღმერთმა არა შეურაცხყოს“.

გულის შემუსვრა ასევე იყოფა ორ ნაწილად: პირველი – არის სინანული და წარსულ ცოდვებთან სრული განშორება და მეორე – არის მტკიცე გადაწყვეტილება და ჭეშმარიტი პასუხისმგებლობა იმის თაობაზე, რომ დანარჩენი ცხოვრების განმავლობაში აღარ ჩავიდენთ ცოდვებს.

მაშასადამე, პირველი, რაც უნდა გააკეთოთ, თუ ჭეშმარიტი სინანული გაგაჩნიათ, მთელი სულით უნდა შეიძულოთ და შეიზიზღოთ თქვენი ცოდვები; ეს უნდა გააკეთოთ უღრმესი შინაგანი გულისტკივილითა და მწუხარებით: პირველი – უნდა იცოდე, რომ ცოდვით დაიმკვიდრებ მარადიულ ტანჯვას და დაკარგავ ცათა სასუფეველს; მეორე– უნდა იცოდე, რომ საძულველი ცოდვით მწუხარება და ტკივილი მიაყენე ყოვლად კეთილ ღმერთს. რამდენადაც გვმართებს ყველაფერზე მეტად, რაც არის ამ სამყაროში, save his soul. At the beginning I will tell you in a few words what contrition of heart means, since the path of repentance begins there.

He who desires with all his heart to return to God and enter his father's house like a prodigal son should know that the first door he has to pass through is contrition of heart, which is a great sacrifice made to God: "a broken and contrite heart, O God, thou wilt not despise" [Ps. 51:17].

There are two parts to contrition of heart: the first implies repentance and the complete distancing from past sins; the second implies a firm resolution and true responsibility that we will never sin again in our life.

The first thing you should do therefore if you truly repent is to hate and despise your sins with all your soul; you should do it with the deepest inner heart-searching and grief: first, you should know that sins bring you perpetual tortures, and that you will lose the kingdom of heaven; secondly, you should know that because of hateful sins you cause grief and pain to the kindest God. For it is our duty to love and venerate the Lord on High more than anything else in this world. We should especially feel pain and worry when we sin before Him and thus lose closeness to Him. We, pitiful people, should shed bitter tears and cry because we have lost the grace of God; we should cry even more bitterly than if we had lost the most expensive thing we possessed, inemii. A doao den ispovedaniia păcatelor la părintele cel duhovnicesc. Şi a treia facerea canonului, carele acéste trei să cade să le păzească cu datorie acela ce va vrea şi pohtéşte mântuinţa sufletului lui.

Şi întâi, zicem cu puţine cuvinte ce lucru iaste înfrângerea inimii, de vréme ce acéia iaste întâi la rânduială.

Cine pohtéşte a să întoarce den toată inima lui cătră Dumnezeu şi pohteşte să între ca fiiul cel preacurvariiu în casa cea părinţească, să ştie că uşa cea dentâi pren care va să treacă iaste aceasta: înfrângerea inimii, care iaste jirtvă priimită ce am putea aduce înaintea lui Dumnezeu. „Inimă înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va defăima".

Această înfrângere se împarte în doao: una iaste pocăinţa şi părăsirea desăvârşit păcatelor celor trecute şi alta, o socoteală temeinică şi răspuns adevărat să nu mai fac de-acii păcat în rămăşiţa vieţii tale.

Întâi dar, acéia ce ţi se cade să faci, de te-ai pocăit cu adevărat iaste să urăşti din tot sufletul şi să te scârbeşti de păcatele tale, cu duriare şi cu întristare nespusă a inimii tale. Întâi că cu păcatul vei să moşteneşti vécinica muncă şi să pierzi împărăţiia ceriului. Şi a doao, mai vârtos, că cu scârbiclosul păcat ai scârbit şi ai amărât pre cel prea bun Dumnezău. Că precum iaste şi să cade să iubim şi să cinstim pre Dumnezău mai mult decât toate zidirile, aşa iaste direpт

გვიყვარდეს და თაყვანს ვცემდეთ მაღალ ღმერთს. მით უმეტეს, უნდა გვტკიოდეს და ვწუხდეთ, როდესაც ვცოდავთ მის წინაშე და ამით ვკარგავთ მის სიახლოვეს. ჩვენ, საცოდავები, მთელი სიმწრითა და ცრემლებით უნდა დავსტიროდეთ ღვთის მადლის დაკარგვას უფრო მეტად, ვიდრე რომ დაგვეკარგა რამე უძვირფასესი ნივთი, რადგან, რაც მეტია დანაკარგი, მით უფრო მეტია მწუხარებაც. ამიტომაც გამოუთქმელი სიძულვილით უნდა ვმტროდეთ ცოდვას, რადგან იგი აღუწერელ დანაკარგს გვანიჭებს.

თუ გსურს, რომ მიაღწიო გულის შემუსვრილობასა და სიმდაბლეს, რომლის მეშვეობითაც გვებოძება ღვთის წყალობა, ამისთვის ბევრი დამაფიქრებელი და შთამაგონებელი მიზეზი არსებობს, ოღონდ გულწრფელად და მტკიცე ნებით უნდა იფიქრო მათზე.

პირველი – იმაზე იფიქრე, რომ ცოდვის შედეგი ღვთისაგან გაშორებს ისე, რომ ვეღარ ხედავ ღვთის სახესა და დიდებას. ბრძენი კაცისათვის გასაგებია, რომ არ არსებობს საკმარისი სინანული, რომ ღვთის სიახლოვე დაიბრუნოს, რადგან ადამიანისთვის არ არსებობს იმაზე მეტი საშინელება, ბოროტება და დანაკარგი, ვიდრე ის, რომ გარდაცვალების შემდეგ ვერ იხილოს წმიდა სამების დიდება და [სასუფეველის] აღუწერელი მშვენება და ნეტარება, რომელსაც წმინდა ანგელოზები მარადიულად განიცდიან და ვერასოდეს სწყინდებათ ეს. რადგან ასეთი ნეტარი განცდისა და ღვთის სახის ხედვისათვის შექმნა ღმერთმა ადამიანი, მაგრამ ღვთის ნებას დაშორებული ადამიანი კარგავს ცხოველსმყოფელ მადლს და იხრწნება.

მეორე – იფიქრე, რომ ღვთის არც because the greater the loss, the stronger the grief. We should hate sin therefore and become its enemies, because the loss caused by sin is indescribable.

If you desire to attain contrition of heart and the meekness through which the grace of God will come down to us, there are plenty of reasons which are worth of thinking over and are inspiring, but you should think them over candidly and with a firm will.

First: understand that the results of sin move you away from God, and that you will not behold God's image and glory any more. The wise man understands that there is no repentance that is enough to return closeness to God. Because there is nothing more full of horror, evil and loss than not to behold after death the glory of the Holy Trinity, and the unspoken splendour and blissfulness of the kingdom of heaven which angels constantly experience and are never bored by. For God created man to experience such blissful feelings and to behold the image of God, although the man who moves away from God's will loses life-giving grace, and decays.

Secondly: realise that you have not observed any of God's commandments and teachings; reflect how you defiled your soul and flesh with fornication, lust, sodomy, temptation, drunkenness and gluttony. Your hands are extended towards pleasures, perversities, thievery, murders and so on; your ears are să ne doară şi să ne întristăm când îi greşim şi ne lipsim de El, nebunii plângând cu scârbă şi cu lacrămi mai mult pe cât am fi pierdut lucru ce am fi avut mai scump şi mai drăgăstos, căci paguba cea mare va fi durére mai mare.

Pentru aceasta, să cade să ne învrăjbim asupra păcatului cu urâciune nespusă, de vréme ce ne dă pagubă nemăsurată. Şi de-ţi iaste voia să vii la această înfrângere şi umilinţă cu mijlocul căriia putem să aflăm milă de la Dumnezeu sânt multe carele te povăţuesc şi te îndeamnă la acéia, numai cu socoteală şi cu cucerie să le gândeşti.

Întâi gândéşte cum că păcatul iaste o despărţire de la Dumnezeu şi nu te lasă să vezi faţa şi slava lui Dumnezeu, carele nu mai iaste destul spre cea desăvârşit pocăinţă la omul cel înţelept; ; că mai mare şi mai cumplită răutate şi pagubă ticăloasă alta nu laste la om, fără numai după moarte să nu să învrednicească să vază nespusa acéia slavă şi nepriceputa frumuséţe a fericitei şi Sfintei Troiţă, care sfinţii îngeri cu pohtă o văd şi niceodată nu să pot sătura pentru care s-au zidit de la Dumnezeu, şi sfârşitul lui iaste acéia den care cu voinţa lui iase omul şi să strică.

A doao gândéşte cum că nice o poruncă şi o învăţătură a lui Dumnezeu n-ai păzit, cum că ţ-ai spurcat sufletul şi trupul cu curvii, preacurvii, sodomii, soblazne, cu beţii şi

ერთი მცნება და სწავლება არ დაგიცავს; იფიქრე, როგორ წაბილწე შენი სული და ხორცი მრუშობით, სიძვით, მამათმავლობით, ცდუნებებით, ლოთობით და გემოთმოყვარეობით. შენი ხელები გაწვდილია სიამოვნებათა მისაღებად, უკუღმართობებისკენ, მტაცებლობისკენ, მკვლელობისკენ და სხვა; სასმენელნი შენნი სავსეა ბინძური სიმღერებით, სიტყვებით და სხვათა ცილისწამებით; თვალნი შენნი მიმართულია მრუშობისაკენ და ვნებების დაკმაყოფილების გზების მოსანახად. შენი ენა სავსეა შენი ქრისტიანი ძმების გინებით, დასმენით და ცილისწამებით, ასევე ცრუმორწმუნეობებით, ფიცით და გმობით. ამ ყველაფრის თქმას მიჩვეულია ბევრი ბილწი პირი – აგინებენ რჯულს, ჯვარს, საეკლესიო კანონებს და საიდუმლოებებს, მღვდლებსა და თვით ღვთის სახელსაც კი. ჭეშმარიტად გაკვირვებული ვარ ამ ეშმაკთა ხრიკებითა და წარმართობით, რადგან ასეთ ხალხს ადამიანებს ვერ ვუწოდებთ. ჰოი, როგორ არ გადმოდის ზეციდან ცეცხლი და არ წვავს მათ! დიდად მომთმენია ღმერთი და ელოდება მათ სინანულს!

ხოლო თუ არ გამოსწორდებიან, ბოროტებას დაამატებენ ბოროტებას და როდესაც მოუწევთ თავისი დრო, ეშმაკებთან ერთად მარადიული ტანჯვით უმოწყალოდ დაიტანჯებიან. ზოგიერთები კი თავისი სისხლისმიერი მშობლების დასმენითა და გინებით არიან დაკავებულნი და ხშირად სცემენ კიდევაც მათ, ამას უკეთებენ მშობელ და გამზრდელ დედ-მამას, რომელთა პატივისცემას გვიბრძანებს ღმერთი: „პატივი ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა, რათა კეთილი გეყოს შენ და დღეგრძელ

full of detestable songs, words and slander; your eyes are in search of ways to fornicate and satisfy your passions. Your language is full of abuse towards your Christian brothers, criticising and slandering, as well as perjury, false oaths and vilification. Numerous unclean mouths are accustomed to uttering it all; they denounce faith, the Cross, ecclesiastical laws and mysteries, priests and even the name of the Lord himself. I am truly surprised at these tricks and the paganism of these devils because I cannot call such creatures human. O, I wonder why fire does not descend from heaven and burn them! Great is the patience of God and He is waiting for their repentance!

But if they do not repent, if they add evil acts to evil deeds, they will mercilessly suffer everlasting tortures when their time comes. Some are busy denouncing and abusing their parents and often even beat them; they do it to their parents who brought them up and who should be respected by them as God demands: "Honour thy father and thy mother, as the Lord thy God hath commanded thee: that thy days may be prolonged" [Deut. 5:16], and we have a duty to take care of our parents when they are old; verily, such people will never be happy in this world and will be tormented in hell in the next.

In a word, remember how many times you have polluted your soul and defiled body with lust; the stink

cu multe mâncări, mâinile tale cu pipăiri grozave, cu strâmbătăți și cu răpiri, cu uciderі și cu altele, auzurile tale cu cântece și cu cuvinte spurcate și cu clevetirile celorlalți, ochii tăi cu necuvioase vederi și cu sémne curvești, limba cu sudălmi, cu pâri și clevete la frații creștini, cu jurăminte și cu mărturisiri mincinoase și cu hule, carele le obicinuiesc a le zice oarecare guri și înjură légea, crucea, pravila, preoția, tainele și acel înfricoșat nume al lui Dumnezeu.

Mă minunez cu adevărat de păgâniia unor draci ca a cestora, că oameni nu se cade să le zicem. O, și cum nu cade din ceriu foc și trăsnete să-i arză! Îndelung rabdă Dumnezeu, așteptând pocăința lor!

Iară de nu să vor îndirepta și aici, rău răului să vor face și la vécinica muncă cu dracii să vor munci, nemângâiat.

Alții iară înjură și pârăsc și de multe ori bat pre părinții lor caril i-au născut și i-au crescut, pre cari Dumnezeu poruncéște să-i cinstim, zicând: „Cinstéște pre tată-tău și pre mumă-ta, ca bine să ți să facă și să fii cu ani mulți pre pământ"; și avem datorie să-i căutăm la bătrânéțe. Adevărat, unii ca aceștea nici aici în lume vor procopsi și munca iadului îi vor moșteni.

Și în scurt, gândéște de câte ori te-ai întinat în poftele trupești și ț-ai spurcat sufletul și trupul carele l-au simțit Dumnezeu întru lăcuința lui.

იყო ქვეყანასა ზედა". და ჩვენ გვაკისრია ვალდებულება, მოვუაროთ მშობლებს მათი სიბერის ჟამს; ჭეშმარიტად, ასეთი ადამიანები არც ამქვეყნად ეწევიან ბედნიერებას და იმქვეყნად ჯოჯოხეთის ტანჯვას დაიმკვიდრებენ.

მოკლედ, იფიქრე, რამდენჯერ წაიბილწე ხორციელი ვნებებით სული და ხორცი დაიბინძურე, მათი სიმყრალე ზეციური მამის სავანესაც კი აღწევს.

მესამე – იფიქრე იმ ზიანზე, რომელსაც სასიკვდილო ცოდვა გაყენებს: გისჯის მარადიულ სატანჯველს; გშლის სიცოცხლის წიგნიდან, სადაც ღვთის შვილნი არიან ჩაწერილი, ეშმაკის მონად გაქცევს, და ნაცვლად იმისა, რომ სული შენი იყოს წმიდა სამების სავანე, მას ცოდვა აქცევს ავაზაკთა და გველთა ბუნაგად; და რაც ყველაზე დიდი ბოროტებაა, გაკარგვინებს ღვთის სახის ხედვის უნარს.

ადამიანო, უთხარი შენს სულს: ჩემო საბრალო სულო, აიხილე თვალები და დაინახე რა იყავი და რად გადაიქეცი ცოდვის შედეგად; მაღალთა შინა მყოფის სძალი იყავი, ცოცხალი ღმერთის სავანე და გამორჩეული ფასდაუდებელი ჭურჭელი, ასევე ჭეშმარიტი სოლომონის ანუ ქრისტეს ტახტი; ისააკის ტახტი სიბრძნისა, ანგელოსთა ძმა და მარადიული ნეტარების მემკვიდრე.

იტირე და მწუხარე იყავ, სულო, რადგან აღარ გაგაჩნია ის ღირსებები, რადგან სიწმინდე დიდ უწმინდურებაში გაცვალე, რადგან ღვთის სძალი იყავი და გადაიქეცი ეშმაკის მეძავად, იყავი სულიწმიდის სავანე და გადაიქეცი ქვაბ-ავაზაკთა, იყავი გამორჩეული და წმინდა ჭურჭელი და გახდი უწმინდურობის ჭური, ქრისტეს სასახლე - იქეცი მყრალ საღორედ, ღვთის კაცი, გა-

of your body and soul reaches even the abode of our heavenly Father.

Thirdly: think about the damage you suffer because of deadly sins: they condemn you to eternal torture, they erase you from the Book of Life where the children of God are listed, they turn you into a servant of the Devil, and your soul, instead of being a dwelling of the Holy Trinity, turns into a shelter of robbers and snakes because of your sins, and what is the greatest evil of all, you become unable to behold the face of God.

Man, tell your soul: my wretched soul, open your eyes and see what you were, and what you have become as a result of sinning; you were the bride of those in heaven, the abode of the living God, an exquisite precious vessel and the true throne of Solomon, that is of Christ; Isaac's throne of wisdom, the angels' brother and heir to eternal bliss.

Cry and grieve, O soul, for you no more have any merits, because you left holiness in favour of enormous filthiness, for you were God's bride and became a whore of the Devil, you were the abode of the Holy Spirit and became a shelter of brigands, you were a special and holy vessel and became a jar of filth, you were a palace of Christ and became s reeking pigsty; O man of God, you became a place for those who are accursed, you were a friend of angels and turned into a servant of devils; recall how you used to fly like a dove to heaven and now you crawl on the

A treia, gândește paguba care ți-o pricinuiaște un păcat de moarte: te face judecat vécinicii munci, te ștérge din cartea vieții și acolea unde erai fiiu lui Dumnezău, te face rob diavolului și din lăcaș Sfintei Troiță, te face peșteră tâlharilor și lăcaș vasilischilor și cea mai rea te face să te lipsești de dorita fața a lui Dumnezeu.

Zi cătră sufletul tău: deschide-ți ochii, sufletul meu, ticăloase, să pricepi ce erai mai nainte și în ce chip te făcuși pre urmă cu păcatul; ai fost mireasă Celui din nălțime, lăcaș Dumnezeului celui viu, vas ales și de mult preț și scaun adevăratului Solomon, Hristos; erai scaun înțelepciunii, sor îngerilor și moștean vécinicii fericiri.

Plânge dară, și te tânguiaște, că nu ai acéle vrednicli, ce te-al întors la céle împotrivă, că s-au făcut mireasa lui Dumnezău curvă și preacurvă diavolului, lăcașul Sfântului Duh s-au făcut peșteră tâlharilor, vasul cel ales și curat s-au făcut vas stricăciunii, polata lui Hristos s-au făcut tină și putoare porcilor, scaunul lui Dumnezeu ședére pierzării, sora îngerilor supt ascultarea dracilor și aceasta ce zbura ca o porumbiță la ceriu să târăște ca șarpele pe pământ.

Plânge dar sufletul mieu, ticăloase, și te tânguiaște, socotind multele tale pagube; plânge, că pre tine te plângu ceriurile; plânge, că pre tine te tânguiaște biserica și toți sfin-

დაიქეცი წანყმედილების საჯდომად, ანგელოზთა მეგობარი იყავი და გადაიქეცი ეშმაკების მორჩილად, გაიხსენე როგორ მიფრინავდი მტრედივით ზეცისკენ, ხოლო ახლა გველივით მიხოხავ მიწაზე.

იტირე და იგლოვე, ჰოი, უბადრუკო სულო ჩემო, და დაუფიქრდი შენს დიდ დაცემას; იტირე, რადგან შენ დაგტირის ზეცა; იტირე, რადგან შენ გგლოვობს ეკლესია და ყველა წმინდანი; ცრემლები ღვარე, რადგან შესცოდე; იტირე, რადგან შენ დაგტირიან წინასწარმეტყველნი, რომლებიც აქედანვე ხედავენ შენზე დაშვებულ ღვთის სამართლიან მრისხანებას; იტირე, რადგან იერემია შენთვის უფრო მეტად ღვრის ცრემლებს, ვიდრე ოდესაც იერუსალიმის დანგრეული კედლებისთვის; იტირე, უბადრუკო სულო, სანამ არ განიბანები შენი ცოდვებისაგან და არ დაუბრუნდები შენს თავდაპირველ ღირსებას.

მეოთხე – იმისთვის, რომ გაიჩინო ცოდვის მიმართ სიძულვილი და წმინდა მწუხარება, იფიქრე, რამდენად სძულს ყოვლად კეთილ ღმერთს ცოდვა, და რადგან ის სძულს, რამდენჯერ მოუვლინა კაცობრიობას საშინელი სასჯელები ცოდვების გამო; გამოუგზავნა წარღვნა და წარწყმიდა ყველა ცოდვილი; გაანადგურა სოდომი, დასცა ეშმაკი ზეციდან ჯოჯოხეთში; და ადამი და ევაც განაგდო ედემიდან. სიტყვის შემოკლებისათვის ვტოვებ ბევრი სხვა მაგალითის მოყვანას.

მეხუთე – ცრემლებით გაიხსენე სიკვდილი, როდესაც სცილდება ცოდვილი სული ხორცს და მას გარშემო ეხვევიან საშინელი და ველური სახეების მქონე ეშმაკები, რომელნიც მოსულან სულის გასატაცებლად. ასევე გაიხსენე სამართლიანი მოსამართლის საშინელი განსასჯელი, რომელიც ცეცხლოვანი ფერით ამოდის ტახტიდან და ემსგავსება გველს.

ground like a serpent.

Cry and mourn, O my worthless soul, and think about your great fall; cry, because heaven is crying for you; cry, because the church and all the saints mourn you; shed tears because you have sinned; cry, because the prophets who foresee the just wrath sent down on you by God, lament you; cry, because Jeremiah sheds more tears over you than he did when the walls of Jerusalem collapsed; cry, worthless soul, till your sins are washed away and you return to your original worth.

Fourthly: in order to acquire hatred of sin and feel holy grief, think well how much our all-merciful God despises sin, and since He despises it, how many times He sent terrible punishments to mankind because of their sins: He caused the Flood and ruined all sinners; he destroyed Sodom, expelled the devil from heaven to hell and banished Adam and Eve from Eden. I will not offer you more examples as I want to make this discussion brief.

Fifthly: you will have to recall death with tears when the sinful soul leaves the body and is surrounded by devils who have awful wild faces and come to carry it away. And recall too the day of the Last Judgement, and the just judge and those troubling words of God which He speaks justly to the sinners and orders them: get away from me, you damned folk, the eternal fire prepared for the Devil and his servants is waiting for you. Recall the awful torture of the

ții; lăcrămează că ai greșit; plânge, că pre tine te plâng proorocii, mai nainte văzând mâniia dreptății lui Dumnezeu asupra ta; plânge, că la tine plâng mai mult lacrămile Ieremiei decât la zidurile Ierusalimului; plânge sufletul meu, ticăloase, până când vei spăla spurcăciunea păcatului tău și să vii la cinstea cea dentâi.

A patra, gândește (ca să câștigi această sfântă întristare și urâciune a păcatului) cât uraște păcatul Preabunul Dumnezeu și pentru că ce-l uraște au trimis de multe ori pentru păcat în lume, înfricoșate pedépse: au trimis potop și au înecat pre toți cei ce au păcătuit, pierzare la Sodoma, pre diavolul din ceriu, și pre Adam și pre Eva din raiu i-au gonit. Las céle multe pentru scurtaré.

A cincea, adu-ți aminte cu lacrămi moartea, când într-acela ceas are a se despărți sufletul păcătosului de la trup, îl încungiură nenumărați draci cu chipuri sălbatece și înfricoșate să răpească acel suflet ticălos. Încă și ziua judecății a direptului și înfricoșatului Judecătoriu și răspunsul cel cutremurat al Domnului care cu stăpânire și cu direptate pentru păcătoși va să zică: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel vécinic, carele iaste gătit diavolului și slugilor lui". Și acéle înfricoșate munci ale vécinicului iad, care tot trupul tău va avea dureri nesuferite, întristarea cea nemângâiată carea o

ნელი სამსჯავროს დღე და უფლის ის შემაშფოთებელი სიტყვები, რომლებსაც სამართლიანობითა და ბრძანებით ეტყვის ცოდვილებს: წარვედით ჩემგან, წყეულნო, მარადიულ ცეცხლში, რომელიც გამზადებულ არს ეშმაკისა და მისი მსახურებისათვის. გაიხსენე მარადიული ჯოჯოხეთის საშინელი ტანჯვა, სადაც შთავარდნილი მთელი შენი სხეული აუტანელი ტკივილებით დაიტანჯება, გაიხსენე უნუგეშო მწუხარება, რომლითაც შეპყრობილია იქ მყოფი ყველა ცოდვილი, ტანჯვისაგან გათავისუფლების იმედის გარეშე მყოფნი.

მეექვსე – იფიქრე მაცხოვარ იესო ქრისტეს სიკეთეების უთვალავ სიმრავლეზე, რადგან, რაც უფრო მეტად ფიქრობ ყოვლად კეთილი ღვთის მიერ შენთვის ბოძებულ სიკეთეებზე, მით უფრო გრცხვენია მის მიმართ გამოჩენილი შენი უმადურობისა და მზაკვრობის გამო.

მაშასადამე, ამ ყველაფერზე დაფიქრებით შეძლებ გაიჩინო ცოდვის მიმართ სიძულვილი და გულის შემუსვრილება, რაც სინანულის გასაღებს წარმოადგენს. იმარხულე, ცრემლებით ილოცე და მარადის გახსოვდეს შენი ცოდვები. გაიღე ხოლმე მოწყალება და სხვა კეთილი საქმეებიც გააკეთე, რომ შეგინდოს ღმერთმა შეცოდებანი შენი.

საკმარისია უკვე, რამდენიც ვთქვი გულის შემუსვრილების შესახებ, რომელიც სინანულის კეთილ დასაწყისსა და პირველ ნაბიჯს წარმოადგენს და ახლა გადავდივართ მეორე ნაბიჯზე, ანუ აღსარებაზე.

აღსარებისათვის

აღსარება ძალიან უყვარს ღმერთს და მის გარეშე შეუძლებელია ვინმეს ცხონება, რამდენი კეთილი საქმეც არ უნდა ჰქონდეს

eternal hell where your body will suffer unbearable pain and recall the hopeless grief which is the lot of every sinner who has no prospect of ending this torture.

Sixthly: think of the countless kind deeds of our Saviour Jesus Christ, for the more you think about the goodness bestowed upon you by the all-merciful God, the more ashamed you will feel because of your ingratitude and perfidy.

Thinking about all these things therefore, you can build hatred of sin and reach a contrition of heart which are the keys to repentance. Keep the fast, pray with tears in your eyes and always remember your sins. Give alms and perform other benefactions so that God forgives your sins.

By now I have told you enough about contrition of heart, which is a good beginning and the first step to repentance, and now I will speak about the second step, namely confession.

On confession

God loves confession very much and it is impossible for anyone to be saved without it, no matter how many kind things this person has done. That is why there are plenty of ways for a man to understand his sins and confess with contrition in his heart. That is why God on High called on our progenitor Adam who fell because of the sin of disobedience, to think over his sin saying: Adam, where are you? and He meant: where you fell, what a grave evil you committed, repent and ad-

au păcătoşil fără nădéjde a să lzbăvl den muncă.

A şasia, să gândeşti nespusa mulţime a bunătăţilor Mântuitoriului tău, căci cât socoteşti bunătăţile carele ţ-au făcut Preabunul Dumnezeu, atâta mai mult te ruşinezi de vicleşugul şi de nemulţămirea ta ce arăţi către Dânsul.

Cu acéstea dară, mijloace poţi să vii la urâciunea păcatului şi la înfrângerea inimii, care iaste chéia pocăinţii. Postéşte, roagă-te cu lacrămi şi fă aducere aminte de-a pururea păcatelor tale. Dă milostenii şi alte bunătăţl fă, pentru ca să te larte Dumnezeu.

Destul iaste câte am zis pentru înfrângerea inimii, care iaste partea cea dentâiu şi bună începătură a pocăinţei şi să venim la a doao, care laste ispovedaniia.

Pentru ispovedanie

Această ispovedanie foarte o iubéşte Domnul, fără care nu iaste cu putinţă a se mântui nime, veri câte bunătăţi ar avea. Pentru aceasta face şi multe mijloace ca să-şi cunoască omul greşala lui şi să să ispoveduească cu inimă smerită. Pentru aceasta au îndemnat pre strămoşul Adam când au căzut în neascultare, ca să cunoască păcatul lui şi i-au zis: „Adame, unde eşti?". Adecă, unde al căzut, cât rău ai făcut, întoarce-te la pocăinţă şi mărturiséşte păcatul tău, să iai ertăciune. Aceasta au zis şi Evei şi lui Cain şi într-alte multe locuri ale

გაკეთებული ადამიანს. ამიტომაც არსებობს მრავალი გზა იმისთვის, რომ ადამიანმა შეიცნოს თავისი ცოდვა და მდაბალი გულით თქვას აღსარება. ამიტომაც მოუწოდა მაღალმა ღმერთმა ურჩობის ცოდვაში დაცემულ ჩვენს წინაპარ ადამს, რომ შეიცნოს თავისი ცოდვა და უთხრა: ადამ, სად ხარ? ანუ, სად დაეცი, რამხელა ბოროტება ჩაიდინე, მოტრიალდი სინანულისკენ და აღიარე შენი ცოდვა, რომ მიიღო შენდობა. იგივე უთხრა ევასაც, კაენსაც და ძველი აღთქმის წმინდა წერილის სხვა ადგილებშიც ჩანს, რამდენად სასარგებლოა აღსარება.

სოლომონი ბრძანებს: „ადამიანი, ვინც ფარავს თავის ცოდვებს, ვერ ცხონდება, ხოლო, ვინც აღიარებს მათ, ის წყალობას მოიხვეჭს“.

ასევე მეფე და წინასწარმეტყველი დავითი აქებს აღსარებას ბევრ სხვა და სხვა ფსალმუნში, მაგალითად: „აღვიარებ, უფალო, ყოვლითა გულითა ჩემითა“. შემდეგ: „კეთილ არს აღსარება უფლისა“ და სხვა მრავალი მსგავსი.

წინასწარმეტყველი ისაია ამბობს: „თუ გაქვს რაიმე ცოდვა, გამოაცხადე ის, რომ მიიღო შენდობა“. სიტყვის შემოკლებისათვის, წმინდა სახარების სხვა მრავალ ადგილსაც გამოვტოვებ.

მაშასადამე, ამ მცირე მაგალითებიდან დავინახეთ, თუ რამდენად სასარგებლო და აუცილებელია აღსარება ჩვენი ცხონებისათვის და რომ გვმართებს, ხშირად ვამბობდეთ ხოლმე აღსარებას, მაგრამ იმისათვის, რომ აღსარება ჩაბარებული იყოს ისე, როგორც საჭიროა, ანუ ისე, როგორც გვასწავლიან ამას ჩვენი ეკლესიის წმინდა მამები, შემდეგი ნაბიჯები უნდა გადადგას იმან, ვინც ემზადება

mit your sin If you want to receive forgiveness. The same He told to Eve, Cain; from other passages of the Old Testament it is also clear how beneficial it is to confess.

Solomon says: "The man who hides his sins will not be saved, but he, who confesses, will receive grace".

Likewise, the King and Prophet David praises confession in many psalms, for example: "I confess, Lord, with all my heart". Also: "It is beneficial to confess to God" and we can find many such declarations.

Isaiah the Prophet advised: "If you have sinned, confess it, if you want to be forgiven". I will not refer to other passages of the Holy Gospel, which are plenty in number, because I want to make this discussion brief.

Thus, from these few examples it is clear that confession is beneficial and necessary for our salvation, and that we should often confess our sins. Bur in order to confess as it is demanded i.e. according to the teachings of the Holy Fathers of our church, you should get ready for confession and take the following steps. First, it is necessary to begin preparing two or three days in advance and think about how much time elapsed since your last confession; search in yourself, rather carefully, attentively and consciously, how many sins you have committed between then and the present day; which of God's Ten Commandments you have violated, which mortal or other sins you have committed, what you felt while

Scripturii cei vechi se véde a fi de folos ispovedaniia.

Solomon zice: „Cine-şi ascunde păcatele lui, nu să mântuiaşte şi cine le ispoveduiaşte, câştigă milă".

Încă şi prorocul şi împăratul David laudă ispovedanlia la mulţi Psalomi, zicând: „Mărturisescu-mă Ţie, Doamne, cu toată inema mea". Apol: „Bine laste a să mărturisi Domnului", şi alte asémene.

Prorocul Isaiia zice: „De ai vreun păcat, vădéşte-l, să iai ertăciune". Las şi alte multe mărturii ale Sfintei Evanghelii, pentru scurtaré.

Deci, de vréme ce dentr-acéste puţine am priceput cum că iaste de treabă şi de folos ispovedaniia pentru mântuirea sufletului nostru, să cade adése să ne ispoveduim. Însă, pentru ca să să facă această ispovedanie precum să cade şi precum ne învaţă dascalii bisericii noastre, aceasta să cade să facă acela ce va să să ispoveduiască.

Întâi, să să gătească doao, trei zile mai nainte şi să gândească câtă vréme iaste de când nu s-au ispoveduit; şi dentr-acela ceas până acuma să iscodească în câte păcate au căzut, care din céle 10 porunci ale lui Dumnezeu n-au păzit, care păcat de moarte au făcut, au verice alt feliu de greşeală, cu ce simţire au greşit; céle 12 alcătuiri ale credinţii de le créde cu adeverinţă şi direpţ, precum Biséreca Răsăritului învaţă, şi care altă poruncă şi obicei arătat al

აღსარებისათვის. პირველი– აღსარებამდე ორი-სამი დღით ადრე უნდა დაიწყოს მომზადება და ფიქრი, რამდენი დრო გავიდა მისი ბოლო აღსარებიდან; გულისყურით, დაკვირვებითა და შეგნებით უნდა გამოიძიოს საკუთარ თავში რამდენი ცოდვა ჩაიდინა იმ წუთიდან დღევანდელობამდის, ღმერთის ათი მცნებიდან რომელი არ დაიცვა; რომელი მომაკვდინებელი ან სხვა სახის ცოდვა ჩაიდინა, რა გრძნობით სცოდავდა; ჭეშმარიტად და სწორად თუ სწამს მრწამსის 12-ვე მუხლი ისე, როგორც ამას ასწავლის აღმოსავლეთის მართლმადიდებელი ეკლესია, ასევე ჩვენი ეკლესიის რომელი მცნება ან წესი არ დაიცვა; რამდენჯერ ჩაიდინა ცოდვა, ან რამდენი ხანია, რაც იმყოფება ამ ცოდვაში და სხვა ბევრ რამეზე უნდა დაფიქრდეს, რომლის შესახებაც ვისაუბრებთ მეორე ნაწილში.

მას შემდეგ, რაც ასეთი სახით მოემზადება, ადამიანმა უნდა სცადოს გამოცდილი, ღვთისმოსავი და მცოდნე მოძღვრის მოძებნა, რომ მან შეძლოს მისი გამოსწორება; მოძღვარი უნდა იყოს განათლებული, ღვთის წმინდა კანონებისა და წესების მცოდნე და არა ვინმე გაუნათლებელი და ღვთისმგმობელი, ან ისეთი, ვისგანაც თითქოსდა სარგებელს მიიღებს, ანუ ვინც იოლად შეუნდობს და არ დაადებს სინანულის სასჯელს, რაც აუცილებელია გამოსწორებისა და განკურნებისათვის. ვინც ეძებს ასეთ უწესო მოძღვარს, უაზრობას სჩადის, რადგან არაფერს არგებს ასეთი ცუდი აღსარება; და ვინც აბარებს და ვინც იბარებს ასეთ აღსარებას, ორივე მომაკვდინებელ ცოდვას სჩადის და ორივე დაისჯება. რადგან ამბობს მაცხოვარი იესო

sinning; consider if you understand truly and correctly Clause 12 of the Creed as it is taught in the Eastern Orthodox church; which commandment or rule of our church you violated, how many times you sinned or how long you have been practising it; and there are plenty of other things you should think about and we will discuss them in the second part.

Having prepared, you should look for an experienced, devout and learned priest so that he is able to help you to correct yourself; the confessor should be educated, well-read in Holy Canons and rules of God, and not an ignorant and blasphemous one, or such a person whom you think you can benefit from, i.e. a priest who will easily give you absolution and will not fix the penance which is necessary to correct and heal you. If you behave unreasonably, then such an abominable confession will not do you any good; and both confessor and penitent will commit a deadly sin and will be punished, for our Saviour Jesus Christ says: "And if the blind lead the blind, both shall fall into the ditch" [Mat. 15:14]. But if you find a good confessor, you should always address him for confession and should not go to different ones every time and thus bargain the mystery of repentance when you are ashamed to confess that you have again and again committed the sin you had already confessed, and your confessor had advised you to give it up and never repeat that sin again. Instead

biséricii n-au păzit; de câte ori au făcut păcatul, au măcar în câtă vréme să afle într-acel păcat, şi alte multe carele le vom zice la a doaoa parte.

Apoi, după ce să va găti într-acesta chip, să cérce să afle duhovnic iscusit, carele să fie cu evlavie şi învăţat, spre a-i îndirepta; cărturariu şi învăţat a dumnezeeeştile şi sfintele pravile şi canoane şi să nu caute vreunul neînvăţat sau fără de evlavie, sau de ceia ce caută a câştiga, pentru ca să-i dea ceva să-l iarte pre lesne, nedându-i canon, fără de céia ce să cade îndireptare şi tămăduire. Pentru căci cine o face aceasta, nu-i foloseşte acea rea ispovedanie; ce şi cel ce să ispoveduiaşte şi cel ce ispoveduiaşte fac păcat de moarte şi să osândesc. Că zice Domnul Hristos: „Un orb când să face povaţă altui orb, amândoi cad în groapă".

Apoi, după ce va găsi duhovnic bun, pururea la acela să meargă, şi nu de la unul la altul să meargă, neguţătorind taina26, ruşinându-să să-i zică cum că au făcut şi a doao oară şi a treia oară acélea ce întâi i-au zis şi i-au poruncit să să lase să nu le mai facă, şi să zică înaintea duhovnicului cu evlavie şi cu smerenie păcatele lui, să nu pricinuiască pre un om şi pre altul, au pre diavolul că au fost vina, ce pre sine să să facă vinovat, să spuie toate păcatele lui, neascunzând nice unul; că numai unul să ascunză, toate sânt neertate.

ქრისტე: „როდესაც ბრმა ხდება სხვა ბრმის წინამძღოლი, ორივე ორმოში ჩავარდება". ხოლო მის შემდეგ, რაც ადამიანი ნახავს კარგ მოძღვარს, ყოველთვის სულ მასთან უნდა იაროს აღსარებაზე და არა ხან ერთთან და ხან მეორესთან და ასეთნაირად ვაჭრობდეს სინანულის საიდუმლოს, როდესაც რცხვენია მას აღიაროს, რომ მეორედ და მესამედაც ჩაიდინა ადრე უკვე ნათქვამი ცოდვა და რომლისთვისაც მოძღვარმა დაარიგა, რომ დაანებოს და აღარ ჩაიდინოს ის. ამის მაგივრად, ქრისტიანმა ადამიანმა მთელი ღვთისმოსაობითა და სიმდაბლით უნდა აღიაროს მოძღვართან თავისი ცოდვები სხვა ადამიანებზე, ან ეშმაკზე გადაბრალების გარეშე, არამედ საკუთარ თავს უნდა აღიარებდეს დამნაშავედ. ამავდროულად, ყველაფერი უნდა აღიაროს და არ დამალოს არც ერთი ცოდვა; რადგან თუნდაც ერთი დამალული ცოდვა ყველა დანარჩენსაც შეუნდობელს ხდის.

ხოლო თუ დაავიწყდება რომელიმე ცოდვა, მერე, გახსენებისთანავე უნდა წავიდეს და მოინანიოს ის; ხოლო აღსარებისა და მოძღვრის კურთხევის გარეშე არავინ გაბედოს ზიარება, რადგან დაისჯება ის საწყალი.

რაც შეეხება აღსარებას, სიმოკლისათვის მეტ წილს ვტოვებ, რადგან ვთვლი, რომ ესეც საკმარისია. ახლა გადავიდეთ მესამე ნაბიჯზე, ანუ სინანულის სასჯელის შესრულებაზე.

სინანულის კანონის შესრულებისათვის

რადგან სასჯელის კანონის დადების თაობაზე საუბარი გვექნება ჩვენი სიტყვის მეორე ნაწილში, რადგან იქ არის მისთვის უფრო

of going to a different confessor every time, you should devoutly and humbly confess your sins to your confessor and do not blame other people or devils in them; you should admit that you yourself are guilty. At the same time, you should confess everything and must not keep back any sins, because if you have hidden even one sin, none of the other sins will be forgiven either.

But if you forgot any of your sins, as soon as you remember them you should go and confess; and no one should dare to receive the Eucharist without confession and blessing of his confessor because the wretched man who dares to, will be punished.

I leave out a number of issues associated with confession for the sake of brevity and because I think it is enough. Now let us turn to the third step or carrying out the penance of confession.

On carrying out the penance of confession

Since we will talk about applying the penitential canon in the second part of our work, where there is a more suitable place for it, I will explain only what the penitential canon is and how we should observe it and then I will finish with it.

Carrying out the canon means doing certain things as a sign of expressing repentance, as Saint John the Baptist, the prophet and the forerunner says: "Bring forth therefore fruits meet for repentance" [Mat. 3:8]. Performing the canon

Şi de va ulta vreun păcat şi îşi va aduce aminte pre urmă, să meargă să-l spuie; şi făr' de ispovedanie, au făr' de voia duhovnicului lui, să nu cutéze nimenea să să cuminece, că să osândéşte ticălosul.

Céle mai multe pentru ispovedaniie le las, pentru scurtaré, socotind şi acéstea den destul. Şi să mérgem la al 3, care iaste facerea canonisirei.

Pentru facerea canonisirei

De vréme ce pentru facerea canonisirei, avem gând să grăim la a doao parte a cuvântului căci că acolea mai vârtos să cuvine, pentru aceasta zicând numai ce lucru iaste şi cum să cade a să păzi, fac sfârşit.

Facerea dară a canonisirei iaste a face neştine fapte vrédnice ale pocăinţii, precum zice Sfântul Ioann Botezătoriul, Proorocul şi Înaintemergătoriul: „Faceţi voao roduri vrédnice ale pocăinţei". Au şi cu alt mijloc, facerea canonisirei iaste să facă canonul ce-i dă duhovnicul pentru păcatele lui, care canon, de nu-l va face cel ce să ispoveduiaşte, îşi piiarde plata ispovedaniei. Şi precum un bolnav nu-i foloséşte de-şi va arăta numai boala lui la dohtor, ce să mănânce şi iarba ce-i va da, aşa şi păcătosul nu să iartă numai cu ispovedaniia, ce să facă şi canonul ce-i va da duhovnicul lui, carele iaste pierzătorlu păcatului şi mijlocitoriu al îndireptării.

შესაფერისი ადგილი, ამიტომაც აქ ავხსნი მხოლოდ იმას, რა არის სინანულის კანონი და როგორ უნდა დავიცვათ ის და ამით დავასრულებ.

კანონის შესრულება გულისხმობს სინანულის გამოხატვის ნიშნად, გარკვეული საქმეების აღსრულებას, როგორც ამას ამბობს წმ. იოანე ნათლისმცემელი, წინასწარმეტყველი და წინამორბედი: „მაშ, შეიქმენით მონანიების ღირსი ნაყოფი". კანონის შესრულება, ასევე გულისხმობს მოძღვრის მიერ ცოდვებისათვის დადებული კანონის შესრულებას, ხოლო თუ აღმსარებელი არ შეასრულებს იმ კანონს, ის დაკარგავს აღსარების საზღაურს (შენდობას, რედ.). როგორც ავადმყოფ ადამიანს არაფერს არგებს, თუ ექიმს მხოლოდ მოუყვება თავისი ავადმყოფობის შესახებ და მისთვის დანიშნული სამკურნალო ბალახეულობას არ მიიღებს, ასევე ცოდვილსაც არ შეენდობა მხოლოდ აღსარებით, არამედ მოძღვრის მიერ დანიშნული კანონი უნდა შეასრულოს, რომელიც არის ცოდვის განადგურებისა და გამოსწორების საშუალება.

აქ ვასრულებთ პირველ ნაწილს, სადაც ვისაუბრეთ სინანულის შესახებ და სამ ნაბიჯზე, რომლითაც მიიღწევა ჭეშმარიტი სინანული და შენდობა: პირველი ნაბიჯი არის გულის შემუსვრა, რომელსაც პავლე მოციქული ეძახის ღვთიურ მწუხარებას, მეორე – აღსარება და მესამე – კანონის შესრულება. თუ ამ სამთაგანს რომელიმე გამოაკლდება, სინანული არ შედგება.

ნაწილი მეორე

როგორი უნდა იყოს მოძღვარი, როგორ უნდა ჩაიბაროს აღსარება და გამოასწოროს ადამიანები

აქ, ჩვენი სიტყვის მეორე ნაწილ-

also implies observing the canon imposed by the confessor because of the sins committed, and if the penitent does not obey that canon he will lose the reward of confession (absolution). As a sick person will not benefit if he simply tells his doctor about the illness, but does not take the prescribed herbal remedy, likewise the sinner will not be forgiven because of confession alone, but he must carry out the canon imposed by the confessor as a means of expelling sins and correcting himself.

Now I end the first part in which we discussed repentance and the three steps which bring us to true repentance and forgiveness: the first step is contrition of heart which is called divine grief by Paul the Apostle, the second is confession and the third, carrying out the canon. If any of these is omitted, repentance will not take place.

Part Two

What is required of the confessor, how he should hear confession and correct people

Here in the second part of our work, we intend to discuss some issues which are necessary for repentance and confession. First of all, we think it necessary to state the requirements a confessor should meet because this is very important.

The priest who desires to accept the heavy and difficult burden of confession should be of a mature age, at least 40 years old; he should be a worthy, honest, and well-be-

Şi până aici să fie sfârşitul părţii cei dintâi ce spune pentru pocăinţă, care are fiinţa ei de trei părţi: den înfrângerea inimii, pre care o numéşte Apostolul Pavel întristare dumnezeiască, den ispovedanie şi a treia, den facerea canonisirel, den carele de va lipsi una, pocăinţa de ciia pocăinţă nici iaste, nici să zice.

A doao parte. În ce chip să cade să fie duhovnicul şi cum să ispovedulască şi să îndireptéze pre oameni

Aici, la a doao parte a cuvântului, de vréme ce avem gând să zicem pre scurt şi alte oarecare cuvinte care sânt de treabă la pocăinţă şi la ispovedanle, am socotit a fi bine să zicem întâi în ce chip să cade să fie duhovnicul, căci iaste şi aceasta de treabă a să vorbi.

Iaste dară şi acel preot carele va vrea să priimească această grea sarcină şi cu nevoe a ispovedanli să fie bătrân de vârstă, măcar cât de puţin să fie de 40 de ani, să fie de cinste, cucernic, cu viaţă bună, iscusit în cuvinte şi în fapte; să nu fie beţiv, să nu meargă la cârciume, să nu fie mânios, hulitoriu şi înjurătoriu şi în scurt, cât va fi cu putinţă, să să fereascâ să nu dea scandală29 şi rea pricină la norod.

A doao, să fie împodobit cu carte şi cu fapte bune, să priceapă sfintele cărţi şi canoanele bisericli noastre, cu carele poate să îndiréptéze pre

ში ჩაფიქრებული გვაქვს მოკლედ ვისაუბროთ სხვა საკითხებზეც, რომლებიც აუცილებელია სინანულისა და აღსარებისათვის. ჩვენ საჭიროდ ჩავთვალეთ, უპირველეს ყოვლისა, ვთქვათ იმის თაობაზე, თუ როგორი უნდა იყოს მოძღვარი, რადგან ეს საკითხიც ძალიან მნიშვნელოვანია.

ის მღვდელი, რომელიც ისურვებს მიიღოს აღსარების მძიმე და ძნელი ტვირთი, ასაკით უნდა იყოს მოხუცი, სულ მცირე 40 წლის, იყოს ღირსი, პატიოსანი, ზნეკეთილი, სიტყვასა და საქმეში გამოცდილი, არ უნდა იყოს ლოთი; არ უნდა იყოს დუქნებში მოსიარულე, მრისხანე, მგმობელი და ენაბილწი. მოკლედ რომ ვთქვათ, მაქსიმალურად უნდა ერიდოს, რომ ხალხს არ აძლევდეს სკანდალისა და ბოროტი ლაპარაკის მიზეზს.

მეორე – განათლებითა და კეთილი საქმეებით უნდა იყოს შემკული, უნდა იცოდეს ჩვენი ეკლესიის წმიდა წიგნები და კანონები, რომლებითაც შეძლებს მასთან აღსარებაზე მისული ხალხის გამოსწორებას და ამ საქმეს უნდა აკეთებდეს ღვთის შიშით და არა რაიმე ბოროტი გამორჩენის მიზნით.

აღსარებაში არ უნდა ითხოვდეს ფულს და არც სხვა რომელიმე საიდუმლოს შესრულებაში, რადგან ასეთი მღვდელი იუდასთან ერთად დაისჯება, მხოლოდ იმ შემთხვევაში მიიღოს ფული, თუ აღმსარებელი თავისი ნებით შესწირავს.

აღსარების დროს არავისი რიდი არ უნდა ჰქონდეს, ვინც არ უნდა იყოს ის. არ უნდა იყოს პირფერი, არამედ ჩადენილი ცოდვიდან გამომდინარე ყველას უნდა დაადოს სწორი სასჯელი წმინდა საეკლესიო კანონების შესაბამისად. აღსარების მიღების უფლება მღვდელმა haved person, experienced in word and in deed; he must not be a drunkard, must not visit taverns, must not be formidable, abusive or foulmouthed. In a word, he should do his best and do not give people any reason to disparage and disrespect him.

And secondly: he should be known for his education and good deeds; he should have a deep knowledge of the sacred books and canons of our church which he can use to correct those people who confess to him, and he should do it with the fear of God and not for some evil interest.

He should not demand any money for administering confession, or any other sacraments, because the priest who dares such a thing will be punished together with Judas; he can accept money only if the penitent himself offers him some donation.

He should not consider any issues no matter who confesses. He should not be a hypocrite but should apportion the appropriate punishment according the holy ecclesiastical canons to everyone. The right to hear confession must be given by the local bishop.

What penitents should be asked and how confession should begin

When a penitent comes to his spiritual father to confess, they both stand in front of the icon of Jesus Christ the Saviour and the priest says: Blessed is our Lord; then he says "Lord In heaven", "Holy Trini-

oamenli ce să ispoveduesc la dânsul. Şi lucrul acesta să-l facă cu frica lui Dumnezeu şi nu pentru vreo rea câştigare.

Bani să nu ceară pentru ispovedanie, nici pentru altă taină, căci să va osândi la un loc cu Iuda, fără numai de-i va da cel ce să ispoveduiaşte de voia lui, în loc de milostenie.

Asupra ispovedanii, preotul să nu să ruşinéze nici de un om, nici fățărie să facă, ce numai pre fieştecarele după cum îi vor fi păcatele să-l îndireptéze şi să-l canonească după învățătura sfintelor pravili, să aibă voe a ispovedui de la arhiereul şi stăpânul locului şi câte alte să cuvin la acest sfânt lucru.

Ce să cade a întreba duhovnicul pre cel ce să ispoveduiaşte şi cum să înceapă

Apoi când va veni înaintea lui acel ce va să să ispoveduiască, să stea amândoi în picioare înaintea icoanei lui Hristos şi să facă duhovnicul: Блгсвенъ Бгъ нашъ şi să zică: Чрю нбснъıи, трстое, штчє нашъ, Гсди Помилуи şi Psalomul 50, adecă: Помилуи мѧ бе. Apoi duhovnicul să şază cu cinste, ca cum aduce închipuire lui Hristos, iară cel ce să ispoveduiaşte să stea cu capul gol, cu mâinile legate la piept, plecându-şi capul în jos cu cucerie şi cu frica lui Dumnezeu.

უნდა მიიღოს ადგილობრივი მეუფე მღვდელმთავრისაგან.

რა უნდა ჰკითხოს მოძღვარმა აღმსარებელს და როგორ დაიწყოს აღსარების მიღება

როდესაც ვინმე მღვდელთან მივა აღსარებაზე, ორივენი მაცხოვარი იესო ქრისტეს ხატის წინ დადგნენ ფეხზე და მოძღვარმა თქვას: კურთხეულ არს ღმერთი ჩვენი...., შემდეგ: „მეუფეო ზეცათაო", „ყოვლადწმიდაო სამებაო", „მამაო ჩვენო", „უფალო შეგვიწყალენ" 12-ჯერ და 50-ე ფსალმუნი „მიწყალე მე ღმერთო". შემდეგ, მოძღვარი დაბრძანდეს ღირსებით ისე, რომ ქრისტეს სახეს განასახიერებდეს, ხოლო აღმსარებელი იდგეს თავმოხდილი, მკერდზე გადაჯვარედინებული ხელებით, თავდახრილი, ღვთის შიშითა და ღირსებით.

შემდეგ მოძღვარმა ჰკითხოს: პირველი, ბოლოს როდის თქვა აღსარება, როდის ეზიარა და თუ შეასრულა მოძღვრის მიერ მიცემული კანონი. ამის შემდეგ ჰკითხოს: დაოჯახებულია თუ არა და რა ხელობის კაცია, აზნაურია თუ არა? ეს იმისთვისაა საჭირო, რომ გაიგოს, თუ რა კითხვები დაუსვას და როგორ გამოასწოროს ის. შემდეგ ჰკითხოს: ეჭვშეუვალად სწამს თუ არა ჩვენი აღმოსავლეთის ეკლესიის დოგმატები და სარწმუნოების სიმბოლოს 12-ივე მუხლი ანუ მრწამსი, ასევე ჰკითხოს: თუ იცავს ღვთის 10-ივე მცნებას და თუ არა, რომლებში სცოდავს. ამ ათი მცნებიდან პირველში ნათქვამია: გიყვარდეს ღმერთი შენი ყოვლითა სულითა და ყოვლითა გულითა და ყოვლითა ძალითა შენითა და რომ სიყვარულითა და მოშურნეობით უნდა ასრულებდეს ღვთის მცნებებს, როგორც კეთილი შვილი ასty", "the Lord's prayer", "Lord, have mercy upon us" 12 times, and reads Psalm 51 "Have mercy upon me, O, God". Then the confessor sits with a dignified posture so that he represents the image of Christ, and the penitent stands bareheaded, with hands crossed on his chest, head bent, and full of fear of God and dignity.

Then the confessor asks when he confessed last, when he received the Eucharist and whether he fulfilled the penance assigned by the confessor. Then the priest can ask if the penitent is married, what his profession is, whether he is a noble or not. These questions are necessary to decide what he should ask him and how correct him. Then he asks if the penitent believes implicitly in the dogmas and all twelve clauses of the Creed. He can also ask whether he observes all Ten Commandments of God and if not, which of them he violates. The first of these Ten Commandments says: You shall love the Lord thy God with all your soul, with all your heart and all your might and observe God's commandments with love and zeal, as a worthy son observes his father's will, and you should have no other intention in your mind but to make yourself acceptable to God. And you also shall love your friends and brother Christians and wish them well as you wish it to yourself.

The second commandment orders us not to make frequent oaths to God and the saints or make any

Şi atuncea, duhovnicul să-l întrebe întâi, când s-au ispoveduit şi s-au cuminecat şi de-au păzit acéle ce i-au zis duhovnicul lui şi de-au făcut canonul ce i-au dat. Şi după acéia să-l întrébe de iaste însurat sau neînsurat şi ce meşterşug ştie, au ce boerie are , pentru ca să înţăleagă dentr-acéste cum îl va întreba şi célélalte şi cum să-l îndirépteze. Apoi să-l întrébe de créde fără de prepus dogmele Sfintei Bisericii noastre a Răsăritului şi céle 12 alcătuiri ce cuprinde în sine Sfântul Simvol, adecă véruiu şi de-au păzit acéle 10 porunci ale lui Dumnezeu, au de au greşit într-însele. Dentru care porunci cea dintâi iaste să iubească pre Dumnezeu cu tot sufletul lui şi cu inima şi cu putérea şi să facă poruncile Lui cu pohtă 2 şi cu căldură, ca fiiul cel bun poruncile părintelui său şi să nu aibă altele în mintea lui, fără numai cum va plăcea lui Dumnezeu. Aşijderea să iubească şi pre fratele său, creştinul, şi să-l pohtească binele, ca şi pre al său.

A doao, să nu jure în numele lui Dumnezeu, nice dirept, nici strâmbu la tot cuvântul lui şi lucrul, nici întru sfinţi, nici alt jurământ.

A treia, să sfinţească zioa sâmbetei, adecă să ţie dumineca şi toate sărbătorile ale anului ce prăznuieşte Biserica noastră şi să nu lucréze într-acéle zile nimică lucru trupesc, ce numai să să dea la céle sufleteşti şi dumnezeeşti, în rugăciuni şi în ascultări poruncilor lui Dumnezeu şi întru

რულებს მამის ნებას და გონებაში სხვა არაფერი უნდა ჰქონდეს, გარდა იმისა, როგორ მოაწონოს თავი ღმერთს. ასევე უნდა უყვარდეს თავისი მოყვასი ძმა ქრისტიანი და სიკეთე უსურვოს მას ისევე, როგორც საკუთარ თავს.

მეორე – ყველა სიტყვასა და საქმეზე არ უნდა იფიცებდეს ღვთისა და წმინდანების სახელს ან სხვა რამე ფიცით, არც სიმართლეზე და არც სიცრუეზე.

მესამე – იცავდეს შაბათს, ანუ კვირა დღეს და წლის განმავლობაში ყველა დღესასწაულს, რომელსაც აღნიშნავს ჩვენი ეკლესია, ამ დღეებში უნდა იუქმოს ხორციელ საქმეთაგან და მხოლოდ სულიერი და საღვთო საქმეებით იყოს დაკავებული: ანუ ლოცვით, საღვთო მოძღვრებებისა და წმინდათა სამაგალითო ცხოვრებების მოსმენით. უნდა ეცადოს, მაქსიმალურად მიემსგავსოს მათ, რათა განდიდებული იქნენ ღმერთის მიერ ისევე, როგორც ისინი.

ღვთისმოსაობით მოისმინოს მწუხრი, ცისკარი და არ ეძებოს მიზეზები, რომ დღესასწაულებზე ეკლესიაში სიარულის ნაცვლად სჩადიოდეს ბევრ ცოდვას: სიმთვრალით, უპატიებელი ქცევით, სიმღერით, ცეკვა-თამაშით, მრუშობით და ტალახში ამოგანგლილი ღორის მსგავსად იქცეოდეს, რადგან ღმერთი მსგავსი ქმედებებისთვის მეტად მკაცრად დასჯის ადამიანს, ვიდრე უქმის გატეხვისა და დღესასწაულის დღეს შრომისათვის.

მეოთხე – პატივი სცეს დედასა და მამას და იზრუნოს მათზე, მოხუცებულობასა და გაჭირვების ჟამს; პატივისცემით დაემორჩილოს მათ ბრძანებებს, გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ ისინი უბიძგებენ წარმართულ other vows whether in the context of truth or a lie.

According to the third commandment you should keep holy the Sabbath or Sunday as well as all feasts which our church celebrates; on these days you should refrain from acting in order to please your body, and make yourself busy solely with spiritual and divine activities: praying, listening to religious teaching and exemplary lives of the saints. You should try and do your best to resemble them so that you are also glorified by God like them.

You should devoutly attend matins and vespers and should not look for reasons for sinning instead of going to church on feast days: do not drink, behave unforgivably, sing, dance and play, commit adultery and resemble a swine covered with mud, because God will punish you more severely for such actions than for breaking a fast or working on these days.

The fourth commandment demands that we honour our father and mother and take care of them when they are old and in trouble; you should obey their orders with respect; exceptions are those occasions when parents encourage you to engage in some heathen or heretical activities. Likewise, you should honour other relatives and everyone who is older than you. You should honour local nobles and sovereigns, especially ecclesiastics because priests and bishops serve God no matter whether they are sinful or righteous; and If anyone mocks îmbunătățatele vieți ale sfinților, a li să asemăna și el după putință, pentru ca să să slăvească de Dumnezeu, precum și ei.

Să asculte Vecerniia, Utrenia, Liturghiia, cu evlavie, să nu afle pricini la pradznice și face mai multe păcate și să îmbată, să răsfață fără de cuviință, cântă, joacă, aleargă la curvii ca porcul la tină, pentru că să va mâniia Dumnezeu asupra lui mai mult pentru acéste, decât ca când ar vrea să lucréze.

A patra, să cinstească pre tată-său și pre mumă-sa și să-i hrănească de vor fi bătrâni și săraci; să să supue poruncilor lor cu cucerie, afară numai de-l vor îndemna la vreun păcat și faptă păgânească și fărădelége. Și încăși, să cinstească și pre célélalte rudenii ale lui și pre cei mai bătrâni decât el, pre boiari și stăpânitorii locului lui și mai vârtos obrazele céle preoțești. Pentru căci obrazele céle preoțești și arhierești să numesc slugi ale lui Dumnezeu, veri păcătoși sânt, veri direpți; și cine batjocorește sau înjură sau bate pre slugă, batjocura și necinstea la stăpân vine. Păziți-vă, creștini, de acest păcat mare, că se va mâniia Dumnezeu asupra voastră și veți încăpea la muncă.

A cincea, să nu facă ucidere, sau el singur sau puind pre altul, sau îndemnând și sfătuind.

A șasia, să nu preacurvească sau să curvească, sau să facă sodomle,

ლი და უსჯულო საქმისაკენ. ასევე პატივი სცეს სხვა ნათესავებსაც და ყველას, ვინც არის მასზე უფროსი. ასევე ადგილობრივ თავადებსა და ხელისფალთ და განსაკუთრებით სასულიერო პირებს, რადგან მღვდლები და მღვდელმთავრები ღვთისმსახურნი არიან, მიუხედავად იმისა, ცოდვილები არიან ისინი, თუ პატიოსანნი; და თუ ვინმე მასხარად იგდებს ან სცემს და აგინებს [ღვთის]მსახურს, ეს შურაცხყოფა და დამცირება პატრონსაც ეხება, ანუ ამ შემთხვევაში ღმერთს. ქრისტიანნო! ერიდეთ ამ დიდ ცოდვას, რადგან განგირისხდებათ ღმერთი და მარადიული ტანჯვით დაისჯებით.

მეხუთე – არც თვითონ ჩაიდინოს მკვლელობა და არც სხვას დაავალოს ან ურჩიოს.

მეექვსე – არ იმრუშოს, არ ისიძვოს, არ იმამათმავლოს, არ აცდუნოს ვინმე და არც რომელიმე ცხოველთან დაეცეს.

მეშვიდე – არ მოიპაროს, არ შეჭამოს ის, რაც სხვისია, დაქირავებულ მუშებს ყოველთვის მისცეს ჯამაგირი და დროულად დააბრუნოს ვალი.

მერვე – არ იცრუოს და ასეთნაირად ადამიანს, მის სიცოცხლეს, მის ქონებასა თუ ღირსებას რაიმე ზიანი არ მიაყენოს.

მეცხრე – გულმა არ უზრახოს მეზობლის, ან სხვა ნებისმიერი უცხო ადამიანის ცოლზე, არამედ ლტოლვა მხოლოდ თავისი ჯვარდაწერილი ცოლის მიმართ ჰქონდეს.

მეათე – არა გული უთქმიდეს და არც მოეწონოს და უსამართლოდ არა ხელჰყოს თავისი მეზობლის, ან სხვა ადამიანის სახლზე, ვენახზე, მამულზე ან მონაზე.

ესაა ღვთის ათი მცნება, რომლებიც სხვა წიგნებში უფრო ფართოდ არის განმარტებული, ხოლო ჩვენ

them or beats and offends priests, remember that such insults and humiliations hurt the Master I.e. in our case God Himself. Christians! Avoid this grave sin because you infuriate God and He will assign you eternal torture.

According to the fifth commandment you should not murder anyone, or make another person commit murder or advise him to do it.

The sixth commandment says that you shall not commit adultery, fornication or sodomy; you must not tempt anyone or commit the sin of bestiality.

The seventh commandment demands that you should not steal others' property or eat their food; and always pay hired labourers their wages and pay your debts in time.

The eighth commandment orders you not to lie and thus harm a man, his life, his property or his dignity.

The ninth commandment commands us not to covet your neighbour's or any other person's wife, but desire only your own wedded wife.

The tenth commandment instructs us not to covet, admire or trespass on our neighbours' or other person's house nor his vineyard, his estate or his servants.

These are God's Ten Commandments which are more fully interpreted in other books, and we have omitted lots of things since we are acquainted with man's laziness and know that man is more inclined to care about the necessities of this

sau să facă săblazną, sau va mérge la dobitoc.

A şaptea, să nu fure sau va apuca ceva, sau va mânca direptul celui străin, sau nu va da plata argatului său, sau datoriia ce să va îndatori.

A opta, să nu mărturisească minciună pentru ca să facă pagubă şi stricăciune vreunui om, sau vieţii lui, sau pungii lui, sau cinstii lui.

A noao, să nu pohtească muiarea vecinului său, nici altă vreo muiare străină, afară numai den muiarea lui cu caré s-au cununat.

A zéce, să nu pohtească şi să-i placă să apuce şi să stăpânească fără de direptate sau casa, sau viia, sau holda, sau robul vecinului său, sau altul om.

Acéste sânt acéle 10 porunci ale lui Dumnezeu, carele la alte cărţi să află cu învăţătură mai pre larg tălmăcite, carele noi le-am lăsat fugind vorba cea multă43, de vréme ce cunoaştem cum că lénea şi grija lumii nu vă lasă nici acéste puţine să le citiţi, pricinuind multe pricini cu păcate

Afară dintr-acéste porunci, să întrébe duhovnicul pre cel ce se ispovedulaşte şi alte ale lui păcate, sau de moarte sau mai uşoare; adecă, de va fi hulit la Dumnezeu sau la sfinţi, sau la taine, sau altă hulă, sau de va fi dat dracului pre cineva, sau au anathemisit pre cineva, au viu au mort; sau de au făcut farmece, sau au aruncat în bobi şi în cărbuni, sau

ბევრი რამ გამოვტოვეთ, რადგან ვიცნობთ ადამიანების სიზარმაცეს და ამა სოფლის ზრუნვისაკენ მიდრეკილებას, რის გამოც ამ მოკლე სიტყვებსაც ბევრი არ წაიკითხავს, რაც უთვალავი ცოდვის მიზეზი გახდება.

ამ მცნებების გარდა, მოძღვრებმა ჰკითხონ აღმსარებელს სხვა მომაკვდინებელი თუ შედარებით მსუბუქი ცოდვების შესახებ: ანუ თუ დაგმო ღმერთი, ან წმინდანები, ან საეკლესიო საიდუმლოებები ან სხვა რამე, ან თუ ეშმაკით დაწყევლა ვინმე, ან შეაჩვენა ვინმე ცოცხალი, ან მკვდარი, ან თუ გაუკეთებია ჯადო, ან თუ ნაკვერცხალში ჩაუყრია ლობიოს მარცვლები; ან თუ სხვას გააკეთებინა ესენი; თუ სწამს ჯადოების, თან ატარებს თილისმებს, აკეთებს შელოცვებს და სხვა ეშმაკეულ საქმეებს. ამ ცოდვების გამო აღმსარებელს უნდა დაედოს მძიმე კანონი (ეპიტიმია. რედ.) რადგან ამ ჯადოებით ის უარს ამბობს ღმერთზე და ეშმაკის მორწმუნე ხდება. ჰკითხე, თუ უყვარს სხვა ადამიანისათვის ზიანის, დანაკარგის მიყენება და სხვისი უპატივისმცემლობა, ან რომელიმე ადამიანის დაფარული შეცდომის საჯაროდ ხმამაღლა გამხილება, რომ ამით შეარცხვინოს ის, ან ხომ არ დაარღვია რომელიმე აღთქმა, ან შეთქმული მოწყალების გაღება არ შეასრულა, ცილი ხომ არ დასწამა, ან სიხარულით მოისმინა სხვებზე ბოროტი სიტყვები, ან ხშირად არ დადის ეკლესიაში ღვთისმოსაობით, ან არ ლოცულობს სახლში დილას და საღამოს ისე, როგორც საჭიროა; [უნდა ჰკითხოს] ხომ არიგებს სახლეულებს – ცოლს, შვილებს, მოჯამაგირეებს არ გააცდინონ წირვა-ლოცვა კვირაობით და დღესასწაულებზე, ხომ ასწავლის მათ

world and therefore will not read even these short passages and will thus be open to numberless sins.

Besides these commandments the confessor should ask the penitent about other mortal or comparatively venial sins: if he has condemned God or the saints, or ecclesiastical sacraments or anything else, or if he cursed anyone or damned either a live person or a dead one, or if he practised sorcery or if threw beans on embers; or whether he made others do these things; whether he believes in witchcraft, if he carries a talisman, resorts to incantations and other devilish things. A severe penance is to be assigned as a punishment for these sins, because when man resorts to sorcery he rejects God and begins to believe in the Devil. He should be asked if he enjoys harming people, causing them damage and demonstrating his disrespect or if he likes to speak aloud in public about a mistake that a person tries to keep secret and to embarrass this person, or if he broke any pledge, or did not give promised alms, whether he defamed anyone or was pleased to hear evil words said to others; or whether he is not a devout churchgoer, or does not pray at home every morning and evening as is required; he must be asked if he advises his family members: his wife and children and his servants, not to go to church on Sundays and feast days; whether he teaches them how to pray and live the life of a devout Christian, whether he had some

au pus pre alții să le facă, sau créde farmecile, sau de poartă pre sine advare (baere), sau face legături și alte lucruri diavolești, carele l să cade foarte greu să să canonească, pentru că să leapădă de Dumnezeu cu farmecile și créde pre dracul; sau de iubéște paguba și stricăciunea și necinstea altuia; sau vreo greșală ascunsă a vreunui om au scos la iveală pentru ca să-l rușinéze; sau de nu ș-au păzit jurământul, sau de au făgădult vreo milostenie și nu o au dat; sau au clevetit oamenii, sau au ascultat cu bucurie pre ceia ce clevetesc pre alții; sau de nu mérge la bisérică adése și cu evlavie; sau de nu-și face la casa sa rugăciunea ce i s-ar cuveni sara și dimineața; sau de nu-și îndemnează muiarea și copiii și argații lui să nu lipsească de la bisérică duminicile și sărbătorile și să nu le lipsească rugăciunea și să-i învețe să petreacă creștinéște, cu evlavie; sau de s-au sfădit și are vrajbă cu cineva, sau de va fi scos taina ce-i va fi spus cineva; sau de gândéște cu dulceață lucruri grozave și patimi trupești; sau de s-au mândrit și s-au lăudat; sau de batjocorésțe pre cei săraci; sau de au hulit la boala lui sau la sărăciia lui sau la altă nevoe și n-au mulțămit lui Dumnezeu; sau de créde visele; sau de au venlt vreun strein călătoriu și nu l-au priimit la casa lui să să odihnească; sau gol n-au îmbrăcat sau flămând n-au hrănit; sau închis fiind cineva și n-au

ლოცვას და ღვთისმოსავ ქრისტიანულ ცხოვრებას, წარსულში ხომ არ ჰქონდა და ახლაც ხომ არ აქვს უთანხმოება და მტრობა ვინმესთან, ან ხომ არ გაამხილა მისთვის განდობილი რამე საიდუმლო, ხომ არ ფიქრობს სიტკბოებით დამამცირებელ საქმეებზე და ხორციელ ვნებებზე, ხომ არ იამპარტავანა და იტრაბახა, ან მასხარად აიგდო გაჭირვებულები; თავისი ავადმყოფობისა, ან სიღარიბის გამო, ხომ არ გამოხატა უმადურობა ღვთის მიმართ და დაგმო იგი, სიზმრებისა ხომ არ სწამს, ხომ არ გააბრუნა და არ მიიღო თავის სახლში მოსასვენებლად მასთან მისული უცხო მგზავრი, ან არ შემოსა შიშველი, არ აჭამა მშიერს, არ მოინახულა და არ ანუგეშა სიტყვით და საქმით ვინმე საპყრობილეში, არ იზრუნა ავადმყოფზე, ღარიბ-ღატაკზე და უცხო ტომელზე; ან თუ ბოროტებაზე ბოროტებით უპასუხა, ან თუ არ უყვარს თავისი მტრები, ან თუ ჰქონდა საშუალება, დახმარება გაეწია რომელიმე გაჭირვებულებისათვის და გადაერჩინა ის და არ მოინდომა: ამ ყველაფრის შესახებ მოძღვარმა უნდა ჰკითხოს ღვთისმოშიშ აღმსარებელს, რომ მან ყველაფერი დაუფარავად აღიაროს.

მის მერე, რაც მორწმუნე იტყვის ყველაფერს, მოძღვარმა კარგად უნდა დაარიგოს, რომ აღარ ჩაიდინოს ცოდვები, შეიძულოს ვნებები და დღედაღამე ლოცულობდეს ჩვენს უფალ იესო ქრისტეზე თავმდაბლობითა და მხურვალე ცრემლებით, რომ ღმერთმა შეუნდოს მას მისი ლოცვები და აწი დაიცვას იგი დაცემისაგან. აღირისოს ცათა სასუფეველს და ყოვლად სამართლიანმა და მოწყალემან ღმერთმან არ დასაჯოს ის და რომ არ მოვიდეს მასზედ მოულოდნელი

disagreement and animosity with someone in the past and whether it continues in the present; or whether he betrayed someone's secret which was entrusted to him, whether he thinks about humiliating actions and bodily passions with pleasure, whether he had been arrogant and boastful or made fools of the poor; whether through illness or poverty, he expressed ingratitude to God and cursed Him; whether he believes in dreams, whether he rejected and denied hospitality to a foreign traveller, or refused to dress the naked, did not feed the hungry, did not visit and comfort by words or deed those who are in prison, did not take care of the sick, the poor and strangers; or if he acted badly in answer to the evil done to him, or whether he does not love his enemies, or whether he refused to help and save someone in trouble when he could do so. The confessor should ask about all these things, and the penitent if he is God-fearing should confess everything and keep nothing to himself.

When the penitent has said everything, the confessor should advise him not to sin again, to hate lusts and to pray day and night humbly and sorrowfully to our Saviour Jesus Christ so that God forgives him his sins, and subsequently protects him from committing any more; and to make him worthy of the kingdom of heaven, and to see that the just and merciful God does not punish him and that he does not die a sudden death and is not left wretched with-

mers să-l vază și să-l mângâie cu cuvântul și cu fapta; sau bolnav, sărac și strein nu i-au purtat de grijă; sau au făcut rău pentru rău; sau de nu iubește pre vrăjmașul lui; sau de va fi fost putincios ca să ajute vreunuia ce au fost la nevoe să-l mântuiască și n-au vrut; și altele asémene ca acéstea să cade să întrébe duhovnicul pre cel ce să ispoveduiaște. Și cel ce să ispoveduiaște să zică cu evlavie și cu frica lui Dumnezeu, toate câte au făcut deplin, fără nice o pricină.

Apoi, după ce le va spune toate, duhovnicul trebue să-l învețe binișor ca să nu mai păcătuiască, ci să urască păcatele lui și să le lase și să alérge către Domnul nostru Iisus Hristos, să-L roage noaptea și zioa, cu umilințe și cu lacrămi fierbinți să-i iarte păcatele lui și să-l păzească să nu mai greșască de aciia înainte și să-l învrednicească împărăției ceriului, pentru ca să nu-l urgisească milostivul și drept judecătoriul Dumnezeu; și îi va veni moarte degrabă și va mérge neîndireptat și să va osândi, ticălosul.

Și, după ce-l va învăța să socotească, să-i dea și canon după cum se va cuveni: nice foarte greu, nice foarte ușor, ci să socotească vârsta lui, tânăr iaste au bătrân, însurat iaste au neînsurat, bogat au sărac, preot au mirean au monah, cărturari au necărturari. Și să-l întrébe de câte ori au făcut păcatul sau câtă vreme au păcătuit și în ce vréme: în post au în

სიკვდილი და მოუნანიებელი, გამოუსწორებელი და უბადრუკი არ დაისაჯოს.

სწავლა-დარიგების შემდეგ მისცეს სინანულის კანონი, რომელიც ეკუთვნის: არც ძალიან მკაცრი, არც ნამეტნავად მსუბუქი. გაითვალისწინოს მონანულის ასაკი – ახალგაზრდაა თუ მოხუცი, დაოჯახებულია თუ არა, მდიდარია თუ გლახაკი, მლვდელია, ერის კაცი თუ ბერი, ნასწავლი თუ უსწავლელი, ასევე ჰკითხოს რამდენჯერ ჩაიდინა ცოდვა, ან რამდენი ხანი და როდის ეწეოდა ცოდვილ ცხოვრებას, მარხვაში თუ ხსნილში, რა ადგილას, ეკლესიაში თუ სხვაგან, რა ხერხით, ცხადად თუ ფარულად, ვინმე ნათესავთან თუ უცხო ადამიანთან. მოძღვარმა სხვა მსგავსი კითხვებიც უნდა დაუსვას, რომ გაიგოს, რა ხერხებით, რანაირად ჩაიდინა კაცმა მძიმე თუ მსუბუქი ცოდვა და შემდეგ დაადონ სწორი სასჯელი.

მოძღვარმა უნდა გადახედოს აღმსარებლის ყველა ცოდვას და რომელიც იქნება ყველაზე მძიმე, იმაზე დაადოს კანონი. მაგალითად, კაცმა ჩაიდინა მრუშობის ცოდვა და მკვლელობაც. მკვლელობა უფრო დიდი ცოდვაა და შესაბამისად კანონი მკვლელობისათვის უნდა დაედოს.

ასევე მოძღვარმა უნდა დაარიგოს, რომ მთელი ცხოვრების მანძილზე რა კანონი შეასრულოს, უნდა ახსოვდეს თავისი ცოდვები – ოხვრითა და ცრემლებით უნდა წუხდეს მათ გამო, დავით წინასწარმეტყველის მსგავსად უნდა ლოცულობდეს ღვთის მიმართ, რომ მან შენდობა უბოძოს; ყოველ ღამე უნდა ასველებდეს სინანულის ცრემლით სარეცელს და მრავალჯერ აღავლენდეს ლოცვას ღრისა

out repentance and cure.

After advising and instructing the penitent, the confessor should assign him the penance which is appropriate to his case: it should be neither too severe, nor too light. The penitent's age should be considered: whether he is young or old, married or not, wealthy or poor, whether he is a priest, a secular person or a monk, educated or ignorant; he should also be asked how many times he had sinned, or how long he had been leading the life of a sinner and when exactly it started, was it a fast or time between fasts; where it took place: in church or somewhere else; how, whether openly or in secret, with his kinsmen or strangers. The confessor should ask such questions also to discover how, by what means, the penitent committed mortal or venial sins and then assign him an appropriate punishment.

The confessor should consider all the sins of the penitent and assign him a penance based on the most serious of them. For example, a person may have committed adultery and a murder. Murder is the more serious sin and therefore the penance should be assigned for it.

At the same time, the confessor should advise the penitent what penances he must carry out during his life, he should tell him to remember his sins and feel sorry for them, and shed tears and groan because of them, that like David the Prophet he should pray to God to be worthy of His forgiveness; he should wet

zile slobode; în ce loc: în biserică au într-altă parte; cu ce mijloc: făţiş au în ascuns; cu vreo faţă a vrunii rudenii au cu striin; şi altele ca acéstea. Căci cu acéste mijloace să facă păcatele mai uşoare au mai gréle, şi aşa urmează şi canonul.

Şi încăş să socotească păcatele celui ce s-au ispoveduit şi carele va fi mai mare, pentru acel păcat să-i dea canonul. Adecă, să zicem, un om au făcut curvie şi ucidere; uciderea iaste mai mare păcat şi să-i dea canonul uciderii pentru toate.

Şi să-i dea învăţătură făcându-şi canonul în toată viiaţa lui, să-şi aducă aminte de păcatele lui şi să se întristéze cu suspinare şi cu lacrămi şi să să roage lui Dumnezeu să-l iarte, precum au făcut şi proorocul David: şi în toate nopţile îşi uda aşternutul cu lacrăme de pocăinţă şi de multe ori în zi şi în noapte să ruga.

Canonul să-l facă cu mijlocul ce au rânduit Părinţii Bisericii noastre, adecă cu post, cu rugăciune şi milostenie şi cu alte fapte plăcute lui Dumnezeu, nu să îndemnéze pre creştini să mănânce pământ şi cărbuni şi alte oarecare mojicești învăţături, ce ca neşte neînvăţaţi îl învaţă.

Şi acéstea, dară, cu puţine cuvinte şi în scurt, iară cel în Troiţă slăvită Dumnezeu, să vă dea voao cunoştinţă în toate, întoarcere şi îndireptare păcatelor noastre, păzindu-ne pre noi mai presus de toate vicleşugurile satanii şi părtaş să ne facă cereştii

და ღამის განმავლობაში.

კანონი იმ წესით უნდა შეასრულოს, რაც ჩვენი ეკლესიის მამებმა დაადგინეს, ანუ მარხვით, ლოცვით, მოწყალების გაღებით და ღვთისათვის სათნო სხვა საქმეების კეთებით. კანონის სახით მოძღვარმა არ უნდა დაავალოს ქრისტიანებს, ჭამონ მიწა და ნახშირი და სხვა მსგავსი რამ, როგორც ამას გაუნათლებელი ადამიანები ასწავლიან ხოლმე.

ეს იყო მოკლედ ნათქვამი მცირე სწავლებანი, ხოლო ღმერთმა და წმინდა სამებამ გიბოძოთ თქვენ ყველაფრის შეგნება, საკუთარი ცოდვების მუდმივი გახსენება და მათი გამოსწორება. ასევე მაღალმა ღმერთმა დაგიცვათ სატანის ყველა მზაკვრობისაგან და გაგხადოთ ცათა სასუფევლის მკვიდრნი, მეოხებითა ყოვლადკურთხეულისა დედოფლისა ჩვენისა ღვთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა და ყოველთა წმინდათა, ამინ.

აღსრულდა ღვთის დიდება.

his pillows with tears of repentance every night and utter prayers many times during day and at night.

A penance should be carried out according the rules laid down by the Fathers of our church: through fasting, praying, almsgiving and fulfilling other deeds that are pleasing to God. The confessor should not choose as a penance and order Christians to eat soil or coal or anything like that as ignorant people use to teach.

These are the brief teachings put In a few words and may God and the Holy Trinity endow you with understanding of everything, an everlasting memory of your sins, and striving for correcting them. Let God on High protect you from any perfidy of Satan and make you dwellers of the Kingdom of Heaven with the intercession of our Blessed Queen the Holy Virgin Mary and all the saints. Amen.

Glory to God now and for evermore.

Lui împărăţii, cu rugăciunile Preablagoslovitei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Mariei şi a tuturor Sfinţilor. Amin.

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă!

წმინდა ანთიმოზ ივერიელის ცხოვრებისა და შრომების ქრონოლოგია

1. 1650 წელი – წმინდა ანთიმოზ ივერიელი (ერისკაცობაში ანდრია) დაიბადამესხეთის სოფელ უდეში დაბადების წელი და სოფლის სახელი დოკუმენტურად არ არის დადასტურებული. მისი მშობლები იყვნენ იოანე და მარიამ ხურციძეები (გვარი „ხურციძე" ასევე არ არის დოკუმენტურად დადასტურებული, თუმცა უეჭველია, რომ მისი ოჯახი მიეკუთვნებოდა მაღალ სოციალურ ფენას).
   ცნობილია, რომ საქართველოში მან მიიღო გამორჩეული განათლება: ღვთისმეტყველებაში, ფილოსოფიასა და გამოყენებითი ხელოვნების სხვადასხვა დარგში. მას ასევე ჰქონდა სხვადასხვა უცხო ენის ცოდნა; ყმაწვილი ანდრიას საქართველოდან გატაცებისა და სტამბოლში მონად გაყიდვის ზუსტი თარიღი არ არის ცნობილი. ბოლო კვლევებით მტკიცდება, რომ აქ მას გამოისყიდის იერუსალიმის პატრიარქი დოსითე ნოტარა. მასთან ერთად იგი მიემგზავრება იერუსალიმში, სადაც იგი აღკვეცეს ბერად, მოგვიანებით მას აკურთხებენ მღვდლად და მაცხოვრის საფლავის ტაძრის ეკონომოსად ნიშნავენ.
2. 1689 წელს მღვდელმონაზონი ანთიმოზი უკვე დოკუმენტურად მოხსენებულია, როგორც მოლდო-ვლახეთის სამთავროს დედაქალაქ იასთან ახლოს მდებარე იერუსალიმის საპატრიარქოს მეტოქიონის მონასტერ ჩეტეცუიას წინამძღვარი. მოლდო-ვლახეთში ყოფნისას ანთიმოზი ეუფლება მესტამბეობის ხელოვნებას. დოკუმენტურად მტკიცდება, რომ ამ მიზნით მას იერუსალიმიდან გადმოეგზავნა 200 გროში.
3. 1690 წელს ანთიმოზ ივერიელი მოლდოვლახეთიდან გადმოდის უნგროვლახეთში, სადაც მოღვაწეობას აგრძელებს ბუქარესტის სტამბაში.
4. 1691 წელი, 10 ივნისი – ბუქარესტის სტამბის ხელმძღვანელი მიტროფანე იკურთხება ქალაქ ბუზეუს ეპისკოპოსად და სტამბის მმართველობას აბარებს ანთიმოზ ივერიელს.
5. 1691 ელის ოქტომბერში – ანთიმოზი ბეჭდავს თავის პირველ წიგნს ახალბერძნულ ენაზე სახელწოდებით *„ბასილი მაკედონელის სწავლებანი თავისი შვილის ლეონის მიმართ"*. ტექსტი ითარგმნა იერუსალიმის მოამავალი პატრიარქის ხრისანტ ნოტარას მიერ, რომელთანაც მთელი ცხოვრების მანძილზე ანთიმს ხან კარგი, ხანაც დაძაბული და რთული ურთიერთობა ჰქონდა, განსხვავებით მისი ბიძისგან იერუსალიმის პატრიარქ დოსითე ნოტარასაგან, რომელთანაც ანთიმოზს გულითადი ურთიერთობა ჰქონდა მთელი ცხოვრების მანძილზე.
6. 1692 წელი – ბუქარესტში ბერძნულად იბეჭდება წიგნი *„წმინდა ღირსი პარასკევასა და ღირსი დეკაპოლიტეკლის ღვთისმსახურება."*
7. 1693 წელი – ანთიმოზი ბუქარესტის სტამბაში ბეჭდავს მონუმენტალურ ნაშრომს *„ბერძნულ-რუმინული სახარება" (ოთხთავი)*, რომელიც შემკული იყო ანთიმოზ ივერიელის ხელით შექმნილი ორიგინალური ორნამენტებითა და ჩუქურთმებით.
8. 1694 წელი – ბუქარესტის სტამბაში ანთიმოზი ბეჭდავს თავის ბოლო წიგნს – *რუმინულენოვან ფსალმუნს*. იმავე წელს, ზაფხულში ანთიმი ინიშნება სნაგოვის მონასტრის წინამძღვრად, სადაც აარსებს ახალ სტამბას და მესტამბეობის სკოლას, მისი მთავარი დამხმარე აქ მიხაი იშტვანოვიჩია (იშტვანის ძე). ეს პიროვნება 1709 წელს ანთიმოზის მიერ გამოგზავნილი იქნა საქართველოში ქართული სტამბის მოსაწყობად თბილისში.
9. 1696 წელი – სნაგოვში რუმინულად იბეჭდება *„წმინდა მეფე კონსტანტინეს და დედოფალ ელენეს ღვთისმსახურება"*.
10. 1697 წელი – ბერძნულ ენაზე იბეჭდება სქელტანიანი წიგნი *„ანტოლოგიონი"*. იმავე წელს იბეჭდება რუმინულენოვანი სახარება. იმავე წელს ბერძნულ ენაზე იბეჭდება ბერძენი თეოლოგის იოანე კარიოფილის დოგმატური შინაარსის ნაშრომი *„სახელმძღვანელო რამდენიმე გაუგებარი საკითხის შესახებ"*. ბერძნულ ენაზე იბეჭდება თეოლოგ გეორგე მაიოტას წმინდა კონსტანტინესათვის მიძღვნილი პანეგირეკი. ასევე იბეჭდება რუსი სწავლულის მელეტი სმოტრიცკის სახელმძღვანელო *„სლავური ენის გრამატიკა"*.
11. 1698 წელს ანთიმოზი ბეჭდავს *„ღვთისმშობლის დაუჯდომელს"*.
12. 1699 წელი – სნაგოვის მონასტერში ბერძნულად იბეჭდება დოგმატური შინაარსის წიგნი *„მართლმადიდე-*

ბლური აღმსარებლობა“. იმავე წელს ანთიმოზი რუმინულ ენაზე ბეჭდავს ასევე დოგმატური შინაარსის წიგნს *„წიგნი, ანუ ნათელი“*.

13. 1700 წელი – იბეჭდება ზნეობრივი ღვთისმეტყველების შინაარსის 170-გვერდიანი წიგნი *„მადლის ყვავილი“*, რომელიც პოპულარული ხდება და მომავალში მრავალჯერ გამოიცემა. იმავე წელს ბერძნულ ენაზე იბეჭდება *„ფსალმუნი“*.
14. 1701 წელი – ანთიმოზი აწყობს პირველ არაბულენოვან სტამბას, რომელზეც ანტიოქელი მართლმადიდებლებისათვის ბეჭდავს ბილინგვურ წიგნს *„ბერძნულ-არაბულ კონდაკი“*. იმავე წელს ბერძნულ ენაზე იბეჭდება თეოლოგ სევასტოს კიმენიტელის პრაქტიკული თეოლოგიის შინაარსის ნაშრომი *„ეორთოლოგიონი“*. ასევე იმავე წელს იბეჭდება დოქტორ იოანე კომნენის ნაშრომი *„ათონის მთის გ ზამკვლევი“*. მიუხედავად იმისა, რომ 1704 წლის 24 მაისამდე ანთიმოზი მოიხსენებება როგორც სნაგოვის მონასტრის წინამძღვარი.
15. 1701 წლის ზაფხულში იგი იცვლის მუდმივ საცხოვრებელ ადგილს და თან გადააქვს სტამბა ბუქარესტში. იმავე წელს უკვე ბუქარესტში ანთიმოზი ბერძნულ ენაზე ბეჭდავს უნგროვლახეთის მთავრის კონსტანტინეს ერთ-ერთი შვილის შტეფან ბრინკოვეანუს მიერ დაწერილ ორ *„პანეგირიკს“*. ერთ-ერთი მიძღვნილია წმინდა მოციქულთასწორ კონსტანტინე დიდისადმი, მეორე კი – წმინდა პირველმოწამე სტეფანესადმი. ორივე წიგნი ხელახლა დაბეჭდა 1702 წელს.
16. 1702 წელი – ანთიმოზი ბუქარესტის სტამბაში ბერძნულ ენაზე ბეჭდავს *„წმინდა ღირსი მატრონა ჰიოპოლიტელის ღვთსმსახურებას“*, ხოლო ივნისის თვეში ბუქარესტშივე იბეჭდება *„ბერძნულ-არაბული ჟამნი“* (ჰიმნოგრაფიული შინაარსის წიგნი)
17. 1703 წელი – ამ წელს ბუქარესტში იბეჭდება რუმინულ ენაზე *„ახალი აღთქმა“*, ხოლო ბერძნულ ენაზე სამი ნაშრომი, აქედან პირველია – *„დოგმატური სწავლება“*, მეორე – *„მსახურება ეკლესიათა კურთხევის შესახებ“* და მესამე – შტეფან ბრინკოვეანუს მიერ დაწერილი *„პანეგირიკი ღვთისმშობლის მიძინება ზე“*. იმავე წელს იბეჭდება *„სლავურ-რუმინული ჟამნი“*.
18. 1704 წელი – ბერძნულ ენაზე იბეჭდება ორი წიგნი, ასევე უნგროვლახეთის მთავრის კონსტანტინეს ორი ვაჟის: რადუ ბრინკოვეანუს *„ქადაგება სიტყვა – ღმერთის ვნებაზე“* და მისი უფროსი ვაჟის, კონსტანტინეს მიერ დაწერილი წიგნი *„ბერძნული და რომაული პარალელები“*.
19. 1705 წელის 16 მარტს – ანთიმოზი არჩეული იქნა რიმნიკუ-ვალჩეას ეპისკოპოსად. იმავე წელს ბუქარესტში ბერძნულ ენაზე ბეჭდავს წიგნს *„ლარისას მთავარეპისკოპოსის წმინდა ბესარიონის ღვთისმსახურება“*. ქალაქ რიმნიკუში იგი მოაწყობს ახალ სტამბას, სადაც იმავე წელს ბერძნულ ენაზე ბეჭდავს პოლემიკური შინაარსის დოგმატურ წიგნს *„სიხარულის ტომი“*. იმავე წელს რუმინულ ენაზე, რიმნიკუში, ბეჭდავს *„ანტოლოგიონს“* , ასევე ბეჭდავს რუმინულ ენაზე, თავის პირველ ორიგინალურ ნაშრომს *„მოკლე სწავლება სინანულის საიდუმლოს შესახებ“*, რომლის მიზანი იყო სასულიერო პირების ცოდნისა და განათლების ამაღლება.
20. 1706 წელი – ანთიმოზ ივერიელის ლოცვა-კურთხევით, მისი მოწაფე მიხაი იშტვანიოვიჩი, რიმნიკუს სტამბაში, ბეჭდავს რუმინულენოვან საღვთისმსახურო წიგნებს: 1. *„ღვთისმშობლის მიძინების ღვთისმსახურება“*, 2. *„პარაკლიტონი“*, 3. *„დიდი კურთხევანი“*, რომლის წინასიტყვაობაშიც მიხაი იშტვანოვიჩი გვაწვდის საინტერესო ინფორმაციას ანთიმოზის ცხოვრებასთან დაკავშირებით. იმავე წელს იბეჭდება ბერძნულ ენაზე დაწერილი ორი პატარა წიგნი: რადუ ბრინკოვეანუს *„პანეგირიკი წმინდა ნიკოლოზის შესახებ“* და მეორე გეორგ მაიოტას *„ქადაგება მაცხოვნებელი ვნების შესახებ“*.
21. 1706-07 წლებში რიმნიკუ-ვალჩეას ეპისკოპოსი ანთიმოზი აქტიურად იღწვის ეკლესია-მონასტრების: სტრეჰაია, სურპატელე, ჰორეზუ, კოზია, ფედელეშოიუ და გოვორა აღდგენა-რესტავრაციისათვის. ამ უკანასკნელად ხსენებულ სამ ტაძარში დღემდეა შემორჩენილი მისივე სიცოცხლეშივე, როგორც ადგილობრივი მღვდელმთავრისა და ქტიტორის, შესრულებული ფრესკები.
22. 1707 წელს – რუმინულ ენაზე იბეჭდება თეოლოგ გეორგ მაიოტას წიგნი *„სიტყვა უფალისა ჩვენისა იესო ქრისტეს მაცხოვნებელ ვნებაზე“*

23. 1708 წლის 30 იანვარს – კვდება უნგროვლახეთის მიტროპოლიტი თეოდოსი, რომელიც ანდერძით თავის მემკვიდრედ ასახელებს რიმნიკუს ეპისკოპოსს ანთიმოზ ივერიელს. იმავე წელს, 22 თებერვალს, მართლმადიდებლობის დღესასწაულის კვირა დღეს, ჩატარდა ანთიმოზ ივერიელის ინტრონიზაცია უნგროვლახეთის მიტროპოლიტად.
24. 1709 წლის 1 ივლისს – ანთიმოზი რუმინეთის მთავარ კონსტანტინე ბრინკოვეანუს ჩუქნის რუმინული ხელოვნების შედევრად აღიარებულ საკუთარი ხელით შექმნილ ხელნაწერ ორიგინალურ ნაშრომს *„ძველი და ახალი აღთქმის სახეები“*, წიგნს თან ახლავს მისივე ხელით შესრულებული ბიბლიური პერსონაჟების 500-ზე მეტი მინიატურული პორტრეტი. ეს ნაშრომი დღემდე ინახება კიევის ეროვნული ბიბლიოთეკის ხელნაწერთა ფონდში. იმავე წელს მიტროპოლიის ერთ-ერთ რეზიდენციაში ქალაქ ტირგოვიშტეში ანთიმოზი აარსებს კიდევ ერთ სტამბას, სადაც იმავე წელს აგვისტოში ბერძნულ ენაზე იბეჭდება *„წიგნი, რომელიც მოიცავს მთელი წლის ციკლის საეკლესიო ღვთისმსახურებებს“*.
25. 1709 წელს – ანთიმოზი ბუქარესტში აწყობს ქართულშრიფტიან სტამბას, რომელზეც ბეჭდავს ქართულენოვან ოდიკებს. იმავე წელს თავის საუკეთესო მოწაფესა და მეგობარს მიხაი იშტვანოვიჩს საქართველოში ატანს დაბეჭდილ ოდიკებსა და სტამბის მოწყობილობებს, იმავე წელს ქართულენოვანი სტამბა იწყებს ფუნქციონირებას თბილისში.
26. 1709-12 წლებში თბილისში მიხაი იშტვანოვიჩი ბეჭდავს 10 წიგნს, საიდანაც 9 წიგნი სახეზეა, ერთის ადგილმდებარეობა კი დღეისთვის უცნობია:
ა) 1709 წელი – *„სახარება“ (ოთხთავი)* – დაბეჭდილია რუმინეთიდან ჩამოტანილი ნუსხა-ხუცური დიდი ზომის შრიფტით;
ბ) 1709 წელი – *„დავითნი“ (ფსალმუნნი)* – დაბეჭდილია ნუსხა-ხუცური დიდი ზომის შრიფტით;
გ) 1709 წელი – *„სამოციქულო“* – დაბეჭდილია ნუსხა-ხუცური შავ-წითელი დიდი ზომის შრიფტით;
დ) 1710 წელი – *„კონდაკი“* – ტექნიკურად და მხატვრულად ყველაზე დახვეწილი გამოცემაა. დაბეჭდილია სხვადასხვა ზომისა და ფერის შრიფტით, გამოყენებულია ბევრი ორნამენტი, თავფურცლის მეორე მხარეს პირველად იბეჭდება ბაგრატიონების გერბი თავისი აღწერილობით, წიგნი შეკრულია მაღალხარისხიან ტყავის ყდაში;
ე) 1710 წელი – *„ლოცვანი“* – დაბეჭდილია მხედრული მცირე ზომის მხედრული შრიფტით;
ვ) 1710 წელი – *„ყამნი“* – დაბეჭდილია მხედრული შრიფტით. ეს წიგნი აღწერილია 1950 წელს ერთ-ერთი ინვენტარიზაციის დროს, მაგრამ დღეს დაკარგულად ითვლება. დაუდასტურებელი ინფორმაციით ეს წიგნი ერთ-ერთ კერძო კოლექციაში ინახება;
ზ) 1710 წელი – *„ყამნი“* – დაბეჭდილია ნუსხა-ხუცური შავ-წითელი შრიფტით;
თ) 1711 წელი – *„სწავლა თუ ვითარ მართებს მოძღვარსა სწავლება მოწაფისა“* – დაბეჭდილია მხედრული შრიფტით. წიგნის ავტორი არის ვინმე ბერი გერმანე. წინასიტყვაობაში ნათქვამია, რომ წიგნის დაწერის მიზანია ახალგაზრდების ქრისტიანულ მართლმადიდებელ სარწმუნოებაში გამტკიცება, ამის გამო ტექსტი მიზანმიმართულად მარტივი ენითაა დაწერილი, რომ ბავშვებისა და მოზარდებისათვის ადვილი გასაგები და სასწავლი ყოფილიყო.
ი) 1711 წელი – *„დავითნი“ (ფსალმუნნი)* – დაბეჭდილია მხედრული შრიფტით;
კ) 1709–1712 წლები – *„ბიბლია“* – დაბეჭდილია მხედრული შრიფტით. წიგნი დაუსრულებელია, არ აქვს ყდა. მოიცავს წლების განმავლობაში სხვადასხვა დროს დაბეჭდილი ძველი და ახალი აღთქმის წიგნების კრებულს. ტექსტი სრული არ არის, კერძოდ, ძველი აღთქმიდან დაბეჭდილია მხოლოდ წინასწარმეტყველთა ყველა წიგნი, ახალი აღთქმიდან კი წარმოდგენილია ყველა დაბეჭდილი წიგნი. გარდა *იოანეს გამოცხადებისა*, რომელიც ბოლოში დართულია ხელნაწერის სახით.
27. 1710 წელს ტირგოვიშტეში მესტამბე მიტროფანე გრიგორაშის დახმარებით ანთიმოზი ბერძნულ ენაზე ბეჭდავს სამ წიგნს: *„დოგმატური პანოპლია“*, *“წმინდა ეკატერინეს ღვთისმსახურება“*, *„სინას მთის გ ზამკვლევი“*. ხოლო მესტამბე გეორგე რადოვიჩის დახმარებით აიწყო და დაიბეჭდა ორი წიგნი რუმინულ ენაზე:

„ფსალმუნნი“ და ანთიმოზ ივერიელის ორიგინალური ნაშრომი *„საეკლესიო სწავლება“*. ეს უკანასკნელი, რომელიც მიზნად ისახავდა მღვდლების ცოდნა-განათლების ამაღლებას, განსაკუთრებული მნიშვნელობისა იყო იმდროინდელი მღვდელთმსახურთათვის, რის გამოც 1741 წელს ის ხელახლა გამოქვეყნდა.

28. 1711 წელს, როდესაც რუსეთის იმპერიის ჯარი მიუახლოვდა მოლდოველახეთის საზღვარს, ანთიმოზმა ბუქარესტში შეკრიბა პატრიოტულად მოაზროვნე რუმინელი თავად-აზნაურობა. რუსების ჯარის რუმინეთის ტერიტორიაზე შემოსვლის შემთხვევაში, ისინი თურქების წინააღმდეგ დიდი აჯანყებისათვის უნდა ყოფილიყვნენ მზად. მაგრამ რუსეთის ჯარების უკან დახევის გამო, ანთიმოზ ივერიელის მიერ თურქების წინააღმდეგ მომზადებული აჯანყება ჩაიშალა.
29. 1712 წელს ტირგოვიშტეში რუმინულ ენაზე იბეჭდება საღვთისმსახურო წიგნი *„პარაკლიტონი“* და *„ყოველდღიური ლოცვანი“*.
30. 1713 წელს ანთიმოზი ბუქარესტში იწყებს ყოველთაწმინდანთა სახელობის მონასტრის მშენებლობას და ადგენს ამ *„მონასტრის ტიპიკონს“*, რომელიც განსაკუთრებული თეოლოგიური და კულტურულ-ისტორიული მნიშვნელობისაა და წმინდანის ერთგვარ ანდერძადაა მიჩნეული. იმავე წელს ტირგოვიშტეში იბეჭდება ლიტურგიკური შინაარსის რამდენიმე წიგნი: რუმინულენოვანი *„კონდაკი“*, ტრილინგვური: სლავურ-ბერძნულ-რუმინულენოვანი *“კატავასიერი“*, ასევე, ხელახლა გამოიცა 1706 წელს რიმნიკში დაბეჭდილი *„დიდი კურთხევანი“* და წიგნი *„ფილოსოფიური იგავები“* ბერძნულ და რუმინულ ენებზე.
31. 1714 წლის 25 მარტს, შიდაპოლიტიკური ინტრიგების გამო, უნგროვლახეთის მთავარი კონსტანტინე ბრინკოვეანუ თურქებმა დაატუსაღეს და გადაგზავნეს სტამბოლში, სადაც 15 აგვისტოს თავის ოთხ ვაჟიშვილსა და სიძესთან ერთად მოწამეობრივად აღესრულა. იმავე წელს ანთიმოზი ტირგოვიშტეში ბეჭდავს რუმინულ ენაზე კანონიკური შინაარსის ორიგინალურ ნაშრომს *„კანონთა თავები“*. აქვე ავღნიშნავთ, რომ ეს წიგნი 1775 წელს ხელახლა დაიბეჭდა. ასევე იბეჭდება საღვთისმსახურო შინაარსის ორი წიგნი: სლავურ-რუმინული *„ჟამნი“* და *“კატავასიერი“*.
32. 1715 წელს *„ჟამნი“* და *“კატავასიერი“* უკვე მხოლოდ რუმინულ ენაზე დაიბეჭდა. იმავე წელს ბერძნულ ენაზე იბეჭდება იერუსალიმელი პატრიარქის ხრისანტ ნოტარას ნაშრომი *„ქრისტეს წმინდა ეკლესიის კლერიკოსების, იერარქიისა და თანამდებობების შესახებ“*. ამის შემდეგ სტამბა ანთიმოზს გადმოაქვს ტირგოვიშტედან ბუქარესტში, სადაც ბერძნულ ენაზე ბეჭდავს ორ წიგნს: აკროსტიქად დაწერილი პატარა წიგნი *„ქრისტიანულ-პოლიტიკური დარიგებანი მთავარ შტეფან კანტაკუზინოს მიმართ“* და იერუსალიმის ყოფილი პატრიარქის დოსითე ნოტარას სქელტანიანი ნაშრომი *„იერუსალიმის პატრიარქთა ისტორია.“*

ამავე წლის ნოემბერში მთავარი შტეფან კანტაკუზინო, რომელიც ანთიმოზის მეგობარი და თანამოაზრე იყო, პოლიტიკური ინტრიგების გამო, მამასთან კონსტანტინესთან ერთად, დააკავეს და გაამგზავრეს სტამბოლში. 1716 წლის 7 ივნისს მთავარი შტეფან კანტაკუზინო და მამამისი სიკვდილით დაისაჯა.

33. 1716 წელს **10 თებერვალს** ბუქარესტში ინიშნება პროთურქული ორიენტაციის მქონე ახალი მთავარი ნიკოლაი მავროკორდატი. მიუხედავად იმისა, რომ მალევე, იმავე წლის **15 მარტს**, იგი დიდ თანხას სწირავს ანთიმოზის მიერ ბუქარესტში აშენებულ ყოველთა წმინდანთა სახელობის სამონასტრო კომპლექს; ახალი მთავარი ჩანს, რომ არ ენდობა ანთიმოზს, მას ეჭვი ეპარება თურქების მიმართ მის კეთილგანწყობაში. იმავე წელს ზაფხულში ყოველთა წმინდანთა სახელობის მონასტერში იწყებს მუშაობას ახალი სტამბა, სადაც აგვისტოში იბეჭდება ალექსანდრე მავროკორდატ ექსაპორიტელის მიერ დაწერილი წიგნი *„წმინდა, ანუ იუდეველთა ისტორია“*. **15 აგვისტოს** უნგროვლახეთის საზღვარს მიუახლოვდა ავსტროუნგრეთის ჯარი, რის გამოც ნიკოლაე მავროკორდატი სასწრაფოდ ტოვებს ბუქარესტს და თან მიყავს ანთიმოზ ივერიელი. ისინი მიემართებიან თურქეთის საზღვარისკენ მდებარე ქალაქ ჯურჯუში. გზაში მიტროპოლიტ ანთიმოზსა და მთავარ ნიკოლაე მავროკორდატს შორის შედგება დრამატული საუბარი; ამ საუბრის დროს ანთიმოზი უარს ამბობს თურქეთში გახიზვნაზე და ბრუნდება ბუქარესტში, სადაც პატრიოტულად მოაზროვნე თავად-აზნაურობასთან ერთად სათავეში ჩაუდგება თურქეთის მოწინააღმდეგე ახალ მთავარის პეტრაშკუ ბუზოიანუს არჩევას. ამ ქმედებე-

ბით ნათლად გაცხადდება ანთიმოზ ივერიელის ანტითურქული ორიენტაცია. **10 სექტემბერს** ავსტროუნგრეთის ჯარის უკან დახევის შემდეგ ნიკოლაე მავროკორდატი თურქულ სამხედრო ძალებთან ერთად ბრუნდება ბუქარესტში, სასტიკად უსწორდება აჯანყებულებს, ხოლო ანთიმოზ ივერიელს აპატიმრებს; საპყრობილეში მას განსაკუთრებულად ამცირებენ, შეურაცხოფენ და აბუჩად იგდებენ. **20 სექტემბერს** ნიკოლაე მავროკორდატი კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოდან გამოითხოვს ანთიმოზ ივერიელის სასულიერო ხარისხიდან განკვეთისა და სინას მთაზე წმინდა ეკატერინეს სახელობის მონასტერში სამუდამო გადასახლების განაჩენს. რადგანაც სამონასრო წესების მიხედვით, ბერი, ეპიტიმიის შემთხვევაში, იგზავნება მის მშობლიურ მონასტერში. საქმე ის გახლავთ, რომ ანთიმოზ ივერიელი ბერად აღიკვეცა იერუსალიმში, ხოლო სინას მთის მონასტერი მაცხოვრის საფლავის მეტოქიონს წარმოადგენდა. ამავე წლის სექტემბრის დასასრული – ოქტომბრის დასაწყისში გადასახლების ადგილისკენ მიმავალი ბულგარეთის ტერიტორიაზე საიდუმლო ბრძანების თანახმად, თურქი ჯარისკაცები კლავენ ანთიმოზ ივერიელს და მის ცხედარს აყოლებენ მდინარე ტუნჯიას, რომელიც ჩაედინება მდინარე მარიცაში, რომელიც საბოლოოდ უერთდება ადრიატიკის ზღვას. მისი წამების თარიღი უცნობია, მაგრამ ცნობილია, რომ **22 სექტემბერს** იგი ჯერ კიდევ ცოცხალია.

34. 1741 წელს ბუქარესტში მეორედ იბეჭდება *„მეუფე ანთიმოზის საეკლესიო სწავლება“*.
35. 1774 წელს ბუქარესტში უკვე მესამედ იბეჭდება ანთიმოზ ივერიელის *„საეკლესიო სწავლება“*.
36. 1775 წელს ბუქარესტში მესტამბე დიმიტრი პეტროვიჩის მიერ მეორედ იბეჭდება წმინდა ანთიმოზის *„კანონთა თავები“*, თუმცა ამ გამოცემაში ავტორის სახელი ნახსენები არ იყო.
37. 1865 წელს რუმინეთის ეკლესია აცხადებს თავის ავტოკეფალიას, რის გამოც კონსტანტინოპოლის საპატრიარქომ, რომლის იურისდიქციაში მანამდე შედიოდნენ უნგროვლახეთისა და მოლდოვლახეთის მიტროპოლიები, პროტესტის ნიშნად გაწყვიტა კანონიკურ-ეკვარისტიული კავშირი რუმინეთის ეკლესიასთან.
38. 1885 წელს კონსტანტინოპოლის მსოფლიო საპატრიარქო ოფიციალურად აღიარებს რუმინეთის ეკლესიის ავტოკეფალიას და აღადგენს მასთან კანონიკურ-ეკვარისტიულ კავშირს. რუმინეთის ეკლესიის მიერ ავტოკეფალიის მოპოვება ხელს გაუხსნის რუმინელ საეკლესიო და კულტურის მოღვაწეებს ანთიმოზ ივერიელის რეაბილიტაციის და მისი ნაშრომების პოპულარიზაციის საქმეში.
39. 1886 წელს იბეჭდება ანთიმოზ ივერიელის *„დიდაქეების“* პირველი გამოცემა. წინასიტყვაობაში რომანის ეპარქიის ეპისკოპოსი მელქისედეკი პირველად აქვეყნებს ანთიმოზის სრულ ბიოგრაფიას.
40. 1888 წელს ქვეყნდება ანთიმოზ ივერიელის *„ქადაგებების“* ახალი გამოცემა.
41. 1895–1911 წლებში იბეჭდება *„ქადაგებების“* სხვადასხვა ფრაგმენტები.
42. 1915 წელს პირველად ქვეყნდება *„დიდაქეების“* გამართული და დახვეწილი გამოცემა.
43. 1916 წლის 23–25 მაისს რუმინეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის წმინდა სინოდი აღნიშნავს ანთიმოზ ივერიელის მოწამეობრივი აღსასრულის 200 წლისთავს. პირველად გაიჟღერა ანთიმოზის წმინდანად შერაცხვის წინადადებამ, მაგრამ პირველმა მსოფლიო ომმა შეაფერხა შესაბამისი პროცედურების დაწყება.
44. 1956 წელს ანთიმოზ ივერიელის პიროვნების მიმართ ინტერესი საგრძნობლად იზრდება, საეკლესიო საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში იბეჭდება ანთიმოზ ივერიელისადმი მიძღვნილი უპრეცედენტოდ დიდი რაოდენობის სამეცნიერო შრომები. ხელახლა დგება ანთიმოზის კანონიზირების საკითხი.
45. 1962 წელს ქვეყნდება *„ქადაგებების“* პირველი კრიტიკული გამოცემა.
46. 1966 წელს რუმინეთის საპატრიარქო და მეცნიერებათა აკადემია აღნიშნავენ ანთიმოზ ივერიელის მოწამეობრივი აღსასრულის 250 წლისთავს. იმავე წელს რუმინეთის წმინდა სინოდის მოთხოვნაზე კონსტანტინოპოლის მსოფლიო საპატრიარქო აუქმებს 250 წლის წინანდელ უნგროვლახეთის მიტროპოლიტ ანთიმოზის განკვეთის აქტს.
47. 1992 წლის 27 სექტემბერი რუმინეთის ეკლესიის წმინდა სინოდი ანთიმოზ ივერიელს მღვდელმოწამის სახელით შერაცხავს წმინდანად. მისი ხსენების თარიღად რუმინეთში დაწესდა 27 სექტემბერი. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია მის ხსენებას აღასრულებს 13/26 ივნისს.

Chronology of Saint Anthim the Iberian's Life and Activities

1. - An ancient oral local tradition states that **his birth and childhood place is Ude** town (located in the Meskheti region, in southern of Samtskhe province, near the Turkish border). **He was given the name Andria at Baptism.** His **biological parents** were **John and Mary**. They gave Andria – Anthim the Iberian – life and also good Christian education for which he would remain forever grateful. Saint Anthim's family name was supposed to be Khurtsidze, an old and aristocratic family, and this position gave him access to intellectual, artistic, and technical education.

Ude was then a large and developed town, with an old church dating from the twelfth century and a school. Ude had become a kind of regional centre. In that area, gangs of local robbers often organized raids to capture young men and women to then sell them to Turks who came to the slave trade on the Valley of Vardzia River, to choose and buy people for various Ottoman dignitaries. Thanks to those skills, his wisdom, and his noble origin, young Andria was sold as "an expensive diamond, gilded with gold" and not with a lot of anonymous slaves". Andria the Iberian was **released from captivity by redemption (payment of money), by Patriarch Dositheus of Jerusalem, who took him as a close disciple and tonsured him into monk with the name Anthim** (gr. Ἄνθιμος means blooming) Andria – Anthim the Iberian received the monk's tonsure and took the vows to the Holy Sepulchre in Jerusalem and was ordained hieromonk by Patriarch Dositheus Notara.

2. 1689 – Hieromonk Anthim, is **mentioned as an** appointed abbot to **Cetăţuia** Monastery. This monastery was a metochion of Jerusalem patriarchy and was situated near **Iasi, the capital of** Wallachia. There Anthim perfected the art of printing. It is documentarily proved that for this purpose **two hundred** "grosi" (silver coins) were sent for **him.**
3. 1690 – Anthim the Iberian left Moldovia and went to Wallachia where he worked in typography in Bucharest.
4. 1691- June 10, head of the Bucharest typography Mitrofan was appointed bishop of Buzau and handed over management of the typography to Anthim the Iberian.
5. 1691, October – Anthim the Iberian prints his first Greek language book *Basil the Macedonian king of Greeks sixty-six chapters teachings to his son Leon Wise*. The book was translated by the future Patriarch of Jerusalem Chrysanthos Notara with whom Anthim's relationship changed from friendly to tense and complicated and vice versa in difference to his uncle Patriarch of Jerusalem Dositheus Notara with whom Anthim maintained friendly relations all his life.
6. 1692 – A book *Religious service to Saint Paraskevi the New and our Reverend Father Gregory Decapolite* was printed in Greek in Bucharest.
7. 1693 – a monumental work *Gospel* in Greek and Romanian was printed in Bucharest typography. The book was adorned with original ornaments and carvings done by Anthim the Iberian.
8. 1694 – *Psalms* In Romanian was the last book printed in Bucharest typography. In the summer of 1694 Anthim was appointed abbot of Snagov Monastery where he set up a typography and established a school of typographers, his disciple was Mikhail Iştvanovici whom, in 1709, he sent to Georgia with the mission to set up a Georgian typography In Tbilisi.
9. 1696 – *Religious service of Saints Constantine and Helen* is printed in Romanian in Snagov.
10. 1697 – a voluminous book *Anthologion* in printed in Greek; *Gospel* – In Romanian; a dogmatic book by a Greek theologian John Cariofil *Handbook on some perplexity* – in Greek; a book by Gheorghe Maiota *Panegyric speech on emperor Constantine* – in Greek; as well as *Slavonic grammar* by a Russian scholar Meleti Smotrinitski.

11. 1698 – Anthim prints *Acathist of the Holy Mother of God* in Romanian.
12. 1699 – a dogmatic book *The confession of the Orthodox faith and exposure for the three virtues: faith, hope and love* in Greek was printed in Snagov. One more dogmatic book *Teachings* was printed in Romanian the same year.
13. 1700 – a 170-page book on moral theology *Flower of virtues* was printed in Romanian; the book gained popularity and was reprinted many times since then; *Psalter* in Greek was also printed the same year.
14. 1701 – Anthim set up the first Arabic language typography, where a bilingual book *Missal* in Greek and Arabic was printed. The same year a book by a theologian Sevastos Chiminiteli on the issues of theology *Eortologhion* in Greek as well as a Greek language book by Doctor John Comneni *Proskinitarion of the Holy Mountain* were printed. Anthim was referred to as Abbot of Snagov Monastery till May 24, 1704.
15. 1701 – in the summer Anthim changed the place of his residence, went to Bucharest, and moved his typography there. The same year, In Bucharest Anthim printed two Panegirics written by a son of Constantin the Prince of Ungro-Wallachia Ştefan Brâncoveanu: *Panegyric speech to Constantin the Great* and *Panegyric speech to St. Stephen, the first martyr of Christianity*. Both these books were printed in Greek. In 1702 these books were reprinted.
16. 1702 – Anthim printed *The religious service to Saint Matrona Hiopolita* in Greek, in Bucharest typography and in June a Greek-Arabic *Horologhion* (a book of hymnographic character) was printed in this typography.
17. 1703 – *New Testament* was printed in Romanian in Bucharest as well as three Greek language works: 1. *Dogmatic teaching of the Eastern Church*, 2. *Service of the consecration of a Church*, 3. Ştefan Brâncoveanu, *Panegyric speech of the Holy Mother of God*. The same year a Romanian-Slavonic *Horologhion* was printed.
18. 1704 – two Greek language books were printed: 1. *Sermon to the Holy Passion of God* by Radu Brâncoveanu and 2. *Greek and Romans* by Constantin Brâncoveanu the son.
19. 1705, March, 15 – Anthim was appointed Bishop of Râmnic. The same year a Greek language book *The religious service of Saint Vissarion* was printed in Bucharest. Soon Anthim set up a new typography in Râmnic where he printed a dogmatic book of controversial character *Book of Joy* in Greek. The same year "*Anthologion*" was printed in Romanian in Râmnic. The same year, in Râmnic, Anthim's first original work written in Romanian *Brief teaching on repentance* was printed. The book aimed at deepening and perfecting knowledge and education of the clergy.
20. 20. 1706 – with blessings of Anthim the Iberian his disciple Mihail Iştvanovici printed in Râmnic typography three ecclesiastic books in Romanian 1. *Dormition of the Theotokos: The religious service and Paraklysios*; 2. *Octoehos*; 3. *Evhologhion*, In the preface to which Mihail Iştvanovici gives us interesting information about Saint Anthim's life. The same year two small books were printed in Greek. One of them was written by Radu Brâncoveanu : *Panegyric speech on Saint Nicholas feast,* the second – *Sermon on the Holy Passion of Christ* by Gheorghe Maiota.
21. 1706-07 – Bishop of Râmnic Anthim the Iberian directs his activities to restoration and renovation of churches and monasteries: Strehaia, Surpatele, Horezu Cozia, Fedelesoiu, Govora. On the walls of the last three monasteries, there still can be seen Anthim's frescoes made in his lifetime and showing him as the local bishop and donor.
22. 1707 – a book *Sermon on the Holy Passion of Christ* by Gheorghe Maiota was printed in Romanian.
23. 1708, January 30, – Metropolitan of Ungro -Wallachia Theodosius died, according to his testamentary disposition Anthim the Bishop of Râmnic was to succeed him. On February 22 a feast day of the orthodox church, bishop Anthim was enthroned Metropolitan of Ungro-Wallachia.
24. 1709, June 01 – Anthim the Iberian presented his original manuscript work *Characters of the Old and New Testaments* to the Prince of Romania Constantin Brâncoveanu. Nowadays this work is acknowledged as a masterpiece of Romanian art. There are more than 500 miniature portraits of the Biblical characters painted by Anthim himself.

The work is preserved in the manuscript departments of Kiev national library. The same year Anthim set up one more typography in Târgovişte, one of the metropole residences, and in August printed *Volume containing the complete service* in Greek.

25. 1709 Anthim set up typography furnished with Georgian fonts in Bucharest and printed antimins there. The same year he sent his best disciple and friend Mihail Iştvanovici to Georgia with the printed antimins and typography equipment. The same year Georgian typography started functioning in Tbilisi.

26. 1709- 1712 Mihail Iştvanovici printed 10 books in Georgia; whereabouts of 9 of them are known although at present nothing is known about the tenth book:

a) 1709 – *Gospel* is printed in large Nuskha-Khutsuri font brought from Romania;

b) 1709 – *Psalms* is printed in large Nuskha-Khutsuri font;

c) 1709 – *Acts of the Apostles* is printed in Nuskha-Khutsuri black and red large font;

d) 1710 – *A Book of Liturgy*, it is the best edition from the technical and artistic aspects. Fonts of various sizes and colours are used. Ornaments are in abundance. The Bagrationi coat of arms is printed for the first time on the reverse side of the title page and the description is added. The book is bound in the high-quality leather cover;

e) 1710 – *Prayers*, the book is printed in small Mkhedruli font;

f) 1710 – *Horologion* is printed in Mkhedruli font. This book is described in 1950 in the course of an inventory process, though nowadays it is accounted for as missing. It is said to be kept in one of the private collections;

g) 1710 – *Horolohion* is printed in Nuskha-Khutsuri black and red font;

h) *Teaching for the Priests how to teach disciples* – is printed in Mkhedruli font. The author of the book is a monk Germane. In the preface to the book, it is said that the book aimed at strengthening the Orthodox Christian faith in young people. Therefore, the text is purposely written in a simple language to make it easy for children and adolescents to understand and learn;

i) 1711- *Psalms* – the book is printed in Mkhedruli font;

j) 1709-1712 – *The Bible* is printed in Mkhedruli font. The edition is not completed, it has no cover. It contains a collection of Old and New Testament books printed at various periods. The text is not full, in particular, only the Prophets books are printed from the Old Testament, from the New Testament all printed books are printed, except *Revelation to John* which is attached at the end in a manuscript form.

27. 1710 – with the assistance of a printer Mitrofan Grigoras, Anthim prints three Greek language books in Târgovişte: *Dogmatic Panoply, St. Catherine religious service, Proskinitarion of Mount Sinai*; with help of a printer Gheorghe Radovici he prepared and printed two books in Romanian: *Psalter* and his original work *Teaching for priests*. This book was intended to improve and enlarge priests' knowledge and had special importance for the then priesthood, in 1741 it was reprinted.

28. 1711 – when the army of the Russian Empire neared the Moldova-Wallachia, Anthim called for the Roman patriot nobility. In case the Russian army crossed the borders of Wallachia, they were to be ready to rise in rebellion against Turks. Though because of the withdrawal of the Russian army, the revolt against Turks planned by Anthim, failed.

29. 1712 – *Octoehos* and *Book of prayers* were printed in Romanian in Târgovişte.

30. 1713 – February 05, celebration feast of Saint Agatha, by divine revelation (as Anthim himself confessed) the holy Metropolitan began to build the **Monastery of All Saints,** in Bucharest and wrote Typicon which has a special theological and cultural-historical importance and is considered a kind of St. Anthim' will. The same year sever-

al liturgical books are printed in Târgoviște: *Missal* – in Romanian; *Irmologhion* – in Slavonic, Greek, Romanian; *Evhologhion*, first printed in Romanian in Râmnic in 1706, was reprinted; *Philosophical parables* were printed in Romanian.

31. 1714, March 25 – in the result of internal political scheming Prince of Ungro-Wallachia Constantin Brâncoveanu was imprisoned by Turks and sent to Istanbul where on the 15th of August, he, his four sons, and a son-in-law met the death of martyrs. The same year Anthim printed in Târgoviște his original canonical book *Commandments for clergy* in Romanian; in 1775 this book was reprinted. Two books were also printed: *Horologhion* in Romanian and Slavonic; *Irmologhion* – in Romanian.

32. 1715 – *Horologhion* and *Irmologhion* are printed in Romanian. The same year a book by Chrysanthus Notara Patriarch of Jerusalem *On the office, clergy and minister of the Holy Church* was printed in Greek. Anthim moved the typography from Târgoviște to Bucharest and there printed two books: his original small versified text *Christian and political advice to* Ştefan *Cantacuzino* in Greek and a voluminous work by Dositheus Notara, former Patriarch of Jerusalem *History of Patriarchs of Jerusalem* in Greek.

The same year Ştefan Cantacuzino, who was Anthim's friend and ally, and his father Constantin were arrested in the result of political scheming and sent to Istanbul where they were condemned to death on the 7th of June, 1716.

33. 1716, February 10 – a new Prince of pro-Turkish orientation Nicholas Mavrokordatos was sent to Bucharest. It seems that the new Prince distrusted Anthim. He doubted Anthim's loyalty to Turks, but the same year on the 15th of March made a monetary donation to the Monastery of All Saints. In August a book by Alexandru Mavrocordat the Exaporite, *Judaic history* was printed in Greek. On the 15th of August, the Austria-Hungary army approached the border of Ungro-Wallachia; Nicholas Mavrocordatos left hastily Bucharest and took Anthim the Iberian with him. They were going to Giurgiu a town near the border of the Ottoman Empire. A dramatic dialogue took place between Metropolitan Anthim and Prince Nicholas Mavrocordatos; Anthim refused to escape to Turkey and returned to Bucharest, where, in coordination with patriotic nobility led a company aiming at the election of a new prince Petrasku Busoianu who opposed Turks. These activities unveiled Athim the Iberian's anti-Turk position. On September, 10, after the withdrawal of the Austria-Hungarian army Nicholas Mavrocordatos accompanied by Turkish military forces, returned to Bucharest, mercilessly dealt with the conspirators, and arrested Anthim the Iberian; Anthim was pitilessly humiliated, abased, and insulted. September 20, on demand of Nicholas Mavrocordatos, Patriarch of Constantinople defrocked Anthim the Iberian and sentenced him to exile for life in Saint Catherine's Monastery on Mount Sinai. According to the monastic regulations, a monk in case of penance was sent to the monastery where he had taken vows. The matter is that Anthim the Iberian was tonsured in Jerusalem, at the Monastery of Holy Sepulchre and St. Catherine's Monastery legally belonged to it. At the end of September – beginning of October Turk soldiers, who were accompanying him to the place of exile, killed Anthim the Iberian on the territory of Bulgaria and cast his butchered remains into the river Tungia, a tributary of the Maritsa which runs into the Adriatic Sea. The exact date of Anthim's death Is unknown, though it is known that he was still alive on September 22.

34. 1741 – Saint Anthim's *Teaching for priests* was reprinted in Bucharest.

35. 1774 – the third edition of Anthim's *Teaching for priests* was printed in Bucharest.

36. 1775 – a typographer Dimitri Petrovic reprinted St. Anthim's *Commandments for clergy*, though the author of the book was not mentioned in that edition.

37. 1865 – the Orthodox Church of Romania proclaimed autocephaly from the Patriarchate of Constantinople.

Metropoles of Ungro-Wallachia and Moldova-Wallachia were under its jurisdiction. In answer to this act Patriarchate of Constantinople broke off canonical-eucharistic relations with the Church of Romania.

38. 1885 – Patriarchate of Constantinople granted recognition of the autocephaly of the Orthodox Church of Romania. Autocephaly opened new possibilities to Romanian ecclesiastic and public figures regarding rehabilitation of Anthim the Iberian and popularization of his works.
39. 1886 – the first edition of *Didahii* was printed. In the preface to the book Anthim the Iberian's biography prepared by Melchisedec Bishop of Roman was printed.
40. 1888 – a new edition of Anthim the Iberian's "Sermons" was printed.
41. 1895-1911 – various parts of "Sermons" were printed.
42. 1915 – the first organized and perfected edition of "Didahii" was printed.
43. 1916 May 23-25 – Saint Synod of the Orthodox Church of Romania celebrated 200 anniversary of Anthim the Iberian's martyrdom. The idea of canonization Anthim the Iberian was raised for the first time but World War I hindered the process.
44. 1956 – interest in the personality of Anthim the Iberian sufficiently grew; an unprecedented number of scientific works dedicated to Anthim the Iberian were published in ecclesiastic theological editions; the issue of his canonization was raised again.
45. 1962 – the first critical edition of "Sermons" is printed.
46. 1966 – the Patriarchate of Romania and the Academy of Sciences of Romania celebrated 250 years since the martyrdom of Anthim the Iberian. The same year, 250 years later, on the request of the Holy Synod of Romania, the Ecumenical Patriarchate revoked the defrocking sentence of the great hierarch Anthim the Iberian.
47. 1992 September 27 – the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church, solemnly proclaim and sits among Saints by passing in their church calendar the highest bishop and preacher of the Romanian Country, "the chosen among chosen abbots of Wallachia" the hierarch Martyr Anthim the Iberian, and proclaimed his commemoration day to be September 27. The Georgian Church commemorates Saint Anthim on 13/26 June.

Cronologia vieții și a operei Sfântului Antim Ivireanul

1. 1650 Dată convențională a nașterii – în Georgia – a lui Antim Ivireanul, neconfirmată documentar. O veche tradiție orală locală afirmă că locul nașterii și al copilăriei sale este localitatea Ude (situată în regiunea Meskheti din sudul provinciei Samtskhe, aproape de granița cu Turcia), pe atunci mare și dezvoltată, având o biserică veche din secolul XII și o școală. Numele lui de familie ar fi Khurtsidze, familia sa fiind veche și aristocratică, lucru care i-a și permis să aibă acces la o educație intelectuală, artistică și tehnică. Din acest orășel Ude, care devenise un fel de centru regional, bande de hoți locali furau adesea tineri și tinere și-i vindeau apoi turcilor care veneau în târgul de sclavi de pe valea râului Vardzia să aleagă și să cumpere sclavi pentru diverși boieri otomani. Numele lui de Botez era Andrei, iar numele părinților săi după trup sunt Ioan și Maria. De la ei Andrei – Antim a primit atât viața, cât și buna educație creștină, pentru care le-a rămas recunoscător mereu.
2. 1689-În 1689, preotul-călugăr Antimos este deja documentat ca șef al Mănăstirii Chetetsuya din Metohia Patriarhiei Ierusalimului de lângă Iași, capitala principatului Moldovei. În timpul ședерii sale în Moldova, Antimos a stăpânit arta tiparului. Este documentat că în acest scop a fost trimis de la Ierusalim pentru 200 de groși.
3. 1690 Antim Ivireanul mută din Moldova în Ungaria-Țara Românească, unde continuă să lucreze în tipografia din București.
4. 1691 10 Iunie. Mitrofan este numit episcop de Buzău. Lasă sarcinile tipografiei de la Mitropolie în seama lui Antim Ivireanul.
5. 1691 Octombrie. Cea dintâi apariție a lui Antim, tipărind în text neogrecesc Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon. Textul a fost tradus de către Hrisant Notara, nepotul lui Dosithei al Ierusalimului, cu care Antim va avea legături când bune, când rele, toată viața.
6. 1692 Tipărirea, în grecește, la București a Slujbei cuvioasei Paraschiva și a cuviosului Grigorie Decapolitul.
7. 1693 Antim imprimă la București un monumental Evangheliar greco-român, cu o foaie de titlu gravată de el, cu elemente florale ce vor fi întâlnite și pe pilaștrii ctitoriei sale.
8. 1694 Iese de sub teascuri ultima carte bucureșteană, Psaltirea românească, cu o gravură frumoasă a profetului David, datată din același an. Vara. Antim este numit egumen al Mănăstirii Snagov. Va administra cu pricepere, așezământul și va pune bazele unei impunătoare tipografii, cu posibilități de imprimare variate. Va crea acolo școala tipografică, avându-l pe Mihai Ștefanovici ca prim ajutor în toate acțiunile sale.
9. 1696 Se tipărește la Snagov, de către în românește Slujba sfinților împărați Constantin și Elena.
10. 1697 Ianuarie. Este gata de tipărit un voluminos Anthologhion grecesc cu cheltuiala lui Galaction Vidali, fost egumen la Marea Lavră de la Athos. Fără indicația lunii, Iese de sub teascuri un superb Evangheliar românesc tipărit de mâna lui Antim. Tot Antim imprimă în grecește opera dogmatică a lui Ioan Cariofil, Manual despre câteva nedumeriri și soluții. Se imprimă în grecește panegiricul lui Gheorghe Maiota închinat Sf. Constantin. Ultima carte tipărită la Snagov în acest an a fost Dreapta alcătuire a gramaticii slavonești, în limba slavonă, opera rusului Meletie Smotrițki.
11. 1698 Anthim imprimă Acatistul Sfintei Născătoare de Dumnezeu în limba română.
12. 1699 O carte dogmatică Mărturisirea credinței ortodoxe și expunerea pentru cele trei virtuți: credință, speranță și dragoste în limba greacă a fost tipărită la Snagov. Încă o carte dogmatică Învățături a fost tipărită în limba română în același an.
13. 1700 O carte de 170 de pagini despre teologia morală Floarea virtuților a fost tipărită în limba română; cartea a

câștigat popularitate și a fost retipărită de multe ori de atunci; Psaltirea în greacă a fost tipărită și în același an.

14. 1701 Anthim a creat prima tipografie în limba arabă, unde a fost tipărită o carte bilingvă Missal în greacă și arabă. În același an au fost tipărite o carte a unui teolog Sevastos Chiminiteli despre problemele de teologie Eortologhion în limba greacă precum și o carte în limba greacă a doctorului Ioan Comneni Proskinitarion al Sfântului Munte. Anthim a fost denumit starețul Mănăstirii Snagov până la 24 mai 1704.
15. 1701 – Vara Anthim și-a schimbat locul de reședință, a plecat la București și și-a mutat acolo tipografia. În același an, la București Anthim s-au tipărit două Panegiri scrise de un fiu al lui Constantin Principele Ungro-Valahiei Ștefan Brâncoveanu: Cuvântul panegiric către Constantin cel Mare și Cuvântul panegiric către Sfântul Ștefan, primul martir al creștinismului. Ambele cărți au fost tipărite în limba greacă. În 1702 aceste cărți au fost retipărite.
16. 1702 Imnul tipărit Slujba religioasă către Sfânta Matrona Hiopolita în limba greacă, în tipografia bucureșteană și în iunie a fost tipărită un Horologion greco-arab (o carte cu caracter Imnografic) în această tipografie.
17. 1703 Imprimă la București, pentru prima dată, Noul Testament în românește, apoi, în grecește, o Învățătură dogmatică, o Slujbă a sfinților bisericilor și un Panegiric la Adormirea Maicii Domnului, compus de Ștefan Brâncoveanu. Tot în acest an Antim tipărește un Ceaslov slavo-român și un Acatistier.
18. 1704 Ultimul an de preot călugăr al lui Antim. Tipărește două cărți grecești: Cuvântare la patima lui Dumnezeu-Cuvântul, pronunțat de Radu Brâncoveanu, și Paralele grecești și române, transpuse în limba populară de Constantin, fiul mai mare al domnului. În același an a fost tipărit un Horologion româno-slavon.
19. 1705 16 martie. Antim este ales episcop de Râmnic, în urma scoaterii din scaun a lui Ilarion. Nu pleacă imediat din București, căci în aprilie imprimă în grecește Slujba Sfântului Visarion, arhiepiscopul Larisei. Tot aici începe tipărirea unei vaste antologii de texte polemice în limba greacă, pe care o va încheia în septembrie la Râmnic, unde a pus bazele celei dintâi tiparnițe cu utilaje create de mâna sa. Cartea s-a chemat Tomul bucuriei. Imprimă o superbă ediție de Anthologhion în românește cu cheltuiala spătarului Mihai Cantacuzino. Acuma tipărește prima din lucrările sale dedicate ridicării nivelului de pregătire a preoților: Învățătură pe scurt pentru taina pocăinții, deosebit de rară astăzi.
20. 1706 Cu binecuvântările lui Anthim Ibericul ucenicul său Mihail Ștvanovici a tipărit în tipografia râmnicească trei cărți ecleziastice în limba română 1. Adormirea Maicii Domnului: Slujba religioasă și Paraklysios; 2. Octoehos; 3. Evhologhion, în prefața la care Mihail Ștvanovici ne oferă informații interesante despre viața Sfântului Anthim. În același an au fost tipărite două cărți mici în limba greacă. Una dintre ele a fost scrisă de Radu Brâncoveanu : Cuvânt panegiric la sărbătoarea Sfântului Nicolae, a doua - Predica despre Sfânta Patimă a lui Hristos de Gheorghe Maiota.
21. 1706-1707 Antim se ocupă de repararea, zugrăvirea și sfințirea mănăstirilor Strehaia, Surpatele, Cozla, Hotărani, Fedeleșoiu, Govora. Fedeleșoiu și, mai ales, Govora ne vor transmite în frescă imaginea marelui gospodar și teolog.
22. 1707- Singura tipăritură de la Râmnic a fost ediția românească a cărții lui Gheorghe Maiota, Cuvânt la mântuitoarea patimă a Domnului nostru Iisus Hristos.
23. 1708 28 ianuarie. Moare mitropolitul Teodosie. Prin testament recomandă ca în urma sa să fie ales episcopul de Râmnic, Antim Ivireanul. 22 februarie. În Duminica Ortodoxiei, Antim este înscăunat mitropolit și rostește celebrul cuvânt la întronizare, capodoperă a elocinței românești.
24. 1709 1 iulie. Este datat monumentul de artă miniaturală Chipurile Vechiului și Noului Testament, manuscris cu peste 500 de portrete biblice, lucrat de mâna sa, pe care îl dăruiește lui Constantin Brâncoveanu. Astăzi se păstrează în fondul de manuscrise al Bibliotecii Naționale din Kiev. Instalează la Târgoviște, unul din sediile Mitropoliei, o tiparniță, de sub teascurile căreia iese în august, în grecește: Carte de peste tot anul, cuprinzând tot serviciul bisericesc.

25.1709- Anthim a înființat în București o tipografie mobilată cu fonturi georgiane și a tipărit acolo antimine. În același an și-a trimis cel mai bun discipol și prieten Mihai Ștefanovici este trimis în Georgia, la Tiflis, unde pune bazele celei dintâi tipografii din Caucaz. În același an, tipografia georgiană a început să funcționeze la Tbilisi.

26. 1709-1712 Același Mihai Ștefanovici tipărește a doua carte georgiană, un Liturghier, din care nu ni s-a păstrat nici un exemplar. După această dată, apreciatul ucenic al lui Antim dispare pentru totdeauna.

26. 1709- 1712 Mihail Ișvanovici a tipărit 10 cărți în Georgia; unde se află 9 dintre ei, deși în prezent nu se știe nimic despre cartea a zecea:

a) Evanghelia este tipărită în font mare Nuskha-Khutsuri adus din România

b) 1709 – Psalmii este tipărit cu font mare Nuskha-Khutsuri;

c) 1709- Faptele Apostolilor este tipărită cu font mare, negru și roșu, Nuskha-Khutsuri;

d) 1710 – O Carte de Liturghie, este cea mai bună ediție din punct de vedere tehnic și artistic. Sunt folosite fonturi de diferite dimensiuni și culori. Ornamentele sunt din abundență. Stema Bagrationi este imprimată pentru prima dată pe versoul paginii de titlu și se adaugă descrierea. Cartea este legată în copertă din piele de înaltă calitate;

e) 1710 – Rugăciuni, cartea este tipărită cu litere mici Mkhedruli;

f) 1710 – Horologion este tipărit în font Mkhedruli. Această carte este descrisă în 1950 în cursul unui proces de inventariere, deși în prezent este considerată ca lipsă. Se spune că se păstrează într-una din colecțiile private;

g) 1710 – Horolohion este tipărit cu font Nuskha-Khutsuri negru și roșu;

h) Învățarea preoților cum să-i învețe pe ucenici – este tipărită în font Mkhedruli. Autorul cărții este un călugăr Germane. În prefața cărții, se spune că cartea a avut drept scop întărirea credinței creștine ortodoxe la tineri. Prin urmare, textul este scris intenționat într-un limbaj simplu, pentru a le face ușor de înțeles și de învățat copiilor și adolescenților;

i)1711- Psalmii – cartea este tipărită în font Mkhedruli;

j)1709-1712 – Biblia este tipărită în font Mkhedruli. Ediția nu este finalizată, nu are coperta. Conține o colecție de cărți din Vechiul și Noul Testament tipărite în diferite perioade. Textul nu este complet, în special, doar cărțile Profeților sunt tipărite din Vechiul Testament, din Noul Testament sunt tipărite toate cărțile tipărite, cu excepția Apocalipsei lui Ioan care este atașată la sfârșit sub formă de manuscris.

27. 1710- La Târgoviște, ajutat de Mitrofan Grigoràs, Antim imprimă în grecește Panoplia dogmatică, Slujba Sfintei Ecaterina și Proschinitarul Muntelui Sinai, iar în românește o Psaltire și Învățătură bisericească, amândouă tipărite de Gheorghe Radovici. De excepțională importanță este Învățătura bisericească, adresată pregătirii preoților, ce se va retipări în anul 1741.

28. 1711 – Când armata Imperiului Russia apropiat de Moldova-Valahia, Anthim a chemat nobilimea patriotă romană. În cazul în care armata rusă trecea granițele Țării Românești, ea trebuia să fie gata să se ridice în rebeliune împotriva turcilor. Deși, din cauza retragerii armatei ruse, revolta împotriva turcilor, planificată de Anthim, a eșuat.

29. 1712 – Se imprimă la Târgoviște erau tipărite două cărți în limba română: Octoehos și o cărticică cu Rugăciuni în toate zilele săptămânii, ce urma să se împartă gratuit cunoscătorilor de carte.

30. 1713 – 05 februarie, prăznuirea Sfintei Agata, prin revelație divină (cum a mărturisit însuși Anthim) sfântul Mitropolit a început să zidească Mănăstirea Tuturor Sfinților, la București și a scris Typicon care are o deosebită importanță teologică și cultural-istorica și este considerat un fel de testament al Sfântului Anthim. În același an se tipăresc la Târgoviște mai multe cărți liturgice: Misal - în limba română; Irmologhion - în slavonă, greacă, română; Evhologhion, tipărit pentru prima dată în limba română la Râmnic în 1706, a fost retipărit; Pildele filosofice au fost

tipărite în limba română

31. 1714 La 25 martie, Constantin Brâncoveanu cu familia sa este arestat de turci și închis la Constantinopol. La 15 august, va fi decapitat împreună cu cei 4 fii, iar un ginere a întâmpinat moartea martirilor. În același an, Anthim a tipărit la Târgoviște cartea sa canonică originală Porunci pentru cler în limba română; în 1775 această carte a fost retipărită. Au mai fost tipărite două cărți: Horologion în română. *Irmologhion* în română și slavonă.
32. Horologion și Irmologhion sunt tipărite în limba română. În același an, a fost tipărită în limba greacă o carte a lui Chrysanthus Notara Patriarhul Ierusalimului Despre birou, cleric și slujitor al Sfintei Biserici. Anthim a mutat tipografia de la Târgoviște la București și acolo a tipărit două cărți: textul său original mic versificat Sfaturi creștine și politice pentru Ștefan Cantacuzino în limba greacă și o lucrare voluminoasă a lui Dositheus Notara, fost Patriarh al Ierusalimului Istoria Patriarhilor Ierusalimului în limba greacă.

În același an, Ștefan Cantacuzino, care era prietenul și aliatul lui Anthim, și tatăl său Constantin au fost arestați ca urmare a uneltirilor politice și trimiși la Istanbul, unde au fost condamnați la moarte la 7 iunie 1716.

33. . 1716 10 februarie. Intră în București noul domn, Nicolae Mavrocordat, mutat de la Iași. 15 martie. Nicolae Mavrocordat dăruiește ctitoriei lui Antim sume de bani ce permit dublarea Învățătura pentru preoți a fost retipărită la București.Cantacuzinii. În noaptea de 6 spre 7 iunie, Ștefan Cantacuzino și stolnicul Constantin Cantacuzino sunt sugrumați la Constantinopol. Vara. Este instalată la Mănăstirea Antim o tipografie, de sub presele căreia va ieși în luna august Istoria sfântă, adică iudaică, opera lui Alexandru Mavrocordat Exaporitul, singura tipăritură a anului. 15 august. De frica unor detașamente austriece care amenințau orașul, Nicolae Mavrocordat părăsește în grabă capitala luând cu sine și pe mitropolit și se îndreaptă spre Giurgiu. Ajuns la satul Călugăreni, se ivește o discuție dramatică între domn și mitropolit, acesta refuzând să-l întovărășească mai departe și întorcându-se la București. 10 septembrie. Nicolae Mavrocordat, întors în capitală, ucide la Fântâna lui Radu Vodă pe Pătrașcu Buzoianu, ce fusese ales domn de boieri și mitropolit, fără știrea lui. Antim Ivireanul este arestat, închis și supus tuturor umilințelor. După 20 septembrie. Antim Ivireanul este scos din scaun, printr-o dispoziție patriarhală de la Constantinopol, și condamnat la închisoare pe viață la Mănăstirea Sf. Ecaterina de la Muntele Sinai. Septembrie – început de octombrie. Antim este omorât de ostașii turci care îl conduceau spre locul de exil, și trupul lui aruncat în Sfântul Antim Ivireanul 88 râul Tungia, un afluent al Mariței. Data exactă a morții lui Anthim este necunoscută, deși se știe că el era încă în viață pe 22 septembrie.
34. 1741 Se tipărește la București Învățătura pentru preoți a vlădicăi Antim.
35. 1774 Învățătura pentru preoți tipărește pentru a treia oară, la București.
36. 1775 Se tipărește pentru a doua oară, la București, Capete de poruncă de către tipograful Dimitrie Petrovici. Numele lui Antim nu este menționat.
37. 1865-Biserica Ortodoxă a României a proclamat autocefalia de la Patriarhia Constantinopolului. Mitropoliile Ungro-Valahiei și Moldova-Valahiei se aflau sub jurisdicția sa. Ca răspuns la acest act, Patriarhia Constantinopolului a rupt relațiile canonico-euharistice cu Biserica României.
38. 1885 – Patriarhia Constantinopolului a acordat recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe din România. Autocefalia a deschis noi posibilități personalităților ecleziastice și publice române în ceea ce privește reabilitarea lui Anthim Ibericul și popularizarea operelor sale.
39. 1886 Este tipărită de către Ioan Bianu prima ediție a Didahiilor, după un manuscris din 1781. În prefață, episcopul Melhisedec al Romanului creionează cea dintâi biografie completă a lui Antim iveruanul.
40. 1888 A fost tipărită o nouă editare a Predicilor, lui Antim Iverianul.

41. 1895-1911 Publicări fragmentare din Didahii.
42. 1915 A fost tipărită prima ediție bună, organizată și perfecționată a „Didahii".
43. 1916 23-25 mai. Ședințe ale Sfântului Sinod pentru comemorarea, în toamnă, a 200 de ani de la moartea lui Antim Ivireanul. Ideea canonizării Anthim Iberian a fost ridicată pentru prima dată, dar Primul Război Mondial a împiedicat process.
44. 1956 La 240 de ani de la moarte, interesul pentru personalitatea lui Antim crește vertiginos. Un număr dublu din revista Biserica Ortodoxă Română este închinat lui Antim și se pune problema canonizării mitropolitului.
45. 1962 Este publicată cea dintâi ediție critică a Didahii.
46. 1966- Sărbătoriri la nivelul Sfântului Sinod și al Academiei Române cu prilejul împlinirii a 250 de ani de la moartea lui Antim. Patriarhia Ecumenică ridică astfel caterisirea ce fusese aruncată în mod nedrept și brutal asupra lui Antim.
47. 1992- Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, proclamă solemn și stă printre sfinți trecând în calendarul lor bisericesc pe cel mai înalt episcop și predicator al Țării Românești, „alesul dintre aleși stareți ai Țării Românești" pe ierarhul Mucenic Anthim Iberianul și l-a proclamat. ziua de comemorare a lui să fie 27 septembrie. Biserica Ortodoxă Georgiană îl va comemorare a lui să fie 13/26 iunie.

SUMMARY

This trilingual collection of parallel texts contains 15 sermons and a work "A Brief Teaching on the Mystery of Repentance" by a "great enlightener and humanist" of the Enlightenment, a person endowed with various talents Saint Anthim the Iberian.

What is known about Anthim the Iberian? We know that he was a Georgian who worked in Romania at the junction of the 17-18th c.c.: theologian, canonist, typographer, man of letters, polyglot, poet, translator, orator, artist, manager of a large-scale church and monastery construction, and a political figure who fought for the liberation of Romania from the subjection to Ottoman Empire. He dedicated his life to this struggle and met the death of a martyr. In 1992 he was canonized by the Orthodox churches of Romania and Georgia under the name the Hierarch Martyr Anthim the Iberian.

There are no records regarding his exact birth date. Approximately he was born in 1650es in a village Ude, in Meskhetian region of Georgia. As a child, he was captured by local robbers and sold at the Istanbul slave market. We know that Patriarch of Jerusalem Dositheus released him from captivity by redemption. Almost nothing is known about his life and activities before he came to Wallachia. Details of his life and work as a high priest and organizer of the printing industry in Ungro-Wallachia are known much better. The history of his death is not quite clear either... The fact that there is no grave is a symbolic culminating act of his fate. There are several versions of his death. All of them are invariants of one "great narrative": he was imprisoned, tortured, defrocked, exiled, butchered on the way to the place of exile by his guards; his remnants are said to be cast into the river or buried in a secret place so that the grave of the martyr was not overgrown with legends or turned into the place of veneration by his followers. The main narrative of the life of this great figure could be used as a script for a contemporary Hollywood block-baster. A young man kidnapped and sold as a slave found himself in the center of the world processes – in Constantinople and became a close collaborator of Patriarchs of Jerusalem. He was an inspirer of the printing industry in the Balkans, Georgia, Syria, Palestine. The printing industry organized by him ensured circulation of the cultural-religious legacy of the Eastern Christian world and mass spreading of the texts that were necessary to strengthen its vitality in the new epoch. These are bilingual and poly-lingual editions – Greek, Romanian, Slavonic, Arabian, Georgian. Anthim became the leading figure of a wide-scale process of ecclesiastic and cultural advance in Ungro-Wallachia. He reached the highest stage of the ecclesiastic hierarchy – became the first hierarch – metropolitan of Ungro-Wallachia whose influence was inferior only to that of the governor, Prince and voivode Constantin Brâncoveanu. According to the laws of that epoch, in case of absence of the Prince in the country, the highest hierarch was to fulfill the duties of the governor and exercise his authority.

Anthim the Iberian's life and activities, his vast, exceptional and multi-aspect, poly-language, multifold legacy remains a *terra incognita* for the West. This legacy embraces all branches of theology, church history, rhetoric, philosophy, diplomacy, ecclesiastic and secular law, architecture, art of printing, poetry, graphic miniature; in addition, Anthim's works – original and translated texts, his activities as a typographer are based on deep and essential knowledge of texts in Greek, Slavonic, Romanian, Georgian, Arabian – it all simply goes beyond the range and possibilities of just one man. Much has indeed been done to study his legacy in Romania, though only the first steps are taken in this direction in Georgia. Reconstruction of Anthim the Iberian's life and activities is hindered by the fact that Anthim's works are published in Romanian only; part of them has been translated and published in Georgian. But there are almost no translations of his works into English or any other international European language. The present collection is an attempt to amend this deficiency.

The key concepts of Saint Anthim's homilitics are education (Educatie – Romanian) and freedom (Libertate – Rom.). They create the main content of the "principle of Christianity". It is not accidental that these concepts are

exclusive predicates of modern discourse and "new time" in philosophy of religion. In order to properly interpret these concepts, it is necessary to consider historical and philosophical context. After the fall of the Byzantine Empire, Georgia an ancient part of the Hellenic-Roman world became a country for which "the way to Europe was cut off" as Ivane Javakhishvili described the situation. The idea of being an outpost of Christian civilization was alive in the self-consciousness of Georgia, its cultural traditions, literary legacy, hagiography (5-12 c.c.), historical chronicles "Life of Kartli", spiritual ideals of Gelati Academy (11-13 c.c.), a great philosophical poem of the early Renaissance "The Knight in the Panther's Skin" by Shota Rustavell, in rich folklore. That was a programme paradigm of Anthim the Iberian's activities because an analogical idea was alive among the Balkan nations, in post-Byzantine principalities. Interesting analogies can be traced between Iberian-Colchian mythology and Balkan-Romanian "popular cosmic Christianity" (Mircea Eliade). European writers of modern times invented and spread a literary myth about Dracula – a magician and vampire and his pre-historic mystic country Transylvania. The modern Transylvanian myth about Dracula repeats myths of the Hellenic world – the world of Homer which tells us about the islands where Cyclopes, Sirens, Circe, and Lotophagi live and which are situated at the outskirts of the Peloponnes and Mediterranian polises somewhere at the edges of the world. But in reality, Romania considered itself as a "Danube guard-post" which coordinated the antic philosophy, Roman law, and the Biblical revelation; as to the real Dracula, he was a leader of the Balkan Reconquista who reacted to merciless Islamic terror with counter-terror. On his grave in the Monastery of Snagov where abbot of it Anthim the Iberian set up the first typography, candles burn even nowadays.

The main postulates of Anthim the Iberian's multi-sided and versatile activities are education and freedom. He often repeated that among the perils that threaten humanity the most dangerous are lack of education and ignorance. Christ's principle is the principle of freedom for him which is to transform humanity in a non-violent form – through grace and education, it is the interpretation of the mystery of transfiguration given by Anthim. Christ desired to bring every nation to the truth of his principle and to spread freedom all over the world i.e. to save every creature of God which was in peril.

In one of his Sermons Anthim writes "What is more delightful for a slave than freedom? And what can bring more happiness than returning to your home country from foreign land?". Here we see that autobiographical and conceptual aspects are interwoven.

The core of Saint Anthim's political philosophy is presented in his words: "A king's crown is different from the miter of a high priest but although a king does not have the spiritual rank (of a bishop), he still works for the benefit and welfare of his people in material and ephemeral aspects as well as in spiritual and eternal issues" (see Anthim the Iberian "On the Feast Day of the Saints Equal-to-the-Apostles King Constantine and Helena").

It can be said that among the types of freedom Saint Anthim prefers positive freedom (cognition and comprehension of eternity) to negative freedom (freedom from hardships and fear). Though the main issue in this sphere is the principle of power limitation.

Freedom is a central issue in Anthim the Iberian's political theology. The most actual problem in that period was the tyranny of colonial government (it revealed through forcible Islamization in Georgia, in particular in Anthim's home province – Meskheti; and through forcible conversion to Catholicism in Transylvania a western Romanian province). Spreading of the principle of Christ "all over the world" meant the end of colonialism. According to Saint Anthim one of the sources of power is immediate charismatic power (see Sermon "On the Feast Day of the Saints Equal-to-the-Apostles King Constantine and Helena") which does not need legitimation from the Pope. Anthim the Iberian opposed both Papoceasarism and Ceasaropapism, but charismatic power is only a particular case while the necessary condition of legitimation of power is freedom and equality before the law. Anthim clearly states his position: people choose kings for two reasons: 1) to practice justice and 2) to set right any violation of law or injustice. Anthim resorts to philosophy when he writes about a philosopher who was asked "What is the most important

thing that a king can do so that his subjects live well and are well-provided?". The wise philosopher answered "he should be equally just to everybody without any discrimination" (see Anthim the Iberian "On the Feast Day of the Saints Equal-to-the-Apostles King Constantine and Helena").

Always when Anthim the Iberian speaks about the principle of Christ or realization of power, he clearly states that it concerns humanity as a whole, "Christ's holy humanity" and makes a very interesting remark that the equivalent of the Old Testament prophets is a theocratic rule, but Christ chose anglers and fishermen as the New Testament apostles who govern internal metamorphosis, the metamorphosis of heart. Anthim also stresses mutually complementary and significant functions of family, civil society, and state. In almost all of his sermons, he stresses the importance of health so we can understand this emphasis as an attempt at theological-political recognition of the right to life.

Saint Anthim was a soldier of Christ's principle, i.e. in his interpretation, he was a builder of the "outposts" of education at the junction of the 17-18th centuries in Georgia, Palestine, Constantinople, the Balkans, Romanian principalities – Ungro-Wallachia and Moldova-Wallachia.

Georgian-Romanian relations have a centuries-old history. There were certain reasons for these relations: 1) political – Georgian and Romanian countries were always under the pressure of the same great empires – Roma, Byzantine, the Ottoman, and Russian; 2) economical – Georgia and Romania both are the countries of the Black Sea basin; it means that intense maritime transit trade routes crossed our countries. In addition, as we know the Silk Road crossed the Caucasus as well as the Balkans; 3) religious – the Georgians and the Romanians are adherents of the Orthodox Christian Church and were converted to Christianity by Saint Andrew the Apostle. These and many other aspects condition intense interrelationships in the spheres of culture and religion.

According to the Romanian sources, in 1639 the Prince of Moldovia Vasile Lupu married a daughter of a nobleman from Imereti (his surname presumably was Tsereteli); she was called Ekaterina and was nick-named "Circassian", her Georgian origin is documentarily attested (during that period Moldovans called all Caucasians "Circassian") (see a book by a Romanian scientist Marcu George, *Enciclopedia personalităţilor feminine din România*. Bucureşti: Editura Meronia, 2012). She took an active part in the internal and foreign politics of the country. She was known as a great patron of arts and generous donor: she supported church and monastery construction in the country. Even nowadays certain expensive objects and holy relics donated to the monasteries by Ekaterina are kept in the museums in Romania (Moldoveni. www. moldovenii.md/md/people/742 01.12.2016). Vasile Lupu's and Ekaterina's busts are erected in the yard of the Târgovişte Museum of History and Ethnography.

In general, the 17th century is characterized by intense relationships between the Georgians and the Romanians. For example, the metropolitan of Ungro-Wallachia Dionisie I (1672) was brought up and tonsured in the Georgian monastery of Iviron on Mount Athos and then was appointed abbot to Radu Vodă monastery in Bucharest. At that time this monastery belonged to holy monastery Iviron i.e. was its so-called *metochion* .

Certain traces of close relationships between the Georgians and the Romanians can also be found in architecture. In particular, churches and monasteries built in the 16-17th centuries in Romanian states i.e. Wallachia and Moldova reveal the influence of Georgian art, especially in stone carvings and ornaments (Preot Prof. Dr. Mircea Pacurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Romane,* Vol 2, Editura Institutului Biblic si de Misiune al Bisericii Ortodoxe Romane, Bucuresti, 1992, p. 227). For example, it can be observed on the walls of Dealu monastery not far from Târgovişte (1499-1501); on the walls of the church in Curtea de Argeş (1512-1517); on the walls of Mihai Vodă monastery in Bucharest (1594) (https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_arhitecturii_în_România din 01.12.2016); on the walls of the church at Monastery of Three Hierarchs in Iaşi (1637-1639) and the walls of the main church of Anthim's Monastery (1714).

Since the beginning of the 17th century, Wallachia passed into possession of the Georgian monastery of Iviron on Mount Athos several churches and monasteries which became its metochions. These monasteries were: Radu

Vodă monastery in Bucharest, Tutana Skete in Argesani, church of Ballen in Ilfov, Skete Glavacioc in Argesani, and Skete Steleia in Bucharest. It should be admitted that Princes of Wallachia Radu Sherban and Grigorie Gica as well as the Prince of Moldovia George Shtefan donated rich offerings to Iviron Monastery, etc. (see: Preot Prof. Dr. Mircea Pacurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Romane*, Vol 2, Editura Institutului Biblic si de Misiune al Bisericii Ortodoxe Romane, Bucuresti, 1992, p. 266).

But the most fruitful cooperation between the Romanians and the Georgians took place at the junction of the 16-17th centuries when Anthim the Iberian was metropolitan of Wallachia, Constantin Brâncoveanu was the Prince of Wallachia and Vakhtang VI was the king of Georgia. During almost 25 years Anthim the Iberian printed 64 books and one antimins, 30 books were printed in Greek, 24 in Romanian, 2 in Old Slavonic, 4 , Slavo-Romanian, 2 Greek-Arabic, one in Greek-Romanian, one book in three languages Greek-Old Slavonic-Romanian and a Georgian language antimins. Anthim was the author of 4 original books, wrote forewords or dedications for 10 books, for 6 books – afterward, translated 8 books from Greek and wrote verses for 5 books. His work as a typographer and his literary activities were so rich and versatile that, to the present day, he is deservedly considered to be one of the founders of the classic Romanian language (Cf. Pr. Niculae Şrbănescu, "Antim Ivireanul tipograf", in rev. *BOR*, nr. 8-9 / 1956, p. 750.).

In 1708 Anthim the Iberian prepared a printing press with Georgian fonts, printed antimins on it, and sent it with the equipment accompanied by one of his best typographers to Tbilisi where in 1709 the first book *Gospel* was printed in Georgian. During the 13 years of functioning of this typography, 20 books of liturgical, educational, scientific, and belletristic content were printed. It is to be said that it was this printing press that "The Knight in the Panther's Skin" was printed for the first time; a study and comments written by Vakhtang VI were attached to this edition and thus it gave the beginning to "Rustvelological Studies" (see ქრ. შარაძე, პირველი სტამბა საქართველოში (1709-1722), თბილისი, /Q. Sharadze, The First Printing House in Georgia (1709-1722) Tbilisi, 1955, გვ. 204).

Anthim the Iberian can be considered to be a creator, thinker, and active participant in the process of realizing one of the most important and unknown vectors of Europe – the vector of the Georgian-Romanian relations.

As we know we can speak not only about "western Europe" but also about the Balkans and Eastern Europe. These regions are discussed as cultural-political outskirts of western Europe. Georgia and Romania are considered as such "outskirts". Discussing Anthim the Iberian's life and activities from this aspect reveals significant perspectives and makes his work very actual for the contemporary world. The future of the present-day world largely depends on the decision concerning the issue of expanding the integration zone of "The European Union" as a certain type of civilization.

Both Georgia and Romania were epicenters of meeting and clash, competing and synthesizing of various civilizational models. Anthim the Iberian is a figure who endeavoured to build a bridge between these epicenters by designing the contours of the Balkan-Caucasian Europe.

Development of the printing industry in the whole Eastern Christian world i.e. the post-Byzantine culture area is associated with Anthim the Iberian.

Since 1696 Anthim adds to his first name "Anthim" the name of his homeland – Georgia – "Iverianul" and in this form it appears on his original books printed in Bucharest. It is a name-symboll Let's interpret this symbol.

The enlightened world knows two terms denoting Georgia: Colchis and Iberia/Iveria.

Colchis was the extreme outpost of the Hellenic world in the East. The expedition of the Argonauts to Colchis is widely known, the border of antic Europe crossed Colchis – it ran along the Phasis river – in the country of King Aeetes and Medea, a Colchi wife of Jason. Colchis is the name of pagan Georgia. Iberia is the name of Christian Georgia. In the 4th century, Christianity is declared a state religion in Georgia, i.e. pagan Georgia, "old Israel" exists no more; it became St. Iveria – "new Israel" and an outpost of the Christian world in the East.

Such is the symbolic content of the term "Iberian". Such awareness (a form of identity) was alive in Anthim since his childhood spent in Georgia. The Romanian identity is also analogical. "Ungro-Wallachia", "Transylvania" are outposts of par-Romana, Byzantinism, Hellenic-Latin universe in the Balkans.

Mircea Eliade writes: "The "origin" had as if magic prestige at the dawn of the modern world. To have a well-founded origin meant to be of noble origin. "Our origin goes back to Rome" – Roman intellectuals of the 18th and 19th centuries used to repeat with pride. Latin origin evoked a feeling of mystical collaboration". Southeast Europe was overwhelmed with the desire to prove its own "antiquity".

The period when Anthim the Iberian was metropolitan of Wallachia is assessed by the present-day historians as "a history of a modern revolution in Wallachia" (istoria delle modern revoluzioni della Valachia), which went side by side with the "modern processes" of German, French and British Enlightenment of the same period. During this period Constantin Brâncoveanu Basarab supporter and initiator of active cultural politics became the Prince of Wallachia. The main architect of the cultural climate in Wallachia was Anthim the Iberian.

In 1689 at one of the Bucharest monasteries a Greek language school was founded, in 1694 it was transformed into Academy. Such branches of science as philosophy, rhetoric, metaphysics, physics, astronomy, acoustics, mathematics, and many others were taught together with theological disciplines. The authorities ensured that salaries of 810 thalers were permanently paid to the professors of the academy. It should be noted that this was the period when a very important historical-cultural fact took place, in particular, after the fall of the Byzantine empire, the "center of Hellinsim" moved to the heart of the Balkans where, in the middle of the 19th century a Romanian university was founded at first in Iaşi, and later in Bucharest where theological, humanitarian and science faculties flourished.

The rule of Constantin Brâncoveanu was called "enlightened absolutism" and cultural monarchy (monarchie cultural) which implied a large-scale ideological transformation, modernization of such spheres as religion, education, a system of teaching, and politics of culture. Constantin Brâncoveanu together with Anthim the Iberian carried out complex politics of culture which was akin to the European Enlightenment and which is called "patrimonial politics of national culture" by contemporary historians. Both Constantin Brâncoveanu and Anthim the Iberian sacrificed their lives for this cause.

There is no doubt that concern for the propagation of the Romanian language and culture accompanied Anthim the Iberian's activities at every stage of his life. For example, in the typicon written for the All Saints Monastery built by him, there is a strict demand to conduct divine services in Romanian and not only in Greek, in the seminary founded at the monastery, the Romanian language was to be taught as well as the Slavonic language and the library was obliged to keep books not only in Greek but in Romanian too.

In the dedication to the Prince of Wallachia Constantin Brâncoveanu whose donation made it possible to print the *Gospel* in Romanian in 1793, metropolitan Anthim the Iberian appraises the merit of the Prince: "Truly, Ptolemy a king of Egypt, deserved boundless glory and eternal respect because he translated the *Bible* into the Greek language. And you, your Highness, will receive more respect and reward in this and the next world as you, at your expense, printed and disseminated for everybody's benefit the New Testament of our Saviour Jesus Christ".

Sermons preached in Romanian had special power and psychological effect evoking national consciousness and identity. For example, in his sermon on the Assumption of the Holy Virgin, the metropolitan standing in front of the Prince and the nobility with hands lifted in a prayer addressed the Holy Virgin: "Holy Virgin Mary, give health and long life to our Prince chosen by God to defend our country from visible and invisible wolves!"

In the situation of political domination of the Turks and a cultural expansion of the Greeks, sermons in Roman had the greatest significance for forming a national, state, and independent religious consciousness. It is not surprising that such an attitude was rather risky for the preacher. A great Romanian historian Nicholae Iorga wrote: "It seems that none of them who were elevated to the rank of metropolitan after Anthim the Iberian (though many

of them were enlightened priests full of love and zeal) had ever stood on the pulpit to console the believers' souls in the Romanian language".

The Patriarch of the Romanian Orthodox Church, His Highness and Beatitude Justinian (1948-1977), in one of his sermons, said: "the books with the coat of arms of Wallachia, printed and written by Anthim the Iberian in the sweet Romanian language which was so characteristic of him, reached every region where the Romanians lived: Wallachia, Moldova and Transylvania and thus the greatest contribution was made in developing and strengthening national and religious consciousness of the Romanians".

The importance of studying one of the most interesting documents of the beginning of the 18th century "Typicon of the All Saints Anthim the Iberian's Monastery" is conditioned by the fact that not many documents of this type are preserved in the Christian Orthodox world. Therefore, analysis of this Typicon will sufficiently enrich our knowledge not only of Anthim the Iberian's life and activities but of the canonical thinking and monastery life of that period.

According to Anthim, man created by God consists of two parts "an articulate soul and a physical body and accordingly has double values: spiritual and material". For Anthim the essence of man is defined in the Bible – man is created as an image of God. This definition, first of all, means moral resemblance to God, and such resemblance is revealed in spiritual virtues: "There are four spiritual virtues: courage, wisdom, fairness, and holiness. There are four bodily virtues as well: strength, sanity, beauty, and health. Based on these virtues of soul and body as listed, there arise four more common virtues: faith, hope, love, and modesty". There are also other moral imperatives that ensue not from the nature of God but from the will of God.

The ethical position developed in Anthim the Iberian's theology of moral can be characterized as the so-called classical moral absolutism. All essential elements of classical absolutism are found in Anthim the Iberian's works: hierarchy, admission of high and lower moral laws and moral conflicts, declining personal responsibility because of personally unavoidable moral conflicts.

The fundamental principles of classical absolutism lead us to St. Augustine's position. Anthim the Iberian, like St. Augustine thought that there is a hierarchy of virtues, that moral duties sometimes oppose each other and man should not be condemned if he defends a higher duty.

According to Anthim the Iberian ethics is placed within the boundaries of love and the order of sequence is determined by love toward those things which we are bound to love. We should love God more than man and man more than things. To look at it symbolically God and Love for God are at the top of moral values in classical absolutism and material things are at the lower stages. In the history of philosophy, this position was expressed in Plato's philosophy and later in Neo-Platonism. Though in antic philosophy the top position is occupied by the idea of goodness.

Reformation and domination of the scientific mind at the beginning of the Enlightenment moved man too far from God. Man was ceaselessly marching towards Nietzsche's verdict.

Anthim felt the spirit of the epoch, religious and spiritual processes going on in Europe, challenges that the reality of his time had in store for Christianity, church, Orthodox faith. Considering the spirit of the epoch he decided to look for a new landmark for Orthodox Christianity, to create such a fundamental attitude that would open a right way to the Christian community, show it how to live a moral life and attain salvation. Anthim clearly saw that only repentance and comprehension of man's duty was the way leading to Christ and spiritual resurrection. He thought that call for repentance was the most urgent issue.

In his work "A Brief Teaching on the Mystery of Repentance", Anthim in detail discusses the phenomenon of repentance, shows the stages which are necessary to go through to come to true repentance, and answers the historical challenges as an orthodox theologian. Anthim refers to the fable of a prodigal son for he sees it as a key to understanding the essence of repentance. Orthodoxy can be symbolically compared to this fable which tells us

a story of a prodigal son's return to his father's house. After a long journey and wandering a man realizes that the best place is the father's house and returns.

Man's repentance is desirable for God because man consciously, freely and according to his own will comes back to God and church as to his native house. "The mind of a man", writes Anthim, "who has no knowledge of the true word i.e. the true light ... does not... understand anything, but loses divine and eloquent nobility as well as freedom to rule his own life and becomes a beast, a slave of his passions". Repentance is part of mind/nous. Man, who does not feel any repentance is ignorant and pitiful. He "in the bed of sloth and laziness ... sleeps a death-bearing sleep". Man, who repents is a thinking and meditating person. Anthim appeals to men to look at their own self, "to think sincerely and with a strong will".

Repentance is an emotion and at the same time hope and a possibility to return to God. Repentance is the victory of God in man, it is an expression of love to God and conscience. By this call for repentance, Anthim appeals to his epoch and civilization to go back to the eternal values. He thinks that the main feature of Christianity is its stability.

A Romanian scholar prof. Cornalia Barliba notes that the monastery built in the center of Bucharest in 1713-1715 and called "Monastire Antim" is a perfect monument erected to commemorate the work and efforts of Anthim the Iberian. The central entrance to the Monastery is made by Anthim himself; he applied motives of Georgian art to it. If he could not return to his favourite Iberia, he in this manner, introduced it into his second home country, Romania and fixed his identity in those eternal symbols.

Anthim's linguistic creativity was realized in the same way. It means mastering a foreign language with help of one's mother tongue in order to better comprehend the mother tongue and thus attain the meta-language and open the dimension of communication with the universe and God. Professor Barliba discusses our contemporary Mircea Eliade, a great philosopher and historian of religion as an analogue to Anthim the Iberian: Eliade was Romanian but like Anthim lived and worked abroad – in France and the United States of America. This Romanian thinker, who lived in unfamiliar surroundings, built scientific schools, created fiction and publicistic works and global best-sellers within French and Anglo-American culture, and through his works re-coded French and Anglo-American academic and, in general, literary and linguistic spaces. Of course, Mircea Eliade and Anthim the Iberian worked in different epochs and contexts and differences between them are great but it is also possible to draw certain parallels. The first feature that they have in common is that they both as representatives of Orthodox Christianity took an active part in forming the culture of western Europe, in "building Europe".

According to professor Barliba, although Anthim the Iberian's and Mircea Eliade's works were written in the languages that were not native for them (Mircea Eliade wrote in French and English, Anthim the Iberian's sermons and works, published texts, prefaces, and comments are written in Romanian, Greek, Slavonic, and Arabian) they remained the representatives of their mother cultures if judged by their mentality, psychological character, and life backgrounds. Interlingual solidarity for them was a stimulus to creative activity.

In 2008 three hundredth anniversary since appointment Anthim the Iberian as metropolitan was celebrated. An international conference dedicated to this remarkable date was held at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. An interesting collection of articles "Georgian-European Dialogue" which presents Anthim the Iberian's merit in a new way and in which the research results of the contemporary European scholars are reflected was published.

2013 is to be considered the most significant year in studying Anthim the Iberian's life and work. It is the year of the re-birth of Anthim the Iberian in Georgia as a serious scientific project started – such great works by Anthim the Iberian as "Didahii", "A Brief Teaching on the Mystery of Repentance", "Typicon of Anthim the Iberian's Monastery", "The Canon Chapters", as well as letters written in defense of his position, prefaces and dedications to the books printed by Anthim the Iberian were translated into Georgian. This research carried out with financial support of Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia, resulted in publishing two volumes: one contains trans-

lations of Anthim the Iberian's works with vast comments, the second – a monograph study.

The necessity of Anthim the Iberian's work and activities for the development of Georgian theological thought became evident since, in the epoch of the Enlightenment, his work facilitated the renovation of the Georgian traditional religious consciousness and return to the European theological thought. He overcame a five-century break with theological and, in general, western thinking and restored a theological and cultural dialogue with the European theological, cultural and educational space.

The research activities continued in 2019 when the project "Anthim the Iberian – Part of the European Space of Thought" was granted by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia. The research results are given In a three-part edition:

The first part contains a vast monography that reflects the results of the fundamental research of philosophical-theological texts and creative activities of Anthim the Iberian. Anthim's philosophical work "Political advice to a Christian" which was not translated into Georgian, opened a new perspective regarding research of interrelation of church and state. This work opened a new aspect of Anthim the Iberian's activities – a moral-political dimension; analogically, the translation of his original work "Characters of the Old and New Testament" with corresponding comments and a glossary will seriously contribute to the study of the history of theology of the eastern church and Georgian traditions. Analysis of Anthim's prayers and poetry shed new light on the significance of Christian poetry and artistic-aesthetic imagery in thorough comprehension of Anthim the Iberians intellectual legacy. Constant communion of his artistic self with Georgian culture and the source of his inspiration – Georgian poetry and Rustaveli's poem in particular, has become clear and apparent. Anthim the Iberian's epistolary legacy and recollections of his contemporaries add new shades to Anthim's history and intellectual biography.

The second volume contains Georgian translations of Anthim the Iberian's works written in Romanian and Greek which had not been translated before, such as: letters, philosophical-theological treatises, works recently discovered in the libraries, manuscript centers, and depositaries in Europe. The translations of these documents into Georgian are equipped with corresponding comments, footnotes and glossaries.

In the third volume parallel selected texts are presented in three languages: Georgian, Romanian, and English.

In the texts which are saturated with the spirit of the Enlightenment, Anthim the Iberian discusses not only the spiritual problems of men's religious life but also through substantial philosophical-theological analysis he considers economic, social, and political problems of the country. Anthim the Iberian had not only a deep and perfect knowledge of the Holy Writ – the Bible and Holy Father's texts, but he also used to refer to texts of antic philosophy and offer arguments of a philosophical and natural philosophical character. All we have talked about make the texts by Anthim the Iberian interesting and actual for the context of any period of history. The objective of this publication is to facilitate international recognition of Anthim the Iberian's legacy and secure him a decent place in the world culture.

ილუსტრაციების განმარტებისთვის

1. მონასტერის ეკლესიაში დაბრძანებული მონასტრის მფარველი ოთხი წმინდანის -ალექსის, ნიკოლოზის, ანთიმოზისა და აღათიას ხატი, რომელიც ანთიმოზ ივერიელის მიერაა დაწერილი.
2. ანთიმოზ ივერიელი წერს მონასტრის მფარველთა ხატს
3. მონასტერის ყოველთა წმინდანთა სახელობის ცენტრალური ტაძარი ბუქარესტში. რუმინელები მას სიყვარულით ანთიმის მონასტერს ეძახიან.
4. თანამედროვე რუმინელ ხატმწერთა მიერ ანთიმის მონასტერში შექმნილი წმინდა ანთიმოზ ივერიელის ცხოვრებისა და მოსაგრეობის ხატებით გამშვენებული ხატი.